Archivo Histórico

BIBLIOTECA
DEL
Colegio Mayor de Nuestra Señora
del Rosario
E27 N060 Ej.1

Universidad del
Rosario

PAVLI DE CASTRO
PRIMA SVPER DIGESTO NOVO.

004224

Habetur hoc in volumine Pri
na pars Cõmentarioꝝ Pauli de Castro iurisco̅sulti celeberri
mi: in Digestum Nouum: elegantissimis iuris vtriusqz doc
toris famosissimi Francisci de Curte: pluriũqz alioꝝ Addi
tionibus ꝛ Apostillis: Summarijs ite̅ Hieronymi de Mar
liano Mediolanensis aucta ꝛ illustrata. Nunc demum accu
ratissime ꝛ castigata ꝛ typis excusa: nihil eorũ que in alijs ha
bentur editiõibus pretermisso. Indice postremo: qui omnia
que notatu digna videbantur: et que sparsim Paulus noster
toto opere complexus est: serie alphabetica copiose continet:
in multo meliorem ꝗz hactenus ordinem redacto.

DEL COLEGIO DE NRA. SRA. DEL ROSARIO

M·D·XXVII

Colegio Mayor del Rosario

Archivo Rosario Histórico

Tabula rubricarum huius voluminis.

¶ Acquirenda possessione.fo.41.
Aqua pluuia arcenda.fo.25.
¶ Confessis.fo.84.
¶ Damno infecto.fo.11.
Donationibus.fo.32.
Donationibus ꝛ mortis cā capionibus.fo.38.
¶ Exceptione rei iudicate.fo.87.
Exceptionibus.fo.85.
¶ Operis noui nuntiatione.fo.2.
¶ Publicanis ꝛ vectigalibus.fo.28.
Pro soluto.fo.98.
Pro emptore.fo.98.
Pro herede.fo.71.
Pro donato.fo.72.
Pro derelicto.fo.72.
Pro legato.fo.73.
Pro dote.fo.73.
Pro suo.fo.73.
¶ Re indicata.fo.73.
¶ Usucapionibus.fo.58.

¶ Pauli de Castro iuris vtri/

usq; doctoris clarissimi Commentaria in primam Digesti noui partem: secundum Lecturam Patauinam. Cum apostillis hactenus apponi solitis: et cum Summarijs Hieronymi de Marliano Mediolanensis: feliciter exordiuntur.

¶ De operis noui nuntiatione. Rubrica.

1 ☞ Rubrica de operis noui nuntiatione est caput libri. xxxix. ffozum. non autem voluminis.

2 Jurisconsulti qui condiderunt has leges fuerant etiaz post ad uentum Christi non tamen receperant fidem.

3 Benitiuus quod prope sic signficet.

4 Statutum q; quicumq; receperit rem alterius puniatur in tā tum qualiter intelligatur.

1 ¶ Bartolus ſsuper hac rubrica dicit quod hic nō est caput libri imo dicit voluminis: ꝛ verum dicit. sed est falsum: quia est

2 caput libri. xxxix. vt patet ex rubrica. ¶ Jtez dicit q; iurisconsulti qui condiderunt has leges fuerunt ante aduentum xpi. ꝛ idē dicit gloss. in l. titia. ff. fin. de aur. ꝛ argen. leg. qō est etiam falsuz quia faciunt mentionez de multis imperatoribus qui fuerunt post Christum vt de Tyberio cuius tempore Christus est crucifigus. vt in l. et hec tyberij. de hereditib. instit. Et de Nerone qui decapitauit beatum Petrum et Paulum. vt in l. j. in princi. ad trebel. ꝛ de Antonio qui fuit lōge post. vt. l. proxime. de his

3 que in testa. delē. non tamē receperant iurisc̄sul. fidē. ¶ Jtez

a dicit q; genitiuus[a] significat regulariter dominium. vt no. in. l. ij. ff. de religio. tamen aliquando significat causam efficientem vt hic dum dicit domini Justiniani. Aliquando causam materialem vt hic dum dicit iuris enucleati. Aliquando nudā possessionem vel detentationem. vt no. in. l. ij. in prin. de ori. iuris.

4 per qō dicit ſi statutum dicat q; occupans rem alterius puniatur tanta pena si occupem rem per te possessam incido in penā licet non esses dominus. Tu dic q; aut ego eram dominus et nō incido in penā statuti q; debet intelligi alterius. ſ. q; occupātis licet incidā in penā iuris cōis. vt. l. ſi quis in tantā. C. vſſ vi. ꝛ l. ettat. qō me. cā. Aut quidaz tertius erat dñs ꝛ incido quia eo ipso q; possides plus iuris habes q; ego qui non possideo nec

fuz dominus. vt. l. ſi duo vti possi. ꝛ sic satis vſ tua quo ad hoc. ¶ Facit etiā ad questionē quā ponit Spec. in ti. de proba. ff. videndū. v. sed pone statutū. Si dicat statutum q; de damno dato credatur iuramēto dñi possessionis ꝛ dedisti dānuz in re per me possessa nō tamē erā dñs. an stet iuramēto meo ꝛ arguit. p ꝛ Jnec bene declarat. Tu dic q; aut constat me esse possessorem non tñ cōstat q; ego suz dñs nec etiā q; alius ꝛ tūc dz stari quia

præsumor esse dñs ex tali possessione cū nō deducā dñium principaliter in iudicium ſz incidēter. vt in. l. j. ff. famil. her. ꝛ plene no. in. l. j. de cōdi. instit. Aut cōstat q; alius erat dñs puta eram fructuarius ꝛ alius proprietarius ꝛ tunc aut fuit datū dānum in fruc. ad me pertinētibus ꝛ stabit iuramēto meo q; intentio statuti est q; stetur iuramento dānum passi. ꝛ ego sum q; patior dānum. Aut datur dānum in pprietate ꝛ nō stabitur iuramento meo sed proprietarij q; ipse est qui patitur damnum.

1 ☞ Nuntatio noui operis potest fieri etiā ei qui iure edificat: ſz hoc reperto debet nuntiatio remitti quatenus iure edificat. et nume. 2.

2 Effectus remissionis nuntiationis noui operis est vt competat interdictum ne vis fiat ei ꝛ non impediatur edificare.

3 Remissio nuntiationis quotuplex sit: et in qua remissione prestetur satisdatio de demoliendo.

1

Decreto.

¶ Nūtiatio noui operis potest fieri etiam ei qui iure edificat hoc tamen reperto debet nuntiatio remitti quatenꝰ iure edificat quia eatenus nuntiator ius nuntiandi non habet. h. d.

¶ Et sic continet duo dicta. secunda ibi deinde. Jn primo dicto ponitur effectus nuntiationis. Jn secundo ponitur effectus remissionis secundum Barto. sed male loquitur quia de effectu nuntiationis incipit velle tractare. ſ. eodem. l. nunc videamus. ergo vsq; illuc de eo nihil tractatur et patet quia effectus nuntiationis est demolitio de qua non tractatur vsq; ad. l. prætor. in prin. vt ibi no. in glos. ¶ Jtez effectus remissionis est vt competat interdictū ne vis fiat ei. ꝛ nō impediatur edificare. vt. d. l. ptor. ff. deinde. de quo nihil hic tractat: dic ergo q; in primo dicto declaratur qñ possit fieri nuntiatio noui operis qz videbatur nō posse fieri nisi ei q nō iure edificat et tñ dz cōtrariū qz etiā si iure edificat etiā cogit obedire aliter cogitur demoliri suis expēsis qz contēpsit edictū ptoris. vt. d. l. prætor. in prī. ꝛ. ff. i. ꝛ. l. ſtipulatio. ff. habet aūt. ꝛ ibi no. in gl. j. e. nec audit si cōtempsit nuntiationē ꝛ postea vult ostendere quo iure edificat. nam ante oia demoliri dz anteq; de hoc cognoscatur. vt. j. ea. l. ff. ſz si bis. ¶ Jn secūdo dicto tractatur quatenus debeat fieri remissio qō est intelligendū quando post nūtiationē ille cui facta est nūtiatio cōparuit coꝝ iudice volēs ostendere q; iure edificabat ꝛ petijt sibi remissionem nūtiationis fieri nec eā cōtempserat qz non edificauerat. Sivero reperiat q; pro parte potest edificare ꝛ p parte non fit remissio quatenus edificare potest. idest dak sibi licentia edificādi p iudicē de hoc ponere exemplū vt habetur in gl. magna. in ver. vel dic tertio reiectis aliis expositionibus gloss. ¶ Jn glo. i. legis ibi ꝛ ego dicebam eum nō iure edificare vel qz asserebā illud solū ad me pertinere iure dominij directi vel vtilis vel meipsum possidere bona fide vel me habere vim seruitutis vbane altius non edificandi ne luminibus domus mee officiat. vt. j. e. l. ff. pe. cū gloss. ꝛ. j. de remissionibus. l. j. ff. j. vel quia timeo damnuz mihi inferri ex illo edificio vel qz dico illud solū esse solū publicū ꝛ ipsum nō posse edificare sine licētia principis. vt. j. ne qd in loco publico per totum quo casu quilibet de populo pōt phibere. vt. j. e. in proui

a ciali. cū. l. seq. Ipse aūt dicebat contrariū q; nullū istorum erat verum ꝛ qz ipse erat dominus ꝛ possessor ꝛ q; solū erat liberū.

¶ Gloss. magna format duo ſtia in v. deinde. primum vsq; ad ver. sed videtur huic responso. secundum vsq; ad fin. Et prima pars reddit difficilis. pper duo. Primo qz vsq; ad v. vel dic. quinto ponit quedā glo. antiqua q; ponit quatuor solutiones ad contrarium. prima ab illo ver. vsq; ad secundam partem ponitur quedam additio in qua repetit idem per idem quod. ff. dicerat ꝛ sic licet videatur ponere novas solutiones ꝛ novos intellectus tamen sunt idem cum primis. nam id quod dicit in v. vel dicvero tēdit ad idem cū prima solutione posita in prī. glo.

¶ Jtem illud q; dicitur in v. vel poni potest tendit ad idem cuz eo q; dicerat in tertia solutione in v. vel dic tertio. ꝛ hoc vsq; ad v. vj. licet aliquantulum latius. ¶ Illud autem q; dicit in v. vj.

3 tendit ad idem quod dicerat in ver. vel dic secundo. Jtem procedit difficultas ex alio ſquia cum triplex sit remissio quedam que fit per ipsum nuntiantem de qua habetur. j. ea. dē. l. ff. ꝛ post operis. in ver. inde queritur de qua nihil in hac glos. Quedam que fit ipso iure per edictum prætoris sine facto iudicis. Quedā vero que fit per ipsum iudicem. ſ. que fit a lege. ¶ Et prima est triplex. prima illa que fit prestitis ꝛ receptis satisdationibus vt de demoliendo super nuntiatione valida. vt. j. eo. prætor. ff. deinde. Alia que fit oblatis satisdationibus sed nō receptis. Alia q; fit et non prestita inde oblatione satisdationis vt qñ nuntiatio erat nulla vel ex defectu prime nuntiationis vel ex defectu iuris sui vel ex defectu rei super qua fiebat. iuxta nota. ff. in glos. que incipit legitima. ¶ Similiter secunda que fit per iudicē est duplex. Una que fit pstita satisdatione. in prī. cognitionis si nolebat edificare lite pendente. Alia q; fit nulla prestita satisdatione si non curabat edificare quousq; lata esset sententia ista glos. mixta intelligit istum tex. aliquando in una aliquando in altera de predictis ꝛ de omnibus facit mentionem si bene inspiciatur. de prima facit mentionem in prima vsq; ad v. et supple. in ver. vel dic secundo. de secunda facit mentionem in ver. vel dic quarto de tertia facit mētionē in versi. ꝛ supple. Similiter in illa que fit p iudicē facit mētionē de prima que fit prestita satisdatione. in prin. cognitionis in versi. ꝛ hoc prestita satisdatione. de secunda que fit nulla prestita satisdatione facit mētionē in v. vel dic tertio ꝛ ibi ponit verum intellectum ad istū tex. scōm quē illa verba eaten⁹ quatenus ponunt proprie. ſ. ☉titative respectu operis ꝛ nuntiationis. ſz scōm primū intellectū ponunt causaliter ꝛ sic improprie: sm scōm ponunt ☉titative respectu tēporis.

1 ☞ Per nuntiationem noui operis succurritur aduersus futura opera ne fiant sed aduersus iam facta non precedente nuntiatione vt destruantur non succurritur per hoc edictum sed p alia remedia iuris de quibus hic.

2 Olim significat tria tempora: et potest dici aliquis filius olim sempronij licet sempronius adhuc viuat vel filius sempronij licet sempronius sit mortuus.

3 Quomodo istud edictum possit concurrere cum interdicto qō vi aut clam. et nume. 4.

4 Edificans post nuntiationem factam in opere cogitur demoliri suis expensis etiam si iure edificauerit.

a ¶ Benitiuus. vltra ea que posui ad Bar. ꝛ Alex. Adde quādo genitiuus aliquando ponitur pro ablatiuo. l. elegāter. ff. seruus. ſ. de dolo. et dicit Lardi. cōſi. xxx. q; licet genitiu⁹ possit importare dominium et possessorium q; tamen debet exponi in significatiōe magis apta verbis argu. l. quoties. de verbo. ob. allegat Bar. hic. ꝛ vide ibi quod p pter hoc voluit ne prolixior fim.

EL COLEGIO DE ABOGADOS DEL ROSARIO
Archivo Histórico ROSARIO

Hoc edictum ad quid fuit necessariū: z in quo differat ab actione negatoria vel confessoria.

§ In hoc edicto q̄ non teneatur nūtians exprimere causam nūtiationis nec de ipsa tunc fidem facere sed postea sic coram iudice: z quid in protestatione facta alicui vt abstineat ab aliquo actu.

! **Hoc autē edictum.** †Per nuntiationez nouī operis succurritur aduersus futura opera ne fiant ſz aduersus ia3 facta non p̄cedēte nuntiatione vt destruātur nō succurrit per hoc edictū sed per alia remedia iuris de quibus hic habet. h.d. ¶ In tex. ibi nam si quid operis factū fuerit. Sed nō p̄cedēte denūtiatione vt in glo.ſi. z sic non h3 locū interdictū demolitoriū3 ex hoc edicto. de quo. ſ. eo. prętor. ſ. j. qz illud non h3 locū nisi opere facto post denūtiationē in cōtemptū eius h3 ergo locum interdictum quod vi aut clam ex hac scḋa parte quia factū clam. Si autem p̄cessisset denūtiatio tūc si quidē in ipsa re in quā edificatur q̄s est necessarium vt habeat locū ist̄ud edictū. vt. ſ. e. de pupillo. ſ. si quis forte. tūc vtrūq; interdictuz locum haberet. ſ. ex hoc edicto. vt. d. l. prętor. ſ. j. et etiā interdictum quod vi aut clam ex prima parte qz h3 factum vi. Si autē nuntiatio nō fuit facta in ipsa re tūc cessat interdictū q̄ oriť ex hoc edicto. vt d. l. prętor. ſ. j. z etiā interdictum q̄ vi aut clam ex prima parte qz dicitur factū vi. Si autē nuntiatio nō fuit facta in ipsa re tūc cessat interdictū q̄ oriť ex hoc edicto z dareť interdictū q̄ oritur q̄ vi aut clā ex prima parte qz in illo nō exigiť q̄ fiat in ipsa re vel opere vt hic in glo. ſ. que incipit nō ergo. ¶ In glo. super verbo p̄terita. in fi. ibi vel ibi p̄cessit nūtiatio. i. q̄dā protestatio que vim nuntiationis h3 in casu illius. ſ. ¶ In glo. seq. in fi. Adde alias differentias quas ponit gl. ſ. e. l. ſ. hoc autē edicto. que incipit ad hoc. z etiā Bar. ponit alias. †† In gl. super verbo olim. Bar. dicit hic q̄ olim significat tria tēpora vt not. in. l. nec emptio. de ẜhen. emp. z ideo dicit se sustinuisse instrumentum in quo dicebatur filius olim sempronij cum sempronius tunc viueret. nā debet intelligi olim. i. de p̄senti. Sed ego quero qd si erat mortuus: ſz notarius dixit filius sempronij videtur vitiosum quia videtur dicere de p̄senti[a] z tū nō est ſz fuit arg. eius qō habeť in. l. qui rome. ſ. augerius. de ver. obli. contrarium dicit Jo. an. in. c. cū ẜ. de pig. p tert. in. c. raynutius. de testa. †† Oppo. q̄ istud edictū tanq̄ speciale faciat cessare interdictū qō vi aut clā tāq̄ generale in casu quo qs edificet post nuntiationem factam ipso opere quia generalis dispositio nō censetur aliquid disponere in casibus specialiter prouisis. vt. l. sancto legū. de penis. z. l. stipulationes commodissimū. z. l. do li clau. de verbo. ob. Sol. notabiliter illud verum q̄ generalis z spālis emanant ab eadem lege vel edicto secus q̄ a diuersis q̄ tūc possunt cōcurrere. z ita loquitur bic. z. ẜ. digi. z patet hic in glo. ſi. que dicit q̄ interdictū q̄ vi aut clā cōcurrit cum interdicto quid in loco sacro religioso &c. hoc etiā patet qz. l. cor. de sica. quidet generaliter ẜ homicidas. z. l. pompo. de parici. specialiter ẜ occidentem parentes vel filios z tū si quis occidat parentes[b] non solū pōt accusari. l. pupeia. ſz etiā. l. cor. de sica. vt no. in. l. senatus. de accu. Est z alia solu. qz cōtrarium procedit q̄ generalis dispositio stat in sua generalitate ita q̄ nulla species in ipsa specificetur. Sed in interdicto q̄ vi aut clā specificantur spēs. ſ. q̄ fit vi. ſ. precedente denuntiatione ergo in hoc dr specialis sicut. puisio ex hoc edicto. possunt ergo concurrere.

4 ¶ Econtra videť q̄ interdictum q̄ vi aut clā3 tanq̄ plenius prouidens faciat cessare hoc edictū qz. quidet ci casu quo prouidet istud z etiā vltra. Nam si quis edificat post nūtiationē factam in opere cogitur demoliri suis expēsis siue iure siue non iure edificauerit z etiā anteq̄ cognoscatur an iure vel nō iure edificauerit. vt. ſ. q̄ vi aut clā. l. j. ſ. j. Ad quid ergo fuit hoc edictum necessariuz cū istud non cōcurrat cū alio plenius. quidē te. vt. ſ. e. l. prouinciali. ſ. j. Sed ad illam. l. faciliter rndeť q̄ non cōcurrit cum alio remedio ordinario sed interdictum q̄ vi aut clam est extraordinarium sicut istud ergo &c. vt patet i actio. de dolo q̄ cōcurrit cū aljs similib[9] ſz ad primū difficilis est rnsio nisi dicamus q̄ in hoc istud. quidet plenius qz remedium buius edicti est perpetuū ſz ex illo est annale vt hic in glo. magna. Item adhuc oppono qz nō fuit necessarium qz si edificabas in meo habebā nega. si in tuo cōtra debitā seruitutē habebā cōfeſso. per quas poterā obtinere demolitionem. vt. l. z si forte. ẜ. sciēdum. si serui. vēdi. So. verū est postq̄ p̄basses de iure meo sed in isto etiam anteq̄ p̄obem si est edificatū ẜ p̄hibitionē. Itē p illas non consequebar vt tuis expensis demolirer p hoc sic. vt no. glo. ſ. eo. stipulatio. ẜ. fine q̄. ſ. incipit opus non iure factū ſz intelligo si edificans habuit iustam causaz litigādi als etiā per illas videtur q̄ debeam obtinere q̄ suis expēsis qz a die litis contest. est in mora z sic in dolo p̄sumpto vt. l. fina. de tritica.

5 ¶ Vltimo adhuc videtur q̄ nō fuerit necessarium qz etiaz si non fuisset factum poteram tibi nūtiare nouū opus z debebas mihi credere z nō credendo cōstituo te in mora. vt. l. ait prętor. ẜ. si quis particeps. j. que in frau. credi. z. l. virilis. ẜ. ſz si adijcit de lega. prestan. Sol. illud verū q̄i per abstinentiā ab opere nō consequeris damnū z ego cōsequor vtilitatē: ſz hic poteras cōsequi damnū si tua intereret edificare z solū erat tuuz. z non debebat seruitutem. vnde non tenebaris mihi credere et poteras renūtiationem spernere nisi rōnabilem causam allegassem etiā a te nō requisitam z de ipsa etiā tibi fidem incontinēti fecissem vt. l. nomē. C. que res pig. ob. pol. in verbo certior factus ſz per hoc edictū efficit vt nō habeam exprimere causam nisi a te requisitus. vt no. in p̄in. buius. l. in glo. q̄ incipit legitima nec teneor pro tunc fidem facere de ipsa sed faciaz postea coā iudice. z ideo extra casuz istū si protestator vt abstineas ab aliquo actu z abstinētia pōt tibi esse damnosa debeo allegare causam etiaz non requisitus z fidē facere incōtinenti als nō teneris credere. vt. d. l. nomen. vt si denuntio tibi q̄ nō solnas titio quod debes ei quia ipse cessit mihi iura sua. nā debeo tibi ostendere instrm cessionis als spreta cessione potes solnere iz Specu. cōtra ti. de procu. ſ. fi. quem Bar. reprobat. in p̄in. buius. l.

2 ¶ Si quis edificat in solo per me possesso an possim propria autoritate de moliri.

3 Quid si solum est commune: z communiter possideatur.

4 Procurator si fecit actuz: z non dixit procuratorio nomine an videatur fecisse illum suo nomine vel procuratorio.

1 **Nuntiatio.** †Nuntiatio nouī operis etiaz sine iudice z alieno nomine fieri pōt z qualibet die etiam feriata z ligat etiā absentes z ignorantes qñ fit in opere. h.d. vsq; ad. ẜ. in operis. Et sunt quattuor dicta et super quolibet Bar. dicit multa bona et notanda. †† In primo dicto huius. ẜ. Barto. ponit aliqua bona dicta vtrū si quis edificat in solo per me possesso possim propria autoritate demoliri ad quē semper recurritur z ad de casum in quo etiā si nō. est possessium per me possum. vt. j. de acqui. re. do. l. ẜ. quis. Itē no. quod plene not. Jnno. z singulariter circa istā materiaz in. c. ẜ. de immuni. eccle. †† Itē in vno qō ipse Bar. dicit videtur non p̄cedere si tu z ego possidemus aliquam rem cōem z tu aliquid facis sine voluntate mea q̄ non possum propria autoritate demoliri quia ẜ qō possum videť esse tex. cū gl. quam ipse hic allegat. ẜ. de ser. viba. p̄edi. l. ẜ si inter me quā etaz ibi sequit Bar. sed dic q̄ non ob. quia ibi loquit bene de re cōi z cōiter possessa aliquid immitteres in materiā propriā z per me possessam tūc bene possum: secus qñ in ipsa re cōi z cōiter possessa[c] vt hic ipse no. z ita hoc anno cōsului cū esset qō mihi cōmissa lz aduocat[a] aduerse partis magnū fundamentum faceret de illo tex. cū gl.

4 ¶ Super scḋo respōso Bar. dicit aliqua bona verba qñ aliqs erat procurator z fecit actum nō tñ dixit procuratorio nōie vtrum videatur fecisse illum actū suo nōie vel procuratorio z circa hoc vide qō ipse clarius not. in. l. iij. ẜ. ij. ẜ. iudi. fol. z. l. qui aliena. ẜ. si his. de acqui. here. z. l. post dotem. in. viij. col. fol. matri.

2 ¶ Qui possidet z agit rei vendi. ẜ aliū tāq̄ possessorē q̄ perdat possessionem z eam trāsferat in aduersariū sed si non diceret aduersariū possessorem repelleretur ab agendo.

1 **Jn operis autem noui.** †Per nuntiationē nouī operis factā solo verbo perdit nuntiator possessionem z trāsfertur in aduersarium. h.d. † Et est argu. q̄ ille qui possidet et agit rei ven. ẜ alium tāq̄ possessorē pdat possessionē z transferat in aduersariū. de hoc per Bar. j. de acqui. pos. l. naturaliter. ẜ. nihil cōe. in. iij. lec. vbi allegat istū tex. ad hoc sed si non diceret aduersariū possessorem. secus imo tūc repelleretur ab agendo per tex. j. vti pos. l. i. ẜ. interdictum autem.

2 ¶ Spolians nō audituryolens. pbare de. p̄prietate incōtinēti sed spoliatus ante omnia est restituendus.

3 Casus in quibus denegatur alicui audientia et si denegatur ex forma legis vel statuti an valeat processus si fiat contrarium.

4 Non sufficit repulisse edificantē ab opere q̄tum ad hoc vt compellatur destruere opus sed requiritur nouum iudicium. Ad demoliendum agitur interdicto: z an sit necessarius libellus z litis contestatio. z sententia diffinitiua.

1 **Sed z si is cui.** †Qui nuntiationē contēpsit nō auditur volēs de iure suo docere sed cōpellitur demoliri per interdictū demolitoriū. h.d. † Et hoc ad similitudinē spoliatis qui nō audiť volēs. pbare de p̄prietate incōtinenti sed spoliatus ante oīa est restituēdus vt. l. si quis ad se fundum. C. ad. l. iuli. de vi pub. nā iste videtur quodammodo spoliare nuntiatorē. †† No. casum in quo denegat. alicui audientia qñ cōtēpsit edictū prętoris mortui vt hic idē si viuentis. iudicis. vt. l. sed z si per prętorē. ẜ. ſz z si dum decreto

quibus

quibus ex can. ma. adde alios casus in quibus audientia denegatur qui no. per gloss. in. c. in noie dñi. xxiij. dist. z in. c. ad abolendam. de hereti. Et an dicto casu quo audientia denegat ex forma. l. vel statuti valeat processus si inde faciat. Sriun tangitur per Bal. C. de leg. l. nō dubiū. circa fi. C. de here. insti. et vide

4 bonam glo. in de. j. de iure pa. †† Item no. in fi. q̄ non sufficit repulisse istum ab agendo q̄tum ad hoc vt cōpellatur destrue re opus imo requirit nouū iudiciū q̄ nūtiator agat vt destruatur z ratio est qz exceptio operaꝝ solus repulsionē agentis non autem q̄ intēdens aliquid ab eo extorqueat. vt in. c. cū dilectus. de or. cog. facit. l. lucius. de infa. No. etiam q̄ ad demoliendum agit interdicto z sic videtur necessarius libellus z litis cōtes. et sententia diffi. iuxta ea q̄ no. in. l. j. ẜ. necessario. si mulier ventris nomine. tñ videť q̄ possit. pceđ etiā via executiua implorando iudicis officiū z faciendo fidez de nuntiationis z de cōtēptione eius quo facto indez possit mandare vt destruat sicut in diffinitiua sicut in executione snie. arg. ẜ. eo. sciendū. in verbo executione. ¶ Et gloss. hic intelligit q̄ iste agebat interdicto ne vis fiat ei: sed non placet doc. quia illud cōpetit postq̄ nuntiatio est remissa vt. l. prętor. ẜ. deinde. j. eod. q̄ hic non fuit imo in eius contemptum edificauit. dic ergo q̄ agebat vti pos. vel negatoria. z hec vltima verior: quia tex. dicit quod agebat ius sibi esse ita edificatum habere sed vti pos. agitur. vt in pos. nō turbetur. et sic non conuenit litere.

2 ¶ Ille cui facta est nuntiatio si vult fideiussionez dare de opere deinoliendo si apparebit ipsum non iuste edificasse statim fit ei remissio per edictum prętoris absq; eo q̄ vadat ad iudicem. et quousq; duret ista remissio z quid si nuntians non vult satisfactionem recipere sed dicat se velle incontinenti probare de iure suo. et nume. z.

Accusator non potest transigere super pena applicanda fisco.

3 Licet non possint partes compromittere in iudicez tanq̄ in arbitrium possunt tanq̄ in arbitratorem.

4 Si fuisti excommunicatus vel bannitus ad mei instātiam sub conditione si non solueris mihi infra decem menses an possim prorogare terminum ad alium mensem z sine iudicis licentia. vt non incidas in bannum vel excommunicationem.

5 Prorogatio termini q̄ intelligatur facta cum omni qualitate que inerat in primo termino.

6 An possit quis prorogare iurisditionem in iudicē alterius territorij sine voluntate sui iudicis. z quid in clericis.

1 **Et post operis.** †Ille cui facta est nuntiatio si eā nō cōtēpsit pōt iudicem adire pro remissione fienda. z petere discuti de iure suo z etiam nuntiantis pōt etiā ipse nuntians remissionē nūtiationis facere sine prętore posito q̄ nuntiatio esset facta ꝓtore mediante.

2 h.d. notabiliter. †† In tex. ibi prętor iurisditioni. ſ. pro remissione fienda vel cōfirmanda nuntiatione. Et hoc si ille cui facta est nūtiatio nō vult vel nō pōt dare fideiussionē de opere deliendo si apparebit ipsum non iuste edificasse si vero pōt z vult tunc exactor banc vexationē eūdi ad iudicem q̄ pōt statim offerre. et statim fit remissio per edictum prętoris. et hoc est q̄ dicit tex. j. eo. de pupillo. ẜ. si is cui. in fien. vbi videtur se referre ad id qō hic dr. Illa tñ remissio non est perpetua: sed durat quousq; fuerit declaratū quis habeat ius: vt no. in p̄in. buius. l. in glo. mag. in. ij. z. vj. lec. ſz ista de qua hic est ppetua. z no. istud verbū iurisditioni. Et sic patet q̄ vadunt ad iudicē tanq̄ ad iudicem non aūt tanq̄ ad arbitrum vel arbitratorē. lz dicāt glo. q̄ tāq̄ ad arbitratorē. nā arbitrator nō h3 iurisditionē sed notionē vt

3 l. ait prętor. cū ibi no. de re iu. †illa tñ glo. semp alle. z ille. ẜ. pro pter eā q̄ lz non possint partes cōpromittere in iudicez tāq̄ in arbitrū possunt tanq̄ in arbitratorem quia per hoc nō fit iniuria iurisditioni ordinarie vt nō h3 cognoscere de iure tantū. sed vt sibi videtur qñ autē tanq̄ in arbitrum fieret iniuria iurisditioni: quia nō pōt. pcedere nisi de iure ficut iudex. z postq̄ sic est dignius est q̄ procedat vt iudex q̄ vt arbiter. z ista est ratio. l. ſz z si in seruū. ẜ. si quis index. de arbi. ¶ Itē tex. ibi post opus nouum nuntiatū supple per iudicē. vñ videbatur q̄ sicut iudex inhibuit ne edificaret ita dz licētiam dare qō nō sufficeret dari a parte sola: quia qui interuenerūt in prohibendo videbantur debere venire in rem istud. pnidet plenius qz remedium buius edicti est perpetuū ſz ex illo est annale vt hic in glo. magna. Item adhuc oppono qz nō fuit necessarium qz si edificabas in meo habebā nega. si in tuo cōtra debitā seruitutē habebā cōfeſso. per quas poterā obtinere demolitionem. vt. l. z si forte. ẜ. sciēdum. si serui. vēdi. So. verū est postq̄ p̄bassem de iure meo sed in isto etiam anteq̄ p̄obem si est edificatū ẜ p̄hibitionē. Itē p illas non consequebar vt tuis expensis demolirer p hoc sic. vt no. glo. ſ. eo. stipulatio. ẜ. fine q̄. ſ. incipit opus non iure factū ſz intelligo si edificans habuit iustam causaz litigādi als etiā per illas videtur q̄ debeam obtinere q̄ suis expēsis qz a die litis contest. est in mora z sic in dolo p̄sumpto vt. l. fina. de tritica.

menses infra quos possit de iure suo probare. z interim nuntiatio non habetur pro remissa. vt in. l. ſi. C. eo. que est sub ti. de ediuatis. z ita fuit practicatū anno preterito in questione de facto. [a] sed si nuntiator nihil diceret statim haberetur nuntiatio p remissa qz per ipsuz stat quominus satisfetur. vt. ſ. e. l. ſi ꝓtoris edictum. z ita dz limitari glo. magna. in p̄inc. buius. l. in. ẜ. vel dic quarto. postq̄ aūt recepisset satisfationē non posset postea dicere bodie constat bodie agatur &c. q̄tum ad hoc vt remissio que facta fuit irritetur. sed qñ nō est recepta nō dr facta si dicat bodie cōstat &c. quousq; lapsi sunt tres mēses bic vero nec prefixa fuit nec oblata satisfatio. sed petebatur fieri remissio per iudicem cognito plene de causa. ¶ In glos. q̄ incipit sic. ẜ. si certum pe. ibi vt res pena imponat. ſ. applicandā fisco tunc enim accusator nō potest trāsigere in p̄iudicium fisci vt ibi secus in pena applicanda parti vt in pena furti: qz tunc diceret causa ciuilis. z partes possent trāsigere vt vellent q̄ nō fieret p̄iudicium

4 fisco. †† Super eo qō Bar. hic no. si fuisti excōmunicatus vel bannitus ad mei instantiā sub conditione si non solueris mihi infra. x. mēses q̄ ego possim prorogare terminum ad alius mē sem. z sine iudicis licētia ar. huius tex. z nō incidis in bannum vel excōicationem si nō solnis in primo termino. arg. l. cum sticer. pe. sed dubium est si non solnis in scḋo termino prorogato an incidas. z videbatur q̄ nō q̄ bāniti z excōicati cum fuerint accusati ipsi iudici debēt regulari secūdū intētionē eius. vt. ſ. de excep. rei iudi. l. ex testa. in fi. z. l. seq. in fin. p̄in. sed iudex de hoc secundo termino nō sensit sed de primo igitur nec ex lapsu primi incidis qz ab illo fuit recessum mei voluntate nec etiam ex lapsu secundi qz eū eo nō cōcurrit volūtas iudicis lz cōcurrat voluntas mea sed illa nō sufficit. cōtrarium tamen determinat

5 Bar. ſqz prorogatio intelligitur facta cum omni qualitate que inerat in primo termino bene facit. l. labeo. ẜ. j. de arbi. z factuz iudicis intelligitur regulari scōs intentionē meam ad cuius intāstantiā fuit interpretatum z ad hoc allegat Bartol. Jnno. in. c. par. de appel. idē tenet Bal. in. l. vna. C. de his que pene no. in g. questione. z in. l. acceptā. C. de vsur. in. vij. qōne. z in l. fin. de cō

6 traben. em. †Itē p hoc qō idē Bar. no. hic q̄ ille qui est subditus alicuius dñi fi est vasallus non possit prorogare iurisditio b nem in iudicē alterius territorij sine voluntate illius dominiz illi qui nō sunt vasalli bene possunt nisi fieret p̄iudicium proꝓio iudici: puta in sportulis. iuxta plene no. in. l. ij. ẜ. si quis in ius voca. non ierit. z. l. ex consen. de epis. audien. ¶ Vide tex. in c. venerabilez. qui filij sint legi. in ver. insuper. z quod ibi no. do Anto. de butri. De clericis autē non est dubiū q̄ non possunt fine licentia ꝓprij epi vt in. c. significasti. de foro cōpe. sed si haberē alium immediatum superiorē vt archidiaconum vel ple banum bene possem sine illorum cōsensu prorogare in proprij

b episcopum[b] qz ille nō est extraneus iudex sed mediatus: per ea que no. Archi. in. c. dilecti. de foro compe.

2 ¶ Si princeps scribat iudici ordinario sup aliqua causa pertinente ad iurisditionem ipsius ordinarij mutando ordinez vel statum iurisditionis ordinarie vt hic dicitur iurisditio delegata z appellabitur ad delegantem et quid si nihil immutaret de iurisditione ordinaria.

3 Casus in quibus potest contemni nuntiatio.

4 Differentia inter oppidum z villam. Quod etiam possim habere seruitutem in pariete tuo non solum in hoc vt altius non edifices sed etiā vt edificatum non tollas ne liminibus domus mee officia s z qualiter.

5 Nuntiatio transit contra singularem successorem z ad quid et quid de interdicto demolitorio.

1 **Opus nouū facere.** †Illud dicit opus nouū per quod alteratur pristina facies rei z qō exercet in ipso solo q̄tū ad hoc vt pertinet ad hoc edictum: Secus si non exercetur in ipso solo lz circa rem coherentem solo z etiā secus si non alteratur pristina facies rei nec est curandum vtrum fiat in oppido vel extra.

2 h.d. vsq; ad. ẜ. nunc videamus. †† No. argu. q̄ si iudici ordinario scribat p̄inceps super aliqua causa pertinēte ad ipsius ordinarij iurisditionem si quidem immutat ordinem vel statum iurisditionis ordinarie vt qz scribit q̄ p̄cedatur summarie z de plano cum tamen virtute ordinarie hoc non posset iurisditio

c dr delegata z sic nouaꝝ ab ordinaria. z est effectus quia tunc appellabitur ad delegantē si vero nihil immutaret de iurisditiōe ordinaria sed simpliciter scriberet q̄ in tali causa ministret in stitiam tunc non erit noua iurisditio sed vetus excitata z sic appellabitur nō ad rescribentē sed ad immediatū superiorē. z ita not. per cano. in. c. ẜ. de offi. or. z p hoc optime faciunt isti text.

3 ¶ Itez not. duos casus in quibus pōt contēni nūtiatio quia est nulla rone rei vel operis supquo fit. ſ. quādo illud opus nō

a ¶ Presenti. respicit enim tria tēpora p̄sens preteritum et futurum similiter dictio retro de qua vltra locavulgaria. vide per Fulgo. cōſi. xxij. vbi ponit vsus grāmaticales.

b ¶ Parētes. Sz an i statutis appellatiōe homicide veniat parricida. vide Jo. de ana. cōſi. xcij.

a ¶ Possessa. idē tenet Ange. cōſi. j. vbi cōsulnit super casu cuiusdā immittētis trabem in muro cōmuni per eūdez pau. ꝑſ. cccxviij. incipiente in ꝓi nomine incipiēdo a secundo.

c ¶ Epiſcopum. Adde q̄ ita consulnit abb. cōſi. xxvj. li. ij. in. ro. sing. suis idem firmat.

c ¶ Et sic noua. ad de Ange. consil. cxxxix. Bincha. cōſi. ccij. z ibi vide an tūc debeat habere sportulas que debebā tur delegato ex constitutione.

Archivo Histórico Rosario

exercet in solo licet circa rem solo coherentē. vt in. ℊ. hoc autez.
¶Item qñ quis reficit vetus edificium qō exponе. idest fulcit. quia non ruerat ex toto. vt in. ℊ. si quis edificiū scōm Dy. qō bene colligitur ex fi. illius. ℊ. qz tūc nō est nouū edificiū cū priſtina facies nō mutet̄ sed si ruiſſet ex toto tūc edificiū refectum: ꝛz in eadē forma esset nouum edificium. vt. l. inter stipulantē. ℊ. sacram. de verb. obli. ꝛ posset fieri nuntiatio argumēto. j. eod. de pub. ℊ. si quis rinos. per argumentum a spāli qz spāle est cuz qs reficit rinos vel cloacas vt cesset nuntiatio. Ergo in contrariū est ius cōe quod dic vt per Bar. Adde aliū casuz in quo potest sperni nūtiatio. vt. j. e. l. ℊ. nūc videamus. ℣. qᵒ si quis ꝛ alios qui
4 no. per gloſſ. in prin. huius. l. que incipit legitimā. ¶Ultimo
a no. in. ℊ. siue. differentiā inter oppidum ꝛ villā qz oppidum" circundatur muris sed villa sine muris de bis ꝛ alijs vocabulis ſimilibus. ſ. ciuitate vel castro vel vico quomodo intelligaſ. habetur in. l. here. ℊ. vicis. de leg. j. ꝛ in. c. si ciuitas. de sen. excom. lib. vj. ꝛ Bar. in extrauagan. ad repri. seu in ſequenti que incipit quoniam. ¶In gl. ij. ibi. ꝛ lumē recipiebā sic ergo possum habere seruitutem in solo tuo vel pariete ne luminibus domus mee officias non ſolum in hoc vt altius non edifices sed etiā vt edificatum nō tollas qñ ex repercuſſione ſolis in tuū edificium ego recipiebam lumē domui mee. de hoc in. l. ſi arborem. ℊ. j. de ſer. vrba. prędi. vbi glo. allegat autoritatem libri macha beoꝛz in biblia refulſit ſol in clypeos aureos et reſplendierunt mōtes ab eis. ¶In glo. que incipit ad hoc circa prīc. ibi ꝛ ſi circa ſolum. dic melius quod imo fiunt circa rez coherentem ſolo nō
a circa ſolum vel in ſolo in quibus non habet locum hoc edictuz licet locum habeat interdictū qᵈ vi aut clā. vt in. ℊ. notauimus allegato in gloſſ. ¶Item in eadem gloſſ. ibi etiam ſi ipſe nihil
5 fecit. ¶Intellige ipſe. ſ. nuntiatus qui vēdidit ſed emptor: be ne fecit cōtra quem datur hoc interdictum demoliſtorium. licet ignoranter fecerit quo ad hoc vt patiatur opus demoliri: quia per nuntiationem factā venditori fuit effecta ipſa res ne in ea p aliquē edificetur ℨ nuntiationē: qz nuntiatio eſt realis ex parte rei. ꝛ comprehendit quelibet. vt. j. eod. pupillo. ℊ. ſi pluris. ꝛ ſic tranſit in ſingularem ſucceſſorez cuz illa affectione facit qō no. in. l. ex ea. de poſtu. in glo. ſed ad expēſas nō tenetur ſi fuit ignorans: qz illa eſſet pena ad qđ ignorans nō debet teneri regulariter. l. generaliter. C. de tabu. li. g. ꝛ. l. vim facit. ℊ. tandiu. quod vi aut clam. vide. j. eo. l. ſi. vbi dicitur qᵈ illud interdictuz nō datur cōtra talē ſingulariē ſucceſſorē. nā debet itelligi quo ad hoc vt non teneatur ad expēſas. ſed bene tenetur ad penitentiā idez eſt ergo in illo interdicto quod in iſto. ꝛ ſic differentia quam facit hic glo. non eſt bona ſcōm Dy. ꝛ Bar.
2 ☞Cauſas propter quas poteſt quis nuntiare nō teneꝫ quis exprimere ſi nuntiatus non petat: ꝛ quid ſi petat: ꝛ in quo caſu eis cauſis ceſſet nuntiatio. et nume. 3.

1 Nunc videamus. ¶Nuntiatio pōt fieri ex triplici cauſa hic conten
2 ta. h. d. vſqꝫ ad. ℊ. iuris no ſtri. ¶Nota. que ſint cauſe propter quas qs poteſt nūtiare nō tū teneꝫ aliquā de iſtis cauſis exprimere ſi nuntiatus nō petat: ſed ſi petit bene tenetur exprimere alias poteſt ſperni nūtiatio: vt no. per glo. in prin. l. ℨ. q incipit legitimā ſimiliter pōt ſperni ſi allegetur aliqua de iſtis can. ꝛ tū notorie eſſet falſa vt in glo. que incipit imo poſt prin. ibi. ꝛ ſupple. ℊ. in prin. l. nec ſufficit qñ petitur ab eo qᵈ exprimat cauſam ſi exprimit generaliter dicendo nuntio cā iuris mei conſeruandi. ſed debet deſcendere ad ſpeciem vt quia ſum dominus ſoli directus: vel vtilis: vel qz ſolū poſſideo: vel habeo ibi ſeruitutē vrbanā: vel ius hypo. vt. j. prozi. ℊ. cum ibi not. in glo. ꝛ. j. e. l. in prouinciali. ꝛ. l. creditori. ſicut requirit in libello conuentionali quod exprimatur cauſa taliter quod reus reddatur certus ve lit cedere an cōtēdere vt. l. edita. C. de edē. ꝛ ita tenet Bar. in pri.
3 buius. l. ¶No. etiam in ver. qᵈ ſi in mari. caſum in quo ceſſat nuntiatio ex prima ꝛ vltima cauſa. ſ. iuris noſtri cōſeruandi: vel publici iuris tuendi. et tū bene hz locum ex ſeda cauſa. ſ. cauſa dāni repellendi vt eſt qñ quis edificat in littore maris ſi de boc timeat damnum. ꝛ hoc facit pro eo qō no. gloſſ. ℨ. e. l. ℊ. hoc autem. ꝛ. ℊ. ſi quis edificium qᵈ in illis caſibus habeat locum cautio damni infecti ſi vicinus timet damnum licet non habeat locum cauſa iuris ſeruandi.
2 ☞Nullum ius habens in re in qua edificatur quando et ad quem finem poſſit nuntiare.
3 Ad hoc vt libellus conuentionalis procedat et admittatur an ſufficit exprimere talem cauſam que ſi eſſet vera concluderet in tenti onem agentis.

1 Iuris noſtri cōſeruādi. ¶Hic incipit tracta re de ſecundo membro diſtinctionis. ſ. que ꝑſone poſſint nūtiare ꝛ durat vſqꝫ ad. l. de pupillo. ℊ. j. ¶Et hic dicitur qᵈ cauſa iuris noſtri conſeruandi pōt nuntiare ille ad quez res pertinet. i. qui habet ius in re in qua edificatur qō pluribus modis poteſt intelligi vt in gloſſ. ꝛ dixi in. l. precedēte. ꝛ adde. j. de remiſ. l. ℊ. j.
2 ¶In glo. ſup verbo pertinet ibi. ☩ Idē ſi nullū habeat ius ſi tamen cōtēdat ſe habere. ſ. tale qō ſi eſſet verū eſſet ſufficiēs ad faciendum nuntiationē: ꝛ hoc ꝙtum ad hūc finem vt ille cui fit nuntiatio debeat ei parere ꝛ nō ꝓcedere in opere quouſqꝫ nuntiatio remittatur alias deſtruitur nō ꝙtum ad hoc vt nūtiatio perpetuo firma ꝑmaneat imo remittetur cognitio qᵈ non liceat ius ſi non fuit nuntiatio contempta vt in ꝓin. huius. l. ver. deinde. ☩ſic ꝛ in libello conuentionali ſufficit exꝓmere talē cām que ſi eſſet vera cōcluderet ad intētionē agētis qđ ad hoc vt li
3 bellus ꝓcedat ꝛ admittatur. iuxta no. in. l. j. in ꝓinci. de dolo. et l. j. in ꝓin. ſi quadru. pau. feciſſe dicatur in gl. ſup illo verbo dicatur. dum dicit ꝛ verū ſit nā doc. intelligūt. ſ. ꝙtum ad victoriā obtinendā ſz ꝙtum ad ꝓin. et vt libellus admittatur ſufficit hoc allegari licet verū non ſit ꝛ idē ꝙtum ad iuriſdi. iudicis. vt l. cum quedam puella. in fi. cum ibi no. de iuriſdi. om. iudi.
2 ☞☩Vſufructuarius quādo poſſit nouum opus nuntiare pro ꝓrio nomine.
3 Quid in habente ſeruitutem predialem.
4 Sicut poteſt cedi ius quod exercetur in iudicio vt eſt actio ꝛ iu dicis officium ita poteſt cedi ius quod exercetur extra iudicium: vt facultas ingrediendi fundum tuum ꝓpria autorita te ex pacto.
5 Si ętat ſtatutum vel conſuetudo qᵈ ſi vicinus vendat rem nō requiſito vicino habeat vicinus facultatem infra annum reuocandi rem qᵈ iſta facultas poſſit cedi.
Interdictum vti poſſidetis poteſt cedi.
Quid in iure accuſandi.
6 Si ceſſiſti mihi iura tua contra titium poſſeſſorem rei tue: ꝛ ſic habeo vtilem rei vendi. meo noīe. et exercitiū directū noīe tuo ſi res pervenit ad te anteq̄ ad me nō poſſim contra te intentare exercitium directum ſed vtile ſic nomine meo.

1 Vſufructuarius. ☩Fructuarius non poteſt nuntiare nouum opus ꝓ prio nomine ſed ꝓcuratorio noīe ꝓprietarij bū pōt alteri non ipſi ꝓprietario, cōfeſſoria vero ꝓ ſeruitute vſufruc. cōſeruā da bene pōt ꝓprio noīe intētare cōtra quēlibet etiā ꝓprietarium. h. d. cū. l. ſeq. ꝛ ſemper allegaſ ꝛ eſt ſubtilis iſte. ℊ. Et cum iſto rez. Bar. legit. l. qui viam. j. eo. de qua formā contrariū ad hunc tex. ꝛ alique ſolutiones ſunt hic in glo. magna alique ibi. ¶In text. ibi vel vendicare vſumfru. idest petendo declarari vſumfructum ad ſe pertinere ꝛ aduerſarū condēnari vt ipſum in vſufructu non turbet ꝛ ꝙ caueat de non turbādo ꝛ etiam ad intereſſe rōne turbationis ꝓterite vt. l. baruz cum ibi no. ℊ. ſi ſer. vendi. ꝛ. l. loci corpus. ℊ. in confeſ. Et dē confeſſoria vend. vt hic quia ſicut rei vendi. ꝓ re corꝓorali datur ℨ quēlibet poſſeſſorem. vt. l. de eo. ℊ. ſi. ad eghibē. ita ꝛ cōfeſſo ℨ quemlibet turbantem in quaſi poſſeſſione ſeruitutis ꝛ negatoria cōtra quēlibet turbantem in quaſi poſſeſſione libertatis. vt. l. vti frui. ℊ. ſi forte. ꝛ. ℊ. verum autem. ℊ. ſi vſuſfru. pe. nec ob. l. j. eo. ti. qꝛ confeſſoria ꝓ ſeruitute reali debita fundo fructuario non competit ipſi fructuario vt ibi. ſed confeſ. ꝑ vſufru. bene competit vt hic
2 et etiā habetur ibi cū. l. ſeq. ꝛ in. ℊ. vtrū aūt. in fi. ¶Contra primum dictum huius. ℊ. oppono qᵈ vſufru. poſſit nuntiare ꝓprio nomine qz hz ius in re. vt. j. ti. j. l. eoꝛū. vbi eſt tex. ergo pōt nuntiare. vt. ℨ. ℊ. prozi. in tex. ꝛ gl. Sol. aut illud ius in re quod quis hz eſt tale per qō poſſit auocari ipſa res et omnis poſſeſſio eius ꝛ tūc ꝓ tali iure bene poteſt opus nūtiare ꝓprio noīe. vt. j. eo. creditori. ꝛ etiam noīe dñi vt no. j. l. prozi. ℊ. ſi ego. Nam per hypo. poteſt reuocari ipſa res vt. l. ſi fundus. ℊ. in vendicā. de pigno. Aut non poteſt auocari ipſa res ſed cōmoditas i re. vt ſi eſt ius ſeruitutis ꝛ tunc aut eſt ſeruitus perſonalis et non poteſt ꝓprio noīe ſed ꝓcuratorio noīe ꝓprietarij ſicut hic. Aut ſeruitus predialis ꝛ tunc ecōtra pōt ꝓprio noīe ſed ꝓcuratorio nomine non ita intelligo. l. inter ſeruitutē. de ſerui. vrba. prdi. et j. eo. de pupillo. ℊ. ſextus verſi. impoſitiuā ratio diuerſitatis eſt qz ille cui eſt ꝛſtituta ſeruitus perſonalis cenſeꝛ cōſtitutus ꝓcurator in rem ſuam ꝓprietario vt defendat ꝓprietatē ꝛ vſumfruc. non ſic ille cui eſt conſtituta ſeruitus predialis rō eſt qz in ꝓrimo tranſlata eſt commoditas rei q̄ eſt pars oñij ſed in ſcōo non et ideo plus videtur cōceſſum ꝓrimo qᵐ ſcōo ꝓ ꝓprietario. ¶Cum ergo ꝓrimus poſſit nuntiare ꝓcuratorio noīe ꝓprietarij qui habet potentius ius qᵐ ipſe nō permittit ſibi qᵈ ſuo noīe ſed ſcōm eū cum nō poſſit nuntiare ꝓcuratorio noīe ꝓprietarij permittitur vt nūciet noīe ꝓprio ne ius ſuū pereat ℨ doc. cōiter aſſignant aliam rōnem qᵈ vſuſfru. eſt ius debile. cū de facili ꝛ multiplicīter extinguatur. nō ſic ſeruitus predialis q̄ rō nō placet quia in alijs potentius eſt ius vſuſfru. cum ſit pars oñij

vnde ſeruitus

vnde ſeruitus predialis ꝑſcribitur lōgo tpe ſine titu. vt. l. ſigs diuturno. ſi ſer. vē. ſed ius vſufructus nō ꝑſcribitur lōgo tpe ſine tit. ſed requiritur longiſſimū ſicut in ꝓſcriptione oñij. vt no. Ly. poſt ℘e. in. l. ij. C. de ſer. ꝛ aqua. ſed cū ti. bene. ꝓſcribi tur lōgo tempore. vt. l. ſi ego. ℊ. j. de publi. Alij dicūt qᵈ ideo eſt quia vſufruc. non eſt ius in re. ſed boc eſt falſum ꝛ ℨ text. in. d. l. eoꝛuz. ex parte rei in qua debeꝫ licet ex parte eius cui debeꝫ nō ſit in re ſed in ꝑſona. ¶Itē oppono ℨ ſcōm dictum qᵈ ꝓprieta rij noīe nō poſſit vt. j. e. l. qui viam. vbi ſimpliciter ꝛ indiſtincte prohibet habēti ſeruitutē vie poſſe renūtiare iſto modo oz formari illud contrariū qđ gloſſ. ibi videtur formare ꝛ ſic ad ſcōm dictum huius. ℊ. non ad primū quia cū primo cōcordat ſz ſolu. patet ex his que prędigi qz ibi in habente ſeruitutē predialē qui non cenſetur conſtitutus ꝓcurator in rē ſuā hic in habente ꝑſo
3 nalem. ¶☩Sed tunc tertio oppo. ꝛ hoc cōtrariū non venit ad iſtum tex. ſed ad illam. l. qui viam. de. l. inter ſeruitutes. ℨ. allegata. ꝛ. l. ſi forte. ℊ. ſciendum. ſi ſerui. vendi. in quibus patet qᵈ q hz ſeruitutem predialem pōt nūtiare etiā ꝓprio noīe cuius contrarium dicit in. l. qui viā. que loquitur indiſtincte. multe ſolu tiones dantur ad hoc cōtrarium quarum quedam ponunt hic in glo. magna. in ℣. ꝛ hoc in ꝑſonali vſqꝫ in fi. in. d. l. qui viā. ꝛ. l. inter ſeruitutē. quas oēs doc. reꝓbant. ꝛ tenēt qᵈ nō ſit differē tia inter ſeuitutem ruſti. vel vrba. vel prediuz ruſti. vel vrba. vel fiat nuntiatio domino vel extraneo ſed ſolum in hoc an fiat nuntiatio reficienti et non valeat: ꝛ poſſit ſperni. et ita intelligatur. l. qui viam. vt ibi no. gloſſ. ſuper verbo edificauit aut de nouo facienti. ꝛ tunc valeat ſiue ſit ruſtica ſiue vrba. per. l. in iudicio cōdixi. que ſo. eſt diuinatio. ꝛ violat literā in. l. qui viam. dum dicit edificat ꝛ ſic de nouo faciebat vnde videtur mihi dicēdum probabiliter qᵈ aut eſt talis ſeruitus ex qua fundus cui debetur directo ꝛ immediate conſequatur vtilitatē. vt ſeruitus luminis vel aqueduct⁹ ex qua fundus efficitur fertilior. ꝛ tunc propter illam poſſit quis nuntiare nouum opus aut eſt talis ex qua immediate non ſentiebat vtilitatē ℨ ꝓpter eam poſſet conſequi mediate vt ſi habeo ſeruitutem vie. vel itineris ꝑ fundum tuum ad meū. nam ex iſta actione fundus meus non cōſequitur vtilitatē: ſed ꝓpterea poſſet conſequi ex mea cultura ſi melius potero colere ꝓpter hanc ſeruitutem ꝓterea poſſem habere per aliū locum. ꝛ iſto caſu loquitur. l. qui viā. vt ratione
4 iſtius ſeruitutis non poſſim nuntiare. ¶☩Ultimo Bartol. in ducit iſtum text. in ſcōo dicto qᵈ ſicut poteſt cedi ius qō exercet in iudicio. vt eſt actio. ꝛ iudicis officium: ita poteſt cedi ius qō exercetur extra iudicium: vt ſi habeo facultatez ingrediēdi fundum tuum ꝓpria autorita te ex pacto vt. l. iij. C. de pigno. naz iſta facultas exercetur extra iudiciū. ꝛ hoc patet qz in ea poteſt
5 quis conſtitui ꝓcurator in rē ſuā. ☩Facit etiā ſi eſt ſtatutū vel conſue. qᵈ ſi vicinus vendat rem nō requiſito vicino q̄ vicinus habeat facultatem infra annū reuocandi rem qz iſta facultas pōt cedi licet nō ſit ꝓprie actio de boc per Ly. in. l. iij. C. cōi diuidun. poſſet tamen dici qᵈ ſit conditio ex ſtatuto. Adde qᵈ inter dictum vti poſ. pōt cedi. vt no. glo. in. l. ij. ℊ. idē nerua. ne quid in loco publico. ꝛ an poſſit cedi ius accuſandi. vide in Spec. in ad di. de ceſſi. act. ℊ. j. in additione que incipit de act. iniuriarum.
6 ¶Allegatur etiam. l. ſequens ☩ qᵈ ſi ceſſiſti mihi iura tua contra titium poſſeſſorem rei tue. ꝛ ſic habeo vtilē rei vēdi. meo nomine exercitiū directū nomine tuo ſi res peruenit ad te anteq̄ ad me nō poſſim contra te intentare exercitiū directū ſed vtile bene poſſum meo nomine. vt. l. ſi culpa. de rei vendi.
2 ☞☩In prediis ꝓuincialibus ꝛ tributarijs dominium vtile et etiam bodie directum eſt apud ipſos ꝓuinciales.

1 ☩In prouinciali etiam. ☩Ha bens vtile dominium poteſt nuntiare nouum opus. h. d. concor. j. eadē. l. ℊ. ſi ego. ¶Cum enim predia ꝓuincialia eſſent tributaria dominium directum videbatur eſſe apud fiſcum reipublice romane: vtile vero apud ꝓuinciales bodie etiam apud eos eſt directum. ꝛ hoc voluit gloſſ. ij. gloſſe la vero prima fuit ceruotina ꝛ male loquitur quod hic incipit tractare in quibus locis. nam imo de hoc incipit. j. eodem de pupillo. ℊ. nuntiationem proſequitur ergo materiam de perſo nis que poſſint nuntiare.
2 ☞☩Remedium extraordinarium ſuccedens loco ordinarij fa cit ceſſare remedium mere extraordinarium quod loco ordina rij non ſuccedit. ꝛ nume. 7.
3 Si edificans in loco cōi inter te ꝛ me nuntiatio facta ſoloverbo vel per lapillū nō valet ꝛ pōt ſperni: ꝛ qualiter debeat adiri in dex: ꝛ quid ſi de facili nō poſſet adiri vel denegaret audientiā.
4 Socius ſi edificat in re cōmuni ꝓpter qđ aliquid immittatur in ꝓpriam rem ſocij an ſocius poſſit deſtruere ꝓpria auto ritate: ꝛ quid ſi non immittitur in rem ꝓpriam.
5 Si ſocius meus edificans in loco communi negat me conſortē et poſſidet totā rem quo remedio mihi ſuccurratur vt ꝓhibeatur edificare. ꝛ vide nume. 6.
6 Actio cōi diuidundo qᵈ etiam habeat locum in re incoꝛporali.
7 Plura extraordinaria auxilia ad idez regulariter poſſunt cō currere ꝛ quid ſi competunt ad diu erſa ꝛ quid ſi vnum eſſet famoſum ꝛ alterum non famoſum.
8 Quid ſi vnum eſt ordinarium ꝛ alterum extraordinarium.

1 Si in loco cōmuni. ☩Auxilium extraordinarii nō concurrit cum ordinario: imo vbi habet locū ordinarium illud ceſſat ad hoc ſemper allegatur iſte. ℊ. ſed nō bene: qz ordinariū de quo hic loquitur erat act. cōi diui. ꝛ iſta per ſe ſolā non haberet impedire remediū iſtius edicti qz ꝑ illud pleni⁹ ꝓuidet qᵐ ꝑ ipſaz actionē cum per illud obtineatur demolitio etiam non ꝓbato de iure nuntiantis. ſi fuit edificatum ſpreta nuntiatione ſed per cōi diui. non obtinetur niſi ꝓbetur de cōione ꝛ poſt latam ſen tentiam ſicut dixi in confeſ. ℊ. e. l. j. ℊ. j. ꝛ conſtat qᵐ qñ auxilii ex traordinarium pinguius ꝓuidet qᵐ ordinariū non excluditur ab illo. vt no. in. l. fin. C. ſi aduerſus rem iudi. Illud ergo qō hic facit ceſſare hoc edictum eſt officiū iudicis mercenarium de ſeruiens actioni cōi diui. intentate vel intentande per qō pōt fieri prohibitio ſocio ne edificet. ꝛ ideo non eſt neceſſarium recurre re ad remedium ex hoc edicto: quia ita plene ꝓuidetur ꝑ illud officium ſicut per hoc edictū vt deſtruatur quicquid eſt factum poſt prohibitionem exꝑſis edificātis. vt. l. ſabinus. circa fi. cōi diui. Iſtud autem officium ita eſt extraordinarium ſicut reme dium competens ex hoc edicto: ſed dic qᵈ ſuccedit loco actionis
2 communi diui. que eſt remediū ordinariū ideo melius ſummaꝫ fic. ☩Remedium extraordinarium ſuccedens loco ordinarij facit ceſſare remedium mere extraordinarium qᵐ loco ordinarij non ſuccedit qz equaliter ꝓuidet ſicut illud. h. d. ¶In text. ibi: plane ſi vnus noſtrum in cōmuni loco faciat per qō illi loco cōi tantū noceatur vt differat a ſequenti caſu in ℣. qᵈ ſi ſocius. vbi non nocetur ſed alterius ꝓprie vnius ex ſocijs. ¶In text. non
3 poſſum ergo ſocius opus nouum ei nūtiare. ☩Iſto. ergo qᵐ ſi edificas in loco cōi inter te ꝛ me nuntiatio facta ſolo verbo vel per lapillum non valet ꝛ pōt ſperni qᵐ illa nō poteſt fieri niſi ex hoc edicto qō ceſſat iſto caſu debeo ergo nuntiare ꝑ iudicem non ex hoc edicto ſed per eius officium mercenariū deſeruiēs actioni cōi diui. Sz cōtra qz ſcōz hoc minus plene ꝓuidet mihi ꝓ hoc ſcōm qᵐ per ꝓimū cū in ꝓimo nō habebā neceſſe iudicem adire. ℊ. e. l. j. ℊ. nuntiatio. Eſt enī hic quedā verꝫatio. vt. j. e. de pupillo. ℊ. ſi bis cui vnde magis expedit mihi habere remedium ex hoc edicto. ſolu. cōtrarium difficile eſt ꝛ nō bene ſoluitur per doc. Dicendum eſt qᵐ non reputatur pinguius ꝓuidere remedio ex hoc edicto qᵐ non ſit neceſſe iudicem adire cum iſtud ſit vbanius vt. l. iij. C. de pig. ꝛ ſufficit qᵐ prohibitio iudicis tātū operet ꝙtum nuntiatio ex hoc edicto ſi tū non de facili poſſet iudex adiri vel denegaret audientiā poſſet fieri verbo vel lapi
4 lo ex hoc edicto. ꝛ hoc tz hic Bar. ꝛ bene. ¶☩In tex. ibi nūtiare nō poſſe. iſte tex. facit ℨ id qđ dixi. ℨ. in. l. j. ℊ. nuntiatio qᵐ ſi ſocius edificat in re cōi, ꝑter qđ aliqd immittatur in ꝓpriam rem ſocij qᵐ ſocius poſſit deſtruere ꝓpria autoritate ꝑ. l. ſi inter me. de ſerui. vrb. prędi. in tex. ꝛ glo. licet ſecus qñ non immittit in rē ꝓpriā. vt no. Bart. in. d. ℊ. nuntiatio. Mā iſte text⁹ non facit differentiā inter vnum caſum ꝛ alterum. ſed in vtro qđ dicit ceſſare nūtiationem qz habet locum remedium ordinarium ſed reſpondeꝫ qᵐ non ꝓter hoc quod hz locū ordinariū denegāt qᵐ poſſit ꝓpria autoritate demoliri qñ nō immittit in rem ꝓpriam ſed ideo qz edificat in re non poſſeſſa per me ſolum ſz etiā per illum nō debeo ipſum ꝓpria autoritate turbare non ſic qñ in rem poſſeſſam per me non per illū hz vtroqꝫ caſu habeat locū remediū ordinariū ꝛ non differunt quantuz
5 ad caſum huius. ℊ. j. ¶☩In glo. ſuper verbo iudicio. in ꝓinc. ibi cum non negat me conſortē ſed gloſſella precedēs dicit totū contrariū ſed neutra bene dicit qz qñ ſocius mens negat me conſortē ꝛ poſſidet totā rē nec habeo actionē cōi diui. nec officium iudicis mercenariū ei deſeruiēs niſi ꝓmo agā rei ven. ꝛ faciā me declarari dñm ꝑ pte. vt in ſili habeꝫ in. l. j. ℊ. familie hercīſ. Dz ergo hoc intelligi qñ confitebaꝫ me conſortē quo caſu ſiue ipſe ſolus poſſideat ſiue ego ſolus ſiue vterqꝫ bauo diuplex remediū ſi ipſe vult edificare ꝓmo vt agam cōi diuidun. ꝛ petam declarari ipſum non poſſe edificare me inuito: et tūc oporꝫet expectare ſententiā ꝛ interim poterit edificare qz ad hūc non eſt prohibitus. Secundo vt implozem officium iudicis deſeruiens huic actioni vt inhibeat ſibi quod non edificet ꝛ tunc ſi edificet nuntiatione contempta deſtruetur ſuis expenſis ſicut per hoc edic. agēt tū ad deſtruēdum cōi diui. Dz ſi non eſſemus ſocij ageretur interdicto demolitorio: ꝛ hoc edicto. vel

Archivo Histórico Rosario

dic q̄ procederet modo executorio vtroq; casu tanq̄ super attentato lite pendente ficut reuocantur attentata appellatione pendente vt dixi in l.j.§.sed si bis.ff.eodem. ¶In gl.ibi ꝛ erit potior conditio prohibentis nisi in casibus not.ff.in l.fabinus statim in glo.allegata.l3 ff de.l.in re cōi de serui.vrb.pdi.quā ēt glo.allegat sed facit ff sol.iure seruitutis nō pōt alter ex socijs prohibere ne edificet in re cōi q; nō pōt hr̄e seruitutē i re cōi p indiuiso ita loquit ibi l3 iure cōi sic vt.l.fabin⁹. ¶In gl.ibi vt i re corporali ista gl.reprobat per docto. † q; etiaꝫ sup iure incorporali habet locum actio cōi diui.nō vt diuidatur illud ius sed commoditas eius.vt.l.lucio.de aqua quoti.ꝛ esti.ꝛ.ff.cōi di.l. arbor.§.fi.vbi casus. ¶In glos.que incipit no.ergo ibi operatur prohibitio si factum non est ꝛ destructionem vbi factum est. Ista gloss.potest dupliciter intelligi primo q̄ officium iudicis mercenarium deseruiēs actioni cōi diui.pōt implorari antecq̄ opus sit factum vt inhibeatur ne fiat. Item si factū est etiā nuntiatione non precedente pōt implorari vt destruat sed officius iudicis oriens ex hoc edicto licet possit implorari ne fiat si tñ est factum nuntiatione nō precedēte non pōt implorari vt destruatur sed nec etiā interdictus demolitorium h3 locum sed interdictum q̄ vi aut clam.l.j.§.j.ff.eo.ꝛ si hoc voluit glos.reprehenditur per doc.ꝛ bene q̄ officiū iudicis deseruiens cōi diui. actioni nō potest implorari vt destruatur qō factū est nūtiatione nō precedente sed solū ne fiat ꝛ ad id qō est factū dar actio cōi diui.vt est casus in.l.fabinus.ff.alleg.circa fi. Dyn. ¶Secūdo modo pōt intelligi q̄ officium iudicis deseruiens actioni cōi diui.pōt implorari vt inhibeatur ne fiat si adhuc non est factus et hoc facto si postea fiat contra phibitionez pōt implorari vt destruatur de facto ꝛ via executiua sed officium iudicis oriens ex hoc edicto solum implorat ur ne fiat ꝛ hoc facto si postea fiat non procedetur via executiua vt mandetur destrui sed via ordinaria agendo interdicto demolitorio. vt.l.pretor.§.j.ff.eo. et si ita intellexit glo.esset cōtra id qō dixi in.l.j.§.sed si bis.ff.eo. vnde potest dici q̄ ista officia sunt einsdem nature in hoc quia ambo implorantur ne fiat si factum non est et hoc facto si fiat contra implorat ur vt destruatur via executiua si tū nuntiator non vult pcedere via executiua poterit pcedere via ordinaria intentando interdictum demolitorium ex hoc edicto quādo res non erat cōis vel si erat cōis intētando actionē cōi diui.vt.d.l. sabinus.remaneret ergo contrariū glo.insolutū sed rūdeo qō officium iudicis deseruiēs actioni cōi diui.licet sit extraordinarium succedit loco dicte actionis que est ordinaria. Ideo facit cessare nuntiationem per iactum lapilli.et simpliciverbo quia sunt remedia mere extraordinaria:sed officium iudicis ex hoc edicto est mere extraordinarium non succedens loco alicuius ordinarij:ꝛ ideo non facit cessare aliam extraordinariā † quia plura extraordinaria auxilia ad idem regulariter possunt concurrere.vt.l. quemadmodum.§.magistratus. ad.l.aquili.ꝛ.C. ad.l.agl. hoc fallit quando alterū succedit loco ordinarij vt hic. Item qñ alterū eorū esset famosum:quia tollitur per nō famosum:vt.l.j.§.ait pretor.cū ibi no.ff.de dolo quando aūt cōpetūt ad diuersa vel cōtra diuersos indistincte cōcurrunt:vt.l.bona. §.si quis opus.j.tī.j.ꝛ ar.i.l.etiā.C.fi tut.vel cura. ¶† Si vero vnum est ordinarium ꝛ aliud extraordinariuꝫ regulariter non concurrunt:sed extraordinariuꝫ per ordinariū tollit ad quod allegatur principaliter iste text.licet nō faciat multū.vt.ff.eo. bec tamē regula fallit qñ extraordinariū fuisset inuentū causa iuuandi ordinarium.vt.l.j.§.digerit aliquis de publica. ¶Secundo quando ordinarium est iuris:ꝛ extraordinariū factiui fi edificas in solo per me possesso:habeo interdictum vti poss.qō est ordinarium.ꝛ tamen possum destruere propria autoritate: quod est extraordinarium.vt.j.e.de pupillo.§. meminisse.in fi. iuncta.l.quemadmodum.§.j.ad.l.aquil. ¶† Tertio qñ vnū est speciale aliud generale:vt in hoc edicto vel interdicto quod est speciale.ꝛ concurrit cū interdicto qō vi aut clā qō est generale: vt dixi.ff.eodem.l.j.§.j.ꝛ in text.l.fi alius.§.iul.qō vi aut clam. ¶Quarto quādo extraordinariū esset vtilius:ꝛ pinguius prouideret q̄ ordinarium:vt not.in.l.fi.C.si aduersus rem iudic. ¶Quinto quando competerent ad diuersa vel cōtra diuersos vt statim dixit per illa iura.

2 ¶† Habens dominium directum potest suo proprio nomine nuntiare.
Si habeo seruitutem personalem possum procuratorio nomine domini nuntiare ꝛ non meo.
Quid si habeo seruitutem realem.
3 Quid si habeo dominium vtile.ꝛ nume.1.
Quid si nullum ius reale habeo:sed personale. vt colonus vel inquilinus.

1 **Si ego superficiarius.** † Habens dominium vtile pōt nuntiare nouū opus.secus in eo qui nullū ius hz in re licet habeat actionez psonalē occasione rei vel sup re vt colonus vel
2 inquilinus.h.o. ¶† Collige ergo quatuor casus:nam aut habeo dominium directū:ꝛ clarū est q̄ possum nūtiare noīe meo l.j.§.pe.ff.eo.Aut habeo seruitutem personalez.ꝛ possum procuratorio noie dñi nō meo.vt in.§.fi.dicte.l.j. Aut habeo seruitutem realem:ꝛ possum nomine meo nisi in casu.l.qui viaꝫ.j.e. vt dixi in.o.§.fi.non autez procuratorio noie dñi vt ibi dixi licet Ange.videatur dicere idem hoc casu q̄ procuratorio noie dñi possum per.l.j.§.pe.j.de remiss.dum dicit idem in habente seruitutem:q̄ supra dixerat in habente vsumfruc.ꝛ ille text.bene facit pro eo.sed pōt rūderi idē nō tamen per omnia vt i multis
3 locis habet.vt no.j.eo.l.iul.proculo.ꝛ.l.sacrilegij. † Aut habeo dominium vtile:ꝛ tunc possum noie meo tam ff habentem directum q̄ ff tertium ita intelligitur hec et etiā procuratorio noie habentis directum cōtra tertiū nō cōtra ipsum habentē vt i.l. precedente.nā si vsufructuarius censet cōstitutus procurator in rem suā a proprietario fortius superficiarius vel enfiteoticarius qui habent ius potentius.ita intelligūt doc.istum text.nec obstat q̄ dixi in.o.§.fi.q̄ ex quo pōt nomine habentis directum q̄ est potentius non debet posse noie suo q̄ habet ius minus potēs.nā illud pcedit in habēte ius vsusfru. qō est minus potens ius q̄ vtile,qñium cuz facilius extinguatur.Est ꝛ quintus casus qñ nullum ius reale habeo sed psonale vt colonus vel inquilinus:ꝛ tunc non possum nūtiare.vt hic tñ debeo notificare dño si aliquid fiat in preiudiciū rei vt prouideat als teneor.l.ad interesse.vt.ff.eo.§.loca.l.videamus.§.item pro
a spicere.ꝛ.l.itē querit.§.ff.eo.ergo.quod no.pro eo qō dicam in.l.de pupillo.§.nuntiatio.j.eo.aliqñ conductor potest nuntiare quia habet ius in re vt si conduxit locum publi.vt.j.de loco publico fruendo.l.ij.vel si locator obligasset bona sua pro obligatione
2 ꝛctus:vt.j.eo.l.creditori vel si i instro ōr q̄ ponebat eum in locum suum ar.in.l.qui quadringēta.ad trebel.

2 ¶ff Ad defendendum causam publicam admittuntur ciues: et quid de forensibus.
3 Forensis an contra edificantem in loco publico possit intentare interdictum ne quid in loco publico.
4 Forensis non potest aliquem ciuē accusare de aliquo maleficio quod esset tantum de forma statuti non autem de iure cōi.
5 Statutum si dicat q̄ ville debeant tenere sua territoria secura: ꝛ q̄ si aliquod damnū fit datū alicui villa teneat sibi emēdare:ꝛ damnum fuit datum forensi:an possit vti beneficio statuti.
6 Ad pupillū non ptinet defensio reipu.ꝛ sic nō debēt vocari ad consilia nec habere officia:etiā quid si est maio: pupillo.
7 Pupillus quādo nō pretendit ppriū interesse fed tantū publicum non potest nuntiare etiam cum tutoris autoritate et quid quid si pretēdat propzium interesse.8.
Tutoris autoritas nō supplet defectum etatis in his que sunt publici iuris.

1 **Si in publico.** ¶† Causa iuris publici tuēdi nuntiare pōt quilibet ciuis dūmodo non sit pupillus qui nō pōt nuntiare nisi pro suo interesse ꝛ cū autoritate tutoris nec etiā seruis nuntiare potest licet sibi possit nuntiari.b.o.vsq; ad.l.de pupillo.§.nuntiationem.
2 ¶† No.hic q̄ ad defendendum causam publicam admittūtur ciues ꝛ sic innuit qō nō foēses q; ad eos non pertinet nisi forte
3 haberent ibi domicilium. ¶† Iste text.inducitur q̄ forensis cōtra edificantem in loco publico non pōt intentare interdictum ne quid in loco publico nisi edificaret in via qua ipse vteret.l3 Ange.allegat vnā glo.in contrariū.j.ne quid in loco publi.l.ff. §.pe.in fi.magne glos.sed illa pōt intelligi scōm istam distinctionem. † Facit etiam iste text.q̄ foēsis nō possit aliquē ciuem ac
4 cusare de aliquo maleficio qō esset tantū de forma statuti non autem de iure cōi q; nō ptinet ad ipm defensio statutoꝝ.Et hoc facit ad questionem de facto quia statutū hic dicit q̄ ville debeāt tenere sua territoria secura ꝛ q̄ si aliquod damnum fit datū alicui villa teneatur sibi emendare quid si fuit datū dānum foēsi
a an possit vti beneficio statuti cū hec questio esset hic de facto di
6 cebam q̄ non per dicta iura ꝛ rōnes. ¶† Itē not.ex princi.l.de pupillo q̄ † ad pup.non pertinet defensio reipublice ꝛ sic non debent vocari ad consilia nec habere officia quinimo etiā maior pupillo nisi cōpleuerit.xxv.annum non videtur posse dare
b suffragium vel vocem in cōsilio scōs Dy.per.l.spurij.§.j.ff.de decurio. ¶No.etiam in.l.de pupillo.in prin.scōm intellectum
7 glo.que vult q̄ † qñ pupillus nō pretēdit ppriū interesse l3 tñ publicum non pōt nūtiare etiā cum tutoris autoritate qz tutoris autoritas non supplet defectum etatis quo ad ea que iuris publici sunt quia non sunt eius administrationis. vt.l.fina.de cura.fur.vnde non pōt exercere officium publicū cū autoritate tutoris

8 tutoris nec minor cū autoritate curatoris. ¶† No.etiā qñ pretēdit ppriū interesse bene pōt nūtiare cū autoritate tutoris vel curatoris nō sine ꝛ hoc ideo qz si nūtiatio esset temeraria ꝛ aduersarius ei parutisset ꝛ ex hoc damnū suscepisset posset agere ad interesse per acti.in fac.vel de dolo.vt.ff.de dolo.l.rem quandā venalem.ꝛ ideo requiritur autoritas.
2 ¶ff Si mittitur schedula citatoria ad domū vel prediū citati ꝛ ipse nō sit ibi sed inquilinus vel colonus vel laborator debēt ipsi illam citationē sibi notificare vel schedulam mittere si cōmode possunt ꝛ an alias teneretur ad interesse.
3 Propter distantiā loci vbi opus sit si nuntiator nō esset proui sum si iret ad ipsum locū potest tunc nuntiare dño existēti alibi ꝛ an statim afficiat.
4 Si domus esset ampla ꝛ opus fieret in vno angulo debet nuntiator ire ad illum angulum.
Demolitio operis quando non dicatur pena.

Epupillo.

1 **Nuntiationem.** ¶† Hic incipit tractare mixtim de loco in quo fieda est nūtiatio ꝛ de personis quib⁹ fieri potest. Et durat vsq; ad.§.sextū.ꝛ.h.o. ¶Nūtiatio dz fieri in re in qua opus sit ꝛ in ipso opere nec requirit pśentia dñi.i.illius qui fieri facit sed sufficit pśentia illius qui sunt ibi nōe dñi vel operis. Alibi vero facta nuntiatio non tenet.h.o.vsq; ad.§.fi plurimū. ¶Et diuide in trespartes.nā primo loquit qñ cōcurrebāt duo q; fuit facta in ipsa re ꝛ etiam dñs qui faciebat vel fieri faciebat erat pśens vsq; ibi nūtiare. ¶Secōo qñ aderat primū sed non scōm q̄ dñs nō erat pśens sed solū fabri vel magistri cuz fuit facta in re vsq; ibi.si quis forte. ¶Tertio econuerso qñ aderat scōm sed nō primū q; fuit facta ipsi dño nō tamen in ipsa re vel opere sed alibi.ꝛ notanduz q̄ in primo casu qñ dñs est pśens nuntiatio afficit rem.ꝛ opus ꝛ etiam personā dñi:ꝛ prima assertio operat hoc vt opus destruatur ꝛ dñs operis pśtet in hoc patientiā:secōo operat vt etiā ministret expensas destructionis ꝛ sic patietur duplez dānum.vt.j.qō vi aut clam.cōparet.§.fi.perdet etiā expēsas quas fecit in opere ꝛ ministrabit nouis in destructiōe. Jn secōo casu qñ dñs nō erat pśens sed fabri tres fuerunt opi.vna q̄ licet nūtiatio teneat tamen nullū hz effectuz vt afficiat rem vel personā dñi ad predicta duo nisi a die quo venit ad notitiam dñi ꝛ potuit fabris inhibere ne procedāt in opere ꝛ nō fecit ꝛ ideo si nullus erat in re ꝛ istam opi.tenet glos.que incipit hoc si fabri. Secunda fuit opi.ottonis antiqui glossatoris q̄ quādo nullus erat in re vera fit pręcedens opi.pro hoc.c.secūdum de operis noui nun.sed si erāt ibi fabri li get dominū etiaꝫ ignorante quantū ad predicta duo qz potuerunt sibi denūtiare ꝛ si non fecerūt ipsoꝝ culpa nocet dño qui eos posuit.ar.l.videamus.in princ.ff.loca. Tertia est opi.doctorum q̄ imo in vtroq; casu siue nullus sit ibi siue fabri sint vel aliq qui possint denūtiare dño nuntiatio sit valida ꝛ afficiat rem ꝛ opus quantū ad hūc effectū vt destruatur ꝛ dominus cogatur patientiā prestare qz hoc nō reputatur pena vt patet.ff.eo.l.fina.ideo interdictum ex hoc edicto quantū ad hoc est perpetuū:ꝛ ita intelligitur.j.eodē pretor.§.hoc interdictū.vbi etiā ignorans incurrit in hoc damnum qō nō esset si diceretur pena:vt.l.generali.C.de tabu.fz nō afficit personā qui quo ad hoc vt teneatur ministrare expēsas demolitionis nisi p eo q̄ est factū postq̄ sciuit ꝛ potuit fabris inhibere ꝛ nō facit ideo quātū ad hoc interdictū esset annale:vt no.j.eo.ait pretor.§.fi.qz ista reputatur pena quā non dz ignorans incurrere. Aduertenduz tamen q̄ licet teneatur prestare patientiā quando ignorauit damnū:tamen qō consequit ex destructione recuperat a fabris:qui debuerūt abstinere:si cōmode poterant denuntiare sibi:vt.l.item queritur.§.exercitu.ff.loca. iuncta.l.licet.§.fin.ff.man.can.sta.ꝛ.l.si seruus.§.si fornicarius.
2 ad.l.aquil. † Et hoc no.pro questione de facto:si mittitur schedula citatoria ad domū vel prędium citati:ꝛ ipse non sit ibi:sed inquilinus vel colonus vel laborator q̄ ipsi debent illā citationem sibi notificare vel schedulā mittere:si cōmode possunt alsteneātur sibi ad interesse qō ipse cōsequeretur si foret pcessum cōtra eū in contumaciā:tene menti. Alij dicūt q̄ quādo nullus est ibi pręsens non tenet nuntiatio:qz iste text.videtur requirere q̄ ibi sit aliquis qui possit domino referre:vt ī.§.ꝛ generaliter. in fi.vel dic q̄ sufficit:vt nuntians ducat secū testes:qui possint de nuntiatione testificari:ꝛ q̄ non ducat occulte:qz tunc posset procedere precedens opi. sed palam:ꝛ illi poterunt nuntiare et istam tenet Ange.Jn tertio ꝛ vltimo casu nuntiatio nullius est momenti ab ipso principio:vt litera dicit quia peccat in forma ꝛ hoc tenuit Rugerius in glo.que incipit quantū ad hoc vt statim dominū cōstringat in fi.quam omnes tenēt ꝛ sic nec ex post facto incipit litigare:etiaꝫ si postea fiat opus quia non debebit demoliri per hoc interdictū sed per interdictum qō vi aut clam in quo nō requirit q̄ fiat in re pśenti.vt no.ff.eo.l.j.§.j.in gl.et in hoc differt a casu pcedenti vbi tenet:sed non hz effectū quantuz
3 ad expēsas nisi a die sciētie a quo potuit inhibere fabris. † Hoc tamen limita nisi ꝓpter distantiā loci vbi opus fiebat nuntiatori nō esset.prouisum si iret ad ipsum locū:qz tūc potest nūtiare dño existenti in foro:ꝛ coram iudice ꝛ statim afficit.vt.ff.ea.l.§.si quis ipsi ptoꝛ in.iij.lec.q̄ dic vt ibi dicam que est notabilis vel dic q̄ afficit hic a die quo dominus potuit nuntiare fabris:ꝛ sic non fuit nuntiatio nulla:licet non sit facta in opere.vt ibi not.
4 ¶† Ultimo dicit hic Ang.q̄ si domus esset ampla:ꝛ opus fieret in vno angulo debet nuntiator ire ad illum angulum ꝛ non sufficit in alia parte domus nuntiare:vt in isto.§.si quis forte: dum dicit in ipso opere. ¶Quidam etiam dicunt q̄ demolitio operis tunc nō dicitur esse pena quādo edificans non habebat ius edificandi ꝛ ideo etiam ignorās illud dānum sustineret:sed si habebat diceretur pena ꝛ ideo tunc ignorans nō sustineret ꝛ ita posset salnari glo.que incipit hoc si fabri:sed hoc est contra generalitatem.l.ff.j.eo.vbi indistincte dicit ignorantem incurrere hoc damnum ꝛ bene poterat esse ibi:q̄ empto habebat ius edificandi preterea demolitio debet fieri etiaꝫ anteq̄ cognoscat de iure partium:vt.ff.eod.l.j.§.sed si bis.de equitate tamen posset istud sustineri:ꝛ satis placeret si dōs offert se paratū incōtinēti probare de iure suo posiq̄ ignorauit nuntiationē ꝛ sic nō obstat ille.§.q; loquitur quando sciuit tunc enim committit vim vnde non auditur.

1 **Si plurium sit res.** † Nuntiatio ex parte eius cui fit est in rem: ꝛ ideo sufficit q̄ fiat vni ex dominis:vt oēs afficiat:sed ex parte nuntiantis est in persona vnde nō sufficit fieri ab vno ex dominis vt alijs prosit.h.o.vsq; ad.§.fi quis ipsi. ¶Jn text.ibi.ꝛ vni nuntietur expone idest vno pśente nō enim nuntiator dz dicere nūtio tibi ne edifices:qz tunc esset personalis:ꝛ nō efficeret nisi illū:sed dz dicere nūtio vt in isto loco nō edificet vel vt in opere amplius nō procedat:ꝛ sic in rem ꝛ cōprehendit qnēlibet volentem postea edificare.vt no.j.ea.l.§.meminisse. ¶Jn text.ibi omnibusq; dñis videt denūtiari scilicet quātū ad hoc vt licet ignorauerint teneātur prestare patientiā:q̄ demoliat sine ipsi edificauerint sine vnus tantus sed nō tenentur ad expensas demolitionis vt in gl.hic ꝛ hoc ꝓbatur in eo qō sequit in text.ibi enim. neq; eis debet nocere factū alterius hoc est verum qñ obligatio nō habet originē in persona defuncti:cui plures successerūt tūc enim factū vnius habens originē in sua persona nō nocet alijs vt hic ꝛ.l.in depositi.§.depositi.secus qñ obligatio haberet originē in persona defuncti tunc enim factum vnius ex heredibus posset nocere alijs:vt faceret committi stipulationē ad penā vel interesse contra omnes:vt.l.eadem.§.cato.de verbo.obli.quod dic:vt ibi plene per Bar. ¶Jn text.ibi omnibus non sufficeret: expone idest non omnibus sufficeret:sed nūtianti tantū.et ipse solus potest agere ad demoliendū nō alij:sed ñ agat:ꝛ obtineat destructio proderit etiam alijs:quia debet in totū fieri:cū sit indiuidua:vt.§.si serui.vē.l.loci corpus.§.si fundū.fm Ja.de are. sed ñ agetur ad interesse non constaret:nisi pro parte sua:ꝛ non prodesset alijs.
2 ¶ff Animus retinendi possessionem q̄ operetur acquisitionē de nouo.
3 Si emptor cui fuit mota lis non potuit denūtiare venditori q̄ veniat ad defendendū qz nesciebat vbi esset qualiter fienda erit denuntiatio:an aūt requirat protestatio.
4 Quādo impedior actū facere ꝓpter aliquā causam subsistēte in persona aduersarij mei:nō sufficit de impedimēto docere vt habeat illud pro facto:sed debeo ꝓtestari q̄ nō stat per me:ꝛ qd si impedimentū proueniat ex persona mea.
5 Jtineris acceptio cū protestatione hz vim nuntiationis.secuta postea nuntiatione.
Opus factū ante nūtiationē qñ nō destruat p hoc edictū.
6 Jtineris acceptio hz vim appellationis vt reuocenē interim attentata ac si facta essent post inhibitionē superioris.
7 Qñ nō esset ꝓsultum nūtiāti in accedēdo ad locū vt ibi nūtiet ꝓpter distantiā loci qz interim forte fieret opus ꝓsulit sibi vt possit nuntiare etiam nō in loco ei q̄ fieri facit ꝛ valet:ꝛ a quo tempore ligat dominium.

Si quis ipsi pretori. Glos.legit istuz.§. quatuor modis:ꝛ tres prime sunt bone ꝛ notabiles:vltima lecta. reprobatur q̄ pōt fieri nuntiatio nullo pśente:vt dixi in.§.nuntiationē.

1 ¶† Scōm primam lecturā.h.o.Et qui est in magistratu non pōt fieri nūtiatio sicut nō potest in iudicio cōueniri:sed dz sibi fieri protestatio denuntiando finito magistratu:et secuta postea nūtiatione trahetur retro ad diem protestationis:vt opus

Archivo Histórico Rosario

factum post ꝓtestationē destruatur.b.d.iste mirabilis ⁊ notabilis.ſ.fin iſtam lec. ¶ Jn teg.ibi ⁊ ſi nūtianuerit postea. Sed ſi opus erat iam perfectū: vt ſtatim innuit ibi: ⁊ quid retro edificatum erit ⁊c.ad quid eſt opus iſta nuntiatione: que fit per verba de futuro vt edificetur: cū iam ſit edificatū: in hoc iſte.ſ.eſt mirabilis iudicio meo: ꝙ licet fiat per verba de futuro: ⁊ ſi nō diceret nūtiatio: vt.ſ.eo.l.j.ſ.j. nihilominus habet effectū ſuper opere iam facto: propter ꝓtestationē que præceſſit vt etiā tetigi in.d.

2 ſ.j. † Sic etiā alibi animus retinendi poſſeſſionē operat acquiſitionē de nouo. vt no.in.l.iij.circa princ.ſ.de acqui.poſ. Sed ad quid eſt neceſſaria iſta noua nuntiatio: poſtq̄ præceſſit ꝓtestatio. ⁊ ipſa nō poteſt fieri: niſi inepte: q: per verba de futuro ſuper opere iam facto: reſpondeo: vt videatur perſiſtere in illa ꝓtestatione: alias videretur ab ea receſſiſſe. ⁊ etiā q: intendit aliqd extorquere ab aduerſario ſcilicet demolitionē al's ſufficeret illa ſola ꝓtestatio: ſi tenderet ſolum ad ſe defendendū: vt.l. ſi intra.

3 C. de non nu.pecu. ⁊.l.in contractibus.ſ.pen.fin Bartol. † Qui per hoc dicit: ꝙ ſi empto: cui fuit mota lis non potuit nuntiare venditori: ꝙ veniat ad defendendu: quia neſciebatur vbi eſſet practica eſt ꝙ ꝓtestāt ſe non poſſe denuntiare: ⁊ ꝙ ipſi poſtea reuerſo denuntiet: alias ꝓtestatio ſibi nō prodeſſet. Sed Ange. ipſum reprehendit: quia iſto caſu non impedit deuenire ad ꝓtestationem: imo poteſt fieri denuntiatio ad domū ipſius ⁊ valet ſicut ſi facta eſſet ſibi vt no.glo.o.di.j.qō vi aut clam.l. aut qui aliter.ſ.ij. que incipit arg.ꝙ ſi venditor. Alij dicunt ꝙ etiā ſi facta ſit denuntiatio ad domum: vt dicit illa glo. ipſo poſtea reuerſo debebit iterum fieri. Per iſtū tex. cū dicto Bar. poteſt dici ꝙ ſi lis adhuc pendebat procedat hoc dictum: ſed ſi erat finita denuntiatio eſſet inutilis quia nō poſſet defendere: et ideo ſufficit prima denūtiatio facta ad domū. ⁊ ſic aliud ſit quam in caſu huius.ſ.vbi fit etiam poſt opus perfectum q: hic non præceſſit denuntiatio ſed ꝓtestatio: ſed in caſu prædicto præceſſit denuntiatio valida. ¶ Sed ad quid requiritur iſta ꝓtestatio poſtq̄ reuera ſuberat impedimentuꝫ nuntiandi: nonne ſufficit quandoq̄ de tali impedimento occore vt habeatur nuntiatio

4 perfecta. vt.l.ſcire oportet.ſ.ſufficit.de excu.tu. † Soln. quando impedior actum facere ꝓpter aliquā cauſam ſubſiſtentem in perſona aduerſarij mei non ſufficit de impedimento docere vt habeatur illud ꝓ facto ſed debeo ꝓtestari ꝙ non ſtat per me ſiue tractem de aliquid extorquēdo ab ipſo: vt hic.⁊.l.ſ. de nau. feno. ſiue de euitādo penam: vel moram: vt.l. mulier fundus. de l.commiſ. Si vero impedimētum prouenieret ex perſona mea tunc ſi tractem de euitando penā vel culpam nō requiritur ꝓtestatio ſed ſufficit quādoq̄ de impedimēto docere. vt.d.ſ. ſufficit. Si vero de extorquēdo aliquid ab aduerſario: tunc ſi fuiſſet facta ꝓtestatio: nō prodeſt: quia caſus cōtingens in mea perſona potius debet mihi nocere ꝙ aduerſario: iuxta plene no.in.l.

5 ſi vno.ſ.item cum quidam.ſ.loca. ante finē gl. magne. ¶ † Secundū aliam lect. h.d. Jtineris acceptio cū ꝓtestatione habet vim nuntiationis ſecuta poſtea nuntiatione. h.d. notabiliter. Et ſecundū iſtā no. limitationē ad.d.l.ij.ſ.j.ſ.eo. ꝙ opus factuꝫ ante nuntiationē non deſtruitur ibi per hoc edictū: nam verum eſt: niſi quando fui ꝓtestatus: ꝙ nolebā nuntiare nudo verbo: ne perderem poſſeſſionē: nec per iactum lapilli: ꝙ nō deſiſteret: ſed per iudicē: ⁊ poſtea vadam ad iudicē ⁊ faciā inhiberi: certe deſtruek etiā id qō interim fuit factum poſt ꝓtestationē: ac ſi

6 tunc fuiſſet factum præceptum iudicis † ſic. et alibi itineris acce

a ptio. a habet vim appellationis. vt in.c. ſi lectus. de appel. vt renocenſ interim attētata: ac ſi facta eſſent poſt inhibitionē ſuperioris. Et ideo quādo ruſtici vident aliquid fieri in eoꝝ preiudiciū dicūt: ꝓtestor: tibi ex parte domini poteſtatis: quod nō facias vel alterius ſuperioris ſi poſtea vadant ad poteſtatem vel ſuperiorē: ⁊ faciāt inhiberi illa inhibitio trahitur retro ad diez ꝓtestationis: quia ex tunc videtur conſtitutum fuiſſe ſub protectione illius. ¶ Secundum tertiā lec. h.d. † Quādo non eſſet conſultum nuntianti in accedēdo ad locū vt ibi nuntiet propter diſtantiā loci: q: interim forte fieret opus cōſulitur ſibi: vt poſſit

7 nuntiare etiā nō in loco ei qui fieri facit. ⁊ valet. h.d. Et ſm iſtā no. limitationem ad.ſ.ſi quis forte.ſ.ea.l. vbi nō valet nec vnq̄ ligat: quia eſt defectus in forma. Nam hoc eſſet verū: quādo de facili poſſet accedere ad locū: ⁊ eſſet ſibi conſultū al's ſecus vt in iſto.ſ.fm iſtā lec. q: tunc valet ⁊ ligat. Sed a quo tēpore gl. in ſi. dicit ꝙ a die: quo diſ cui facta fuit nūtiatio potuit accedere vel mittere ſed certe ſi hoc eſt etiā per hunc modū non conſulit nuntianti q: interim opus perficiet. Sol. intellige ſm doc. ꝙ citius poterat ipſe oēs: cui facta eſt nuntiatio accedere vel mittere: q̄ ille qui nūtiabat ꝓpter diuerſas qualitates perſonaruꝫ: vt in fin. no. in.l. centū capue: de eo qō certo loco. ¶ Quarta lect. pr oēs improbatur: q: nuntiatio pōt fieri etiā nullo exiſtente in re: vt no.ſ.eo.l.ſ. nuntiationē.

a ¶ Jtineris acce ptio. quid operetur itineris acceptio. vide per dominos de Rota. deci. ſuis. de appel. incipiente ſi certus terminus ſit ſtatutus ⁊ per Fede. ⁊ſi. ccxviij.

2 ¶ Qui imponit ſeruitutē predio ſuo dicitur minuere ius ſuū ⁊ augere ius alterius.

Habens ſeruitutē vbanam poteſt nuntiare nouū opus. ⁊ quid ſi habeat ruſticam.

1 **Sextus pedius.** † Nuntiatio cauſa iuris notificandi cōſeruādi fieri poteſt altera de tribus cauſis hic contentis. h.d. ¶ Et ſic ſubdiſtinguit primuꝫ membrū alterius diſtinctionis trimēbris: que ponitur

2 ſ.eo.l.j.ſ. nuncvideamus: ſeu in.ſ. nuntio. ¶ No. ꝙ qui imponit ſeruitutē predio ſuo vel minuere ius ſuū: ⁊ augere ius alterius. vide de hoc. qō no. Bar. an. l. in debiti. ſ. ſi nūmi. de condic. inde. ¶ Jtē no. ꝙ habens ſeruitutē vrbanam poteſt nuntiare nouū opus. ¶ Quid ſi habet ruſticā: dic. vt dixi. ſ.l.j.ſ.ſi. ¶ Jn glo. que incipit: vt ſi aliquis: ibi ⁊ nō dimittit pedem: gl. nō allegat legem hoc dicentem: ſed habetur. ſ. ſi. regun. que fuit greca ſolonis.

2 ☞ Si edificas in ſolo non poſſeſſo per me nec per te: ⁊ qō nec eſt meū nec tuū an poſſim ibi nouum opus.

3 Triplex modus nuntiandi circa nuntiationē q̄ fit a pretore. Preceptum iudicis non debet fieri niſi ad inſtantiā eius cuius intereſt.

4 Quando iudex incipit a precepto et ſic a via executiua dz preceptum iuſtificare per clauſulam ſi ſenſerit ſe grauatū compareat recepturus iuſtitie complementum: ⁊ quid ſi nō ſit appoſita illa clauſula. ⁊ nu. 5.

5 Quod cōparente illo cui factum eſt reſoluatur in vim ſimplicis citationis ⁊ requiratur libellus ſi ille ad cuius inſtantiā factum eſt vult illud conſequi.

6 Quando nuntiatio fit per iactum lapilli an etiaꝫ ſint neceſſaria verba.

7 Jn nuntiatione nō refert qualia verba ſint dum tamē tendant ad effectum ꝓhibendi.

8 Quando remedium extraordinariū conſiſtit in facto vt ꝙ poſſit eppellere propria autoritate vel deijcere poteſt concurrere cū ordinario.

1 **Deminiſſe autem.** † Qui nūtiat ſolo verbo perdit poſſeſſionē ciuilem ſi eā habet ⁊ träſſert eam in aduerſariū. Secus ſi per iudicē vel iactū lapilli. Et ideo cū nūtiator poſſidet vtilius eſt nuntiare bis duobus modis: q̄ primo: ſed ſi poſſidet aduerſarius nō eſt vis qualiter nuntiet. Jtem cōtra aduerſariū edificantem poſt nuntiationē cōpetet interdictū vti poſ. ⁊ etiā qō vi aut clā. h.d. ¶ Jn tex. ibi. in noſtro ſupple a nobis poſſeſſo Dy. ⁊.j. duꝫ

2 dicit. Et ſi in ſuo ſupple ⁊ a ſe poſſeſſo. † Sed querit quid ſi edificas in ſolo nō poſſeſſo per me nec per te ⁊ qō nec eſt meum nec tuum an poſſimi tibi nuntiare. dic ꝙ ſic: per.l.j.in princ.ſ.eo. Et per id quod no.gl.ſi. in ſi.ſ. proꝫ.ſ. duꝫmodo pretendā eſſe meū vel per me poſſeſſum vel habere ibi ius in re. ſed in interdic. qō vi aut clam videtur dicere Barto. in.ſ. ſi quis ipſi pretori quod requiritur alterū de duobus vel ꝙ nuntiator ſit dominus vel ſit poſſeſſor: vt.ſ. quod vi aut clam.l.j.ſ.j. cum ibi no.in glo. ⁊.l. comparet. in princ. Et ſi hoc eſt clare ſoluitur obiectio: quam feci in.l.j.ſ.j.ſ. eod. quia iſtud edictum pinguius prouidet q̄ illud. nam agens ad demoliendum ex illo interdicto habebit neceſſe probare dominium vel poſſeſſionem ſed agens ex iſto nō ſed ſolum ſi fuiſſet edificatum ſpreta nuntiatione. ¶ † Jtem not. hic

3 triplicem modum nuntiandi circa nuntiationē que fit per pretorem. Et eſt hic vna glo. que ſemper allegatur ⁊ incipit vt ſi dico: ex qua collige duo: dum dicit pretor vos ⁊c. ¶ No. ꝙ preceptum iudicis non debet fieri niſi ad inſtantiam eius cuius intereſt ⁊ hoc eſt regulare cum ſit ad priuatam vtilitatem: vt plene not. in.l.iiij.ſ. hoc autem iudicium. ſ. tit. j. ¶ † Secundo not.

4 ex glo. in ſi. q̄ quando iudex incipit a precepto ⁊ ſic a via executiua debet preceptum iuſtificare per clauſulam ſi ſenſerit ſe grauatū compareat recepturus iuſtitie complementum ⁊ ita ſeruat curia romana ⁊ quaſi totus mundus. de quo in Specu. de citat. ſ. iam de citatione. ver. ſi igitur. ⁊ ad hoc iſta gl. ſemper allegatur: † ⁊ dicunt doc. ꝙ tale preceptum iuſtificatum illo comparente reſoluit in vim ſimplicis citationis: ⁊ ſic non tranſit in

5 rem indicatā. Et ille ad cuius inſtantiā fuit factum ſi vult illud conſequi debet dare libellum ⁊ procedere ſm naturā cauſe. Quid autē ſi illa clauſula non fit appoſita dic ꝙ aut fuit factum ſuper eo ꝙ affert plenū preiudiciū ⁊ vbi requiritur cauſe cognitio: vt ſi precipit ꝙ ſoluas vel reſtituas mihi poſſeſſionē: ⁊ tunc nihil valet nec tranſit in rem iudicatam nec teneris obedire per.l. nec quicq̄. ſ. vbi decretū: ſm vnā lec. ſ. de offic. proconſul. ⁊ leg. ⁊.l. meminerint. C. vnde vi. ⁊ comminationes vel epi. program. in rubro ⁊ nigro: ⁊ qō no. Jnno. in.c.ij. de reſti. in inte. in. iiij. colū. ibi vel melius ⁊c. Si vero non affert plenum preiudicium vel ſit ſuper eo in quo nō requirit cauſe cognitio valet preceptū ⁊ ſibi

est parendum

eſt parendū in dubio: vt ptz qſi citat aliquē ꝙ coza eo cōpareat. nā etiā cauſa nō expreſſa tenetur cōparere in dubio. vt.l.ſi quis ex aliena. de iud. ⁊ per Jnn. in loco predicto. Et ideo in caſu huius. ſ. in quo nō agitur de magno preiudicio: ⁊ in quo nō diſcutitur de iure nuntiātis tēpore nūtiationis videtur valere precedentia etiā ſi iſta clauſula nō ſit appoſita ⁊ deberet ſibi obediri. nā

3 etiā ſi fieret ſolo verbo valeret ſine expreſſione cauſe ſi non eſſet requiſitus ꝙ exprimeret. vt no. per glo. ſi. in.l.j. in princi. ſ.eo. Et

a vide Bal. de iſta clauſula a in.d.ſ. vbi decretū in fi. Et per Jnn. in.c. de his que fiunt a maiori parte capituli. vbi videt diſtinguere inter preceptū extraiudiciale: qō fit quādo cauſa nō erat adhuc cepta ⁊ tunc hz locū id qō ſupra dixi. Et iudiciale qō eſt

6 quādo cauſa erat cepta: ⁊ illud dicitur träſire in rem iudicatam ſi nō appellatur per.c. qō ad conſultat. de re indi. ¶ † Item no. gl. ſuper verbo manū: ꝙ qñ nūtiatio fit lapillo: ſunt etiā verba neceſſaria quidā cōtra. nā als ſequeret ꝙ mutus nō poteſt nuntiare per iactū lapilli. Preterea nō refert vtrū volūtas declaretur facto vel verbo. vt.ſ. de leg.l. de quibus. Tu tene glo. Et dic: ꝙ in muto ideo non requiruntur verba quia non hz: alias deberent interuenire prouidi ſimili habetur in matrimonio in c. tue. de ſponſa. ⁊ per glo. in.l.cū notiſſimi. circa prin. C. de preſcrip. xxx. an. facit quod no. in.l. nutu. de leg. iij. per Bar. ¶ Ad

7 ſecundū reſponde ꝙ iactus lapilli eſt actus indifferens nec eſt certum ꝙ fiat animo prohibendi vel nūtiandi. ſeu animo iniuriandi ſed quādo apparet ad quē finē actus fit procedit contra riū de dicta.l. de quibus. ¶ † Item no. ex gl. ꝙ nō refert qualia verba ſint dum tamen tendant ad effectū prohibendi ſiue ſi dicat nuntio prohibeo ſiue veto ſiue proteſtor ꝙ non edificetur. ſatis eſt per hanc gl. Sed cōtra de. ſ. ſi quis ipſi pretori. vbi aliud eſt proteſtari: aliud nuntiare. Sol. ſi proteſtor: ꝙ non edificetur idē eſt ac ſi nūtiaſſem vt in hac gl. ſed ſi proteſtor: ꝙ nō poſſum nuntiare nunc ſed nūtiabo cū potero iſta non eſt nuntiatio ſed proteſtatio vt in cōtrario. ¶ Jn glo. q̄ incipit nulla denūtiatio facta ibi ſi poſtea vti poſſ. ageret ſuccumberet. Secus ſi ageret

8 interdicto vnde vi ꝙ facto aduerſarij occupātis naturalē ⁊ inferentis metū ita vt nuntians ſuſpicetur ſe poſſe repelli poſſeſſor: perdit poſſeſſionē nuntiando ⁊ acquiſita eſt aduerſario licet nō ſpoliauerit tamen ꝙ metu nuntiantis hoc accidit cuius eſt cauſa ipſe edificans datur ſibi interdictum illud contra illum ad quem poſſeſſio peruenit ex metu: vt.ſ. vnde vi.l.j.ſ.ſi filius. ⁊.ſ. ſi quis nō eget. ⁊.ſ. ſiue autē. ⁊ ibi no. ⁊.l.iij.ſ. deinde. poſſet etiā incontinenti anteq̄ diuertat ad alios actus ꝓprias autoritate recuperare poſſeſſionem quā perdidit: quaſi deiectus: vt in.d.ſ. deinde. ⁊.l.j.ſ. ſed ſi quis cōtra teſtatorem. j. vnde vi. ſm Dy.

¶ † Jn gl. ſi. ibi ⁊ etiam manu ſiue autoritate ſua not. iſtam gl. que allegatur ad hoc cum iſto tex. ꝙ quando remediū extraordinarium conſiſtit in facto puta ꝙ poſſit expellere ꝓpria autoritate vel deijcere poteſt concurrere cum ordinario vt hic in tex. quia non interdicto vti poſ. q̄ eſt ordinarium. de hoc dixi. ſ.eo. in principiali. ſ.j. ¶ Ultimo not. ex iſto tex. in ver. at ſi in ſuo et ego expoſui ⁊ a ſe poſſeſſo quia nuntiatio poteſt fieri etiā quando quis edificat in ſolo a ſe poſſeſſo nec debet ſperni. Sed iſtud videtur contra id quod not. Bar. ſ.eo.l.j. in princ. in vij. q. Sol. ſi nuntiarem quia dicerem me dominum illius ſoli poſſes nuntiationem ſpernere poſtq̄ poſſides quia potius preſumeris dominus ⁊ in poſſeſſione tua nō debeo te turbare. Sed ſi dico me habere ſeruitutem in ſolo vel ius in re: locū habet iſte tex. qz nō turbo te in tua poſſeſſione: ſi ſum in quaſi poſſeſſione illius ſeruitutis. vel iuris: ſecus ſi nō eſſem: quia tunc etiā locuꝫ haberet dictum Bar.

2 ☞ Nulli reficienti poteſt fieri nuntiatio.

3 Publica vtilitas prefertur priuate. ⁊ nu. 4.

4 Si reſpublica velit deſtruere domos aliquorum pro faciendo plateas vel forum illi non poſſunt reſiſtere ſed debet eis ſolui pretium domorū.

5 Si ille cui fit nuntiatio recepturus ſit dānum ⁊ periculū abſtinendo ab opere an poſſit ſpernere nuntiationē.

1 **Si quis rivos.** † Jn riuis: rivolacis: rybicūqꝫ dilatio operis eſt periculum allatura in publicū pōt nūtiatio ſperni. h.d. notabiliter. Adde alios caſus notatos in.l.j. in princ. ſ.eo. que incipit legitimam. ¶ Jn glo. ij. ibi videtur ꝙ poſſit nuntiari ⁊ iſta opi. cōmuniter tenetur pro.l.j.ſ. fin. j. de riuis. quia facere de nouo vel reficere: vel purgare vetus ſunt diuerſa: vt ibi: ergo prohibitio in vno facta non extenditur ad aliud: ar. in.l. ſi domus. ſ. de ſer. vrba. prædi. hic autem prohibet nuntiari reficienti vel purganti. Et

2 ad contrariū qō infra ſubijcitur in glo. ꝙ ſm hoc nulla erit ſpecialitas in cloacis vel riuis † cum nulli reficienti poſſit fieri nuntiatio: vt.ſ.eo.l.j.ſ. ſi quis edificiū. reſponde vt ibi dixi ſm Dy. qñ reficit fulcièdo vetus ⁊ nō mutando ꝓpriſtinā faciem ⁊c.

ſed hic etiā ſi mutet dilatādo: vel reſtringēdo: vel de nouo aliqd faciēdo in veteri prohibetur nuntiatio: poſſet dici: ꝙ ſic ꝓpediat reipublice cloacā de nouo fieri: ⁊ niſi fiat periculum eſt imminēs habeat locū ſequēs opi. Jdē ꝙ cū habeat locum eadem ratio ergo ⁊ idem ius: vt.l.j. de fonte. qz pub. vti. prefertur priuate: vt

3 hic patet. ⁊ no. j. in alia gl. ¶ † Jn glo. que incipit. nam ⁊ celum ibi. ⁊ no. ꝙ pu. vtilitas prefertur priuate: dic ꝙ in caſu iſto ꝓfertur in hoc ꝙ poteſt ſperni nūtiatio facta cauſa priuati iuris cōſeruandi: vt ſic non demoliatur quid factū erit tanē attentatū anteq̄ cognoſcatur de iure nuntiantis. Sed ſi nuntiās poſtea oſtendit de iure ſuo: ꝙ illud factum eſt in preiudiciuꝫ ſui iuris: a

a vtrū illud debeat tolli: videtur ꝙ non per iſtam regulam: ꝙ vtilitas publica prefertur priuate: ⁊ publice intereſt ꝙ illud remaneat. Jn contrariū videtur ſentire glo. magna. in fi. ſ. duꝫ dicit: alie tamen actiones remanēt: vt.j.l. ſciendum. in gl. que eſt ſup verbo contēnenda. Quid enim prodeſſet nuntiāti: ꝙ ſibi remanerent alie actiones ſalue: licet nuntiatio potuerit ſperni: ſi per illas nō cōſequeretur ius ſuum. Breuiter puto dicendum: ꝙ ſi expediat reipu. opus factum remanere in ſuo ſtatu: non debeat deſtrui: licet nuntiantis interſit ꝙ deſtruatur per rationē ꝓpriā: tamen poſtq̄ cōſtat de iure ſuo debet remunerari ex publico: quia non eſt cōueniens ꝙ remaneat in dāno totaliter ꝓpter bonū publicū: ⁊ ad hoc. ſ. de rei vend. Jtem ſi verberatum. ſ.j.

4 ⁊.l. venditur. ſ. ſi conſtat. ſi ſerui. vendi. ¶ † Et iſte ſ. frequenter allegatur ad hoc quod vtilitas publica prefertur priuate: vt de beat fieri id qō publice intereſt: licet priuato noceat: ſi tempera b

b vt dixi. Unde ſi reſpublica velit deſtruere domos aliquorū pro faciēdo plateas. vel forum illi non poſſunt reſiſtere: ſed debet eis ſolui pretiū domorū. ¶ † Jn glo. ſuper verbo periculū not. ſingulariter iſtam glo. ꝙ licet ille cui fiat nuntiatio recepturus ſit

5 dānū ⁊ periculū abſtinēdo ab opere: ſi tamen alij in cōmuni nō ſuſtinent: nō debet propterea ſpernere nuntiationem vt ſi cōdu gerat magiſtros ⁊ cementa ⁊ omnia perdit abſtinendo illud eſt verum ſm doc. niſi grande damnum ſit ſuſcepturus ex abſtentione pluſqꝫ nuntiator cōmodū ſit percepturus quia tūc poſſet ſpernere nuntiationē pro euitando tale magnuꝫ dānum ſuum ſicut pro euitādo periculū publi. per.l.j.ſ. ſimt qui putant. j. ne quid in flu. pub. ⁊ ponit Ange. exemplum ſi volebat edificare molendina ⁊ multos magiſtros cōdugerat ⁊ abſtinendo perdit mercedes quas eis promiſerat: ⁊ ſuperueniente pluuia poteſt perdere cemēta iſto caſu etiā ſi non preſtat ſatisfactionē pōt

c ꝓſequi in opere cōtempta nuntiatione ſed poſſet videbitur an bene vel male edificauerat. Jſte caſus de directo fuit de facto in ciuitate iſta ⁊ nō fuit allegata iſta gl. nec hoc dictū doctorū ⁊ ille offerebat ſatisfacere: licet nō teneret imminēte tali dāno et qz nūtiator: dixit bodie conſtat bodie agatur non fuit admiſſa nūtiatio. Sed ꝓ nuntiatione deberet ſupersedere vſq; ad duos vel tres mēſes ſm. l.ſi. C. eo.

2 ☞ Licet aliqd ſit cōmiſſum alicuius conſciētie quo caſu non dz ſibi referri queſtio de eo qō declarauerit tñ qñ declarat ꝙ in cōſcientia ſua ita ſibi videtur debet iurare.

3 Quid ſi aliquid cōmittatur peritis in arte vt iudicent ſm ꝙ eis videtur.

4 Habēs ꝓ ſe ſniam que tranſiit in rem iudicatam vel etiā tenutam poteſt petere ipſam cōfirmari.

5 An aduerſarius ecōuerſo poſſit dare alīū libellū in quo petat eam infirmari.

6 Judex pōt cōpellere illū qui agit procuratorio noīe ad oſtendendum inſtrumentū mādati. licet aduerſarius nō petat.

1 **Qui opus novum.** † Nuntiator ꝓſequēs nūtiationē tenet iurare de calumnia aduerſario hoc petente ⁊ iudice decernēte. h.d.

2 Et per iſtū tex. † dicit Ange. ꝙ licet aliquid ſit commiſſum alicuius cōſcientie quo caſu nō debet ſibi referri queſtio de eo qō declarauerit. vt no. glo. ſing. in.c. ſtatutus. ſ. aſſeſſorem. de reſcr. lib. vj. nihilominꝰ quando declarat ꝙ in conſcientia ſua ita ſibi

b videtur: debet iurare. b nā nuntiatori creditur de cauſa quā allegat ſi eſt talis que ſi eſſet vera ſufficeret: licet vera non ſit vt nihilominus aduerſarius teneatur parere nuntiatori: vt patet ex not. per gl. ſ. ea.l. ſ. ſegetus. in vltima gl. in fi. ⁊ tamen tenetur iurare: vt hic. ⁊ facit.l. theopompus. de dote prelega. ſed iſte tex. nihil facit: ſalua pace eius quia verum eſt ꝙ credēretur ſibi in actu nuntiandi: nō ſic in actu ꝓſequēdi nuntiationē: tunc enim dz de iure ſuo docere: ſed hoc ꝓſequebaſ. preterea ipſemet Ange. dicit hic ꝙ ſi in actu nuntiandi fieret nuntiatio: nō per iudicē licet aduerſarius peteret iurare de calumnia nō teneretur nūtiator iurare ⁊ ſic contrariatur ſibi ipſi: quia non tenēt iurare ꝙ cauſa quam allegat ſit vera ad inſtantiam ſolius partis ſed ita demum ſi iudex ſibi mādat ꝙ iuret: vt hic in tex. dictum tamen ſuum placet: per alia iura. l. hac edicta. ſ.j. vel.ij. de fecūdis nup.

¶ Jſta clauſula. adde q̄ habētur in tractatu clauſularū. Bar. ꝓſi. l. ccc. ⁊ cōſi. lxiij. vbi conſuluit in hac materia de ope. no. nun.

¶ Debet iurare. qñ aliqd eſt cōmiſſum ꝓ ſciētie alicui⁹ qualr dz arbitrariꝫ an ab eius dicto poſſit appellari alegā. cōſil. ccvij. ſcdo li. late Jo. ō ana. ꝓſi. cxxiiij. Lud. ro. cōſi. cccxviij. anc. ꝓſi. cccc xxxviij. vbi dicit ꝙ idē eſt cū ꝙs cōmittit in ſecreto alicui. ⁊ ideo ibi dicit ꝙ cū teſtator cōmittat executori aliqd diſtribuēdū ſecreto ꝙ ille nō pōt cogi dicere cui dedit vel i quos diſtribuit. dicit tñ bellamera de ciſ. ſuis. ō app. qz ls ſit onerata cō ſcientia alicuius tamē nō eſt ꝓhibita appellatio⁹ valet et tenet.

Archivo Histórico del Rosario

3 Et cõiter dicũt doct. † q̃ qñ aliquid cõmittit peritis in arte vt iudicet fm q̃ eis videt ꝺz eis ꝺari iuramentum vt ibi. & l. cõparationes. de fide instru. qñ aũt iudicãt nõ de ipsorũ cõscientia vel arte: sed de facto alieno sine dubio debent iurare ita loquitur. l. theopõpus. de oote ple. qz ibi deponebat de mãdato testatoris sibi facto. ¶ In glo. magna in verbo nuntiare ibi vt nuntiatio

4 firma maneat. † per hanc glo. dicit Bar. probari q̃ qui hz pro se sententiã q̃ trãsiuit in rem iud. vel etiã tenutã põt petere ipsam cõfirmari: licet nõ sit necesse. & de iure cano. clarũ est vt in titu. de cõfirmari: licet nõ sit necesse. & de iure cano. clarũ est vt in titu. de cõfirma. vti. vel inuti. in. c. j. & ij. q̃ ibi per Innocẽ. de iure aũt nostro probat per hanc gl. & per. l. ij. ff. si quis missum ad carb.

5 q̃ petijt eã cõfirmari. † Sed hic quero an aduersarius ecõuerso possit ꝺare aliũ libellũ in quo petat ipsum infirmari. Inno. tangit istũ punctũ in. c. cũ contingat. de offi. deleg. & ꝺicit q̃ iudex nõ debet admittere istũ scõm libellũ ex quo admisit primũ: qz essent due instantie. & possent ferri due sententie cõtrarie super diuersis libellis. B. al. vero in repetitione. ff. qui procurauit. in. l.

a tale pactum. ff. de pac. tenet contrarium [a] q̃ imo possit recipere & ꝺebeat qz nõ ꝺebet licere vni qõ nõ liceat alteri ex litigatoribus vt equalitas seruetur. ar. l. petende. C. de tempo. in integ. resti. & l. fi. de fruct. & lit. expen. & non erunt due instantie: sed vna quia super vno iure sicut in simili. si do libellum super cõfessoria narrando rei mee ꝺeberi seruitutem in re tua. Tu potes econuerso ꝺare libellum in negatoria narrando seruitutẽ non ꝺeberi per l. si forte. ff. si serui. vendi. & ꝺabitur vna tantum sententia. et si pronuntiatur pro primo censetur pronuntiatũ cõtra secundum & econuerso. arg. in. l. pompo. ff. si is. in fi. de procura. ¶ In gl.

6 super verbo exigitur ibi tacite omitti: de hoc est casus in. c. i. de iura. calum. lib. vi. si tamen pars peteret & nõ cõpelleret ad iurandum non valeret processus quia quãdo patitur esse vnum de substantialibus iudicij & sic eius omissio vitiaret: vt. l. prolatã. C. de sen. & iter. om. iudi. Sed si peteret nõ cozã iudice sed in actu nuntiandi non teneretur prestare vt in fi. huius gl. & in prin. gl. magne precedentis. ¶ Quid autem si aduersarius non petat. An iudex possit petere vt iuret ex officio videtur q̃ nõ per hũc tex. in fi. qui requirit vt eligatur a parte contrarium puto fi iudici hoc videtur: quia suspicatur ipsum calumniose agere argumẽto notatorũ per gl. in. c. j. de elec. lib. vj. super verbo in absentia que ꝺicit iudicẽ posse cõpellere illum qui agit procuratorio nomine ad ostendendum instrumẽtum mandati licet aduersarius non petat ne iudicium sit elusorium: [b] ergo & hic ne sit calumnios̃um. facit. l. vbicũq;. de interro. act. & in. c. cũ Joan. eremita. de fi. instru.

2 ¶ Petẽs aliquam rem videtur eam petere totam: si de parte non faciat mentionem.

c ¶ Mentionez. 3 Adde Franc. de are. ff. si. ciij. & ibi vide q̃ voluit p 1 pter hoc.

4 Vn notarius ꝺebeat in instro facere mentionem de loco loci. Qõ procedat libellus in quo peto omnes res positas in tali loco licet non specificem.

Qui nuntiat. † Qui vult nuntiare ne fiat in certa parte loci ꝺebet illã partẽ demõstrare. Si vero in toto loco sufficit simplr nuntiare & censẽt nuntiatio in totũ. h. ꝺ. ¶ In tex. ibi quoties fit in parte nuntiatio. vt si ꝺico q̃ non edificãt in ipso solo qz pars ipsius pertinet ad me iure dominij. nã si illam partẽ nõ demõstro nõ valet nũtiatio & potest aduersarius spernere per hunc tex. hoc puto verũ qñ pars illa erat demõstrabilis vt q̃ ꝺicebã habere partẽ pro diuiso. Secus si pro indiuiso: qz tunc non erat demonstrabilis: vt. l. meuius. ff. ouobus. de le. ij. vnde sufficeret ꝺicere q̃ habeo partem pro indiuiso: facit. ff. eo. in prouinciali. ff. i. j. rñso. ¶ In tex.

d ibi sed hoc ipsum ꝺicere scilicet simpliciter ꝺicere: vt in glos. ne opus fiat: & videor ꝺixisse q̃ nõ fiat in toto. † Et per istum text. ꝺicit Bar. verã esse glo. que est in. l. rem. ff. de rei vendi. que ꝺicit q̃ quando peto aliquã rem videor eã petere totã: si ꝺe parte nõ facio mẽtionẽ. [c] ¶ † Itẽ allegat iste tex. an notarius ꝺebeat in

c instrumento facere mentionem de loco loci [d] puta actum Bonoñ. in tali ecclesia vel ꝺomo an sufficiat ꝺicere actum Bonoñ. & videtur per istum tex. q̃ si instrumentum vel actus pariter poterat fieri in vno loco sicut in alio sufficiat ꝺicere actũ Bonoñ. Alis secus vt si erat actus iudicialis qui non potest fieri nisi in palatio & iudice sedente pro tribunali. nam ꝺebet hoc ꝺici. Breuiter hoc non obstante: cõmunis stylus & consuetudo est: q̃ apponatur in instrumento locus loci: q̃ alis esset nimis generalis locus ꝺicere actum Bonoñ. & ita ꝺicit Cy. in. l optimã. C. de contraben. stip. et no. in addi. Specu. de instru. edi. ff. instrumentum in addi. que incipit. vide quod no. ¶ Allegatur etiam † q̃ pro-

e cedit libellus in quo peto omnes res positas in tali loco licet non specificem. de hoc vide quod not. Innocen. in. c. certificari. de sepul. & contrarium facit. l. iij. ff. armamenta. de rei vendi. q̃ ꝺebeat specificari.

2 ¶ Ad pluralitatẽ habituũ requirit pluralitas prinationuꝫ. In legatis annuis cũ tot sint legata quot anni: an etiã requirãtur tot prescriptiones & quid in stipulatione annua.

3 In excõmunicato pluribus excõmunicationibus vel bannito pluribus bannis an requirantur plures absolutiones et plura rebannimenta.

4 Pro vno libello in quo quis accusat de pluribus ꝺiuersis criminibus an requirantur plures abolitiones: & si aliquid ꝺebet solui pro qualibet accusatione an soluatur pro vna an pro pluribus.

Si in pluribus. † Ad pluralitatẽ locorũ requiritur pluralitas nuntiationũ. Et ad pluralitatẽ nuntiationũ requiritur pluralitas remissionum. h. ꝺ. ¶ In tex. ibi pluribus locis. s. remotis: adeo q̃ nuntiatio facta in vno loco nõ potest exaudiri vox in altero loco: secus si posset exaudiri: qz sufficeret vna nũtiatio fm Jac. de are. qui allegat ad hoc in argumentũ. ff. si quis forte. s. eadem. Et no. in Spe. eo. ti. ff. sed quid si denuntians. Bart. cõtra q̃ cũ fiat in re ipsa: vt hic ꝺicitur in litera: oportet specificare ipsa loca. Et ex hoc sequitur q̃ sunt plures nuntiationes vt. l. scire ꝺebemus. de verbo. obli. Tu ꝺicas queritur an requirantur plures conceptiones verborum: vt pluries ꝺicatur nuntio: & procedit ꝺictũ Jac. de are. qz si loca sunt ꝺistãtia requiritur: alias sufficit vna cõceptio. Itẽ isto scõo casu nõ requiritur q̃ specificẽtur loca: sed sufficit ꝺici nuntio: ne in locis istis edificetur: qrcũ ꝺemõstrentur ad oculum alia ꝺemonstratione non est opus: vt. l. in fi. de dote prele. non sic cum postea fit remissio extra presentiam illorũ locorũ qõ fieri põt: nã tunc cũ non ꝺemonstrentur loca ad oculũ expedit q̃ ꝺemonstrẽtur verbis: vt remitto nuntiationes quã feci in tali loco & illam quã feci in tali: & ꝺicenẽ plures remissiones: licet sit vnus cõceptus verborũ: vt. ꝺ. l. scire ꝺebemus. in fi. tex. ibi. & consequenter plures remissiones † sic ergo not. q̃ ad pluralitatẽ habituum requiritur pluralitas prinationũ: vnde inducitur ad plura. primo fm glos. q̃ in legato annuo: cum tot sint legata quot annui: tot etiã requirẽtur prescriptiones: sed in stipulatione annua: cũ ipsa sit vnica pro omnibus annis sufficiat vna prescriptio. de hoc ꝺic: vt. l. cum notissimi. ff. in his. C. de prescript. xxx. anno. ¶ Itẽ inducitur: q̃ si aliquis est excõmunicatus pluribꝰ excõmunicationibus vel bannitus pluribꝰ bannis: q̃ fieri potest. Nam excõmunicatus vel bannitus iterũ excõmunicari vel bannirι põt ex ꝺiuersa causa: vt not. in. l. ij. C. vt. j. cer. tẽpus. plures requirãtur absolutiones & plura rebanniméta. Tu ꝺic q̃ nõ requirẽtur plures absolutiones vel rebãnimenta quantũ ad conceptionẽ verborum: vt pluries ꝺicatur absoluo vel absoluimus: vel rebannimus: imo sufficit vna cõceptio: quo ad oẽs excõmunicationes vel bannitos. per. l. accipiẽtis: & qõ ibi no. ff. de auto. tuto. reputabũtur tamẽ tot quot sunt excõmunicationes vel bãna. vt no. gl. in. c. cũ pro causa. circa fi. de sen. excõ. nec requirit q̃ specificent per singula cũ cõcernãt personã: vnde sufficit se referre ad personã: puta absoluto te ab omnibus excõmunicationibus in quas incidisti: vel ab oibus bannis: facit qõ no. Bar. in. l. libellorũ. ff. sed si alius. de accusa. † q̃ñ in vno libello quis accusat de pluribus ꝺiuersis criminibus: qz ꝺicitur vna accusatio vno respectu: qz omnia cõtinentur in vna charta: sed plures respectu criminũ: & ideo ꝺeterminatur questio de qua ibi per eũ: an requirantur plures abolitiones vel si aliquid ꝺebet solui pro qualibet accusatione an soluatur pro vna vel pro pluribus: qõ ꝺic: vt ibi. a. l. j. ff. si plura. ff. ad turpil. Adnertendũ tñ q̃ si precessit petitio absolutionis vel rebannimẽti de pluribus excõmunicationibus vel bannis: talis rebannitio vel absolutio generalis non refertur nisi ad cõtenta in petitione [e] argu. insti. de inuti. stipul. ff. preterea. & l. si defensor. ff. j. & de interrog. act. & ibi responsio regulatur fm interrogata: facit. l. si de certa. C. de trãsac. Et predictis clarius ꝺeclaratur iste passus q̃ hic ꝺeclaret Bar.

2 ¶ Si quis tenetur satisfꝺare pro euitando penam vel aliquid consequendo: an sufficiat oblatio satisfactionis recusata ab aduersario.

3 An sit necesse q̃ quis impetret a pretore vino remediũ sibi competens ab edicto pretoris mortui.

4 Licet quis petierit remissionẽ nuntiationis & succubuerit non impeditur postea agere cõfessoria vel negatoria.

Si is cui. † Post satisfactionẽ prestitã vel oblatam censẽt nuntiatio remissa ipso iure: nec opz adire iudicem pro remissione ſienda. h. ꝺ. ¶ Et sic tractat hic de secundo capite huius edicti. de quo. j. eo. pretor. ff. deinde. Et q̃ ꝺicit non esse opus iudicẽ adiri: intellige quo ad hoc. vt nõ ꝺestruatur tanq̃ attentatũ in contemptũ nũtiationis sed si postea apparet iniuste edificatum: bene ꝺestruetur propter defectum iuris edificãtis. vnde quãtũ ad hoc vt perpetuo manet edificatum bene

tamen bene expedit iudicẽ adire. vt. ff. eo. l. j. ff. & post operis. et no. in princi. illius. l. in glos. magna in scõa & vj. lect. ¶ In tex. ibi aut per eũ nõ fieret: qz obtulit & nũtiato: recusauit recipere.

2 vt. ꝺ. ff. deinde. Et per. h. ꝺ. † Ange. terminari questionẽ: quam ꝺicit de facto: cũ quicꝺ teneret satisfꝺare pro euitãdo penam vel

a aliquid cõsequendo & ipse obtulit. [a] Aduersarius autẽ recipere recusauit ꝺicebat postea aduersarius ipsum nõ euitasse penã: ꝑpter hoc solum qz ꝺebuit prestare satisfactionẽ alicuius alteri recipienti pro illo magime notario & sic fuisset sibi quesita actio per publicã personã: vt in. l. ij. j. rem pu. sal. fo. contrarium ꝺicit Ang. qz sufficit obtulisse: & illum recipere recusasse per hũc tex. & ꝺicit fuisse arduã questionẽ. Contra hoc facit: qz ꝺebito: offerendo nõ ꝑpterea liberat nisi consignet & ꝺeponat. vt. l. obsignatio. C. de solu. & ista premissio ſienda alteri loco cõsignationis & ꝺepositionis ꝺebebat haberi vel nisi sequat interit [b] rei ꝺlate: vt. j. de solu. qui ꝺece. in prin. ¶ Breuiter ꝺic q̃ aut quis nõ erat obligat [c] ad satisfꝺandũ nec poterat cõpelli sed spõte satisfꝺabat vt aliquid cõsequeret: tũc sufficit oblatio. vt hic. Aut erat obligatus & tunc aut obtulit pro euitãdo penã idẽ: qz nõ est amplius in mora sed aduersarii in mora cõstituit: ergo in penã nõ incidit. ar. in. l. lecta. ff. sed eũ forti. si cer. pe. Aut obtulit vt liberet ab oblatione qua tenebatur satisfꝺare: & tunc ex sola oblatione non liberatur: & iterũ potest cõueniri vt satisfet nisi perꝺiderit facultatẽ satisfꝺãdi. qz tunc habebat fideiussores paratos quos hodie nõ hz nec habere põt: nã esset liberat [d] ope exce. tanq̃ obligatus in genere. Sed si promisisset ꝺare certos fideiussores: esset liberatus ipso iure tanq̃ obligatus in specie re perempta. vt. ꝺ. l. qui. g. vel nisi prestitisset satisfactionẽ publice persone recipiẽti pro illo quasi habeat loco cõsignationis & ꝺepositi: vt. ꝺ. l. obsignatione. ¶ In gl. sup verbo omissa ibi nisi appareat quo iure edificat &c. ¶ Hoc videtur cõtra istũ tex. ꝺũ loquit ꝺe repromissione que fit qñ edificat in publico: & vult q̃ post illã factã vel oblatam habeat nũtiatio pro remissa. Quid ergo ꝑdesset ista remissio si nõ posset edificare nisi appareat quo iure ꝺeuiter intelligo q̃ sine edificet in publico siue in priuato pstita satisfactione quasi in priuato vel repromissione quasi in publico habeẽ nuntiatio pro remissa: & posset edificare quo ad hoc vt nõ ꝺestruat tanq̃ attentatũ sed vt perpetuo firmũ maneat nõ habeẽ pro remissa in publico nisi ꝺoceat quo iure puta q̃ ꝺe licẽtia principis vel tenẽtis locũ principis. Idem in priuato nisi ꝺoceat ꝺe iure suo in hoc tamẽ est ꝺifferẽtia inter publicũ & priuatũ q̃ qñ edificatur in priuato nuntiato: põt per pactũ remittere nũtiationẽ perpetuo nõ sic quando in publico q̃ nõ potest ꝺare licentiam edificandi & hoc patet ex. l. iurisgen. ff. itẽ si pacisc ne operis. ff. de pac. ¶ In gl. magna circa prin. ibi vel etiã nulla interposita satisfactione sed si põt obtinere remissionẽ nulla pstita satisfactione ad quid est opus eam prestare. respõꝺeo si vult statim lite pendẽte posse edificare & q̃ nõ ꝺestruatur tanq̃ attentatus: hoc faciet sed si ꝺe hoc nõ curat nõ expedit q̃ offerat: sed expectet finem iudicij. ¶ † In gl. ibi. & hoc idem no. istã gl. magistrã vtrũ

3 sit necesse q̃ quis impetret a pretore vino remediũ sibi cõpetens ab edicto pretoris mortui: & ꝺic vt in glo. a clarius per Bart. Et ꝺũ ꝺicit vt detur actio & postea ꝺicit vel vt efficacem constituat intellige primũ q̃ actio erat ipso iure sublata: quia tunc per restitutionem in integrũ datur noua actio vtilis: q̃ ꝺicitur rescissoria & ꝺurat anno. vt. l. in honoratis. ff. sed cuꝫ rescissa. de actio. & obli. per Dy. in fi. de actio. & rursus si vero prima actio ꝺirec. nõ erat sublata ipso iure. sed elisa per exceptionẽ tunc per restitutionem ꝺatur noua actio sed illa antiqua efficax cõstituit per remotionẽ exceptionis. ¶ In fi. gl. C. de edifi. priua. l. fi. ꝺic q̃ si

4 satisfactio est prestita nũtiatio est remissa vt hic. Si vero oblata & nõ excepta tunc idẽ: vt hic nisi nuntiato: ꝺigerit bodie constat bodie agat: qz tunc expectatur per tres menses: vt in cõtrario ¶ Ultimo Bar. hic ꝺicit vnũ notabile q̃ licet quis petierit remissionẽ & succubuerit nõ impeꝺitur postea agere ꝑfessoria vel negatoria: & probare ꝺe iure suo: quia ad aliũ finẽ tendit vt ꝺeclaretur ius suũ: & in consequentiã fiat remissio sed in primo iudicio econuerso principaliter petijt remissionem fieri: licet secũdario ius suũ ꝺeduxerit. Allegatur ad hoc no. per Innoc in. c. cum ecclesia sutrina ꝺe causa poss. & proprie. Adde quod idem no. in. l. i. C. quãdo prouo. non est necesse. q̃ si quis ꝺeduxit nullitatẽ sentẽtie in iudicio per viã exceptionis ad impediendum

b execution [b] succubuit: nõ prohibetur eandẽ nullitatẽ ꝺeducere in alio iudicio per modũ agendi [b] vt sentẽtia infirmet: & etiã si facta est executio retractetur per. l. a ꝺuo pio. ff. si super rebus. ꝺe re iudi. & etiã qõ no. in. ff. ꝺuo fratres. in. l. qui rome. ꝺe ver. obli. in ꝺistinctione.

2 ¶ Qui alieno nomine aliquid tibi protestatur vel inhibet nõ teneris sibi credere & potes spernere protestationẽ. & quid si ostẽꝺat mandatum.

3 Sicut ille qui procuratorio nomine alterius venit ad actũ nuntianꝺi ꝺebet cauere ꝺe rato si ꝺubitetur ꝺe mandato. ita & si venit ad actum remissionis & idẽ si vellet prosequi nuntiationem factã per ꝺominũ.

4 Quid si veniat ad ꝺefenꝺendũ ꝺñm ab interꝺicto ne vis fiat ei.

Qui procuratorio. ¶ Mutians procuratorio nõe alteri [c] te

2 net satisfꝺare ꝺe rato: alis nũtiatio põt sperni. h. ꝺ. tex. cũ gl. † Et est boc notabile & etiã generale in quolibet. Et qui alieno nõe aliud tibi protestat vel inhibet q̃ nõ teneris sibi credere. & possis spernere protestationẽ: nisi ostẽꝺat mandatũ vt. l. si quis insiciatus. ff. ꝺepo. Et posito q̃ ostẽꝺeret instrumentũ mãꝺatis: & tu nõ fateris ipsum esse verũ: aꝺhuc locũ q̃ hic ꝺicit multa possunt ꝺici cõtra instrumẽtũ: & sic aꝺhuc ꝺiceretur ꝺubiũ ꝺe mandato: nisi forte copiam habuisses: & nullã exceptionẽ probabilem opponeres: & ex euentu hoc apparebit: nec teneris admittere testes: si per ipsos vellet te certificare ꝺe mãꝺato: qz nõ possunt testes recipi per priuatã personã: vt no. Jnno. in. c. cum nobis. ꝺe a ele. Intelligo ergo hoc: q̃ñ ꝺicebat se habere mandatum: & erat aliqua presumptio pro ipso: secus si fatebatur se nõ habere. vel nulla erat pro ipso presumptio: qz tunc cõstaret ꝺe contrario: et non admitteretur etiã cũ cautione ꝺe rato: nisi forte esset cõiuncta persona vel nisi haberet mandatũ [c] a. l. vt. ff. eo. l. j. ff. in fin. iuncta. l. pompo. in fi. ff. ꝺe procu. & quod no. C. ꝺe procura. l. j. ¶ In gl. magna in prin. ibi si tamẽ ꝺubitet hec vera & qualiter ꝺicat ꝺubitari ꝺic. vt. ꝺ. l. j. C. ꝺe procu. ¶ Quod autẽ in fi. gl. ꝺicit nõ sufficere generale mãꝺatũ: reprehenꝺitur per ꝺoc. in. l. j. ff. s. eo. qz fructuarius ꝺicit habere generale: & põt nũtiare per. l. ac. ff. nuntiare. ff. pro socio. Sed intellige ꝺe habẽte ꝑticulare mãꝺatũ ad negotia: secus si ad litẽ tantũ: qz actus nũtiationis non

3 est litigiosus ꝺe se: licet ex ipso perueniat ad litẽ. ¶ † Itez scias q̃ sicut ille qui procuratorio nõe alterius venit ad actũ nuntiandi ꝺebet cauere ꝺe rato si ꝺubitetur ꝺe mandato vt hic: ita et si venit ad actum remissionis: vt. j. eo. cum procu. ff. & ꝺe sic ꝺicit gl. sup ꝺicto. ff. si vellet prosequi nuntiationẽ factã per ꝺominũ: secundũ ea que ꝺebentur. ff. ea. l. ff. qui opus. sed si facta esset per ipsum: & ꝺocuisset ꝺe mandato non expꝺediret qõ in sequẽtibus actibus amplius ꝺe mandato ꝺoceretur: qz mandatum ad nuntiãꝺum includit om b nia que in consequentiam eius veniunt: arg. in. ꝺ. l. ad rem mobilem. & l. ad legatum. ꝺe procu. & ita loquitur. l. non cogenꝺus. ff. & ff. † Sed si veniret ad ꝺefenꝺendum ꝺominum ab interꝺicto

4 ne vis fiat ei: quod competeret post factam remissionem nõ haberet satisfꝺare ꝺe rato: sed ꝺe iuꝺic. solue. vt in. ff. fina. huius. l. Quando autẽ interuenit procurator ex parte eius cui facta est nuntiatio loquitur sequens. ff.

2 ¶ Procurator rei seu ꝺefensoris quando teneatur cauere ꝺe rato.

3 Petens remissionẽ nuntiationis nomine alterius licet pronoc et nuntiatorẽ ad iuꝺicium q̃ tamen non ꝺicatur actor sed ꝺefensor. & nu. 4.

4 Bannitus vel excõicatus qui nõ possunt agere sed ꝺefenꝺere si petant annullari vel irritari sententiã cõtra se latam an ꝺebeat audiri licet pronocent aliũ ad iuꝺicium.

Qui remissionem. † Petens remissionem nũtiationis nomine alterius per oblationem satisfactionis ꝺe ꝺemoliendo sufficit q̃ illam prestet nec tenetur satisfꝺare ꝺe rato. h. ꝺ. fm verum intellectuꝫ qui apparebit ex sequẽtibus. ¶ † In tex. ibi. sustinet enim

2 partes defensoris sic ergo not. iuncto eo qõ statim sequitur: qõ procurator rei seu ꝺefensoris non satisfꝺat ꝺe rato: hoc est verũ quando per satisfactionem ꝺe in. solue. quã tenetur prestare sufficienter cautum est actori: alis etiam ꝺe rato cauet: vt. ff. ꝺe procurato. non solum. ff. sed si status cum sequentibus. a. l. pomponius. ff. si is qui: quos casus Barto. hic ꝺeclarat sed substantia consistit in eo quod ꝺixi & quare ibi non fit plene cautum per satisfactionem. ꝺe iud. solue. voluit hic Bart. ꝺeclarare: sed ꝺic vt in illis habetur. ¶ † Item not. ꝺiligenter quod licet iste petenꝺo remissionem coram iuꝺice pronocet nuntiatorem ad iuꝺicem tamen non ꝺicitur actor: sed ꝺefensor. Sed contra ꝺe. l. in tribus. ff. ꝺe iuꝺic. solue. fateor quod inquantum pronocat potest ꝺici actor vt in illa. l. sed prius fuerat pronocatus per nuntiationem q̃ nuntiatio est quedam pronocatio ad iuꝺicium. vt. ff. eo ꝺez. l. j. ff. & post operis: hoc respectu ꝺicitur ꝺefensor seu reus vel procurator ꝺefensoris: et ideo quia est actor et reus ꝺiuersis respectibus. non simpliciter euitat satisfactionem ꝺe rato: vt ꝺicam super gloss. licet litera innuat contrarium. facit. ad id quod. ff. ꝺixi. l. qui cũ maior. ff. si libertus. ꝺe ope. libe. ibi & ignoscendũ est ei si voluit vlcisci pronocatus &c. & in. l. ij. ff. sed si agãt. ff. ꝺe iuꝺi. Et per istũ tex. ꝺicit hic Jac. ꝺe are. vt refert bar. ff. qui

4 mo. ff. sed melius cadebat hic. † q̃ bannitus vel excõicatus: qui

c ¶ Mandatũ a l. Adde vt p Lu roma. singulari. suis. so. vj.

a ¶ Obtulit. Adde mathe. notabilib⁹ suis. vbi ꝺe hac oblatiõe.

c

nō possunt agere ſz defendere ſic ſi petant annullari vel irritari tenutā vel ſniam cōtra ſe latā debēt audiri qr lz pnocent alium ad iudiciū qr tamen per prīus fuerūt pnouocati dicunt ſe defendere ꝛ nō agere ꝛ pro hoc alleg.l.ſi pupillus.ff.j.de priu. cred. Bar.dicit hoc verū qñ principaliter venirēt ad ſe defendendū. ꝛ ſecūdario peterēt tenutā vel ſententiā reſcindi ſecus ſi principaliter hoc peterēt.ꝛ iſtud dictū ſemp allegāt tū multi dubitāt qualiter exēplificetur. Tu autē exēplica vt ibi de facto pluries in ciuitate florē. vbi eſt ſtatutū q̄ poſtq̄ alicui data eſt tenuta in bonis debitoris fiat pceptū de diſcombrando [a] pone ergo q̄ ille qui habuit tenutam in bonis banniti vel excōmunicati facit fieri pceptū de diſcōbrando ille cōparet ad defendendum ſe a pcepto ne teneāt diſcōbrare.ꝛ dicit tenutam eſſe nullam ex aliqua iuſta cauſa.ꝛ petit ipſum reuocari tunc hoc petit incidenter qr principaliter ſe defendit a pcepto certo dz audiri. Sz ſi nullo facto ſibi pcepto ſciēs tenutā eē datā ſ ſe cōparet et dicit eam nullā ꝛ petit eā reuocari tūc venit pricipaliter ꝛ nō dz audiri boctū verū qñ ipſam impugnat vt dixi de nullitate vel iniuſtitia:ſed ſi ipſam nō ſpugnaret.lz peteret eā reuocari offerendo ſatiſdationē de iudicio ſiſti tūc diceret ſimplr ſe defendere etiam ſi nullo pcepto ſibi facto hoc faceret qr per hoc venit ad defendendū ſe a prima citatione debēt admitti ita loquitur qō no. Spe. in ti. de cōtu. ff. ver. ſed pone reus.ꝛ hoc probatur in iſto tex. qr petebat hic remiſſionem offerendo ſatiſdationem vñ nō videbaꝫ ſpugnare ꝓpterea nūtiationē de nullitate vel de iniuſtitia:ſed dicebat q̄ poſito q̄ eſſet valida ꝛ iuſta debebat remitti preſtita tali ſatiſdatione. vt.j.e.pretor.ff. deinde. ¶Item aduerte diligenter q̄ predicta pcedūt qñ petit reuocari aliam ſniam q̄ banni vel excōicationis ſi aūt peteret illam reuocari etiam ſi diceret ea ꝫ nulla vel iuſtā:dico q̄ dz admitti lz ſit actor qr in hac qōne non reputatur bannitus vel excōicatus vt vidēmus i ſeruo qui nō pōt agere vt.l. ſeruus.C.de in.Et tamē ſi dicat ſe liberū bene pōt agere [b] qr in hac qōne ſtatus non reputaꝫ ſeruus ſed liber vt.j.de libe.cā.l.ordinata.Et iſta no.qr per neminem ita bene declaraꝫ iſte paſſus. ¶In glo.que incipit quia nō ſatiſdat.in.l.pompo.ff.j.illa non multū facit qr loquitur de illo qui procuratorio nomine alterius petebat ſatiſdari ſibi de dam.infec.vel nomine legatorū vnde cauetur de rato hic vero nō petebat ſibi ſatiſdari ſed potius econuerſo offerebat ſatiſdationem de demoliendo vt fieret remiſſio. Tu ergo melius forma contrarium quia non poteſt negari quin iſte ſit actor cum pronocet nuntiātē ad indicium per dictam.l.in tribus ergo cauere debet de rato:qō ſolet facere procurator actoris et quia alio reſpectu dicatur procurator rei quia fuit pronocatus a nuntiante preſtat etiam ſatiſdationem de iudi. ſolui. id eſt de demoliendo vt hic ff.j.pgi.ff.in fi.quidā fatentur hoc de plano quos gl.reprehendit ꝛ dicit q̄ cautio rati nō preſtatur quia nō poteſt comitti quaſi dicat nō euincat eam quia non ſit procuratori actoris quia imo eſt ſed qr ſi preſtaret eam eſſet inutilis ꝛ non poſſet cōmitti ꝛ ſuperfluis cautionibus nō eſt vtendū. vt.l. non cogēdum.ff.ſabinus.de procu. iſtud q̄ non poſſit committi procederet ſi in petendo remiſſionez obtineret:ſed ſi ſuccumberet bene poſſet cōmitti ſm Bar.ꝛ ideo ratio glo. non eſt bona. Dic ergo ſm eum:ꝛ aliquantulū clarius:q̄ iſte petebat remiſſionem offerendo ſatiſdationē de demoliendo ꝛ.b.d. Barto. Et tu adde q̄ nuntiator volebat illam recipere his duobus cōcurrentibus:ꝛ ideo eſt neceſſaria ſatiſdatio rati:quia per ſatiſdationez de demoliendo plene conſultum eſt nuntiatori:nam aut domin⁹ habebit ratum q̄ ille geſſit:ꝛ tunc ſi nuntiator obtinet qr probat ſe iuſte nuntiaſſe deſtruetur onus prōmiſſionis facte de demoliendo. Si vero dñs non habeat ratum deſtruetur alia ratione quia non valuit remiſſio:ꝛ ſic fuit factum opus ante remiſſionē contēpta nuntiatione vt.j.eo. non ſolum.ff. ſciendū. Eſt ergo cōſultū nūtiatori in dicto euentu per illaz ſolā. Si autē nuntiator nollet ſatiſdationē recipere ſuper aliqua cauſa ꝛ ſuper hoc diſceptaretur an deberet recipere nec ne:tunc qr in hoc poſſet ille ſuccumbere:ꝛ ſic nō conſuleret nūtiatori contra dñm ſi nō haberet ratum non auditur vt de hoc cognoſcatur:niſi preſtita cautione rati ꝓpter rationē predictā:qr eſt procurator actoris. Et idē ſi peteret rationem per illam viā non offerendo ſatiſdationem de demoliendo:ſed dicendo nuntiationē nullam:qr poterat cōtemni vt iniuſta qr habebat ius edificādi his caſibus:qr poteſt in hoc ſuccūbere ꝛ nō cōſuleretur cōtra dñm ad expenſas:ſi nō haberet ratum non admittitur:niſi caueat de rato.ꝛ hoc fuit de mente Bar.hic licet obſcure loquitur:ſed ex predictis apparet clare quod ipſe voluit.

a ¶Diſcōbrādo. de hoc pcepto vide per Alexā. conſi.l.

b ¶Agere. Adde vt per Fede. ff. cpyj.ꝛ an ibi ſpoliatus debeat reſtitui. ante omnia nō obſtante excōicatione in caſu poſito dicq̄ lap. alle. lv. ſequitur ſimplr Jaco. de are.ꝛ vide ibi alia ad hāc materiam.

3 Defendere dicitur etiam ille largo modo qui cauſam ſuā proſequitur etiam agendo ꝛ alium pronocando.

1 **Si procurator.** † Defendens nuntiatorem interdicto ne vis fiat ei tenetur ſatiſdare de iudi. ſol. nō de rato:qr ſuſtinet partes defenſoris. Et ideo cōtra eū nō poteſt opponi:qr nō hz mandatū:cum ad defendendū admittaꝫ quis ſine mādato:ꝛ ſi ſatiſdationē de iudi. ſol. nō preſtat deneganꝫ ſibi actiones nomine dñi. b.d. cuz l. ſe.ꝛ ſe. ¶Et notandū q̄ ꝓpter duplicē rationē nō ſatiſdat de rato hic iſte ꝓcurato:primo qr ſuſtinet partes defenſoris:vt dixi in tex.ꝛ regulariter procurator rei nō cauet de rato:ſed tantum de iu. ſol. ſi per illum plene pronideꝫ actor:alia ratio qr iſte ideꝫ ꝓcurator fuit ille qui nūtianit mihi nouū opus ꝛ ego ſibi ſatiſdedi de demoliendo vnde vel ipſe docuit de mandato vel cauit de rato:vt.ff.ea.l.ff.qui ꝓcuratorio.vel ſi neutrū fecit ego tamē ipſum admiſi tanq̄ ꝓcurator.ꝛ ſic legitimata fuit perſona ſua:ꝛ de mandato conſtat.nam poſtq̄ habuit mandatū ad denuntiandū cenſetur etiā habuiſſe ad omnia q̄eun cōſequētia illius veniunt.ꝛ iſtā rationē tetigit gl. in l. ſeq. que incipit procurator eſt rei nō actoris ibi alij dicunt ꝛc. ¶In glo. in verbo acceperit que incipit a me ibi dicēs ſatiſdationē nō ex voluntate dñi recepta:ꝛ ſic de facto me moleſtabat. Doct. etiā glo. ſ. reprehendunt: qr allegaret ſuā turpitudinē:ſed nō meretur reprehēdi:qr licet male faciat tamen moleſtat de facto:ꝛ ad hanc moleſtiam repellendā intentabā hoc interdictū. Tu potes melius ꝛ notabilius: q̄ moleſtabat me de iure: dicendo q̄ non obſtante remiſſione dñs habebat ius nūtiandi:ꝛ intentabat confeſſoriā vel negatoriā:vt illa remiſſio tolleret per ſententiā iudicis. Ego vero econtrario dicebam oppoſitū:ꝛ me habere ius edificandi ꝛ intentabam hoc interdictū:ꝛ hoc colligitur ex.l.ꝛ ſi ſatiſdatio. vbi patet q̄ iſte procurator noīe dñi actiones intentabat:q̄ ſibi deneganꝫ ſi nō ſatiſdat. † ꝛ ſm hoc eſſet hic caſus pro Bal. contra Inno. in eo qō digi. ff. ea.l. ff. qui opus:q̄ qñ petis ſententiā latam pro te cōtra me cōfirmari:ego econuerſo poſſum dare alium libellū in quo petam infirmari:licet Inno. dicat contrariū:nā ꝛ hic iſti libelli erant contrarij. ¶In glo. que incipit. ſi rei ibi. vel dic q̄ q̄ actoris:iſta eſt vera qr ille qui intentat interdictuz ne vis fiat ei poteſt dici actor ꝛ reus diuerſis reſpectibus:ꝛ qui intentaret alieno nomine ſimiliter poſſet dici procurator actoris ꝛ rei ſeu defenſoris † nā etiā ille dicitur defendere largo modo qui cauſam ſuā proſequit etiā agēdo:ꝛ aliū pronocando:ꝛ not. in.l. j.C. de teſta.ꝛ in.l. j.C. de iur.ꝛ fac. igno. licet ſtricto modo non dicatur reus vel defenſor:niſi qui ad iudiciū pronocatur. vt habetur in.l. in tribus. de iudiciis inquantū ergo pronocat dicit procurator actoris. ſed inquantū defendit ius dñi agendo dicit procurator defenſoris:quare ergo ratione primi nō cauet de rato: vt.d.l. nō cogendū. ff. ti. tex. ibi dicit quia non poſſet cōmitti iſta cautio ſed quare iſta nō. glo. ibi laborat. finaliter ponit vnā opi. quā ibi Jac. bu. ꝛ omnes ſequūtur q̄ ibi ille procurator habuit mandatū ad edificandū:ꝛ per cōſequens ad edificatū defendēdum per interdictū ne vis fiat ei. ꝛ per omne remedium vnde qr cōſtabat de mādato nō cauet de rato vt etiā. ff. dixi in princ. no.

4 per gl. in.l. ſeq. ¶ In glo. ſeq. ibi al's de procuratoria q̄ miles vel mulier.ꝛ iſta bene pōt opponi procuratori rei vel defenſoris vt.l. aliena. C. de procu. cuius timore fuit facta hec gl. nō autem illa tu nō habes mandatū cū etiā ſine mādato admittaturquis ad defendendū aliū vt. C. de procu. l. exigendi. vel dic aut defendit tanq̄ verus procurator ꝛ pōt ſibi obꝝi aut tanq̄ defenſor ſine mandato offerēdo ſatiſdationē de iudi. ſol. ꝛ tunc ſecus vt in cōtrario. ¶ In gl. ſeq. ibi de procura. vel etiā operis in fi. dic ſm Dyn. q̄ illa nihil facit:q̄ hic loquitur de procuratore nuntian. qui ſimpliciter hoc interdicto ne vis fiat ei cōtentus obtinet partes rei. ibi autē loquitur de procuratore edificātis qui patitur aduerſariū venire in poſſeſſionē vel opus deſtruere ideo cauetur q̄ dñs ratum habebit.

Non ſolum proximo. Nūtiatio poteſt fieri etiā vicino mediata rōne ſeruitutis vel dāni. b.d.

2 ff Ille contra quem agitur interdicto demolitorio cautus ſit q̄ probet aliquid edificatum ante nuntiationē. ꝛ ſi tunc nuntians non probet aliquid edificatum poſt cenſetur totum edificatum ante.

3 Si nobiles non poſſint ingredi palatium niſi tempore conſilij ꝛ accuſetur aliquis nobilis q̄ ingreſſus eſt palatiū de tali menſe. ꝛ ipſe ad ſui defenſionem allegat q̄ illo menſe factū fuit conſilium an hoc ſufficiat pro abſolutione.

1 **Qui opus nouū.** † Nuntiator cante facit ſi tempore quo nuntiat teſtes adducat quantū erat factum vt ſi poſtea fiat ſciatur quantuz ſit deſtruendum

deſtruendū. b.d. iſte. ff. cir. ff. ſed vt probari. j.e. qui ſemper alle. ¶Effectus aūt huius. ff. eſt ille de quo habeē in vlti. glo. in. ff. ſed vt pbari ſup verbo cōferank:qr ſi hec practica nō eſt ſeruata:lz poſtea conſtet fuiſſe edificatū poſt nuntiationē ex quo tū conſtat q̄ etiā ante fuerat edificatū ſi non pōt pbari quantū ſit edificatum poſt nihil deſtruet ne contingat aliqd deſtrui de eo qō erat edificatū ante:qr eſt ſanctius non deſtrui illicite edificatum q̄ aliquid deſtrui de licite edificato pnout in ſi. in.l. abſentem. j. de pe. ſed ſi non apparet aliqd fuiſſe edificatū nō totum deſtrueret quaſi totū videaꝫ edificatū poſt ſi probabat poſt nuntiationem edificatū eſſe:ſit ergo cautus ille contra † quē agitur

2 interdicto demolitorio ꝛ probaꝫ aliquid edificatū poſt q̄ probet aliqd edificatū ante:ꝛ ſic econuerſo ſi hoc pbaret ꝛ nūtians nō pbaret aliqd edificatū poſt totū cenſeaꝫ edificatū. ante. ar. ff. eo. l. de pupillo. ff. qui nuntiat. in fi. lz aūt expediens ſit iſtos modulos adhibere tpe nuntiationis:vt facilioz pit pbatio. Si tū nō adhiberenē ꝛ poſſet pbari quātū ſit edificatū poſt ſufficeret:qr nuntiatio ex hoc nō reddiē nulla:ſed inutilis deficiente probatione:ꝛ hec ſentit illa eadem glo. dū dicit tz nūtiatio:ꝛ etiā glo. in hoc. ff. qui opus. que incipit. i. expedit. ¶Et iſta inducūtur ad plures gōes quotidianas et vtiles de quibus bic per Bar. ſed ad declarationem verboz ſuoz ſciendū eſt q̄ interdū aliquid eſt regulariter permiſſum: ſed cauſaliter, pbibitum in certa parte rei vel tēporis:puta q̄ nō poſſint paſcuari beſtie in tali prato a tali loco vſq̄ ad tales vel poſt dimidiuz mēſis ꝫ Martij vſq̄ ad talē menſem ꝛ tunc, pcedunt ea q̄ primo loco bic tangit Bart. de accuſatore q accuſat aliquē q̄ paſcuanit beſtias in illo prato vel de menſe ꝫ Martij q̄ vt pcedat accuſatio non ſufficit ita dicere:ſed dz dicere q̄ in illa parte pbibitum ꝛ q̄ poſt medium mēſis als accuſatio nō cōcludit ad de lictum:ꝛ ſic etiā ſi eſſet facta probatio poſt mediū menſis vel in parte pbibita videt q̄ debeat ſequi abſolutio ꝓpter inepti tudinem accuſationis:qr ſup inepto libello vel accuſatione nō pōt ferri ſnia valida. vt no. inſti. de obli. in princi. ꝛ Bald. in.l. actori. ff. de iureiur. Et iſtud non tangit hic Bar. ſed erat neceſ ſarium. Item poſito q̄ ſi accuſator dixerit ſic actum eſſe neceſ ſe bz probare nec ſufficeret pbare q̄ paſcuanit in tali prato vel de menſe ꝫ Martij:qr nō pbauit illud qō erat cā ſue intētionis vt.j. vi bo. rapt. l. pretor. ff. docere. la. ij. in iſto. ff. ꝛ iſtud bene tāgit Barto. ¶Aliquando tangit econuerſo q̄ aliquid eſt regulariter pbibitū ſz cauſaliter permiſſuz certo loco vel tpe puta q̄ nobiles non poſſunt ingredi palatiū niſi tēpore cōſilij:et tunc procedunt ea que tangit Bar. in ſcōa parte de reo vel accuſato q̄ ſi aliquē nobilem accuſo q̄ ingreſſus eſt palatium de tali menſe ꝛ ipſe ad ſui defenſionē alleg. q̄ illo mēſe fuit factum conſiliū non tñ pbabat q̄ intrauit tpe quo conſiliū fuit factum: vtrū ſufficiat illud pbaſſe pro abſolutiōe vī q̄ non: cum illud ſit cā ſue exceptionis ergo dz illud pbare ſicut accuſator illud qō eſt cā ſue intentionis. vt. l. j. de excep. ipſe determinat Jaſium qr potius preſumitur intraſſe tpe licito vt euitet delictū q̄ in illicito arg. in.l. merito pro ſocio. Tu dic q̄ illud verū ſi hoc ſaltem alleg. in ſuis excep. q̄ ipſe intrauerat tēpore conſilij ꝛ probabat q̄ conſiliū de illo mēſe fuerat factū non tñ probabat q̄ intrauerit tunc ꝛ conſtabat ipſum intraſſe:nam poſtq̄ hoc allegat preſumitur pro eo rem per rōnem Barto. Sed ſi hoc nō allegaret lz, pbaret q̄ illo mēſe fuerit factū conſiliū hoc ſibi nō ſufficeret:qr ꝓ reo q̄ nō eſt alleg. non preſumit. vt in.l. adulterium. ff. idē pollioni. j. de adul. ꝛ p eundem Bar. in.l. cū quid añ ſi cer. pe. ꝛ ſunt verba Bald. in.l. ſi certis annis in fi. iij. col. C. de pac. lz Bart. hic videaꝫ innuere contrariū q̄ ſufficiat ſibi dicere ꝛ pbare q̄ illo mēſe habebat factū conſiliū:ꝛ nō dicit q̄ de beat ēt dicere q̄ qñ fuit ingreſſus tenebat cōſiliū vnde multuz miroꝛ q̄ in hoc defecerit qō tū erat neceſſariū ꝛ eius verba poſſent inducere quē in errorem ſine dicta ſuppletione.

1 **Si cum poſſem iure.** † Si nūtiator ꝓ ſequit ꝓpriuz intereſſe pro remiſſione habēda dz ſatiſdari. Si vero publicū ſufficit ſibi remitti nuda cautione de opere demoliendo. b.d. ¶Glo. hic ſup verbo debeo ſignat vnū Jſium de. l. ꝓto. ī pn. ff. de eo. j. tit. j. per qō videt dicendū econuerſo ad id qō dicit bic:ꝛ ſolut multis modis ꝛ nulla ſolutio eſt bona. Dic ſm Jaſon de are. q̄ ibi ille qui petit ſibi caueri de dā. infect. proſequit ſuū intereſſe ꝛ ideo ſi aduerſarius edificat in publico tenetur ſatiſdare. de dam. infec. Si vero in ſuo priuato ſufficit q̄ reprobmittat ratio diuerſitatis eſt qr cū edificet in alieno in preiudicium alterius plus grauatur qr in duobus videtur culpabilis q̄ in preiudiciū alienū:ſed in caſu huius. ff. cū qs edificat in publico nuntiator pſequit intereſſe publicum nō ſuū ſi nūtiat cā iuris publici cōſeruandi:ideo dz eſſe contentus ſola reprōmiſſione:vt pz in fi. Sed ſi proſequitur ꝓpriū intereſſe tunc etiā ſatiſdare deberet licet in publico edificet. vt no. j. eod. l. pretor. ff. hoc aūt intercictū. in fi. mag. glo. Si aūt edificaē in priuato et nuntians proſequet ſuū intereſſe in materia huius titu. dz ſatiſdari:vt dic in prin. Sed in materia titu. ſequentis ſufficit q̄ reprōmittat cur ita varie gl. ꝛ doc. nō declarant:ſed non video allegataz rōnē niſi q̄ illa ſunt diuerſa edicta:ꝛ diuerſimode loquuntur:qr iſtud facit mentionem de ſatiſdatione ꝛ illud de reprōmiſſione.

1 **Sciendum.** † Poſt nuntiationem nō debet edificari niſi prius obtineaē remiſſio alias deſtruif. b.d.

2 ff Materia protestationis remiſ. ad Bar.

1 **Morte.** † Nuntiatio noui operis etiam ex parte nūtiantis eſt in perſonam et ideo eius morte re integra vel alienatione rei ꝓ qua facta eſt extinguitur: ſed ex parte eius cui facta eſt nō in perſonā ſed in rem ideo dictis modis non extinguif. b.d. † Et hic tractat Bar. materiā, ptestationis multū ſoleniter ad cui⁹ dictū ſemper recurrit hic. ¶Effectus primi dicti eſt q̄ ſi poſt mortē vel alienationē edificēt non pōt heres nuntiantis vel etiā ſingularis ſucceſſoris agere ad demolitionem. hoc tū eſt verū ſm Bar. ꝛ etiā Ange niſi de bere de fecisset mentionē dicendo nuntio ꝓ me meiſq̄ heredibus nam etiā in his que finiunē morte ſi fiat mentio de heredibus tranſit ad heredē. vt. l. diem proferre. ff. j. ff. de arb. ꝛ. l. ſi vero nō remunerandi. in fi. ff. mā. ꝛ. j. de verb. ob. l. ſtipulatio iſta. ff. ſi qs ita. lz in prima perſona heredū:tunc ſit quodāmodo ius nouū non illud qō erat apud defunctū. vt. d. ff. ſi qs ita. ¶Quid aūt ſi dixit pro me meiſq̄ heredibus ꝛ ſingularibus ſucceſſoribus vtrū extinguef per alienationē an aūt tranſibit in ſingularem ſucceſſorē:puto q̄ nō tranſeat ipſo iure:ſed nō extinguatur:et ideo tenebitur nuntiato cedere ius nuntiationis illi emptori ꝛ in hoc differt ſingularis ſucceſſor ab herede in quē tranſeunt iura ipſo iure. Et ad illud qō dicit de ceſſione facit quod habeē in. l. j. ff. ſi. ff. eo. ¶Effectus aūt ſecundi dicti eſt q̄ ſi edificēt ꝓ heredem eius cui facta fuit nūtiatio vel etiā per emptorē deſtruatur opus non tñ ſuis expenſis ſi ignoz auerunt nuntiationem. vt. j. eo. l. ſi.

2 ff Quando ſit nūtiatio debet eſſe preſens aliquis qui poſſit nuntiare domino ꝛ ſi dñs eſt furioſus vel infans q̄ poſſit nuntiare tutori vel curatori quia tunc nō ſufficit furioſo vel infanti nuntiare.

3 Stipulatio de demoliendo cōmitiē ad intereſſe quatenus intereſt nūtiantis nō fuiſſe edificatum.

1 **Creditori.** † Creditor ꝓ ſe re pignoꝛata pōt nūtiare nouū opus. Et nūtiatio pōt fieri etiā ſ furioſum vel infantē. Et ſtipulatio de demoliēdo continet etiā intereſſe. b.d. vſq̄ ad. l. cū pcurator. ¶ Mo. i ſta. l. cū. l. ſe. qr vī hic tex. q̄ ſi fit nūtiatio debeat eſſe preſens aliquis q poſſit nūtiare dñi:et ſi dñs eſt furioſus vel infans q̄ poſſit nūtiare tutori vel curatori. Et ideo dū tex. dicit poſſit nūtiari furioſo ꝛ infanti dz exponi id eſt contra furioſum ꝛ infantē:qr nō ſufficeret nuntiare eis cū non habeāt intellectū:lz debet nuntiare fabris vel alijs qui renuntiant tuto. vel cura. ¶ Mo. etiam in. l. ex operis. qō lz in ſtipulatione de demoliendo fiat ſolū mentio de hoc tñ cō mittitur ſtipulatio etiā ad intereſſe quatenus intereſt nūtiatoris nō fuiſſe edificatū: vt habeē in tex. ꝛ gl. qō eſt no. qr hoc venit in cōſequentiam.

2 ff Procurator ſi eſt litē cōteſtatus ꝛ ſic acquiſiuit ſibi directum ius inſtātie tunc an dñs poterit aliquē actū facere in iudicio ſine procuratore.

3 Licet procurator cōſtitutus ad aliquā cām ſi fertur ſ ipſuz ſnia diffinitiua teneaē appellare non tñ teneē appellationē pſequi ſed ſi appellat ab interlocutoria teneē eam proſequi.

4 Si eſt cōſtitutus a minore cū autoritate tutoris an poterit petere reſtitutionē in integ. ſup leſione cōtingente in aliquo ℣ctu geſto ꝓ ipſum procuratorem.

1 **Cum procurator.** † Qui habet mandatuz ad denuntiandū cenſetur etiā habere ad remittenduz recepta ſatiſdatione de demoliendo. b.d. ſm primā lect. que ponitur in glo. mag. que incipit alias remiſſio. in pnc. ibi. vt tamen ante fi. glo. f. vſq̄ ad verbum vel ſic qui debet coniungi cū principio:debet tamen illā ſtipulationē recipere procuratorio nomine domini ſicut etiam fecit nuntiationē: et iſta eſt vera lect. ¶Scōm aliam lectu. dicit totum contrarium qō licet quis habuerit mandatum ad nuntiandum nō tamen poteſt remittere nuntiationem niſi de hoc habeat ſpeciale mandatum vel interceſſerit noua voluntas domini:iſta lectu. poſſet procedere quando fieret remiſſio voluntaria: quia haberet

Universidad del Rosario Archivo Histórico

vim donationis et donatio non censetur permissa ꝓcuratori arg.l.cõtra iuris.§.fi filius.ff.de pac.Et isto modo dz intelligi procurator.vt non possit donare.l.iij.§.nõ tñ.j.qõvi aut clam vbi dr q ꝓcurator põt remittere gratis.qz istud est verũ si hz speciale mãdatũ vel generale cũ libertis.Quando aũt remissio est necessaria:qz petit oblatis cautionibus põt fieri p ꝓcurarẽ.etiã si in instrumento mãdati nõ appareat mãdatũ aliud q̃ nũtiet.vt.ff.e.de pupillo.§.fi.vbi vr tex hz qđã inducãt in cõtrariũ.sed ista est veritas q etiã ꝓbat p hãc.l.fin ꝓmiã lec.Secundũ aliã lec.tria dicit q qñ ꝓcurator nũtiauit non solũ ipse põt remittere:hz etiã dñs r ẽ econtra.tenz primã.¶Jn glos.q incipit alias ibi nõ solum ꝓcurator põt remittere hz etiã dñs. dic videbaꝫ q solus ꝓcurator postq̃ ipse solus nũtiauit quasi q ipsi sit acquisitũ ius ex nũtiatione.hz certe est acqsitũ ad vtilitatẽ dñi:r ideo dñs põt remittere siue ꝓcuratori.¶Et istud facit ad questionẽ si ꝓcurator meus fuit stipulat⁹ aliqd meo noie hz actio sit sibi acqsita nõ autẽ mihi sine cessione in extra iudicialibns qz tñ tenẽ ea mihi cedere.vt.l.possessio quoq;.§. si possessio.de acqui.pos.q possim ego illã actionẽ remittere p pactũ vel acceptilationẽ etiã anteq̃ mihi cedat r ita consuluit Bar.per.l. apud celsum.§.mãdaui in tex.r glos.f.de do.excep. r per.l.si cũ emptor.in fi.ff.de pac.r per.l.mulier bona.ff.de iure do.¶Jtẽ facit q si ꝓcurator sit litẽ cõtestatus r sic acquisiuit sibi directũ ius instantie nihilominus dñs põt actum ali quẽ facere in iudiciũ sine procuratore r valebit hz nõ videatur ꝓcurator reuocatus qz nec põt reuocari inuitus post litem contesta.r hoc tz Bar.ex̃ presse in.l.ante litẽ cũ.l.seq.ff.de procura.Sed hic est plus q dño acquisitũ est ius vtilis instantie qz est actus iudicialis per.l.i cause.§.fi.de procu.hoc idẽ tenet Bar.in.l.j.in fi.an per aliũ causa app.r.l.si ante acceptionez. iudi.solu.¶Jn eadẽ ibi.hz.hoc cõm nõ est in tex.Tu dic imo est hic in tex.fin ꝓmiã lect.¶Jn eadẽ ibi r videt hoc pendere ex ꝓmo mandato intellige glo.hoc.§.q possit remittere nuntiationẽ recipiendo satisdationẽ de demoliendo nã ipse dñs si nuntiasset necesse habebat satisdationẽ recipere si fuisset oblata per edictũ ꝓtoris.l.fi cum emptor.§.deinde ergo mandato q nuntiet censẽt in cõsequentiã mãdasse q etiã remittat re cipiendo satisdationẽ si offerat.als regulariter procurator cõstitutus ad vnã rẽ non põt se impedire de alia re penit⁹ diuersa que nõ venit in cõsequentiã illius.vt.l.procurator ad vnam C.de procu.†Et ista inducuntur ad duas qõnes.prima q licet procurator cõstitutus ad aliqua causam si fertur cõtra ipsum sententia diffinitiua hz teneaꝫ appellare nõ tñ tenetur appellationẽ ꝓsequi.vt.l.innitus.C.de procu.qz nec posset cum nõ censeatur habere mãdatũ ad causam appellationis prosequendã quia est diuersa a causa principali:r potuit expediri ꝓncipalis absq; ista.non sic si ferẽ cõtra ipsum interlocutoria qz teneẽ appellare r appellationẽ ꝓsequi[a] qz põt.nã cũ habuerit mandatũ ad causam principalẽ r illa nõ possit expediri nisi expediaꝫ iste articulus incidẽter censet etiã ad hunc mandatũ habuisse.

4 Et hoc tenet Jnno.in.c.non iuste.de ꝓcur.¶Jtẽ inducit qđ licet procurator cõstitutus a minore cum tutoris autoritate regulariter non possit petere restitutionẽ in integrũ sup lesione contingente in aliquo cõtractu q geratur p ipsum ꝓcuratorem vt quia nõ probauit in termino põt restitutionẽ petere quasi vi deatur habuisse mandatũ ad hunc articulũ incidẽt[b] r ita dz limitari lex scõa.ff.ô mino.Et ita tenet Jnno.in.c.sciscitat⁹.de resti.in integ.

2 ☞Si aligs appellauit ab aliqua snia interlocutoria vel diffinitiua r postea iterũ appellat durante tpe appellãdi an valeat ista scõa appellatio.r videaꝫ recessum a prima r a qua incipiat tẽpus appellationis prosequãde.r nn.z.r.4.

3 Judex põt in cã principali ꝓcedere non obstãte appellatione ab interlocutoria si nõ est sibi inhibitũ p superiorem.

4 Appellatio facta vna voce saluo iure appellãdi in scriptis q fit vnica tantum si postea reducatur in scriptis r tempus incipiet currere ab interpositione secunde q facta fuit in scriptis r prima tunc fuit potius quedam protestatio de appellando in scriptis.

1 **Si dominus.** †Durãte satisdatione de demoliendo non põt iterum nũtiari ne tollaꝫ cõmodũ remissionis r si procurator illã satisdationem recepit r dñs ea durante iterum nuntiat facit cõmitti stipulationem de rato ad interesse.illa vero finita bene potest iterũ nuntiari.b.d.in effectu ꝓm scõam lec.que ponit in glos.f. huius.l.q̃ cadit in isto.§.Et est etiã ꝑm vltimã lect.ipsius r est difficilis in tex.r gl.r primo ponit vna distinctio bimembris vsq; ibi.nã r ibi postea ꝓbat primũ membrũ.¶Jn tex.ibi nam r bis ꝓbat primũ membrũ hoc modo qr si iste procurator qui nũtiauit r stipulationẽ de demoliendo recepit isto modo esset verus ꝓcurator r dñs nõ posset pendente remissione iterum nuntiare qõ ptz qr si ipsemet nuntiasset r satisdationez illo modo recepisset iterũ illa pendente nuntiatione non posset qz nõ põt tollere commodũ remissionis facte.Eodẽ ergo modo si facta fit per suũ verũ procuratorẽ.nũc autem qr nõ cõstat de mãdato r ille cauit de rato si dñs nũtiat pendẽte stipulatione põt nuntiare qr factũ illius de cuius mandato nõ constat non põt domino ꝓeiudicare.vt.f.prozi.§.Et sic apparet qđ decepit illum cui nuntiauit asserendo se esse verum procuratorem r nõ apparet q non est qr dñs hz non ratũ qõ ipse fecit.Et no.quia gl. super verbo nũtiauerit dicit q vr nõ habere ratã nũtiationem iterũ nuntiãdo.Sed possemus dicere q imo non hz ratã remissionẽ r de hoc põt cõqueri ille qui satisfecit de demolien do quia auferr sibi cõmodum remissionis p illũ qui asseruit se ꝓcuratorẽ.Sed forte gl.ideo sic dixit qr si non habet ratã remissionẽ videtur non habere ratã etiã nũtiationẽ qr si nuntiationẽ ratã haberet tenereꝫ etiã ratificare remissionẽ sicut quando dat mandatũ ad nuntiandũ censet dedisse ad remittendum vt in prin.l.differt aũt secunda lec.glo.ab vltima qr in secunda onus ꝓbandi incũbebat edificãti q iuste edificaret hz in vltima incũbebat nuntianti vel eius ꝓcuratori q iusta fuerit nuntiatio.¶Jtẽ in secũda lapso termino si nõ fuit facta ꝓbatio stipulationis de demoliendo effectualiter est cõmissa sic et non dicitur finita.Sz ꝑm vltimã stipulationẽ dr finita lapso termino.Et ꝓpter hoc Bart.potius tenet vltimã q̃ secundã quia tex.videt loqui in duobus casib⁹.f.qñ dñs nuntiauit iterũ tempore quo stipulatio non tenet.id est finita est.r hoc cadit in vltima lect.non in secunda.quia ibi non est finita sed effectualiter commissa.vnde vtraq; lectura est vera in se quia in vtraq; est eadem ratio.¶Si ergo nulla est facta remissio ille qui nuntiauit iterum potest nũtiare vt hic ꝓbatur a contrario sensu qz cessat ratio de qua hic.quia non tollit commodum remissionis sed potius desiderium suum auget.Sed vtrum per secundam videatur recessisse a prima.Barto.hic tenet q sic post illã non prosequitur per glo.secundam que est hic ſper verbo nuntiauerit r per.l.si cum ꝓcuratorio.§.fi.ff.de procu.vbi per secundum mandatum tollitur primum contrarium est verius.quia ibi secundum mandatũ erat diuersum vel contrarium primo: hic vero iste nuntiationes tendunt ad eundem effectum.ergo vna per alteram non tollitur per id quod ipse idẽ Bar.hic no. de duabus interlocutorijs latis super eodem articulo q si nõ sunt contrarie vel diuerse per secundam non tollitur prima ficut per secundam interpellationem nõ tollitur prima: sed augetur eius effectus.argu.eius quod nnt.in.l.moza.in princ.de vsuris.l.si conuenerit.de pig.act.nec ob.gl.hic posita qr loquit quando prima denuntiatio erat facta per alium asserentem se ꝓcuratorem.vnde dñs iterum nuntiando pendente remissione censẽt illas ratas nõ habere.nos loquimur qñ ipse dñs fecit primã et scõam.¶†Et ista inducunt ad questionem quotidianam pro qua semper remittit ad nota.per Bar.hic si aliquis appellauit ab illa sentẽtia interlocutoria vel diffinitiua r postea iterum appellat durante tempore appellãdi an valeat ista scõa r an videaꝫ recessum a prima r a qua incipiat tempus appellationis prosequende.Breuiter plenius quã Barto.dicas sic.q aut primo appellaui ab interlocutoria postea appello a diffinitiua pendente prima.r vz vtraq; nec p secundam videtur recessum a prima qr sunt diuerse r sup diuersis interpositẽ.Et hoc not.Jnnocẽ.in.c.dilecti.de appella.in fin. r iste text. cum glos.in clemen.j.de dolo.et contu.Aut iste appellationes sunt super eadem sententia.Tunc aduertendum qđ si altera istarum peccat in forma et altera non: statur illi que non peccat.et altera habetur pro non facta.argumẽ.in.c.j.de sacramẽtis non iteran.Aut neutra peccat in forma.†Et tunc aut prima non tragerat secum executionem quando appellatur ab interlocutoria:quia non rescindit pronuntiatum quod põt quia index potest non obstante appellatione procedere in causa si non est sibi inhibitum per superiorem.vt in.c. non solum.de appella.lib.vj.Et tunc valet vtraq;.et potest prosequi quam vult.Et ita põt intelligi quod not.Jo.an.in.c.bone.de appel. r incipit tempus appellationis currere ab illa quã prosequet qđ ex postfacto apparebit r ex postfacto potest apparere si expresserit quã ex illis velit prosequi.Sed si nõ ex̃ presserit nec aliter apparere põt quam prosecutus fuerit a qua illarũ incipit tẽpus prosecutionis hic non declaratur.Si vero prima tragerit secum executionem qr interponitur a diffinitiua r sic statim eam rescindit.vt.l.j.in fin.ad turpil.tunc aduertendum q aut prima fuit facta simpliciter non sub commemoratione secunde:r tunc tres fuerunt opi.vna Bart.quam ponit hic q cum prima appellatio operata fuit effectum rescissionis sententie r id quod est rescissum amplius non potest rescindi.vt.l nam et si sub

et si sub conditione.de inin.testa.Secunda appellatio erit frustratoria.pro hoc bene facit qđ no.glo.j.mag.in fi.in.l.si vnus. §.pactus.ff.de pact.dum dicit q ꝓmũ pactũ fuit operatum id qđ per scõm amplius fieri nõ potest.r ista est vera opi.Alia fuit opi.Ang.q valeat secũda:r per ipsum videatur recessum a prima per.l.si qs libellos.C.de accu. que nihil facit.nã bene ꝓbat q ab appellatione quã quis facit potest recedere:hz q videaꝫ recessisse interponendo secũdam non ꝓbat.imo plus dicat q si interponendo secundã diceret se velle recedere a prima:nec primã posset prosequi qr ab ea recessit:nec scõam que nõ potuerit operari id qđ prima operata fuit per glo.prealle. in.§.pactus.Nec obstat qđ adhuc supereſt de tempore appellandi ꝑm eũ.Nam dico q imo nõ supereſt:hz interpositio prime sublata est:qr cessante causa dilationis cessat dilatio.vt.l.a filia.§.alumna.ad trebellia.Tertia videtur fuisse opi.Jo.an. in.d.c.bone.q valeat vtraq; r possit prosequi quã vult sed nõ placet.qr nõ respondet ad causam Bar.que est demõstratiua. Tene ergo ipsam quã etiam tenet Bal.in.l.appellationes.C. de appella.vbi prosequitur hunc articulũ multum subtiliter.

4 †Aut prima appellatio fuit facta sub cõmemoratione secũde: vt qr appellauit viua voce salno iure appellãdi in scriptis: vt quotidie fit.r tũc dicit Bar.q est vnica tantũ appellatio.f.prima viua voce postea in scriptis reducit.r sic incipiet tempus currere ab interpositione prime.super hoc alias vidi q̃ plurima consilia notabilia doc.r quidam tenebant hanc opi.quam etiam pro tunc fui prosecutus nũc videtur mihi verior altera opi.q fit vna vt dicit Barto.nõ tamen prima sed secũda facta in scriptis.r q ab illa debeat tempus incipere:r q prima interposita viua voce fuerit potius quedã protestatio de appellando in scriptis q̃ appellatio.[a]arg.in fi.l.fideicõmissa.§.j.de lega.iij.qz hoc est vtilius appellanti.ergo rc.arg.l.si qs intentione.ff.de iudi.

1 **Si in remissione.** †Remissio facta p falsum ꝓcuratorẽ nõ nocet domino.b.d.in effectu.r si nõ obstat principii.l.qr ibi erat verus ꝓcurator hic falsus. Jtem ibi ipsemet ꝓcurator nuntiauerat dño.Qui ergo tanq̃ ꝓcurator nũtiantis cõparet cũ petitur remissio si dubitaꝫ de mãdato dz cauere de rato vt etiã dixi.ff. de pupillo.§.qui ꝓcuratorio.

2 ☞Quicunq; sustinet partes actoris habet hoc incõmodum q cogit ꝓbare intentionem suam.

3 Si iste reus de quo in hac lege cõtumaꝫ post factũ ꝓceptum de cauendo cõpareat infra annũ r offerat satisdationẽ de iudicio sisti.r etiam expensas qõ faciat reuocare hoc ꝓceptũ. et si iam cautionẽ prestitisset liberaretur ab ea nec tenereꝫ agere et ꝓbare sed remaneret reus.

4 Quid si cõpareat post annum.

5 Jus ꝓsumit rem durare in eo statu in quo semel fuit nisi ꝓbetur contrarium.

1 **Spius** †Jn actione confessoria r negatoria contra reũ non defendentẽ officiũ iudicis est vt cõpellat ipsum cauere de nõ faciendo aliquã nouitatem r de non vtendo iure suo quouscq; egerit r de iure suo ꝓbauerit.b.d.ista singularis lex et difficilis in sui materia.Et aduerte q ista cautio in iuribus corporalibus habet loco primi decreti qõ interponit in rebus corporalibus contra non defendentẽ:vt ptz ex no.per Jnno. in.c.j.de eo qui mit.in pos.non em̃ potest fieri missio ex primo decreto per aliam modum cum ista iura incorporalia nõ possi deantur:vt instit.de rebus corpo.r incorpora.§.incorporalia. et habet ista.l.tres partes.qr primo loquit in reo qui fuit contumag in actione confessoria intentata per actorem vsq; ibi similiter.Secũda in reo qui fuit cõtumag in actione negatoria: vsq; ibi: ea que. Tertio ex his que dicta sunt in vtraq; dicto elicit vnam conclusionem: de qua supra non dixerat.r sic ille finis refertur ad vtrũq; casum ꝑm glo.sed ꝑm Dy.nõ refertur nisi ad scõm:primũ est verius.in hoc tamen differunt qr prout refertur ad primũ intelligit q debeat ꝓbare agens non libertatem rei sue cũ ꝓsumatur libera: sed hz ꝓbare se dñm illius rei pro cuius libertate agit vel possessorẽ per.l.vtifrui. §.j.ff.vsufru.pe.Sed ꝓout refertur ad scõm casum dz intelligi q reus in negatoria q nunc efficit actor ꝑpter eius cõtumaciam r habet intentare cõfessoriã debeat ꝓbare de seruitute que nõ ꝓsumit nisi ꝓbetur per.l.lucius.C.de serui.Et istum respectum habuit forte Dy.ideo dixit nõ referri nisi ad scõm causam:qr in primo nõ est necesse ꝓbare libertatẽ.hz certe ipse nõ perpendit q saltẽ nõ est necesse ꝓbare dñium vel possessionem rei pro cuius libertate agit r hoc incõmodum cõsequitur ꝑpter eius cõtumaciã.¶Si em̃ non fuisset contumag fuisset reus r nõ habuisset necesse ꝓbare nunc efficitur actu

2 et habet necesse ꝓbare:†qr ista est regula q̃ ponitur hic in fi. no.q quicũq; sustinet partes actoris habet hoc incõmodum q cogit ꝓbare intentionẽ suã.Et notandũ q in ista materia habemus quatuor leges principales.f.istam que est principalior oibus.r loquit de cõfessoria r negatoria r qñ nihil erat factum contra debitam seruitutẽ vt in prin.Jtẽ habemus.l.a quo fundus.j.tit.j.que loquit qñ aliquid erat factũ r in cõfessoria tantum.r tunc procedit alio modo ad missionẽ ex primo decre.qr fit missio in ipsam rem r opus factũ.¶Jtẽ habemus l.is cuius.ff.si serui.ven.que loquit ꝑm ynã lec.qñ ago actione personali pro seruitute cõstituenda quo casu contra reum cõtumacem si latitat fit missio in oia bona: vt ibi.sed fi nõ latitaret fieret missio nũtiat in quasi possessionem iuris petiti: si cut qñ agitur pro re corporali: vt.l.fulcinius.§.itẽ videamus. j.quibus ex causis in pos.ea.¶Secũdum alium intellectũ loquitur qñ agitur reali.f.confessoria tamen nõ solũ petebatur declaratio seruitutis: sed etiam interesse cõe r ꝓpter interesse probatiõis preterite.r ꝓpter istud interesse similiter fit missio in omnia bona iure isto.sed hodie fit pro mensura debiti declarati.Dic vero loquitur quando agebatur reali confessoria vel negatoria: r nihil aliud petebatur nisi declaratio iuris petiti non autem interesse.ideo nõ fit missio in omnia bona: sed dñtaꝫ in quasi possessionẽ iuris petiti que quidẽ quasi possessio nihil aliud est nisi patientia aduersarij: vt.l.quoties.ff.de seruit.r per banc cautionem aduersarius tenetur patientiam prestare.bene ergo est verum q ista cautio hz vim primi decre. ꝑm Jnno.in loco.ff.allega.Est r quarta lex.f.de aqua quoti.r esti.l.pe.q loquitur qñ reus non erat cõtumaz.r in hoc differt ab ista:r tunc prestatur cautio ab eo qui nõ est in quasi possessione:r alterius existẽtis in quasi possessione de nõ impediẽdo ipsum in illa quasi possessione donec iudiciũ fuerit finitum nec est curãdum tunc vtrũ ille qui est in quasi pos.fit actor vel reus.r ita loquitur illa.l.pe.ꝑm verũ intellectũ quẽ ponit gl.mag.in.l.j. circa prin.j.de iti.actuq; primo.que incipit qui ꝑdeſt ibi tu dic potest ꝓbare rc.sed hic qñ reus est contumaz nõ attenditur quis sit possessor r quis nõ imo ipse reus ꝑpter contumaciã siue esset in quasi possessione siue nõ cauet aduersario.put hic.

3 ¶†Jn tex.ibi:quã vltro egisset.notandum tamen diligenter q̃ si iste reus cõtumaz post factũ ꝓceptũ de cauendo cõpareret infra annũ r offerret satisdationẽ de iudi.sisti.et etiam expensas facit reuocare hoc ꝓceptũ r si iam cautionẽ prestitisset liberareꝫ ab ea nec teneretur agere r ꝓbare sed remaneret ius sicut prius erat.hodie per.l.si quis emptionis.§.sed et si quis.C.de prescrip.xxx.annorũ.que lex loquitur qñ facta fuit remissio in reali super re cor.locum habet etiam non in reali super iure incor.cũ sit eadem ratio:r sic videtur de possessione

4 †Sed si comparet post annũ secus.quia non debetur audiri de possessione sed de ꝓpꝛietate vt ibi.ideo non remaneret reus sed deberet sustinere partes actoris.r ita debet limitari ista.l. que loquitur de iure isto veteri ꝑm q̃ nõ erat introductum beneficium illius legis.Dyn.autem aliter intellegit hic q etiã si cõparet infra annũ habet locum qõ hic dicitur q non recuperet partes rei nec audiatur de possessione sed de ꝓpꝛietate tñ. quia dicit q actor qui agebat confessoria erat in quasi possessione seruitutis altius nõ tollendi per ꝓncipem.huius legis.vbi dicitur q nihil erat edificatum.r sic per primum decretum modicum ꝓeiudicium patitur reus quia non aufertur sibi quasi possessio cũ nec eam baberet sed aduersarius: ideo non renouatur primum decretũ. Lõtrarium loquitur quãdo fuit facta remissio super re corporali quo casu patitur reus ꝓeiudicium quia aufertur sibi possessio vel tenuta in qua erat.nã in re corporali non admittitur ad agendum nisi ille qui in possessione nõ est:vt.l.j.§.hoc interdictũ.j.vti pos.ideo ne tantũ damnum patiatur admittitur reus.r ideo dicit ipse q etiã qñ agitur p iure incorporali si actor nõ erat in quasi possessione: quia tunc transfertur in ipsum possessio:vt.l.a quo fundus.j.titu.j.tunc admittitur reus veniens infra annum ad illam reuocandum breuiter in primo dicto nõ placet eius opi.primo inquantum dicit q hic actor erat in quasi possessione seruitutis ex eo quia nihil erat edificatum.istud reꝓbatur per oẽs quia non sequitur nihil erat edificatum ergo actor est in quasi possessione nisi reum volentem edificare ꝓhibuerit r extunc constituitur in quasi possessione: vt not.in.l.qui luminibus.ff.de serui.ꝓdi. ꝓeterea gloss.hic super verbo iubere.innuit q non erat actor hic in quasi possessione.hz glo.ff.innuat dum inducit in argu. ad agẽtem interdicto vti possidetis.vbi actor est in possessione r reuera vtroq; casu locum habet ista.l.ex posito. q agẽs esset in possessione quasi seruitutis.r sic per primũ decretum ipsam non consequeretur nihilominus reus magnum consequitur damnum ex primo decreto:qr cogitur sustinere partes actoris

bb

a ¶†Prosequi. adõ do.de ro.deci.suis de pcn.deci.cxlvj. in antiqs vbi etiã dicũt q ꝓcurator hz mãdatũ ad agẽ dũ defendẽdũ r ꝓ sequẽdũ q si appellet tenet ꝓsequi hz ꝓtestet q tñ nõ vult ꝓsequi.

b ¶Jncidenté. amplia: vt ꝓ Oldra. cõsi.cc.xxvj.

a Quã appellatio. adde eundẽ cõsi.xxv. An.ro. 2si.qli.an aũt cũ iudex infert vnũ granamen r ab eo appellatur ẽ scripꝭ an denno inferat silẽ granamen sufficiat verbo dicere appello.put in tali schedula als appellaui vide totã decisio.suis.ô app.deci.cclxj. hz qd si appellãti a diffinitiua viua voce iudex differat r statuat terminũ ad ꝓsequẽdũ deinde is appellans infra decennium appellet in scriptis et petiit aplos r iudex nihil rñdeat vel si dedit non statuit terminũ ad ꝓsequendũ r nõ ꝓsequat prima appellatio nem: an poterit secũdam ꝓsequi vide.d.de Mor.ẽ recollectis ꝓ do. Berti.de bigne. de appel. decisi. xxiij.inci. appellatum est diffinitiua viua voce. vbi ꝓcludunt q appellãs scõam appellationẽ ꝓ terat ꝓseq̃ dato q iudex in scõa nõ statuerit terminũ ad ꝓsequẽdũ r nõ ꝓsequat primã appellationem r declaratione eorũ q̃ hic dicunt doc.

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

cum primo esset reus ⁊ conditio actoris in multis est deterior ꝙ rei: vt not. glo. in. d. l. sicut. §. si queratur. si serui. vendicetur. ⁊ etiam qꝛ ly non teneatur probare libertatē domus sue etiam agendo quia presumitur saltem tenetur probare se olim illius domus vel possessorem: vt. l. vti frui. §. j. si vsufru. pet. qō. pbare nō tenebat si remanisset reus: ne igitur hoc damnū subeat puto etiā ꝙ hoc casu ꝙ erat in quasi possessione reus veniens infra annum audiatur ⁊ recuperet partes rei ⁊ faciat revocari preceptum de cauendo: ⁊ si euictio erat prestita finiatur: dummodo soluat expensas ⁊ caueat de iudicio sisti. ly docto. in hoc casu videanꝫ sequi ℣y. ꝙ nō recuperet partes rei. Jn alio autem casu quādo nō erat in possessione actoris ℣y. tenet ꝙ recuperet ⁊ in hoc bene ⁊ etiam docto. sequuntur nō tamen bene intelligit. l. a quo fundus. qꝛ ibi non ꝓuenit illud qō fiat missio in ipsa re propter hoc quia actor non erat in quasi possessione iuris ly propter hoc qꝛ erat edificatū contra debitā seruitutem et sic veniebat demoliendū: vt. §. dixi. ¶ Jn glos. que incipit. i. probasse vt ꝓbatur in fi. huius. l. per quā supplet primus ⁊ secundus casus in quibus de ꝓbatione nō fit mentio: sed solum dicit ꝙ cauet de nō faciendo aliquid quouscꝫ egerit ⁊ sic innuit ꝙ statim ꝙ dedit libellū ⁊ lis est cōtestata fit liberatus ab illa cautione ⁊ possit nouitatē facere qꝛ egisse dicitur ex quo lis est cōtesta. vt. l. amplius non peti. rem ratā habe. sed contrariū est qꝛ non est liberatus quouscꝫ ꝓbauerit supple ⁊ obtinuerit qꝛ non potest cōstare prius esse probatū quouscꝫ sententia lata fit cum ꝓbationes possint impugnari. ¶ Jn eadē ibi: sed et quis in ea probabit dic in ea. scz negatoria. ⁊ ista glo. videt in dubiū revocare id qō. §. affirmauit. Sed dic ꝙ potius intendit declarare quid habeat necesse ꝓbare ille qui intentat negatoriam. nam nō ly necesse ꝓbare rem suā esse liberā imo istud ꝓbatur ex ipso ꝙ contrariū non ꝓbatur etiā si aduersarius sit in quasi possessione seruitutis: qꝛ ꝓ illo qui dicit eam liberā facit ius cōmune: quia semel fuit libera ⁊ non potuit effici serua nisi per impositionē seruitutis: vt. §. eo. de pupil. §. segtus. versi. impositiuam. † Jus autem presumit rem durare in eo statu in quo semel fuit nisi ꝓbetur contrariū: vt. l. siue possidetis. C. de ꝓba. solū ergo debet probare qui agit negatoria se dām rei ꝙ cuius libertate agit si non est in possessione ipsius vel possessione ex qua presumitur esse dīs ex quo dām deducitur incidēter in iudiciū. vt. d. §. si queratur. ⁊. l. j. famil. hercis. Sed si nō sustineret partes actoris nec ita teneretur probare: imo absolueretur actore non probante seruitutē: vt. d. l. vti frui. §. j. si vsufru. pe. Ad quid ergo prodest quasi possessio seruitutis postꝙ nō releuat ab onere ꝓbandi eam. Respondeo: quia non cogitur ad iudicium ꝓuocare sed expectabit ꝓuocari. Et sic aduersarius erat actor ⁊ deteriorīs cōditionis in ꝓbando dām vel possessionem ꝙ ipse in multis: vt nota. in. d. §. si queratur. in glos. Item qꝛ sibi cauetur ab actore vel etiā reo etiā non contumace de non turbando in sua quasi possessione quouscꝫ iudicii erit finitum in confessoria in qua ipse qui est in quasi possessione probare debet vt supra dictū est: cauebitur ergo sibi de nō turbando ipsum donec ꝓbet per. l. pe. §. de aqua quoti. ⁊ per id qō no. per glo. in. l. j. circa prin. de iti. actuꝫ prima. Cetera vide hic per Bar. qui multum solēnizauit banc. l. sed et predictis apparet tota vtilitas ⁊ substantia.

2 ☞ Si protestor tibi ꝙ nō soluas ei cui teneris soluere an tenearis obedire.

1 **Jopus nouum.** † Per secundā interlocutoriā contrariā prime censet a prima recessum. ad hoc allegat Bart. istā. l. §. eo. cū ꝓcurator. §. j. ⁊ idem dicit si ſcda est diuersa a prima per. l. ij. §. de rescin. ven. secus si tendit ad idem qꝛ tunc vtraꝫ valet. dic vt etiā ipse idem tangit in l. ꝙ iudex. j. de re iudi. glo. hic dicit ꝙ iudex ideo reuocauit hic primum iussum qꝛ nuntiatio poterat contēni: innuit ergo ꝙ si nō reuocasset non debebat contēni. al's reuocatio non esset necessaria ⁊ hoc puto verū ꝓpter autoritatem iudicis vt nuntiatio indistincte nō contēnatur qñ fit iudice mediante: secus qñ viua voce vel per iactum lapilli qꝛ potest contēni in pluribus casib⁹ not. §. eo. l. j. in prin. Et ꝓ hoc adduco id qō no. Bar. in l. non solū. §. morte. §. eo. in. ff. q. prin. † qñ protestor tibi ꝙ non soluas ei cui teneris soluere: qꝛ si per iudicē indistincte teneris obedire al's non nisi ostendam iustam causam per. l. si quis in ſciatus. §. depositi.

2 ☞ Nuntiatio noui operis nō refert per que verba fiat.

1 **Jprocurator.** † Nuntiatione procuratoris acquirit dām ius agendi ad demoliendum. b. o. in effectu. Cōtra istud opponit de regula ꝙ per liberam personam nobis non acquiritur actio. vt insti. per quas personas. §. per liberam. sol. vt babetur in text. j. qō vi aut clam. l. iij. circa prin. vbi iurisdictiōs fultus formal banc oppositionem ⁊ soluit nā mihi nō acquiritur actio vel ius agendi ex facto ꝓcuratoris: sed ex delicto aduersarij edificātis post nuntiationē: illa tamē denūtiatio ꝓcuratoris facit vt illud edificare fit delictum: qō non fuisset. ¶ Constat autē ex delicto libere persone cōmisso circa nos vel res nostras nobis actiones acquiri: qꝛ hec acquisitio fit per. l. contrariū autē loquitur actionibus ex contractu vel quasi. ¶ Jn glo. j. ibi: qꝛ idem est prohibere. no. istam glo. ꝓ eo quod dixi in. l. de pupillo. §. meminisse. ꝙ nō est differentia inter verba: dic ergo ad contrariū qō voluit glo. formare quia etiam interdictum demolitoriū ex hoc edicto acquiritur dño si nuntiatio fuit facta re ipsa. al's solum interdictū qō vi aut clā. et hoc vult glo. sequens.

2 ☞ Differentia inter dictionē quilibet ⁊ dictionē omnis.

Dibus communibus. † Qui scienter facit ℨ nuntiationē vel etiā consentit vt fiat teneꝫ ad demoliendū expēsis suis. Si ꝝo nec fecit nec consensit vel etiā ignoranter consensit vt fieret non tenetur ad expēsas. ly teneatur ad patientiā. b. o. teg. cū gl. ⁊ probatur in. l. competit. §. fin. j. qō vi aut clam. ¶ Jn tex. ibi: opus fiat. l. post nuntiationem ⁊ ante remissionē. ℣y. ¶ Jn tex. ibi: omnis nuntiatio tenebit. Nota † quia nō dicit quilibet que est dictio distributiua ⁊ attribuit actiones verbi cuilibet insolidū. Sed dictio oīs que est dictio collectiua ⁊ attribuit cuilibet ꝓ parte: vt. l. nō distinguemus. §. si plures. §. de arbi. Jdeo videt ꝙ si nuntians conueniat vnum solū: vt destruat suis expensis quando alij etiam consenserunt ille potest exercere. cōuenias etiam alios vna mecū: qō est notandum: secus si alij non cōsenserunt: vt in verbo sequenti.

1 **Ciendum.** † Licet nuntiator succumbat in prosecutione nūtiationis noui operis nō denegātur sibi ordinarie actiones: puta confessoria vel negatoria vel interdictū vti possidetis ꝓ quas potest agere vt demoliat. b. o. Ratio est in ꝓmptu: qꝛ potest esse ꝙ nuntiatio fuerit inualida vel ꝙ fuerit remissa ⁊ sic opus nō est factū cōtra nuntiationē ⁊ nihilominus non licite factū est. ⁊ ideo potest agi sicut si nuntiatio facta non fuisset. ⁊ adde qō dixi in. l. de pupillo. §. si qs riuos. §. eo.

1 **Retor ait quem.** † Not. hic formā nuntiationis noui operis fieri. qs dꝫ cōcipi in rem non in personā. f. ne aliquid fiat qō intelligitur. f. ab aliquo nō autem ne facias: qꝛ tunc nō afficeret nisi personam: vt dixi. §. eo. l. de pupillo. §. si plurium. ideo gl. in. §. meminisse. dum ponit formam reprehenditur per docto. dum dicit vt nō edificet: qꝛ sunt verba directa ad personā: sed debet dici ne edificetur. Nō. etiam dum dicit restituas. ⁊ sic loquitur edictum in persona secūda ⁊ ex hoc sequitur ꝙ ex isto edicto oritur interdictum: qꝛ vt plurimū interdicta concipiunt in personā secundā ⁊ ꝙ oritur interdictum: patet. j. ꝓxi. §.

2 ☞ Ex hoc edicto si fiat cōtra nuntiationē oritur etiā actio in factū ad demoliendū. ⁊ potest etiā agi confessoria vel negatoria: ⁊ tūc principaliter agitur vt declareꝫ seruitus vel libertas. ⁊ secūdario vt destruatur opus ⁊ etiā ad interesse.

3 Quod etiam detur interdictum vti possidetis si nuntians erat possessor ⁊ possessionem non amiserat: ⁊ tunc agitur principaliter: vt in possessione non turbetur ⁊ in consequentiam vt destruatur opus.

4 Quod aliquid dicatur esse expressum in lege licet nō exprimaꝫ verbis specificis: ⁊ etiā dicto casu oritur actio directa.

5 Statutum si diceret non debere aliquid fieri nisi sit expresse actum ꝛc. ꝙ sufficiat vt colligatur tacite ex mente vt dicatur actū expresse.

Retor ait.

1 **Interdictum.** ¶ Ex hoc edicto si fiat extra nūtiationē oritur interdictū ꝙ agitur ad demoliendum: etiā si aduersarius habuerit ius faciendi vel edificandi. b. o. † Oritur etiam actio in factū: vt. j. ea. l. §. nōnulli. ⁊ bis duobus modis agitur directo ad demoliendum: potest etiā agi confessoria vel negatoria ⁊ tunc principaliter agitur vt declaretur seruitus vel libertas: vt. l. sicut. §. si queratur. si serui. vendi. Et secundaria vt destruatur opus ⁊ etiam ad interesse: vt eo. ti. l. earum. cum ibi no. et. l. loci corpus. §. in cōfessoriam. † Datur etiā interdictum vti possi. si nuntians erat possessor ⁊ possessionē nō omiserat ⁊ tunc agitur principaliter vt in possessione nō turbetur ⁊ in cōsequentiam vt destruatur opus sine quo turbaretur: sic debet intelligi

intelligi. §. meminisse. in fi. in. l. de pupillo. §. eo. ¶ Jn gl. que incipit. §. eo. l. j. dic ꝙ propie loquendo est ipsa lex pretoria ly possit sumi etiam pro. l. ciui. vt dicit glo. per. l. leges. C. de legi. interdictum vero est ius agendi qō oritur ex ipsa. l. pretoria. ⁊ cōpetit ipsi parti cui acquiritur ⁊ hoc satis patet hic: qꝛ cōtra edificantem oritur nuntianti interdictū demolitoriū. Aduertendum tamē: qꝛ nō ex omni edicto oritur tale ius agēdi quod vocetur interdictū sed solū in edictis: de quibus habetur. j. de interdi. per totum illum libū ⁊ etiam vltra illa si reperiretur aliquod edictū qō loqueret in personam scōam vt est illud de quo dic: vt ꝓ. in prin. l. cū dicit id restituas. ¶ Jn alia glo. sup verbo expressum. a † no. istā glo. que semp alleg. iuncta cū tex. qō aliquid dꝫ esse expressum in lege ly nō exprimaꝫ verbis specificis: colligitur tamen ex mente tacite. ⁊ ideo etiā dicto casu oritur actio directa: vt. l. nolis ⁊ rei. §. verbū ex legibus. de ver. sig. † Et istud est vtile si statutū diceret nō debere aliquid fieri nisi sit expresse actum ꝛc. qꝛ sufficit ꝙ colligit tacite ex mēte vt dicatur actum expresse. nō tamen dicitur illū expressum verbis: licet dicatur expressum. l. vel edicto.

1 **Sue autem locus.** † Jnterdictū demolitorium locū habet sine totum sit edificatum post nuntiationē qō cōtingit quādo tempore nuntiationis locus erat vacuus siue ꝓ parte qō cōtingit quādo tunc erat aliquid edificatum sed postea cōpletur vt illud destruatur quod factum est postea. b. o. secus in eo qō factum erat ante. ⁊ ideo moduli sunt sumendi. §. eod. non solū. §. sed vt probari.

1 **Ait pretor.** † Quādo lex indistincte loquitur indistincte debet intelligi ⁊ id qō est factū spreta nuntiatione non potest dici iure factum vbi ius contradicat ly faciens haberet ius faciendi si nuntiatio non esset facta. b. o. vsqꝫ ad. §. si quis paratus. ⁊ cum primo cōcordat. l. de pretio. §. de publi.

2 ☞ Non sufficit dicere verbo offero me paratum dare tibi fideiussionem nisi illos fideiussores habeat secum.

Quid in oblatione pecunie.

3 Si edificator nō offert satisdationē de demoliendo: sed offert iudicium dicendo bodie constat bodie agaꝫ. ⁊ venit cora iudice volendo incōtinenti docere de iure suo. ⁊ nuntiator spernit ire ad iudicium habetur nuntiatio ꝓ remissa. ⁊ sit securius supersedere per tres menses.

1 **Siquis paratus.** † Jste. §. loquit de materia secundi capitis edicti. de quo habeꝫ. j. eo. §. deinde. ⁊. b. o. ꝙ si oblata fuit satisdatio de demoliendo ⁊ per nuntiantem stetit quominus prestaretur habetur nuntiatio ꝓ remissa. b. o. Et istud est verum qñ recusauit recipere nihil dixit. Si autem dixit nolo recipere qꝛ nūc volo. ꝓbare de iure meo: bodie cōstat bodie agaꝫ: tūc non habeꝫ ꝓ remissa vsqꝫ ad tres mēses infra quos datur licentia cuilibet patri docēdi de iure suo: vt. l. fi. C. eo. ⁊ extra eo. c. pe. ⁊ fi. que limitat totū istum ti. ⁊ de qua opponit glo. super verbo remittit. Jtē si recusauit recipere ⁊ postea differt se paratū recipere: purgat morā ⁊ tollitur remissio: vt. j. ea. l. §. pe. nisi edificator ꝓdidisset facultatē fideiussoꝝ. iuxta no. in. l. si per empto rem. in fin. de actio. empti. ⁊ qō dixi. §. eo. l. de pupillo. §. si bis.

2 † Et dicit hic Bar. vnum verbū notabile ad qō semper recurritur ꝙ nō sufficit dicere verbo offero me paratū dare tibi fideiussionem nisi illos fideiussores habeat secū. b Et idem vbi cunꝫ lex dicit sufficere oblationē pecunie vel rei debite: quia nō sufficit dicere verbo sum paratus soluere nisi pecuniā habeat in manibus. ⁊ hoc voluit gloss. ordi. ⁊ ibi notabilis in. l. si residuum. C. de distrac. pigno. sufficit tamē illa oblatio verbalis quantū ad aliud. de quo ibi per glos. ⁊ ꝓ hoc etiam. l. seruus qui heredi. in fi. j. de sta. lib. Et vide qō plene no. Barto. in l. acceptā. C. de vsur. ¶ No. hic glos. secūdam super verbo satisdare. ꝙ etiā si testificator nō offert satisdationem de demoliendo: sed offert iudiciū dicendo bodie constat bodie agatur et venit cora iudice volendo incōtinēti docere de iure suo nuntiator antē spernit ire ad iudiciū ꝙ habeꝫ nuntiatio ꝓ remissa et potest edificare sicut si obtulisset satisdationem ꝙ perpetuo tenementi. Alij dicunt ꝙ tūc debet supersederi per tres mēses sicut qñ hoc dicit ipse nuntians. ⁊ hoc securius est. ly dictū

c glos. sit notabilius. c ⁊ potest maxime ꝓcedere quādo edificator ex dilatione operis susciperet magnum dānum ⁊ dixi in. l. de pupillo. §. si quis riuos. §. eo.

1 **Hoc interdictum.** † Jnterdictū demolitoriū est perpetuū ⁊ ex parte tpis ⁊ ex parte trāsmissionis: qꝛ transmittit ad heredes et datur contra facientē vel ratum habentē factū post nuntiationem: sed contra heredē eius nō datur nisi quatenus ad eū

peruenit. b. o. Hoc vltimū intellige si nō fuit interposita stipulatio de demoliendo. al's datur in solidum contra heredem: vt dicit glo. §. eo. nō solum. §. si. in vlti. gl. peruenisse autē dicitur ad eum ipsum edificium si defunctus edificauit cōtra nuntiationem. vnde tenetur solum ad prestandum patientiā ꝙ nuntians faciat destrui. vt. j. eo. l. pe. vbi vide. nō autē ad destruendum vel faciendum destrui nec etiam suis sumptibus qꝛ vegaretur vltra ꝙ ad eum peruenerit.

1 **Deinde pretor ait.** † Prestita satisdatio oblata ⁊ non recepta cōpetit edificare volenti interdictum ex ſcō capite edicti ne. pbibeaꝫ volens edificare. b. o. Et assignat duas rōnes in. §. seq. quarū vna concernit bonū publicum ne edificia rescindanꝫ aliud bonū priuatū qꝛ nūtians est secutus a prestita satisdatione. vnde nō potest conqueri.

2 ☞ Quando edificatur in publico: an sufficiat repromittere nuntianti.

1 **Hoc autem interdictum.** ¶ † Jnsto. §. ponunt casus in quib⁹ nō cōpetit volēti edificare hoc interdictum ne vis fiat ei. primus est qñ ipse debebat satisdare cū fideiussoribus ly cōpromisit fine fideiussoribꝰ: vsqꝫ ibi: neqꝫ emi. Secūdus est qñ ipse edificabat in publico: nā siue cōpromiserit fine etiā satisdederit ly nūtiatio habeaꝫ ꝓ remissa quātū ad nuntiantē vt ipse nō possit eū impedire nec petere destrui factum post nuntiationē: nō tamē sibi cōpetit hoc interdictum quātum ad alios qui possint. ꝓsequi cām publicā nisi ostēdat se iure edificare puta de licentia ꝓncipis. ⁊ hec in illo verbo neqꝫ emi. in cuius intellectu gl. mag. multū laboꝛat. ly finaliter tenet illū quē digi ⁊ etiā doct. Tertius casus est qñ prestita est satisdatio sed postea defecisset: qꝛ fideiussores essent mortui. nā debet satisdari de nouo. ¶ Jn tex. ibi: ly repromissum. f. siue fideiussoribus. Sed quare hoc casu nō datur hoc interdictū. nā nuntiatori dꝫ sibi imputari cur recepit solā repromissionē: qꝛ videtur remissa satisdatio. sol. intelligo ꝙ hoc non est factū ex cōuentione sed vel per errorē: vel qꝛ nuntiator credebat debeꝛi sibi dari fideiussionem: qꝛ sic obtulit edificator. ⁊ postea nō dedit. ar. in. l. iij. §. de pigno. act. ¶ Jn tex. ibi: neqꝫ emi. eꝑpone enim ꝓ etiā. ⁊ sic nō inferret ex precedenti casu: qꝛ nō esset bona illatio. sed pone nouū casum. f. qꝛ edificabat in publico hic qñ in priuato. Jtem sufficiebat satisdatio sed nō repromissio hic neutra sufficit quantū ad hoc vt habeat illud interdictum nisi ostendat se iure edificare vt in tertia expositione glos. Nō tamen dic vt in ea. ¶ Ulti. no. glos. mag. in fi. ꝓ eo qō dixi §. eo. non solum. §. si cum iure. ad limitationem illius qui dicit ꝙ quando edificatur in publico sufficit nuntianti repromittere. nam illud est verū si sequitur dānagat interesse publicum b secus si suum proprium priuatū: sicut in cautione damni infecti: vt. j. ti. j. l. pretor. in princi. ⁊. §. j. Et de hoc est hic glos. ordi. in fi. quam ibi allegaui.

2 ☞ Si obtulisti satisdationē ⁊ ego nolui eā recipere cū nuntiatio habeaꝫ ꝓ remissa. ⁊ postea offero me paratū recipere: an requiratur noua nuntiatio.

3 Si vnus fuit citatus vt compareat infra ſeg dies. cui duo ꝓ primo duo ꝓ secūdo. duo ꝓ tertio ⁊ peremptorio termino fuerunt assignati ⁊ in primo termino cōparuit reus. ⁊ nō actor in tertio vero comparuit actor non reus: an erit purgata contumacia actoris.

1 **Si aliquando.** † Ultima mora nocet. b. o. facit. l. illud. in fi. §. de pericu. et cōmo. rei vendi. † Et no. qꝛ videbaꝫ hic si obtulisti satisdationem ⁊ ego nolui eam recipere cū nuntiatio habeaꝫ ꝓ remissa si offero me paratum postea recipere requirat noua nuntiatio ad hoc vt nō possis edificare quasi prima nuntiatio habeaꝫ ꝓ remissa. sed contrariū est verius: qꝛ virtute prime nūtiationis ꝓhiberis edificare si non satisdas postꝙ offero me paratū: qꝛ illa remissio cessat purgata mora: qꝛ inducebaꝫ ex mora. arg. l.

3 titia. §. vsuras. de lega. ij. ¶ Et inducit iste text. per Jaco. de are. ꝙ si vnus fuit citatus non cōparet infra ſeg dies: cui duo ꝓ primo: duo ꝓ secūdo: duo ꝓ tertio ⁊ peremptorio termino c fuerant assignati. ⁊ in primo termino cōparuit reus ⁊ nō actor et fic fuit actor contumax. in tertio vero termino comparuit actor ⁊ non reus quod ipse reputetur contumax. ⁊ sic purgata cōtumacia actoris: qꝛ vltima cōtumacia nocet ar. hic. ¶ Contrarium determinant docto. qꝛ per comparitionem rei in primo termino censentur alij termini circunducti. nam videntur dari sub conditione si nō comparuit in primo termino. postꝙ ergo comparuit alij termini habentur ꝓ non datis. et ideo non potest reus dici amplius contumax: sed actor remanſit contumax. Sit ergo cautus actor ꝙ in quolibet termino com-

¶ Expressum. ꝙ expsse qd dicaꝫ fieri. vide Alex. consil. lxxx. j. lib. Sig. ꝙ. clxxxvij. do. Lardi. cōsil. cxxiij. ꝙ Ange. consi. cvij.

¶ Notabilius. Adde eundem Paul. consilio cccxxxij.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

pareat.ꝛ si reus non cõparet accusetª contumaciam. nam plus ralitas terminoꝝ censetur data in fauorẽ rei vt lꝫ non compareat in primo termino possit purgare contumaciam cõparendo in secundo.ꝛ si nõ compareat in secundo possit cõparere in tertio: postea vero reputetur contumag. Si vero voluit cõparere in primo imputet sibi actor quare nõ cõparuit: qꝛ debuit hoc imaginari. De isto articulo vide in Specu. de cita. §. viso. ver. ꝙ si in primo termino. Et que not. Bar. in. l. qui ante calendas. de verbo. obliga.

a ¶ Accuset. si nõ accusaret contumaciã nil ageret comparendo ad hoc vide qõ voluit pulchre Ancha. §. si. ꝓcyj.

Hoc interdictum. †Interdictũ ne vis fiat ei cõpetens post satisfactionem durat anno. b. o. Et hoc inquãtũ datur ad interesse: qꝛ fuit ꝓhibitũ. nam in hoc est penale: vnde cũ fit ꝓtorium est annale. vt instit. de perpe.ꝛ tẽpo. act. Sed inquãtũ datur vt de cetero nõ ꝓhibeat nõ est penale. Et ideo duraret vltra annum sicut interdictum demolitoriũ: cũ datur vt patientia ꝓstetur qꝛ in hoc nõ est penale: vt no. §. eo. l. de pupillo. §. nuntiationẽ. §. ea. l. §. hoc interdictũ. Secus inquantũ datur ad expẽsas: qꝛ in hoc est penale: ꝛ nõ daretur vltra annum: sicut nec istud ne vis fiat ei. ita intelligunt doctores.

1 **Stipulatio.** †In isto prin. ponitur qñ debeat interponi stipulatio de demoliendo ꝛ dicit ꝙ tunc qñ nuntiato: dicit sibi cõpetere ius nũtiandi: intellige qñ fuit interrogatus ꝙ diceret cãm: qꝛ nũtiabat. si eñ nõ diceret non esset interponẽda ista stipulatio etiã si fine ea posset nũtiatio contẽni. vt not. in. l. i. in prin. §. eo. ¶ Itẽ intellige ꝙ exprimat causam in specie: vt qꝛ est dñs: vel qꝛ sibi debeꝛ seruitus nec sufficeret dicere nũtiaui: qꝛ mihi cõpetit ius nũtiandi. lꝫ text. hic innuat cõtrariũ: vt dixi in. o. l. j. qꝛ aduersarius nõ reddit certus: ꝛ sic posset adhuc contẽni nuntiatio. Et no. gl. hic magistrã que ponit formã huius stipulationis. ſ plenius vide eam in Spe. de satisdatione. §. est quoꝙ. ver. ceterũ. Et idẽ Spe. dicit in. §. fin. eiusdẽ ti. ver. quid si clericus. ꝙ si clericus illam stipulationem interponit: debet eam interponere coram iudice ecclesiastico.ꝛ similiter laicus coram iudice suo. potest etiam interponi cõtra edictum vt ipse vult.

1 **Si quis autem vult.** †In hoc. §. ponit qs sit effectus huius stipulationis seu satisdationis: qꝛ per eã consulitur vtriq; parti. ꝛ edificanti vt posset ꝓsequi edificiũ ꝛ nuntianti: qꝛ sibi est cautũ de demoliendo. vat etiã consilium edificare volenti ꝙ eam offerat post nuntiationẽ sivult edificare secure. ¶ In text. ibi: qñ cautionẽ habet de opere restituendo. lꝫ hec cautela ad quid est sibi necessaria cũ etiã ista stipulatione nõ interposita possit agere interdicto demolitorio vt destruat qõ post denuntiationem fit. vt in fi. huius. §. Respõdeo per id qõ no. glo. j. de noua. l. si pupillus. in glo. que incipit vide superflua.

2 ¶ An sufficiat excussionẽ esse factam de bonis principalis debitoris: et nuntium retulisse nihil reperiri ad boc vt possit peruenire cõtra fideiussores vel pignorũ possessores nisi iudex ꝓnuntiauerit super boc.

3 Per confessoriam vel negatoriam nõ solum obtinet quis declarationẽ iuris sui: ſ etiam obtinet destructionem eius qõ factum est.

c ¶ Cõpelli. nõ tñ ꝓpter hoc ꝓhibet quin possit i clericũ ordinari vt not. Anto. de bu. in. c. i. de tẽp. or. ꝛ lꝫ in obligationib⁹ facti succedat obligatio ad interesse: nec qs possit precise cogi ad factũ tñ vbi adest iuramentũ semp qs põt precise cogi 2 ꝑm ibi dat. notabilibus suis.

b ¶ Est verior. ad de ꝓp̃ Ro. cõsi. ccxxvij. et. ccxj. ꝓ Are. ꝑsi. cxxvij. ꝓ Sig. medio. plene ꝑsi. lxij. icipi. credito: ꝓ Alex. consi. lxxvij.

in bonis principalis vnde nõ est necessaria alia ꝓnuntiatio. et ista est verior⁹ de iure. nam aut illa ꝓnũtiatio fit ad declarãdum. ꝛ nõ expedit qꝛ est declaratũ aut fit vt detur licẽtia agendi contra fideiussores. ꝛ idem qꝛ ista licentia datur ab ipsa lege quando nihil reperit in bonis: vt in aut. ꝓsente. C. de fideiuss. sed hic est necessaria sententia iudicis ad declarationẽ fiendã que facta nõ erat. Et adde qõ no. in. l. decem. de ver. oblig. opi. tamen Bar. seueriꝰ est. ¶ Ultimo no. glo. super verbo iudicatum. ꝙ per confessoriã vel negatoriam nõ solũ obtinet quis declarationẽ iuris: vt. l. sicuti. §. fi quaratur. si ser. vẽdi. sed etiã obtinet destructionẽ eius quod factũ est in ꝓiudicium iuris sui: vt etiam no. in. l. barum. si serui. vendi. no. etiam glo. qꝛ nõ obtinet expẽsas demolitionis. ꝛ ideo est necessaria stipulatio. et stipulatio de demoliendo per quã consequit etiã expensas. doct. reprehendunt primũ dictũ: qꝛ in confessoria venit etiam interesse si factũ est contra: vt. l. loci corpus. §. in cõfes. eo. titu. ꝛ expẽse veniunt loco interesse. potest dici: vt dixi in. l. i. §. i. §. eo. verũ esse ꝙ in confessoria veniunt nisi habuerit iustã causam edificandi vel litigandi: sed si interuenit nuntiatio non potest habuisse iustam causam edificandi: vt. §. l. ꝑi. §. quicquid autem. in fine. ꝛ sic veniunt indistincte. ideo vtilis est nuntiatio. ¶ No. etiã glo. ꝙ sunt necessaria duo iudicia. doc. cõtra quãtũ ad ipsum edificantẽ: qꝛ sufficit vnũ. nam si obtinet in cõfessoria mittetur executioni nõ solũ illa sententia: sed etiam stipulatio de demoliendo: qꝛ habet vim stipulationis iudicatũ solui. arg. eius qõ habetur in. l. i. j. iudic. solui. sed si vult agere contra fideiussores. bene sunt necessaria duo iudicia. certe si illa stipulatio habet vim indicatũ solui: etiam contra fideiussores poterit mitti executioni fine nouo iudicio lꝫ secus in fideiussione contractus. vt no. in. o. l. i. ꝛ not. in. c. j. de iniur. ꝛ dãno da. lib. vj. et ista videtur verior contra glo. ꝛ etiam doc.

2 ¶ An possit agi precise ad factum.

1 **Opus autem.** †Hic declarat iurisconsultus ad quid cõmittitur ista stipulatio ꝛ dicitur ꝙ cõmittitur vt demoliat opus si factũ est post nuntiationem taliter ꝙ habeat instar operis. cõmittitur etiam ad interesse si nõ demoliatur seu per edificatẽ steterit quominus iudiceturvel dolus in causa cõmittitur. b. o. vsq; ad. §. quesitũ. ¶ In text. ibi: accipimus factum quãtum ad boc vt competat interdictũ demolitoriũ vel actio ex ipsa stipulatione ad demoliendum: sed quãtum ad boc vt possit fieri nuntiatio nõ est necesse ꝙ aliud fit edificatũ sed sufficit ꝙ preparet se ad edificandum: vt patet. §. l. ꝓcyj. §. fine autẽ. in. l. vacuus. ꝛ. l. de pupillo. §. nuntiationẽ. ¶ In text. ibi in fi. ibi si boc petitori placuerit si ergo non vult agere ad interesse: sed vt precise destruatur
2 opus potest boc facere per istum text. † ꝛ sic no. ꝙ potest precise agi ad factum. sed contra. qꝛ in furtis succedit obligatio ad interesse. vt. l. si quis ab alio. de re iudi. solu. verũ est regulariter. tamen ꝓpter publicam vtilitatem. Et ideo glo. que incipit ex hac litera. que melius fuisset signata super boc verbo inducit
c ad questionẽ de scriptore ꝙ possit compelli⁽ᶜ⁾ precise ad scribendum. Tu dic ꝙ bic loquitur in obligatione legali cõtracta ad factũ in quo potest agi precise ad ipsum. Et idem in cõuentionali que succedit in loco legalis vt est ista stipulatio de demoliendo. Idẽ si ozitur ex vltima voluntate: vt. l. fideicõmissaria. §. fi. de lega. iij. nõ sic qñ est simplex conuentionalis obligatio: ꝓout est obligatio scriptoris. ꝛ ideo ☞. reprehendit bãc glo. nisi esset publica vtilitas principaliter. de boc plene ꝓ Bar. in. l. stipulationes nõ diuiduntur. de ver. oblig.

r **Quesitum est.** †Si sunt plures edificantes vel plures nuntiantes quilibet ꝺꝫ cauere ꝛ etiam cuilibet cauendũ est vel vni recipienti ꝓ omnibus si in boc consentiunt alij. Et in ista stipulatione ꝺꝫ fieri mentio de interesse. Et lꝫ vnus tantũ stipuletur quantũ aderit nõ censetur stipulari nisi suum interesse. b. o. Et no. ꝙ quando vni cauetur de consensu alioꝝm acquiritur alijs actio etiam fine cessione: qꝛ ista est stipulatio ꝓtoria ꝑm Ang. vt. l. in omnibus. j. de ꝓcto. stipu. dicit etiam Ang. §. l. ꝓcyj. §. j. ꝙ sufficit edificantes prestare satisdationem alteri recipienti ꝓ nuntiante: per. l. j. §. pe. quorum lega. ꝛ ille text. videt loqui quando alter esset procurator alias secus: qꝛ posset boc fieri ignorante nuntiante et fraudulenter. vnde non debet sequi remissio nisi sciat boc ꝛ approbet. ¶ In text. ibi: qꝛ restitutio operis ꝓprie fieri non possit. Et sic quilibet ipsorum insolidum promittit destruere: ergo quilibet ipsorum solus potest conueniri vt destruat ex ista cautione ꝛ tamen si non esset interposita videtur ꝙ omnes simul debeant conueniri: vt dixi. §. eod. l. edibus. In boc ergo ista cautio est vtilis vel forte illa debet intelligi ꝑm istum text. quia non cogantur se obligare vltra ꝗ lex eos obliget. nam si nõ posset aliquis eorum solus conueniri non videt ꝙ quilibet

ꝙ quilibet deberet se insolidũ obligare ꝛ boc verius videtur. ¶ In text. ibi: singulis erit cauendum intelligo similiter insolidum quantũ ad destructionẽ operis: qꝛ ꝓpꝛie nõ potest fieri sed quãtum ad interesse si non fiat debet ꝓmitti cuilibet de interesse suo tantum. argu. j. de verbo. oblig. l. ij. in fi. ¶ In text. ibi: si boc maluerint. sed quid si vnus petit destructionem operis alter petit interesse. Respõdeo se inuicem impediunt: quia debent concordari vt vel petant vnum vel aliud. vt. j. de leg. i. l. huiusmodi. §. fi. cum. l. sequen. ꝑm Jaco. de ra. et Ray. de for. ¶ In text. in fi. ibi. stipulationẽ sufficere nõ respondet clare ad questionem formatam. ideo dicit ꝙ si iste vnus recepit nomine suo ꝛ aliorũ ista verba quãti ea res erit referuntur ad interesse omnium. si autem suo tantũ noie: tunc ad interesse suum tm. Et ita intelligit glo.

1 **Cui opus.** †Heres edificantis tenetur pa tientiã ꝑstare vt opus destruat nõ autem tenet destruere nec expẽsas ministrare qꝛ illud esset pena in qua beres nõ succedit ante lit. cõtesta. b. o. text. cũ glo. ¶ In text. ibi: nã ꝛ in restituendo pena versatur ꝛc. sic ergo nõ tenetur ipse in se banc curã suscipere ꝙ destruat etiã si nuntiator vellet sibi ministrare expẽsas qꝛ in boc grauaret. ꝛ boc vult iste text. sed solum tenet patientiã prestare: istud em̃ nõ reputat pena cũ opus ad ipsum peruenerit si patitur ipsum destrui: vt bic patet manifeste. vt no. §. eo. l. de pupillo. §. denuntiationẽ. sed recipere curã destruendi ꝛ destruendi ꝛ ministrare expensas reputat pena vt etiã bic ptz; lꝫ autem bic loquat in successore vniuersali. idẽ in singulari si posit opus factum edificãs alienaret: vt emptor vel donatarius teneatur prestare patientiã. ar. j. l. ꝓgi. lꝫ illa loquat qñ ipse edificauit: tamen idẽ est fortius quãdo autor qꝛ res fuit effecta vitio reali ꝓpter nuntiationem. ideo transit ad quẽlibet cũ eodem vitio etiã potest agi tam interdicto demolitorio ꝙ interdicto qõ vi aut clam. isto casu vt. l. competit. §. fina. j. qõ vi aut clam. Sed si emptor edificasset dic vt dicam in. l. seq. ¶ In text. in fin. ibi: sed sua impensa destruet. ſ. ipse nuntiator: putarẽ tamen tũc si iste esset successor singularis nuntiantẽ posse agere cõtra autorem qui fuit nuntiatus actione in factũ ad istas expẽsas quas oportuit ipsum ministrare culpa ꝛ defectu illius. vt. §. e. l. ꝓtor. §. nõnulli. iuncta. l. iij. in fine. §. de cõdi. ob cau. vbi possum agere contra illum cuius facto sum dãnificatus.

2 ¶ Si nuntiatio fuit facta in ipsa re tunc contra singularem successorẽ edificantem nõ solum datur boc interdictum demolitorium: sed etiam interdictum qõ vi aut clam. ꝛ quid si fuit facta non in re ipsa.

1 **Si cui opus.** †Lex precedens loquit in successore vniuersali: sed ista in singulari. Item illa qñ autor edificauit contra nũtiationẽ. ista vero qñ ipse successor ignoranter. ꝛ in bis duob⁹ differt ab illa: ſ in alio cõcordat: qꝛ sicut ibi tenet ad solam patientiã ita bic. ¶ In text. ibi: emptor edificauit. l. ignorans nuntiationem. ꝛ tunc habet locũ qõd. §. dixi. Si autem sciens tenetur destruere suis expensis. ꝛ ita intellige quod. j. sequitur dñm non teneri. In primo tamen casu qꝛ patitur damnũ destructionis: puto ipsum habere regressum contra venditorẽ ad interesse qꝛ ipsum nõ certiorauit denuntiatione facta. per. l. j. §. j. de act. emp. Videbatur autẽ nõ posse agi contra hunc singularẽ successorẽ per. l. fi. §. fi. §. de cõtrahẽ. empt. Sed dic ꝙ est in rem scripta. vt. j. de aqua plu. arcen. l. si tertius. §. si quis prius. ¶ In glo. in verbo dñs ibi. sed si tenegat illud edictum banc tenet Jaco. de ra. † Tu dic ꝙ aut nuntiatio fuit facta in ipsa re. ꝛ tunc contra singularẽ successorem edificantem non solum datur boc interdictũ demolitoriũ. sed etiam interdictũ qõ vi aut clam: qꝛ concurrit cũ isto tanꝗ generale. vt. j. qõ vi aut clam. l. si alius. §. ait iulia. Aut fuit facta nõ in re ipsa. ꝛ tunc contra singularẽ successorẽ nec istud datur per. l. de pupillo. §. nuntiationem. ꝛ. §. si quis forte. §. eodẽ. Nec etiam illud vt in. l. cõtraria. ꝛ ista est vera solutio. Eo vero casu quo datur vnũ. lꝫ ad quid detur indistincte in vtroq; an scienter edificauerit vel ignoranter vt sequitur in glo. Ultimo inducitur ista lex ad questionem de qua per gl. in. l. iij. §. opus. §. de alie. iudi. dic vt ibi.

De damno infecto ꝛ subgrundis et ꝓtectis. Rubr.

1 ¶ Que sit forma cautionis de damno infecto: ꝛ an sit cum fideiussoribus ꝛ ꝓ quo vitio edium caueatur: ꝛ ꝙ ad istã cautionem petendam nõ cõpetat actio sed implorẽtur iudicis officium nobile ꝛ que sit forma libelli.

1 ¶ In glo. rubrice que sit forma huius cautionis de damno infec. vide in Specul. de satisda. §. est quoꝙ. ver. idem. Et que fit forma libelli. dic vt in Spec. de pig. §. sequit. ver. ceterũ. Et an sit cũ fideiussoribus vel sine. dic vt. j. eo. l. ꝓtor. in prin. Et ꝓ quo vitio edium caueatur. dic vt. j. eo. l. fluminũ. §. vitium. cum precedentibus ꝛ sequentibus. Et ad istam cautionem petendam nõ competit actio. sed implorat⁹ iudicis officiũ nobile. vt not. j. eo. l. inquilino. qꝛ aduersarius non est obligatus ex cõtractu vel quasi: nec ex delicto vel quasi. Ideo fuit necessaria ꝓuisio ꝓtoris: qꝛ iniustũ erat ꝙ vicinus reciperet dãnum ex ruina edium vicinarũ cõtingente vitio operis vel vitio edificij. ꝛ de iure ciuili non erat prouisum.

2 ¶ In materia dãni infecti quare nõ admittat appellatio. Si domus rueret ante interpositam cautionem vel anteꝙ ꝓ interposita habita fit nõ emendatur damnum.

3 An possit quis precise cõpelli vt caueat per captũrã persone: an vero post missum factum in cõtumaciam non cauentis beatur cautio ꝓ interposita.

4 Celeritas aliquando reprobatur.

5 Delegans an conseruet sibi ꝓprietatem iurisditionis. et qd de iure canonico.

1 **Cum res.** †Iubere de cauendo potest fieri per magistratus municipales lꝫ sit de mixto imperio ꝛ talibus magistratibus nõ cõpetant ea que sunt imperij. sed dũtaxat ea que sunt simplicis iurisditionis tamen fallit boc casu ꝓpter periculum qõ est in mora. boc dicit in effectu suppletur ꝓout debet suppleri.

2 ¶ † In text. ibi: celeritatem desiderat. ꝛ ꝓpter banc causam super bac materia nõ admittitur appel. vt. j. de appel. reci. l. fi. et not. in Specul. de iurisdi. om. iudi. §. j. versi. ꝛ sequitur. Sed quare dilatio bec est periculosa? Respondeo. qꝛ si domus rueret anteꝙ cautio esset interposita vel habita ꝓ interposita dñs illarum edium nõ teneretur ad emendationẽ damni. vt. j. eo. l. euenit. † Si boc est quare non potest magistratus municipalis compellere illum precise ꝙ caueat per captũrã ꝓgnorum vel adiectionem mulcte: vel per captũrã persone: vt. j. l. quarta. §. si intra. versi. an tamen. sed dũtaxat iubere ꝙ caueat. Respondeo. qꝛ post iussum factũ vel contumaciã non cauentis babetur cautio ꝓ interposita. vt. j. eo. l. fi finita. §. eleganter. ꝛ argu. in. l. nõ instam. C. ad trebell. vbi post iussum de adeundo babetur bereditas ꝓ adita. l. ij. §. de euict. et sic non imminet tantum periculum. ideo cum illa sint de imperio magno quia continent coertionem persone. ꝛ cessat periculũ non debet magistratus se impedire: sed si boc est quare vlterius proceditur postꝫ cautio habetur ꝓ interposita. Respõdeo. quia adbuc vtilius est petenti ꝙ vere interponatur vel mittatur in possessione rei ex primo ꝛ secundo decre. arg. ad boc qõ not. in. l. si pupillus. j. de noua. in glo. que incipit videtur missionem autem ex primo decreto potest facere magistratus non ex eo ꝙ immineat periculum ꝓpter rationem quam dixi. sed qꝛ in ea veritur modica recognitio: modicum ꝓiudicium: non sic in se
4 cundo. quod dic vt. j. eo. l. iiij. §. duas. cum sequẽ. † Et nota bic
a celeritatem[a] approbari sed aliquãdo reprobat qõ dicit vt plene not. extra de elec. c. fina. lib. vj. ¶ In text. ibi: municipalibus magistratibus subaudi distantibus ab vrbe. vt. j. eod. l. iiij. §. si tam vacuũ. Jaco. de ra. ¶ In text. ibi: delegandum putauit. i. delegauit pretor mortuus per suum edictum. ꝛ sic competit eis fine alia delegatione ꝓtoris viui. vt not. in. l. iiij. §. duas similis expositio. C. de epis. ꝛ cleri. l. officiales. in prin. Jaco. de are.
¶ In glo. que incipit alij delegat nibilominus sibi conseruat certe bic potius colligitur cõtrarium dicit ꝙ pretor delegauit eo quia sibi visum fuit periculosum reseruare sibi iurisditionẽ:
5 ergo non reseruauit delegando in boc passu. † Dic breuiter ꝙ si ordinarius delegat reseruat sibi ꝓprietatem iurisditionis et transfert vsum sicut dñs quando constituit vsumfructum. Et ideo delegatus nibil ꝓprij habet. et. b. o. text. in. l. j. §. qui mandata. §. de offic. eius cui manda. est iurisdi. ꝛ facit ad istum text. responsio ꝙ vult dicere ꝙ visum fuit sibi periculosum reseruare sibi etiam vsum iurisditionis: ideo transtulit vsum in magistratus municipales: ſ substantia remansit apud ipsum et eius successores aut erat delegatus illi qui subdelegauit: et tunc aut est delegatus non a principe: sed ab ordinario qui potest subdelegare si erat delegatus ad vniuersitatem causarũ. ꝛ tunc delegando vnam causam in illa nibil sibi reseruat. ideo si appellatur a subdelegato nõ appellatur ad ipsum: sed ad primum delegatum. vt. j. quis ꝛ a quo appella. l. j. §. fi. ꝑm verum intellectum. Aut erat delegatus principis ꝛ ad vnam causam. et tunc illam subdelegãdo adbuc videtur sibi reseruare tantũ iurisditionem. ꝛ ideo a subdelegato appellatur ad eum. vt. C. qui ꝓ sua iurisdi. l. j. in fi. ꝓout est in text. ad eos. Sed de iure canonico videtur ꝙ nibil videatur sibi reseruasse nisi expresse

a ¶ Celeritatẽ. vide Archi. ggiij. dis. c. cõis filius. et. gciij. dist. c. j. ꝛ no. ꝙ i causa in q̃ celeritas desiderat nõ habet locũ recõuentio ꝑm Hosti. ꝛ Jo. and. in. c. cũ dilecti. de ordi. cog. d. Ant. in. c. j. de mu. peti. item lꝫ in cã in qua celeritas desideratꝰ nõ possit a ſnia i tali cã lata appellari bic tamẽ fallit ꝛ causa dãni infecti ꝛ mixti imperij ꝑm Luro. sing. suis. fol. ggij. vbi inducit l. placet. C. de peda. iudi. quã dicit ponderatam a se solo ad boc.

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

referuauerit. vt in.c.super questionum.de offic.delega.dūmodo subdelegatus acceptauerit:als secus. vt in.c.quāuis.eo.tit. lib.vi. ¶In glo.magna.ibi.de iurisdi.omnium iudi.l.iubere. supple iuncta.l.ea que.ff.magistratus.j.ad munici.nam lex iubere cauere non dicit non posse facere magistratum municipalem hunc iussum ꝛ sic non contrariatur huic. sed dicit ꝙ est de imperio.l.autem ea que.ff.magistratus.dicit ꝙ ea que sunt de imperio non competunt magistratibus municipalibus : tunc ergo solue qđ est speciale in casu isto propter rationem litere. Competit ergo hoc magistratibus nō iure magistratus:quia preter eorum officiū qđ nō est capaꝫ eorū que sunt de imperio. sed ex speciali cōmissione facta per edictum pretoris.ꝛ ideo nō potest alteri subdelegare:vt.l.i.in prin.de offic.eius cui māda. est iurisdi.non sic in illis que sibi cōpetunt iure magistratus et ſm naturā sui officij:qz quilibet ordinarius potest delegare vt l.et quia.de iurisdi.om.iudi. ¶In ea.ibi : fauore pupillorum. supple vel minoū:nō sic in restitutione que conceditur minoribus ex titu.quibus ex cau.maio. nā illam nō poterit concedere magistratus municipalis:qz nō reperitur hoc iure cautū et de illa intelligitur illa.l.ea que.ff.magistratus.dum loquit de restitu.in integrum.

2 ¶ Differentia inter renouare ꝛ protelare.

1 **Dies cautioni.** finiaꝫ et dānū adbuc timetur tunc post diē debet prōgari ꝛ si iam est finitus dz stipulatio seu cautio renouari:causa tamē cognita. Et hoc fiet per iudicē qui primā cautionē fecit interponi qui etiā potest cōmittere aliquē articulū necessarii inferiori ab eo.h.o. ¶In text.ibi:pretoris vel presidis qñ ipse pretor vel preses primā cautionē fecerat interponi. Si vero magistratus municipales ſm ea que habentur.ff.eo.l.j.tunc ipse esset adeundus pro renouatione vel ptelatione.vt no.j.eo.pretor.post ꝓn. in glo.sup ver.statuerunt. ¶In text.ibi:ex causa puta si adhuc timetur damnū.qz nulla reparatio facta est:secus si esset facta cautio de cetero damnū nō timetur ꝛ super hoc expedit adhibere magistros ꝛ fabros ꝛ istud committit pretor magistratui municipali vbi edificia sunt vt videat ꝛ videri faciat et sibi referat. Et sic nō est specialis delegatio cause; qz nō habebit magistratus municipalis facere reuocari vel probari.sed dumtaxat referri pretori.ꝛ ipse pretor faciet.licet glo.hic super verbo remittere dicat contrariū.sed nō bene ſm Jaco.de ra. Est ergo cōmissio certi articuli incidentis. de quo habetur in fi.in.l.ab arbitro.qui satisd.cog. Sed si edificia erāt in municipio quare fuit adhibitus pretor vel preses in prima cautione:ꝛ non magistratus illius municipij vt hic:vel expresse. Respōdeo:quia municipiū erat ꝓpe vrbem vel prope locū vbi residebat preses quo casu non est adeundus magistratus municipalis cū de facili possit adiri maior.vt.j.ea.l.ff.si tam vicinū. ¶† In text.ibi: renouare vel ptelare.no.ista verba ꝓpter que semper allegat istud prin.que sit differentia inter ista vt habeē in paruis glos. et in.l.sed si imminente.j.de preca. Et aduertendū ꝙ si dies nō erat adhuc lapsus non expedit ꝙ de nouo ptelatur : sed sufficit diem protelare vt vbi erat primo biennū fit quadriennū: et si contingat postea damnū dari infra tēpus prorogationis agetur ex prima possessione acsi illud tēpus in ea fuisset appositum ab ipso principio. Aduertēdum tamē ꝙ in hac protelatione debent ꝫsentire fideiussores in prima als nō noceret eis si damnum daretur in tempore prorogato etiam si a principio fuisset actum de prorogatione fienda:qz fideiussores nō cēsent se obligasse nisi ad damnū qđ daretur in primo tempore.casus est singularis ſm vnum intellectum in.ll.labeo.ff.si.ff.de arbi. cōiuncto principio illius legis.facit.l.lucius.ff.paulus.de admini.tuto.ꝛ quod ibi no. ¶Quid autem si interuenisset noua
a ꝓmissio[a] licet nō necessario cū nouis fideiussionibus. Respōdeo censetur recessum a prima iure nouationis : vt.j.de pretostipu.l.valerianus.secus si nō interuenisset noua ꝓmissio principalis licet interuenerint noui fideiussores.vt ibi not.Barto. singulariter.Si vero tempus erat iam finitum oportet ꝙ de nouo interponatur cautio:quia prima est finita.ꝛ ita intellige verbum nouare.

2 ☞ Si iudex statuit tibi certū terminū:vt mihi caueas.ꝛ infra illū terminū nō caues:fine alia citatione;vel cōtumacia:potes mittere me in possessionē rei ruinose:si preceptum fuit factum tibi presenti:ꝛ quid si eras absens.

3 Si pars domus est ruinosa in illā tantū dz fieri missio:quādo cōmode fieri potest.ꝛ nu.1.

4 Judex ordinarius habēs imperiū quandocūqz vult:potest facere aliquem capi personaliter ꝛ ad se duci nō tamen potest facere ipsum extrahi de domo.

5 Pretor vius vel preses quando est aditus pro cautione de qua hic potest causam delegare.
Quando quis est missus ex primo decreto ꝛ sic non possidet. si iudici videtur vtile priuare aduersariū hoc posset ꝛ transferre in missum.

1 **Si intra.** †Contra non cauentē fit missio in possessionē ex primo decreto rei ruinose vel partis que minatur ruinā etiā per magistratus municipales. Et si ille non recipiat missum datur contra eum actio in factū ad interesse que etiā poterit intēari cozā magistratu municipali non autē potest magistratus illum precise cōpellere captis pignoribus vel mulcta indicta. ¶Item si perseuerat in contumacia post primū decretum procedit ad scōm per qđ missus efficitur verus possessor ꝛ aduersarius cōtumaꝫ de possessione expellitur. Ista tamen quia sunt magni preiudicij per magistratus municipales nō possunt expediri etiā si prima fuerint per ipsum expedita.sed debet adiri pretor vel preses.b.o.vsqꝫ
2 ad.ff.pretor ait. ¶† No.ex prin.huius.ff.q si iudex statuit tibi certum terminum vt mihi caueas si infra illum terminum nō caues fine alia citatione vel contumacia potest mittere me in possessionem rei ruinose:hoc quando preceptum fuit factum tibi presenti:qz habet vim peremptorie citationis:vt.l.cessante.ff.quō ꝛ quando iudex.Si vero eras absens.ꝛ adhuc preceptum tibi non erat factū tunc debeo citari ter saltem ad domū vt possit peruenire ad primum decretum: vt.j.eo.l.pretor.iunctis bis que no.in.l.si finita.ff.iulia.j.eo.dico tamen ꝙ debebit requiri vt veniat ad dicendum causam quare nō debeat fieri missio ex primo decreto propter eius contumaciam : quia potuit habere aliquam iustam causa quare nō cauit infra terminum statutum a iudice. Et hoc per.l.iij.ff.si ad diem.de termino mo. Non autem est necesse ꝙ citeatur vt veniat ad cauendū vel ꝙ sibi fiat nouum preceptum de cauendo.quia in illo iam est contumax. Et aduertendum quia hic nō dicit ꝙ ista missio fiat a magistratu municipali.sed a pretore tamē hoc est intelligendum qñ ipse pretor iubetur cauere. Si vero magistratus ipse posset mittere in possessionē: vt patet in.ff.duas.in verbo
3 posse.ꝛ etiam glo.hic istud tenet. Et adde qđ dicam.j.eo.ff.hoc autem iudicio. ¶† Item nota in scō edicto ꝙ si pars domus est ruinosa in illam tantū debet fieri missio hoc est verū quādo posset fieri cōmode:vt qz est a latere. Als videtur secus vt si in parte superiori domus in qua nō potest fieri nisi fiat etiam in inferiori vel eōuerso.argu.eius qđ habetur in.l.atheius.j.de aqua plu.ar. ¶Ultimo no.in verbo an tamē. vbi ꝓbibet magistratibus. et sic innuit ꝙ maiores magistratus vt pretor vel preses bene possit cōpellere precise ad cauendum si petens nō contentatur de primo decre.et sic captis pig. vel mulcta indicta posset etiam fieri per captura persone ꝛ ductionē ad palatium mandando sibi ꝙ non recedat quin caueat.argu.in.l.j.ff.
4 quid ergo.ff.de ven.inspi. † nam iudex ordinarius habēs imperium quādocūqz vult potest facere aliquem capi personaliter et ad se duci.vt not.dicit Bal.in.l.consentaneū.C.quomodo et quando iudex.Et ꝓ hoc adduco teg.j.ea.l.ff.pretor.versi.verecundi.vbi dicit qđ nō debet facere ipsum extrahi de domo. ergo si reperitur extra domū bene potest facere eum capi. Et adde qđ no.Archi.super rubri.de eo qui mitti.in possef.lib.vi. ¶In glo.magna super verbo duas ibi scōm.ff.ea.l.in princi. No.illas glos.ꝓ eo qđ ibi dicit.nam lz ibi loquaē de preside vel pretore.glo.tamē hic intelligit idem in magistratu municipali vt possit prorogare tēpus vel renouari facere cautionē.qđ declara vt ibi dicit in glo.inverbo actionum ibi:an ergo hec quatuor cōpetant iure magistratus quasi a pretore mortuo sint cōmissa.ꝛ videtur dicendū ꝙ sic per istū teg.quē dicit pretor iniungit.nam nō potest intelligi nisi de pretore mortuo qui fecit edictum nec ꝙ iniungerit nisi p illud edictū:ergo cōpetunt magistratibus eoipso ꝙ sunt magistratus sine delegatione pretoris viuētis. Et hoc est cōpetere aliqd iure magistratus. Itē ex hoc sequit aliud qđ ipsi magistratus poterūt alijs delegare. vt.l.j.ff.sed que.de offi.eius cui man.est iurisdi.ꝓ hoc etiā facit.qz qñ vna determinat plura pariter ipsa determinat : vt.l.iam hoc iure.de vulg.ꝛ pup. Sed hic dicit teg.ꝙ iniunxit actionē ꝛ possessionē ꝛ de actione in facto est clarū ꝙ super illa potest cognoscere magistratus ꝛ etiam delegare : qz est de simplici iurisdictione ergo ꝛ missio in possessionē similiter competet ꝛ poterit delegari:ꝛ quidam hoc fatenē de plano.dicunt tamen hoc esse speciale hoc casu quantum ad missionem in possessionē ꝓpter celeritatē huius cause;regulariter cōtra : vt.l.ea que.ff.magistratus.ad munici.Alij contra timorē huius.ff.ꝙ non cōperat iure magistratus ex cōmissione edicti pretoris mortui.sed requiratur cōmissio pretoris viuentis. et tunc opz impropriare teg.quē dicit iniunxit.i.iniungi permisit ꝓ pretorē viuū et tunc erit hoc speciale:qz iste cause sunt de mixto imperio. Et ea que sunt de

sunt de mixto imperio nō possunt delegari per pretorē viuum vel presidem nisi ex magna causa absentie. vt.l.j.ff.j.de offic.eius.sed hec possunt delegari etiam si se non absentant non tñ cuilibet sed magistratibus municipalibus:als iurisditiones habentibus prout in fi.no.in.l.nec mādante.ff.de tut.ꝛ cur.da.ab his. et talis magistratus nō poterit subdelegare. Tertia fuit opi. et ista vera ꝙ imo mittere in possessionem ꝛ etiā iubere cauere cōpetat magistratibus eoipso ꝙ sunt magistratus ꝛ sine delegatione pretoris viuentis vel presidis: nō tamen propter hoc debēt sibi cōpetere iure magistratus:qz nō cōpetunt ſm naturam officij : sed de speciali cōmissione. ꝛ ideo potius dicuntur delegati ꝙ ordinarij.ꝛ ex hoc sequit ꝙ non possunt subdelegare.ꝛ ista opin.tenet mediū inter duas precedentes:idē dico qñ per legē ciuilem aliquid specialiter cōmitteretur alicui iudici nō esset de regulari natura sui officij:qz in illo diceret delegatus ꝛ non poterit alteri subdelegare.text.cum glo.in.l.j.in fi.ꝛ princi.glo.vlti.C.ne lice.poten.qđ est notandum.nam interdū statuta ciuitatis superioris cōmittunt potestati alicuius terre subdite ꝙ possit aliquid facere qđ non est de originali natura officij. nam non poterit,subdelegare : secus in bis que sunt de natura officij.nam si habentur a lege vel statuto vel a principe dicitur in illis ordinarius ipse delegās. vt.l.et quia.de iurisdi. om.iudi. ¶In glo.seq.circa fi.ibi:qz imperij.ꝛ ista ratio nō est bona:qz etiam prima duo sunt de imperio.scz iubere cauere.et in possessionem mittere ex primo decreto : quare ergo ita non reseruauit illud sicut istud vnde supple ad glo.ꝙ est imperij.ff. magni:quia affert magnum preiudicium. sed illa duo sunt de imperio paruo:qz non afferunt magnū preiudiciū. forte enim nunꝯ ruet ꝛ sic cautio nunꝯ cōmitteref. ¶Item per missionē ex primo decreto non perdit dñium nec possessionē: lz cogitur missum recipere secum.ꝛ potest ire ipso inuito ꝛ videre quādo fructus recolliguntur si missio sit in fundo. sed per scōm decretum perdit possessionem ꝛ dñium si habet.ꝛ si nō habet missus ex scō decreto acquirit vsucapiendi potestatē: vt.j.e.l.ptoris. in prin.ꝛ no.qz glo.omittit quintū de quo in prin.huius legis.
¶Item glos.seq.addit alia tria.ꝛ sic sunt octo.docto.addunt
5 alia duo qđ dic vt hic per Bar.† ꝛ no.ex glo.seq.ꝙ ptor vius vel preses qñ est aditus pro hac cautiōe potest causam delegare qđ est speciale hic cū sit de ꝛperio ꝛ innuit glo.ꝙ possit etiā delegare nō habenti iurisditionem. ¶Item not.singulariter gl.super verbo discedat in scā expositione ꝙ qñ quis est missus ex primo decreto.ꝛ si nō possidet si iudici videtur vtile priuare aduersariū posset ꝛ ipsum transferre in missum[a] qz propter boc citius veniet ad faciendū id qđ iudex mandat.qđ potest id facere quod perpetuo tene menti.qz viz alibi reperies sicut etiā ꝓpter nimiā cōtumaciā missus ex primo decr.lucratur fructus vt.l.fulcinius.in fi.j.qui.ex cau.in pos.ea.Regulariter vero contra.qz missus nō possidet:sed detinet.vt.l.iij.ff. fi.j.de acqui.pos.ꝛ vti.pos.l.fi duo.ff.creditores.

2 ☞ In causa damni infecti etiam si aduersarius meus sit in ciuitate non tamen est presens in iudicio:possum facere eum citari ad domum ꝛ sufficit.

3 Alius casus in quo sufficit citare aduersariū ad domum ꝛ qñ sufficiat citatio ad domum.ꝛ nu.4.
Quod aliquando non sufficiat citatio ad domum ꝛ etiā si fuit perquisita persona.

4 Citatus nō dz extrahi de domo ꝛ quid in causa criminali.
Citatio dz fieri ad domū in qua habitat tēpore citationis licet nō habitasset vltra tres dies.ꝛ in alia cōsueuisset habitare.

5 Quid si statutum dicat aliquem debere citari ad domum solite habitationis.

6 Quando citatus nō bz ꝓpriam habitationē ꝛ agatur de certa re immobili potest affigi citatio ad illam rem ꝛ arctat ipsum ꝛ quid si agatur de re mobili.

1 **Pretor ait.** †Contra absentē ꝛ nō cauentem non peruenit ad primū decretū nisi primo fit citatus ad domū de qua tamen extrahi nō dz ꝛ si domū habitationis nō habet : debet affigi citatio ad prediū siue domū ruinosam.b.o.iste magistralis.ff.in quo Bartol.dicit infinita bona.ꝛ semper hoc remittitur ad formā citationis.et qualiter
2 debeat fieri ad domum. ¶† Not.primo ꝙ in ista causa damni infecti etiā si aduersarius meus sit in ciuitate nō tamē est presens in iudicio possum facere eū citari ad domū[b] ꝛ sufficit supplere.etiā si nuntius nō referat se primo perquisiuisse personam et eam nō reperisse.nec etiā expedit ꝙ istud opponat in commissione sed sufficit ꝙ vadat ad domū:ꝛ ꝙ ipsum citet ti ibi est vel dicat familie vel portet schedulā : ꝛ ibi dimittat:nec est necesse probari ꝙ citatio peruenerit ad eius notitiam. et ista est intentio litere où dicit abesse autē.ꝛ est speciale ꝓpter celeritatem huius cause. ¶† Est ꝛ alius casus in quo idē est qñ aduersarius meus semel fuisset in iudicio ꝛ lis esset contestata secū. nam de cetero sufficit eum citare;ad domum : vt.ff.digi. per.l. ab eo.ff.quomodo ꝛ quādo iudex:qz imputandū est sibi postꝙ sciuit causam incboatam: quia debuit esse semper preparatus. per se vel per alium : vt.l.sciendum . cum ibi nota.j.de lega. ¶Aliquādo autē nō sufficit citatio ad domū etiam si fuit perquisita persona ꝛ non fuerit reperta nisi ꝓbetur citationē peruenisse ad eius notitiam vt cū agitur de ipso ecōtra.ꝛ qz requiritur vera cōtumacia ꝛ sic ꝙ citatio ipsum apprehendat vt not.Inno.in.c.ſi aduersarius . de eo qui mit.in pos.vel per eum stetit ne eum apprehēdat: vel ꝙ malitiose se occultauerit ne peruenire vel per se vel per aliū impediuerit ne citatio ad ipsum peruenire in bis omnibus casibus est verus cōtumax acsi personaliter esset citatus: vt in.c.quoniam.ff.porro.vt lite non conteſt. ¶Idem dicit ipse quādo potest peruenire ad sententiam lite nō contesta. ¶Idem vbicūqz requirit vera cōtumacia.puta ꝙ excludatur ab appellando : vt.l.ex consen.in fi. de appel.vel interpositionē secūdi decreti vbi etiam non sufficit ad eius notitiam peruenisse nisi latitet: vt.l.fulcinius.ff.j.
4 qui.ex cau.in pos.ea. ¶† Extra istos casus seruanda est media via : qz sufficit citatio ad domum dūmodo per ꝓius fuerit facta perquisitio de persona ꝛ nō fuerit reperta etiā si non apparet ꝙ latitauerit vel impediuerit ne citatio ad eum perueniret.ꝛ ita debet fieri cōmissio ꝛ relatio nuntij.ita dz intelligi gl. in.c.causam que.de do.et cōtu.nec expedit probare qđ ad eius notitiam peruenerit.Et ista sunt fundamentalia que Bartol. non declarat : lz ponat multas questiones eo casu quo sufficit qualiter debeat fieri.Item no.in ver.verecunde.ꝙ nō debet citatus extrahi de domo:ergo si nō est in domo posset capi ꝛ duci.vt digi.ff.precedenti.In causa tamen criminali posset extrahi de domo.qđ dic vt plene no.per Bar.in.l.cū eo.ad le.iul. peculatus. ¶Item not.in ver.sed domū. ꝙ citatio debet fieri ad domum in qua habitat tempore citationis lz nō habitasset
5 vltra tres dies ꝛ in alia consueuisset habitare. † quod no.ſi statutum diceret aliquem debere citari ad domum : sed ſi diceret solite habitationis posset citari in illa quā consuenit habitare:lz bodie non habitet nisi nuntius haberet notitiam de presenti habitatione sed in casu precedenti non sufficit ꝙ non ha-
6 beat notitiā:qz debet perquirere. ¶† Ultimo not.in fi.quādo citatus non habet propriam habitationem et agatur de certa re immobili potest affigi citatio ad illam rem ꝛ arctat ipsum. Sed ſi non ageretur de certa re : sed de pecunia deberet affigi citatio valuis publicis vel ecclesie nisi per statutum aliter ꝓuideretur. vt in.l.consentaneū.C.quomodo ꝛ qñ iudex. Isto tamen casu ꝛ etiam precedenti anteꝙ illud fiat debet perquiri ſi est aliquis ꝓcurator eius ꝛ illi debet primo fieri.ꝛ ita intelligo tex.in fi.non sic in casu huius.ff.quando habet certam habitationem.nam ſi non debet perquiri pro principali vt digi multominus pro procuratore.

2 ☞ Statutum ſi dicat ꝙ laudum debeat notificari ei contra quem latum est infra decem dies a die quo latū fuerit als nullum ius acquiraturꝫ ei pro quo latū est: ꝛ latum ſi post mortem alterius ex cōpromittentibus:cum actum esset ꝙ non expiraret per mortem ꝛ hereditas iacuit vltra dictum tempus ex hoc non vitiatur laudum.
Quod ad cautelam debeat tunc fieri notificatio ad domū solite habitationis : ꝛ quid ſi hereditas postea adeatur an iterum fit fienda heredi.

3 Contra hereditatem iacentem nō potest agi nec iudicium incboari.ꝛ consilium est ꝙ detur curator hereditati.

4 In causa damni infecti ꝙ offeratur libellus : et an eius copia mittatur cum citatorio.

5 Quando fit citatio a delegato semper dz mitti copia delegationis seu rescripti saltem prima vice alias haberet citatus in stam causam non comparendi.

1 **Toties.** †Ubi deficiunt verba.l.deficit.l.dispositio ad hoc semper allegatur et concordat cum isto summario.ff.de accusa.l.bos accusare.ff.omnibus.de aqua
2 quoti.ꝛ esti.l.i.ff.loquitur. † Et semel inducebā istum tex.cum dicat statutū Florentinum ꝙ laudum debeat notificari ei contra quem latum est infra decem dies a die quo latum fuerit. Alias nullum ius ex eo acquiratur ei pro quo latum est ꝛ laudum fuit latum post mortem alterius ex compromittentibus cum esset actum in compromisso ꝙ non expiraret per mortem et hereditas tunc iacebat et iacuit vltra dictū tempus ꝙ laudum ex hoc non vitietur ſi nō fuit notificatū ei contra quē latum est cū non reperiatur in rerū natura sed ꝙ ad cautelā tiat notificatio ad domū solite habitationis . Quid autē ſi postea adeatur hereditas : an iterū fit fienda heredi. colligit ex bis q̄
3 digi.ff.ti.j.l.de pupillo.ff.ſi quis ipſi pretori. ¶† Item Ange.

a ¶ Dissum. facit qđ voluerunt Archi. ꝛ Jo.an. in rub.de eo qui mit.in pos.cā rei ser.ꝛ do.Ang.in c.ij.de do.ꝛ ꝛtu. vbi volūt ꝙ ille per qđ facta est missio bēat annum ad recuperandū possessionem tñ missum potest ifra illud tps ipsum cōpelere ad vltrioꝛ litis ꝓsecutione ita cōcludit post ipsos Ludo.ro. sing.suis so.gi.ꝛ an annus possit prorogari q dat reo contumaci. ad recuperāduꝫ pos.vide p eundem.vbi.ff.

b ¶ Ad domum. Addeꝙt Lu.ro. cōsilio.cccliiij. Abb.ꝫ.lxxxiiij.

c ¶ Rerū natura. Adde eundē cō fi.xxiiij.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

per istum text. dicit se recitasse plures ꝓcessus in ciuitate Florē. factos contra bereditatē iacentē facta citatione de ipsa bereditate: q̄ nō potest fieri: vt hic ptz. Sed iste tex. videt facere cōtra q̄ imo possit fieri ad domū bereditariā quā cōsueuit habitare defunctus ⁊ q̄ ꝓcessus valeat. solu. speciale est in casu huius. §. propter celeritatē que hic requirit. Contra q̄ contra bereditatē iacentē nō potest agi nec iudicium incboari. vt. ff. de stipu. seruo. l. si seruus bereditarius. ¶Est ergo consilium q̄ detur curator bereditati. vt. l. i. ff. de cur. bo. dā. ⁊ cōtra illum poterit agi bodie factū est ibi statutū ꝓpter boc vt nullo curatore dato valeat ꝓcessus. ¶Ultimo no. in verbo libellum. q̄ in hac causa offertur libellus ⁊ copia eius mittit cū citatorio quando fit in scriptis citatio ⁊ affigitur ad insulam. Contrarium tamen cōiter seruatur q̄ sufficit apponere schedulam citatoriam q̄ veniat ad respōdendum petitioni talis. † Quādo tamen fit citatio a delegato semper debet mitti copia delegationis seu rescripti saltem prima vice[a] alias baberet iustam causam non cōparendi. vt in c. ij. de dilatio. Et boc probatur in aut. qui semel. §. quō ⁊ quādo iudex. ibi dum dicit ⁊ aduersario cognitis ⁊c.

a ¶Prima vice. Adde Ang. 2si. clxxvj.

2 ☞Contra iudicem facientē iniustitiā que actio detur.

3 Judex negligens facere iustitiā quādo puniatur criminaliter extra ordinem. ⁊ ad interesse partis.

In eum. †Contra magistratū negligentē facere id qō facere potest ⁊ debet datur actio in factū ad interesse totale. b. d. Et dicunt quidam q̄ est hic speciale vt detur ad integrū interesse. † Regulariter em̄ contra iudicē facientē iniustitiā datur actio in tantū quantū iudici seu bono viro. l. syndicatorib[9] equū videbit. vt in. l. si. ff. de var. ⁊ extraor. cog. Tu dic q̄ ibi loquitur qñ per imperitiā male iudicauit: si autem per dolū daretur ad integrū interesse: vt in. l. filiusfa. §. de iudi. ⁊ hic. si nō facit qō facere potest ⁊ debet videtur esse in dolo ꝓsumpto. vt in. l. dolus. §. man. ideo tenet ad integrum interesse. Jn hoc tamē est dōia an sit dolus verus vel ꝓsumptus: q̄ primo casu interesse ꝓbatur per iuramentū in litem: vt in. d. l. filius. Sēdo casu nō. sed opz vere ꝓbare: vt hic in gl. que incipit vt detur. ⁊ in glo. sequē. super verbo interesse quas animo. Non ergo est curandū an deliquerit in faciendo: vel in non faciendo: sed an per imperitiā vel per dolū verū aut ꝓsumptū imperitia ergo non est dolus: sed in contrariū facit q̄ asserit se peritū: vt. l. ij. cum ibi not. §. qō quisq; iuris. sed illud quo ad penā: de qua ibi regulariter. ¶Item in alio refert delinquat in faciendo iustitiam vel negligendo iustitiam facere. q̄ primo casu recurritur ad superiorē per viā appellationis ⁊ non aliter. C. de iurisd. om. iud. l. nemo. in fi. Sēdo vero recurrit per viam querele. vt in aut. vt diffe. iud. ⁊ ideo non valet appellatio si dicam peto a vobis q̄ tale quid faciatis. ⁊ si non feceritis appello nisi verbo vel facto pronuntiet illud nō esse faciendum: quia tunc potest appellari post pronuntiationē. vt not. per Jnn. de testi. c. significauerūt. ⁊ in Spe. de app. §. qualiter. in ver. in summa. ¶Item contra iudicem negligentem iustiam facere[b] reperiuntur interdum certe pene a iure deputate. C. de ser. fug. in. l. mancipia. de ega. tribu. l. missi opinatores. lib. g. extra illos casus ponitur extra ordinē criminaliter. ⁊ ad interesse partis: vt hic.

b ¶Justitiā facere. Adde vt per Ludo. ro. consil. exlig.

c ¶Inquirendo. casus gb[9] possit ꝓcedi p inquisitionē vide p Fely. in. c. qual⁹ et qñ. de accu. ⁊ an ingsitio gñalis possit fieri vide per Oldra. cōsi. cclxxviij.

2 ☞Judex non requisitus a parte an possit aliquid facere ex suo officio.

3 Eo casu quo potest facere aliquid etiam nō requisitus si nō facit an teneatur ad interesse vel ad penā. ⁊ nu. 2.

Eo casu quo nō potest si tamen facit an valeat qō facit remissi. et nume. 2.

Jn causa dāni infecti qualiter procedatur.

4 Si facta sunt legata certis pauperibus ⁊ ipsi non petant: non tenetur iudex ⁊ possit procedere ex inquisitione.

Hoc autem. †Contra iudicē nō datur actio ad interesse ꝓpter boc q̄ omisit aliqd facere cū posset et deberet nisi illud fuerit petitū ab eo sedente ꝓ tribunali. b. d. ⁊ semp alleg. facit. l. i. §. magistratibus. §. de magi. connue. ¶Jn isto. §. examinant tres passus: primus est vtrū iudex non requisitus a parte possit aliquid facere ex suo officio quo casu dicerē facere ꝓ inquisitionē. scōs casus est eo casu quo potest aliqd facere etiā nō requisitus si nō facit vtrū teneat ad interesse vel ad penā. tertius est eo casu quo non potest si tamē facit vtrū valeat qō facit. Circa primū dic q̄ in concernentibus bonū vel vtilitatē publicā potest ex officio procedere etiam ad nullius postulationē: de quo possunt poni plura exempla. primo de inquirendo[c] de crimīnibus in genere: vt l. congrui. de offic. ꝓcōs. in specie vero regulariter inquisitio est ꝓhibita de iure cōi. fallit in certis casib[9]. vt plene not. in. l. ij. §. si publico. de adul. ¶Item in bis que cōcernunt cōmodum pecuniarium camere fiscalis: vt. l. si vacuam. C. de bon. vacantib. g. ⁊ ibi no. per Barto. ¶Item in bis que concernunt reuerentiam superioris: vt. l. eos. in fin. C. de appel. ¶Item in bis que cōcernūt bonorem sui officij ⁊ dignitatē: vt. l. quos ꝓbibet. §. de postu. C. de testa. l. nullum. §. de insa. l. debui. ¶Item in bis que cōcernunt abbreuiationē litis: vt. C. de iudi. l. ꝓperandum. post princi. vbi iudex ne pereat instantia litis potest etiā nō requisitus assignare terminū parti ad faciendū incumbentia vt possit causam expedire. vt ibi no. per Bar. a. l. vnica. C. de bis que desunt aduo. partiū. ¶Si vero non concernunt vtilitatem publicā sed ꝓriuatā tunc aut veniunt in consequentiam petitorū. ⁊ potest partes suas impartiri etiā nō requisit[9]. vnde si cōdemnauit furē criminaliter potest etiā nō requisitus a parte condēnare ad restitutionē rei subtracte. vt not. Jnno. in. c. cū oporteat. de accusa. ⁊ fi in. l. si quis a se fundum. circa fi. ad le. Jul. de vi pub. Jtē potest victum victori condēnare in expensis etiā nō requisitus: q̄ hoc accidit post litē contesta. ideo multū in hoc vertitur iudicis officiū: vt. l. ediles. §. item sciendum. de edil. edic. ⁊ idem videt de fructu vel vsuris post lit. cōtesta. perceptis vel currentibus. iugta not. in. l. j. C. de iudi. et. j. eo. ti. in. l. si quis missum. cū ibi no. Si ꝓueniunt principaliter tunc aut cōcernunt periculū anime ⁊ potest ꝓcedi per inquisitionem per iudicē ecclesiasticū et contra vsurarios vt vsuras restituant etiā si non sit requisitus. vt in. c. ad nostrā. de iureiuran. ⁊ qō ibi per Jnno. Aut non concernunt periculū anime ⁊ tunc regulariter ꝓ vtilitate ꝓuata nō debet iudex ꝓcedere per inquisitionē ex ꝓpositis actionibus: vt dicit Jnn. in. d. c. ad nostram. fallit qñ duo concurrunt q̄ actus sit pius. ⁊ persona quam respicit sit miserabilis: vt pupillus vel vidua vel pauper ꝑ Jnno. ibidē. et per Ly. in. l. mulierē. C. si manci. ita fuerit alie. ⁊ ꝓbatur in. l. illicitas. §. ne tenuis. §. de offi. ꝓcōs. et in. l. iij. §. pe. de suspec. tu. ⁊ ōz actus pius qñ concernit personā vtputa q̄ debentur fibi alimenta vel tutor aut curator: seu defensor. iugta ea que habentur in. l. j. ⁊. ij. §. de nego. gest. ex. l. alimenta. ¶Si vero concernunt patrimonium secus vt in. l. que ibi sequitur. ⁊ boc qñ persona miserabilis est certa. Sed si est incerta vt si aliquis relinquat certam quātitatem distribuendam inter pauperes: l ꝫ non dicat ꝓ alimentis potest iudex ecclesiasticus ꝓcedere per viā inquisitionis. vt no. in. d. c. ad nostram. ¶De secūdo ⁊ tertio passu. vide bic ꝑ Bart. qui multa bona dicit. ¶Ultimo no. dum dicit in fi. ꝓ tribuno. ⁊ in. §. toties. §. ea. l. dicit libellum nam ex boc innuit q̄ in causa ꝓceditur ordine dato libello ⁊ lite contesta. ⁊ fertur diffinitiua l ꝫ fit summaria: q̄ non quātum ad boc vt aliquid remittatur de substantialibus iudicij: sed vt abbreuientur dilationes: vt in l. j. §. eo. l ꝫ contrarium videatur sentire glo. in. l. qui bona. in. §. qui alienum. j. eo. Super boc dic q̄ si aduersarius fatetur domum ruinosam ⁊ nullam causam allegat rationabilem quare nō debeat cauere potest ꝓcedi per vim ꝓcepti: vt in ꝓm. huius. l. Alias l ꝫ locū qō digi. ⁊ etiam boc secūdo casu si post sniam diffinitiuam q̄ debeat cauere ⁊ non cauerat adhuc habebit locū missio ex primo decreto ita potest intelligi ꝓm. huius legis qō est mirabile: vt post sententiam diffinitiuā veniatur ad primum decretum: quia non potest aliter fieri ejecutio. Et super secundo puncto quem supra non explicaui quādo iudex potest interponere officium suū etiā nō requisitus si non facit boc vtrum teneatur. quia Bar. nō plene explicat potest sic dici: q̄ aut babuit iustam ignorantiā ⁊ non tenetur: vt. l. i. §. magistratibus. de magist. connue. Aut sciuit ⁊ tunc aut in bis que concernunt publicā vtilitatē ⁊ tenetur ⁊ potest iudex q̄ potest ⁊ debebat se interponere cū sit ꝓcurator reipublice: vt in d. l. congruit. ⁊. l. ꝓbibere. §. sciendum. qō vi aut clam. Aut in bis que concernunt ꝓuatam vtilitatem: ⁊ tunc aut pertinet ad personas que non possunt petere ꝓpter defectum sensus vel etatis: q̄ furiosus vel impubes. ⁊ idem q̄ potest ⁊ debet. argu. in. d. l. iij. §. ꝓeterea. de suspec. tu. facit. l. bonorum. §. qui admit. ad bo. possef. Aut pertinet ad personas que possunt petere sibi ꝓuideri ⁊ non petunt: ⁊ tunc sibi imputent l ꝫ iudex posset etiam non requisitus. arg. bic. Et ideo dicunt doctores q̄ l ꝫ iudex possit condemnare in expensis etiam si non fuerit boc petitum si tamen non facit non tenetur argu. §. de iudi. l. non quicquid. ¶Item dicit Bal. in. l. si quis ad declinandā. C. de episco. ⁊ cleri. q̄ si sunt facta legata certis pauperibus si non petunt iudex non tenetur l ꝫ possit procedere ex inquisitione per supradicta.

2 ☞Si in aliqua ciuitate sunt plures magistratus q̄ possunt cognoscere de aliqua causa ⁊ aliquis adiit vnū magistratum puta officiales mercātie q̄ neglexerint facere ius tūc q̄ potuit adire ptātem qui est iudex generalis oīm causarū: ⁊ nō adiuit an illi excusent vt nō teneant sibi ad interesse. ⁊ nu. 3.

Judex

Judex si tulit iniquā sententiā a qua non fuit appellatū an ex cusetur quominus faciat litem suam si potuerit appellari.

Si tam vicinum. †Magistratus municipij existētis ppe vrbē vel prope locū vbi est ꝓses non pōt se intromittere de bac causa. sed debet recurri ad ꝓtorē vel presidē. ⁊ ideo si requisitus nō facit nō tenetur actione in factū ad interesse. b. d. ꝑm intellectum glo. Ratio primi dicti est q̄ cessat causa ꝓpter quam magistratus municipalis pōt se itromittere de bac causa licet sit de imperio ꝓpter periculū qō est in mora si iretur ad presidē vel prezotē: vt. l. j. §. e. bic vero cessant ꝓpter ꝓpinquitatē loci. Secundū aliā lectura quā tenet Bart. bene pōt se intromittere: tū q̄ de facili poterat adire prezotē vel presidē ad buc nō tenet: l ꝫ requisitus non fecerit. †Et sic no. bic vnū satis singulare ꝑm istā lectura q̄ si in aliqua ciuitate sunt plures magistratus q̄ possunt cognoscere de aliqua causa si aliqs adiuit vnū magistratū puta officiales mercātie vel cōsules artis et illi negligerint reddere ius: q̄ tū potuit adire potestatē q̄ est iudex generalis omniū earū si nō adiuit nō tenent illi sibi ad interesse q̄ ꝓpter tuo tene mēti. Ang. tenet cōtrariū ⁊ melius. q̄ negligētia illorū nō excusat ꝓpter boc q̄ alius potuerit adiri. †Nā ⁊ si iudex tulit iniquā sniam: licet potuerit appellari ⁊ nō fuerit appellatū nō excusat iudex: quominus faciat litē suā. q̄ nō pōt impugnari parti quare nō appellasti. vt plene notatur in disputatione eiusdē Bart. q̄ incipit a snia iudicis: ita videtur in casu isto q̄ negleserit: vt nō possit imputari quare nō accessisti ad aliū nec obstat iste tex. q̄ vel primus intellectus est verus vel si etiā secūdus esset verus dic ꝑm Ang. q̄ bic magistratus habet cognitionem istius cause in subsidiū ꝓpter periculum more. secus si eque principaliter. tene menti.

1 2 3

2 ☞Casus in quo beres iudicis debet stare ad syndicatum.

3 Si lata est sententia iniqua l ꝫ fuerit appellatū. vel fuerit sententia cōfirmata: ⁊ fic nō possit amplius contra partē allegari de iniquitate vel etiam de nullitate quoūscq; fuerit facta execution an tamē poterit contra iudicē primū qui eam tulit allegari de ipsius iniquitate ⁊ peti ipsum condemnari in syndicatu.

Hec autem actio. †Hec actio in factū ad interesse datur beredi ⁊ contra beredē etiā est perpetua. b. d. †Et no. casum in quo beres iudicis debet stare ad syndicatū si iudex in vita sua nō fuerat syndicatus ꝑm Ange. regulariter cōtra. §. de iud. l. sed iul. q̄ ex parte cōnēti ista actio est penalis. q̄ datur ad illud qō nō adest nec affuit: licet ex parte agētis sit ꝓsecutoria. q̄ datur ad id qō abest. ⁊ hoc voluit glo. fi. ideo nō debet dari cōtra beredē ante litē cōtesta. vt. l. i. C. ne ex delic. defunctorū. Sed rō in boc §. est imminēs periculū. Dy. vero dicit q̄ nō est. q̄ ista actio in factū succedit loco cautionis non ꝓstite. que si fuisset ꝓstita actio daretur cōtra beredē ꝓmissoris: ita bic datur cōtra beredē iudicis. ¶Ultimo dicit Ange. bic licet extra ꝓpositū q̄ si lata est sententia iniqua: licet fuerit appellatū bis vel fuerit sententia cōfirmata ⁊ fic nō possit amplius cōtra partē allegare de iniquitate vel etiam de nullitate quoūscq; fuerit executioni mādatū: vt in clem. j. de re iudi. poterit tamen cōtra iudicem primū qui eam tulit allegari de ipsius iniquitate ⁊ petere ipm condēnari in syndicatu[a] per id qō no. Jnno. in. c. ꝓstolalis. in fi. de offi. deleg. Tu dic plene vt babetur in dicta disputatione Bar. que incipit a sententia iudicis. Et tangitur etiam ꝑ Jnno. in. c. sepe. de appella.

a

2 ☞Habens titulum a iudice si est malefidei possessor. an prescribat longo tempore.

Retorsis. †Secūdum decretum dat causam prescribendi si ille contra quem fuit interpositum non erat dominus. ad boc allegatur. sed si erat domin⁹ statim missus efficitur dominus: vt bic in glo. ⁊ facit. l. clauib⁹. de contraben. emptione. vbi babetur q̄ eo casu quo ex traditione acquiritur dominium si tradens erat dominus eo casu. si non erat dominus acquiritur ꝑ usucapiendi vel prescribendi conditio. †Et aduerte quia isto casu quādo quis babet titulū a iudice etiam si sit malefidei possessor. quia sciebat illū contra quem obtinuit ꝑm decretū non esse dōm nihilominus prescribit longo tēpore ꝓpter autoritatē iudicis. b teq. est notabilis in. l. ⁊ generaliter. §. de nota. de quo vidi fieri magnum festum a Bal. dum legeret istam legem. Quod forte de iure canonico non esset verū per. c. malefidei. de reg. iur. lib. vj.

1 b

Si plures sint. †Si vnus ex plurib⁹ non caret in illius tantum petitionē fit missio ⁊ si plures petūt caueri ⁊ nō cauetur equaliter mittitur in possessionē ex primo decreto: licet nō equaliter interesse pretendant. b. d. quinimo etiā si vnus solus sit missus omes alij censentur immissi ⁊ possunt gaudere tenuta dūmodo refundant partes expensarum ꝓ rata que eos contingunt qō dic: vt. l. si. §. de bo. auto. iudi. possiden.

1

Et si dominus. †Tam proprietario q̄ vsufructuario debet caueri de dā no infecto. nec plus tenetur q̄ si cauisset soli proprietario habēti proprietatem ⁊ vsumfructum. quia cuilibet ꝓ suo interest. boc dicit.

1

Venit. †Ei qui neglexit cautionem petere nō datur actio ad emēdationē dāni dati ex ruina. b. d. declara. vt dicā. j. l. pgi. §. fi. ¶Jnterest. circa fi. ibi si modo possum ego agere vt rudera tollat vel habeat ea ꝓ derelic. lz fuerit negligēs i petēdo mihi caueri: vt bic colligit. Sed glo. j. l. priori. in fi. in vltima gl. tenet cōtrariū q̄ qñ sui negligēs nulla dē mihi actio etiā vt rudera tollat: lz si velit tollere dē mihi exceptio. vt nō mittat aliter tollere nisi oia tollat etiā inutilia ⁊ caueat de damno futuro qō ex ablatis posset adbuc cōtingere et etiam de preterito. Tu tene primū dictū qñ ille non declarat an velit tollere vel ꝓ derelictis habere quia expedit mibi scire: vt si vult ꝓ derelictis habere possim facere de ipsis quicquid volo. ⁊ istam partem tenet Ang. cetera dic vt ibi dicam.

a ¶Syndicatu. ad boc vide late Sozi. qñ. clxxvj.

2 ☞Qualiter debeat prestari cautio de rato.

3 Juramentum calumnie in quibus casibus etiam debeat bodie prestari.

Retorsit. †Usq; ad. §. boc edictum ponūtur verba edicti facti i hac materia formaliter ꝓout iacebat ⁊ vsq; ad. §. de eo. ponūtur quatuor q̄ cōtinebāt edictū quoū vnū respicit personā eius a quo petit cautio. nā si eā prestet suo nōie idest ꝓ suo iure est simplex cautio sine fideiussorib⁹. Si autē alieno nōie. i. ꝓ alieno iure debet esse satisdatio cū fideiussoribus. ¶Aliud respicit personā petētis. q̄ debet iurare q̄ calūniose petit si suo nōie petit: si vero alieno nomine q̄ credit illū nō calumniose petere. ¶Tertiū est qō respicit formā cautiōis q̄ debet ꝓmittere emēdationē dāni si cōtingat ipsum fieri infra tēpus a ꝓtore vel a iudice statuendū nō aūt simpliciter in infinitū. ¶Quartū est in ver. si cōtrouersia qui venit ad declarationē primi dicti. nā si ille a quo petit asserat se ꝑm. ⁊ sic dicat q̄ cautio debeat esse simplex. q̄ canet ꝓ iure suo. Aduersarius aūt negat ipsum ꝑm: ⁊ sic dicat q̄ debeat esse cum fideiussoribus q̄ cauet ꝓ iure alieno: ōz cauere in dubio cū fideiussoribus sub hac tū exceptione vel conditione q̄ si appareat ipsum esse ꝑm fideiussores non teneant. † Et ifud est singulare dictū ꝑ qō dicūt doc. declarari qualiter debeat prestari cautio de rato qñ dubitat de mādato. q̄ cautio cū sit ꝓtoria requirit fideiussores q̄ ōz caueri sub hac cōditione q̄ qñcūq; apparebit de mandato fideiussores non teneant. Et ad multos casus similes pōt induci iste tex. notabilis. ¶Jn glo. q̄ incip. cū alieno ibi vel verus boc corrigit. †Tu dic ꝑm Jac. de ra. q̄ nō corrigit: sed supplet. nā. pcurator iurat vt bic. ⁊ etiā ōs vt in. l. contraria. Tu dic clarius q̄ de iure veteri ante. l. ij. C. de iura. cal. nō erat inuentū generaliter q̄ in causis prestaret iuramentum calūnie ad solēnizandum iudicium licet in quibusdam casibus boc reperiretur vt in casu isto. ⁊. §. l. de pupillo. q̄ si opus nouum. Jn istis ergo casibus specialibus in quibus olim prestabatur etiam bodie prestat[c] per ipsum principalem si per se agat et per procuratorem si agat per eum q̄ nō tendit ad solēnizandum iudicium. sed ad excludēdum calūniam. ⁊ posito q̄ sit prestitū ꝓ procuratore adbuc dominus debebit prestare iuramentum de quo ibi ad solēnizandū iudicij. Et adde qō not. super boc. j. e. l. q̄ bona. §. alieno. Jn ea. ibi rerū amo. l. marcellus. dic ꝑm Jaco. de ra. q̄ non obstant ista iura q̄ sicut ibi non compellitur iurare si non vult ita nec bic. Sed si nō iurat sibi non cauebitur.

c ¶Prestat. Sed an valeat cōsuetudo vel statutū tollēs iuramentū calūnie. vide in. c. cōstitut⁹. de fideiuss. ⁊ cū ꝓcur. iurat in ani mādōti. vide practicā i. c. tibi dño Igiij. dis. ⁊ ibi an si d omin⁹ renocat mādatū post ea obliget ex iuramēto ⁊ cū pcura. habet specia le mādatū ad iurādū de calūnia an possit iudex cōpellere ptē ad iurādum vide ꝙ Jo. an. in nouel la. i. c. fi. de iura. calum. in. vj.

Deeo opere. Hic vsq; ad. §. edictū ponunt alia quatuor cōtenta in edicto. ¶Primū vsq; ibi: eum cui. Secundum vsq; ibi: in eum qui. Tertiū vsq; ibi: eius rei nomine. Quartum vsq; ad. §. boc edictum. †Et nota ex vltimo dicto in fin. quid est effectus primi decreti. q̄ missus ex eo non possidet: sed simul cum possessore possessionem detinet: et ideo dicitur possessio tedialis: quia magnum tediū est aduersario q̄ cogatur eum admittere quādocunq; vult ad locum accedere.

1

Hoc edictum. Juris cōsultus bic incipit exponere primū verbū edicti ꝓtoris positum in principio legis dū dicit dāni infecti ⁊ sic quidet aduersus dānum nondum factū vt ꝓ eo caueatur ⁊ si post cautionem contingat emendetur. ¶Quid si erat iam factum ante prestitam cautionē vel habitā ꝓ prestita quid iuris. et quid

Universidad del Rosario Archivo Histórico

ista pars vsq; ad.l.hoc amplius.§.quesitū. quā diuide in tres partes. Primo declarat an ille cuius domus ruit ꝛ dānum dedit possit cogi ad emendationē dāni ꝛ dicit ꝙ non si vult edes ꝛ rudera dimittere pro noga. vsq; ibi: vñ quare. Secūdo quid si ille qui dānū recepit non curat de ruderibus vel edibus: sed vellet ꝙ inde remouerētur ꝛ exportarētur an sibi cōpetat alia qua actio: vt istud fiat ꝛ ad quid et hoc vsq; ad.l.hoc amplius. §. de bis. Tertio qñ ille qui odānum recipit eg lapsu rerū alterius in fundū suū vellet illas res retinere ꝛ nō restituere: vtruz ille cuius sunt res possit agere vt sibi liceat asportare. et sunt isti tex. notabiles et quotidiani. ꝛ magis difficiles ꝙ apparēt: q; multos implicāt casus hoc ergo dicit ista prima pars ꝙ pro dāno illato ante prestitā cautionē vel habitā pro prestita non pōt agi eg hoc edicto vt emendet precise si ille cuius domus dānum dedit paratus est edes et rudera pro noga dimittere sicut qñ datur ī re alterius animata aia rōnali puta seruo vel irrationali vt quadrupede. nā non pōt agi precise ad emēdationem damni sed agitur alternatiue vt vel dānum emendetur vel res que dedit dānum detur pro noga. vt in titu. de noga. et in titu. si quadrupes pauperiem fecisse. dica. h. d. in effectu et eodem modo videtur qō possit agi casu isto non eg edicto pretoris quod aduersus dāna preterita nullo modo proui det: vt in prin. §. sed eg responso iul. de quo hic. ¶ In text. ibi sarciēda. s. precise. et hoc fundatur a persona cū culpa vel dolo eius. vt in aut. l. aquil. et de dolo. Si vero a re eius sine suo dolo vel culpa etiaz extra casum istū nō agit precise ad emēdationez dāni sed nogaliter. vt. l. seq. ¶ In tex. ibi. multo magis. sed in quo est multo magis. Respondeo propter id ꝙ sequitur. qz qñ datur a re animata cū illa remaneat post damnū datū si ille cuius est res emendaret mihi damnū illud solū dānū haberet nō autē carētia rei sue ꝛ nihilominus nō tenetur emēdare precise multo magis qñ datur a re inanimata: puta domo. qz post damnū datū desit domus esse: quia si damnū emēdaret duplez damnū pateretur. s. hoc ꝛ etiā carentia rei sue qō non est conueniens postꝙ ipse fuit in dolo vel culpa. ¶ Notandum tamen ꝙ quando datur a re animata si potuit prohibere ꝛ non prohibuit tenetur precise ad emendationem damni nec liberaretur dando pro noga. vt in. l. iij. §. de noga. Sed qñ datur a re inanimata. licet potuerit prouidere reficiendo domū ꝛ non prouiderit: nō propterea tenetur precise ad emendationē damni. sed liberatur dimittēdo domū ꝛ rudera pro noga vt hic. ꝛ in fine bui⁹ legis. Et ratio forte est illa que colligitur eg his que supra dixi ne duplez damnum patiatur si tamen vellet rudera tollere bene tenetur emendare damnum si aduersarius non fuit in negligentia petendo cautionem. vt. j. eo. hoc amplius. in prin. et statim dicam in seq. §.

2 ☞ Quando domus tua ruit supra meā anteꝙ mihi prestita sit cautio damni infecti. an tenearis mihi emendare dānum.

3 Eo casu q̄ nō curas tollere rudera an possim agere ꝙ tollas.

4 Eo casu quo cum ago vt tollas vel pro derelicto habeas. ꝛ vis habere pro derelictis. an sufficiat ꝙ habeas pro derelictis ipsa rudera que iacent antetiaz debeas habere totas edes etiā in partibus que non ruerunt.

5 Ille qui damnum recepit habet iterdictum de ruderibus tollendis vt tollantur vel pro derelicto habeantur.
Quid de illo cuius domus cecidit. si vult rudera tollere. ꝛ facere ea que sibi incumbunt. ꝛ aduersarius contradixit an etiam ipse habeat interdictum de ruderibus tollendis.

1 **Unde queritur.** †Si ille cuius domus ruit ꝛ damnum vicino dedit ante prestitam cautionē vel habitam pro prestita vellet rudera tollere inuito eo cui damnū datum est potest facere: nūmodo tria faciat. s. ꝙ omnia tollat etiam inutilia ꝛ ꝙ caueat de dāno futuro qō potest contingere eg ablatis. ꝛ etiam de preterito iam facto eg ruina. sed si non curat ea tollere. ꝛ ille qui damnum recepit vellet vt tollantur agere potest interdicto de ruderib⁹ tollendis vt tollantur vel pro derelictis habeantur. ꝛ hoc secūdo casu si vult dimittere cogitur etiam dimittere totas edes etiā in parte que non cecidit si aduersarius non fuit negligens cautionē petere. sed fuit impeditus. ¶ In primo vero casu si vult tollere cogitur etiam damnum iam factum emendare. hoc dicit in effectu ꝛ sm verum intellectum vsq; ad.l.hoc amplius in §. de bis. Et primo format dubium vsq; ibi. ꝛ iul. scilicet an ille qui damnum recepit possit agere vt rudera tollantur. Secundo ponit responsum iul. qui interrogatus de tali casu determinauit primo quid iuris ecōuerso si ille cuius domus ruit vult tollere inuito eo qui damnum recepit vsq; ibi ꝙ si dominus. postea determinat questionem propositam an ille qui damnū recepit possit agere ꝛ ad quid. ꝛ dicitur ꝙ potest agere alternatiue vt vel tollat rudera vel ipsa ꝛ etiam totas edes pro derelicto habeat. ¶ Tertio loco in. l. sequē. limitat illud quod dixerat vel totas edes. quia hoc est verum quando petenti non potest negligentia imputari cur nō petijt caueri. qz nō fuit impeditus. q. d. si posset imputari non posset agere vel totas edes pro derelicto habeat. sed solum rudera que ceciderūt. vt. §. e. l. euenit. alia vero que non ceciderunt non tenetur pro derelicto habere. ¶ Quinto loco in. l. hoc amplius. supplet illud quod dixerat vel tollere. quia eo casu quo vellet tollere rudera. ꝛ non habere pro derelicto. non permittitur nisi cauit de emendatione damni preteriti eo casu quo non fuit negligens cautionem petere ꝛ assignat rationem viuam quia si domus non cecidisset teneretur vel cauere de emendatione damni ꝛ ipsum postea emendare vel totis edibus carere. Si ergo iam ruit: ꝛ ipse vellit asportare rudera patet qō non vult totis edibus cauere ergo tenetur damnum emendare. h. d. subtiliter. pro declaratione istorum textuum qui sunt infrascati. Dicas sic ꝙ quatuor sunt videnda quando domus tua ruit supra meam anteꝙ mihi prestita sit cautio damni infecti. Primum est vtrum tenearis mihi emendare damnum. ꝛ in hoc dicit ꝙ precise nō teneris. vt in precedenti. §. nisi fuisses iussus cauere per iudicem ꝛ fuisses contumaz. quia tunc cautio haberetur pro prestita. vt. j. eo. l. si finita. §. eleganter. vel non fuisses iussus tamen in cōtumacia tui nō venientis ad requisitionem iudicis ego fuissem missus in possessionem. nam ꝛ tunc haberetur cautio pro prestita: vt. d. l. si finita. §. illud. ꝛ. l. cum postulassem. Et ita intellige glo. si. in prin. l. hoc amplius super verbo angustias. Si vero queritur an cogaris casu versante ad emendationem tunc aut tu non pronocatus a me vis rudera tollere. ꝛ non permittitur tibi nisi emendes damnum preteritum etiam si fui negligēs petere cautionem ꝛ etiam caueres de futuro ꝛ omnia etiam inutilia tollere. vt hic in versi. responde si dominus. Aut fuisti a me pronocatus. quia egi vt tollas vel dimittas ꝛ tūc aut fui negligens in petendo mihi caueri ꝛ non teneris emendare damnū preteritum etiam si vis tollere. sed solum dimittere rudera. vt §. ea. l. euenit. ꝛ. l. hoc amplius a contrario sensu. Aut nō fui negligens: ꝛ tunc si vis tollere teneris etiam damnum preteritū emendare: vt. d. l. hoc amplius. per rationem que ibi ponitur. Sic ergo licet mihi non succurratur per viam agendi succurri

3 tur per viam excipiendi istis casibus. ¶ † Secūdus passus est eo casu quo non curas tollere rudera vtrum possim agere qō tollas. glo. penul. huius legis videtur dicere ꝙ non si fui negligens in petendo mihi caueri. Tu dic aut volo agere precise vt tollas ꝛ non possum siue fui negligēs siue non. quia potes habere pro derelictis. vt. d. l. euenit. in fi. Aut volo agere non precise. sed alternatiue: vt tollas. als pro derelictis habeas: vt sic sciam quid sim facturus cum anteꝙ declares pro derelictis habere sint tua. vt. l. hoc amplius. §. de bis. j. eo. ꝛ tunc dico ꝙ agere possum etiam si fui negligens in petendo cautionem. vt dixi in. l. euenit. ꝛ ibi etiam hoc tenet Ange.

4 ¶ † Tertius passus est eo casu quo cum ago vt tollas vel pro derelicto habeas et vis habere pro derelictis vtrum sufficiat ꝙ habeas pro derelictis ipsa rudera que iacēt an etiā debeas habere totas edes etiam in partibus que non ruerunt. et in hoc distingue aut fui negligens. ꝛ sufficit ꝙ habeas p derelicto ipsa rudera. vt. l. euenit. Aut non fui negligēs. ꝛ tunc oportet ꝙ etiam dimittas to-

5 tas edes vt in fi. buius. l. cum. l. sequē. ¶ † Quartus passus est certum est ꝙ ille qui damnum recepit habet interdictū de ruderibus tollendis. vt tollantur vel pro derelicto habeantur. Quid de illo cuius domus cecidit si vult rudera tollere ꝛ facere ea que sibi incumbunt ꝛ aduersarius contradigit. Respondeo etiam ipse habet interdictum non de ruderibus tollēdis. qz illud datur damnū passo. sed ne vis. fiat sibi asportare volēti. ar. j. in. l. hoc amplius. §. de bis. ꝛ qō ibi not. in glo. q̄ incipit qō est supra. Eg p̄dictis patet ꝙ lex hoc amplius in prin. mihi corrigit de eo qō dicit in fi. l. pretor. sed supplet illud dum dicitur vel tollere licet quidam contrarium digerint.

1 **Hoc amplius iulia. ait. De his autem.** †Res tuas i fundū meū collapsas vel deportatas vi fluminis vel aque impetu potes vēdicare vel per interdictū reposcere quatuor concurrētibus: scilicet ꝙ caueas de damno futuro qō eg asportatione posset cōtingere. Et hoc habetur in isto. §. a in prin. §. sequentis. Et ꝙ omnia asportes etiā inutilia: vt i seq. §. i ver. nec aliter. ꝛ ꝙ terre mee nō coalescant vel sint vnite cum mea. vt in seq. §. in ver. ita demum. et ꝙ caueas de damno preterito emēdando. vt in. §. neratius. licet in hoc alij iurisc̄sulti de quibus in. §. precedentibus cōtra. sed corrigūtur per neratium. h. d. sm intellectū quem tenet Dy. ꝛ Bart. Alius intellectus est ꝙ non corrigat: sed loquatur in casu in

su in quo ille cuius res dederant mihi damnū poterit prouidere ligando ratē funibus qō si non fecit culpa sua euenit. ꝛ dico potuit. s. de leui. At non ob. id qō dixi in. §. hoc edictum sed precedentes iurisconsulti loquuntur quando non potuit prouidere ꝛ ista magis placet. ꝛ eam tenet Ang. quia euitanda est legū correctio. l. vnica. de inoffi. do. Nec obst. ratio Dy. ꝙ quādo neuter est in culpa potior est conditio rei. et sic intelligit. §. neratius etiam quando non fuit in culpa. quia illud est verum ceteris paribus ꝙ hic non est. imo potior est conditio agentis cū constet ipsum esse dñm rei quā respicit. ꝛ reus non negat sed non vult reddere nisi damnū emendetur. certe non potest retinere postꝙ euenit sine culpa illius. Et isti tex. sunt quotidiani. et reperio ꝙ dñs Fede. de senis in suo consilio. ciij. interrogatus de casu huius. §. non fuit recordatus ꝛ consuluit quendam dñm Francisc⁹ de sartiano magnū legistam dicēs ꝙ cōmunis opi. rusticorū est ꝙ fi flumen res tuas transportat ad fundum meū ꝙ ille sint mee ꝛ nō possis repetere. Sed sibi videbat hoc

a iniquum^m ꝛ allegabat q̄dam iura satis alonge: sed respondit idem. sed nec allegauit istum tex. vbi est casus.

2 ☞ Proprietarius tenetur repromittere tātum tam de vitio soli ꝙ superficiei. sed superficiarius tenetur de vtroq; vitio satisdare.

3 Si eras debitor meus: ꝛ cōstituisti procuratorē generalem ad litē. ꝛ ego incepi agere contra procuratorem faciendo ipsum solum citari ꝛ non te: ꝛ ipse est contumaz. propter eius contumaciam possum peruenire ad primū decretum contra te non autem ad secundum. ꝛ an ad sententiam diffinitiuam.

4 Si fuit citatus dñs qui misit procuratorē qui nō cōparuit. tūc ipse dñs dicitur contumaz. ꝛ potest peruenire etiā ad secūdum decretum contra eū ꝛ etiam ad diffinitiuam sententiam.

1 **Quesitum.** †Hic incipit exponere sm verbū edicti ptoris positi in principio legis dū dicit suo nomine ꝙmitti alie noue satisdari qualiter dicaꝝ qs cauere suo noīe vt sic sufficiat sola ꝙmissio ꝛ qualiter alieno vt sic requiraꝝ satisdatio cū fideiussorib⁹ ꝛ durat vsq; ad. l. qui bona. §. qui dāni. ꝛ est difficilis ista pars. vñ notādū ꝙ interdum vnus est plene dñs alicui⁹ domus. Alius vero nō est dñs nec habet aliq̄ ius in re: vt pcur. vel negotiorum gestor. ꝛ tunc est clarū ꝙ si ꝙm⁹ vult cauere sufficit repromissio. qz cauet p se ꝛ pro iure suo. Si vero secundus: requirit satisdatio qz nō cauet pro se sed pro dño. vt no. in prin. huius. l. in glo. sin. q̄ incipit vt procuratorio. Sed interdū cōtingit ꝙ vnus est dñs. Alius tñ habet ius in re: ꝛ tunc est in dubio qualiter debeant cauere qō determinaī in istis tex. ꝛ pōt hoc contingere pluribus modis. primo ꝙ vnus sit proprietarius et sic habet directū dominiuz tam in solo ꝙm in superficie et alius supficiarius qui habet solum vtile. ꝛ in superficie tantū nō in solo. Et isto casu loquitur iste p̄imus. §. ¶ Interdum cōtingit ꝙ vnus est proprietari⁹. Alius habet vsumfructū qō est minus ꝙm habere vtile oīnium ꝛ tūc loquit. §. sequēs. cū. l. seq. ¶ Interdū cōtingit ꝙ vnus est plene dñs alter hz ius hypothece in illa re qō est etiaz minus ꝙm precedētia: qz nulla hz cōmoditatē eg re: sed solum securitatē ꝛ tunc loquit leg: quid decre. cum. l. seq. ¶ Interdū vnus habet dominiū alter hz possessionē bona fide tanꝙm dñs. ꝛ etiam tit. ꝛ loquitur leg: qui bona. in prin. ¶ Interdum habet aliud ius puta seruitutē predialē. ꝛ loquit. §. primus eiusdem. l. qui etiā loquitur gñaliter in quocūq; alio ius habente in re aliena postea in. §. cū inter. determinat circa predicta vnū dubiū.

2 ꝛ. h. d. iste. §. † Proprietarius tenetur repromittere tm tam de vitio soli ꝙm de vitio superficiei. Sed superficiarius tenetur de vtroq; vitio satisdare. Et vtroq; cessante fit. missio in possessionē super iure vtriusq;. h. d. Rufio primi dicti est: qz cū proprietarius habeat directū dominiuz tam in solo ꝙm in superficie pro cuiusc̄unq; vitio caueat siue superficiei cauet pro iure suo cōseruando: ideo repromittit tantū. Sed superficiarius habet dūtaxat vtile dominiū in superficie tantū. In solo vero nec vtile nec directum tamen censetur esse procurator proprietarij super defensione directi dominij. iuxta not. §. titu. j. l. i. §. fi. et sic potest astringi tanꝙm procurator in rem suam ad cauendū pro domino seu proprietario et ideo tenetur satisdare cum illud dominiū directū non sit penes se et in consequentiam eius qō est principalius satisdat etiam ratione vtilis dominij. nam debes scire ꝙ sicut vtroq; habet vtilitatem eg re ita vtroq; debet sentire incōmodū vt si post cautionē ruat emēdetur dānū per vtrūq; pro rata ꝛ econuerso: vt patet. j. l. proxima. versi. sed nisi et versi. fin. ¶ In glo. in verbo de vtroq;. que incipit si noīe. ibi si vero a superficiario petātur. Tu dic ꝙ etiam si petitur a solo superficiario cū ipse sit procurator proprietarij censetur peti in dubio non solū de iure suo: sed etiā pro iure proprietarij: et ideo satisdat sic potest intelligi hic. Sed si diceretur expresse ꝙ veniat ad cauendū pro iure suo sufficeret sola reprōmissio: sic potest intelligi lex contraria potest etiam intelligi in alio casu quando vtroq; conueniebatur vt veniret ad cauēdum: quo casu censetur velle actor quod quilibet caueat pro iure suo: et ideo siue vtroq; compareat ꝛ cauere velit sufficit sola reprōmissio siue alter tātū vt ibi. iste vero textus potest intelligi in alijs duobus casibus. scilicet quando conueniebatur proprietarius tantum ꝛ superficiarius comparebat ad ipsum defendendum vt in glo. ꝛ bene. Item quando solus superficiarius conueniebatur simpliciter: vt caueat non expresso pro iure suo tātum: quia videtur conuenirī vt caueat pro iure vtriusq;. ¶ In glo. que incipit ex primo. Aduertendum quod ista gloss. debet intelligi quando fuit citatus vel requisitus solus superficiarius vt veniat ad cauendum suo: ꝛ etiam procuratorio nomine pro prietarij quo casu est cōtumaz. glossa ista notabilis vult ꝙ possit fieri missio ex primo decreto non solum contra ipsum: ꝛ super iure suo sed etiam contra proprietarium: et super iure ei⁹.

3 Sed ex secundo decreto non fit missio nisi super iure ipsius superficiarij. † Et qua gloss. determinatur questio si eras debitor meus: ꝛ constituisti me procuratorem generalem ad litem: ꝛ ego incepi agere contra procuratorem faciendo ipsum solum citari ꝛ non te ꝛ ipse est contumaz propter eius contumaciam ꝙ possum peruenire ad primum decretum contra te: non autem ad secundum. Et de ista questione no. in. l. iij. C. de procur. et dicit Ange. hic ꝙ nec etiam ad sententiam diffinitiuam potero peruenire contra te ratione solius contumacie. Intellige si est casus in quo possit procedi ad sententiam lite non contesta. quod no. quia potest contingere florentie vbi non requiritur vera contestatio sed contumacia in non comparēdo in termino que habetur pro cōtestatione: vt si fuit citatus talis pro

4 curator non possit peruenirī ad diffinitiuam cōtra dominum. quod perpetuo tene menti. † Fed si fuisset citatus ipse dominus et ipse misisset procuratorem qui non comparuisset tunc potius diceretur contumacia ipsius domini ꝙm procuratoris. vt l. procuratorem. §. tntores. §. man. ꝛ not. in. l. i. §. fi. procurator. si quis ius dicen. non ob. per Barto. et sic posset peruenirī ad secundum decretum ꝛ ad diffinitiuam sententiam contra eum ꝛ ita esset hic si fuisset citatus ipse proprietarius ꝙ veniret ad cauendum ꝛ etiam superficiarius ꝛ neuter veniat: quia tūc pro- a prietario noceret sua contumacia non procuratoris tātum tene menti.

2 ☞ Quando in domum ruinosam vnus habet proprietatem et alter vsumfructum. qualiter teneantur cauere. an cum fideiussore vel sine.

3 An quilibet eorū teneaī cauere in solidū. s. proprietarius reprōmittendo ꝛ fructuarius satisdando. an autem pro rata.

4 Si vnus cauit in solidū. an possit quis postea agere contra alterum vt similiter in solidum caueat.

5 Si fructuarius primo loco requisitus fuit contumaz in satisdando. qualiter petens ꝛ ad quid poterit prosequi contra eum si fuit requisitus ꝙ caueret pro suo iure tātum. ꝛ quid si etiam pro iure proprietarij.

6 Qualiter fiat missio ex secundo decreto in suo iure.

7 Quid si nō vult prosequi contra ipsum fructuariū contumacē an possit prosequi contra proprietarium vt caueat.

8 Licet ceperim iudicium cōtra te coram vno iudice. ꝛ fic debeat ibi finiri. tamen si es contumaz possum accedere ad alium iudicem non obstante pendentia litis.

9 Eo casu quo propter contumaciam fructuarij venerit quis cōtra proprietarium. ꝛ caueat qualiter succurratur proprietario contra fructuarium. ꝛ quid si fructuarius non fuit requisitus, et nu. 10.

10 Si solus proprietarius fuit requisitus et noluit cauere. et in eius contumaciam actum est contra fructuarium et satisdedit an eodem modo procedatur et quid si proprietarius non fuit requisitus.

1 **Celsus recte.** † Proprietari⁹ tenetur reprōmittere tantum de toto damno: licet alius habeat vsumfructum. Sed vsufructuarius tenetur satisdare de toto damno tam pro iure suo ꝙm pro iure proprietarij ꝛ eius procuratorio nomine. hoc dicit primo principium huius §. ꝛ principium. l. sequen. Et si vsufructuarius requisitus vt satisdet hoc non faciat denegabitur sibi ius vtendi vel per illum qui petit sibi caueri si per contumaciam eius mittatur in possessionem ex primo ꝛ secundo decreto iure illius. Vel p ipsum proprietarium si propter contumaciam fructuarij ipse fuerit compulsus cauere. hoc secundo dicit iste. §. Et si vterq; requisitus fuerit ꝛ vterq; sit contumaz fit missio in possessionē superiure vtriusq;. hoc tertio dicitur in. l. Quis. ver. quia nisi. ꝛ si neuter sit cōtumaz: sed ꝓprietarius requisitus cauerit debet vsu-

¶ Iniquum. dicit ibi Fed. q̄ tutius est ꝙ distribuantur in pauperes tanꝙm bona incerta.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

fructuarius sibi cauere de cõseruando ipsum indẽnem pro rata sua alias denegatur sibi ius vtẽdi. ℭcontra si fuerit requisitus solus fructuarius ⁊ satisfecederit nõ põt agere cõtra ꝓprietariũ vt caueat: sed si aliquid soluit recuperat a ꝓprietario pro rata. Alias vero nãcisci oñium ex secundo decreto boc. quarto ⁊ vltimo dicit in. l. ℚuis. versi. nisi. ⁊ sunt isti tex. valde difficiles ⁊ intricativt ex dicto summarij apparet clare. †Sic ergo patet ꝙ isti tex. tria principaliter determinãt primo qñ in domũ ruinosam vnus habet ꝓprietatẽ ⁊ alter vsumfructũ qualiter teneañ cauere an cũ fideiussozib⁹ vel sine ⁊ boc vi ꝓin. bu⁹ ℊ. vsq; ad versi. ꝙ si. ⁊ in ꝓin. l. seq. Secundũ est quid si sunt cõtumaces in nõ cauẽdo qualiter cõtra eos ꝓcedetur. ⁊ ista pars cõtinet duos casus. Unus est qñ solus vsufructuarius fuit cõtumax: ⁊ iste ponitur in ver. ꝙ si possessio. Alias est qñ vterq; ⁊ iste ponit in. l. ℚuis. ver. qz nisi. primus tñ casus subdiuiditur in duos. Primus est qñ ille qui petit sibi caueri cõtra cõtumacem fructuarij ꝓsequitur cõtra eũ petẽdo se immitti ex primo et secũdo decreto. ⁊ iste ponit in ver. qõ vsq; ad ver. idẽ ait. Secũdus est qñ dimisso vsufructuario vaditur cõtra ꝓprietariũ et ꝓprietarius caret de toto dãno ꝓpter negligentiã fructuarij qualiter ꝓcedetur ꝓprietario cõtra fructuariũ. Et boc i illo ver. idẽ ait vsq; in fi. ℭTertiũ ꝑncipale qõ isti tex. determinãt est qñ neuter est cõtumax: qz ꝓprietarius primo loco requisitus cauit qualiter sibi ꝓcedetur cõtra fructuariũ qui etiã tenetur participare de dãno vel ecõuerso qñ fructuarius primo loco requisitus satisfecedit qualiter sibi ꝓcedetur cõtra ꝓprietariũ. ⁊ boc in. l. ℚuis. ver. sed nisi ⁊ ver. fi. ℭCirca primã partẽ occurrũt tria dubia. primũ est qualiter teneañ cauere an cũ fideiussore vel fine. ⁊ tex. in ꝓin. huius. ℊ. dicit ꝙ ꝓprietarius fine fideiussore: qz defendit causam suã fructuarius vero cũ fideiussore: qz defendit etiã causam aliena. i. ꝓprietatẽ ad quã defendendã censet ꝓcuratoꝛ cõstitutus: vt. l. i. ℊ. fi. ℨ. ti. j. boc intelligit verũ qñ solus fructuarius fuit requisitus ⁊ simpliciter qz videtur requisitus vt caueat pro iure vtriusq; secus si vterq; simul vel fructuarius tãtũ pro suo iure: qz tũc sufficit ꝙ reprobatio mittat per. l. qui bona. ℊ. i. ℨ. eo. ⁊ qõ dixi. ℨ. ꝓgi. ℊ. ⁊ boc voluit hic glo. dũ dicit istũ casum similẽ precedẽti qõ intellige in iure: sed nõ in facto. ⁊ contrariũ ibi fomatũ hic cadere ⁊ eandẽ solutionẽ debere dari. Contra illud tamẽ ꝙ ꝓprietarius caueat vi debatur ratio: quia cũ ipse nullam cõmoditatem habeat videbatur ꝙ nullam incõmodum deberet sentire cautiones iurisc̃ sulti in. l. seq. in ꝓin. dicunt boc non obstare vt colligitur ex aduersatiua ℚuis nec respondẽt ad contrariũ. Sed tu dic qõ licet non habeat sperat tñ habere cessante vsufructu: ideo debet ꝓprietatẽ defendere. ℭ†Secundũ dubiũ est vtrũ quilibet eozũ teneatur cauere insolidũ: scz ꝓprietarius reprobatio mittat per. l. qui bona. ℊ. i. ℨ. eo. ⁊ qõ dixi. ℨ. ꝓgi. ℊ. ⁊ bocvoluit hic glo. dũ dicit istũ casum similẽ precedẽti qõ intellige in iure: sed nõ in facto. ⁊ contrariũ ibi fomatũ hic cadere ⁊ eandẽ solutionẽ debere dari. Contra illud tamẽ ꝙ ꝓprietarius caueat vi debatur ratio: quia cũ ipse nullam cõmoditatem habeat videbatur ꝙ nullam incõmodum deberet sentire cautiones iurisc̃

1 **De illo queritur.** †No. in ver. aut em. istum tex. qui semp allegat qō si quis erat suspectus et fugitiuus tēpore quo mecū 2tractit nō possum postea facere ipsū capi tanq̄ suspectum ꝛ fugitiuū qz imputandū est mihi cur secū contragi facit. l. si his a quo. in fi. vt in possessio. lega. ꝛ l. fi. ſ. de spon. debet ergo supuenire causa suspicionis ex post facto: vt. l. creditores. de priuileg. credit.

2 ¶ †Et no. istud qz plures facies relagari cum cōiter fiat 2tra riū q̄ statim q̄ quis iurat suspectus et fugitiuus cōmittit captura: sed male ꝛ ex ignorantia. [a] ¶ †Facit etiā q̄ si mulier nubit viro inopi nō pōt peti dos sibi cōfignari propter inopiam hoc verū nisi inopia vel suspicio fuisset occulta. ar. in. l. vtilitatis. de confir. tuto. No. etiā ex isto. ſ. fi. q̄ auxiliū ordinariū excludit extraordinariū qō est verū qñ eque plene ꝓuidet: als secus: vt dixi in. l. in puinciali. ſ. ti. i. Et qñ tendunt ad idem als secus. vt. j. e. l. ſ. si qs opus. ꝛ adde ad istū. ſ. l. inquilino. cuꝫ ibi no. j. eo. ¶ †Iste. ſ. allegat q̄ si te offendi indebite ꝛ postea peto q̄ caueas mihi de nō offendendo q̄ nō debeo audiri. Bar. tñ tenet hic 3iū ꝓpter periculū psone qō est maius q̄ periculū rei. sed Ang. in. ſ. q dāni. ſ. ea. l. tenet primā partē ꝛ melius:

5 q: † frustra ꝛportat augiliū qui cōmittit [b] in legē: vt. l. augiliū. b ſ. in delictis. ſ. de mino. pōt dici q̄ indeꝫ ad mei instantiam teneatur 2pellere: sed si vult ex suo officio pōt: vt. l. equissimū. ſ. de vsufru. ¶ Similiter no. Bar. in. l. cōsentaneum. C. qūo ꝛ qñ iud. qō aliquando iudex potest aliquē capere ex officio ad mei vtilitatem ꝛ non compellitur si non vult.

b ¶ Cōmittit i. l. 1 in hoc articulo qui cōmittit i. l. habeat bñficiuꝫ l. vide Sozi. con fi. cxviij.

Et superficiarium. †Supficiarius ꝛ vsufructuarius pōt pete re sibi caueri. Sed bonefidei possessor etiā cū ti. nō pōt petere a dño: sed ab alio sic. b. d. tex. cū glo. ¶ In glo. q̄ incipit cōpete re ibi: sed contra eos alias sic. Vult ergo ista glos. q̄ bonefidei possessor cū ti. sicut baberet publicianā cōtra aliū ad quē puenerit possessio ꝑtere illi: qz habet quasi oñium vt in toto titulo de publicia. Ita ꝛ 2tra aliū defendit in hac petitione cautionis facit optime. l. si ab eo. ſ. de pigno. Sed cōtra oñm sicut nō baberet publicianā regulariter: vt. l. li. ſ. de publici. Ita nō potest agere vt sibi caueat: qz ius istius agētis nō est validum cō tra verum oñm in aliquo: sed cōtra nō oñm ꝛ cauentem imo.

c ¶ Interualluꝫ. dicit q̄ per trienniū quis de malo efficit bonus ꝛ econuerso dici potest: vt voluit Ludo. ro. consil. cccxxvj.

¶ In casib⁹ ergo in qbus publiciana daretur cōtra verū dominū. de quib⁹ habeꝫ in. d. l. fi. ꝛ in. l. ſ a titio. de rei ven. Similiter posset petere hāc cautionē ab eo ꝑm Ang. qz ius quasi dominij est potētius ipso oñio in ipsis casib⁹. ¶ In eadē ibi: sed secus in alijs superficiario ꝛ vsufructuario. ſ. qz possiunt petere sibi caueri a ꝓprietario seu directo dño: qz in iure ipsorū defendūtur etiā cōtra directū oñm: vt. l. i. ſ. qui ꝓpetuum. si agervecti. Sed ista gl. videt dicere cōtra tex. expressum. j. e. l. dāni infec. stipulatio. ſ. j. ꝛ. ſ. ei qui. in qbus ōi q̄ fructuarius vel superficiarius non possunt petere sibi caueri a ꝓprietario seu directo dño: sed dic nō possunt ex hoc edicto: qz habēt aliud remediū ꝛ de illo forte loquitur glo. vel dic vt ibi plenius notatur.

2 ¶ Durante litigio super vno potest contra eundem dari libellus per eandem personam super alio.

1 **Si quis opus.** †Remedium extraordinariū concurrit cū alio extraordinario: ꝛ etiā cū ordinario quādo tendūt ad diuersa. b. d. Et istud vltimū referas ad prox. i. precedentē nō ad primū. qz cum alio extraordinario concurrit etiam si tendant ad idem: vt. ſ. ad. l. aqui. l. de pecoribus. ꝛ. ſ. l. aqui. l. quēadmodū. ſ. magistratus. dic vt dixi ti. j. l. in prouinciali. ſ. j. ¶ In tex. ibi: nuntiauerit et nō obstāte nuntiatione vicinus edificat vel de facto vel de iure prestita cautione de demoliendo et nuntians dubitat edificium debere ruere supra suū. nam per nuntiationem sibi prouidetur vt locus destruatur si appareat factum contra nuntiationē vel nō iuste factū non autē prouidetur vt si ruat ꝛ dānū det possit emēdatio dāni peti: vt patet in fi. ¶ In tex. ibi nā ei qui egerit ius aduersario nō esse: scz intentādo cōfessoriā. nam per eā similiter ꝓuidetur: vt opus factū cōtra debitā seruitutē destruatur ꝛ etiam vt reficiatur damnū qō ex tali edificatione agens passus est etiam nulla ruina interueniente: vt. l. loci corpus. ſ. cōpetit. si seruit. ven. nō autē de eo qō possit euenire propter ruinā: ideo de hoc petit caueri etiā durāte lite super confessoria ita innuit iste tex. †Et sic not. q̄ durante litigio super

2 vno potest cōtra eundem dari libellus per eandem personam super alio: quinimo etiam si succubuisset in confessoria posset petere sibi caueri. nec ob. excepit. rei iudi. quia agitur ad diuersum: vt. l. cum queritur. de excep. rei iudi.

2 ¶ Non debet vti beneficio legis qui contra eam super eodē commisit vel fecit.

Si peto a te mibi caueri q̄ me non offendas. et tu petis quod similiter ego caueam q̄ nō offendam te: non debes cōpelli ad cauendum mibi nisi etiam ego caueam tibi nisi subsit diuersa ratio in persona alterius.

1 **Si quis quia.** †Non potest quis ab alio petere id qō sibi facere denegauit. b. d. Et est pulcher casus ꝛ inducibilis ad multa. ꝛ ratio est ꝑm Dy.

2 †q̄ non debet vti beneficio legis qui contra eam super eodem cōmisit vel fecit: vt. ſ. de mino. l. auxilium. in fi. ꝛ inducitur ad questionem q̄ si peto a te mibi caueri q̄ me non offendam te nō debes cōpelli ad cauēdum mibi nisi etiam ego caueam tibi quod est verum nisi diuersa subsit ratio in persona alterius vt si tu me offenderas ꝛ nō ego te: vt. ſ. e. l. ſ. si quis iuxta. vel si maior est presumptio q̄ me offendas q̄ ego te ꝑm docto. ¶ Ultimo opp. de. l. postq̄. ſ. imperator. vt lega. no. caue. vbi teneor caueri tibi super re in qua denegasti mibi cauere ſo. vt not. per doct. C. vti pos. l. vnica. quia hic fuit translata possessio ꝛ dominium in me per secundum decre. ibi non.

2 ☞ In causa appellationis an debeat iterum iurari de calūnia. ꝛ nu. 4.

Juramentū testis an debeat repeti si iterum ex interuallo prō ducatur.

Et quantum sit istud interuallum. et nu. 3.

4 Propositum hominis est mutabile ꝛ qui semel est bonus potest effici malus ꝛ econuerso.

1 **Si quis stipulaturus.** †Licet qs iurauerit semel de calumnia si tamen ex interuallo petit sibi caueri debet iterū iurare. hoc dicit. Et potest intelligi duabus modis. scilicet ex interuallo. scilicet finita prima instantia in qua prius petierit caueri: et sic ex pedit dare nouum libellum ꝛ nouum iuramentum interuenire. †et tunc facit iste text. quod in causa appellationis debeat iterum iurari de calumnia: quia est instantia noua. vt. l. ita demum. cum ibi no. C. de procura. de quo est casus. in. c. ij. de iura. calum. Et idem in iuramento testis: vt repetendum sit si ex interuallo iterum ꝓducatur coram alio iudice: vt in casu. l. fi. de testi. ꝛ. c. ꝓsentata. eo. titu. ꝛ hoc tenet ibi Abb. Potest intelligi in eadem instantia si per hoc longum interuallum post prestitum sacramentum sequatur eandem litem super eodem libello per rationem que hic ponitur: quia propter interuallum temporis posset esse causa mutata ꝛ animus petentis cum sit variabilis vt hic in glo. que semper allegatur

3 vna cum tex. ad hoc †q̄ propositum hominis est mutabile: et ille qui semel est bonus potest effici malus ꝛ econuerso. facit. l. deberi. C. de fideicō. liber. ꝛ quod not. in. l. de tut. C. de in integ.

c resti. ꝛ quantum sit istud interuallum [c] relinquitur arbitrio iu-

4 dicis. arg. in. l. j. ſ. ait prator. ſ. de iure deli. ¶ †In glo. que incipit. scilicet iterum. in fi. ibi corrigitur per auto. ꝛc. Tu dic contra quia loquitur de iuramēto de calumnia quod prestatur ad solennizandum iudicium ꝛ concipitur non solum de presenti: sed etiam in futurum quia in tota lite non committet calumniam. ideo sufficit semel esse prestitum hic vero non prestatur ad solennizandum iudicium sed potius ad probandum inter esse: vt no. j. prozi. ſ. et si concipitur de presenti iudicium quod non competit animo calumnie: sed quia pretendit iustum interesse. istud autem interesse potest deficere et sic posset calumniari de presenti: licet primo non fuerit calūniatus. ¶ In glo. seq. ibi. ſ. de transac. cum bi. ſ. in persona. dic q̄ possibile est ꝓpositum hominis mutari: ꝛ presumitur in his que sunt modici ꝓuidicij vt hic. vel modicum grauamen est q̄ iterum iuret non sic in his que sunt magni ꝓuidicij. quod dic vt no. in. c. sel mel malus. per Dy. de reg. iur.

2 ☞ Juramentum de calūnia an sit de veritate ꝛ qualiter iuret ꝓcurator.

3 Causa damni infecti an sit summaria.

1 **Si alieno nomine.** †Petens caueri alie no nomine ita demū iurat de calūnia si ille cuius nōe petit. debet iurare si ꝑ seipm peteret nō aliter. b. d. ¶ In tex. ibi fuisset postulaturū gl. in. l. prator. circa ꝓin. ſ. e. q̄ incipit cur alieno. in fi. dicit q̄ istud iuramētū credulitatis qz ruat qō credit illud cuius nomine postulat nō petere alio calūnie nō expedit mādatū. ꝛ ideo non expedit q̄ ad hoc habeat mandatū speciale: qz iurat de sua credulitate †sed iuramētum de calūnia: qō ꝓstat ad solēnizandū in-

2 diciū nō est de credulitate ꝫ de veritate: vcꝫ q̄ oñs nō petit animo calūnie. ꝛ ideo ad hoc vt possit prestari p. procuratorē requiritur q̄ habeat speciale mādatū: vt in. c. fi. de iura. calū. lib. vi.

d Et tunc iurat in animam domini. [d] et ista est vna differentia. ¶ Alia est qz illud iuramentū dicitur solennitatis istud autez dicitur probationis quia per ipsum probatur interesse petentis. ita videtur doct. hic sentire quod est notandum ꝛ scōm hoc sufficit

sufficit allegare iustam causam puta q̄ habet domū vicinā et q̄ illa est sua nō tū habet interesse plene probare q̄ sit sua sed sufficiet iuramentum calūnie sicut qñ quis petit se immitti in

3 possessionē ex primo decreto: qz pōt. pbare debitū cū iuramento: vt no. in. l. cū. pponas. C. de bo. auto. iudi. pos. †Et ex hoc se quit aliud qō ista causa est summaria nō solū quātū ad abbreuiandas dilationes: sed etiā quantū ad. pbationes fiendas: qz summarie fiunt. i. nō plenarie cū sit modici ꝓuidicij hec cautio ꝛ periculum sit in mora. facit. l. thesaurus ad exhibendū. et qō no. Bar. in. l. i. de preto. stipula. in. ſ. pe. vel fi. ꝛ. l. fi quis a liberis. ſ. fi vel parens. de libe. agnoscen. Letera circa ista iuramēta vide bic per Bar. qui mouet plures qstiones circa materiam. l. ij. ſ. qō obseruari. de iura. calū. Et no. bic gl. sup verbo debeo dū dicit: qz nō fit in forma sui iudicij nā innuit quod in hac causa nō detur libellus. nec cōtestetur lis. Cōtrarii tenent docto. vt dixi. ſ. eo. l. iij. ſ. hoc autem iudicium. Et sic quantum

a ad substantialia iudicij ista causa nō est summaria [a] qz nihil debet de substātialibus omitti. ꝛ sic dabitur sentētia in scriptis: licet quantum ad alia fit summaria. vt. ſ. dixi.

2 ☞ Infinitas an sit vitāda qñ agitur de obligatione 3bēda.

3 Ubi apponitur dies in cautione dāni infecti qualiter debeat adhiberi cause cognitio.

4 Qui se obligauit hac cautione ad diem si iterū timetur damnū non liberatur.

Quādo petitur tenuta reuocari quia forte est nulla si tū de nouo esset danda an debeat cōfirmari ꝛ non reuocari.

5 Cū petitorij ꝛ possessorij deducit in iudiciū. et prō vna parte constat de iustitia in possessorio. prō altera in petitorio q̄ prō nuntietur super vtroq̄ ꝛ prevalet sententia in petitorio.

1 **Huic stipulationi.** †Non tenet se obligare perpetuo hac cautione: sed debet statui tps arbitrio iudicis ita q̄ si edificiū ruat et teneat fi träfactū fit illud tps ꝛ adhuc dānū timet iterū cauet. Si vero tps nō fit appositū ex certa sciētia quādocūq̄ ruat cō mittit stipulatio. Si vero p errorē iuris intelligit appositum tps qō apponi cōsueuit in talibus. b. d. cū. l. seq. ꝛ ꝓin. seq. vsq̄ ad. ſ. deinde. ꝛ incipit bic exponere quanta verba edicti ꝓtoris posita. in. l. prator. ſ. eo. ibi dū dicit in eandē dicit qua causa cognita statuero ꝛc. ¶ No. bic duo mēbra an infinitas fit vitanda quādo agitur de obligatione contra bēda: qz quantū ad inuitū est euitanda: qz si non vult se obligare in infinitū non cogitur: vt bic in versi. nec ex em. Quantū vero ad volentē nō euitatur: qz si vult se obligare in infinitum potest: vt. l. in infinita. versi. si quidē. cetera circa istū articulū vide bic per Bar. qz est

3 via bocardica. ¶ †Item no. q̄ ī appositione diei debet adhiberi cause cognitio ꝛ practica erit vt mittātur artifices ꝛ fabri ad locū vt videāt infra quantū tēpus edificiū pōt ruere si ruere debet ꝛ dicit Bar. bic vnū verbū qō vidi plures allegari q̄ iudex debet monere partes vt vadāt cū magistris ꝛ fabris ad locū ꝛ dicāt iura sua si volūt ad hoc vt illi melī ⁹ informati possint facere melioꝛē relationē. ꝛ nisi hoc fiat tali relationi nō staretur. facit qō babetur in. l. generaliter. ſ. his. de ꝓsentibus. ſ. de iureiurā. ¶ †Ultimo no. in. l. si finita. sup verbo liberetur. in pin. dū dicit q̄ si iterum timetur damnū nō liberatur: quia si liberatus esset iterū teneret se obligare. dicit Ang. per hanc glo. se pluries digisse qñ petitur tenuta reuocari: quia forte est nulla si de nouo esset dāda nō debet reuocari: sed petitio cōfirmari qō tene mēti. ꝛ habeo hūc casum de facto. Intellige tū dicti Ang. qñ fuit petitū q̄ cōfirmet. Alias nō debet cōfirmari per ea que no. in. c. ex cōquestione. de resti. spo. per Hostie. ꝛ qō no. in. l. circa. ſ. de ꝓba. Vel dic melius si ego peto tenutā infirmari qz nulla: ꝛ ita petis eā confirmari [b] qz si esset infirmata

b deberet de nouo dari vel petis eam de nouo dari rigore iuris: et etiam equitati debebit iudex super vtraq̄ petitione pronuntiare si reperiat vtrāq̄ veram videlicet q̄ sit in illa verū: quia si esset reuocata veniret de nouo danda ipsam cōfirmet vel de nouo det. Vide Bal. in. l. fi. C. de edicto diui adria. in. vij. opp. ꝛ

5 vij. col. †Sic in simili habetur cum deducitur in iudicium petitorium ꝛ possessorium ꝛ prō vna parte constat de iustitia in possessorio prō altera in petitorio. nam pronūtiatur sup vtroq̄ et prevalet sententia in petitorio. vt in. c. cum super. ꝛ. c. cum ecclesia. de causa posses. ꝛ ꝓprie.

1 **Sic finita.**

Deinde ait. †Prō opere qō fit in flumine publico vel in ripa eius si damnū timetur apponitur in stipulatiōe tēpus decēan nouum: licet si fiat in alio publico nō fit determinatū certū tempus: sed si relinquit arbitrio iudicis. ¶ Item prō tali opere ꝛ etiā prō quocūq̄ qō fiat in alio aliquo solo publico ꝛ ad vsum publicum destinatione vel etiam in priuato quod nō sit ipsius edificantis satisfatur: licet si esset edificantis sufficeret repromissio. ¶ Item prō eo quod fit in solo publico satisfatur solū prō vitio operis non soli: licet prō eo quod fit in priuato caueatur interdum etiam prō vitio soli. ¶ Item si opus fiat in publico autoritate pub. non cauetur de dam. infec. sed prædicitur ꝛ precipitur opificibus q̄ taliter faciāt q̄ vicinus non noceat hoc dicit. in effectu vsq̄ ad. ſ. eq̄ hoc edicto. Et sic sunt tria specialia qñ opus fit in publico vel qñ in alieno solo. primū est qz si fit in flumine publico vel ripa statuitur certus terminus ab edicto prætoris in alijs non. Secundū est quia satisfatur cum fideiussoribus. Sed si in priuato edificantis non sed cauetur: hoc tamen declara: vt no. Bar. ſ. eo. l. dāni. la. ij. Tertium est qz quando in solo publico non cauetur nisi de vitio operis: sed qñ in priuato etiam de vitio soli.

2 ☞ An vtile per inutile vitietur.

3 Si cōcessum fit aliquod priuilegium alicui ciuitati vel castro q̄ etiā ville subdite tanq̄ cōnexe possint vti tali priuilegio.

4 Priuilegium cōcessum districtui an extēdatur ad clericos.

1 **Ex hoc edicto.** †Si timeꝫ damnū de substantiali parte domus ꝛ non cauet fit missio in totam domum ꝛ etiam in alias partes substantiales: quia nō possunt ab inuicem separari. Si vero de parte nō substantiali: sed artificiali. tunc si potest ab alia parte separari fit missio in illam tantum si non potest separari idem quod in casu precedenti ꝛ incipit bic exponere alia verba prætoris que ponuntur. ſ. eo. prætor. ſ. de eo. ver. eum cui. in qua habetur qō contra non cauentem fit missio in possessionem ex primo et secundo decreto ꝛ ista est vtilior ꝛ solēnior pars que sit in edicto prætoris ꝛ durat vsq̄ ad. ſ. fina. huius. l. Et sunt isti tex. principaliores que sint in corpore iuris super materia primi ꝛ secūdi decre. que verba non reperiuntur alibi in tex. q̄ bic in. ſ. in lia. in quo ista materia examinatur per glo. ꝛ per Bart. o. Sed

2 plenissime in specu. de primo ꝛ secundo decreto. ¶ †Nota bonum tegtum ad illud bocardum an vtile [c] per inutile vitietur: quia si ponunt separari non vitiatur. alias secus. ar. bic. Vide bonum tegtum. cum glo. in. l. si sponsus. ſ. generaliter. ſ. de donatione inter virum ꝛ vxorem. ꝛ. ſ. de aqua quotidiana ꝛ esti. l. j. ſ. item queritur. et. ſ. trebatius. Item not. quod idem est iudicium de connexis. facit. l. ita autem. ſ. pterea. de administra.

3 tuto. ꝛ. c. translato. de constitu. †Et propter hoc allegatur iste tex. si concessum fit aliquod priuilegium alicui ciuitati vel castro quod etiam ville subdite tanq̄ connexe possint vti tali priuilegio. de hoc tangit hic Bar. Tu allega ad hoc glossam ordina. quam ipse non allegat. in. l. restituende. C. de aduoca. diuer. iudi. Et vide quod not. idem Barto. in. l. ij. de verb. signi. ꝛ Jaco. de but. in aut. quibus modis natura. effi. legi. ¶ Item an priuilegium concessum districtui extendatur ad clericos. vide Jo. an. in. c. fi. de offi. de lega. lib. vi. in nouella.

2 ☞ Missio in possessionem ex primo decreto facta de vno an prosit alijs.

3 Quid sit primum decretum. ꝛ an idem sit decretum et iussus ꝛ missio.

4 Quid sit secundū decretum. ꝛ licet sim missus ex primo ꝛ sim in possessione. an adhuc debeo iterum mitti ex secundo.

5 Primum decretum potest esse sine secundo. ꝛ an secundū possit esse sine primo.

6 Qualiter pueniatur ad primū decretū ꝛ quot sint necessaria.

7 Relatio nūtij qui citauit an debeat fieri indice [b] pro tribunali sedente. ꝛ an possit fieri notario cause iudicis absentis.

Quid de productione instrumentorum.

8 Citatio peremptoria in quibus casibus requiratur.

9 Peremptoriū q̄ possit dici quatuor modis.

10 Qualiter perueniatur ad secundum decretum et quot sint necessaria.

11 Reus an possit impedire missionem ex secundo decreto si faciat ista tria ꝛ de quibus bic.

12 Creditor si est missus ex primo decreto in hypothecis non auditur debitor de possessione si creditor est paratus probare incontinenti de hypothecis. ꝛ nu. 13.

13 Et quid in rei vendicatione.

14 Quo iure petitur interponi secundum decretum. et in quibus actionibus interponatur.

1 **Si plures.** †Plures missi in possessionem ex primo decreto in solidum sunt in possessione: qz quilibet cēsetur esse missus in solidū nō prō rata dāni qō timet. ꝛ ideo faciūt sibi partes per concursum. Sed si vnus primo peruenit ad secundum decretum. ꝛ alter petat sibi caueri si non cauetur iste secundus solus erit in possessione non primus intellige alter. scilicet nō ille 2tra quē

a ¶ Ex ignorantia. Adde Lud. ro. ꝛ si. cclj. eundem Pau. cōsil. cccxcvj.

b ¶ Animā dñi. Adde q̄ i roma na curia iurat etiā in animam suam vt dicit rota. dec. i. suis. de iura. calumnie.

c ¶ Interualluꝫ. dicit q̄ per triennium quis de malo efficit bonus ꝛ econuerso dici potest: vt voluit Ludo. ro. consil. cccxxvj.

d ¶ Confirmari. Adde Ang. ꝛ si. cccxcvj.

c ¶ Utile. de hoc bocardo an vtile per inutile vitietur. de Lu. ro. consil. ccccxcvj. Sozi. cō si. cxxxvij.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

facta fuerat missio ex primo ⁊ secūdo decreto. ne obstet. ff. eo. l. qui bona. §. si quis q². Itē expensas quas vnus ex missis fecit in reparatione rei in qua missi sunt recuperat ab alijs per vti. actio. cōmu. diui. hoc dicunt in effectu isti tex. vsq; ad. §. si quis autē in possessione quos ideo summaui. q². cōtigui sunt. Et qō dicit in vno de istis. §. reperit ⁊ alio cū declaratione tū ⁊ aliqua additione tū. §. iuli. principaliter allegat ⁊ ibi ponit tota materia. In isto primo. §. si plures. ¶ Not. tex. ibi: dum dicit alius mitti desideret. nā per hoc patet ꝙ immissio facta de vno non prodest alijs nec cēsentur alij immissi si ad petitionē eorū sit cō tumaz: ff. requiritur ꝙ faciāt se immitti. ⁊ sic nouus processus et noua citatio. Sed contra ꝙ vno immisso cēseantur oēs immissi: vt. l. cum vnus. ff. de bonis auto. iudi. possi. Sol. ⁊ notabiliter non requiratur nouus processus: sed sufficiat ꝙ vadāt saltē infra bienniū ⁊ refundāt partes expensarū factarū in ademptio ne tenute illi immisso ⁊ poterūt gaudere immissione absq; no uo pcessu: vt. l. si. C. de bonis auto. iudi. posi. Sol. ⁊ notabiliter illa iura loquuntur qui sunt plures creditores qui iure actionis quā habent implorando officium iudicis mercenarium ei deseruiens mittūtur in possessionē. tūc enim pretor nihil cēsēt dare a se. sed ius qō illi habēt exequi. hic loquitur qi sunt plures qui nō pretendunt habere actionē: sed ōtagat possunt implorare iudicis officiū nobile: vt eis caueat quo casu si iudex vnum mittit in possessionē dicitur aliquid a se cōferre non autem exequi ius petentis. Et ideo qua equitate illi cōfert beneficium eadem equitate vult petere ex cuius edicto hoc sit ꝙ sibi soli prosit ne beneficium suum extēdatur vltra quam ab eo fit petitum: vt. ff. eo. l. cum postulassem. Et eodem modo intelligitur. l. si is cuius. §. si plures. ff. vt in po. leg. Et idem esset si vn⁹ mitteretur iure actionis alter officio iudicis nobili per. l. ij. C. qui po. in pig. hab. Et ista voluit Bar. in dicta. l. cum vnus. vbi plene vide per eum. ¶ In isto. §. iulia. est vna glo. magna que monet in effectu quinq; principales questiones in materia primi ⁊ secundi decre. primā prosequitur vsq; ibi ad primum. secundam vsq; ibi: sed quo iure tertiam vsq; ibi in quibus. quartam vsq; ibi. est autē effectus ⁊ etiam post illud verbū in ver. alij dicunt. In ver. est autē effectus. ponit quintā questionē de effectu secūdi decreti ⁊ postea etiam circa finē de effectu primi. ¶ Circa primā partē glo. oū dicit ꝙ primū decretū dicitur primus iussus iudicis seu prima missio. innuit ꝙ idem fit decretum ⁊ iussus ⁊ missio qō est falsum: imo sunt diuersa qz prio indez decernit me mittendum in possessionē postea iubet nūtio ꝙ me mittat postea nūtius me mittit ⁊ ex istis tribus resultat primū decretū. ⁊ sic missio se habet ad decretū sicut executio ad sententiā diffinitiuā. ¶ Et notandū ꝙ istis trib⁹ interuenientibus cōstituit in re pignus pretorij: vt. l. nō mirū. ff. de pigno. actio. ⁊ ideo pro eo pōt cōpetere hypothecaria: vt. l. si is q. ff. de pigno. ⁊ etiam pignoratia: vt ptz ex. d. l. nō mirū q̄ est situata in illo ti. et facit qō no. f. e. vtiq;. Sed si non interueniret missio facta p nuntiū nihil. pdesset duo prioza. f. decretum de mittendo: et iussus quantum ad hoc vt sit ꝟstitutū pignus: vt. d. l. non mirū. l3 pignus ꝙuentionale solo ꝟsensu ꝟbaf: vt. l. j. ff. eo. ti. et. l. si tibi. §. de pignore. cum ibi no. ff. de pac. plus dicit Bar. notabiliter. l. i. j. ff. de acqui. posi. ꝙ non sufficit nuntium cōducere me vsq; ad locum ⁊ ipsum ostēdere mihi p ipsum ⁊ dicere immitto te in possessionez illius rei: l3 ex me in illā rē actualr⁹ introducere nō sic in vera possessione que per aspectū solum potest acquiri cū tradatur ab illo qui eā habet. Aliqñ tñ etiā si immittat iussus nō introducat in rem habet p̄o misso qñ introductio fieri non potuit: vt. l. cū ynus. §. fi. cū. l. seq. de bo. auto. iud. posi. Si autē sit negligens faciendo se mitti ꝙ quantū tēpus perdit ius immittēdi dic vt per Bar. in. l. p̄tor. §. fi. eo. tit. ⁊ habet. j. ea. l. §. pe. Dicit ergo primū decretum ſm Bart. prima aggrauatio. ¶ Itē scōo glo. ista dū dicit ꝙ scōm decre. 02 scous iussus siue scōa missio innuit ꝙ l3 sim missus ex primo ⁊ sim in possessione adhuc debeo iterū mitti ex scōo. ¶ Dy. tenuit cōtrariū qō sufficiat iudicē dicere inbeo te possidere absq; eo ꝙ dicat te immitto vel mandet nuntio vt me immittat ⁊ istud est verius vt probat in. §. precedēti. in fi. ibi possidere iussus fit ꝙ primo detinebat non possidebat. Et ista no. in addi. Spe. ti. de primo et secūdo decre. §. videndū. in addi. q̄ incipit: sed ¶ Dy. arg. insti. de rerū diui. §. interdum. ¶ No. etiam glo. ꝙ primum decretum pōt esse sine secūdo. Sed an secundū possit esse sine primo. glo. in se. parte. ibi oū dicit ver. ad secundū peruenit innuit ꝙ non. qō est verū qñ interponit cōtra absentem secus si cōtra presentem ⁊ inobedientem: vt. l. non alienum. ff. de interro. actio. ⁊ not. per Bar. j. e. l. nō autē statim allegata. ¶ Super secūda parte glo. inquātum dicit qualiter perueniatur ad primum decretū. no. ex glo. tria necessaria. s. ꝙ aduersarius sit citatus. ¶ Itē ꝙ peremptorie. Item ꝙ fuerit contumaz quia non venit nec misit. Adde alia quinq; que sunt necessaria ex ad partis instātiam fuerit citatus. ff. de re iudi. l. ad peremptorium. ¶ Item ꝙ fuerit datus libellus: vt in aut. de exhi. ⁊ intro. reis. §. fi. vero vt patet qz debet fieri pro mēsura debiti declarati. s. in libello. vt ibi ergo debet precedere libellus. ¶ Item ꝙ actor accusauerit contumaciā rei: vt. C. de iudi. properā. §. ⁊ si quidē. ¶ Item ꝙ ipse actor licentiatus recesserit: vt no. Jnno. in. c. ad peti. de accu. qō intelligit: vt statim dicam. ¶ Item ꝙ constet iudici de contumacia: vt. j. ex qui. cau. in posi. eatur. l. hic autē ibi liquere debere pretori ⁊c. Et ideo debet esse facta relatio nuntij de citatione anteq; perueniatur ad scōm decre. alꝫ non valeret. Et debet peruenisse ad notitiā iudicis. † Circa qō vide qō no. Bart. in. l. multū. de condi. ⁊ demon. in. l. theopōpus. de dote plega. vbi dicit ꝙ nō requirit ꝙ index sedeat pro tribunali qñ fit relatio nuntij. b Sed an possit fieri notario causa iudicis absentis dicit Bar. ꝙ sufficit ꝙ postea pueniat ad notitiā iudicis. ⁊ eodem non instrumenta possunt produci coram notario per tex. cū glo. in. l. eos. supverbo ad scrinia. C. de appel. Bal. contra in aut. que supplicatio. de pci. imper. offe. qz ista sunt de actis cause: vt in. c. qñ contra falsam. de proba. ergo debent fieri coram iudice: qz coram notario nō possunt fieri. pbationes sine cōmissione iudicis: vt not. in. l. inbemus. C. de libe. cau. ⁊ in. l. hac cōsultissima. §. fi. vel penul. C. de testa. Et puto ipsum verius dicere quo ad ꝓductionē instrumentoꝝ ⁊ testiū per id qō not. Jnno. in. c. cū in iure ante fi. de offi. deleg. vbi 02 ꝙ notarius debet dicere ꝓductionē instrumentoꝝ esse factā coram iudice: sed ex relatione nūtij. credo Bar. bene dicere si verū est ꝙ possit fieri iudice nō sedēte pro tribunali: qz non requirit cause cognitionē: vt. l. ij. quis ordo in bo. posi. seruef. ¶ Et notandū inquantum glo. dicit ꝙ debet citari peremptorie ꝙ peremptoria citatio re quiritur in trib⁹ casibus. f. cū peruenit ad primū vel secūdum decretū: vt in hac glos. notabili pro qua facit. l. ꝓsente. C. qui ad eccle. cōfu. ¶ Item qñ ad sententiā diffi. vt. d. l. ad peremptorii. Item qñ ad interlocutoriam que exigit vires iudici. puta absolutoriā ab obseruatione iudicij: vt. d. l. properandū. §. et si quidē. ¶ Item qñ ad adnotationē bonoz in causa criminali. ita dicit Barto. eleganter ⁊ in. d. c. ad petitionē. de accu. Extra istos casus nō requiritur peremptoria citatio: imo quelibet citatio presumit peremptoria ⁊ sufficit vnica tantū: vt cū citatur ad videndū iurare testes ⁊ similia ¶ debes etiā scire ꝙ peremptorium botest dici quatuor modis verum ⁊ solēne non tamen ex pressum vt cū quis fuit citatus tribus vicibus ⁊ postea quarta vice ex abundanti: vt. l. ꝛ post edictum. §. de iudic. Secundo potest dici peremptorium verum ⁊ expressum non tamen solēne. vt si fui citatus semel vel bis tantū cū istis verbis ⁊ peremptorie: vt in. l. nonnunq;. eo. ti. Tertium est quando est verū nō tamen expressum nec solēne. quia fuit citatus semel vel bis dum tamat nec fuerant apposita illa verba et peremptorie: sed alia idem importantia puta ꝙ nisi venerit procedetur ad sententiā vel ad aliam actum ipso vltcrius non expectato nam ista comminatio habet vim peremptorij: vt. l. in peremptorio. eo. titu. de iudic. Et dicit Barto. C. de fabricensibus. l. si apparitor. lib. xij. quod non sufficit dicere ꝙ procedetur ad sententiā ad hoc vt habeat vim peremptorij. sed debet addi. scilicet contra eum hoc non placet: quia sequeretur ꝙ postea non posset dare sententiam pro eo: quia ad illam non esset citatus: ⁊ tamen cōtrarium est verū: quia post peremptorium potest ferri sentētia etiā pro contumacia: vt. d. l. post edictum. ⁊ in. d. §. si quidem. cum sequen. in. l. properādū. Et ita audiui a Bal. viua voce. in. d. l. ad peremptorium. ſton tamen sufficeret dicere. alias procedemus pro iuris fuerit vel iustitia mediāte. quia ius vult ipsum ter citari. ergo vna citatio vel due cum istis verbis non constituerent eum contumacem. Est ⁊ quartum peremptorium. scilicet fictum non verum nec expressum: vt cum quis est citatus trib⁹ citationibus. nam leg babet istam citationē pro peremptoria: licet non fuerit facta quarta ex abundanti: vt. l. tres denuntiationes. C. quomodo ⁊ quādo iudex vel si pars fuisset monita ab ipso iudice: vt tali die compareret. nā non requiritur vltcrior citatio: vt. l. ij. eo. tit. ¶ Idem si fuit citatus per nuntium ⁊ dixit se nolle comparere. nam non esset vltcrius citandus et illa solum haberet vim peremptorij. ita sentit glo. in. l. fi. §. de in integ. resti. licet Ly. aliter dixerit in. l. consentaneum. C. quomodo ⁊ quando iudex. plus dicit Jnnoc. in. d. c. ad petitionem. ꝙ etiam si nihil dixit ex quo fuit personaliter citatus: non debet vlterius citari ⁊ sic non requiritur peremptorium nisi quando citatio fit ad domum. hoc non puto verum: quia ex quo nihil dixit non apparet de eius malitia: quia forte intendebat cōparere: sed in alijs impeditus non potuit vel fuit oblitus. ideo requirūtur alie. vel ꝙ fuerit dictum peremptorie: alꝫ non constituitur verus cōtumaz. Et ita intellige quod no. in. l. ex consensu

sensu. in fi. cum fi. de appel. Jnquantum vero glos. dicit ꝙ non venit supple. idem si venit ⁊ iudici non paruit. vt. l. quoties. §. pretor. de noxa. ⁊ in glo. ord nariā. in aut. qui semel ꝙ ℑ pūtem ⁊ nolentē contestari litem ad mandatum iudicis procedeē admissionē ex primo decreto. Idem si venit ⁊ non stetit: qz indice sedente pro tribunali recessit illicētiatus. a vt. l. scire oportet. §. oporteret. de ex cu. tuto. seu in. §. sufficit. Sed si stetisset vsq; ad recessum iudicis posset illicentiatus recedere ⁊ non esset contumaz. §. si iudex nihil sibi mandauit posiq; venit debet tamen accusare cōtumaciā actoris ita videtur intelligere Bar. in. l. d. cō sentaneum. ¶ † In alia particula gl. dum loquitur de secūdo decreto qualiter ad ipsum perueniatur colligе ex glos. tria necessaria vel quatuoꝛ primū est ꝙ precesserit primū decretū dum dicit misistis me in possessionem ex primo decreto: hoc intelligе verū nisi duobus concurrentibus ꝙ causa sit nogalis et ꝙ interponatur contra presentem ⁊ inobedientem: quia tunc potest interponi etiam non precedente. b ¶ Primo per. l. nō alienum de interroga. actione. ⁊ not. Barto. j. eadē. l. §. non autem. ¶ Secundo ex iterum citetur aduersarius ⁊ sic citatio facta in primo non proficit ad secundū: quia sunt actus diuersi: ⁊ contumaz in uno non propterea est contumaz in altero: vt not. in. c. eum qui. de dolo. ⁊ contu. lib. vi. nisi fuisset citatio generalis ad c totā causam c vt fit in curia romana ⁊ fiebat olim in curia prin cipis: qz accusabatur de longinquis partib⁹ vnde nō poterant in singulis actibus cōmode citari. Nam fiebat ⁊ fit in curia citatio generalis ad totā causam ⁊ si est cōtumaz potest procedi ad oēs actus sequētes ad sententiā diffinitiuā fortius ad scōm decretum de qua citatione generali: babetur in. l. cōsentaneum. C. quō ⁊ quando iudex ⁊ per Bar. in extrauagāti ad reprimendū super verbo minime. ⁊ per Jnnoc. ⁊ modernos in. c. cōsuluit. de officio deleg. ⁊ de procu. c. auditis. ¶ Tertio innuit glos. ꝙ debeat citari in personā si potest reperiri alꝫ ad domum dz dicit vel si non inuenitur domui sue ⁊ in hoc differt a primo decre. qz in illo glo. hoc nō requirit ⁊ sic videtur sufficere citatio ad domū etiā non requisita persona. ¶ Sed qualiter potest sufficere d citatio ad domū d cū requiraf latitatio vt statim dicit. ℜ Rideo intellige gl. cū fit missio in causa dāni infecti: qz tunc non requiritur latitatio: vt patet. j. ea. l. §. si forte. vbi pōt fieri cōtra absentem causa reipublice. in alijs secus. ¶ Quarto requirit gl. ꝙ si ipse non reperiatur nec aliquis forte sit in domo requirantur vicini ⁊ amici si nolunt eum defendere. Alij dicunt ꝙ hoc non requirit nisi in duobus casibus. f. qñ procedit cōtra absentem causa reipublice: vt. l. ergo. §. quibus ex can. maio. vel cōtra minorem indefensum: vt. l. hoc autē. j. quibus ex cau. in posi. ea. Et hoc tenet Bal. in aut. sed cū testator. C. ad. l. fal. Adde alia tria necessaria. s. ꝙ adhibeatur cause cognitio plenior ꝙ fuerit habita in primo: qz in primo sufficit probare debitū per iuramentū vt no. in. l. cū proponas. C. de bo. aut. indi. posi. Sed in scōo plene oz pbari: qz tū probatio sit pte absente oꝝ summaria. Jta intellige ꝙ not. in. l. fulcinius. §. cum autē. j. quibus ex cau. in posi. eā. ¶ Item requirit latitatio: vt ibi qō intellige preterq; in causa dāni infeti vt. §. dixi. ¶ Itē tertio requirit ꝙ per primum decretū nō fit actor plene consultū alꝫ nō peruenіat ad scōm ita debet intelligi. l. is cui. in pri. §. vt in posi. lega. Quod declara: vt ibi per Bar. ⁊ l. j. §. mulier. de vē. in posi. mit. Jn quibus gl. j. in ver. quibus actionibus. dicit fallere regulā. Et istū eundez intellectū habuit gl. si bene inspiciaf infra in ver. l3 que est ratio diuersitatis. vbi tz qō ideo in reali nō bz locū scōm decretū: 11 qz per primū bz desiderū suū. ¶ Itē no. ex glo. in ver. ⁊ si veniāt ⁊c. qr reus pōt impedire missionē ex scōo decreto. si faciat ista tria ꝙ veniat ⁊ refundat expensas litis ⁊ etiam dāna supplet ⁊ caueat de indicio fisti si passus fuit primum decretum ex eo: qz nō veniebat ad respondendū libello: vt in aut. ei qui. §. de bo. aut. iudi. posi. ⁊ i cor. vnde sumit. Si autē ex eo: qz iussus fuit soluere ⁊ nō soluit non recuperat nisi soluat qō soluere iussus fuit. tex. est notabilis. in. l. si pecunie. §. j. §. vt leg. not. caue. Et ideo qz fuit iussus cauere noluit similiter nō recuperat nisi caueat per tex. j. ea. l. §. si quis dāni. in fin. l3 fit paratus facere illa tria. Scōm hoc in ergo casu dāni infecti si nō fuit iussus cauere sed ōtagat citatus ꝙ veniret ad respondendum libello actoris et qz non venit facta est missio ex primo decreto veniendo postea ⁊ offerendo illa tria recuperat tenutā absq; eo qō offerret cauere. sed si fuit iussus cauere non recuperaret nisi caueret ¶ Item dū dicit gl. expensas verū est si facta fuit missio cōtra e maiorē. Quid aūt si cōtra minorē. e Jo. an. in addi. Spe. de primo decreto. §. sequit videre. recitat quatuoꝛ opin. dic vt ibi per eum. Itē ꝙ subijcit glos. dāna intellige. f. suspecta propter consuetudinem. vt. l. sancimus. C. de iudi. que etiā vult ꝙ nec expensas nec dāna reficiat nisi fuerit cōtumaz mala ꝟscientia: vt in fi. illius. l. colligitur qō est no. Admittit aūt semper qñ fuit facta missio in personali ad recuperandū possessionē offerēdo illam ante interpositionē scōi decreti non potest: vt. j. ea. l. §. postea. in reali vero admittit infra annum non post si lis nō erat contest. vel quasi: vt. l. si quis emptionis. §. l3 ⁊ si qs. C. de ꝓscrip. xxx. annoꝝ. Sed si erat conte. vel quasi nullo modo admittit de possessione: sed de ꝓprietate fiet nec post annum: vt in. l. consentaneum. C. quomodo ⁊ quad iudex. ⁊. l. ij. vbi in rē actio. Et hoc a 12 in rei ven. † Jn hypothecaria vero dicit spe. vnū singulare vbi in titu. de ꝟtumacia. §. sequif ver. sed pone cōueni. ꝙ si sum missus in possessionē ex primo decreto in hypothecaria. et aduersarius cōpareat infra annū ⁊ offerat expēsas ⁊ dāna et cautionē de iudi. fisti non debet audiri nec recuperat tenutam: sed cōstat de iure mee hypothece. Quod dictū refert Bart. ⁊ videt tenere in. l. ij. §. fin. de acqui. posi. et intelligit constat idest ꝙ sim paratus incōtinenti. pbare de iure meo. canoniste etiā ponunt istud dictum in. c. qñ frequēter. vt lite non cōte. Et cū anno preterito baberem istum casum de facto ⁊ essem aduocat⁹ pro ista parte dicebatur per aduoca. alterius partis istud dictū non esse verum per. l. si quis emptionis. §. sed ⁊ si quis. de ꝓscrip. xxx. annoꝝ. Une aduersario videt fieri in facto: sed nō iure: vt. l. sed si lege. de peti. here. in pūn. sed in precedēti. §. illius. l. qui incipit: sed hic super illis cōtra petentem restitutionem petitionis nō admittitur excepti. proprietatis etiam si excipiens sit paratus probare incontinenti ergo nec in illo. §. sed si quis. et si non admittitur in rei ven. ergo nec in hypothecaria: quia non est dare rationem diuersitatis. Sed certe temerarie videtur reprehendere spe. postq; ab alijs scribentibus non reprehēditur imo cō- b firmatur: ideo dicebam. ⁊ dico ꝙ licet specu. loquatur in hypo 13 theca † Tamen in rei ven. ꝙ si iussus ex primo decreto paratus est incontinenti docere de iure suo excludit reum volentem recuperare tenutam etiam si offerat illa tria. per ea que habentur in. l. ij. de edicto diui ad. tollendo. ⁊ in. l. si is a quo: vt in pol. lega. Nec obstat si dicatur vt illi dicebant ꝙ ille loquūtur in possessorio adipiscende secus in possessorio recuperāde in quo nō admittitur excep. proprietatis etiam si offeratur. pbatio inconuenti: vt. l. si quis a se fundum. C. ad. l. iul. de vi. qz illud est verum quādo agitur ex tra spoliatorem ⁊ illicitum detentorē. Sed missus in possessionē ex primo decreto nō est spoliator: nec illicitus detentor: vt. l. iste. de acqui. posi. Et sic magis assimilatur possessorio adipiscende ⁊ hoc est quod voluit specula. ⁊ magis clare videt velle in rei ven. in tit. de primo decreto. §. restat. ver. quid si ego nolens. ⁊ per petuo tene menti: qz est magna limitatio ad istam glo. ⁊ ad illū. §. sed ⁊ si quis. addo alia limitationez ꝙ si rens comparet ⁊ non intendit recuperare tenutam: sed soluz impeditur ne fiat missio ex scōo decre. ꝙ debet audiri absq; eo ꝙ offerat expensas ⁊ damna ⁊ cautionem de iudi. fisti. pone exemplum quādo per primū decretum plene ꝟsultū est imisso vt in. l. si is cui. vt in pol. lega. licet Bar. hic dicat cōtrarium. ⁊ nō c bene iudicio meo: qz forte non bene cōsideravit ⁊ reprehendit spec. qui tamē in loco allegato p eum non dicit illud qō Bart. dicit. Jsta ergo gl. debet intelligi qñ vult recuperare tenutam tunc non audit nisi offerat illa tria. secus si non vult sed solum impedire ne fiat missio ex secundo decreto. qz non est ratio quare non debeat audiri. Sclas ꝙ etiam oblatis illis tribus com petit reo pignoratitia pro recuperando tenutaz sicut in pigno re conuentionali. tex. est notabilis in. d. l. si is cui. in. §. queri po d 14 test. vt in posse. lega. Et ob hoc vide quod nōt. Bar. Jn. l. j. §. de pig. actio. ¶ Jn eadē ibi: sed quo iure. dic in ista. q. quod quā do petit immitti. p eo quod petit indicis officio nobili. sine oblatio immisse expedit ur iudicis officio nobili non mercenario: quia officium non deseruit alteri officio ſm Angelū. Sed si ꝙ eo quod petebat iure actionis est minus dubium: quia omnia contingentia in illa causa expediuntur iudicis officio mercenario deseruiente illi actioni. vt insti. de offi. iudi. per totum. ergo ⁊ hec ⁊ si ita est talis immissio erit de iurisditione: nō de imperio. Contrarium tamē est vt. l. ea que. §. magistratibus. ad municipales. Et ad cōtrarium responde quod ea que veniunt ex e natura actionis vt fructus ⁊ vsure ⁊ similia. ⁊ etiam ex natura iudicij vt peruenatur ad diffinitionem bene expediuntur iudicis officio mercenario. sed hec missio non fit ad illum finem. ideo officio iudicis nobili oriente ex edicto pretoris de quo habetur in titulo quib. ex causis in possessionem. ea. ⁊ sic est de imperio. ¶ Jn eadē ibi in quibus actionibus. Jn hac questione dic qō ex primo decreto potest missio fieri in qualibet actione petita: vel persecuta dummodo petatur aliquid dari vel etiā fieri super quo cadit imm. ſtio. alias secus vt cum petitur restitutio in integrum aduersus additionem hereditatis vel contractus vel vſucapionem vel cum quis petit se pronuntiari liberum: vel sui iuris. in illis enim non cadit immissio. ⁊ ideo quia non pu idetur actori per missionem prouidetur alio modo quia po-

cc

a ¶ Actualr. Ad de Alex. §. fi. qcij. et hic in lectu. 2

b ¶ Relatio nuntij. Adde Abb. §. fi. lxxxiiij. ⁊ Ludo. ro. §. fil. ccccliiij. are. §. fi. xxx.

¶ Extra istos casus. pōt poni citatiōe peremptoria ppter diffcrimē viarū: vt voluit glo. i. c. ex literis. de re. i in teg. q aūt quelibet citatio pretoria. dicit spec. in ti. de dila. §. nūc videndū qō non meminit se legisse q ꝙlibet citatio ad mediam causē dicaf pemptoria. iō mat. no. suis dicit qō requirit citatio peremptoria ad oēs casus silesꝫ pares ꝑiudicij 3 maioris illis. ff. annota. et qō in snia ab obseruatiōe indicij regraf citatio peremptoria: limita vt per Bal. i aut. q semel quē sequitur Anto. ō but. i. c. cū causam. de do. ⁊ ꝓtu. ⁊ illos refert ⁊ sequitur Ro. fin. suis. fol. xiij.

a

d ¶ Puto verū. mat. not. suis dicit posse dictum Jnno. ꝓcedere: q̄ pūs i iudicio fuit monit⁹ a iudice: qz tunc habet vim plenam citari peremptorie: vt. l. ij. C. quō et qñ iudex. 4

5

6

Archivo Histórico Rosario

test pertineri ad diffinitiuam nō contesta. vt aut. si omnes. C. si vt se ab here. absti. et. l. si vero. §. subuentum de fideicommiss. liber. et. l. qui se dicit. ff. de iudi. ¶ Ex secūdo vero decreto fit missio similiter regulariter vbicūq; cadit primum decretum nisi fuerit plene prouisum immisso vt in hypotbecaria et in casu. l. is cui. vt in pos. lega. ij aliqui dixerint secundum decretum non habere locum nisi in causa dāni infecti et nogali. ¶ Sed dic q; immissio que fit ex ipsis duabus cautis. s. damni infecti ⁊ nogali est alterius nature ꝙ illa que ex aliis in duobus. Primo: qr nō ex pouitur res venalis: sed primo loco? dicto adindicatur petenti. ¶ Secundo qr nō fit adiudicatio ꝑ mensuram debiti. imo ꝓ modico debito adiudicatur res magni valoris: sed in actionibus personalibus nō peruenitur ad secundū decretum. res enim primo exponitur venalis vt plus offerenti detur ⁊ si nō reperitur emptor adiudicat insoluti ꝓ quantitate debiti. ⁊ nō vltra: vt in ti. de bonis auto. iudi. pos. in rubro ⁊ nigro ⁊ magime in. l. j. ⁊. l. in venditione. ¶ Dubitatur autem de actione ex empto ⁊ breuiter tene q; in ea pōt interponi scōm decretū q; ij vēditor nō teneat ad transferendū dōium si nō habet eū si tamen habet bene tenet nec posset liberari nisi transferat per. l. cū manusata. §. nemo. de ẓben. emp. ¶ Dubitatur etiā de actione reali: vt prei vē. super quā gl. multū laborat bic ⁊ ij per quinq; rōnes nō habere locū scōm decretū. ¶ Tu dic ẓtium nō q; per scōm decretū efficiat dōis si iā erat nec possessor si post annū interponat q; iā erat effect? possessor: vt. d. l. si qs emptionis. §. sed si qs. ij efficit irreuocabiliter dōis. ⁊ etiā irreuocabiliter possessor. si ante lapsum anni interponatur: qr imponatur aduersario silentiū ne amplius audiat de possessione vel de ꝓprietate. j. ea. l. §. postea aūt. qō intellige ex cā precedenti ꝑm decretum non postea secuta. arg. in. l. hereditatis mactertere. C. de peti. here. ⁊ ita limitaf alio modo ille. §. ij ⁊ si quis vbi dicit q; adiſ intra annū in possessione ⁊ postea perpetuo de ꝓprietate. nā est verū nisi fuerit interpositū ꝑm decretū ⁊ tūc ad rationes glo. facile respondeſ si bene cōsiderabis. ¶ Si aūt nō erat dōis. tunc aduersarius erat: ⁊ consequīt dōium: ij tres adiudicetur sibi vt sua nō vt aliena. ¶ Si vero tertius ꝓsequitur vsucapiendi conditionē sicut si ꝓ eo esset lata sniā diffinitiua per tex. cū gl. insti. de offi. iudi. in fi. ⁊. j. de acqui. pos. pōpo. §. qui iussu. Et miror ꝙ doc. istum arti. nō plene declarant eo modo quo dixi qr ista est veritas in actione reali an interponatur ꝑm decretū. vide qō not. in. c. quoniā frequēter. §. in alijs vero. vt lite[a] nō contesta.

a ¶ Lite nō cōte. adde q; illud qō dſ in causa bñficiali ecclesiastica bz etiam locū in officio seculari cū qs illud peteret ⁊ reus eēt cōtumaz ꝑm iud. Ro. sing. suis. folio. cviij.

2 ¶ Detētatio ex primo decreto quid operetur.

Si quis autem. †Per primū decretū nō deijcitur primus possessor de possessione: sed immissus est in possessione vna cū eo dic vt. l. si is cui: vt in pos. lega. in pzin. vera ergo possessio est apud illū con tra quem facta est immissio: sed apud missum est detentatio: vt l. iij. §. fi. de acqui. pos. et. l. si duo. §. creditores. vt in possidetis.

¶ Quid aūt operetur ista detētatio an possit colere ⁊ fructus percipere. dic q; sic: negligēte tamē illo cōtra quē facta est missio nō aliter. vt. d. l. is cui. §. aut legatorū. vt in pos. leg. ⁊ not. in l. pretor. in pzin. j. de bo. auto. iudi. pos. ¶ Item bic loquit quando facta est immissio in rem mobili. Si aūt in rebus mobilib? dicit Ange. q; in eum transfertur possessio per illū. §. qui legatorum nisi persona suspecta: qr tunc deponerentur penes tertium. tene boc menti: qr notabile facit. l. si fideiusso?. §. fi. §. qui satisf. cog. ¶ Adde q; interdū etiā i immobilibus transfertur possessio in ipsum missum si iudici videatur per minimā contumaciam ⁊ qr citius parebit sibi: vt no. §. ea. §. si forte. in glo. super verbo discedatur.

1 **Non autem.** †Missio ex scōo decreto nō debet fieri statim post missionē ex primo: sed interueniēte tpis internallo ꝓpter qō aduersarius videat negligere. b. d. Tunc videt negligere quādo nullo iusto impedimēto subsistente cū possit nō venit ad recuperandū tenutaz. Quod totū iudicis arbitrio relinquit: vt no. glo. ma. in. §. inl. ibi: sed intra. qō tps ꝛc. vbi plures ponit opin. sed ista est vera. Quousq; vero subesset impedimentū non diceretur negligere ideo nō esset ꝓcedendū ad scōm decretum.

1 **Si forte.** †Contra absentē causa reipublicevel ẓtra minorem nō procedit ad scōm decretū. et si contra fiat restitutiū in integrū. b. d. Sic ergo valet mero iure alias nō esset necessaria restitutio: vt. l. in rē. in pzin. ff. de mino. Sed contra ꝙ nō valeat qr requirit latitatio. vt. l. fulcinius. §. j. j. quibus ex cau. in pos. ea. ? isti non latitant. So. illud est verum quando fit super actione personali que afficit personam eius contra quem fit: sed bic fit ꝓpter qō dānum quod continet ex re. ex quo ij oriatur actio nō tamen ꝓcise nec afficit personam si vult dare rem ꝓ noxa: vt. §. eo. pretor. §. boc edictum.

Jdeo non curatur latitatio persone: sed periculum rei. Jta tenent doc. bic in. l. ignorare. C. de in integ. resti. militum. patet etiam bic ꝙ missio ex primo decreto bene potest fieri cōtra absentem causa reipublice ⁊ contra mino. etiam cuz effectu: quia non restituuntur in integ. cum sint modici preiudicij. Et in illa sufficit qō aduersarius non defendatur: vt. l. boc autem. §. nō defendendum. quibus ex cau. in posse. ea. nam et contra pub. potest fieri: vt. l. apud iuli. eo. titu.

2 ¶ Forma immittendi ex secundo decreto.

1 **Ubi vero quis.** †Per scōm decretum prior possessor de possessione ejicit b. d. Sic ergo ptz ꝙ efficitur dominus ⁊ possessor immissus ex secundo decre. vt patet. ff. ea. l. §. iul. in fi. ibi dū dicit. si vero iam constituto dño: qō est verū si aduersarius erat dominus alias
2 efficitur quasi dōis: vt no. in. l. pretoris. in pzin. ff. e. ¶ Nō. etiā formam immitendi ex secundo decreto: quia iubetur possidere' non autem de nouo immittitur cum iam sit immissus ex pri mo: vt patet in precedentibus. §.

2 ¶ Si fui immissus ex primo ⁊ scōo decreto contra verū dominum citato ⁊ requisito tertio qui habebat ius in domo ruinosa tunc consequor dōium illius domus liberum.

Quid si fui immissus illo non citato ⁊ quid si fui immissus solum contra illum tertium.

1 **Si qua sint.** †Habentibus ius infra dōiū ⁊ cane re negligentibus sine iusta causa de negatur eis iuris persecutio. b. d. Et ponit tres casus. Et primum casum intellige in habente seruitutem predialem. Et ad uerte quod in oibus tribus casibus loquitur quando qs fuit missus ex primo ⁊ secundo decre. contra verum dominum ⁊ sic acquisiuit dōium rei. vnde denegatio ꝓsecutionis iuris tēdit ad cōmodū ipsius missi qr nō potest ꝓsequi ius suum aduersus ipsum immittum effectum dōm rei per secūdum decretuz. ¶ In primo tamē casu ius seruitutis qō erat apud illum non transfertur in missum sed extinguitur. qr res sua non potest si bi seruire. Similiter in secundo casu qr res sua non potest esse sibi obligata. ¶ In tertio vero casu videtur ꝙ ius vsufructus non extinguatur sed remaneat apud illum ⁊ in, immissum trāsferat cōmoditas. vt. l. si nogale. ff. de noua. ¶ Sed boc non puto verum imo ꝙ extinguatur postq; est effectus dominus ꝓprietatis quia non potest babere vsumfructum in re sua vt. l. vti frui. si vsufructus peta. nec ob. contrarium quia potest intelligi quando non fuit immissus contra verum dominum et sic non acquisiuit adhuc ꝓprietatē. Jdeo in ipsum transfert commoditas vsufructus, remanente iure penes vsufructuarium: licet in primo et secundo casu etiam si non sit immissus contra dominum non video quomodo possit fieri translatio iuris illius in ipsum immissum cū apud immissum non sit aliud predium cui illa seruitus possit attribui nec etiā debitum personale ꝓ quo possit esse res sibi oblig ata nec etiā video qualiter debeat denegari persecutio: ꝓ boc nō, pdesset ipsi immisso sed domino domus ruinose. qr adhuc remanet dōis postq; ẓtra eum non est facta immissio. ¶ Si vero sit tale ius quod possit transferri in immissum puta vtile dōium bene transfertur ex secundo decreto etiam interposito cōtra illum solum. casus est j. ꝓxi. §. ¶ Sed oppo. q; ista missio in iure corporali debeat aliter fieri: vt. §. titu. j. l. si pzins. solu. Jbi fuit facta missio ex primo decreto bic ex secundo. Jtez ibi agebatur de directo super ipso iure qō agens dicebat ad se pertinere bic non sup illo: sed super cautione prestanda nec dicebat illud ius ad se pertinere sed fatebatur q; ad illum tertium. ¶ Item adhuc oppon. q; illi tertio non debeat ius denegari: vt. j. eo. l. eozum. so. ibi non fuit citatus ille bic ſic ⁊ fuit contumaz ⁊ negligens in cauendo. Et boc vult glossella que incipit si tamē aligd possit ꝛc. ¶ Sz quero qui si domui ruinose in qua fui immissus ex ꝑmo ⁊ secūdo decreto debebatur aliqua seruitus in domum vicini. glossella bic sup verbo debita. videtur intelligere istū textum etiaz isto casu qō nullo modo video posse procedere. Nam tunc denegatio iuris noceret ipsi immisso in quem debet trāsire res cū illa seruitute ⁊ eius commodo nec ille in cuius domum seruitus debebatur tenebatur cauere: qr nō habebat commodū in domo ruinosa: sed incommodum. ¶ Ultimo ex predictis recollige q; aut fuit immissus cōtra verum dominum citato ⁊ requisito tertio qui habeat ius in domo ruinosa. ⁊ tunc cōsequor dōium illius domus liberum: qr ius illius extinguitur ⁊ super vtroq; debet pronuntiari ⁊ bic est casus huius. §. Aut illo non citato ⁊ tunc ꝓsequor dōium non liberum imo illi tertio remanet ius suum salnum: vt. j. eo. l. eozum. Aut fuit missus solum cōtra illum tertium: qr ab ipso solo petij mihi caueri. et tūc licet ꝓpter eius cōtumaciam possum immitti ex primo decreto. ⁊ super in re veri dōi. Quādo ille tertius habebat tale ius ex quo dicebat

procurator

procurator ꝓprietarij puta vsufructuarius vel hypothe. ⁊ petij ab eo caueri homine vtriusq; iugta ea que habent. ff. e. l. hoc amplius. §. quesitū. ⁊. §. celsus nō tamē possum immitti ex scōo decreto super iure veri dōi: vt ibi no. multominus si non petij caueri nisi. ꝓ iure illius tertij. Si aūt querit an possum imitti ex scōo decreto saltem super iure illius tertij isto casu tunc aduerte ad tres casus. nam aut illud ius erat tale qō nec respectu substantie. nec respectu cōmoditatis poterat in me transferri vt si erat ius seruitutis predialis vel ius hypothece. ⁊ tūc nō video quomodo possit fieri immissio. nā per translationē in me nō. nā seruitus debita fando tibi a fundo tuo nullo mō pōt in me trāsferri: qr nō habeo prediū cui appropriet nec etiā ius hypothece qō titius habet locū cobereat psonali obligationi que nō trāsfertur in me. sed apud eum remanet nec etiā video posse interponi ꝓ modū de quo bic dicit ꝙ denegef sibi ꝓsecutio illius iuris: qui nō prodesset mihi sed dño domus ruinose qui liberaretur ab illa seruitute. Et boc nō est mihi vtile postq; nō fuz immissus in dōium illius domus. ¶ Quedam sunt iura que possunt trālferri ꝓtū ad commoditatē nō ꝓtū ad substantiā: ⁊ in illis bene fieri pōt vt illa cōmoditas si in me transferat remanente ire penes illū. ⁊ sic extingueretur illa cōmoditas morte illius vt dixi in. l. boc amplius. §. si. ꝓ illā. l. si nogale. ¶ Quedā iuraque possunt transferri etiā quo ad substantiā vt ius vtilis dñij ⁊ super illo bene potest interponi scōm decretum ⁊ que sit summa eius habet. j. ꝓxi. §. vbi est casus.

2 ¶ Penultimū. l. ij. C. de sacrosan. eccl. j. q; nō currat ꝓscriptio vsq; ad centū in bonis ciuitatis in quatuor casibus nō bz locum in castris nec in bonis eozum.

Quid si habeo titulū a ciuitate que possidebat vt suum tamen erat alterius.

3 Malendei possessor si habeat auctoritatē iudicis: an prescribat longo tpe vel longissimo.

4 Differentia inter feudatarios linellarios vel ꝑcarios emphyteotas vel superficiarios remi. ⁊ q; illi habeant vtile dōium si cut qui habet predium vectigal.

5 Si bona istoz cōficant ⁊ sic transeūt vniuersaliter in fiscū. an ista iura vtilia vna cū alijs bonis transeāt in fiscū ⁊ eodem mō transeāt in monasterū si qui ingrediant illud. ⁊ nu. 6.

6 An ista iura possint trāsire in creditores vt ipsi possint ea capere ex primo vel scōo decreto vel ex causa iudicati.

7 Filiusfamilias si deliquit propter qō eius bona sint cōfiscanda an confiscet ꝓprietas aduētitij ⁊ sit vsuf. penes patrē: ⁊ quid in aduentitio.

1 **Si de vectigalibus.** †Si cōtra habentē vtile dōium ⁊ nō canentem interponit scōm decretum illud solū transfertur in immissum non aūt directum dōium secus si interponatur cōtra ipsum directū dōium. b. d. Et ſic loquit primo quādo ille solus qui habebat vtile dōium fuit requisitus vt caueret ⁊ nolnit. secundo qñ fuit requisitus ipse directus dōs. scōa ibi: sed inuecti gali pdio ⁊ ſic differt iste. §. a precedēti: qr ibi vter q; fuit requisitus tam directus dōs ꝙ ille qui habebat ius in re. bic vero alter ipsoz tm̄ vel in primo casu ille tm̄ qui habebat vtile. Jn secundo vter q;. ¶ In teg. ibi neq; iubendū possidere. f. ex secūdo decreto quo ad dōium directū: sed quo ad vtile ſic vt subjicit in ver. sed decernendum Dy. ¶ In glo. j. ibi si vero municipes non caueant vsucapiat intelligit quādo ipsi municipes qui locauerunt rē tanꝯ suam in perpetuū non erāt re vera dōi quo casu iussus ex secūdo decreto contra eos acquirit vsucapiendi cōditionem contra illum qui erat vere dōs. Sed si illi fuissent dñi non, esset necessaria vsucapio imo per scōm decretū transferetur directū dōium in ipsum immissum: vt no. §. eo. l. ꝓtozis in pzin. ⁊ digi. ff. in. §. qui aūt. ¶ In eadē ibi pzincipū loquit cum conduxit a fisco. Jsti nolunt dicere ꝙ fiscus habeat hoc priuilegium ꝙ cōtra eum non fiat immissio ex scōo decreto ex ista causa: sed municipiū non. Contrarium est verius: qr fiscus equiparatur pupillo: vt. l. respublica. C. quib. ex cau. maio. ij pupilli possunt pati scōm decretū ex hac causa: vt. j. eo. l. §. si pupillus. ⁊ ibi no. ij possint in integrū restitui: vt. §. l. §. fi. si forte ergo fiscus. Tene ergo primā ij gl. in fi. videak etiā istā tenere ¶ In glo. que incipit in. g. annis ibi secus si ciuitatis esset prędium. ¶ Nota singulariter istam gl. q; priuilegium. l. fi. C. de sacrosan. eccle. ſ q; non currit prescriptio vsq; ad centuz annos in bonis eozum: dic nec in ciuitatibus[a] nisi in quatuor casibus illius. l. fol. tamen ista ad contrariū illius nō est necessaria. Sed dic ꝙ si in predio ciuitatis habeo titulū ab alio non prescribo contra ciuitatem minozi spatio vt ibi: sed si predium non est ciuitatis. sed alterius ipsa tamē ciuitas possidet vt suū ⁊ ab ipsa habeo titulū bene prescribo contra verum dōm longo tempo-

re vt bic q; si ciuitas haberet dōium habēdo titulū ab ea acquirerem ipsum dōium ita debet bic intelligi ⁊ eodē modo potest solui sequēs contrariū. de. §. invectigalibus. qz bic municipiū locaverat predium in perpetuū cum tamē si nō esset suum: sed possidebat vt suum si non cauet mittoz in possessionez iuris qō ipsum municipiū pretendit. f. directi dominij qō prescribo contra verum dōm: sed si municipiū haberet dōium statim essem factus dōs directus ⁊ cessaret presumptio. Jpse aūt qui conduxit contra municipiū a quo conduxit nunq; prescribit directus dōium: qz recognoscit ipsum in dominū quousq; soluit; penso nem vel etiam si non soluit quousq; interuertat possessionez: vt
3 vectigalibus. ¶ † Jn glo. j. vt etiam sciens rem alienam prescribat. ¶ Not. pro eo qō dixi. ff. eo. l. pretoris. in pzin. ⁊ dicit Bar. ꝙ etiam bodie de iure canonico habet boc locū propter autoritatem iudicis qō est notandum si esset verū: sed nō puto verum qr non est maior autoritas iudicis ꝙ legis cum ipsam habeat iudex a. l. sed leges dicentes ꝙ ma. ff. de. pos. prescribat. xxx. annis. sunt correcte de iure canonico ergo et illa. l. generaliter que dicit ꝙ si habei autoritē indicis prescribat. nam boc ab illa. l. pzo
b cedit. vnde non solum longo tempoze: sed etiam longissimo
4 non prescribetur ij isto iure prescribere longo. ¶ † Jn fi. gl. ibi in feudatarijs liuellarijs vel precarijs supplle vel emphytheo
b ticis vel superficiarijs. oēs enim isti cōueniunt in boc ꝙ habēt vtile dōium sicut qui habet prediū vectigal. ⁊ que sit differētia inter istos. vide Ly. c. l. i. C. de iure emphyteotico. ¶ Et qz Bar.
5 hic dicit ꝙ plura bona ad que semper recurrit. † Tu bzeuius ⁊ clarius in quibusdam dicas ꝙ sic in istis oibus est videndum de duobus. primo si bona ipsozum cōficantur ⁊ sic transeunt vniuersaliter in fiscū. vtrum ista iura vtilia vna cū alijs bonis transeāt in fiscum ⁊ eodem modo si egrederent religionez ⁊ sic
6 trāsirent oia bona in monastertum vt in aut. ingressi. vtrū ista c vtilia intra similter trāseant de quo quesiuit gl. in. d. aut. ingref si. C. de sacrosan. eccle. † Scōo est videndū. vtrum ista iura possint transire in creditoꝛes: vt ipsi possint ea capere in primo. et scōo decreto vel in causam iudicati. ¶ Circa primū dic ꝙ quedam ex istis sunt talia que nō tracfeunt in extraneū beredem ⁊ pro quibus debecur seruitiū personale vt est feudū ꝓprie loquendo: vt in tit. de noua forma fidelitatis in vsibus feudoruz.
c Et istud tale ius nō transit in fiscum[c] nec in ecclesiam quo ad substantiam: qr illi capiunt vt heres extraneus: licet fiscus non sit ꝓprie heres: sed vniuersalis successor quādo in ipsum trāseunt bona viuētis. l. inter eos. §. fi. ⁊ ibi no. de fideiuſ. nec etiam transiuit quo ad cōmoditatem: qz non pōt in fiscuz vel in ecclesiam transire illud seruitiū personale ⁊ sic sequeret ꝙ fiscus haberet cōmoditatem ⁊ ille confiscatus teneret ad seruitiū qō esse d
nō debet qz postq; caret cōmodo deberet releuari ab onere seruitij arg. ut. in. l. de tuto. de suspec. tu. ⁊ idem dico de monasterio Sed si querit an ius feudatarij possit capi per creditoꝛes. dicendum est ꝙ non quo ad ius ⁊ eius substantiam que non pōt transire in extraneum. Sed quo ad cōmoditatem sic ⁊ ipse feudatarius remanebit obligatus ad seruitium nec est tunc incō
veniens: quia ipse feudatarius videtur commodum percipere cum percipiat eius creditor ⁊ ipse liberetur ⁊ tunc durabit cōmoditas apud creditozem ꝓtum ipm ius apud feudatarium per. l. peto. §. predium. de lega. ij. ⁊ per. l. statuis. §. cornelio felici de iure fisci sicut dixi in fructuario. ff. eo. doc amplius. §. fi. Nec ob. ſi dicatur ꝙ imo etiam ipsum ius videatur transire in creditozem cum ista sit quedam alienatio necessaria que non videtur
e prohibita feudatario: licet voluntaria sit prohibita: vt in titu. de prohibita alie. feu. per Fede. vel lotharij iuncta. l. alienationes. fami. hercis. et. d. l. peto. §. predium. Quia illud procedit in re que simpliciter prohibet alienari nō in illa que prohibetur alienari in extraneas personas: tunc enim etiā necessaria est prohibita in illis. ¶ Quedam vero sunt iura que similiter nō trāseunt in extraneū beredem tamē pro ipsis nō debetur seruitiū personale sed aliquid annuum soluitur vt emphytheosis ecclesiastica iugta no. in. l. etiā sol. ma. ⁊ in ista ic quo ad primā questionem qz in fiscum vel monasterium[d] non transit quantū ad
d subſtantiam cuz reputetur persona extranea. Sed bene potest transire commoditas solum ꝙ pōt ex predicti per fiscum vel monasterium ⁊ durabit sicut predigi. argu. d. §. predium. ⁊. §. cornelio. fallit in emphytheosi ecclesie constantinopolitane que potest repeti per ipsam ecclesiā vt in aut. de alie. ⁊ emphytheosi. §. emphytheosim. ⁊ not. in. d. aut. ingressi. Et idē per omnia pōt dici in secunda questione de creditoꝛe nam videmus ꝙ creditoꝛ potest capere etiam fructus beneficij ecclesiastici sui debitoris vt in. c. peruenit de fideiusso. fortius emphytheosis ecclesie. Et idem esset dicendū in feudo per omnia si ꝓ ipso non debeꝛetur seruitiū personale sed aliquid annuum solueretur: qz nō

Archivo Histórico Rosario

diceretur proprie fundū: vt pt3 ex no. per Cy. in. d. aut. ingressi et eius cōmoditas confiscaret de hoc pōt intelligi text. in. c. excōicamus. §. si oīs extra de hereti. vbi pt3 q̄ secudum publicatur saluo iure veri et directi dñi. Quedā sunt iura q̄ possunt trāsire in extraneū heredē ꝛ pro qbus solnetur aliquid annuū rt est emphyteosis nō ecclesiastica vel ius superficiarij vel predij vectigalis ꝛ in illis dic q̄ tā in fiscum q̄m in creditorem pūt transire etiam quo ad substantiam. Et forma mittendi erit vt
7 hic habetur in, ver. sed decernendum est ꝛc. ¶ Vltimo de vltima questione. Bar. quaz hic facit si filiusfamilias deliquit pro pter q̄ eius bona sint confiscanda vtruz confiscetur proprietas aduentitij peculij que est apud filiū licet sit vsufruc. penes patrem. vide qō Bar. not. breuius q̄ hic in. l. si quis in tm̄. C. vnde vi. ꝛ est notabilis determinatio sua ex qua collige vnam conclusionem q̄ quandocunq; quis habet rem quam prohibetur alienare non propter se nec eius fauore sed tertij vt contingit in peculio aduentitio prohibito alienari fauore patris habentis vsumfructum vt in. l. si. §. illis legibus sed breuiter reiectis solutionibus gloss. ille leges non meruerunt signari pro contrarijs q: ibi nō dicitur q̄ debeat fieri missio. §ꝫ actori nil potest imputari cur nō petijt sibi caueri: q: fuit impeditus et domus ruit q̄ pōt agere alternatiue interdicto de ruderibus tollen. vel q̄ ille tollat rudera ꝛ caueat de damno preterito vel habeat oīa pro derelictis: vnde etiā ibi cessat missio ficut hic §ꝫ in alio iste casus differt ab illo q: ibi non agit precise ad alterum tm̄ sed alternatiue. hic autem potest agere precise vt emēdetur damnum iam factuz ꝛ de hoc sibi caueat vel pronūtiet ad hoc sibi actionem competere nec liberaretur reus volendo habere rudera pro derelictis ꝛ totas edes vt no. ff. in glos. super verbo actionem. ratio diuersitatis est quia hic iam petierat sibi caueri ꝛ sic non solum non fuit negligens sed fuit diligens. ibi non petierat ꝛ sic non ſfuit diligens: lz nec fuerit negligens q: fuit impeditus ꝛ propter hoc si ille vult tollere rudera tenet emendare damnum iam factū non sic si fuisset negligens vt ibi dixi. Et in hoc effectu vult glo. in secūda solutione ibi. ꝛ iam erat coram pretore, ꝛc. sed melius signaretur contrarium de isto eodez tex. in fi. nā si pōt compelli ad cauendum ꝛ ad emendationē ergo pōt fieri missio. so. virtute prime petitionis qua petij mihi caueri de damno futuro ex quo lite pēdente dānum euenit non potest fieri missio ex hoc edicto quia illa petitione non pōt esse contumax; postq̄ damnum iam euenit ꝛ sic non pōt sibi imputari cur non cauet de damno futuro ꝛ missio nō fit nisi propter contumaciam sed si iudex mandaret q̄ caueret de preterito vel q̄ emendaret ꝛ hoc ipse non faceret bene posset fieri missio nō ex hoc edicto quia illa fit pro damno futuro sed ex tit. i. ouibus ex cau. in pos. ea. quia illa fit pro debito presenti ita intelligo id quod no. hic Bar.

2 ¶ Habens actionem ad aliquid an possit adhuc petere q̄ fiat inſtm.

3 Si quis in libello suo petat per iudicem pronuntiari sup petitis actionē sibi competere q̄ procedat libellus.

1 **Eleganter queritur.** †Si post petitam cautionem et ante ipsam prestitā propter frustrationes rei dānū cōtingat non fit missio in ruinā sed pōt iudex alterū de duobus facere vel compellere aduersariū ad cauendū de dāno iā facto vel decernere actionē cōpetere p emendationē, ipsius ac si cautio fuisset interposita. b. d. iste singularis. §. ꝛ diſſi. Habet ergo ista cautio pro interposita postq̄ nō stetit p actorē imo fuit diligens in petendo sed stetit p reū vel p iudicem qui voluit deliberare super petitione ꝛ exceptionibus ꝓpositis ꝛ interim dānum euenit. Et aduerte diligenter quia limito istum. §. duobus modis q: est verū qō ōz in ver. pretor tū q̄ iudex reperit postea q̄ cautio debebat prestari ꝛ sic aduersarius censet fuisse in calumnia in opponēdo exceptionē. Alia limitatio est q: procedit q̄ aduersarius volebat cauere nec domum pro derelicta habere: sed si recusasset cauere. ꝛ voluisset habere domū pro derelicta, si autē tēp̄ actor accipiat dānū cōtingat non tenebitur reus ad emēdationē dāni q: licuit sibi cautionem euitare relinquendo rem pro derelicta vt. §. eo. hoc amplius. post prin. ¶ Aduertendus etiam q̄ hic loquit q̄ⁿ aduersarius nō fuit in mora in veniendo q: venit nec in cauendo q: nondū fuit iussus cauere sed fuit in calumnia resistendo indebite. si autē fuisset in mora dic vt dicam. ff. eo. l. §. item videamus. ¶ Item ad aliud aduerte q: puto q̄ virtute eiusdem petitionis, ꝛ processus licet fuerit aditus iudex super cautione futuri damni absq; alia petitione vel libello seu nouo processu poterit cōpellere aduersarium ad cauendum de dāno vel pronuntiare ipsum teneri ad emēdandū ꝛ ita intelligo istum tex. pro quo facit qō in fin. habemus. si est datus libellus sup actionem directā ꝛ lite pēdente ꝑpter frustrationem rei illa extinguat ꝛ loco eius succedat vtilis poterit sūa ferri sup vtili lz illa non fuerit in iudicium deducta vt habetur in. l. si post acceptam. de rei ven. ꝛ in. l. q̄ⁿ. §. iul. ff. titu. ff. sed hic ista cautio de dāno preterito vel actio ad emendationem eius succedit loco cautionis petite de damno futuro pro
2 pter frustrationem rei. ¶ In tex. ibi de eo quoq; caueat. contra hoc oppo. de tex. sequēti. vbi pt3 quod habeo actionez ad emendationem huius damni, ac si cautio fuisset interposita: et ita pōt iudex declarare: ergo non debeo agere vel petere vt iterum mihi promittat vt. l. hoc senatus. §. j. §. de vsufruc. ea. re. q̄ vsu consu. ꝛ no. in. l. si mulier. de condi. ob cau. solu. notabiliter illud est verum q̄n habeo actionem ordinariā ꝛ puram ad aliquid petendū q: tunc cautio esset superflua vnde debeo agere vt illud mihi soluatur non vt iterum promittat q̄n actio est ex traordinaria vt in casu huius. §. q: resultat ex ficta stipulatione vnde adhuc possum agere vt deducatur in veram et fiat instrumentū ꝛ ad hoc semper allegatur iste tex. Idez si fit ordinaria sed non pura q: nō pōt adhuc peti id qō debetur nā potest interim peti: vt fiat inſtm vt. l. in omnibus. §. de iudi. quod p sequere vt hic plene per Bart. ꝛ intellige q̄n iste erat pūs et sic poterat precise compelli ad cauendū ꝛ actor de hoc contentabatur, quia forte nolebat adhuc agere sed si vellet statim agere vel, ille non erat presens ista via non esset vtilis: ꝛ ideo tūc esset transeundum ad sequentem viā q̄ inde ex pronūtiet mihi actio
3 nē cōpetere ac si fuisset cautio interposita ꝛ vnde allegat iste finis generaliter q̄ ꝑcedit petitio si quis in libello suo petat p iudicez pronūtiari super petitis actionē sibi competere. ¶ In gloſſ. j. post princi. ibi in. l. pretoris. §. fi. ꝛ. l. seq. de illis legibus glo. voluit opponere ad istū tex. ¶ Ibi missio quidem cessabit nam imo videtur q̄ non esset ex quo actori nil potest imputari q: non fuit negligens vt in illis legibus sed breuiter reiectis solutionibus gloss. ille leges non meruerunt signari pro contrarijs q: ibi nō dicitur q̄ debeat fieri missio. §ꝫ actori nil potest imputari cur nō petijt sibi caueri: q: fuit impeditus et domus ruit q̄ pōt agere alternatiue interdicto de ruderibus tollen. vel q̄ ille tollat rudera ꝛ caueat de damno preterito vel habeat oīa pro derelictis: vnde etiā ibi cessat missio ficut hic §ꝫ in alio iste casus differt ab illo q: ibi non agit precise ad alterum tm̄ sed alternatiue. hic autem potest agere precise vt emēdetur damnum iam factuz ꝛ de hoc sibi caueat vel pronūtiet ad hoc sibi actionem competere nec liberaretur reus volendo habere rudera pro derelictis ꝛ totas edes vt no. ff. in glos. super verbo actionem. ratio diuersitatis est quia hic iam petierat sibi caueri ꝛ sic non solum non fuit negligens sed fuit diligens. ibi non petierat ꝛ sic non ſfuit diligens: lz nec fuerit negligens q: fuit impeditus ꝛ propter hoc si ille vult tollere rudera tenet emendare damnum iam factū non sic si fuisset negligens vt ibi dixi. Et in hoc effectu vult glo. in secūda solutione ibi. ꝛ iam erat coram pretore, ꝛc. sed melius signaretur contrarium de isto eodez tex. in fi. nā si pōt compelli ad cauendum ꝛ ad emendationē ergo pōt fieri missio. so. virtute prime petitionis qua petij mihi caueri de damno futuro ex quo lite pēdente dānum euenit non potest fieri missio ex hoc edicto quia illa petitione non pōt esse contumax; postq̄ damnum iam euenit ꝛ sic non pōt sibi imputari cur non cauet de damno futuro ꝛ missio nō fit nisi propter contumaciam sed si iudex mandaret q̄ caueret de preterito vel q̄ emendaret ꝛ hoc ipse non faceret bene posset fieri missio nō ex hoc edicto quia illa fit pro damno futuro sed ex tit. i. ouibus ex cau. in pos. ea. quia illa fit pro debito presenti ita intelligo id quod no. hic Bar.

1 **Si pupillus.** †Cōtra pupillum nō cauentē etiā fit tutor ex non hz ex cā dāni infecti fit missio ex primo ꝛ scdo decreto. b. d. teg. cum glos. ¶ Contra id quod hic ōr de scdo decre. opponitur de. l. in possessione quibus ex cau. in pos. ea. vbi cōtra pupillū nō fit missio ex scdo decreto. So. ibi q̄n conuenitur ex cōtractu vel cōuentione sua hic vero sonuenitur occasione dāni rei sue ideo eius persona nō attenditur sed potius defectus rei sue cōpetit tamen sibi restitutio in integrū vt j. ea. l. §. postea aūt. in fi. ꝛ supra. §. si forte.

2 ¶ Habens pignus cōuentionale teneſ reficere si pōt: ꝛ si non facit imputatur sibi dolus lata culpa ꝛ leuis: ꝛ an repetat omnem impensam quam facit.

Si quis damni. †Missus ex primo decreto non tenetur rē reficere lz habeat pignus ptoriū secus in habēte pignus cōuentionale. b. d.

2 ¶ Et aduerte ad tres casus nā aut quis hz pignus cōuentionale et tenetur reficere si potest: ꝛ si nō facit imputat sibi dolus lata culpa et leuis vt hic in ver. eum quoq;. qui est notabilis et §. de pig. ac. l. si seruos. quod intellige q̄n erat sibi tradita res alias secus: q: tunc nō esset sub sua custodia: ita sentit hic Bar. et bene. ¶ Ité aduertēdū q̄ pōt repetere oēm impēsam quam facit. dūmodo sit rationabilis ꝛ non sit multū onerosa debitori vt. d. l. si seruos: nō sic in vsufructuario qui nō repetit paruas expensas q: ipsas tenet facere de suo ex quo hz cōmoditatem non sic hz creditor. magnas vero bene repetit si sunt rationabiles quia ad dūm pertinent vt. l. hactenus. §. de vsufruc. Aut quis hz pignus ptoriū ꝛ tūc aut ex cā dāni infecti. et nō tenetur reficere nec pōt sibi imputari dolus sant lata culpa puta q: putauit cum esset dines ꝛ expensa parua. ꝛ sciebat q̄ si domū repararet non rueret nā eo ipso videtur in dolo ꝓesumpto ꝛ tamē sibi nō pōt iputari q̄ dūm domus ruinose cū etiā ipse fuerit in eodē dolo non reficiendo; ar. §. c. l. qui bona. §. si quis. q: ꝛ ita dz intelligi iste tex. Aut extra cām dāni infecti ꝛ tunc seruatur me

dia via quia

dia via q: nō pōt sibi imputari culpa leuis sicut in conuentionali. sed dolus ꝛ lata culpa sic vt. l. pretor. §. his verbis. et. §. est par. de bo. auto. iud. pos. ¶ Vltimo not. tex. hic in fi. duz dicit q̄ missus in possessionē retinet tenutā loco cautionis. ꝛ sic innuit q̄ si postea damnū eueniat possit agi ad emendationē dā nipcise ac si cautio fuit interposita. vt. §. ea. l. §. elegāter. Sed contra de sequenti. §. vbi innuit q̄ nō possit recuperare p modum agendi sed tū per viā retinendi tenutam si non emendet. Sol. fateor hoc et qō hic ōr dz intelligi q̄ tenuta est loco cautionis: q: non tenet eā dimittere nisi sibi caueat de dāno infecto ꝓ futuro dāno vel etiam ꝓ eo qō accidit post tenutam datam vt pt3. j. prox. §. Sed contra quod imo sufficiat cauere de iudicio sisti ꝛ refundere expensas: ꝛ recuperet tenuta vt in aut. ei qui. C. de bo. auto. iud. pos. so. ibi fuit data q: nō compe rebat ad rñendū; libello: hic aūt loquit q̄n fuit data: q: fuit contumax in nō cauendo q: fuit iussus cauere sicut q̄n dat q̄ non soluit. nā non recuperat nisi soluat vt. l. sicut cauere. §. j. vt in pos. lega. Sed si non fuisset iussus cauere sed solū ad rñdendum libello petentis faterer contrarū q̄ sufficeret cauere de
2 iudicio sisti quousq; appareat an teneatur cauere vel non.

¶ Licet petierim mihi caueri ꝛ aduersarius fuit in mora cauendi: tū dānū postea cōtingēs ante cautionē interpositā non possum precise petere si feci me mitti in tenutā domus ruinose, ꝑpter cōtumaciā sed possum recuperare per viā retentionis nisi refundatur dānum. ꝛ qn. §.

3 Licet fecerim impēsas in reparādo que tū nō permāserunt q: nihilomin⁹ ruit possum adhuc illas expēsas recuperare p viā retentionis ꝛ etiam actionis q̄n a principio videbātur vtiles.

4 Iussus mitti in possessionē lz adhuc nō sit missus p nuntiū: tū bñ p misso si per eū immissum nō stetit quominus mitteretur.

1 **Item videamus.** ¶ Si dānum cōtingat post missionē factam ex primo decreto nō cogit missus dimittere tenutā nisi etiam de tali dāno caueatur ꝛ etiā de expensis factis i refectione. Et dicitur dānū euenisse post missionē vt debeat emēdari etiā si euenit post iussum de mittendo: ꝛ ante realem immissionez dūmo
2 do illa non fuerit negligēs. b. d. vsq; ad. §. postea. ¶ Mo. primo q: lz petierim mihi caueri. et aduersarius fuit in mora cauendi tū damnum postea contingens ante cautionem interpositā nō possum precise petere. si ego feci me immitti in tenutam domus ruinose propter contumaciam sed bene possuz re cuperare per viam retentionis nisi refundatur damnum. Sed contra de. §. eleganter. §. ea. l. sol. ibi nō fui missus in tenutā: et aduersarius fuit calūniosus non morosus hic aūt fui in tenutam missus et sic video: velle eam habere loco cautionis non q̄ sit perinde ac si esset cautum imo non fingit cautum: q: tūc possem agere precise ad damni emēdationē vt. d. §. eleganter sed q: non teneor dimittere nisi caueat etiā de damno iā facto.

3 ¶ Item no. tex. ibi amplius de impensis ꝛc. q̄ lz fecerim impensas in reparando que tū non fuerunt q̄ nihilominus ruit adhuc possum illas expēsas recuperare per viam retentionis vt hic ꝛ etiam actionis vt. §. c. l. §. si iam ver. proinde ꝛ ver. potest aūt qō est intelligendum q̄n a principio videbantur vtiles q: nō imputatur casus postea cōtingens vt. l. sed an vltro. in
4 prin. de nego. gest. ¶ Item nota. in. §. illud q̄ iussus mitti in possessionē lz adhuc non sit missus per nūtium tū habetur pro misso si per eum immissum non stetit quominus mitteretur. fa
a cit. l. cum vnus. §. fin de bo. auto. iudi. pos. secus si per eum ste
5 tit^a vt. j. ea. l. §. eum tū. in fi. l. nō mirum de pig. act. ¶ Vltimo quero iste immissus potest retinere ꝛ tenutam vsq; quo caueat de emēdando dammū cōtingens post immissionem quid si cōtigerat ante. Ja. de are. ꝛ Bart. videntur tenere idem p. §. eleganter. §. e. l. ꝛ dicunt q̄ hoc ita cōtingit de facto q̄ euenit damnum post immissionem factam. nam idem si ante. contrarium puto verius q̄ si euenit ante missio facta postea non intelligitur facta pro eo damno sed pro eo quod postea eueniat nisi cōtrarium sit factuz expresse ideo dico nō potest retineri pro illo sed bene possit agi ꝛ vt emendetur distinguez vtrum fuit iussus cauere vel non ¶ Recollige ergo aut reus non fuit cōtumax sed calūniosus opponendo exceptiones frinolas: et tunc habetur cautio interposita vt in. §. iam eleganter. Aut fuit morosus: ꝛ tūc aut fuit iussus cauere. ꝛ idem arg. ibi ꝛ. l. non iustā C. ad trebel. Aut non fuit iussus cauere sed comparere. ꝛ tunc distingue vt dixi supra in precedenti. §. Et hoc quando actor non fecit se immitti in possessionē alias haberet locum q̄ hic dicitur q̄ potest retinere nō aūt agere.

2 ¶ Licet lex vel statutū dicat ab aliqua snia nō posse appellari nō tū tollit quominus possit peti restitutio in integrum.

1 **Postea autem.** †Post missionem ex secūdo decreto nō est locus cautioni nisi mediante restitutione in integrum ex causa absentie vel etatis. b. d. ¶ In text. ibi cautionis oblationi. ſquo ad hoc vt possit recuperari tenuta ꝛ hoc est regulare in omni causa i qua est interpositum scēm decretū vt postea non possit recuperari offerendo illud propter qō non factum scēm decretum emanauit ꝛ ad hoc allegatur iste tex. ¶ Et no. hic in fi. arg. q̄ licet
b l. vel statutum dicat ab aliqua snia non posse appellari non tū tollitur quominus possit peti restitutio in integrum ita plene disputando, tenet glo. in. l. vna. C. si de momenta. pos. ¶ In text. ibi nullus inquit finis rei inueniret: idest dicere q̄ missus in possessionem nunq̄ esset securus nec certus de habendo rez si cautio posset offerri etiam post scēm decretum: ꝛ sic posset si bi res auferri semper quod esset absurdum vt nunq̄ claueret via purgandi contumaciam ꝛ hoc voluit hic glo. in effectu sed clausula via purgandi poterit de illa re facere quicquid vult ꝛ sic prouidere sibi aduersus damnum futurū ꝛ iustum fuit hoc introducere ne semper sit in suspenso ꝓpter contumaciam aduersarij.

1 **Si iam ruerit.** ¶ Si post iussum de mittendo ꝛ ante realem immissionem domus ruat pōt fieri missio in ipsam ruinā nec tenet immissus dimittere nisi sibi emēdet dānum preteritū ꝛ etiā caueat de futuro ꝛ refundant expēse facte in refectione ꝑ quib⁹ etiā competit actio in factū. dūmodo sit rationabilis siue sint facte per euz siue per aliū eius nōie h. d. vsq; ad. §. si quis metū. ¶ Contra istum tex. opponit de. §. eleganter. §. e. l. ibi. ꝛ missio quidez cessat. vbi nō fit missio ex hoc edicto ꝓ dāno iam illato ante missionē lz possit fieri ex edicto. ſ. quos ex cau. in pos. ea. vt ibi dixi. Sol. ante damnum illatum non pronūtiauerat iudex me immittēdū hic sic lz executio nondū esset facta vnde pōt fieri pro dāno contingēte post pro a nuntiationē de mittendo q: trahit retro ad diē pronuntiati et si censet facta potius pro damno futuro q̄ pro iam facto q: si tunc fuisset facta executio dāni non erat adhuc factum et ideo in casu isto sit etiam ex hoc edicto. ita intelligo istum tex.

2 ¶ Sicut possessio mere ciuilis retinet solo aīo: ꝛ etiam possessio naturalis q̄n est abstracta a ciuili: ita etiam simplex tenuta seu detentatio q̄n est iure ciuili suffulta vt

1 **Si quis metu.** ¶ Dimittens tenutam non aīo relinquēdi lz aliquo timore nō perdit ius ei⁹ alias secus. Et est notabilis casus ex quo
2 no. singulr ꝛ q̄ sicut possessio mere ciuilis retinet solo animo ꝛ etiam possessio naturalis q̄n est abstracta a ciuili vt est illa quā habet fructuarius. iuxta plene not. in. l. lz. C. de acqui. pos. ita etiaz simplex tenuta seu detentatio q̄n est iure ciuili suffulta vt est illa quam quis habet auctoritate iudicis retinet solo aīo: vt est casus hic ꝛ no. ꝓ Bar. in. l. j. in prin. ff. de acqui. pos. vnde tenuta siue detētatio solo animo retinet sicut naturalis a ciuili abstracta. ex hoc patet q̄ detentatio coloni retinet solo animo ipsius. ff. de acqui. pos. l. j. ꝛ ibi no. in gl. magna ꝛ in. l. sed si colonus. eo. ti. ¶ In tex. ibi cassius aūt. ff. reprehendēdo predictam distinctionem potuit reficere vel nō na etiaz si potuit. ei nō est imputandū q: non tenet vt. §. e. l. §. si quis damni. solum ergo est distinguendum an recesserit ꝑpter timorem ruine ꝛ sic non videtur habuisse animū deserendi ideo nō perdit ius tenute ꝛ si postea vult immitti ex scdo decreto poterit absq; eo ꝑ iterū faciat se immitti ex ꝑmo cū adhuc duret primū. Aut nō timore ruine. ꝛ tūc videt recessisse aīo deserendi tenutā ꝛ perdit ius eius: ideo si vellet immiti ex secundo decreto deberet iteruz facere se immitti ex primo q: primuz iam erat extinctum. Et hoc
b sentit glo. in. §. seq. super verbo beneficium.

2 ¶ Quanto tempore perdatur beneficium de quo hic. et numero. i.

Si oīs cōcessit fendū ꝛ scripsit literas vt vasallus in possessionem mitteretur ꝛ vasallus neglexit petere se immitti ꝛ vti istis literis quanto tpe perdat ius suum.

3 Quando dānum contingit ante cautionē interpositā: an possit agi precise ad emendationem damni.

4 Alij quatuor casus in quibus potest agi precise ante cautionē interpositam.

5 Eo casu quo non potest agi ad emendationē damni q: facta est missio ex primo decreto: an saltē habeat locum retentio vt non cogatur dimittere nisi damnum emendetur.

6 An pro damno iam facto possit fieri missio ex primo decreto ex hoc edicto.

7 Si actor fuit immissus realiter ex primo decreto: ꝛ postea negligit prosequi per quantum tps perdat beneficium pretoris.

8 Quando fuit iussus mitti. tamen nondum fuit realiter immissus per quantum tempus perdat facultatem faciendi se realiter immitti.

¶ Restitutio in integrū. adde qō plene voluit lu. ro. 2si. lig. ꝛ 2sil. lxxxix.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

Eum tamen qui. ¶Qui post decretū de mittēdo in possessionē ex prio decreto negligēs sit facere se immitti si interim dom⁹ ruat perdit ius qō sibi quesitum erat ex illo decreto secus si non negligexit.h.d.ꝛ est etiam notabilis. ¶In tex.ibi beneficium prętoris qō est vt possit mitti in ipsam ruinam ex quo ruit post decretum iudicis de mittendo vt.ff.eo.l.ff.si iam.nā hoc casu non poterit.ꝛ ita limitatur ille.ff.secus si nō fuit negligens et tunc loquitur ille.ff. ¶In tex.ibi si edificia ruerint.quero qd si non dum ruerūt tñ iussus mitti in possessionē fuit negligens in faciendo se realiter mitti p ꝯtum tps pdit bñficiū ptoris. rñdeo si fuit negligens p bñficium ſm Bar.g hoc tꝫ hic.ꝛ in.l.prętor ff.si.j.de bo.auto.in.pos.p.l.ff.C.e.ti.de bo.auto.iud.pos.lꝫ illa l.loquatur in illis terminis.lapso ergo biēnio non pōt petere se realiter mitti virtute illius primi decreti sed opꝫ qꝺ de nouo interponaē vt hic in glos.super verbo beneficium sed si fuisset iam realiter immissus.ꝛ postea de possessione discessisset vel negligisset ad eam accedere non pderet ius per lapsum biēnij qꝛ talis tenuta retinetur aiovt dixi in.ff.precedenti.nisi appareat qꝺ discessit aīo relinquendi vt ſibi steterit p decennium qꝺ non accesserit.nam tūc sicut perditur vera possessio eq quadā oblione vt.l.furtū.ff.j.de vsuca.ꝛ qō ibi not.perditur ista tenuta. Idem si iste missus cū videret dñm colere ꝛ fructus percipere neglexit et passus est nam tunc perdit sicut ille qui scit naturalē possessionē occupatā negligit eā recuperare:qꝛ perdit etiaꝫ cautionem vt not.in.l.si forte.ff.j.de acqui. pos. et ita dicit Ange. fuisse terminatum florē.Et ego cum mihi accideret ibi iste casus idē cōsului p hoc dictū Ang.ꝛ Bar.qō no.perpetuo qꝛ est casus quotidianus. ¶Quantū ad id qō ōꝛ ꝺto tempore per datur bñficium de quo hic facit qꝺ si dōs concessit fenduꝫ ꝛ scripsit lras vt vasallus in possessionē mitteretur.Si vasallus neglexit petere se immitti ꝛ vti istis lris perdit ius suū ꝛ illi renūtiasse vꝰ non solū tāto tpe quo oē ius perdit.l.sicut.de pscrip. xxx.anno.Sꝫ etiā minori argumēto hic.ꝛ qō no.in.d.l.prętor ff.si.de bo.auto.iud.pos.C.ō iure domi.impe.l.ff.de mi.l.j.de rescriptis plerięꝫ.ꝛ.c.fina ūt.ꝛ qō not.in.d.l.furtū.ff.j.de vsucap. ꝛ qō no.Inno.de elec.querelam.de resti.in integ.el.ij.de acqui. pos.l.ff.de eo.ff.si forte.et vide consilium meum nouum.clvij. ¶Ultimo reassumēdo istā materiā clarius ꝑ plenius ꝙ glo. ꝛ doc.ꝺic ꝙ quinꝫ principaliter sunt videnda qū dānum contingit ante cautionē interpositā.primū est vtrū possit agi precise ad emendationē dāni. ¶Et in hoc ꝺic ꝙ si non fuit interposita nec petita non pōt agi ad hoc sed ad qd agi possit bñ.ff. eo.l.prętor.ff.si.cū.l.seq.ꝛ se.ꝺic vt ibi dixi. ¶Idem si fuit petita sed extra iudiciū p.l.cū postulassem.j e.qꝛ talis petitio nō cōstituit aduersariū in mora qꝛ sit sup eo qō nō debeē iure actionis sed iudicis officio vt ibi est casus singularis. ¶Jdē si fuit petita in iudicio tñ aduersarius adhuc non est in mora nec in calūnia qꝛ adhuc nō fuit citatus vel adhuc non est lapsum tps citationis vel cōparuit ꝛ obtulit se cauere si tenetur. ¶Sunt et alij quatuoꝛ casus in qbus pōt agi precise.Primo si cōparuit ꝛ frustratoꝛias ꝛ calumnioſas exceptiones opposuit:ꝛ interim dānum euenit vt in.ff.eleganter.ff.e.l.Scōs qī fuit iussus cauere lꝫ adhuc nō cauerit multomagis qꝛ iussus habetur pro cautione.Tertius est si nō est adhuc iussus cauere sed fuit contumaꝫ in cōparendo ꝛ postea appareret ꝙ debebat cauere nā si non fuisset cōtumaꝫ iussus fuisset factus ꝛ sic per eum stetit. Et hec vera si actoꝛ propter contumaciā nō fecit se immitti in possessionē ex primo decreto si eā fecisset non posset agere ad emēdationem dāni sed bene posset retinere rem vt.ff.e.l.ff.ite videamus.cum his que ibi dixi. Quartus casus est qī fuisset missus sed aduersarius ipsum non admisit vt.j.pri.ff.ꝛ ibi est casus. ¶Scōo principaliter est videndum eo casu quo non potest agi ad emendationem dāni qꝛ facta est missio ex primo decreto.vtrū saltē habeat locū retentio vt non cogat ꝺimittere nisi dānum emēdetur.super hoc.ꝺic ꝙ aut damnum euenit postq̄ fuit iussus mitti ꝛ etiam postq̄ realiter fuit missus per nuntium ꝛ tunc hꝫ locum retentio:vt.ꝺ.ff.ité videamus.Aut postq̄ fuit iussus mitti ꝛ anteq̄ fuerit realiter missus per nuntium ꝛ tūc aut nunq̄ fuit negligens in faciendo se mitti:ꝛ idem aut fuit negligens:ꝛ tūc secus vt.ff.ea.l.ff.illud querit.Aut anteq̄ esset immissus vel iussus immitti ꝛ tūc licet Jac.de are.et Bar.ibi videant ꝺicere ꝙ possint retineri. Tu ꝺic cōtrariū vt ibi dixi nisi ꝙ illo damno fuerit expresse facta immissio qꝛ nō videtur facta nisi pro damno futuro ergo pro illo tñ pōt retineri.Is etiā possit fieri de nouo pro damno pterito ex edicto q bus ex cau.in pos.ea. ¶Tertio principaliter est videndum vtrum pro dāno iam facto possit fieri missio ex primo decreto ex hoc edicto.ꝛ i hoc ꝺic ꝙ aut dānum erat datū anteq̄ decreta esset tenuta et non pōt postea ꝺecerni ex edicto vt.ff.ea.l.ff. eleganter.ibi ꝛ missio quidem cessabit ꝛc.Aut iam erat decreta sed nondū erat facta per nuntium ꝛ tunc aut actoꝛ nō fuit in mora faciendi iam fieri ꝛ tunc pōt fieri in ipsam ruinā ꝛ ꝺream vt.ff.e.l.ff.si iam.Aut fuerat in mora vel negligentia:ꝛ tunc secus.quia post ruinam subsecutam perdidit ius illius pronuntiationis de mittēdo:ꝛ hic est casus hui⁹.ff.sed de nouo posset petere tenutam ex edicto qbus ex cau.in pos.ea. si esset casus in quo teneret ad emendationē dāni. ¶Quarto loco est videndum si actoꝛ fuit immissus realiter ex primo decreto ꝛ post ea negligit prosequi p ꝯtus tps perdat beneficiū prętoris ꝛ in hoc ꝺic ꝙ si apparet qō discessit animo derelinquendi statim amittit:vt supra.ff.pri.si apparet de cōtrario nō amittit statiꝫ lꝫ p lapsum decēnij nisi sciat aduersarium colere fructus percipere ꝛ custodire cū hoc ad ipsum ptineat vt.l.prętoꝛ.ff. bis verbis.de bo.auf.iudi.pos.ꝛ.ff.tetigi ſm Barto.ꝛ Ang.ꝛ sic istis cessantibus lꝫ quis post primū decretuꝫ steterit p quatuoꝛ vel quinq̄ annos ꝙ non fecerit se mitti ex scō adhuc pōt qꝛ nondum perdidit beneficium primi tenuta qꝛ quotidianum.

Quinto ꝛ vltimo est videndum qñ fuit iussus mitti tamen nondum fuit realiter immissus per quantū tps perdit facultatem faciendi se realiter immitti et ita hic ꝺic.ꝙ aut fuit impeditus:ꝛ tunc nunq̄ perdit durante impedimēto quinimo habetur pro realiter immisso:vt.ff.de bo.auf.iudi.pos. cum vnus ff.si.ꝛ.l.sequenti.Aut fuit negligēs:ꝛ tunc aut res in qua debebat mitti ruit ꝛ statim perdit vt in hoc.ff. et sic est necesse ꝙ de nouo faciat sibi decerni tenutā qꝛ nec virtute primi pōt petere se immitti vt hic aut nondum ruit ꝛ tūc perdidit ꝙ lapsuꝫ biēnij non ante ſm opi.Bar.de qua supra.

Si lex vel statutū dicat aliqđ haberi ꝙ confesso ista ficta cōfessio non est minoris virtutis ꝙ esset vera.

Licet ille qui facit se mitti in tenutā non possit agere ad damnum ꝑpter contumaciā sed tñ retinere tenutam:si tū aduersarius ipsum nō admittit bene potest agere.ꝛ nu.i.

Actio ex delicto qñ oritꝰ ad interesse licet sit cōmissum delictū tñ anteq̄ interfit non oritur sicut qñ ꝺescendit ex contractu.

In delictis in quibus oritꝰ actio ad interesse admittit purgatio more anteq̄ interfit ad euitandum illam actionem.

Si quis. ¶Jurisconsultus hic incipit exponere verba prętoris que sunt.ff.eod.prętoꝛ post primo.ibi in eum qui neq̄ cauerit ꝛc. Et.h.d. contra eum qui non admittit missum ex primo decreto secuto postea damno datur actio in factum ad emendationem eius perinde ac si cauisset de damno infecto.sed anteq̄ damnū detur agi non pōt ꝛ si anteq̄ detur purget moram cauendo vel possessioni cedendo etiam si postea detur agi nō poterit.h.d.cū.l.seq. ¶Et ꝺivide in tres partes vt pꝫ in summario.secunda ibi extenditur em.tertia ibi.l.si anteq̄ inverſi.si tamen ante.ꝺicit Ange.se audiusse a Bar.licet in lec.non ponat allegari istum text.in ver. extenditur.ꝛ in.l.anteq̄.ff.l.vel statutuꝫ ꝺicat aliquem haberi pro confesso q̄ ista ficta confessio non est minoris virtutis q̄ esset vera nec ex ea pōt agi nisi quatenus possit agi ex vera nā hoc factum istius modo admittentis istuꝫ missum habetur loco cautionis sed si cautio vere esset interposita ex vera stipulatione ad emendationē ꝺamni vt in prima glos.vel ex ficta actione in factum ex eo qꝛ non admisit missum in possessionē vt in precedenti glos.et ytech intellectus pōt procedere.Sivero nō fuit actum contra alienantem sed contra eum cui facta est alienatio tunc ꝺoꝛ fieri estimatio contra illū ita intellige qō sequit in glo.item contra eum ꝛc.An aūt possit agi contra illum in glo. sunt tres opi.Una ꝙ sic fi sup illa re fuit cōtractū pignus prętorium per missionē in possessionē.nā ꝺicit glo.ista in ff.ꝙ pro tali pignore prosequēdo cōpetit hypo.quā glo.not.ꝛ ꝺixi.ff.eo.si finita.ff.si plures.q̄ hypo.cū sit realis cōpetit cōtra quemlibet possessorem vt.l.si fundus.ff.in vendicatione.ꝺe pig. competit etiam pignora.pro eo recuperando vt probatur.j.l.is cui.ff. queri potest.vt in pos.leg.Secunda opi.est ꝙ etiam si non fuit contractū pignus prętorii possit agi contra singulare successorem l.fluminuꝫ.ff.adjicitur.j.eo.Tertia opi.ꝛ ista est vera que not in.ꝺ.ff.adjicitur.in glo.q̄ incipit.no. successoris ad quā gl. hic se remittit ꝙ etiam si fuit cōtractum pignus prętoꝛ.nō possit agi contra illum ad emendationem ꝺāni de qua hic loquit lꝫ possit agi hypo.ad persecutionem rei ꝛ sic iste intellectus nō est bonus in isto.ff.qꝛ hic fuit actum ad emendationem ꝺamni ad quam competit actio personalis contra alienātem tñ non contra singularem successoꝛem vt in glo.precedenti et.l.ff.ff.de cōtraben.emp. ¶Not.tū singulariter ex ista glo.quia vult expresse ꝙ si acquisiui pignus prętoꝛ.per primū decre.tū possis alienare ꝛ dānum transferre in conuentionali non est ꝺubium vt.l.si conuenerit.ff.si fundus.de pig.acti. sed ꝺe prętorio erat maius ꝺubium propter autoritatem iudicis:vnde videbatur magis rem afficere. ¶Jtē ista glo.vult in ff.ꝙ tunc contra tertium possessoꝛem ꝺebeam intentare hypo.Bart.vꝰ hic sentire

a ¶Quotidianū. adde.ꝙ hoc facere quod voluit bar.cōsi. xxxvj.incipi. statuto ciuitatꝫ assisij.ꝛ quō ꝺisponatur qꝛ in strumēta ꝺecenaria ꝺe qb⁹ nō est petita nec facta executio sint cassa nulla ꝛ nullius efficacie ꝛc. qō si qs infra ꝺecēnū fuerit missus in possessionē vigore instrī ex primo decreto.et ꝺeinde per lapsum ꝺecēnio ꝺebitoꝛ vel aliꝰ creꝺitoꝛ apponat ō ꝺicto statuto et negligentia non prosequentis ꝙ tñ hoc non preiudicat immisso. qꝛ nōdū lapsuꝫ. est ꝺecēnū a ꝺie primi decreti interpositi.

a ¶Reperire. ꝺic ꝙ matheſi. nota bilibꝫ suis hocre petijt et ibi ꝺicit qō prodest etiā si esset deputatus vnus notariꝰ ad scribēdū processum ꝛ fieret mutatioꝛ primꝰ ꝺoꝛ perficere ité propter instantiam ꝺe quoꝝ ꝺe ibi p ipsuꝫ brevitatis causa.

sed si oziret ex contractu vel quasi q caderet in administratione ꝺaretur cōtra ꝺm vt.l.iul.ff.si procuratoꝛ.ꝺe act.emp.

Si acquisiui pignus prętorij per primū decretum an nihilominus possis alienare ꝛ ꝺominium transferre.

Si alienaui rē pro qua fui stipulatus ꝺe ꝺāno infecto ꝛ postea ꝺamnū cōtingat an ille cui alienaui possit agere ex stipulatione mea.

Judex qui de dāno. ¶Si agit ex cautione ꝺamni infecti post ꝺānum datū fit condēnatio ꝺe cauente licet prediū qō ꝺālienato predio.ff.ante datū ꝺamnū vel post. ¶Item ante iudicium ceptū vel post nō curo.Et in omnibus istis casibus potest esse ratio ꝺubitandi qꝛ ex isto edicto oritur iudicium noxale vt.ff.e.ꝺ.hoc amplius.ꝛ.l.prętoꝛ.ff.si.ꝛ in noxalibus.regula est ꝙ noxa caput sequit.videbatur ergo ꝙ si alienasti ꝺomum antecē rueret ꝛ postea ruit ꝙ ꝺeberem agere contra emptoꝛē non contra te.Sed rñde ꝙ si cautio non esset interposita et vellem agere vt interponaē fateoꝛ ꝙ ꝺebereē agere cōtra illū et ita loquit cōtrarium.sed hic erat interposita.ꝛ volebā agere ad emēdationē ꝺamni subsecuti vñ non ꝺebeo agere cōtra illū q non promisit emēdare sed cōtra te:licet ruerit postcē alienasti.ꝛ ꝺebes mihi condēnari.Sis ergo cautus cum alienas vt pacisceris cū illo ꝙ te conseruet indēnē aduersus cautionē prestitam vt in ſi.ꝺabetur in l.pater.ō ꝺote prele.Et multomagis ꝺebes condemnari si iudicium erat inchoatuꝫ anteq̄ alienares quia non ꝺebet esse in tua potestate illud iudicium eludere. ¶In gl. j.ibi sed nūc cum agit factum est ꝺānum vt pꝫ in ſi.ibi ante iudicium contingit si ergo fuit actum anteq̄ sit ꝺatum ꝛ post item conte.ꝺetur vꝰ qꝛ non ꝺebeat sequi condemnatio.ꝛ ita innuit ista glo.qꝛ actio que oriꝰ post litē cōte.non fuit in iudicio ꝺeducta ꝛ sic noua interpellatione opus est vt.l. non potest videri.ff.ꝺe iudi.sed contra istam glo.facit glo.ff.huius.ff.q̄ vult ꝙ in bis que contingūt post litē contest.possit fieri condemnatio si nulla fuit petitio.solu. illa glos.ꝺebet intelligi ſm leges quas allegat.ff.in accessoꝛijs ad petita vt in fructibꝰ vel vsuris perceptis vel currentibus post litē contest.vel in expensis litis hic vero in eo qō principaliter petitum ꝛ pro quo nondum erat orta actio vnde si oriꝰ post litē contest.ex causa de preterito sequitur condēnatio super eadem re petita sed hic non fuit petita certa ꝛ ꝺeterminata res sed in genere ad ementionē ꝺāni qō ꝺebet intelligi.ff.iam facti alias libellus non concluꝺeret vt.ff.l.pri.ff. ergo nullum erat factum sed fiat post litē contest.illud nūq̄ fuit petitum ergo super illo non potest sequi snīa.tene menti. ¶In glo.que incipit contra alienantē intellige qñ fuit actū contra eum quod est si fuit actum actione personali ex vera stipulatione ad emendationē ꝺamni vt in prima glos.vel ex ficta actione in factum ex eo qꝛ non admisit missum in possessionē vt in precedenti glos.et ytech intellectus pōt procedere.Sivero nō fuit actum contra alienantem sed contra eum cui facta est alienatio tunc ꝺoꝛ fieri estimatio contra illū ita intellige qō sequit in glo.item contra eum ꝛc.An aūt possit agi contra illum in glo. sunt tres opi.Una ꝙ sic fi sup illa re fuit cōtractū pignus prętorium per missionē in possessionē.nā ꝺicit glo.ista in ff.ꝙ pro tali pignore prosequēdo cōpetit hypo.quā glo.not.ꝛ ꝺixi.ff.eo.si finita.ff.si plures.q̄ hypo.cū sit realis cōpetit cōtra quemlibet possessorem vt.l.si fundus.ff.in vendicatione.ꝺe pig. competit etiam pignora.pro eo recuperando vt probatur.j.l.is cui.ff. queri potest.vt in pos.leg.Secunda opi.est ꝙ etiam si non fuit contractū pignus prętorii possit agi contra singulare successorem l.fluminuꝫ.ff.adjicitur.j.eo.Tertia opi.ꝛ ista est vera que not in.ꝺ.ff.adjicitur.in glo.q̄ incipit.no. successoris ad quā gl. hic se remittit ꝙ etiam si fuit cōtractum pignus prętoꝛ.nō possit agi contra illum ad emendationem ꝺāni de qua hic loquit lꝫ possit agi hypo.ad persecutionem rei ꝛ sic iste intellectus nō est bonus in isto.ff.qꝛ hic fuit actum ad emendationem ꝺamni ad quam competit actio personalis contra alienātem tñ non contra singularem successoꝛem vt in glo.precedenti et.l.ff.ff.de cōtraben.emp. ¶Not.tū singulariter ex ista glo.quia vult expresse ꝙ si acquisiui pignus prętoꝛ.per primū decre.tū possis alienare ꝛ dānum transferre in conuentionali non est ꝺubium vt.l.si conuenerit.ff.si fundus.de pig.acti. sed ꝺe prętorio erat maius ꝺubium propter autoritatem iudicis:vnde videbatur magis rem afficere. ¶Jtē ista glo.vult in ff.ꝙ tunc contra tertium possessoꝛem ꝺebeam intentare hypo.Bart.vꝰ hic sentire

Damni infecti. ¶Jlle pōt petere cautioneꝫ ꝺe ꝺāno infecto q hꝫ ꝺānū in re qua timeē ꝺānum vel etiā ius in re.hoc ꝺicit ſm glos.que innuit secus esse si habeat ius ad rem vt in emptoꝛe ante rem ſibi traditam:lꝫ enim sit suo periculo vt.l.necessario ꝺe pericu.ꝛ commo.rei ven.non tamen potest petere pro ea ſibi caueri ita innuit gl. Tu ꝺic ꝙ imo potest ff.cōtra venditoꝛem non haberet regressum ratione negligentie:qꝛ non pōt ſibi facere caueri nam tūc poterit ipse emptoꝛ vt

Archivo Histórico Rosario

ſ.eo.tamen cum emptor.ꝛ no.ſ.e.l.ℌ.emptor.per Bar.

2 ¶ Si duo fratres diuiſerunt habitationes ꝛ promiſerũt ad inuicem nihil petere in portione alterius ratione iuris de pñti vel de futuro poſtea contingat ꝙ alter ipſorum cadat a portione ſua quia mozitur infra annum:ꝛ ſic non impleuit voluntatẽ defuncti:et deuoluitur ad coheredem ꝙ coheres poterit eam petere non obſtante pacto.

1 **Sed qđ opere.** ¶ Stipulatio damni infecti nõ porrigitur ad dãnum qđ nõ contingit vitio ſoli vel operis ſed iure publico.h.d. ¶ Et glo. ponit caſum:ſed vnũ adde ad glo.propter tex.ibi opere facto ꝙ ſui ſtipulatus a poſſeſſore rei mee quaꝫ ignorabam meã de damno infecto ratione operis qđ de nouo in illa volebat facere et ita contingit de facto.Et adde ꝙ nec committitur vitio rei vel operis niſi interueniat culpa promittentis qui potuit obuiare ꝛ nõ obuiauit ſaltem leuiſſima vt.ſ.eo.fluminũ.ℌ.hec

2 ſtipulatio.¶ Et dicit Ang.ſe audiniſſe Bart.allegare iſtũ text. lꝫ non ponat in lec.ꝙ ſi duo fratres diuiſerunt habitationes ꝛ promiſerunt adinuicẽ nihil petere in portione alterius ratione iuris de preſentiuel de futuro poſtea contingat ꝙ alter ipſorum cadat a petitione ſua qz mozit.ſ.annum.et ſic non impleuit voluntatem defuncti ꝛ ſic deuoluitur ad coheredem ꝙ aut. hoc amplius.C.de fideicommiſ.ꝙ coheres poterit eam petere non obſtante pacto qz illam conſequitur iure publico argu.hic nam illa verba intelliguñ de futuro.ſ.ea cã tñ de pñti per no. per eundem in.l.ꝙ ſi ſeruitus.de cõdi.ob cau.Et hoc nõ eſt ex cauſa de preſenti.ſed poſtea contingente.

2 ¶ Duo caſus in quibus quis non poteſt petere ſibi caueri. Uſufructuarius tenetur reficere domum fructuariam ꝛ quas expenſas recuperet ꝛ quid ſi eſt pauper.

1 **Ei cuius vſusfructus.** ¶ Uſufructuarius nõ poſſe petere ſibi caueri a proprietario pro vitio edium in quibus habet vſumfructũ ſiue timeaſ dãnũ in rebus illic inuẽtis ſiue in alia ſua domo vicina qz põt euitare damnum reficiendo et reficere tenetur ſecus ſi non teneret reficere vt ſi vitiũ procedat a ſolo ꝛ nõ poſſet reficere niſi deſtrueret domum tunc eñ nõ tenetur qz vſusfructus extingueretur ꝛ ideo tunc petit ſibi caueri devitio ſoli. ¶ Econtra proprietarius non poteſt petere ſibi caueri a fructuario ratione damni ꝙ timeat domum fructuariam etiã ab alia domo vicina ipſius fructuarij qz ꝓ iſto damno ſibi eſt conſultum per ſtipulationem quã preſtat fructuarius deventado fruendo arbitrio boni viri ratione cuius tenetur illaꝫ reſtere ne domui fructuarie noceat alias nõ videtur vti arbitrio boni viri ſecus ſi per illam cautionem ſibi non eſſet conſultum vt ſi fructuarius aliquid faceret de nouo ex quo timeret damnum nam ad hoc illa cautio non extenditur.h.d.iſte.ℌ.cum.l.inter fructuarium.ſ.eo.Et primo ponit vnum dictũ in fructuario ꝙ non petit ſibi caueri a proprietario vſqz ibi ergo. ¶ Secundo ponit aliud a contrario.Tertio in.l.inter fructuarium a prin.vſqz ad.ℌ.dñs.limitatur primum dictuꝫ huius.ℌ.Tertio in ver.dñs vſqz ad ver.nã de ruina limitatur ſcõm dictum huius.ℌ.Ultimo in ver.nã de ruina ponit ratio vtriuſqz dicti huius.ℌ.clarius ꝙ hic:ꝛ iſta diuiſio facit intelligere tex. ¶ No. duos caſus in quibus quis nõ poteſt petere ſibi caueri primo quando põt euitare damnum reficiendo domum ruinoſam ſic in ſimili.ſ.eo.l.qui bona.ℌ.de illo.in fi.intellige põt.ſ. et teneꝫ qz vſusfructuarius tenetur reficere domũ fructuariã lꝫ expenſas recuperet ſi ſint magne ſecus ſi parue.vt.l. hacten⁹.de vſufruc.alias nunꝙ poſſet quis petere ſibi caueri ſi dñs dom⁹ ruinoſe daret ſibi licentiam ꝙ reficeret.licet enim tunc poſſet non tamen tenetur et iſta eſt etiam ratio in.l.inter fructuarium.in prin.qz qñ vitium procedit a ſolo ꝛ poſſet reficere niſi domũ de

a ſtrueret non teneꝫ reficere cuꝫ dãno ſuo qz vſusfru. periret⁹ ita intelligunt doct.ſecus ſi poſſet reficere ſine deſtructione: tunc eñ de vitio ſoli non peteret ſibi teneri ſm Bar. Per hoc etiaꝫ pt̃ ꝙ ſi fructuarius eſt pauper ꝛ expenſa eſt magna ꝛ proprietarius non vult eam miniſtrare tunc non teneꝫ reficere qz pauper tas ipſum excuſat vt.l.ſi procuratorem.ℌ.ſi ignorantes. ſ. man.ꝛ ideo tunc poſſet petere ſibi caueri. Idem ſi timeat damnum ab alia re ipſius proprietarij in domuꝫ fructuariã qz nõ teneꝫ fructuarius illam reficere:et eſſet idem ꝙ in inquilino vt in.ℌ.ſeq. ¶ Secundus caſus eſt qñ p aliud remediũ ordinarium cõſultum eſt aduerſus illud dãnum vt p ſtipulationem fructuariam qz extraordinarium nõ concurrit cum ordinario ꝛ ad hoc allegatur hoc tñ verum niſi extraordinariũ eſſet plenius:vt.ſ.ea.l.ℌ.ei qui.in fi.Et ideo cũ in ſtipulatione qua preſtat fructuarius nõ veniat niſi leuis culpa ſi nõ reficeret caderet in culpã leuiſſimã poſſet proprietarius petere ſibi caueri qz in iſta cautione venit etiã leuiſſima culpa vt no.ſ.eo.l.fluminũ.

a ¶ Periret.facit ꝙ dicit Aud.ro. ſin.ſuis vbi dicit ꝙ lucrat⁹ eſt flo. tres lꝫ q vſufructuarius tenetur ad collectam rõne fundi ꝙ tñ ſolutio collectarũ equaleret pceptioni fructuuꝫ ꝙ tũc teneꝫ proprietari⁹ et ꝙ ỏ 2 invſufructuario ꝙ teneatur ad eꝛpẽſas puas habeat locũ in vſufructuario vide p eundem dictis ſing.fo.iij.

ℌ.hec ſtipulatio.ſicut in caſu.ℌ.ei qui.ſ.e.l.ꝛ hoc tenet Ang. et bene.Et not.ex iſto.ℌ.ergo ibi quas vicinas ꝛc. ꝙ fructuarius teneꝫ non ſolũ reficere domuꝫ in qua hꝫ vſumfructũ ſed etiam aliam domũ ſuã vicinam ne ruat ſupra illam alias non diceretꝫ vti ſui arbitrio boni viri ꝛ teneretur ex ſtipulatione fructuaria.tene menti.Cetera vide hic per Bart.qui diſtinguit ſm ex predictis patent quaſi oĩa mẽbra diſtinctionis ſue. ¶ In glo. que incipit quidã habent ibi alij habent ꝛ iſta eſt melioꝛ litera ꝛ melioꝛ ſenſus qui contrariaꝫ ſenſui precedenti nã etiam iſto caſu vẽdicat ſibi locũ ratio qz poteſt reficere domũ fructuariã ne ruat ſupra aliam ſuam vicinam.

1 **Sed inquilino.** ¶ Locator teneꝫ cauere in quilino de vitio aliarũ ſuarum ediũm.h.d.ſed devitio cõductarum nõ qz põt euitare dãnum migrando vt.ſ.eo.q bona.ℌ.de illo ꝛ hoc prout eſt in litera habeã ſed ſi habes hãc dic ꝙ de vitio conductarum tenetur cauere ꝓ dãno qđ timeꝫ in alias edes vicinas inquilini propter eandẽ rõnem qz nõ põt euitare iſtud dãnuꝫ migrando de domibus conductis.

1 **Ei qui in conducto.** ¶ Proprietari⁹ nõ petit ſibi caueri a ſuperficiario nec eõuerſo cũ habeant adinuicẽ actionem ex cõtractu celebrato inter eos niſi cautio damni infecti eſſet pinguioꝛ qz in actione ex cõtractu non venit niſi leuis ꝛ non reficere caderet in leuiſſimã culpã que venit in ſtipulatione dãni infecti:tunc eñ bene poſſet peti.h.d.ſcõm veruꝫ intellectũ.Et ſic primo ponitur vnũ dictũ cũ eius ratione vſqz ibi in quas ꝛ ibi limitat illud dictũ. ¶ In glo.que incipit imo ꝓ eius declaratione;opp.cõtra tex.ibi plus aũt nam imo videt ꝙ non plus qz ſtipulatio dãni infecti nõ cõmittitur niſi interueniente culpa non reficientis ſed in actione locati vel conducti vel empti ſimiliter venit culpa ꝛ ſine culpa ille actiones nõ cõpeterent iõ glo.ſe inuolnit. tu dic vt dixi ꝙ imo venit primus quia in actione ex cõducto venit tm̃ leuis nõ leuiſſima qz celebratur gratia vtriuſqz vt.l.ſi vt certo.ℌ.nũc videndũ.ſ.cõmo.Et ita intellige hic tex.in verbo culpam ſed in hac cautione venit etiã leuiſſima vt no.ſ.eo.fluminũ.ℌ.hec ſtipulatio.Et aduertendũ qz hic non eſt idem ꝙ in ſimplici inquilino qui de vitio conductaruꝫ ediũ;nunꝙ petit ſibi caueri qñ timet dãnum in res inuectas qz põt ſibi cõſulere migrando vt.l.qui bona.ℌ.de illo.ſ.eo.ſed ſuperficiarius q cõdugit ſolum in perpetuum ꝛ hꝫ vtile dñiũ ſuperficiei bñ petit ſibi caueri de vitio ſoli qñ nõ reficeret caderet in leuiſſimã culpam vt.ſ.dixiꝫ qz non ſic;poteſt ſibi conſulere migrãdo:hoc faceret cuꝫ damno ſuo cum fecerint expenſas in edificando ſi domum diimitteret.

2 ¶ Uerba preſentis tpis an trahantur ad futura et quid in diſpoſitione indefinita.ꝛ vide nn.4.

3 Poteſtas qui iurauit ſeruare ſtatuta an tenebitur ſeruare futura.

Quod aliquid ſtatuatur in acceſſorijs quod non ſtatuitur in principali.

Si is qui vicinas. ¶ Stipulatio damni infecti nõ petit ſibi caueri a ſuperficiario nec eõuerſo cũ habeant adinuicẽ actionem ex cõtractu celebrato inter eos niſi cautio damni infecti eſſet pinguioꝛ qz in actione ex cõtractu non venit niſi leuis ꝛ non reficere caderet in leuiſſimã culpã que venit in ſtipulatione dãni infecti:tunc eñ bene poſſet peti.h.d.ſcõm veruꝫ intellectũ.Et ſic primo ponitur vnũ dictũ cũ eius ratione vſqz ibi in quas ꝛ ibi limitat illud dictũ. ¶ In glo.que incipit imo ꝓ eius declaratione;opp.cõtra tex.ibi plus aũt nam imo videt ꝙ non plus qz ſtipulatio dãni infecti nõ cõmittitur niſi interueniente culpa non reficientis ſed in actione locati vel conducti vel empti ſimiliter venit culpa ꝛ ſine culpa ille actiones nõ cõpeterent iõ glo.ſe inuolnit. tu dic vt dixi ꝙ imo venit primus quia in actione ex cõducto venit tm̃ leuis nõ leuiſſima qz celebratur gratia vtriuſqz vt.l.ſi vt certo.ℌ.nũc videndũ.ſ.cõmo.Et ita intellige hic tex.in verbo culpam ſed in hac cautione venit etiã leuiſſima vt no.ſ.eo.fluminũ.ℌ.hec ſtipulatio.Et aduertendũ qz hic non eſt idem ꝙ in ſimplici inquilino qui de vitio conductaruꝫ ediũ;nunꝙ petit ſibi caueri qñ timet dãnum in res inuectas qz põt ſibi cõſulere migrando vt.l.qui bona.ℌ.de illo.ſ.eo.ſed ſuperficiarius q cõdugit ſolum in perpetuum ꝛ hꝫ vtile dñiũ ſuperficiei bñ petit ſibi caueri de vitio ſoli qñ nõ reficeret caderet in leuiſſimã culpam vt.ſ.dixiꝫ qz non ſic;poteſt ſibi conſulere migrãdo:hoc faceret cuꝫ damno ſuo cum fecerint expenſas in edificando ſi domum diimitteret.

condi.ob

2 condi.ob cau.† Et eſt notandũ ꝙ habemus duplicẽ materiaꝫ vna eſt an verba preſentis temporis trahantur ad futura.ꝛ de hac non loquit hic tex.ſed l.ſi ita.de aur.ꝛ argẽ. leg. dic vt ibi. ¶ Alia eſt vtrũ diſpoſitio in diffinitiua extendaꝫ ad futura et de hac loquit iſte tex.qz nulla verba pñtis tpis fuerunt apposita.Et in hoc Bar.in.d.l.ſi ſtipulatus fuerim.ℌ.cũ ſtipulamur

3 alias ſunt infra;cum ſtipulamur † vbi ponit de ptãte q iurauit

a ſeruare ſtatuta an tenebiſ ſeruare futura[a] ꝛ in.l.ſi ita licet iſtũ tex.non alle.diſtinguit an agaꝫ de modico preiudicio et extenditur vt.l.ſi.C.que res pig.obli.poſ.Aut de magno.ꝛ tunc aut diſponẽs ſeu loquens poterat de futuris cogitare ꝛ ideꝫ vt.l.ſi ſeruitutẽ.de ſerui.verba.predi.aut non poterat ꝛ tũc ſecus ꝛ fuerunt verba petri vt refert Lyn.in.l.non modo. C.de ſerui.pro iſta diſtinctione facit iſte.ℌ.primo ꝛ vltimo caſu.naꝫ in primo non potuit cogitare de rebus nouiter acgrendis ſed inveltimo bñ potuit cogitare de rebus mobilibus nouiter inuehendis. Sed in cõtrarium facit;ſcõs caſus in ver.cui ꝑñs.qz ſi habebã domũ cõem cũ tytio ꝛ fui ſtipulatus a te dãno infecto bene potuiſti cogitare ꝙ portio tytij poterat mihi adiudicari in iudicio diuiſorio ꝛ tũ tua promiſſio ad illam non extenditur.Sol. poteſt dici ꝙ doctrina Bart.vendicet ſibi locũ in his que ſunt parui preiudicij ita loquit.l.ꝙ ſeruitus.nam in ſeruitute prediali de modico preiudicio agitur ſcõm eundem Bar.in.l.cuꝫ dein rem verſo.de vſuris. ¶ Qñ autẽ de magno tunc vꝫ diſtinguendum aut cauſa ꝓpter quã poterat cogitare erat ad futurum ordinata ꝛ tunc extendiꝫ ad futurum vt in caſu quẽ ſupra tetigi qñ emeram vel fueram ſtipulatus.de dam.infec.quia extenditur ad illam ſi dãnum cõtingat poſtꝙ fuerit mihi tradita qz emptio:aſtipulatio ad hoc ordinabatur vt mihi traderetur. Aut non erat ad hoc ordinata ꝛ tũc ſecus ꝛ ita loquit ſcõs caſus nã cõto in eadẽ re non ordinaꝫ ad hoc vt tota res adiudicetur vni lꝫ hoc fieri poſſit. ¶ Ultimo inquantum dixi ꝙ ſi ſtipulatio fuit cõcepta hoc mõ promittis emẽdare dãnum qđ cõtinget aut cõtingere poterit nõ extendiꝫ ad res nouiter acquiſitas:opponiꝫ ꝛ vꝫ ꝙ imo ꝓpter ſignificationẽ verbi põt qđ extendiꝫ ad futurũ etiã ſi ꝓlatũ ſit in verbo pñtis tpis vt.l.ſi ita qs.de le.ij.forti⁹ ſi in futurũ.Sol.verũ eſt niſi ſubſit aliqua cã de pñti nã tũc extẽdiꝫ ad futurũ qđ tñ põt euenire ex illa cã de pñti nõ de futuro vt no.in.l.qđ ſeruiꝰ.de cõdi.ob cãm.ℌ hic ſuberat cauſa de pñti.qz ſtipulator habebat domum tpe ſtipulationis vnde intelligiꝫ de eo qđ poterit contingere in illa do-

4 mo nõ in nouiter acquirẽda. ¶ Itẽ ex ſi.huius.ℌ.not. aliqđ ſtatui in acceſſorijs qđ non ſtatuiꝫ in principali vt etiam pt̃ ex his q dixi.ſ.eo.ſi qs miſſum.ℌ.ſin.ꝛ.l.ſi in emptione.in prin.de contrahen.emp.vbi incertitudo non vitiat diſpoſitionẽ in acceſſorijs lꝫ vitiaret in principali.ꝛ qđ not.in.c.cũ ad ſedem. de reſti.ſpo.de hoc etiam bonus tex.in.l.aurelius.ℌ.legatũ.ꝛ.l. ſi. ℌ.ſi.de lib.le.vbi diſpoſitio facta per verba pñtis tpis licet nõ extendaꝫ ad futura eque principalia bene extendiꝫ ad futura acceſſoria eque ac erant tpe diſpoſitionis. ¶ De his aũt que habentur hic in ſcõa glo.magna dicyt.ſ.dicam.ꝓxi.ℌ.

2 ¶ Quare ſtipulatio venditoris de qua hic porrigaꝫ ad dam num contingens poſt ꝛ ſtipulatio emptoris nõ porrigatur añ traditam rem.

1 **Emptor prediꝫ.** ¶ Stipulatio emptoris õ dãno infecto interpoſita añ traditionem rei nõ porrigitur niſi ad dãna contingentia poſt traditionẽ. Sed ſi cõtingant ante ad illa nõ porrigiꝫ ſed bene pñt illa repeti a venditore ſi ſint negligens in faciendo ſibi caueri ſi aũt nõ ſint negligẽs etiã ad illa porrigitur ſtipulatio ne emptor in dãno remaneat. hoc primo.ſed ſtipulatio venditoris porrigitur nõ ſolũ ad dãna obuenientia ante traditã ſed etiam obuenientia poſt. hoc ſcõo. Sed ſi vterqꝫ fuit ſtipulatus tũc ſtipulatio venditoris porrigitur ad obuenientia ante dumtaxat ꝛ ideo facta traditione,finiꝫ ſtipulatio emptoris ꝛ tunc incipit competere ad dãna contingẽtia poſt. h.d.iſte.ℌ.difficilis quez diuide in tres partes vt pt̃ ex ſummario. ¶ Primo qñ ſolus emptor fuit ſtipulatus ante traditionẽ vſqz ibi ſed ſi venditor. ¶ Scõo qñ ſolus venditor vſqz ibi qđ eſſet iniquiſſimũ. ¶ Tertio qñ vterqꝫ. Itez prima pars ſubdiuitur qz primo loquiꝫ qñ emptor fuit ſtipulatus venditor vero ſtipulari neglexit et ſic fuit in culpa vſqz ibi ſed quid fiet. ¶ Secundo qñ in nulla culpa fuit vſqz ibi ſed nihil. ¶ Tertio redit ad primũ caſum qñ fuit in culpa.Et glo.j.que ponit caſum ſm Irnerium non intellexit iſtum tex.qz ponit ꝙ emptor fuit ſtipulatus a venditore de dãno infecto.Tu dic ꝙ imo fuit ſtipulatus a tertio cuius domus minabaꝫ ruinã ſupra rem emptã. ¶ In.j.glo.in prin.ibi ſi ante traditionẽ ſit ſtipulatus ꝛ ſic anteꝙ baberet dñium vel ius in re lꝫ baberet ad rẽ ſupple ꝛ dãnum ſit datum ſimiliter ſi ante rem traditam ꝛ poſtea res deterioꝛata tradaꝫ queritur de pluribus.primũ eſt vtrũ emptor poſſit hoc dãnum recuperare virtute huiꝰ ſtipulationis a domino domus ruinoſe ꝛ ad iſtã queſtionem rñde in ver.ſed nihil ꝙ non qz ad hoc dãnum iſta ſtipulatio non proficit. ¶ Scõo queritur ad qđ ergo dãnũ proficit ꝛ rñdetur ꝙ ad illud qđ euenit poſt traditionẽ qz tunc dak in re ſua ꝛ hoc qđ ſequitur cautũ habebit ꝛc.ꝛ etiã in ver.ſed nihil ibi nihil id qđ poſt traditionẽ ꝛc. ¶ Tertio queritur an iſtud dãnum contingens ante traditã patiet iſte emptor ex quo non põt recuperare a promiſſore ex ſtipulatione ꝛ rñdet ꝙ nõ ſed recuperabit ipſum a venditore actione ex empto ſi potuit ſtipulari ꝛ non fuit ſtipulatus de dãno infecto naꝫ licet periculũ poſt venditionẽ perfectã contingẽs ſine culpa venditoris pertinet ad emptorẽ vt.l.neceſſario.de peri.ꝛ commo.rei vẽ. Venditor tñ tenetur anteꝙ tradat cuſtodiã diligentiam habere in ſua re ꝓpria ꝛ ſic debuit ſtipulari ad cõmodũ emptoris qđ ſi non fecit tenet ratione culpe ꝛ hoc ſequitur in ver.venditorem aut ꝛ etiam in verſi.ſed nihil ibi qz dũ in venditoris cuſtodia eſt ꝛc.Et ex hoc ſequitur ratio primi dicti quia poſtꝙ põt recuperare a venditore ꝙ actionẽ ordinaria nõ recuperat a ꝓmiſſore qui teneꝫ ex ſtipulatione interpoſita iure extraordinario:hoc habetur in.d.verſi.ſed nihil ibi et qđ alia actio queri poteſt ꝛc. ¶ Quarto ꝛ vltimo queritur qd ſi venditori non põt negligentia imputari an emptor patiet hoc dãnum ꝛ iſta queſtio ponitur in ver.ſed quid fiet poſtea in ver.an ꝛ hoc obiſcit cõtra que ſtionem:qz vꝫ fatua:qz hoc dãnum nõ cõtingit de directo in re emptoris:ſed venditoris ergo emptor nõ patitur hoc dãnum ſed rñdetur ꝙ non eſt fatua:qz lꝫ verũ ſit hoc directo ꝙ indirectum tñ denoluit ad emptorẽ qz venditor tradet rẽ deterioꝛatam ꝛ emptor cõtra nullũ habebit regreſſum ꝛ finaliter dimittit iſtã queſtionẽ inſoluta.ſ.glo.aũt intelligiꝫ vt velit dicere ꝙ ſit dãnũ emptoris:qz a nullo recupabit:ꝛ qñ nõ fuit adhuc emptor ſtipulatus ꝛ vellet ſtipulari ꝓ vtroqꝫ tpe lꝫ aduerſarius poſſet promittere tñ ſi non vult non cogitur promittere ꝓ tpe ante traditã etiã ſi venditor erat in ſtatu qꝫ nulla culpa ſibi poterat imputari vt qz erat abſens cauſa reipublice. Boc.tenet cõtrarium in vtroqꝫ dicto qꝫ iſto caſu cogitur promittere ſpe- a cifice etiã ꝓ tpe ante traditã:ꝛ ſi ꝓmiſit ſimpliciter talis promiſſio egtẽdit ex tũc ad illud tps ne emptor remaneat in dãnoꝫ tunc ceſſat ratio poſita in verſi.ꝛ qđ alia.ꝛ ſic pt̃ ꝙ augeꝫ virtus ſtipulationi ex accidenti nã licet a principio nõ cõprehenderetur niſi dãnum cõtingens poſt traditiones vt in prin.ℌ.ex poſtfacto tñ incipit cõprehẽdere etiã cõtingẽs añ ſi venditori nõ põt mozia imputari. ¶ Sed cõtra de.ℌ.precedenti ibi nõ augeri ꝛc.ſed ibi nõ augeꝫ ad rẽ penitus diuerſam hic vero ad eandem qz iſte caſus erat implicit⁹ in ſtipulatione ar.ℌ.ſi ex noxa. cau.aga.l.ſi. ¶ † In text.ibi ſed ſi venditor interpoſuit.ſubaudi tm̃ non aũt emptor:ſed que eſt rõ qz ſtipulatio venditoris porrigiꝫ ad dãnum contingẽs poſt.ꝛ ſtipulatio emptoris non porrigiꝫ ante traditam.rñdetur ꝙ facilius deſcẽdit in ſucceſſorem,ꝙ aſcendat in antoꝛẽ:vt.l.ſi a te.ℌ.ſi.de evicto.rei iudi.non tñ intelligas ꝙ ſtipulatio vẽditoris proficiat ipſo iure ſine ceſſione emptoris:licet glo.boc dixerit.ſ.eo.ſi qs miſſum.ℌ.ſi.imo requiriꝫ ceſſio vt ibi dixi.ꝛ ita doc.intelliguntꝛ glo. ¶ In text. ibi qđ eſſet iniquiſſimũ.ſ.vt extendaꝫ ad dãnũ contigens poſt traditionem.nã ſic poterit cõtingere ꝙ ꝓmiſſor tenebit duobus.ſ.emptoriꝛ vẽditori ſi vterqꝫ fuerit ſtipulatus:ꝛ etiã occaſione eiuſdẽ dãni.ſed rñdet non eſſe verũ qz iſto caſu ſi emptor fuit ſtipulatus ſtipulatio venditoris non porrigitur ad damnum contingens poſt traditionẽ.qz nõ eſt neceſſe cuꝫ emptori ſit ꝓmiſſum ex ſua ſtipulatione ſed ſolũ ad contingens ante ꝛ ſic facta traditione finietur illa ſtipulatio vẽditoris: quia ſua amplius nõ intereſſet ipſe fuit ſtipulatus intereſſe.pcedit ergo illud qñ ſolus vẽditor fuit ſtipulatus qz eſt vtile emptori qđ ex ſtipulatione venditoris ſibi ceſſa poſſit conſequi dãnum cõtingens poſt traditionẽ.Et ex his oibus pt̃ clariſſime diſtinctio glo.magneꝛ etiam quid debeat dici in queſtione quam format glo.in.ℌ.precedenti q incipit ſibi facte.

2 ¶ Si quis fuit mortifere vulneratus in vno menſe ꝛ moꝛiatur in alio debet in accuſatione poni menſis vulneris quaſi in illo mortuus fuerit ꝛ tũc.

3 Si facta fuit pax de tali vulnere cẽſetur etiã facta de homicidio quaſi idem ſit cum vulnere.

Quod poſſit quis accuſari de homicidio ꝛ inquiri etiam ante quam vulneratus ſit mortuus.

4 Si fuit formata inquiſitio ſuper vulnere ꝛ interim ſit moꝛtuꝰ poteſt ſequi condemnatio de homicidio.

Si teſtes infra terminum datuꝫ ad probandũ iurãt ꝙ poſſint examinari poſt terminum.

Sabini ſententia. ¶ Qđ finis hꝫ neceſſariã cõſequẽtiã ad prin.

tnspicitur principiū ꝛ non finis ad hoc semp allegaf. Cōcor.l. iij.§.scio.ff.de mino.dic vt ibi. †Allegaf iste tex.ad multas. q. primo q̄ si qs fuerit mortifere,vulneratus in vno mense ꝛ moriaf in alio dic q̄ in accusatione ꝺz poni mēsis vulneris quasi in illo mortuus fuerit[a] ꝛ tunc. ¶ Item q̄ si facta fuit pax de talivulnere censeaf etiam facta de homicidio quasi idē sit cum vulnere. ¶ Itē q̄ possit qs accusari ꝛ inquiri de homicidio etiā anteq̄ vulneratus sit mortuus. ¶ Item q̄ si fuit formata in quisitio super vulnere et interim sit mortuus possit sequi condemnatio de homicidio. ¶ Item allegaf q̄ si testes infra terminū datum ad probandū iurant possint examinari post terminū[b] quasi depositio referaf ad iuramentū. de his oībus vide hic p Bar. Et adde hic per Bal.in.l.ij.C.de libertis ꝛ eorū liber.quantū ad dictam questionem de pacevbi reprehēdit hic Bar. ¶ Itēvide in.l.si q̄s.C.de testi.p Bar.in illa questione de testi.ꝛ etiaꝫ q̄ no.per Bar.in.l.fideiussores magistratuū.ff.de fideiuss.ꝛ Jo.an.in.c.factum legitime.de reg.iur.lib.vi.

a ¶ Al Mortu[a] fuerit. adde vt per Alex.cōs.cxiij. 4 j.libr.vbi multa ponit in simili.

b

b ¶ Post terminū Lud. ro.cōsi. ccccliij.multū late examinat hūc articulū ibivide ꝛvide etiā q̄ voluit matthe[s] no. suis vbi ponit si accusaf testis de falso qs locus ī accusatione poni debeat.

Si vicinas edes. ¶ Contumacia cōmissa in vna re non extenditur ad aliam rē.h.o. Sic ꝛ cōmissa in vno articulo non extenditur ad alium. Sed debet iterū citari vt no.in.c.cum qui de do. et' contu.lib.vi. ¶ Jn ff. text. ibi tu in mearum intelligo non pro illis in quarū possessionē ego missus fui propter tuā contumaciaꝫ q̄ illas videris habuisse pro derelictis patiendo me immitti et sic non interest tua tibi caueri pro illis cum oīnum illarum ad me pertineat si fui missus ex scō decreto intelligit ergo q̄ petebas tibi caueri pro alijs edibus nō pro illis eisdē de quarum vitio petebam mihi caueri sed nec ad alias potes petere tibi caueri pro vitio illarum in qbus fui missus q̄ cuꝫ in illis denegaueris mihi caueri ego similiter tibi denegare possum. vt.ff.eo.l.qui bona.ff.si quis q̄.

1

2 ¶ Ad recuperandā detentationē etiā licitā nō datur interdictum vnde vi sed officiū iudicis sicut pro ipsa detentatione.

Si pupillus ¶ Actio in factū que ꝺcit ex prohibitione datur etiā contra pupillum si ipse prohibuit immissum ꝛ erat doli capax. Item ex facto procuratoris habentis spāle mandatū datur contra dōm. Itē daf non solum si prohibuit missum ex primo decreto venire in possessione sed etiā si missum ex scōo ꝛ succurratur etiā alio remedio.s.per publicianam vel per interdictum vnde vi. Jsta tñ remedia cum sint oia rei persecutoria si actuꝫ fuit vno ꝛ obtemperatum non potest agi ex altero.h.o.vsq̄ ad.ff.si. qui incipit si procurator. ¶ Jn tex.ibi alioquin. Expone.i.quis in hoc casu q̄si erat missus ex scōo decreto habeat etiā alia remedia.s.interdictum vnde vi.si expellatur ꝛ etiā publicianā si facta fuit immissio cōtra nō dōm ꝛ si cōtra dōm haberet reivēdicationē.vndevidebaf q̄ postq̄ habebat ista remedia ordinaria nō dareť sibi hec actio tanq̄ sit extraordinaria sed certe ad diuersa competunt q̄ actio in factum datur ad emendētionem dāni ac si stipulatio fuisset interposita.vt.ff.e.si finita.ff.si. Sed interdictū vnde vi datur ad recuperandā possessionem rei in qua fuit immissus. Itē publiciana ad declarandū se esse quasi dominum rei vendicatio ad declarandā se dominum.possunt ergo concurrere in origine ista remedia ordinaria cum extraordinario vt dixi.ff.ti.l.in prouinciali.ff.j.ff si fic est quare non cōcurruntetiā in executione postquam cōpetunt ad diuersa respondeo q̄ non ꝺz consequi emendationē damni ꝛ etiam rem ruinosam sed ꝺz esse alterocontentus nam et dñs rei ruinose vel cauere tenetur:et damnum emendare vel domo ruinosa carere:non aūt ad vtrumq̄ simul vt.ff.e.hoc amplius post prin ci. ¶ Innuit ergo iste tex.q̄ missus ex primo decreto non habet ista remedia ꝛ ideo minus est dubium q̄ datur sibi actio in factum:ꝛ hoc tenet glos.que incipit ex secundo decreto in fin.ex qua not. Tq̄ ad recuperandam detentationem etiam licitam non datur interdictum:vnde vi q̄ no.bene tñ datur officium iudicis sicut pro ipsa detentatione retinenda.vt.l. aquilius regulus.in fi.ff.de dona.ꝛ.ff.quibus ex cau. in pos.ea.l.hec autem. ff.fi.ff.l.j.ff.necessario:ꝛ q̄ ibi per Bar.ff.si mulier ventris nomine facit.l.fi de posses.C.de transla.

c ¶ Nīvi.facit q̄ voluit Rota de ci. suis de resti. spol.in nouis.q̄ monachospolia to a plato ō prio ratu manuali nō cōpetit interdictumvnīvi secus si esset spoliatus de priozatu ppe tuo ꝛ vide q̄ voluit Ro.consi.cl.

2
c

d ¶ Nō citato. ad de vt p Alex.late in.l.sepe.de re iudi.

1

Si procurator. ¶ Ex stipulatione pretoria interposita per procuratoreꝫ procuratorio nōie acquiritur domino vtilis actio sine cessione ad hoc allegatur sic ex iudiciali etiam si non esset pretoria p.l. in cause.in fi.de procura. ¶ Idem si nec esset pretoria nec iudicialis esset tñ interposita super re domini vel domino presente.vt.l.q̄ procurator ex re.ff.de procu.ꝛ.ff.de verb.ob l.si procuratori pītis regulariter secus q̄ requirif cessio ꝛ actio:ꝛ obligatio q̄ if ipsi procuratori vt.l.possessio quoq;.ff.ꝛ si possessio. de acqui.possi.ff.ꝛ hoc si fuit stipulatus sibi procuratorio nomine dñi conferendo verba obligationis et executionis in suam

1

persona quo casu stipulatio est valida:vt no.in.l. huiusmo[di] di.in prin.de leg.j.per glo.si vero conferres verba obligatiua vel executiua in personam dñi:vt promittis tali dño meo vel pmitti[s] mihi dare tali habeat locū notata in.l.stipulatio ista. ff.alteri.cum.ff.seq.j.de verb.ob.q̄ tunc non videretur stipulatus vt procuratori.

1

Et quibona. ¶ Ex processu agi tato contra vnū nō fit preiudiciū alteri absenti:ꝛ non citato.[b] h.ꝺ.scōm vnū intellectū quē tene menti:ꝛ iste mihi placet per tex.qui ꝺcit non corrūpitur.ꝛ sic ipsi ꝺz iure ius illi[s] seruaf.facit q̄ no.in.l.si deserta.C.ſi ꝑpter publi.pē.ꝛ.l.cum miles.ff.ſi.ſ. quibus ex cau.maio.ꝛ.l.in cause.la.j.ff.interdū cū ibi no.ſ.de mino.ꝛ q̄ not. Dyn.in.l.j.C.de aduo.di.iudi.ante fin.ꝛ.cinter quatuo: cum ibi no.de maio.ꝛ obedien.ꝛ vide Jnno.in.c.cum in cunctis.de concess.prebē.in fi.ꝛ est text.p hac distinctione in l.iij.ff.si defideicōmi.liber.sed si esset citatus fieret sibi preiudiciū mero iure vt etiā in dictis iurib[9] no.si tñ erat absens causa reipublice restituit in inte.ꝛ iste etiā est casus huius.l.ſm aliā lec.facit.ſ.eo.fi finita.ff.si forte sed prima magis placet: q̄ tūc corrumperet mero iure cuius contrariū ꝺcit litera.

2 ¶ Jnquilinus an possit nūtiare nouū opus ꝛ petere sibi caueri ꝛ quid in vsufructuario vel superficiario.

1

Si filiusfamilias. ¶ Pro re conducta a filiofa. pōt petere sibi caueri tam ipse q̄ etiā pater si vterq̄ timet dānum:sed si solus filius ipse solus petit caue ri.ff.o.in effectu. Et primo loquit q̄si timebaf damnū in rebus mobilibus inuectis in domū conductā vsq̄ ibi nisi fit. Scōo q̄ non timebaf in illis q̄ nulla erāt sed timebaf in ipsa domo cō ducta quo casu ipse conductor tanq̄ procurator locatoris debet facere sibi caueri de dāno infecto si potest alias tenetur de negligentia locatori sicut tenetur vendito:ꝛ anteq̄ tradat rem: vt.ff.eo.l.damni in.ff.emptor.si ergo solus filius teneť ex contractu ipsi locatori q̄ fuit sic actum ipse solus petit caueri et si non caueť ipse solus immittitur.si aūt tenereť etiam pater de peculio q̄s est quādo aliud non fuit actum tunc etiam pater peteret licet hoc in tex.non ꝺcatur sed innuit a contrario sensu sic ergo patet ex isto fine ſm ꝺctum intellectum quē etiā sentit glo.magna.q̄ inquilinus censeť procurator locatoris sicut vsufructuarius vt.l.j.in fi.ff.ti.j. Sed cōtra de.l.in prouinciali.ff. si ego.e.tit.ibi dum ꝺcit q̄ quasi inquilinus sum ꝛc.per quem Bar.ibi tenet contrarium q̄ non censeaf procurator ꝛ sic non possit nūtiare ꝛ per ꝺns etiā nec petere cautionē ista. So.ergo tenetur adhibere diligentiā vt denūtiet locari q̄ petat si videt periculū vt.l.videamus.ff.itē prospicere.ff.loca.et ita videtur ibi tenere Bar.sed hic videtur ꝺcere cōtrarium ꝛ modo remi niscitur de eo qō ibi ꝺcit ꝛ iste tex.facit cōtra illud ꝺctum possumus ꝺcere q̄ si ꝺns est pns sufficiat denūtiari sibi q̄ faciat sed si est absens vel impeditus tūc ipse inquilinus poterit nūtiare nouū opus.ꝛ etiā petere sibi caueri p ipsū tex.cū glos. qō perpetuo tene menti:vsufructuarius vero ꝛ superficiarius q̄ habēt ius in re pñt indistincte hoc facere ꝛ debēt hoc facere procuratorio nōie alias teneně de negligētia.tene menti istum tex.intellectū. Si aūt timeť dānum in rebus mobilibus inue ctis ꝺc vt hic in glo.q̄ incipit.ꝺc distinguendū.

2

1

Si proprietarius. ¶ Si ꝓprietarius[a] soluit aliqd nisi fructuarius cōferat sibi pro rata vsufructuarius pōt illū ꝓhibere frui. Et econuerso si fructuarius cauit ꝛ soluit nisi sibi conferatur a ꝓprietario ꝓ rata proprietatis pōt mitti in possessionē ꝓprietatis ex primo et scō decreto: ꝺc vt.C.e.ti.l.hoc amplius.ff.si.

2 ¶ Proprietas fluminum an sit cōmunis vel publica ꝛ que sit differentia.

3 An possit quis facere molendinū supra aquā fluminis ex concatenatione nauium sine autoritate publica.

An qlibet possit navigare ꝛ piscari sine autoritate publica.

4 Si quis edificat in flumine publico etiam de licentia reipub. vel illius qui rempub.ibi administrat dominium directum non est edificantis sed reip.licet ipse habeat vsum seu dominium vtile:si hoc fuit actum per concedentem:ꝛ quis effectus resultet ex hoc.

1

Fluminum. ¶ Pro vitio opis qō fit in flumine publico si fiat ad vtilitatē ꝓinatā ꝛ interueniente publica autoritate satisfdak. Sed ꝑ vitio soli nō satisdak nec etiam repromittitur. Sz superior potest adiri vt inhibeat opus fieri si damnū ab alio timetur.h.ꝺ.vsq̄ ad.ff. adiicitur scōm intellectum quē puto verū. Et sic totus text. loquiť qñ fiebat opus ad ꝓinatam

ad ꝓinatam vtilitatez. Sed Bart. intelligit vt loquaf vsq̄ ad ff.quid ergo qñ ad ꝓinatam vtilitatē postea vero ad publicā sed tex.non patitur q̄ loquitur continuatiue. ¶ Diuide ergo melius q̄ primo ꝑmittit duo ad euidentiaz vsq̄ ibi ꝓpter qō. Secundo ꝺcidit dubiū de quo queritur:ꝛ decisio continet duo vel tria.vnū q̄ caueť ꝑo vitio operis:alterū q̄ ista cautio est cum fideiussoribus.alterum q̄ ꝑo vitio loci nō caueatur ꝛ redditur ratio vsq̄ ibi ad ea igit. Jbi declaratur qñ caueť ꝑo vitio operis et loci et qñ sit in ꝓinato vsq̄ ibi quid ergo. Jbi quarta in qua consulnit qd fieri debeat quando timeť dānum ex vitio loci publici q̄ opus sit a ꝓinato vsq̄ ibi sed quid. Jbi quinta in qua determinat vnū dubium circa ꝓdicta. ¶ Jn glo.ibi nā flumina.i.ꝓprietas fluminum non est cōis sed publica licet vsus sit communis.est aūt longa ꝺfferentia q̄ ea q̄ sunt cōia conceduntur occupantibus vt volatilia celi:ꝛ pisces maris vel fluminū:ꝛ aqua de celo cadens:ꝛ etiam mare ꝛ litora maris sed ea qua sunt publica nō concedūtur occupantib[9]: vt flumina perennia.hec eñ sunt publica vt.ff.de flumi.l.j.ff.et vie publice ꝛ fossa vel theatrum licet vsus sit communis. Et eo igitur q̄ ꝓprietas non est cōis ꝛ ic non conceditur occupanti non est licitum in flumine publico etiam non navigabili edificare molendinum vel ciusam vt edificium tangat solum seu alueum nisi intervenient autoritate publica vt hic inverbo publice,licet quidam intelligant in flumine navigabili:sed eadez ratio est in non navigabili ꝛ si contra fieret pōt respublica inhibere vt.ff.ne quid in loco publico.l.ij.ff.ſi quis nemine ver. si tñ nullum:ꝛ quod factum est fine eius autoritate destruere: sicut licet ꝓinato de eo qō factū est in suo et per se possesso vt.l. quemadmodū.ff.ad.l.aquil.nisi fit factū in loco publico existente in ciuitate:ne ruinis ꝛbs deformetur vt ꝺcto. ff. si quis nemine.vel si non vult destruere potest illi iniungere onus soluendi aliquid annuatim reipublice in cognitionē superioritatis qō vocatur solarium:vt no.in.l.ij.ff.si quis nemine.ff.ne quid in loco publico:nō sic fi fieret dñium directū suū. ¶ Itez non pōt alienare sine licentia reipublice sicut nec emphyteota Bart.hic tenet oppositū q̄ imo dominiū directū efficiatur edificantis per.l.pe.ff.ſi.ff.de acqui.re.do.ꝛ hoc qñ edificiū eleuatur supra aquam:et sic hz instar insule. Si vero totum esset sub aqua ꝛ sic nō haberet instar insule procederet ista gl. Certe ista videtur mirabilis opi.ꝛ diuinatio nec text.quem allegat bene probat:q̄ habet diuersos intellectus scōm diuersas lecturas:sed ipse Bar.in.l.quo minus.de flumini.in.g.q̄ videtur melius loqui:q̄ si edificans habebat preditū iuxta flumen: et edificauit in loco in quo si nasceretur insula efficereť sua ratione vicinitatis.iuxta.l.adeo.ff. insula.versi.in flumine.ff. de acqui.re.do.etiā tūc edificatum efficiť suum ad instar insule. Si vero non habebat preditū vicinū vel edificauit in loco in quo insula nata non efficereť sua tūc nec edificatū efficitur suuz:sed vel reipublice vel illius cuius efficereť insula. Ipse tamen habebit vsum ꝛ scōm hoc debet limitari ista glo.

1

Adiicitur in hac. ¶ Jn hac stipulatione bus vniversalib[9] successoribus ꝛ etiā singularib[9] ex vtraq̄ parte. Et ꝺz caueri de vitio opis ꝛ de vitio loci.h.ꝺ.vsq̄ ad.ff.vitiū Et intellige ſm ꝺy.inquātū loquiť de successore in rē ꝛ sic singulari q̄ ex facto eius cōmittiť stipulatio cōtra promissorē nō cōtra ipsum singularē successorē qui nihil promisit ꝛ pmissio nō trāsit cōtra eū vt.l.ſi.ff.ſi.ſ.de cōtrahē.emp.q̄ etiā vult gl. hic ꝛ ecōuerso si dānum daf successori singulari in quē non trā fit stipulatio sine cessione vt no.ff. eo.dāni.ff. emptor.ꝛ.l.iij. ff. si.vsufr. quēadmo.cane. ¶ Jus vero excipiendi bene trāfit in singularem successorē vt.ff.de iureiurā.l.etiā si in rē.ꝛ.l.ſi a te ff.iul.ſ.de excep.rei iudi.ꝛ cōtra singularē successorē ꝺvt.l. si con uenerit.ff.ſi.ff.ꝓo so.ꝛ.l.in hoc iudico.ff.ſi.cōi diui.ꝛ.ſ.de exce. rei iudi.l.excep.cū ibi no.q̄ oia plene prosequere per Bar.qui recitat verba ꝺy.ſ.tit.ſi ff. tertius.ff.stipulatio. Item gl. q̄ inci pit no.ibi sz arg.cōtra rīde ad istas duas leges per id qō in fra sequiť in glo.in fi.nā apppellatione successoris[b] comprehē ditur successor singularis quo ad hoc vt facto eius committaf stipulatio contra autorē vt hic non quantū ad hoc vt commit tatur contra ipsum successorem vel ipsi successori:vt in legib[9] contrarijs quod ꝺc vt supra ꝺxi.

a ¶ Alquā ducere. in hac materia vid are. Jo.ff.ti. Fran.cur.papi. cōsi.cxxiij. Jas.i sua solēni repeti tiōe.l.quo min[9] de flumi.eūdem Pau.ſi.lg vij. Old.consi.xxx.

2 ¶ Vitium vitium.

1 **Vitium autē.** ¶ Stipulatio ista non interpo nisi ꝓ dāno cōtingente vitio loci vel edificij aduersus quod potuit prouideri.et non fuit prouisum interueniente aliqua culpa promissoris etiā leuissima que non cadit in actione legis aquilie q̄ cōsistit in non faciendo. Sivero contingat dānū vitio loci aduersus qō prouideri non potuit q̄ eratvitiū naturale vel nouvitio loci vel operis:sed casu fortuito aduersus quem prouideri non potuit vel facto tertij quē promissor ꝓ hibere non potuit vel interueniente culpa cōsistente in faciendo q̄ cadit in actione.l.aquilie loquiť.ff.ꝓterea. Si aūt accidit vitio loci vel operis.ꝛ potuit prouideri ꝛ posito qō non niſi p diligentissimū vt qñ vitiū paulatim venit subtus aquāſtunc bene cōmittiť stipulatio sz non fit nisi leuissima culpa. vt i.ff. idem seruius ver.si aūt aqua. Et adde qō habeť.ſ.eo. dāni.ff. ei q.ꝛ qō ibi ꝺxi. ¶ No.in isto.ff.ſ.qualiter sumiť vitiū rei q̄ ꝓ eo q̄ nō est naturale:sed accidentale.ꝛ sic aduersus ipsum pōt reparari non sic in vitio persone nā tūc econuerso illud ꝺz vitiū persone qō est naturale.ꝛ irremediabile:vt cecitas furditas ꝛ silia. Jlla vero q̄ non sunt naturalia.sed accidentalia ꝛ pōt aduersus ea reparari:ꝓpter nō ꝺicunt vitia. Sz morbus seu morbi vt.ff.de edili.edic.l.j.ff.sed sciendū. ¶ Itē aduerte q̄.glo.intelligit istum primū.ff.qñ in loco palustri vel arenoso nō erat edificatū.ꝛ sic timebaf dānū soluz de loco ꝛ vitio naturali sed si erat ibi edificatuz vel volebat qs de nouo edificare ꝛ dānum nō timebaf nisi ꝓpter vitiū loci qō euenire verisiliter nō poterat nisi ꝓpter edificiū supimpositum tunc bñ deberet cauteri ꝛ cautio simplr interposita cōmitteret ex dāno cōtingente tali vitio lz esset irreparabile.ꝛ hocvult gl.q̄ incipit nūc de solo quā tenent oēs:ꝛ est notabilis q̄ quotidie pōt cōtingere si habes ortū tuū vel fundū iuxta meum.ꝛ ego timeo ꝛ aliqua pars de tuo ruat supra meum si nō est ibi edificatū distinguiť vtrum dubitē ex vitio naturali vel accidentali. Et primo casu nō possum petere mihi caueri secus si sit ibi edificatum vel vis edificare. ¶ Ultimo in.ff.preterea.est vna gl.super verbo furnarij que melius cadit in.ff.item videamus.cū.ff.seq.

2 ¶ Quilibet pōt facere in suo qō sibi placet ad suam vtilitatem dum tamen non tangat de alieno etiam si super hoc quod facit aufert vicino lucrum quod ex re ipsius facientis ad vicinum proueniebat.

3 Si aliquid facio in meo in quo tu damnum sentias vel lucruz perdas quādo possis me ꝓhibere:ꝛ quid si vellem facere fossam iuxta parietem tuum.

1 **Itē videamus.** ¶ Stipulatio hec nōcōmittitur qñ ex ope qō ꝓmissor facit in suo aufert stipulatori lucrū qō apud ipsuz pueniebat ex

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

re ꝓmissoris nō de iure debite seruitutis sec⁹ si iure seruitutis vel si inferꝛ dānū qz auferꝛ illud qđ ex re ꝓmissoris ad stipulatozē nō pueniebat. h.d.cū duab⁹. ll. sequētib⁹. vsqꝫ ad. l plures. ¶Et primo loquiꝛ qñ auferꝛ lucrū qđ pueniebat ad stipulatozē nō iure seruitutis vsqꝫ ibi si tū. ¶Scđo qñ inferꝛ dānum qz auferꝛ illud qđ ad stipulatozē nō ꝓueniebat ex re ꝓmissoris sed aliūde vsqꝫ. ad. l. trebatius. ¶Tertio qñ auferꝛ lucruꝫ qđ ꝓueniebat ex re ꝓmissoris iure tū debite seruitutis scōm vnū intellectū ꝛ sic vꝫ inferri dānū. ¶Quarto in. l. pculus redit ad primū casum ꝛ ponit opi. pculi q reddit aliā rōnē ꝙ tre

2 bati⁹ cui⁹ fuerūt oia dicta supioza ¶Et no. istas. ll. q̄ sunt multū singulares in sua materia. ꝛ semp alleganꝛ ꝙ qlibet pōt facere in suo[a] qđ sibi placet ad suā vtilitatē dum tū non tāgat de alieno etiā si ꝙ hoc qđ facit aufert vicino lucrū qđ est ex re ipsi⁹ facientis ad vicinū ꝓueniebat nō sic qñ facit in publico nam non pōt auferre vicino lucrū ꝙ ex publico ad vicinū ꝓuenie bat vt. ĵ. ne qd in loco pub. l. iĵ. ſ. mercito. ꝛ hic in glo. in. l. ꝓculus. super verbo faciat in fi. q̄ est glo pe. ¶Item aduerte qz in telligo istas leges qñ fuit interposita stipulatio ꝙ opere futuro qz cū vellem in meo opari fodiēdo vel edificādo fuisti stipulatus a me de dāno infecto qđ posset ibi cōtingere ex ope meo si vero ꝙ ope iā facto tūc indistincte non cōmitterer stipulatio in casib⁹ harū legū qz hoc dānum vel lucri oblatio nō ꝓuenit tibi ex vitio soli vel opis iā facti sed tūc posies agere vel. l. aq. ꝓpter culpā cōmissam in faciendo in casu q ponit⁹ in fi. hui⁹ l. ꝓme. in ꝛta no. in. e. l. ſ. ꝓterea. vel cōsef. qñ cōtra debitā seruitutē vt in. l. trebatius in quā ēt venit interesse vt. l. loci copus. ſ. in cōfessoria. si seruit⁹ vē. in alijs aūt casibus hic positis nullo mō qz licite feci. ¶In glo. q̄ incipit nisi aio nocendi feci: ibi tunc em̄ de dolo ꝛc. quasi dicat gl. ꝙ etiā tūc nō agereꝛ ex stipulatione: ꝛ illicite fecerim ex quo aio nocendi feci qz stipulatio nō cōmittiꝛ nisi ꝙ dāno sed hoc dānū nō inferꝛ ĵ lucrū auferꝛ. h.d.gl. in. l. ꝓculus. q̄ incipit ēt totā in fi. ꝛ. ff. e. l. ſ. ꝓterea. in gl. sup verbo fur. in fi. nimirū si actio de dolo non cessit qz ꝙ hoc ista actio nō cōpetit. Sđ aūt glo. infra subdit ꝙ in dubio videoꝛ fecisse aio nocēdi procedit qñ ex eo qđ facio consequoꝛ lucrū als videreꝛ fecisse aio nocēdi ex quo nihil lucroꝛ ꝛ tu cō modū perdis. ꝛ adde. ĵ. ti. ĵ. l. iĵ. ff. idem varus. ¶In fi. gl. ꝙ declarationē huius articuli distingue qñ aliquid facio i meo in quo tu dānū sentias vel lucrum pdas an possis me ꝓhibere. dic ꝙ aut facio aliqđ immittendo in tuum qđ tangat tuum Aut nō immittendo qđ tangat sed extendo supra tuū. Aut nec immittendo nec extendēdo. Primo casu aut immitto materia liter vel artificialiter: puta tignū vel trabē qđ per se nō detinaretur in tuū nisi me hoc principaliter operāte. ꝛ tūc potes me ꝓhibere quinimo ꝛ ꝓpria autoritate remouere si possidebas tuū vt. l. qđadmodū. ſ. j. in vltimo casu. ff. ad. l. aquil. et. l. si qñ. ſ. fi. ꝛ. l. fistulas. si seruitus vē. Aut naturaliter vt si habebam inferiozē partem domus in qua faciebā fumū ascendentē ad partem tuā inferiozē vel ecōuerso habebā superiozē partez ꝛ proiiciebā aquā naturaliter descendentē ad inferiozē: ꝛ tūc distinguit an hoc faciebā mo de rate scōm exigentiam familie et non potes ꝓhibere aut immoderate vlira exigētia ꝛ tūc secus ꝛ hoc ptz ex text. ꝛ gl. in. l. sicuti. ff. ari sto. si serui. ven. et. ĵ. de iurijs. l. pe. ¶Scđo casu qñ extendēdo supra tuū ꝛ nō tangendo potes me ꝓhibere non tū ꝓpria autoritate destruere vt. d. l. quemadmodum. ſ. j. in primo casu. ¶Tertio casu qñ nec immittendo nec extendendo tunc aut aufero tibi vtilitatē que ex meo ad te nō perueniebat ꝛ potes me ꝓhibere vt in vltimo casu huius. ſ. aut illā que ex meo ad te perueniebat ꝛ tunc aut iure debite seruitutis ꝛ idē vt in. l. trebatius scōm vnum intellectū glo. ibi posite. Aut non iure seruitutis ꝛ tūc aut hoc faciebam aio nocendi qz nullam vtilitatē cōsequebar ex operidem vt. ĵ. ti. ĵ. l. i. ſ. deniq. Aut principaliter vt mihi ꝓficerē ꝛ tunc secus: ꝛ ĵ in consequentiā tibi noceat vt hic in primo casu. et in l. ꝓculus. nisi scienter ꝓmisissem ꝛ trariū. vt in. l. trebatius. fm alium intellectum positum in glo. fi. huius. ſ. per. l. damni. ſ. qui parietē. ĵ. eo. ¶In glo. seq. ibi non emi cogēdus erā. Tu dic ꝙ imo poteram cogi qñ volebā facere iuxta parietē tuum de damno qđ ex fossione posset recipere paries tuus per hunc text. qz videoꝛ inferre dānum: licet em̄ paries tu⁹ recipiat firmitatē ex adherētia fundamētorum tuorum ad solum meum: nō tamen vꝫ habere illā firmitatem ex meo solo: nā eodem modo solum tuum recipit firmitatē ex adherentia mei ꝛ ista est ratio vt puto istius vltimi casus quem perpetuo tene mēti. Solue ergo cōtrarium primi casus ad vltimum quādo in vltimo infertur damnum: sed in primo aufertur lucrum. et hoc vult glo. in l. trebatius. que incipit etiam totam.

2 ¶Si i sum⁹ dominus fundi ꝓ⁹ dimidia ꝛ lego tibi fundū videoꝛ legare dum taxat meam dimidiam.

a ¶Facere in suo. adde qđ ꝓpter hoc voluit Old. consil. cc.

b ¶Dimidiam. adde que posui 3 in. d. l. serui electione.

Si dixi lego partem fundi vel partē partis an videar legasse dimidiam dimidie.

1 **Dures earūdem.** ¶Si plures dñi stipulanꝺe bēt stipulari simp̃l⁹ ꝛ censēt quilibet stipulatus totū suū dānum sed si adijceret verbū partis tunc videreꝛ stipulatus partē sui dāni: ꝛ ideo cautela est ꝙ nō adijciat Si vero plures ꝓmittunt consilij est ꝙ qlibet ꝓmittat ꝓ sua parte: qz si simpliciter videnꝛ quilibet ꝓmittere insolidum h.d. ¶Et primū dictum intellige si stipulent simul ꝛ eodē tempore siue diuersis. Scđm aūt dictum intellige qñ diuersis tempoꝛibus: si cēi simul quilibet tenereꝛ ꝙ parte etiā iure isto p. l. reos. ſ. cū tabulis. ĵ. de duo. reis. ꝛ glo. fi. huius. l. fm quosdam dicat cōtrarium ꝛ male. Ratio aūt diuersitatis inter primū ꝛ casum ꝛ scōm est qz nō pōt qs ꝓ alio stipulari: ideo stipulando simp̃l⁹ vꝫ stipulatus ꝓ se tm̃ ꝛ totū suum dānum nō aūt dānū partis soci: ꝛ ecōuerso bene pōt qs ꝓmittere ꝓ alio. ꝛ ideo si vn⁹ ꝓmittat simp̃l⁹ emēdatione ꝺ dāni censēt ꝓmittere totū dānum etiā ꝓ eo qđ cōtingit a socio fm Dy. ¶In glo. f. que incipit puta partē ꝓ⁹ declaratione eius opi. ꝙ etiaꝫ ex parte stipulatoꝛ fiat mentio de parte nō videaꝛ qs stipulatus partē partis sed totum dānum suū p. l. vgozi. in prin. de leg. iĵ. Sol. fm glo. in fi. verum est si dicerē hoc modo ꝓmittis partē meaꝫ damni: ita ꝙ illud ꝓnomē meā esset adiectiuum illius verbi partem tunc eī totū dānum meū cōꝓhendiꝛ ꝙ respectu vniuersalis damni dicit pars dāni. sed si dicerē ꝓmittis partem dāni mei ita ꝙ illud ꝓnomē mei nō sit adiectiuum verbi partē. sed verbi dāni tunc videoꝛ stipulatus partē partis. ſ. damni mei ita ꝺ⁹ intelligi iste te. idem si dicerē ꝓmittis partē dāni

2 contingētis in mea dimidia. ¶Et ista inducunt ad questionem si sum dñs fundi ꝓ dimidia certum est ꝙ si lego tibi fundū videoꝛ legare dumtaxat meā dimidiā. b vt. l. serui electione. in fi. de leg. i. ¶Quid si dixi lego partē fundi. vel partē patris videꝛ ꝙ videar legasse dimidiā dimidie. arg. huius. l. cōtrarium dicunt doc. fanoze vltime voluntatis qđ videar legasse istā meā dimidiam per tex. cum glo. in. l. lucius. ſ. filiā. de leg. iĵ. ꝛ sic illa verba partē partis ponunt intrāsitiue ꝓ eodē id est dimidia que est pars mea in hoc fundo ꝓout exponit glo. in. d. ſ. filiā. q̄ facit qđ habeē. in. l. j. c. de condi. inde. per glo. de verbis que ponuntur intransitiue qđ est qñ duo substantiua ponuntur ꝓ eodē vt iure conditionis. i. iure qđ est conditio. ꝛ alibi ex causa preteritionis idest ex ipsa preteritione q̄ est causa nullitatis. vt in auf. ex cā. C. de libe. ꝓtete.

1 **Ih hāc stipulationē.** ¶In ista stipulatione venit interesse dāni emergētis ꝛ lucri cessantis h.d. cum. l. seq. ¶In tex. ibi fulsit subaudi vt posset sustinere ruinā dom⁹ ꝓpi. ꝓ qua erat cautio: ꝛ intelligo qñ ꝓ remissoꝛ dñs domus ruinose erat negligēs in reparando domū ruinosam: ꝛ sic stipulatoꝛ habuit iustā causam faciēdi impēsam vt in fi. huius. l. ꝛ isto modo intelligēdo poterit reparare has impēsas etiam anteqū domus ruat. ꝛ glo. iĵ. hic posita sup ver bo possit dicat ꝛ trariū fm Ruge. ꝙ nō nisi post ruinā: ꝛ ꝺ⁹. eā reprehēdit ꝓ finē huius. l. ꝛ etiā⁹ ptz ratio qz dānificatus est culpa ꝓmissoris nō reficiēdis ꝛ ꝺ domus non duranerit: ergo pōt petere hoc dānum: sed glo. posset ꝓcedere si ꝓmissoꝛ non erat adhuc in mora reparandi. ¶In tex. ibi cū ꝓpter vitiuꝫ cōis parietis supple quē alter socius edificando ꝓmebat fm Dy. vel vteꝛq; tñ stipulatoꝛ habebat edificia ꝓtestoza in q bus duobus casib⁹ potuit cōpellere socium ad cauendū vt. ĵ. e. inter quos in prin. ꝛ hoc voluit glo. magna in verbo vel dic ca uetur. si aūt nullus in cōi pariete aliquid faciebat sed ipse paries de se minabat ruinā nec erat ꝓessus magis ab vno ꝙ ab altero nō posset petere vnus ab altero sibi caueri etiam si habeat edes ꝓtestoζes. vt. ĵ. eo. si edibus. quia habet facultatez reficiendi. Idem si vteꝛq; edificabat tamen alter non habeat ꝓtestoζes edes. vt. ĵ. eo. damni. ſ. cū pariete.

2 ¶Exempla nō restringunt regulā sed declarant.
Statutū si primo ponat regulam ꝛ postea exēpla ꝙ tunc comprehendat etiam alios casus quam exemplificatos.

1 **Omni infecti.** ¶Pro opere qđ⁹ facit i alieno iure debite seruitutis dño sola nuda ꝓmissione cauet. h.d. Dy. Et ꝓcedit determinatio hui⁹ l. duob⁹ cōcurrentibus. ſ. q: edificat in alieno in quo hz ius seruitutis: et qz cauet dño soli ꝓ alio edificio quibus concurrentibus cauet nuda cautione. Altero vero deficiente postq̄ edificat in alieno tenereꝛ satisfdare puta siue haberet ius in re. vt. ſ. eo. ꝓtoz. in prin. ꝛ. l. si finita. ſ. deinde. Idem si habet ius in re ꝛ non cauet ipsi dño soli sed alteri. vt. ſ. eo. hoc amplus. ſ. ſi. qđ tamen limita ꝛ

limita ꝛ distingue vt ibi dixi. ¶Et aduerte ꝙ hic est vna glos. que incipit. i. de ope. que reprehendiꝛ ꝙ doc. ꝙ saltem ꝓ vitio soli ꝺz satisfdari dño soli. nam hoc non est verū cū ipse dñs teneaꝛ alteri caueꝛe ꝓ tali vitio: ergo sibi non est sauendū. arg. C.

2 de fur. l. apud antiquos. fm Ja. de ra. ¶Ultimo no. fi. huius. qđ semp allegaꝛ ꝙ expēsa non arctant regulā. sed declarāt. facit. l. regula. circa finem. de inr. ꝛ fac. igno. et. l. scire oportet. ſ. pe. de excu. tu. l. fi in diē. de cōdi. ꝛ demon. in princ. ¶Sunt ergo diligenter inspicienda verba statuti an ꝓximo ponant regulam postea exempla: ꝛ tunc comprehendunt etiam alios casus ꝙ explificatos per istum tex. An non procedat per modū regule: sed disponendo in quodā casu: ꝛ tunc ad aliū etiā similēnō extendiꝛ si. disponant ꝓter ius cōe: vel in casu odioso. vt. l. si vero. ſ. de viro. solu. ma.

2 ¶Procurator de cui⁹ mandato dubitaꝛ si scit se verū procuratoꝛē pōt caueꝛe de rato cuz habeat exceptionem ꝙ qñcunq; apparebit ipsum esse verum procuratozem fideiussoꝛes nō teneantur: ꝛ qđ si hoc non esset appositū in cautione.

1 **Qui vias publicas.** ¶Primū dictū hui⁹. l. cū glo. procedit qñ ille qui reficiebat viam publicaz faciebat hoc ad suaz vtilitatem ꝛ tunc caueꝛ etiam si habeat auctozitatem publicam idest licentiam a re publica. vt ꝛ. eo. fluminum. in prin. procedit etiam qñ hoc faciebat ad publicam vtilitatem tñ non habebat auctozitatem idest licentiā. Si vero concurreꝛent ista duo ꝙ ad publicam vtilitatē ꝛ autoritate publica non teneꝛentur caueꝛe. vt. ſ. eo. fi finita. ſ. fi publicam. sed superioꝛ iudex debet mittere ad locū vt opifices taliter faciant ꝙ vicinis nō noceant. vt. e. l. ſ. qui quid vitio. ¶Se

2 cundū casum huius. l. non ꝓ eo qđ dixi. ꝛ. eo. ꝓtoz post prin. ꝙ procurator de cuiusm ādato dubitatur si scit se verū procuratoꝛē pōt caueꝛe de rato cuz habeat exceptionem ꝙ qñcunq; apparebit ipsum esse verum procuratozem fideiussoꝛes nō teneantur. Sed si hoc non esset appositum in cautione tenereñ fideiussoꝛes etiam dicto casu saltem ad expensas litis. qđ plene dic. vt. l. si fine. C. cū aūt. a. ff. marcellus. ĵ. rem ratā ha. ꝛ vide ĵ. eo. inter quos. ſ. penulti.

11 **Edibus.** ¶Qui hz ius reficiendi domū ruinosam non pōt petere sibi caueri de dāno infecto. h.d. Et ꝺz habere ius reficiēdi socius qñ domus ruinosa erat cōis: qz potest reficere etiā inuito socio si refectio erat necessaria. vt no. ĵ. eo. l. in cōi. similiter vsufructuarius dicitur habere ius nō qz possit inuito ꝓprietario: sed qz ꝓprietario non contradicente tenēt reficere: als teneē de culpa: ꝛ ideo nec ipse petit sibi caueri. vt. ſ. eo. dāni. ſ. ei cuius. Si vero quis non teneē reficere nec ꝓtest inuito dño vt qñ domus non erat communis: tūc licet de facto ꝓsit reficere dño patiente non dicereē habere ius reficiendi nec ꝓpter hoc impediretur cautionem istam petere: alias iste titulus nunq̄ haberet locum. ¶No. hic in fi. regulaz ꝙ vbi cunq; quis ꝓtest euitare damnū per aliū modum ꝙ petendo sibi caueri non ꝓtest cautionem istam petere. concoꝛ. l. sequens. ꝛ. ff. eo. qui bona. ſ. de illo.

2 ¶Ad petendum cautionē istam non cōpetit actio: sed officium iudicis nobile ꝛ qs sit effectus.

3 Locatoꝛ an dicaꝛ ꝓtinere inuecta ꝛ illata in ꝺ domū locatam.

4 Pignoratitia actio licet re contrahatur. i. interueniente traditione aliquando tamen etiaꝫ si nulla traditione interueniat contrahitur.
Res obligata si peruenit ad creditoꝛē licite quod habeat ius retinendi ꝓ⁹ debito.

1 **Inquilinū nō datur.** ¶Qui pōt damnū euitare ꝙ aliū modū nō pōt hanc cautionē petere. Ite inquilinus si dubitat ruinā domus cōducte potest inde recedere dūmodo soluat pensionē tēpoꝛis ꝓteriti: ꝛ vt locatoꝛ hoc fieri patiatur hz actionē ex cōducto. Si aūt non solueret pōt locatoꝛ retinere ꝓpria autoritate inuecta ꝛ illata in domū cōductā tanq̄ pignoza debet tñ circa ipsa diligētiam adhibere. Et si pereunt ꝓpter diligentiā non habitam tenēt ac. pig. h.d. cū. l. seq. ꝛ sunt bone leges cuz glossis. ¶Ex glos. i. colligedunos casus in quibus inquilin⁹ potest sibi cōsulere mi

a grando de domo conducta. a et ideo in illis non petit sibi caueri vsqꝫ ibi sed ꝓ⁹ damno. Item alios duos in quibus non potest sibi consulere migrando: ideo petit sibi caueri vsqꝫ ibi

2 ptz: ibi collige distinctionē quam no. qz est magistra. ¶Nota etiam glo. seq. cum tex. ꝙ ad petendum cautionem istam non competit actio: sed iudicis officium nobile. ad hoc allegatur iste text. cum glo. ¶Est aūt magnus effectus ꝙ qñ competit actio debitoꝛ cōstituitur in moza per interpellationem etiam extraiudicialē. vt. l. si ex legati causa. cū ibi not. ꝛ. l. qui rome. ff. coheredes. de ver. ob. ꝛ. l. si pe. qñ di. le. ce. sed qñ competit solū iudicis officiū non constituitur in moza nisi per interpellatio

3 nem iudicialē. vt. ĵ. eo. cū stipulassem. ꝛ ibi no. ¶Ultimo ista l. vtiqꝫ allegaꝛ ꝙ locatoꝛ non dicit possidere inuecta et illata in domum locatam nisi postq̄ ipsa retinuit vel inclusit ꝓ pē

b sione ꝺz contrariū notē in. l. solutam. ſ. solutaz. ff. de pig. act. ꝛ videbatur hoc verum qz domū locatā possidet aio suo ꝛ coꝛpore coloni. vt. l. iĵ. ſ. saltem. ĵ. de acqui. pos. Eodē modo videbatur possidere res ibi inuectas. vt in. d. l. solutam. ſ. nerua. in fi. sed contrarium est per enndem. ſ. qz non sunt sub sua custodia sed inquilini: et ideo inquilinus possidet etiam si credat illas se pdidisse: ꝛ tamen sunt infra domum. vt. d. ſ. nerua. in fin. ¶Est etiam notandū qđ pōt ꝓpria auctozitate includere licet regulariter secus. vt. l. extat. qđ me. cau. ꝛ hic qz sunt infra domū suam a se possessam: als perderet ius suum. facit. l. ex differentia. ſ. in qui cau. pig. ta. cōtrahatur. ¶Allegatur etiā ista. l.

4 in fi. ꝙ hz pig. act. re contrahaē. i. interueniente traditione alia qñ tñ etiam si nulla traditio interueniat contrahitur vt in casu huius. l. qñ conductoꝛ inuexit. Et idem videtur dicendum vbicūq; res obligata peruenit ad creditoꝛē ex traditio non interueneritꝛ qz hz ius retinendi ꝓ⁹ debito si licite ad eū pervenit. facit qđ no. in. l. si non sortem. ſ. si centum. de condi. inde. et etiam eadē ratione tenetur ꝓ⁹ debito soluto.

1 **Ih parietis cōis.** ¶Ex ista cū dua. se. ꝛ. l. inter quos. in prin. ꝛ. l. ex dāni. ſ. j. ꝛ. l. in reficiēdo. ꝛ. l. damnū. in ſ. cū parietē. tractant de vna materia satis intricata quā Bar. ponit in. l. inter quos. hz satis cōfuse. videlicet qñ paries cōis inter duos est vitiosus vtrū alter ab altero possit petere sibi caueri de dāno infecto: ꝛ de hoc loquiꝛ. l. inter quos. in prin. ꝛ. l. damni. ſ. cū parietem. ꝛ. l. si edibus. Et si ꝓtesto est cautio qñ cōmittaē: ꝛ ō hoc loquitur ista lex cū duabus seq. ꝛ. l. ex dāni. in. ſ. j. hz ille. ſ. possit etiā intelligi qñ nulla cautio fuit interposita. ꝛ circa istos duos articulos in quibus principali a ter consistit ista materia distingua plene in. d. l. damni. ſ. cum parietem. vbi glos. distinguit. Iste ergo tres leges hoc dicunt in effectu. Sđ si alter ex socijs habentibus parietē cōem volēs ipsum reficere tanq̄ vitiosum cauit socio de dāno infecto com mittitur cautio secuto dāno si euenit ꝓpter culpam suā cum missam in destruendo parietem seu reficiēdo cū refectione nō indigeret: ꝛ etiam si indigebat: si tñ male refecit seu malū parietem surrogauit ꝛ ꝓpter hoc damnum contingit. h.d. hec lex. Etiam glo. i. ponit casum ꝛ bene: hz fit clarus modo expediret ¶Glo. prima magna in fi. formatur vnū cōtrariū in quo oēs gl. istarum legū se reuoluunt in quo vꝫ consistere maioꝛ difficultas q̄ sit in istis legibus. nam vꝫ ꝙ ista stipulatio non cōmittaē etiā ꝓ⁹ dāno contingente culpa socij reficientis: qz illud dam b num potest peti actione cōi diui. vel ꝓ⁹ socio. que sunt ordinarie: ergo ꝺz cessare actio ex ista stipulatione q̄ iure extraoꝛdinario interponiē per. l. fi. edibus. ſ. eo. ꝛ. l. damni infe. stipulatio. ſ. ei qui. glo. hic solui ꝙ istud esset verū si damnum contingeret in re cōmuni sed hoc contingit in re ꝓpria licet ex parte cōi: glo. aūt pe. in. l. nam si. ĵ. eo. formatistum idē cōtrarium ꝛ dat alias solutiones. similiter glos. in. l. inter quos. in prin. super verbo ab eo. ibi ꝛ est ratio fm quosdaz ꝛc. voluit hoc idem contrarium signare ꝛ dat alias solutiones. doc. omnes istas reprehendūt ꝛ specialiter istam quā ponit glo. hic dicentes ꝙ est contra casum illius. l. si edibus. in primo casu: quia ibi timebatur dānū de re cōmuni ad ꝓpriam: salua illoꝛ pace illa nihil obstat: qz non dicit ibi ꝙ fi damnū cōtingat in re ꝓpria a cōmuni illud possit repeti actione ꝓ⁹ socio vel cōi diui. sed bene dicitur ꝙ timoꝛe huius dāni non pōt petere sibi caueri: qz potest ipsum euitare reficiendo rem cōem ꝛ expensas poterat recuperare a socio cōi diui. vel ꝓ socio. sic ergo bene probat illa lex ꝙ expēsas quas vnus ex socijs facit in re communi potest repetere a socio ꝓ⁹ rata si sint vtiles: sed qđ dānū contingens ex re cōi in ꝓpriam possit repeti illis actionibus hoc ibi nō dicitur. vnde Bart. in. l. inter quos allegat ad hoc. l. iĵ. cōi diuidū. ibi dum dicit eo noie ꝛc. ¶Tu melius allega. l. ex dāni ſ. j. ꝛ. eo. in ver. ꝙ si quis. nam ibi non apparet ꝙ fit interposita stipulatio: licet glo. ita intelligat. vnde est necesse ꝙ possit repeti cōi diui. vel ꝓ⁹ socio quando culpa socij euenit: alias secus: vt in primo dicto illius. ſ. ꝛ etiā secus quādo cōmuni culpa: vt in vltimo casu illius. ſ. Tunc ergo qđ ridetur ad contrariuz de. l. damni. ſ. ei qui. ſ. eo. qui magis ob. ſ. l. si edibus. bar. sup hoc laboꝛat. ĵ. eo. inter quos. ꝛ dicit istas leges esse intelligēdas quando paries erat cōis ꝓ⁹ dimisso: qz nullus ponebat onera vltra medium parietis: ideo non competebat illi actio: ista est diuinatioꝛ vꝫ implicare cōtradictionē ꝙ fit cōis.

b ¶Pro pētione. Aud. ro. fin. suis dicit ꝙ bar. diuinat in cōcordan do. ſ. soluta cuz ſ. colonus. in. l. si i lege. ſ. loc. vñ ipse soluit ꝙ. ſ. colon⁹ loquiꝛ in ꝑdio rustico. ſ. no. sol. in inquiline. ꝛ ꝙ hoc allegat. l. certi iur. C. loca. vbi facilius inducitur hypotheca in inquilino ꝙ in colono sed an inuecta et illata. ꝙ scōm cōductoꝛē sint tacite obligata loca toꝛi. idē Lu. dicit ꝙ nō ꝑ. l. si in lege. ſ. colōi. ſ. lo.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

q̃ pro diuiso q̃ diuisa nõ sunt cõia. vnde Ange. hic dicit istas leges intelligendas q̃n interuenit culpa socij leuissima quelnõ venit in illis omnibus merito venit in hanc stipulationem: secus si culpa leuis perea que habenẽ in l. contraria. ⁊ ista est latis bona. ⁊ ff. eo. damni. ia. j. ff. ei qui.

1 **Cum emptor.** †Stipulatio emptoris interposita ante rẽ sibi traditam non committitur pro damno contingẽte ante traditionem si custodia rei pertinebat aduẽditorem cui possit ab illo recuperare: alias secus. b.d. Dic vt plene not. ff. eo. l. damni. ff. emptor.

1 **Si agri nomine.** †Pro parte agri ruinosa si nõ cauet fit missio i pos. in illã partem tm̃: sed tm̃ pro parte ediũ fit interdũ missio in totas edes si ruinosa nõ poterat a non ruinosa separari. alias secus. hoc dicit. dic vt. ff. eo. si finita. ff. ex hoc edicto.

2 Socius qui refecit cõmunem parietem an possit repetere partem expensarum.

3 Si domus tua destruxerit domũ meam que valebat centum ⁊ tunc ago ex stipulatione dãni infecti ad centũ an de istis centũ debeat detrahi quantũ valet area ⁊ etiã cementa.

1 **Deducto veteris.** †Glos. ponit hic casum duobus modis sed neutri placent quia non congruunt litere licet possint esse veri in se. tu autem pone casum quando vnus ex socijs communis partietis ipsum refecit ex causa necessaria. vt. ff. eo. in communis. et nunc vult repetere expensas ab altero socio: queritur qualiter debeat estimari pone enim q̃ vetus paries valebit. g. refectus valebat. gv. an poterit repetere tota. xv. vel partem eorum certe non: sed partem de. v. que addit de suo. Et si in addendo

2 aliquid de veteri pariete reposuit illud debet detrahi. b.d. †Et ita videtur intelligere Bar. in l. in cõis in fin. vbi format questionẽ an socius qui refecit cõem parietem possit repetere partem expensarum. ⁊ dicit q̃ sic ⁊ allegat istum text. pro hoc etiã l. si edibus. ff. eo. quia non est differentia inter cões edes ⁊ cõem parietem. facit. l. cum duobus. ff. idem rñdit. ff. pro soc. et. l. sivt proponis. C. de edi. priua. †Allegatur iste text. ad q. si dom⁹

a tua destrugit domum meam que valebat centum: ⁊ tunc ago ex stipulatione damni infecti ad centũ certe de istis centũ debet detrahi quantũ valet area: ⁊ etiã cementa que mihi remanent ita no. hic Bar. ⁊ l. facienda. j. arbo. fur. cesa. hoc intelligo verum si volo mihi aream ⁊ cementa retinere: sed si volo ea tibi dimittere teneris ad integra centũ arg. eius quod no. ff. de cõdi. ob cau. si pecuniam. in glos. que incipit expendendo vel expendisti.

Inter quos paries. †Si vn⁹ ex socijs cõis parietis velit reficere tenet indistincte cauere socio de dãno infecto p vitio operis: si vero ambo tenent alter alteri cauere q̃ ille habet edes pretiosiores: et sic maius damnũ potest recipere. alias neuter cauere tenetur: q̃ cautio esset inutilis si alter alteri caueret cum tm̃ consequeretur alterum tãtum sibi dar et. ⁊ sic fit inuicem cõpensatio. b.d. Et istã lec. ⁊ intellectum ponit glo. q̃ incipit peteret. in fi. fm Azo. ibi vel melius. Ex glo. que sunt hic colligunt tres opi. principales quarum prima cõcernit vers. vel alter ⁊ est talis. nam vt q̃ ille vers. nõ procedat. aut em̃ ipsum intelligimus in casu precedẽti q̃ alter tm̃ reficiebat: ⁊ tũc tenetur ille alteri cauere etiam si ille alter nõ habeat edes pretiosiores. vt in precedẽti text. loquitur indistincte. aut vterq̃ reficiebat ⁊ tũc alter alteri cauere nõ tenetur. vt. j. eo. damni. ff. cum parietem. aut neuter: ⁊ tunc idez cum quilibet ipsorũ possit dãnum cuitare reficiẽdo. vt. ff. si edibus. timo: et huius glo. que incipit retento. ponit quatuor solutiones ⁊ nulla est vera. sequẽs vero que incipit quam. in fi. ibi: vel melius ponit quintã: ⁊ illa est vera q̃ ille ver. intelligatur q̃n vterq̃ reficiebat. Et ad. ff. cum parietẽ. rñdetur q̃ ille limitatur per istũ text. q̃ tunc alter alteri nõ cauet verũ est nisi alter habeat edes pretiosiores vt hic. ⁊ aduerte q̃ intelligo vt cauea tur: ⁊ vt stipulatio cõmittatur quatenus dãnum illius excedit damnum socij: sed quatenus concurrunt fit inuicem compensatio. vt hic in ver. alioquin. Si vero alter tm̃ reficit tunc tenet alteri cauere de vitio operis siue illud appareat de pñti siue non: sed in futurũ possit apparere. vt. ff. eo. fluminũ. in fi. prin. ibi: sed q̃ dictũ ⁊c. non em̃ fienda est in hac differentia: licet quidam quos recitat glo. sequens. in princ. dicãt contrarium: sed quando vterq̃ reficit posito q̃ ex vitio operis possit damnum contingere culpa cũ culpa compensatur vsq̃ ad equalẽ quantitatem: sed quaten⁹ est vltra secus. Sed tũc cadit fortis oppositio de. l. ex dãni. ff. quoties. versi. q̃ si equaliter. j. eo. vbi erat equalis culpa: et tm̃ fit compensatio de toto etiam si alter haberet edes pretiosiores. solu. vt ibi dicam. Secunda oppositio concernit ver. alioquin. ⁊ colligitur ex glo. que incipit. l. cõi diui. in ver. in quibus. etiã de. l. in hac. ff. eo. vbi indistincte videtur dicere posse peti cautionẽ p vitio cõis parietis: ⁊ hic dicit cõtrarium q̃ periculum est equale ⁊ ambo reficiunt. sol. intelige illam. l. scõm istam. vt possit peti in duobus casibus precedentibus: ⁊ ita no. glos. ibi in versi. vel dic caueretur: ⁊ etiam hic in illo versi. in quibus. Tertia oppositio colligitur ex illa eadem glos. in versi. ⁊ est ratio. ⁊ illa concernit primum ⁊ secũdus casum huius legis. nam videt q̃ etiam in illis non possit peti cautio: ⁊ interposita nõ cõmittat: q̃ dãnum pot emendari per actionẽ ordinariã pro socio. cõi diui. ergo ⁊c. vt. ff. eo. inquilino. ⁊. l. dãni. ff. ei qui. istã oppositionẽ formauit etiã glo. in l. in cõis. in fi. prime glos. ⁊ in glos. pe. ff. eo. ⁊ dat ibi quandã solutionem. hic vero ponit alias duas: tene solutionẽ quam ibi dedi fm doc. ⁊ illud q̃ glo. hic dicit q̃ paries erat indiuiduus ⁊ ideo cessat cõi diui. facit. l. arbor. ff. fi. ff. eo. cõi diui. vbi cessat in iuribus incorporalibus q̃ sunt diuidua. cetera dic vt dictã in. l. dãni. ff. cũ pariete distinguendo.

2 Possessor hereditatis an possit cogi ad soluendum legata licet non sit heres.

3 Si imponitur aliq̃ onus epo bononiensi: ⁊ aliquid fit in possessione episcopatus de facto: ⁊ alter qui est verus epus non est in possessione quis eorũ teneatur.

Si committatur causa episcopo bononiensi cui videatur tunc commissa.

1 **Si dominus.** †Si duo contendant de dñio domus ruinose onus cauendi p tinet ad possessorẽ: q̃ si aliquid prestiterit ex cautione ⁊ postea succũbit in questionem dominij repetit a vero dño. ⁊ si cauere detractat possessio eius transfert in petentem cautionez. b.d. singularis. ff. primũ dictum procedit si petens vult hoc: q̃ non hz querere quis sit dñs: sed sufficit q̃ talis est possessor: et hoc

2 est certum ideo potest illũ eligere: vt in fi. ff. †Et hoc est notandum: per hoc em̃ pt⁹ q̃ si est contentio inter duos de habitatione: et sint legata que possint peti per eum quis ipsorũ sit heres q̃ legatarij possint agere contra possessorem hereditatis: etiam si ille re vera non sit heres: et sufficit q̃ possideat. nec pot est ille recalcitrare quin soluat ita not. Bart. ex presse in. l. con

3 troversia. ff. de transla. per illũ text. cũ glo. licet istuz text. nõ allegat. pbat etiã in. l. fi. C. de peti. hereditatis. circa medium. † Facit etiã iste text. q̃ si imponit aliq̃ onus epo Bononiensi: ⁊ aliquis sit

a in possessione epatus de facto. alter vero qui est verus epus nõ sit in possessione q̃ ille teneatur qui est in possessione. Et si cõmittatur causa epo bononiensi per q̃s videatur cõmisse illi qui in possessione est. Et ita no. Anto. de bu. in. c. per venerabilem. qui filij sint legi. ante fi. per illum text. in. vj. notabili. Si autem actor ageret contra illum qui non est in possessione asserit tm̃ se dominum: ⁊ mouet litem super dominio posset adhuc istud facere: quia ille non potest denegare cautionẽ postq̃ asserit se dominũ: si non caueret fieret missio super iure illius ex primo ⁊ secundo decreto transfertur in actorem sine tamen preiudicio possessoris: quia dominium potest transferri sine possessione. vt. l. si fundum. de fundo dota. cum ibi no. ⁊ ita disputando terminauit Bar. fili. vt Jo. an. refert in addi. spe. de primo ⁊ secundo decreto. ff. restat. de qua facit etiam mentionem Bart. in. l. a diuo. ff. si super rebus. in fi. ff. de re iudi. dic vt ibi: contra istud tamen q̃ non teneatur cauere ex quo non possidet ⁊ commoda non percipit. facit quod no. glo. j. proci. ff. sed dic non cogitur precise: vt ibi. sed cautiue fiunt iuris iuz sibi conseruari: alis transfertur in actorem. Secundum dictum q̃ repetat a vero domino si succumbat in causa proprietatis illud quod soluit virtute cautionis intelligo verum si erat bonefi. pos. alias videtur donasse. ar. in. l. seruus seruum. ff. si oliuam. ff. ad legez aquil. et facit quod plene habetur in. l. si quid possessor. in princi. de peti. here. Tertium dictum q̃ possessor transferatur si non cauet. doct. intelligunt verum quando erat presens et contumax: ⁊ tunc transfertur ex primo decreto quod vim secundi obtinet. vt. l. si alienum. ff. de inter. act. sed si esset absens non transferretur vera possessio ex primo decreto. vt. l. iij. ff. fin. de acqui. pos. non possumus etiam intelligere quando erat absens: et dic q̃ transfertur ex secundo decreto et etiam vsucapiendi conditio. vt. l. pretoris. ff. eo. cum ibi nota. in prin.

2 Beneficiati excommunicati an durante tempore excommunicationis possint percipere fructus beneficiorum.

3 Banniti an teneantur ad onera communis.

Damni infecti. †Si plures sint pretendentes interesse cuilibet eorũ est cauẽ

2 dum. b.d. †Glo. inducit finẽ huius. ff. in argu. ad. q. de clericis vltramontanis ex cõmotanis sed mirum est quare dixit vltra monta. cũ idem sit in citramontanis. nam durante excõicatione nõ debẽt percipere fructꝰ beneficiorũ. vt no. in. c. cũ dilectus de cõsue. vt etiã tũc non teneatur ad censum rõne beneficij impositũ vel ad alia onera occasione beneficij imminẽtia q̃ inductio nõ est bona: q̃ hic loquit in eo q. caret cõmodo sine sui culpa. ⁊ glo. loquit q̃n sui culpa. arg. in. c. q̃ in diuersitate. de con

3 cess. preben. ⁊ in regula dãnũ. de reg. iur. lib. vj. †Et inducit ista glo. ad. q. de bánitis qui nõ percipiunt redditus bonorũ suorũ

a vtrum teneant ad onera cõis⁹ ⁊ breuiter si bona eorũ sint confiscata cũ fiscus habeat ea penes se non tenentur ad illa arg. in l. eũ qui. ff. bonis. ff. de his qui. vt indig. ⁊ q̃ no. glos. in auc. de here. ⁊ fal. ff. si vero. in glo. q̃ incipit nunc liberatur: ⁊ sic est casus in quo pena inducit immunitatẽ regulariter secus. vt. l. relegatorũ. in fi. j. de interdic. ⁊ rele. facit. l. decre. de suspe. tu. sed si bona nõ sunt confiscata ly partiales ipsa occupauerint vt quotidie euenit in ciuitatibus italie magime Perusij videnẽ tenere doc. hic q̃ teneãtur ad onera q̃ inbumanum vr: q̃ ex hoc se quetur q̃ in reuersione poterunt compelli soluere pro tempore preterito licet bonis non sint potiti. Et istam. q. dicit Ang. se frequenter vidisse florentie: ⁊ etiã ego vidi et principaliter alle gani que hic notãtur: vel distingue per doct. inter illos q̃ sunt exbãniti propter suam malitiam: et procedit superius dictum vel propter particularitatem: ⁊ tunc secus per istum text. quia non propter eorum culpam.

2 Si quis litigat cum procuratore de cuius mandato dubitatur ⁊ qui non cauit de rato potest in singulis actibus dicere facio istum actum tecũ si est verus pcurator: alias volo q̃ habeatur pro non facto ⁊ ad quid hoc sit vtile.

3 Quando dicatur legitimata persona procuratoris: ⁊ an iudex possit ex officio obijcere exceptionem tu non es procurator.

1 **Alieno nomine.** †Qui petit alieno nõe dz habere respectum ad interesse illius cuius nõe petit ⁊ si dubitat de eius mandato dz cauere de rato: ⁊ in cautione potest opponi clausula q̃ ita demum teneat de rato cautio si verus procurator nõ est: ⁊ postq̃ quis cauit de rato non pot sibi obijci q̃ nõ sit procurator. b.d. totus. ff. q in primo ⁊ scõo dicto est clarus. sed in tertio ⁊ quarto

2 est dubius: ⁊ legit diuersis modis quorũ glosem est singularissimus ⁊ notabilissimus: vt statim dicã. †Not. in ver. exceptio fm primã lec. glo. q̃ si qs litigat cũ procuratore de cuius mandato dubitat pot in singulis actibus dicere facis istum actum tecum si es verus procurator: alis volo q̃ habeat pro nõ facto: ⁊ est hoc vtile q̃ si ista cõditio nõ apponit posito q̃ esset falsus procurator: posset dñs ratificare ⁊ valeret actus etiã inuito aduersario. vt in. l. licet. ff. de iudi. sed nũc nõ poterit inuito aduersario q̃ ppetuo no. Qd intellige q̃n nõ cauit de rato: alis videtur assentire qd ratificatione valeret actus: ⁊ illa verba debent intelligi si es verus procurator vel dominus ratũ habeat. Ex scõa lec. glos. no. casum de eo qd digi. ff. eo. qui vias. ff. fi. ⁊. l. pretor. circa prin. sed Bar. illũ casum reprobat: q̃ pot committi stipulatio ad interesse expensarum. tu dic aut pcurator fuit in culpa nõ producendi mandatũ procedit dicti Bar. vt nõ possit apponere illã cõditionem aut non: q̃ producit. sed adjicitur de renouatione: ⁊ non fuit in culpa: ⁊ tũc tene glos. quam etiã tenet Dy. in. l. vulgo. de admi. tu. ⁊ Ly. in. l. j. C. de pcura.

3 †In ver. q̃ si ei notandum est q̃ intelligitur duobus modis primo in eo procuratore qui cauit de rato: ⁊ tũc est hic casus q̃ post prestitã talem cautionẽ legitimata est persona procuratoris vt quodo nõ possit opponi q̃ non sit procurator durante lite. ita allegat Ly. istum text. in. l. licet. C. de pcur. hoc est verum nisi allegans assumat in se onus probandi: vt ibi no. Bar. simile not. in. l. si ex cautione. C. de non nu. pecu. Idem si iudex post disceptationẽ sup mãdato pronũtiauit mãdatũ esse legitimum vt fit quotidie. Quid autẽ si nullũ istorũ interuenit fuit tm̃ lis cõtest. ⁊ nõ fuit oppositũ q̃ nõ haberet mandatũ vel non legiti

b mũ. Bart. in. d. l. ij. tenet q̃ tũc possit opponi in qualibet parte litis: ꝰ ⁊ si opponat nõ debeat vlterius audiri nisi probet mandatũ. cõtrariũ videt verius per. l. põpo. C. rati. de pcura. q̃ per contestatiõ litis non opposita exceptione legitimat persona pro curatoris sicut p cautionẽ rati vel pronuntiationẽ iudicis nisi exspiens assumat in se onus probãdi. Jn hoc tm̃ est alind isto casu: q̃ lz pars non audiat per viam exceptionis potest tm̃ iudex ex officio suo ne iudiciũ fiat elusorij procuratorem repellere nisi doceat de mandato q̃ non est in casibus precedentibus ⁊ ita intelligo q̃ not. Jnno. ⁊ etiã glos. ord. in. c. j. de elec. lib. vj. in verbo absentia. vbi omo vide: ⁊ etiam per Bal. in. l. ex ceptione. C. de proba. Alio modo legit in procuratore qui non satisfecit de rato: tamẽ aduersarius erat ꝛtumq̃: dicit hic q̃ procurator debet audiri nõ obstãte exceptione procuratoria. ⁊ tunc no. singulariter q̃ quãdo procedit contra absentẽ q̃ cõtumacem ad instantiã procuratoris alterius index nõ pot obijcere tu nõ es procurator: q̃ imputet sibi absens ⁊ ꝛtumq̃. et ita intelligit Bar. ⁊ bis diebus allegani istud dictũ in quodã cõsilio. sed Ang. tenet oppositũ ⁊ melius. pro quo facit dictũ Jnn. a ⁊ glo. in loco prealleg. to: ⁊ etiã vulgare dictũ q̃ quãdocũq̃ index procedit cõtra absentem pot supplere de facto pro eo. vt. l. ampliorem. C. de appel. et in auc. que semel. C. quõ et qñ index ibi perquisitam veritatẽ ⁊c. eodẽ modo poterit iudex dicere admitto te si es verus procurator ⁊ non aliter: q̃ si potest ei ex toto repellere: ergo ⁊ admittere cũ cõditione. arg. in. l. in actionibus. de in litẽ iuran.

a Onera cõis. ff. bocyride late Ludo. ro. fol. cc xiij.

Ex dãni infecti. Quoties b cõis. †Si cõis paries vitio sui sine culpa alicuius socioꝝ vel culpa cõi dederit dãnũ vni ex socijs nõ pot agi ad emẽdationẽ secus si vni⁹ tm̃ culpa. b.d. Et primo loquit q̃n neutri⁹ culpa vsq̃ ibi q̃ si. scõo quãdo vnius tm̃ vsq̃ ibi q̃ si equaliter. Tertio quãdo cõi culpa. Et potest intelligi iste text. dupliciter. primo q̃ nulla stipulatio fuit interposita. Et tunc queritur vtrũ alter qui dãnum recepit possit petere actionẽ pro socio vel cõi diui. emẽdationem dãni a consocio. et distingue vt in text. ⁊ tunc erit hic casus ver. q̃ si q̃ ztra glo. que tenent. ff. eo. in cõis. in fi. prime gl. ⁊. l. inter quos q̃ quando ex re cõi datur dãnum in re propria nõ pot agi cõi diui. Sed ille glo. procedit quãdo sine culpa alterius socij: alis secus vt hic: ⁊ ibi dixi. Scõo pot intelligi quãdo fuit interposita stipulatio: ⁊ isto modo intelligunt glos. que sunt hic. Etiã tunc queritur quãdo committatur: ⁊ distinguit vt in text. Sed contra q̃ hic nullus reficiebat cõem parietẽ: sed ipse de se erat vitiosus vel nimis premebat onere: ergo cautio nõ erat prestãda. vt. ff. eo. si edibus. Solu. fateor q̃ necessario nõ fuit prestãda in primo et vltimo casu: sed in scõo sic quãdo ab vno tantũ nimis premebat: q̃ eadem ratio est sicut si ipse solus reficeret: q̃ sui culpa timetur damnum. vt. ff. eo. in cõis. ⁊ hoc not. ad limitationẽ. l. si edibus. Fuit ergo prestita in primo ⁊ vltimo casu sponte sed tũc opponitur: ergo debet cõmitti. vt. j. eo. dãni. ff. cum parietẽ. sol. hic fuit prestita simpliciter. ⁊ sic intelligit si culpa alterius eorum ruat secus si nullius vel cõi: secus si specialiter fuisz interposita quãdo culpa nullius vel cõi vt in cõtrario. Vltimo oppo. q̃ quãdo culpa vtriusq̃ debeat cõmitti si culpa alterius eorum ruat maius dãnum vt. ff. eo. inter quos. versi. vel alter. cuius contrarium dicit in versi. sed ⁊ si alter. glo. magna hic laborat super isto cõtrario: et dicit q̃ ibi loquit quãdo debeat interponi stipulatio hic quãdo debeat cõmitti. Jsta solu. nõ placet lz Bart. eã ibi teneat: q̃ in nuit q̃ interponit sed non committit ⁊ sic frustra interponeret dic ergo q̃ ibi interponitur tm̃ vterq̃ reficit si alter habet edes pretiosiores. Et etiã committit si interueniente cõi culpa in reficiendo dãnum detur: q̃ refectio nõ ordinatur ad dãnum dandum seu culpam: sed hec culpa cõmittebatur in nimis premendo cõem parietem ⁊ ordinabat ad dãnum dandũ ⁊ ideo minus pronidetur stipulari.

1 **Quoties ex damni.** †Si plures recipiũt dãnum ex ruina quilibet agit pro parte sua. Et si contra plures agitur quilibet cõuenitur pro sua parte. b.d. Hoc vltimũ intellige vt dixi. ff. el. plures. quãdo simul promiserũt vel ex interuallo se obligãdo quilibet pro parte. si autẽ simpliciter ex interuallo quilibet tenetur insolidũ. vt ibi.

1 **Si plures domini.** †Licet plures pretẽdant interesse inequale si tamen eis nõ cauetur equaliter in possessionẽ mittunt. b.d. ff. eo. l. si finita. ff. si plures. ⁊. ff. cũ antoritate.

1 **Damni infecti.** †Ex damno contingente non vitio rei: sed casu fortuito nõ agitur ista stipulatione. b.d. dic vt. ff. e. fluminum. ff. stipulatio.

2 Quãdo cõis paries est vitiosus ⁊ datur dãnum an debeat inuicem prestari cautio.

3 An ⁊ qualiter seu quãdo committatur.

1 **Damni infecti quidam. Cũ parentẽ.** †Si ambo socij reficiunt cõmunem parietez neuter alteri tenetur cauere: ⁊ si cauent simpliciter sponte: stipulatio committitur ad partem damni: sed si cauent de toto damno ex certa scientia ad totum damnum committitur ꝛn ea: tamen

Universidad del Rosario Archivo Histórico

non venit damnū q̄ stipulator sensit non vitio loci vel edificij
2 principalr sed ex sua stipulatione. h.d. ¶Et circa istā materiā duo veniunt examināda q̄ cōis paries est vitiosus ⁊ dat damnū. Primum vtrum debeat inuicē prestari cautio. Scōm est an cōmittat ⁊ q̄. Circa primū distinguēdi sunt tres casus. aut nullus eoꝝ reficit vel aliquid edificat sed ipse paries per se minat ruinā. Aut alter tm̄ reficit vel edificat: aut vterq̄. Primo casu non pōt alter ab altero petere cautionē per. l. si edib⁹. ff. eo. nisi culpa alterius tm̄ nimis forte prementis damnū daretur. Secūdo casu si quidē reficit ex causa euidēter necessaria: vel de qua dubitat vtrū sit necessaria vel non tunc pōt peti cautio p̄ vitio operis illius vt. ff. eo. in cōis. cum. ll. seq. Sed si euidenter esset non necessaria tunc Bar. in. l. inter quos videt tenere q̄ cautio non possit peti q̄ pōt illum p̄hibere. vt in. l. sabinus cōi diui. vnde cū sibi cōsulatur alio remedio non est locus cautioni. vt. d. l. si edibus. sed in contrarium facit q̄ ille qui edificat vel reficit nō videt q̄ possit imputare socio quare me non p̄ohibes cum consequeat ex hoc lucrū q̄ implet volūtatē suā. arg. in. l. cū in fundo. circa medīū de iure do. iuncto eo qō no. in l. paulus. de solu. ⁊ hoc puto verius. ¶Tertio casu q̄ vterq̄ reficit tunc aut neuter hz p̄tiosiores ⁊ non potest alter ab altero petere sibi cauere. vt. ff. e. inter quos ver. alioquin. ⁊ hic in ver. respondi non oportuisse. aut hz ⁊ tunc pōt petere etiā si cōtingit damnum cōi culpa commissum in male reficiendo quatenus damnū tuū excedit. vt. d. l. inter quos vt ibi dixi. ¶In
3 secundo casu p̄incipali qualr cōmittatur dic aut damnū contingit tm̄ p̄missoris culpa: ⁊ sine dubio cōmittit vt. l. in cōis. ff. eo. qō intellige vt ibi dixi. q̄ culpa leuissima non si leui. q̄ illa veniret in actione p̄o socio vel cōi diui. secus vt. ff. eo. damni. §. ci q posset. tū dicit q̄ illud. p̄cederet q̄ cautio non esset interposita ⁊ quereretur an deberet interponi: sed si est interposita: tunc actio competens ex ea est ordinaria sicut actio p̄o socio vel communi diui. ⁊ ideo cōmittit stipulatio p̄ tali culpa. aut euenit dānum culpa vtriusq̄ qz vterq̄ edificabat: ⁊ tunc aut fuit cōmissa in nimis p̄emendo parietem ⁊ sic erat ordinata ad casum seu dāmnū: ⁊ tunc tale dānū non cōm itte: qz agēs fundaret se in cōi culpa qō nō potest ad sui cōmodū. vt. ff. e. l. ex damni. §. quoties. ver. q̄ si equalr. Aut cōmissum in male reficiendo: ⁊ tunc qz refectio non ordinabatur principaliter ad damnū dan dū distinguitur an habeat edes p̄tiosiores vel non. vt. l. inter quos. sed in casu precedenti non distinguit. vt in illo ver. q̄ si equalr. hoc tū verum nisi expresse ⁊ specifice super hoc fuisset cautum. vt hic in ver. sed qñ. ⁊ in. l. sed ⁊ quis. §. fi. si qs cau. Aut neutrius culpa interueniente damnum euenit ⁊ non committitur stipulatio. vt. l. ex damni. §. quoties. in principio. nisi ex certa scientia p̄o dāno tali fuisset interpositum. vt in hoc. §.
2 ¶In his q̄ nō possunt peti iure actionis sed officio iudicis nobili non constituit quis in mora per interpellationem extra iudicialem.
3 Iussus p̄tozis de cauendo hz vim cautionis vt si postea dānum contingat possit peti emendatio licet non fuerit prestita cautio.

1 **Cum postulassem.** †Licet cautio fuerit petita extra iudiciū si tū non fuit prestita non habet q̄ prestita. Et ideo dānū postea ꝯtingens nō pōt peti ac si prestita esset. secus si fuit in iudicio petita ⁊ per p̄tozē decretū
2 qō p̄staret. h.d. notabi. ¶Et semp allegatur istud p̄in. qō in his que non possunt peti iure actionis: sed officio iudi. nobili nō constituit quis in mora per interpellationem extraiudicialē. secus in his que possunt peti iure actionis. vt no. in. l. si ex legati cā. de ver. ob. ¶No. etiā q̄ iussus p̄tozis de cauendo hz vim cautionis. vt si postea damnū contingat possit peti emēdatio: licet non fuerit prestita cautio. de hoc dic vt. ff. e. si finita. §. eleganter. cum sequentibus. ¶In tex. ibi: per inde omnia ⁊c. non tū per oīa. q̄ si elegi in possessionem mitti non possum petere emendationem damni per viam agendi sed excipiendi si vult possessionez recuperare vt. ff. e. si finita. §. videamus. ⁊ ibi tetigi. sed si non elegi in possessionem mitti possum petere per viam agendi cum iussus de cauendo p̄o cautione habeatur. vt dixi in. §. eleganter. simile not. glossa. in. l. sacrilegij. infra ad. l. iuliā peculatus. vbi glossa exponit perinde. non tamen per omnia.
2 ¶Plus subuenitur ei q̄ hz ex causa necessaria q̄ ei qui habet ex causa voluntaria.
3 Habens pignus conuētione p̄ius tpe p̄refertur habenti p̄tozium posterius.
4 Possessoꝝ si fecit impensas in rē possessa que auocāt ab eo an debeat ei restitui ois impensa ⁊ quid in p̄tio q̄ ipse possessor soluit venditori.

1 **Damni infecti.** †Missus in possessionē ex secundo decreto repellit creditorem pignus persequētē nisi impēsas offerat: secus in emptore malefidei. h.d. Dy. istud vltimū reprobat p̄ doc. q̄ etiā emptor malefidei recuperat expensas necessarias. vt. ff. de rei ven. in
2 fundo dic vt ibi dicam. super gl. ¶Not. ergo hic in fi. q̄ plus subuenitur ei qui hz ex cā necessaria q̄ ei qui habet ex causa voluntaria. fic. ff. qui satisda. cog. fi fideiussores. §. qui necessaria. et magis ei qui non fuit negligens in faciendo sibi p̄uideri
3 q̄ non fuit negligens q̄ negligenti. ¶No. etiam hic habens pignus conuētionale p̄ius tempore p̄ferē habenti pretorū posterius: et sic econuerso. facit. l. ij. C. qui po. in pig. ha. ¶In glos. que incipit sed vī. in fi. titu. dic fm Dy. q̄ hic iste missus ex secundo decreto statiz fuit factus p̄ōis: qz ille contra quē fuit missus erat ōis. vt not. ff. eo. p̄tozis. ⁊ sic non fuit necessaria p̄escriptio: sed si non fuisset ōis tūc non fuisset statim effectus ōis: sed p̄escripsisset longo tpe cōtra verū ōim. ⁊ eodē modo cōtra creditorē in hypo. vt. l. j. C. si aduersus credi. de qua glos. opponit. sed qñ hypo. datur contra non habentē titulū durat gl. annis. vt. l. cum notissimi. C. de p̄escript. xxx. an. fateor tū q̄ etiam in primo casu qñ statim fuit effectus ōis si creditor steti sset per longum tps q̄ non egisset hypo. licet missus nō p̄scripsisset cōtra ōim cū ipse sit effectus ōis statim bene tamen p̄escripsisset cōtra creditorē: ⁊ ita deberet intelligi hic qñ creditor egit ante p̄escriptionem completam. ¶In glo. que incipit qō tribuit: in fin. vel dic reiectis oibus istis q̄ ibi emptor refecit domū totali refectione: qz erat totaliter destructa et sic hypo. fuit extincta saltem respectu spēi: licet non respectu aree ⁊ propter refectionē reuiuiscit. vnde cum habeat commodum sentiat etiam onus refundendi hic vero non totali refectione quia nō erat destructa: sed fecit expensas in reparando ne destruat: et sic non erat extincta hypo. vnde cessat ratio predicta.
4 †Distingue ergo, breuiter. nā aut creditor auocat rem a possessore aut ipse ōis verus. ¶Primo casu aut ab eo qui hz cāz necessariā ⁊ indistincte restituit oēm impensam etiā si ipse possessor sciuit rē alteri obligatā ⁊ vt in primo casu huius. §. Aut ab habente cām voluntariā. Et tunc aut est expensa totalis refectionis: et idem. vt. l. paulus. §. pe. de pig. aut particularis et tunc secus: vt hic. ¶Si autem verus ōis tunc siue sit totalis siue particularis si tū necessaria. ⁊ sic in vtilitatem rei conuersa tenetur eā refundere cuilibet possessori siue habeat cām recessitantem siue voluntariam: siue sit bone fidei siue malefidei vt. l. emptor. in p̄in. de rei ven. Secus in p̄tio quod ipse possessor soluit venditori: qz illud non est conuersum in vtilitatem rei: ⁊ similiter secus in qualibet impensa in vtilitatem rei non conuersa de hoc tamen vltimo dic. vt in. l. fundo. de rei ven. de
2 primo dic vt. l. si mancipiū. C. eo. ti. ⁊. d. l. emptor.
¶Si qs fuit missus in possessionē realē concedit aduersario contumaci vt infra annū possit venire ⁊ contumaciā purgare ⁊ auditur de proprietate: ⁊ de possessione nisi p̄cessum sit ꝯ eū ad scōm decretū ⁊ qualiter fieri possit.

1 **Quo fundo.** †In cōfessoria cōtra reū ꝯtumacem q̄ fecit aliq̄ opus in preiudiciū debite seruitutis fit missio ex primo decreto in ipam rē seruiētē in qua est aliud opus. ¶Et ad secundū decretū perueniē hoc modo: q̄ postea assignatur certum tempus reo contumaci infra quod agat: et de iure suo doceat quod si non facit destruit illud opus q̄ presumit p̄ seruitute. hoc dicit ista singularis lex per quam supletur. l. si p̄ius. ff. tit. j. quod essi dicit in. l. si p̄ius. vt in confessoria reus contumax efficiat actor. ⁊ hanc solam penam patit ex primo decreto. p̄cedit qñ nihil fecit contra debitam seruitutē sed si fecit patitur duplicē penam. l. p̄edictam. vt in fi. bu
2 ius. l. ⁊ etiā qz actor mittit in possessionē rei sei uitis ī qua est illud opus destruendum. ¶Itē per hāc. l. limitat. l. si qs emptoris. §. sed ⁊ si qs. C. de p̄escrip. xxx. ann. vbi qñ qs fuit missus in possē. reali concedit aduersario contumacia vt infra annum possit venire ⁊ contumaciaz purgare: ⁊ audit de proprietate ⁊ de possessione certe hoc est verum nisi processum fit contra eum ad secundum decretū qō fieri pōt hoc modo vt sibi assignat terminus infra quē veniat ⁊ de iure suo veniat ⁊ de iure suo doceat: quo elapso fit missio ex secundo decreto ⁊ postea nō audit etiā de proprietate p̄ istum tex. in fi. fm Ang. qō per petuo tene menti. Et adde hoc dictum ad id qō dixi in. l. si finita. §. inf. ff. eo. in illo articulo an in reali habeat locum scōm decretū: ⁊ tenni q̄ sic. ⁊ ad illū. §. hz ⁊ si quis respondi modo p̄dicto q̄ auditur infra annū nisi fit processum ad secundū decretū ⁊ hoc vult Ang. hic expresse p̄ istū tex. tū dicit istud plus qō debeat assignari terminus ad docēdū de iure suo: ⁊ p̄ predicta plz responsio ad id quod querit gl. fi. huius. l.

Si vendidi

2 ¶Si vendidi domuz in cuius parietibus sustentatur porticus alteri⁹ an emptor teneatur sustinere illud onus si nihil fuit dictum.
3 Si non apparet porticus vel concluae deputatum ad vsum alterius domus in dubio semper cederet illi domui in cuius parietibus sustentatur. et illius pars dicitur.
Si deseruit vtrīq̄ domui dedit vtrīq̄ p̄o dimidia versus partem illius domus.

Quod cōclaue. †Conclaue et etiā porticus cedit illi domui ad cuius vsum est destinatū ꝑ vel destinata: ⁊ per quā hz accessum: lz in totū sustentenē in parietib⁹ alteri⁹ domus. Cenaculum vero cedit illi domui ꝑ qua sustentat: ⁊ per quā habet accessum cū ad vsum alterius nō sit destinatum. h.d. ⁊ est singularis. l. ¶Et licet videat facere differētia inter cōclaue ⁊ porticū ex vna pte: ⁊ cenaculū ex altera. non tū est differētia nisi respectu facti: qz cōclaue ⁊ porticus possunt sustentari in parietib⁹ vnius domus ⁊ tū deseruiūt alteri domui: sed cenaculū nō deseruit alteri q̄ ei in qua sustētat. ¶Et primo loquit de cōclaui vsq̄ ibi: sed ⁊ labeo. ꝑ postea de porticu vsq̄ ibi: nec tū postea de cenaculo. ¶Et aduertendū qz cedit illi domui ad cuius vsuz fuit, cōuersuz respectu domus: qz censet ps illius domus licet sustentet in parietib⁹ alterius. facit. ff. de lega. iij. si
2 cui edibus. ⁊. l. predijs. §. balneas. cum. §. seq. ¶Si ergo ꝑ vēdi domū in cuius parietibus sustentant. querit vtrū emptor teneatur sustinere illud onus si nihil fuit dictum. Aln vero possit propria autoritate remouere. Bar. hic dicit q̄ potest remouere nec tenet sustinere si nihil fuit dictum. p̄o quo facit iste tex. post medium. ibi: oneris. porticus seruāde ⁊c. ibi: seruitutis oneris porticus seruande impositum vendidisse ⁊c. Et sic innuit secus esse si non fuisset expresse posita. p̄o hoc etiā. l. si quis duas. cōmu. predio. Et hoc idem sequit Ang. Sed idē Bar. tenet expresse contrariū in. l. j. ff. de ser. leg. q̄ cū ista sit seruitus habēs causaz permanentē: ⁊ continuā vī in dubio actum q̄ ita stet vt stat de presentī: ⁊ q̄ emptor teneatur sustinere iure seruitutis. ⁊ ita dicit ibi se intelligere hāc. lz ipe hic. nec Ang. faciant de hoc mētionem. secus in seruitute nō habēte causam permanentem vel continuā: qz nō censeē imposita nisi sit expresse imposita per vēditorē. ⁊ ita loquit. l. si quis duas. q̄ no. perpetuo: ⁊ hoc melius videtur. Et ideo in tex. hic subaudit maxime. ¶Itē scias quod si non appareret porticus vel cōclaue deputatuz ad vsum alterius domus in dubio semper cederet illi domui a in cuius pa
a rietibus sustentatur: et illius pars dicit. Et hoc probatur. in. l.
3 que admodū. §. j. ff. ad legem aquil. ¶Itē scias q̄ si deseruit vtrīq̄ domui cedit vtrīq̄ p̄o dimidia versus partem illius domus arg. in. l. adeo. §. insulā. ⁊. l. inter eos. de acqui. re. do. quas allegat gl. fi. p̄o contrarijs in fi. Et hoc no. qz quotidianum est nā si inter domū tuam ⁊ meā est curia seu curtis ad quaz habeē accessus per tramꝫ si nō apparet aliud censetur cōmunis p̄o diuiso: qz p̄o vna dimidia versus domum meā censetur mea: ⁊ p̄o altera tua: quod tenet hic Bar.

¶De aqua pluuiali arcenda. Rubrica.

2 ¶Decem necessaria ad hoc vt cōpetat actio de aqua pluuia arcenda.

1 **Ius cui aqua.** ¶Si vicin⁹ aquam decurrentē ad fundū suum opere manufacto diuertat ad fundū vicini: ita vt sibi noceat per actionem aque pluuie arcende cogitur opus destruere et ad pristinū aquam deducere nisi opus illud p̄incipaliter fiat causa colendi agrum et colendoꝝ fructuum. h.d. vsq̄ ad. §.
4 idem ait. ¶Et est notandum q̄. q̄. sunt necessaria vt competat ista actio. ¶Primo q̄ illa sit aqua pluuia sola vel mista cum illa que nō est pluuia sed si esset alia aqua non pluuia nec mista cū pluuia nō veniret in hac actione: vt. j. eo. apud trebatianum. §. i. ¶Secundo q̄ illa aqua noceat vicino: secus si nō noceret licet ex opere manufacto commodū auferat: vt. j. ea. l. §. sicut autem. ¶Tertio q̄ noceat opere manufacto: vt. j. in. §. ij. secus si naturaliter sine opere manufacto: vt. j. ea. l. item sciendū. ⁊. §. in summa. ¶Quarto q̄ illud opus non fiat causa culture ⁊ querēdum fructuū alⁱs dic. vt in. §. de eo. ¶Quinto q̄ noceat p̄dio rustico siue veniat ex alio rustico siue ex vrbano. secus si vrbano vt. j. e. l. §. item sciendum. lo. ij. ¶Sexto requirit q̄ opus sit factum in p̄iuato. secus si in publico: vt. j. eo. apud trebatium. §. aque. ¶Septimo q̄ non sit factū publica autoritate. ¶Octauo quod extet memoria qñ factum fuerit opus alⁱs non competit. ⁊ hec duo habentur. j. eo. l. ij. §. iij. q̄ incipit cassius autem. ¶Nono q̄ sit factum cōtra naturalē vel quasi naturalez seruitutem vel impositiuā: alⁱs secus: vt. j. eo. l. ij. §. penul. quē casum no. quia declarat totā materiā vt ibi dicā. ¶Decimo et vltimo requirit q̄ ille cui nocet opus nō debeat seruitutem recipiendi aliquā: alⁱs secus: vt. j. eo. l. ij. §. fi. ¶Et predicta p̄cedūt quo ad directā actionē. vtilis vero cōpetit si aqua noceat etiā opere non manufacto sed destructo manufacto vel naturali: ⁊ datur vt aduersarius patiatur reficiⁱ: vt. j. eodē. l. ij. §. j. ⁊. §. item varus. ⁊. §. apud Iamusam.

1 **De eo opere quod.** ¶In. §. de eo opere dic p̄o eo opere q̄ sit gratia agri colēdi sine quo nō possit coli sine fiat aratio siue alio modo. Itē siue gratia frumēti querēdi siue alioꝝ quoꝝcūq̄ fructuū nō agit hac actione nisi studiose fiat in dānū alterius h.d. ¶Et primo ponit vnū dictū quinti mutij qui requirebat q̄ fieret aratio: ⁊ etiā causa agri colēdi ad hoc vt p̄o ipso nō cō peteret actio vsq̄ ibi trebatius. ¶Scōo ponit dictū trebatij q etiā requirebat q̄ fieret aratio sed q̄ nō sufficeret fieri cā agri colendi: sed debere fieri causa frumēti querēdi vsq̄ ibi: sed si fossa. ibi reprehenditur dictū quinti mutij inquantū requirit q̄ fieret aratio. nā etiā si alio modo fiat dū tamen causa agri colendi nō agitur. ¶Itē si fiat aratio si tū possit fieri sine tali opere cultura agri ⁊ sic in aliquo nimis stricte fuit locutus: ⁊ in aliquo nimis large vsq̄ ad. §. labeo. ⁊ ibi reprehendit dictū trebatij qui fuit nimis stricte locutus de frumēto: qz idē si gratia alioꝝ fructuū vsq̄ ibi. Itē sabinus ibi ponit dictū sabini qui melius ⁊ aptius fuit locutus: qz nō fecit mentionem de aratro nec de frumento: sed dixit si quidē colendi agri causa fiat ⁊c. ⁊ subdit qō illa q̄ non sunt necessaria: ⁊ fine quib⁹ posset coli bene veniūt in hāc actionem: vt si fiant fulci aquarij qui noceāt alteri: ⁊ fine quibus potuisset colere secundū intellectum gl. ff.
2 ¶Quilibet potest facere in suo quicquid vult dum tamen nō noceat vicino.
3 Quid si auferat vicino lucrum quod percipiebat ex fundo facientis.

1 **Item aiunt aquam.** ¶Hec actio dat vicino inferiori cōtra superiorē ⁊ econuerso si opere manufacto noceat secus si naturaliter. Itē secus si nō noceat: lz sibi prosit licet opere manufacto in suo quo casu etiā si auferat lucruz vicino qō ex suo perci
2 piebat hac actione nō tenetur. h.d. in effectu vsq̄ ad. §. itē sciendū. el. ij. ¶No. hic duas regulas. vnā q̄ quilibet pōt facere in suo quicqd vult dū tū nō noceat vicino. Dicit aūt nocere qñ auferret vicino illud qō nō haberet ab ipso faciēte vel eius fundo: sed aliūde: vt. ff. ti. j. l. fluminū. §. fi. in fi. ⁊ tunc nō posset etiam si
3 faceret vt suo vt sibi p̄incipaliter proficeret: vt hic ⁊ ibi. ¶Secunda regula est in verſi. deniq̄ q̄ quilibet pōt facere in suo qō vult etiā si auferat vicino lucrū qō percipiebat ex fundo faciētis dū tamen nihil imittat in fundū vicini: ⁊ dum tamen faciat hoc a principaliter vt sibi prosit. Si aut̄ sibi nō p̄desset videret facere animo nocendi: ⁊ teneret de dolo. Cetera dic vt dixi. in. d. l. fluminum. §. fi. cū legibus sequentibus.

¶Cederet illi domui. adde quod voluit ang. cōsi. dix. Ales. consil. cliij.

1 **Item sciendum est.** ¶Hec actio tūc cōpetit q̄ agit nocetur p̄dio rustico: ⁊ nihilominus cōpetit negatoria. secus si p̄dio vrbano q̄ est necesse ad negatoriā recurrere. Itē nō querimus vnde aqua oriatur ex rustico vel vrbano: lz cui noceat. h.d. vsq̄ ad. §. si quidē. ¶Sunt ergo quatuor casus notādi: aut aqua de tuo fundo rustico opere facto manu nocet alteri fundo meo rustico: ⁊ habet locū hec actio: ⁊ etiā negatoria de qua hic inversi. agi autē. aut de fundo tuo vrbano in p̄edium meū vrbanum ⁊ nō habet locū hec actio: lz negatoria tantū. Aut de p̄edio tuo vrbano in meū rusticū: ⁊ idē q̄ in primo aut econuerso: ⁊ idē q̄ secundo vt in. §. apud labeonē. ⁊ si negatoria est generalis ⁊ cōpetit vbicūq̄ competeet ista: sed ista est specialis ⁊ nō competit vbicūq̄ cōpetit illa: sed solū quando nocetur p̄edio rustico. Et dicit Old. q̄ ille versi. cassius inducitur ad probandum q̄ negatoria sit generalis.
2 ¶Homo inferioris gradus debet reuerētiam homini superioris gradus.

1 **Sicut autem.** ¶Hec actio non habet locū cuz opere manufacto nō inferꝝ damnum: sed auferꝝ lucrū nec etiā qñ res deducitur ad pristinos terminos naturales: secus si vltra terminos. h.d. cum seq. §. Et intelligit glo. istum. §. sed si vicinus quando superior vicinus habebat opus factuz in fundo suo cuius extabat memoria: ⁊ propter quod opus retinebatur aqua q̄ non decurrebat in fundū inferiorem ⁊ sic p̄oderat. ¶Vult ergo iste text. quod ille possit auferre istud opus: quia sicut voluntarie ipsum fecit ita voluntarie potest tollere: ⁊ sicut si non fecisset vicinus inferior teneba-

Universidad del Rosario Archivo Histórico

ita nunc si factum remouet: q sufficit si cui vel in paucis ꝛc. vt l.tutori.C.de neg.gest.Si aũt nõ erat illud opus manu factum vel non extabat memoria quãdo esset factũ ꝛ sic erat quasi naturale nõ posset ille destruere in iudiciũ inferioris q nõ dicitur inferior illã vtilitatẽ habere a vicino superioze ſz a natura loci ideo cogerek reponere. Itẽ si esset manufactũ: ꝛ extaret memoria ꝛ fuisset factũ ratione debite seruitutis: vt in.ſ.seq. In predictis tamẽ casibus si nõ ipse destruxisset sed impetus aque nõ cogerek ipse reponere: ſz bene cogerek pstare patientiã vt vi cinus inferior reponat p vtilẽ actionem istã. ꝛ hic est casus.ſ.l.

2 prozi.ſ.itẽ varus. ¶ Et no.hic gl.q̃ homo inferioris gradus debet reuerentiã homini superioris gradus.

2 ¶ Debet quis cõpensare cõmodum cum incõmodo. ꝛ nõ debet recusare incõmodum qñ sentntit cõmodum.

Ad prescribendũ seruitutẽ in fundo alieno requirit q fuerit ea vsus longo tẽpore nõ vi clam vel precario ab aduersario. ꝛ aduersario sciente ꝛ patiente.

Prescriptio seruitutum quomodo differat a prescriptione dominij.

3 Tantũ valet seruitus prescripta quantũ si esset quesita per pactum. oñs predij seruientis nõ tenetur aliquid facere pro cõseruanda seruitute sed bene tenetur pati q dominus predij dominantis faciat vel reficiat.

Per prescriptionem an acquiratur quasi dominiuz sicut quasi seruitus.

4 An sit dare nisi vnũ dominiũ. scilicet directum.

1 **Denicz ait.** ¶ Inferior vicinus tenetur recipere aquã naturaliter decurrentẽ ex fundo superioze nisi in fundo superioze habeat seruitutẽ impositã vel prescriptã per quã superior teneat retinere aggeres vel foueas in suo que aquã retineant ne in inferiozẽ descendant q aggeres vel fouee si indigeant refectione tenetur superior pati vt reficiãtur per inferiozẽ nõ autẽ tenetur ipse reficere. hoc dicit. vsq̃ in fi.legis. ¶ Et iste.ſ.reputaf notabilis ꝛ ad ipsum recurritur in materia prescriptionis seruitutis de qua Bart.aliquid hic tra-

2 ctat: ſz plenius per gl.in.l.seruitutes.ſ.de serui. ¶ Alo.tex.ibi: compensareq̃ ꝛc.q̃ debet quis cõpensare cõmodum cũ incommodo ꝛ nõ debet recusare incõmodũ qñ sentit cõmoduz facit.ſ. de noua.l.si vsusfru.in fi. ¶ Itẽ no.in verſi.sane.q̃ ad prescribẽdum seruitutẽ in fundo alieno requirit qõ quis fuerit ea vsus longo tẽpore non vi clam vel precario ab aduersario ꝛ sic requiritur q̃ aduersario sciente ꝛ patiẽte: alias diceretur q̃ vi vel clã fuisset vsus. Et in hoc differt prescriptio seruitutum a prescriptione rerum cozporalium que potest procedere domino ignorante: quia in illis est dare veram possessionem quã quis potest habere ignorante domino: vt.l.fin.C.de prescrip.long.tẽpo. sed in iuribus incorpoalibus nõ est dare verã possessionẽ: ſz quasi que consistit in scientiam ꝛ patientiã aduersarij: vt.l.ij.C.de serui.ꝛ aqua. ¶ Illa differentia est quia in prescriptione seruitutum non requiritur titulus: quia sunt modici preiudicij: vt.l.si quis diuturno.ſi serui.vendi. sed in prescriptione dominij longi tẽporis requiritur titulus: q̃ est maioris preiudicij: ꝛ sine titulo non procedit nisi longissimi tẽporis: vt.l.si quis emptione.

3 C.de prescip.xxx.an. ¶ Item no.q̃ tantum valet seruitus prestita. seu per prescriptionem acquisita quantũ si esset quesita per pactum: vt patet ibi velut iure impoſita ꝛc. ¶ In verſi.ſi.ibi: no. ergo ꝛc.not.primo q̃ dominus predij seruientis nõ tenet aliqd facere pro cõseruanda seruitute sed bene tenetur pati quod oñs predij dominantis faciat vel reficiat. de hoc dic.vt.ſ.l.prozi.ſ. apud alphenũ. ¶ Item not.in verbo quasi seruitus.arg.q̃ per prescriptionẽ acquiritur quasi dominium sicut quasi seruitus ꝛ ita sentit gl.in.l.cũ postulassem.ſ.ti.ſ.Tu dic q̃ imo est vtilis seruitus ꝛ vtile dominium posſ̃ prescriptio est cõpleta vt patet in fi.ibi vtilem actionem ꝛc.sed anteq̃ sit completa bene dicitur habeo quasi seruitutem vel quasi dominium pro quo competit publiciana ꝛ hoc prescriptione longi temporis cum titulo sed per vsucapionem triennij in rebus mobilibus acquiritur dominium directum: vt.l.traditionibus.C.de pac. quod plene dic

4 vt in auc.nisi.C.de bo.mater. ¶ Et istum tex.allegat Bar.in.l.si quis vi.ſ.differentiam.de acqui.poſ.contra vltramõtanos qui tenent q̃ non sit dare nisi vnum dominium. scilicet directũ: ipse tenet q̃ imo est dare etiam vtile: vt est illud quod acquirit̃ per prescriptionem vt hic: ꝛ id quod habet emphyteota vel superficiarius: sed illi dicunt hoc non reperiri iure cautum: licet reperiatur q̃ habeant vtilem actionem. sed Bar.ibi allegat tex. dicentem q̃ habet dominium: pro hoc allego tex.in auc.siverodo nus tempozalis.C.de bereti. ¶ Et predicta in seruitutib⁹ habentibus causam continuam vel quasi: vt prescribentur longo tempoze: sed habentes causam discontinuam vt seruitus itineris actus vel vie ad quarum vsum requiritur factum hominis non prescribuntur nisi tanto tempoze cuius cõtrarij memoria non existat: vt.l.hoc iure.ſ.ductus aque. de aqua quoti.ꝛ estiua.

¶ Si tamen non fundarem me in tẽpore sed in titulo vel cõstitutione dicẽdo q̃ constituisti mihi talem seruitutẽ in fundo tuo nec hoc possem aliter probare bene possem probare longi tẽporis vsum factũ te sciente ꝛ patiẽte per quẽ presumit ita esse. arg. in.l.cũ de in rem verſo. de vsuris. ꝛ hoc voluit glos. hic in ver. si vero nõ ex tẽpore. ꝛ clarius in.d.l.seruitutes. de hoc dic vt per Bar.in.d.l.cum de in rem verſo.

1 **In summa tria.** ¶ Si vicinus teneꝁ recipere aquã de fundo vicini vel ꝑpter seruitutẽ impositã vel ꝑpter prescriptã: vt ꝑpter naturaz loci cessat hec actio. h.d.in effectu. ¶ In tex.ibi ſerut. ꝛ per consequens cessat hec actio. ¶ Y. vt.ſ.ea.l.ſ. fi. ꝛ per illum videtur hoc limitari nisi immoderate aqua ledat. qõ no.perpetuo.

2 ¶ Fossa posita in confinibus fundi mei ꝛ titij est communis pro diuiſo ꝛ quare.

3 Quid in curia posita inter duas domos.

1 **Apud labeonem.** ¶ Hec actio cõpetit vt vicinus patiatur me purgare foueã quã habeo in fundo suo iure seruitutis. h.d.ꝛ idem si in cõfinibus fundoꝝ: vt in.ſ.sequenti. ¶ Et intellige sane q̃ competit hec actio vtilis nõ directa: vt.ſ.ea.l.ſi. item varus. q̃ directa datur contra illuz qui opere manufacto mihi nocet: hic nullum opus fecerat ſz ipsa natura loci: quia fossa erat repleta: ꝛ ex hoc mihi nocebat. Itẽ directa datur: vt ille tollat opus qõ fecerat: vt.ſ.eod.ſi tertius.ſ.titium. hec vtilis datur vt patiatur reſici vel purgari vel vt ipse hoc faciat si vult ꝛ ex his patet sol. ad glossellam super verbo agi posse. que incipit quomodo hoc. ¶ In tex.ibi: nec memoriam extare: ꝛ sic erat seruitus quasi naturalis. idem si extabat: ꝛ ibi erat iure seruitutis ꝑposita ꝛ prescripta longo tẽpore: alias si seruitus non erat imposita vel prescripta nõ teneretur ille pati q̃ reficiatur vel purgetur: vt.ſ. ea.l.ſ.item labeo ait. si in agro qui videtur contrariari huic ſm Ja.de ra. ¶ In tex.ibi: vel vt ipse purgaret subaudi si vult: licet cogi nõ possit: vt.ſ.eo.is cum quo. ꝛ.ſ.eo.l.i.in fin. Et not.q̃ hic agitur alternatiue: quia ex purgatione posset ille in cuius fundo est consequi vtilitatem. id est pinguedinẽ terre que nõ debet sibi auferri si non vult: sed si nullam vtilitatem posset consequi non ageretur alternatiue sed tantum vt purgari patiatur vel reſici vt in.l.precedẽti. in fi. Ita intelligit Bart.ſ.in.ſ.apud alphenũ. ꝛ videtur fuisse de mente gl.in verſi.tertij dicũt. ¶ Alo. etiam in.ſ.preterea. ibi eam partem que tibi accedit ꝛc. vna cuz glos. pro eo quod dixi.ſ.titu.ſ.l.q̃ conclaue. quia fossa posita in confinibus fundi mei ꝛ titij est communis pro diuiſo: quia illa pars que est ex latere fundi mei a dimidia parte confinium est mea iure dominij: illa que ex latere fundi tui est tua: et hoc vult glos. super verbo magis. ¶ Idem in curia posita inter duas domos: vt ibi dixi.

3 1 **Cassius autem.** ¶ In.ſ.cassius. not. duos casus i quib⁹ cessat hec actio licet opere manufacto. ſ.qñ fuit factũ antoritate publica: q̃ nõ extat memoria qñ fuerit illud opus factũ: q̃ tunc reputaf quasi naturale ꝛ dzvicinus equo animo tolerare. vt etiã no.ſ.eo.ſ.idẽ labeo ait.cũ queritur in prima gl.ꝛ dixi.ſ.in.l.ſ.in prin.

1 **Apud alphenum.** ¶ Si vicinus qui habet foſſam iure seruitutis i fundo vicini si illa fossa repleta dat dãnum in cuius fundo est cogitur eã reficere. hoc dicit ſm intellectum quem putoverum. licet gl.ꝛ docto. non ponant: ꝛ sic cessat contrariũ fomatuz in gl.magna propter q̃ glo. legit multis modis: sed sunt diuinationes. tu dic q̃ illud cõtrarium procedit. ꝛ ita loquitur glos. qñ dñs fundi dominãtis peteret a dño fundi seruiẽtis q̃ reficeret certe non tenetur regulariter: vt.ſ.eo.l.i.in fi. ꝛ.l.quoties. in fin. ſ.de serui. ꝛ.l.ſi forte. ſ.j.ſi seruitus vendi. nisi contrariũ fuisset actũ expresse vel nisi consensiſſet ille reficere tanto tempore qõ esset prescriptum. vt no.gl.ſ.ea.l.ſ.j. vel nisi esset seruitus oneris ferendi. vt in.l.eũ debere colũnam. de serui. vrba. ꝓdio. extra istos casus nihil tenetur facere: sed pati vt reficiatur vt in.ſ.j.ſ. ea.l. Et interdum potest agi alternatiue interdum nõ vt ibi dixi bic loquitur ecõtra qñ dñs fundi seruictis agit contra dominũ fundi dominãtis vt reficiat qõ potest: ꝛ tenetur ad̃s condemnaꝁ ad interesse: ꝛ boc tene menti.

2 ¶ An cogatur quis pati vt faciam in suo id qõ sibi non nocet ꝛ mihi prodeſt.

3 An possim te compellere ad faciendu aliquid qõ tibi nõ nocet ꝛ mihi prosit.

4 An debet quis facere in suo qõ sibi non prodeſt ꝛ alteri nocet etiã lucrum auferendo.

Item

1 **Item varus ait.** ¶ Hec actio vtilis datur vt vicin⁹ patiaf refici opus naturale vel quasi naturale vel etiã accidentale qõ iure seruitutis in suo fundo debebatur si naturaliter fuit destructum. h.d.

¶ Si autẽ non naturaliter sed facto illius in cuius fundo erat daref directa vt ipse reponeret ꝛ reduceret in pristinum statum vt.ſ.eo.l.j.ſ.sed ꝛ si vicinus. ¶ Et primo ponitur hic opi. vari iurisconsulti qui distingit inter opus qõ erat naturale vel quasi ex vna parte vt tunc si sit destructum naturaliter non possit agi vt etiã patiatur reſici. ꝛ ratio ponit̃ in.ſ.seq. in ver. labeo cõtra ꝛ opus qõ nõ erat naturale vel quasi sed accidentale: tũ erat imposittum iure seruitutis ꝛ postea naturaliter destructum ꝛ tunc possit agi vt patiatur reſici. postea ponit opi. labeonis que videtur indistincte dicere q̃ etiaz si erat naturale vel quasi possit agi vsq̃ ibi q̃q̃. ibi ponitur opi. Pauli autoris legis cõcordantis dictas opiniones q̃ nõ potest agi directa vt in prima opinione sed vtili vt in secunda ꝛ ex equitate ꝛ idẽ dicitur in.ſ.seq. apud namusam relatum est: sed si nõ esset naturale vel quasi nec esset impositũ iure seruitutis nõ posset agi etiam vtili. vt in.ſ.idem

2 labeo. el.j. quod declarauit in.l.j.ſ.ſz ꝛ si vicinus. ¶ Alo. in fine huius.ſ.illud ad qõ semper allegaf q̃ cogit quis pati vt faciã in suo id qõ sibi non nocet ꝛ mihi prodeſt intellige hoc sane qõ faciã. ſ.reficiẽdo id qõ prius erat ꝛ ex quo sentiebã vtilitatem: ꝛ tunc taliter est destructũ: sed si vellem facere de nouo. secus vt si habebã fundi inferiorem: ꝛ tenebar recipere aquã de tuo superioꝛi naturaliter decurrentẽ. vt.ſ.l.proxima.ſ.fi. ꝛ ego vellẽ facere vnã fossam in tuo que reciperet illam aquã vt mihi nõ nocet certe etiã si tibi hoc nõ noceat nõ compelleris pati: q̃ si etiã prius facta fuisset nõ tamẽ iure debite seruitutis nec naturalis vel quasi nõ teneris pati me reficere. vt in.ſ.item labeo. multo-

3 minus qõ de nouo faciam. ¶ An aũt possim te cõpellere ad faciẽdum aliquid qõ tibi non nocet ꝛ mihi prosit: dic aut illud exigit labozem personalem vel impensam ꝛ non possum vt in hoc.ſ. vbi dicitur q̃ possim agere vt patiaris me reficere: ꝛ nõ vt reficias. Aut nõ exigit laboꝛẽ personalem vel impensam: ꝛ tunc di

4 stingue, plene vt per Bar.in.l.ij.in prin.ſ.so.ma. ¶ Est ꝛ alia regula negatiua q̃ nõ ɔz quis facere in suo qõ sibi nõ prodeſt ꝛ alteri nocet etiam lucruz auferendo. vt.ſ.l.prozi.ſ.idem aiunt aquampluuiam.

2 ¶ Testes an teneanꝁ deponere de tẽpore actus celebrati.

3 Quod dicatur quis certus esse ex vehementi opinione.

Testis si deponit per auditũ sed nõ vidit q̃ erat cortina media tũ dicit q̃ habebat notitiã vocis an eius dictũ valeat.

4 Testes regulariter debẽt deponere de veritate rei nõ de credulitate nisi in casib⁹ in quib⁹ de veritate nõ possunt deponere.

1 **Idem labeo ait cum.** ¶ Ad probandum operis facti memoriã extare admittitur probatio de auditu auditus. h.d.ꝛ semper allegaf: ꝛ est casus specialis ꝛ egulariter secus q̃ nõ ad-

a mittitur nisi de auditu proprio: a vt in glo.ꝛ vide q̃ habetur in l.si arbiter.ſ.de ꝓbatio. ꝛ per canonistas in.c.quid per nouale de ver.signi.ꝛ de prescrip.c.j.in vltima glos.lib.vj.ꝛ in specu.de

2 proba.ſ.j.ver. vltimo queritur. vsq̃ in finem. ¶ In tex.ibi nõ diem ꝛ contulem. istud non est speciale in casu isto: sed regulariter est verũ q̃ testis nõ tenetur deponere de temptore actus celebrati: ꝛ valet eorum depositio si dicant se non recordari nisi sit tẽpus de substãtia actus de quo queritur: ꝛ gõveniebat ad probandum. vt no.in.l.ob causam.ſ.fi.de testi. si tamen interrogati de tẽpore sint varij: ꝛ ponãt de diuersis tẽporibus redditur testimoniũ suspectũ. ꝛ ideo cautela est quod interrogentur. et hoc vult gl. super verbo memoria. licet in instrumẽtis sit necessariũ tempus. ¶ In tex.ibi: si quis sciatur. hoc verbum ponitur hic dupliciter. ſ. ex certa scientia: quia vidi opus fieri: ꝛ tunc ꝓprie dicitur scire vel vehementi opinione: q̃ audiuit ab his qui vide runt vt sequitur ideſt sic factũ esse ꝛc. vt in ſi. ꝛ tunc non est ꝓprie

3 scientia. ꝛ hoc vult glo. super isto verbo sic. ¶ ꝛ alibi dicitur quis certus esse ex vehementi opinione. vt.l.ſi quis ita. ſ.pe. de testa. tute. ꝛ no.i.l.ij. ſ. quod obseruari. de iura calum. C. ¶ Et no. gl. que incipit sic ergo in duobus. primo quod valet testimoniuz si testis dicit q̃ titius promisit tali centum vel q̃ fuit testatus in tali forma ꝛ interrogatus quomodo scit: respondit quia audiuit quando promisit vel testatus est. interrogatus si vidit testatozem vel promittentẽ. respondit q̃ non: quia erat cortina me-

b dia inter ipsum ꝛ testatorẽ tamen habebat notitiã vocis b eius. docto. dicunt contrarium in testatoze qui propter infirmitatem potest mutare vocem. vt not.C.de testi.l.ſi nõ ſpeciali. dic vt ibi

4 per Ly. licet in contrahentibus possit procedere. ¶ Item no. ex glo.q̃ regulariter testes debent deponere de veritate rei non de credulitate nisi in casibus in quibus de veritate non possunt deponere vt quia nõ potest illud percipi sensu corporeo sed in-

dicio intellectus: puta q̃ talis sit filius talis vel super adulterio vt no.in.l.lucius. de condi. ꝛ demon.

1 **Idem labeo ait si.** ¶ Si vicinus ope manufacto excludit aquam nisi sibi noceat quã nõ tenebaꝁ recipere natura loci vel iure seruitutis licet ex hoc alteri noceat nõ tenẽ hac actione. h.d. notabi liter: singulariter: ꝛ limitat totũ istũ titulum. Et iste intellectus colligitur ex his q̃ notat gl.ſ.l.prozi.ſ.neratius. qui videꝁ contrariari huic.ſ.Et pone exemplũ. vt.j.ne quid in flumi.pub.l.j. ſ.sunt qui putant.

2 ¶ Si concedo tibi vt possis immittere aquã de fundo tuo in a meũ. etiã si mihi noceat intelligit nisi noceat immoderate. Si est data potestas arbitro q̃ possit auferre de iure vnius et dare alteri intelligitur. ſz moderate. ꝛ in parua quantitate. et si fuit dictum q̃ in parua ꝛ magna quantitate intelligitur nisi sit nimis magna.

1 **Illud etiam verum.** † Qui tenẽt aquam recipere iure seruitutis non ɔz hanc actionẽ nisi immoderate ledat. h.d. † Et hoc

2 vltimũ singulariter no. q: si cõcedo tibi vt possis immittere aquã de fundo tuo in meũ etiã si mihi noceat intelligitur nisi noceat immoderate. ꝛ hoc optime facit. p eo qõ no. Bart. in.l.si societatem. ſ.arbitrorũ. pro socio. q̃ si est data potestas arbitro q̃ pos-

c sit auferre de iure vnius: ꝛ dare alteri intelligiꝑ ſz moderate: ꝛ in parua quãtitate. vt.l.si de meis. ſ.recepisse. ſ.de arbi. ꝛ si fuit dictũ q̃ in parua ꝛ magna quãtitate intelligiꝑ nisi sit nimis magna: vt ibi no. Bar. nec scio tex. melius facientẽ licet ipse nõ alleget. facit. l.si cui. ſ.de seruitu.

1 **Apud trebatium.** ¶ Not. hic q̃ si cut vicinus inferioꝛ tenetur recipere aquã pluuiã naturaliter decurrentem de fundo superioze: plus dicit hic q̃ etiã opere manufacto scõm q̃ requirit natura aque: puta per follomeas. i. riuulos nõ tamen ɔz vicinus superioꝛ illam aquã in riuulis corrũpere vel spurcare d puta lauãdo ibi pãnos vel ventres: q: tunc cõtra eũ d agi posset: vt hic ptz. Plus etiã ɔz in.ſ.seq. q̃ etiã si aqua viua fit calida ꝛ sic magis noceat inferioꝛi tenet inferioꝛ recipere ex quo naturaliter decurrit.

1 **Si vicinus qui.** ¶ Ex opere qõ facit vicin⁹ in suo gratia culture: ſz dam num inferaꝁ inferioꝛi nõ põt agi hac actione nisi aliquid sit factũ vltra necessitatẽ culture. h.d. licet gl. super verbo neq̃ aliter videatur hoc vltimũ intelligere.

b ¶ Vocis. adde vt per Ellen. ꝛ.ſi. xlvij. iiij. lib.

1 **Aque pluuie.** ¶ Hec actio nõ daf ꝑ opere qõ fit in publico: ſz solũ pro eo qõ fit in ꝓuato. h.d. ¶ Et ratio põt esse in primo dicto: q: hec actio datur ꝛtra illũ qui est dñs operis dãnum dantis: q: ipse est qui põt illud destruere. vt.ſ.eo.ſi colonus. Sed si quis facit opus in publico nõ efficitur ipse dñs: sed respublica cuius solo cedit. vt no. per glo. ſ.ti.j.l. fluminũ. in prin. ꝛ sic nõ potest ipse destruere sine licẽtia reipublice. Ideo nõ datur cõtra eum vt destruat ad qõ principaliter ista actio cõpetit. vt.ſ.eo.ſi tertius.ſ. officium. ¶ In tex.ibi in suo opus faciat. ꝛ tũc tenet destruere suis sumptib⁹: sed si nõ ipse: sed alius fecit tunc ipse tenet vt patientiam c ꝓstet. vt.ſ.l.ꝑi.ſ.fi. ꝛ ille qui fecit nõ tenet hac actione sed interdicto q̃ vi aut clã: vt ibi.ꝛ.l.si tertius.ſ.fi.ſ.eo.

c ¶ Moderate. faciunt que voluit Sozi. vltra ea q̃ posui in.ſ.arbitroꝛ q̃ procurator cui datus est mandatũ ad donandũ nõ possit donare nisi i modico. ita tenet cõ filio. cxij.

2 ¶ Iussus iudicis excusat a delicto.

1 **Quamquã autem.** ¶ Sufficit qõ quis fuerit dñs loci: ꝛ operis tẽpore quo ipsuz fecit ad hoc: vt ista actio cõpetat cõtra eũ: licet postea desierit esse dñs si tũ alius nõ cepe-

2 rit esse dñs. ¶ Item iussus iudicis excusat a delicto. h.d. et ad hoc vltimũ allegatur. In primo autem dicto ideo dixi q̃ alius non incipit esse dñs: quia si alius cepisset bec actio si iudiciũ nõ fuisset ceptum contra facientem daretur contra nouũ dominũ vt patiaf destrui: q: ipse põt patientiã prestare nõ ille qui fuit dñs ꝛ nunc non est. vt.ſ.eo.l.ſ.fi. sed si iudiciũ fuisset inchoatũ cõtra facientẽ est anteq̃ desineret esse dñs continuaꝛek contra eũ licet desierit esse dñs. vt.ſ.prozi.ſ. sed in casu huiꝰ principii qñ alius non incepit esse dominus etiã si ille qui fecit nunc nõ sit nec etiã iudiciũ fuerit inchoatum contra eũ anteq̃ desineret esse potest postea inchoari: ita intelligo istum tex. ¶ In tex.ibi actio sit. vt ɔ ſ.l.prozi. ꝛ ibi ponitur ratio. ¶ In tex.ibi dñs esse desiit: q: post ea ibi sepelinit corpus humanum. ¶ In tex.ibi: eum teneri ꝛ sic potest agi contra eum vt destruat licet destruere nõ possit ꝓpria autoritate: quia desierat esse dominus: sed destruit autoritate iudicis: vt sequitur. ¶ In gl. super verbo actione. ibi. arg. contra. de appel. quoniam. dic vt.ſ.de reg.iur.l.non videt data. ſ.j. ꝛ plene per Y. in.c.cum quis mandato. de regu.iur.lib.vj.

Archivo Histórico Rosario

2 ☞Iudiciū lz sit inchoatū sup actione directa si ipso pendēte desinit directa ⁊ incipit vtilis fit cōdēnatio in vtili.
Possessor teneť actione directa quousq; possidet ⁊ si dolo desijt possidere desinit teneri directa ⁊ incipit teneri vtili.

1 **Julianus quoq;** ¶Possessor directa actione cōuentus si aliena
2 iudicio pendente eę prima instantia condēnatur.h.d.¶Et semper allegať ad hoc ꝙ lz iudiciū sit inchoatū sup actione directa si ipso pendēte desinit directa: incipit vtilis fit condēnatio inutili. nam possessor tenetur actione directa quousq; possidet si dolo desijt possidere. desinit teneri directa ⁊ incipit teneri vtili. vt.l.electio.ſ.si is.ſ.de nogalibus. Et iste tex. vult ꝙ si iudiciuꝫ sit inchoatum tempore quo possidebat: ⁊ iudicio pendente alienauit ⁊ desijt possidere ⁊ cepit teneri vtili. condemnatur virtute iudicij inchoati. hoc probatur etiam. in.l.si post acceptam. ſ. de rei vendi. vbi desijt teneri directa quia vsucepit lite pendente et cepit teneri vtili ⁊ condemnatur in illa vtili. de hoc per Lyn. C. de alie. iudi. l.j. in. viij. q. videbatur contrarium quia in illis vtili non fuerat lis contesta. ⁊ sic videbatur esse opus nouo iudicio ⁊ nouo libello. vt.l. non potest videri. ſ. de iudi. sed dic ꝙ succedit loco directe. vt. o. l. electio. ſ. si is. ⁊ sic sufficit contestatio facta in directa. ¶In tex. ibi. ac si nulla alienatio facta esset et sic condemnabitur reus ad destruendum opus licet destruere non possit quia desierat esse dominus: non tamen fiet executio contra nouum dominum cui non debet preiudicare sententia lata contra eius autorē sed iurabitur in litem contra condemnatuꝫ quia dolo desijt possidere videbatur autē indicium finiri quia finita est causa. ꝑpter quā fuit inchoatū scilicet potētia destruēdi. arg. in. l. si constante. ſ. si. solu. matri. sed certe finita est facto ⁊ dolo suo ⁊ sic habetur ꝓ non finita quo ad eius preiudicium vt etiā condēnetur ad dānum contingens lite pendente vt hic in fi. quod no.

1 **Idem Iulianus.** ¶Hec actio ꝺatur contra dñm operis vt opus destruatur cuꝫ ipse habeat facultatē hoc faciendi vel fieri patiendi si tū ipse opus nō fecit nec mādauit fieri datur dūtaxat vt ꝓestet patientiā. ⁊ cōtra eum qui fecit ꝺatur interdictū ꝙ vi aut clam ad interesse impensarū quas actor habet necesse facere. h.d. cum. l. seq. sed si ipse dñs fecisset vel fieri mandasset teneretur ipse destruere ꝓprijs impensis. vt.j.eo.l. si tertius. ſ. fi. ¶In tex. ibi: nō nisi cum dño. qz cum detur principaliter vt destruatur opus qō poteſt nocere: vt.j.eo. si tertius. ſ. officiū. nullus pōt destruere vel pati ꝙ destruatur nisi dñs: ideo contra ipsum solum competit: vt.j.l. prozi. vbi ponitur ratio. ¶In tex. ibi si tamen dñs desideret sibi caueri sz cū ꝓstat patientiā ꝙ destruatur. vt.j.l. prozi. ibi: sed patientiā cum ⁊c. ¶In tex. ibi si non ego. sed procurator meus supple me mandante vt habeat locū qō.j. sequitur ibi adueršus me ⁊c.

2 ☞Licet fundi rustici nō dicātur vicini adinuicē sed confines: tamen rusticorū prediorū dici possunt vicini.
Vsq; ad quantū ſpatiū possint dici vicini. ⁊ qñ dicantur vicini progimi vel progimiores.

1 **Si tertius vicinus.** ¶Si opere manufacto in
2 predijs pluriū detur mihi dānum possum agere cōtra quē volo. h.d. supple: ⁊ etiā cōtra ambos. ¶No. in isto principio ꝙ licet fundi rustici nō dicantur vicini ad inuicē sed cōfines. vt ſ. finiū regun. l. iiij. ſ. fi. domini tamen rusticorū prediorum dici possunt vicini: vt hic sed predia vrbana bene dicūtur vicina non confinia. vt. o. l. iiij. ſ. finali. ¶Et propter hoc Barto. hic ponit vnam materiam notabilem: quia frequenter statuta faciūt mentionem de vicinis [a] qui possint dici vicini: ⁊ vsq; ad quantū ſpatium: ⁊ quando dicuntur vicini progimi vel progimiores: dic vt hic per eum.

a ¶Vicinis. vide Jo. an. in. c. felicis. de penis. in gl. in verbo vicinarū. ⁊ vicin⁹ aliquādo dicit qui distat per duas legales dietas, vt in. c. ij. de ꝓbē. lib. vj.

Si ex plurium. ¶Vnus ex plurib⁹ dominis
1 vnius fundi agit ⁊ cōuenitur ⁊ etiā condēnat ad interesse ꝓ sua tantū parte. h.d. ¶In tex. ibi singulariter in partes experiātur: sed hoc qūo cuꝫ ista actio det principaliter vt opus destruat. vt.j.ea.l. ſ. officium. non autem ad damnum iam illatū: vt ibi. ⁊. ſ. e.l.j. ſ. hec aūt actio opus aūt nō pōt destrui nisi in totū. solu. dic vt plene ⁊ subtiliter not. per gl. j. eo. tit. ⁊. supra iter. ſ. cassius. in glo. que incipit idest damni quam hic glo. allegat ꝓ contraria.

2 ☞Qualiter cognoscantur actiones personales a meris personalibus.

1 **Si quis prius.** ¶Hec actio lz sit personalis est tū in rem scripta: ⁊ ideo transit in singulare successorem eius cui cōpetit. h.d. vsq; ad. ſ. officiū. Sed ꝙ trāseat: nō est ꝓpria locutio: imo illa q̄ cōpetebat dño statim ꝙ alienat rem cuius occasione cōpetebat extinguit: ⁊ noua actio incipit cōpetere nouo dño ratione dominij ſm Bar. qō etiā colligitur ex. l. post venditionē. j. e. ¶Et in isto ſ. Bar. multū plene examinat materiā quā ponit Dy. in. c. si qs in ius. de regu. iur. An actio personalis vel exceptio transeat in singulare successorē vel cōtra eū de quo etiā aliqualiter tetigi in l. fluminū. ſ. adjicit. ſ. ti. j. ¶In tex. ibi: prius ꝙ aqua plu. arcē. agat. si eñ postꝫ cepisset agere ⁊ litē fuisset cōtestatus qd iuris sit. dic. vt. j. eo. post venditionē. ¶In tex. ibi: ea que nō eadē numero: sed ipse ſm Bar. ⁊ bene. ¶In glo. que incipit hoc mirabile in fine. ibi ⁊ est ratio. qz in rem scripta ⁊c. ¶Sed qualiter cognoscūt actiones ꝑsonales in rē scripte a meris personalib⁹. Dic ꝙ in rem scripte sunt ille que nō cōpetunt alicui ex suo contractu vel quasi: sed ex dispositione legali vel ex facto vel delicto alteri⁹ occasione rei illius cui cōpetūt: vt o est ista actio qō met. cau. lꝫ ille q̄ cōpetūt ex suo ꝙtractu vel quasi dicunē mere personales etiā si occasione rei sint cōtracte: vt quia promittis mihi vel vendis aut donas rem aliquā nec trāsfert in singularē successorē illius rei sine cessione iugta no. ſ. ti. j. l. si is qui. ſ. empto. ¶Sed an actio sit necessario cedēda. dic vt. j. ꝙ vi aut clā. l. is qui in puteū. ſ. si poste a de aqua quoti. ⁊ est i. l. j. ſ. si fundū. ⁊ hec actio ꝺaꝫ vt opus destruatur.

1 **Officium autem.** ¶Hec actio principali
ter ꝺatur vt opus manufactū tollať: ⁊ per officiū iudicis mercēnarium ei deseruiens sit etiā cōdēnatio de dāno contingēte post lit. cōtesta. non de eo qō prius contigerat. h.d. ¶Et ꝙ istud dānum veniat officio iudicis mercenario licet hic nō dicať, tenet. gl. ꝓ esse. j. eo. ſ. ꝙ. cassius. sup verbo litis estimatio. sed destructio operis venit iure actionis sicut in rei ven. declaratio dūꝫ venit iure actionis: ⁊ cō dēnatio ad restituendū vel officio iudicis mercenario. vt. l. eg diuerso. ſ. j. de rei ven. ¶Et ex predictis patet qō ad emēdationem dāni cōtingētis post litē cōtest. pōt fieri cōdēnatio etiam si nō fuit petita in libello per. l. ediles. ſ. item sciēdū. ſ. de edi. edic. ⁊ hoc vult gl. hic super verbo post litē. ⁊ in Spec. de offi. iud. ſ. de serui. Debet ergo agens in suo libello cōcludere ꝙ aduersarius cōdēnetur ad destruendū opus qz ad hoc est personaliter obligatus. vt. ſ. in progi. ver. in tex. ⁊ gl. ⁊ hoc suo facto vel delicto: sed ad emendationē damni nō est personaliter obligatus. ⁊ ideo illud principaliter per se nō potest peti: sed accessorie cū petitione destructionis operis. vt no. j. in. o. l. supra iter. ſ. j. in glo. preallegata.

1 **Celsus scribit.** ¶Si agit cōtra illum qui fecit opus vel heredē eius fit cō
dēnatio vt destruat suis impēsis: sed si cōtra aliū qui nō fecit sed opus possidet nec sit heres ei⁹ qui fecit fit vt patiať destrui expēsis petētis nisi sit dños eius qui fecit qz tunc tenetur vel destruere suis expensis vel dare seruū ꝓ noxa. Et cōtra nō destruentem fit cōdēnatio ad verū interesse. h.d. Quod aūt dixi de herede facientis vt teneať destruere suis impensis: intellige vt in glo. hic super verbo perinde. qñ lis fuit cōtest. cōtra defunctum: alꝫ cū hec sit quedā pena heres nō succedit in ea. vt. ſ. de operis noui nun. l. penul.

2 ☞Qui vult facere plusꝫ teneať nō cogitur subire iudicium.
3 Si a feudatario vel emphyteuta petitur seruitū vel pensio: et ipse non ꝓestet: sed vult dimittere feudū vel rem emphyteoticā dño an debeat audiri.
4 An possit quis euitare onus collectarū q̄ imponūtur persone ꝓ rebus si vult dimittere res fisco.

1 **Iscum quoque.** ¶Qui cōueni
tur ex facto suo nō liberať cedendo rem. h.d. ⁊ semper allegatur. Secus si non ex facto suo vt. l. cum fructuarius. ſ. de vſufruc. ⁊ hic in fi.
2 ¶Nota ꝙ qui vult facere plus ꝙ teneatur nō cogitur subire iudicium vt hic in fi. nam ille qui nō fecit opus licet ipsum possideat: ⁊ nō tenetur nisi ad prestandū patiētiam ꝙ destruať expensis petentis si cedit loco: ⁊ hꝫ ipsum ꝓ derelicto dando licentiā actori ꝙ ipsum capiat: ⁊ sibi appropriet plus facit ꝙ teneatur. ¶Et inducit ista lex per Dy. ad questionē de feudatario vel emphyteota a quo petitur seruitiū vel pēsio: ipse autēt nō ꝓestet vult dimittere feudū vel rem emphyteoticā dño vtrū
4 debeat audiri. ⁊ distingue vt hic no. per Bart. ¶Inducitur etiā vtrū possit quis euitare onus collectarū que imponuntur persone ꝓ rebus si vult dimittere res fisco de quo etiam, vide hic per Barto.
2 ☞Quando agitur contra aliquem ad hoc vt ꝓcessus ⁊ sententia preiudicent tertio qui nō est in libello nominatus. cōsiliū est ꝙ ipse citetur.
3 Sufficit semel voluisse ⁊ ꝙ hoc importet duo.
4 Resolutio iure donationis ex causa necessaria resoluitur ius acceptionis.

Si habeo

5 Si habeo obligatū nomē debitoris tui ⁊ ille postea liberať a te tui culpa vel delicto etiā ex forma statuti qz illud debitū nō posuisti in memorialibus an hoc noceat mihi.
6 De natura cōsensus est ꝙ possit interuenire etiā post actum ex interuallo ⁊ quid in iussu.

1 **In concedendo.** ¶Lex ista cum duabus sequētib⁹ meli⁹ starent in ti. de seruitutib⁹ cū hic. qꝫ nō tractant de materia ti. huius. Et hoc dicunt in effectu. Quod oēs tangit debet ab omnib⁹ approbari: ⁊ est regula iuris. Vel qñ quis facit in loco suo aliquid qō tendit vel sic tendere potest in preiudiciū alterius qui lz ius de presenti vel sperat habere: cautela est ꝙ ille cōsentiat ad hoc vt actus nō retractet: ⁊ iste cō
2 sensus etiā ex interuallo pōt interuenire. hoc dicūt iste leges et
3 singulares q̄ semper alleganť. ¶No. in ista prima lege argumentū ꝙ quando agit cōtra aliquē ad hoc vt ꝓcessus ⁊ sententia preiudicēt tertio qui nō est in libello nominatus cōsiliū est ꝙ ipse citetur. qz si nō comparet censetur ꝓcessui consentire ⁊ sibi preiudicat: als secus. arg. hic ⁊. l. si deserta. C. si ꝓpter publi. pen. ⁊ no. i. l. cū miles. ſ. fi. quibus ex cau. ma. per gl. ⁊. l. in causa. i. ſ. interdū. per gl. ⁊ doc. de mino. ⁊. c. inter quatuor. de maio. ⁊ obe. Aduertendū tamen: qz in hoc est differētia inter contractum ⁊ iudiciū: qz in iudicio nō debet necessario citari ille q nō habet ius de presenti licet in futurū possit acquirere: vt si agitur contra heredē qui habet substitutū. nam sufficit ꝙ vocet heres vel ille ad quē pertinet prima causa successionis absq; eo ꝙ vocetur substitutus. vt. l. i. ſ. denūtiari. de ven. inspi. sed in cōtractu vt infirmus permaneat: ⁊ ex postfacto nō irritetur requirit̄ consensus eius qui habet spem de futuro: licet nō habeat de presenti. vt in fi. bulus. l. ⁊ in. l. seq. ¶Item no. in. l. sequenti qō sufficit semel voluisse. ⁊ hoc importat duo: primo quia postea nō poteſt mutare propositum in alterius preiudiciū vt in regula iuris mutare. lib. vi. ¶Secundo quia poteſt cōpelli ad perseuerandum in eo ꝙ semel voluit: ⁊ nō dicitur compulsus facere vt no.
4 glo. in. c. ex literis. de sponsa. ¶No. etiam ꝙ resoluto iure donationis ex causa necessaria resoluitur ius acceptionis quiavēdidi tibi fundum cum pacto adiectionis in diem ⁊ tu postea in illo concedis seruitutē vel ipsum obligas me non consentiente. deinde melior cōditio afferatur. ⁊ sic resoluatur venditio: ⁊ ius tuum resoluitur etiam ius illius cui concessisti: seruitutem vel obligasti vt colligitur ex principio huius. l. in diem a contrario sensu: quia resolutio fit ex necessitate facti precedentis idem in herede grauato de restituendo post mortē qz si in vita concedat alicui seruitutem in re hereditaria subiecta fideicommisso adueniente die fideicommissi ius detentionis seruitutis resoluitur quod no. Secus si fieret ex tua voluntate. vt si ageres cōtra me redhibitoria ꝓ re empta quia nō cogeris hoc facere si nō vis. nam nō resoluitur ius illius qui habuit a te causam ne fit in potentia nocere illi. vt hec ꝓbātur: ⁊ habētur in. l. iij. ⁊. iiij. in pn. ſ. quibus mo. pig. vel hypo. sol. vel si petis venditionem rescindi: qz deceptus vltra dimidiam iusti pretij. de hoc tangitur hic per Barto. ⁊ in addi. spe. de obli. ⁊ so. super rubrica vbi repetatur questio Bartolutij de pratis ⁊ si habeo obligatū nomē de
5 bitoris tui: ⁊ ille postea liberatur a te tui culpa vel delicto etiam ex forma statuti. quia illud debitum nonposuisti in memorialibus[a] vtrū hoc noceat mihi: ⁊ tenuit idem doctor ꝙ non ⁊ sic sequitur mirabile qꝫ erit liberatus a te principali creditore: ⁊ nō a me accessorio: ⁊ etiā ibi tractatur quando resoluitur vēditio: quia deceptus erat emptor vltra dimidiam iusti pretij. de quo etiam vide Bal. in. l. ij. C. de rescin. ven. vbi cōtrariatur ei quod
6 hic no. Bar. ¶Ultimo no. in. l. seq. in versi. an tamen qō de natura consensus est ꝙ possit interuenire etiam post actū ex interuallo nō fic in iussu qui debet precedere: vt. l. qi suus mihi bona. ſ. iussum. de acqui. here. nec in autoritate que debet adesse tempore actus celebrati vt. l. obligari. ſ. tutor. de auto. tu. Intellige tamen primū dictū sane qñ cōsensus alicuius requirebatur ne sibi inuito vel ignoranti fieret preiudiciū. ⁊ ita loquit hic lz si nō requirebatur propter eius preiudicium. sed ne fieret preiudicium ei qui actum gerebat ⁊ sic erat consensus autorizabilis. vt si dicet statutum ꝙ mulier nō possit contrahere sine consensu consanguineoꝝ debet interuenire consensus ipso actu [b] sicut autoritas cui cōparatur. ita no. Bal. in. l. j. C. qui admitti ad bo. poſ. ante fi. qō no. Sed in contrariū facit qō no. glo. in. c. edoceri. extra de reseri. que dicit ꝙ consensus prelati poteſt interuenire ex postfacto. ſo. intellige ſm predicta lz distinctionē quando agitur de preiudicio prelati: ⁊ ꝓpter illud consensus requiritur: qz negotium erat cōmune inter ipsum ⁊ capitulum sed si pertinebat dūtaxat ad capitulū: ⁊ erat arduū ⁊ ꝓpter hoc requirebať consensus prelati ad autorizandū puto ꝙ nō sufficeret ipsum interuenire ex postfacto. ⁊ sic intelligo. ca. cum hos. de his que fiunt a prelato. Vide quod dixi in. l. si quis mihi. ſ. iussus. de acquir. heredi.

1 **Supra iter alienum.** ¶Dñs nō pōt facere arcū lapideū causa aquā ducendi supra lacū vbi alteri cōcesserat seruitutē itineris nec etiā ille cui talis seruitus debeť pōt talē arcū facere causa eundi. sed bene pōt facere pontem de ligno si expedit. ¶Itē ille cui debeť seruitus aqueductus per riuū nō pōt facere foueā in qua multa aqua simul cōgregeť: qz hoc posset nocere dño soli: qz aqua in ea poteſt corrūpi. h.d. scōm mihi vꝝ de mēte tex. ⁊ est litera plana. licet gl. ⁊ doc. diuersis modis intelligāt primū ⁊ scōm dictum.

2 ☞Plures an possint simul eodē libello agere vel conueniri.
3 Si plures agunt eodē libello ex causis diuersis est in electione conuenti dicere ꝙ quilibet det suū libellum ⁊ hoc ꝺz dicere vsq; ad litem contesta.
An plures actiones possint cumulari in eodē libello cōtra eundem qñ non obstat aliqua de regulis impedientibus cumulationem. ⁊ an possit dici ꝙ dentur libelli diuersi.

1 **Cassius ait sive.** ¶Vnus ex plurib⁹ dñis ⁊ etiā singli separatim possunt agere hac actione: ⁊ conueniri. Et destructio operis facta per vnū liberat alios: ⁊ facta vni liberat ab alijs. Et illud qō expendit destruēdo recuperat a socijs actione cōmuni diui. ⁊ licet sit actū cōtra illum qui opus possidet nō tamen in ipsum fecit nō phibetur quis agere cōtra faciēte ad interesse. h.d. vsq; ad. ſ. apud ferocem. ¶In text. ibi: vel singulos cū singulis scilicet separa-
2 tim. vt. ſ. i. diuersis libellis: ⁊ sic erunt diuersa iudicia. ¶Sed a
c an oēs simul. ⁊ eodem libello possint agere. ⁊ cōueniri [c] vt sic fit vnū iudicium ista casus non tangitur hic. Barto. tenet ꝙ sic. quia agunt ⁊ cōueniūt ex eadē causa. vnde sicut in criminali possunt plures accusare vel accusari in eodē libello: ⁊ de eodē crimine. vt. C. de accu. l. si accusatoris. ⁊. l. j. C. si reus vel accu. mor. fuerit ⁊ in ciuili ⁊ allegat ꝓ hoc tex. j. ead. l. ꝙ si is in verbo vel singulos. quia ibi dictio illa vel ponitur ꝓ etiam que est dictio implicatiua. vt. l. conuenticulam. C. de episco. & cle. q. d. non solū omnes simul. lz singuli per se: ⁊ separatim. tu allega. ad hoc melioꝛem tex. in. l. si quis cū procuratorio. ſ. vnius. ſ. de procura. vbi videtur casus. qz ibi plures agebāt ⁊ dicitur ꝙ erat vna lis: ⁊ sic vno libello als tot essent lites: ⁊ instantie quod libelli. Item de hoc vide plene in spe. de libellorum conceptione. ſ. fina. ver. item pone te agere rei vendi. contra quatuor: cum duobus ver. seq. In contrarium tamen facit. l. ad officium. C. cōmuni diuid. in verbo singulos. vbi plures: cōueniebantur ex eadē causa et tamen non vno libello. sed singuli per se diuersis libellis et ibi hoc colligit Bal. Dic ꝙ in electione actoris est dare vnū libellum contra oēs vel singulos libellos contra singulos quando cōueniuntur ex eadē causa. Et idem ex parte actoris si sunt plures qui possunt oēs simul vel quilibet de per se. iuxta no. ꝓ Bar. in. l. iij. ſ. fi. de duo. reis. Sed si ex diuersis causis tunc est in ele-
b ctione conuenti: qz si plures vno libello conueniantur possunt dicere ꝙ detur libellus contra quēlibet qz quilibet vult facere suā defensionē per se. Si hoc nō dicūt procedit libellus. et post litē cōtest. dicere nō poterunt. ita intelligo qō not. Bal. C. si cer. pet. l. eo ꝙ a multis. ⁊ eodē modo si plures agunt eodē libello
3 ex causis diuersis est in electione conuenti dicere ꝙ quilibet det suū libellū: ⁊ hec dicere debet vsq; ad litē cōtesta. In autē plures actiones possint cumulari in eodem libello cōtra eundē qñ nō obstat aliqua de regulis impedientibus cumulationē ⁊ an possit dici ꝙ dentur libelli diuersi: vide per Bar. in. l. edita. C. de eden. in primo genere cumulationis.

1 **Apud ferocem.** ¶Non teneť gs soluere ꝓ c
alio ꝓpter hoc soluit qꝫ si soluat pōt ab illo repetere: qz melius est non soluere q̄ habere necesse repetere. h.d. Lōco. l. nemo ideo. de regu. iur. ¶Glos. hic opp. de quatuor: legib⁹. ſ. de. l. qō debetur. ſ. de pe. dic ꝙ nō obst. nā interdū quis nō hz actionē ꝓtra aliū sed pōt acquirere mihi soluēdo. ⁊ tunc si queritur an teneatur mihi soluere ex quo poteſt acquirere dicendum est ꝙ non vt hic. ¶Interdū quis iam habet actionem cōtra aliū ante q̄ mihi aliquid soluat ⁊ propter hoc mihi tenetur. ⁊ queritur vtrū ꝓpter hoc quis habet teneatur mihi: ⁊ tunc tenetur solum. vt illā cedat: ⁊ iste est casus ibi. ¶Secundū contrariū est de. l. ⁊ ancillarū. ſ. fi. eo. ti. ſz solue. vt ibi in glo. nam ibi nō tenetur: quia contra aliū possit habere actionē. sed qz erat contractum cum seruo suo. ¶Tertium contrariū est de. l. si seruus. ſ. de noxa. supple. ⁊ de. ſ. progi. sequēti ibi quoniam ꝙ prestiterit ⁊c. Sed solue. vt ibi dicam qz ꝓpter aliud ibi tenetur. ſ. ne sequatur incōueniens ꝙ in diuersis reb⁹ fiat solutio. ¶Quartum contrariū de. l. si ed: bus. ſ. ti. j. ſz nihil facit. nam verum est ꝙ qui habet actionem ordinariā repellitur

¶In memoria lib⁹. lz quod si habeo duos obligatos insolidū ex forma statuti debeo ponere in memorialib⁹ credita ⁊ noīa debitorū: non posui nisi nomē vnius an si deinde velim agere ſ illū qui nō descripsi poſsit mihi opponere de non obseruato statuto vi⁹ Fede. ꝙſi. cccclxj.

¶Ipso actu. ad de Lud. rō. cōſi. cccl vj. Soſi. ꝙſi. cxxxiiij.

¶Agere et cōueniri. vide Lu. ro. ꝙſi. cccl v. Soſi. conſi. cxxxvij.

Archivo Histórico Rosario

ab extraordinaria: ꝛ ita loquif ibi sed ille qui habet: ꝛ pōt acq̄rere ꝓpter hoc solū nō teneꝫ soluere: ꝛ ita loquif hic.

Officium autem. ¶ Si vnus ex pluribus dñis vnius fundi cōuenitur vel agat hac actione quantū ad emendationē dāni post litē cōte. cōtingētis: ꝛ quātū ad estimationē litis vel interesse ꝓpter hoc ꝙ opus nō destruif fit condēnatio ꝓ parte illius tm. h.d. in effectu vsq; ad. ff. fi. ¶ Et primo loquitur q̄n vnus ex plurib⁹ cōueniturꝫ vsq; ibi. ꝙ si is. secūdo q̄n vnus ex plurib⁹ agit. ¶ In tex. ibi. ꝛ cū vno eorū agatur sc̄z vt opus destruatur quo ad hoc non est dubiū ꝙ potest agi contra vnū insolidum: ꝛ insolidū potest cōdemnari. vt. ff. ea. l. ff. cassius. ibi. ꝛ restitutio operis ꝛc. ita intelligit gl. ff. fi tertius. ff. j. super verbo condēnatio ꝛ de hoc nō fit dubium hic. sed de duob⁹ alijs que sequūtur sc̄z si dānum cōtingat post litē cōtest. in quo debet fieri condēnatio indicis offi cio mercenario. vt. ff. codē. fi tertius. ff. officium. An condēnetur ille insolidū. ¶ Itē de estimatione interesse si opus nō destruat etiam si dānum nondū fit illatū q: in obligationibus facti post moꝛa succedit obligatio ad interesse vtrū condēnabitur insolidum ꝛ iurisconsultus arguit primo ꝙ sic in versi. quēadmoduꝫ sicut in actione nozali. postea in ver. an vero argunt in cōtrariū ꝙ ꝓ parte sicut in causa damni infecti: ꝛ finaliter decidit ꝓ parte in versi. magisq;. ¶ In tex. ibi qñ iste tex. cōtrariat. ff. pie cedēti. fz dic ꝙ nō ideo in actione nozali teneꝫ quilibet insolidū ꝓpter hoc solum ꝙ soluēdo solidum pōt recuperare ꝓ parte a socio: sed ne sequatur incōueniens: q: si liberaretur soluendo partē posset socius dare partē serui ꝓ noza. ꝛ sic in duab⁹ reb⁹ fieret solutio qō esse nō debet in obligatione alternatiua. vt. l. in executione. ff. ꝓ parte. j. de ver. obli. ꝛ actio nozalis quodāmodo est alternatiua. lzvnū sit in obligatione aliud in solutione. q: agitur alternatiue. vt emēdet dānum vel det seruum ꝓ noza. cetera dic vt per Bar. hic.

Si ex priuato. ¶ ꝓ opere manufacto agitur vt destruat. fz ꝓ facto a natura agitur vt patientiā reficiendi ꝑstet. h.d. ¶ Et dic ꝙ primo casu agitur directa. scōo vtili. qō dic vt plene habeꝫ. ff. in summa. ff. j. ꝛ. ff. item varus.

2 Simulata venditio quando nō sit venditio.

Que dicatur ꝓprie simulatio.

Eptor nisi. ¶ Hec actio dat contra singularē successorē eius qui opus fecit vt ꝓstet patientiā ꝙ destruat nō autem vt destruat ipse. Cōtra autorem vero qui fecit ꝛ desijt esse dñs nō datur q: nō pōt destruere nec pati ꝙ destruat sed cōtra eū datur interdictū ꝙ vi aut clam ad dāna. ꝛ impēsas quas actor hz facere de suo. ꝛ post annū datur actio in factū ex edicto. de aliena. iudicij. si causa mutādi iudicij alienauit. h.d. cū. l. seq. ꝛ prin. sequētis sm intellectū gl. magne ibi posite in fin. qui est verus ibi. vel melius. dic etiā in factū ꝛc. ¶ In tex. ibi nisi simulata venditione hoc ideo dicit: quia si venditio sit simulata nō agereꝫ cōtra emptorē etiā vt ꝓstet patientiā cū ipse non sit dñs. sed agereꝫ cōtra venditorē: vt destruat ac si vēditio facta nō fuisset. ϒ q: simulata venditio nō est venditio. hoc tamē verū quādo simulant venditionē. ꝛ tū illam nō faciūt nec aliquē contractū. vt. l. imaginaria. de reg. iur. ꝛ. ff. de cōtrahē. empt. l. nuda sed si simularēt venditionē ꝛ re vera agerēt vt esset donatio staretur ei ꝙ actū est in veritate vt. C. plus valere qō agit. per totū ꝛ tunc contra donatariū simulatū emptorē bene agereꝫ vt patientiā ꝓstet: q: est dñs. in dubio autē cū. l. vel statutum facit mentionē de cōtractu simulato dz intelligi primo modo: q: illa est ꝓprie simulatio qñ fingūt aliquid facere. ꝛ nihil faciunt sm Bal. qui hic semper allegat. a Alia vero simulatio non est ꝓprie simulatio ex quo aliquid agit vt. l. si ex ptio. C. si cer. pe. ꝛ ibi per eundē. ꝛ. l. si sub specie. de aduo. di. iud. C. ꝛ vide ꝙ ipse plene no. in. l. lucius. ff. depositi.

a ¶ Allegat. vide eundē. ff. il. incipiente. Petrus nicole.

b ¶ De meliori. adde que voluit lu. ro. ff. cc. vij. a vbi allegat not. hic. ꝛ ibi vide alia qua pulcra.

Theus. ¶ ff. Jn hoc iudiciū. ꝓ o dānno illato nō cōpetit hec actio: sed interdictū ꝙ vi aut clā. ꝓ o futuro vero bñ cōpetit. vt opus iā factū taliter tollaf ꝙ nō deꝫ ꝛ vt caueaf de dāno post sententiā secutorio si contingat ꝓpter moꝛa destructionis opis: ꝓ opere vero facto post litē cōtest. est agendū nouo iudicio nisi cohereat facto añ litē. h.d. vsq; ad. l. post vēditionē.

Ost venditionem. ¶ Si post iudicium certū actor alienat cōtinuaf iudiciū ad cōmodū singularis successoris fz si alienat rem pōt actor nouū iudiciū inchoare vel ꝫ singularē successorē vel cōtra alienātē. h.d. ꝛ no. istā. l. ¶ Scōa pars est ibi: fz ante. ¶ Et distingue hic colligēdo oēs tex. ꝙ aut alienauit ille cui⁹ fundo nocef aut ille cui⁹ fundus nocet. ¶ Primo casu aut alienauit; anteꝙ iudiciuz inchoaret super hac actione: ꝛ tunc extinguif hec actio quo ad eū nec pōt amplius inchoare ꝛ incipit cōpetere singulari successori. vt. ff. c. fi tertius. ff. fi quis primus. aut postꝙ litē inchoauit: ꝛ tunc actio non extinguif nec etiā iudiciū finit: ꝛ virtute illius iudicij pōt sequi cōdēnatio in personā vēditoris: ꝓderit tū emptori cui restituēdū est quicqd vēditor cōsequeꝫ ex illa sentētia ꝛ etiā cedere oē ius qō hz ex ea: vt in primo casu huius. l. ¶ Secundo casu distingue simili. aut alienauit reus ante iudiciū susceptum aut post. ¶ Primo casu aut alienauit nō trāsferēdo in aliquem dñium sed desinēdo esse dñs. ꝛ tūc pōt cōueniri ac si nō desijsset esse dñs. vt. ff. eo. ꝙꝙ in princ. Aut transtulit in alterū dñm. et tūc definit teneri actione ista ꝛ ille in quē trāstulit incipit teneri. vt. ff. eo. l. emptor. hz alienātē succurrit per interdictū ꝙ vi aut clā. vel per actionē in factū ex titulo de aliena. iudi. vt in. l. seq. ꝛ in prin. sequētis post illā. l. emptor. ¶ Scōo casu qñ post iudiciū susceptū. i. post litē cōtest. tūc actor hz duplicē viā vel ꝙ sequaf eandē litē ꝫ efficē: vt. d. l. ꝙꝙ. ff. iuk. vel ꝙ incipiat nouā litē ꝛtra quēlibet: vt in fi. iſtius. l. vt sonat litera in verbo actū hz glos. destruit istā literā exponēdo literā actū. i. agenduz nos possumus tenere primū dictū ꝛ est vtilitas in incipiēdo nouū iudiciū contra successorē: quia obtinebit actor; hz duplicē demolitionē realem quā nō pōt obtinere prosequendo litē cōtra alienantē cū ille non possit destruere opus nec pati ꝙ destruaf sed successor sic ꝛ agitur vt ꝓstet patientiam ꝛ contra alienantem agitur ad expensas interdicto ꝙ vi aut clam. sed primū iudicium fuerat inchoatum ad destructionē operis que non potest sequi facto vel patientia illius. ¶ Dy. ponit hic vnam distinctionē longam per quā recolligit totum titulū sed clarius apparet summa totius ex his que dixi in. l. j. ꝙ decē requiruntur ad hoc vt habeat locum hec actio directa nec ex distinctione Dy. plura cōprehenduntur ꝙ ea que dixi in. l. j.

2 Si rusticus teneꝫ soluere militi quolibet anno iure seruitutis duo paria caponū ꝛ per decē annos nō soluit nisi vnum par. an ꝓscripserit iuri non soluendi aliud par.

3 Si aliquis habet iurisdictionē plenā cuz mero ꝛ misto imperio ꝛ non fuit vsus nisi simplicis iurisdictione per longuz tempus an retineat imperiū.

4 Si aliquis teneꝫ annuatim soluere decē libras de tali moneta. ꝛ ipse per longū tēpus soluit de moneta que tantū nō valet an ꝓscripserit ius non soluendi de meliori.

Pprius nocturne. ¶ Ad pditionē vnius iuris nō sequif perditio alterius iuris penit⁹ diuersi ad hoc allegatur facit. j. de furtis. l. inter oēs. ff. hec actio ver. vsq; adeo ꝛ loquif hic qñ vnū ius perdif ꝑscriptione. Idē si pacto vel remissione vt. l. si domus. ff. de seruitu. vzb. prēdio. nisi aliud ius sit cōcessū iuri perdito vt veniat in cōsequentiā eius vt ibi no. in gl. ꝛ facit. l. nec is. ff. j. de acqui. here. ꝛ. ff. eo. l. hz interdū. ¶ In tex. ibi amitto seruitutē aque diurne supplet tantū ꝛ ric negligentia cōmissa. in seruitute aque diurne nō nocet seruituti aque nocturne q: sunt diuerse ꝓpter diuersas concessiones vt patet. ff. q: diuersis tēpoꝛib⁹ fuerunt facte. sed si eodem tempoꝛe fuisset facta vna concessio de diurna ꝛ nocturna vna tantū esset seruitus. ꝛ procederet gl. tertia super verbo plures. ¶ In gl. super verbo plures. ibi quibus mo. vsus fructu. amit. l. is qui. hoc intellige ꝓout ibi habetur quādo sciebam mihi deberi seruitutem ducendi aquā tam de die ꝙ de nocte: ꝛ tamē nō fui vsus nisi de noctē per longū tempus nam retineo etiam ius ducendi de die q: ducendo de nocte video: ducere animo retinendi totā seruitutē: secus si non credebant mihi deberi nisi de nocte: nā tunc perdo facultatē ducēdi de die nō q seruitus diui datur q: diuidi nō potest: sed restringitur. vt perinde sit ac si nō fuisset cōcessa nisi de nocte. ¶ Et per illā. l. notabilē determinatur. q. si rusticus teneꝫ soluere militi quolibet anno iure seruitutis duo paria caponū ꝛ per. g. annos nō soluit nisi vnum par vtrū ꝓscripserit iuri nō soluendi aliud par: ꝛ distinguendū est aut tenebatur soluere ex diuersis cōcessionibus ꝛ ꝓscriptioni bus. vt in hac. l. aut ex eadē. ꝛ tunc aut miles sciebat sibi deberi aut ignorabat vt in illa. l. de boc. C. de ꝑscrip. ttt. anno. l. cū notissimi. ff. in his. ꝛ in Spe. de lo. ff. nūc aliqua. ver. qlij. ꝛ de ꝑscri. ff. j. versi. quid si cū debemus. ϒ Et sic faciunt ista si aliqnis hz iurisdictionē plenā. cū mero ꝛ misto imperio: nō fuit vsus nisi simplici iurisdictione per longū tps an retineat imperiū: et distingue. vt. ff. no. in Specu. de iur. om. iudi. ff. j. ver. illud etiā no. circa fi. ꝙ nō. in regula. plus semper in mercu. facit. C. de agri. censi. l. cū seimus. ff. illud. lib. gi. faciūt etiā ista ϒ si aliquis teneꝫ annuatim soluere. x. libras de tali moneta. ꝛ ipse per longū tps soluit de moneta que non tantū valet vtrū ꝓscripserit ius nō soluendi de meliori b de hoc habetur in. c. olim. de censi. ꝛ Jaco. bu. disputauit hanc questionē.

Jn contractibus

2 Jn contractibus semper veniunt ea q̄ sunt de cōsuetudine licet non exprimatur per contrahentes.

3 Que dicatur ꝓprie strata.

Differentia inter fistulas ꝛ aqueductum.

4 Si potestas cōducit aliquē iudicem cuz certo salario an intelligatur ꝙ etiā ipsum remoueat cū rebus suis de loco vbi est suis impensis ad locum officij.

5 Si fuit actum ꝙ instrumentum fiat ad sensum sapientis quod sapiens possit apponere ea que sunt de consuetudine instrumentorum.

Si cōstituit procurator: generalis ꝙ videatur data potestas faciendi generales ꝛ consuetas renuntiationes.

Placuit nō alias. ¶ Verba concessionis seu ꝛctractus intelliguntꝫ sm id qđ cōsueuit. ff. b. d. ꝛ semper allegaf vna cū. l. qō si nolit.

2 ff. qui assiduas. ff. de edi. edic. ϒ ꝙ semper in ℈ctib⁹ veniūt ea que sunt de consuetudine. licet non exprimatur per contrahentes: ꝛ ideo in ciuitate florentie vbi consueuerunt dari fideiussores ꝓ euictione. licet de iure hoc sit si fiat venditio simpliciter intelligitur actū vt dari debeāt fideiussores. ꝛ pōt agi vt detur etiā post

3 cōtractum perfectū: ꝛ absolutum. facit. l. j. ꝛ. ff. de euic. ¶ In tex. ibi. strati. no. ex hoc ꝙ illa dicitur ꝓprie strata que est mattonata vel silisata: ꝛ lapidibus cōfecta ꝛ ita etiam dicit Barto. j. de riuis. l. i. aſs nō dicitur strata sed via. ¶ In tex. ibi. per fistulas. dic ꝙ fistule dicūtur cuppi rotūdi qui occupant modicum locum ꝛ inuicem concatenātur sed aqueductus lapideus occu-

4 paret magnum locum. ϒ Et ista tex. inducit ꝙ si potestas cōducit aliquē indicē cū certo salario intelligitur ꝙ etiam ipsuz remoueat cum rebus suis de loco vbi est suis impensis ad locum officij: quia ista est consuetudo licet non sit expresse dictum ita

5 dicit Bartol. in. l. super creandis. C. de iure fi. lib. x ¶ Jtem si fuit actum ꝙ instrumētum fiat ad sensum sapientis ꝙ sapiens

a possit apponere ea que sunt de consuetudine [a] instrumentoruz. ¶ Jtem ꝙ si constituit procur. generalem videatur data potestas faciendi generales ꝛ consuetas renuntiationes vt no. Bar. in. l. si in princ. j. de his que in frau. cre. facit. l. vel vniuersorum. ff. de pig. act.

Via publica. ¶ Medius locus [b] q̄ non seruit nō impedit cōstitui seruitutes ꝛ reales si eo vti liceat ad vsum seruitutis: vt ꝙ sit via pu. vel flumē publicū ꝛ nihil sit in eis edificādū: vel sit illius cui seruit⁹ debeꝫ. Secus si illo vti nō liceat. vt ꝙ sit facer vel religiosus vel si tertij qui nō consentit vel sit publicus tū in eo oporteat opus facere ꝓ vsu seruitutis. h.d. vsq; ad. ff. l. vna cū. l. seq. in. ff. fi.

Abeo air. ¶ Nota istā singularē. l. labeo q̄ limitat totū istū titulū ꝛ multas leges: ꝛ etiā declarat ti. de ope. no. nun. ꝙ si video te facere aliqō opus qō pōt mihi esse nociuū: ꝛ qō tu facere no potes me inuito: lz in tuo q̄ facies cōtra debitā seruitutē cautela est ꝙ statim cōtradicā vel nūtiam tibi nouū opus: aſs nō possuz agere: vt destruas qō mēti tene perpetuo nisi per errorez fuissem passus hoc tū declara: vt habeꝫ in. l. notabili. ff. cōi diui. l. fabinus vbi distinguūtur tres casus aut expresse consensi ꝛ ad nihil agere possum aut expresse dixi: ꝛ possum agere vt destruatur ꝛ etiā ad interesse. Aut sciui ꝛ tacui ꝛ seruat media via qz nō ago vt destruat sed ad interesse.

Jn meo fundo. ¶ Aqua. De casu huius. l. si i meo dic: vt. ff. ti. j. l. fluminū. ff. fi. cū. ll. sequētib⁹. ꝛ. ff. eo. tit. l. j. ff. denich.

Jusfructus. ¶ Usufructuari⁹ nō habet hanc actionē dicrectā sed vtilem ꝛ eodē modo nō tenetur directa fz vtili qz nō est dñs ꝛ hec actio directa soli domino competit ꝛ contra dominum. h.d.

Quod principis. ¶ ꝓ opere facto autoritate pu. nō competit hec actio. h.d. cōcordia. l. ij. ff. eo. ff. cassius.

2 Si ego cōtra te rei vendicationē dicendo me dñm: ꝛ postea nō probaui nisi de dñio vtili an debeā obtinere.

Hec actio etiam. ¶ No. hic ꝙ appellationē dñi cōprehenditur etiā dominus vtilis: quia hec actio nō datur nisi dño. vt. ff. eo. l fi. in publico ꝛ hic dicitur ꝙ datur ei qui habet ꝓdium vectigal. et

2 sic est dominus vtilis: ϒ vnde est argumentuz ꝙ si ego contra te rei vendi. dicendo me dominū: ꝛ postea non probaui nisi de dominio vtili ꝙ debeam obtinere quasi illud videatur in iudiciuz deductum. de hoc per Bart. ibi. de excep. rei iudi. l. an eandē. ff. actiones. Jn contrariū facit. l. j. ff. qui in perpetuū. ff. si ager vectigalis. qui allegatur ad hoc ꝙ qñ fit mētio de dominio intelligitur in potiori significatu ꝛ sic de directo. hoc fallit in iudiciis vbi verba debent intelligi prout magis expediat actori: vt. l. si quis intentione. ff. de iudi. ꝛ sic non ob.

Ggeres si iuxta. ¶ Contra istū tex. op. de l. ii. ff penul. ff. eo. vbi si habes fundū ab vna parte fluminis. ꝛ ego ab altera licitus est tibi facere aggeres vt flumē tibi non noceat: lz ex hoc ego dānū recipiā vt. j. ne quid in flumine publico. l. j. ff. sunt qui putāt et hic dicit cōtrariū. So. vt colligif ex fin. tex. q̄ debet intelligi qñ non poteras facere: q: sic fuerat actū inter te ꝛ me vt in gl. alias procedunt contraria.

2 Sufficit opus posse nocere licet adhuc non nocuerit: vt detur hec actio.

Jcinus loci. ¶ No. istā. l. notabilem de opere. ff. eo. vbi dicitur qō ꝓ opere. qō fit gratia culture nō agitur hac actione: certe si fiant fulci ea si ibi seminandi indistincte possint fieri ad libitū facientis vel per directum vel transuersum: licet faciendo per directum noceat vicino nec potest me cōpellere ad faciendū per transuersus vt patet hic. ibi quemadmodū vellet ꝛc. sed quando fiunt fulci: vt non ibi seminetur: sed vt aquā recipiant vel aliqua fossa tūc possum compelli si nocent vicino: vt remoueā vel per aliū modum faciā ita ꝙ non noceant si hoc potest fieri: aſs secus vt hic in tex. ꝛ gl. ꝛ in. d. ff. de eo. fz in prima casu etiā si aliter fieri pote-

2 rant nō possum cōpelli. ¶ No. etiā in fi. qō sufficit opus posse nocere licet adhuc nō nocuerit: vt detur hec actio.

Lacus enim cū. ¶ Licet aqua lac⁹ crescat. ꝛ decrescat: lacus tamē non dicitur crescere nec decrescere. h.d. fm secundā lec. glo. quam tenent do. ¶ Et effectus est: quia quādo crescit: ꝛ occupat de territorio vicini definit ille esse dominus. si hoc vult tex. ibi necꝫ decessio. ꝛ cum decrescit lacus quem dimittit non accedit vicino: ꝛ hoc vult tex. ibi necꝫ accessionem: quod dic: vt. j. de acquir. rerū [b] do. l. lacus.

2 Si nocetur meis vasallis; videtur nocere mihi.

Scuius fundo. ¶ Si nocetur iuri fundi mei non noceꝫ etiā meo fundo: ꝛ noſe illius possum agere. h.d. ¶ Et est argumētū fm Jac. de are. ꝙ si nocef meis vasallis videf noceri mihi: ꝛ sic possum agere nomine meo quatenus mea interest. fz quatenus interesset vasallorū [c] secus nisi habeā mādatū. vt. j. c. autoritas. in fi. de ꝓuilegijs. lib. vj.

Ceuola respondit. ¶ Tantum valet seruitus acqsita per ꝑscriptionē quantū si esset acqsita per pactū vel conuentionē. ꝛ in vtraq; est quis tuēdus. h.d. cōcor. ff. eo. l. j. ff. fi. ff. l. ij. in prin. ibi vetustas. que semper ꝓ lege habetur.

¶ De publicanis ꝛ vectigalibus ꝛ cōmissis. Rubrica. c

2 Dictio item an repetat in sequenti qō dictum est in precedenti. ꝛ nu. j.

3 Qualiter debeat formari libellus in hac actione.

Retor ait quod. ¶ ꝓ o exactis illi cite a publicano vel eius familia datur actio ex hoc edicto in factū ad dupluz infra annum nisi exactū restituatur post annū vero in simplū. Et ꝓ o facto familie si nō exhibeat cōpetit hec actio sine noge dedītione. h.d. vsq; ad. ff. hic titul⁹. ¶ Et primo loquif de his que extinguūtur vsq; ibi. Jtē si. ¶ Scōo de his q̄ exigūtur nō vi sed per fraudē vsq; ibi. si hi. ¶ Tertio declarat qualiter publicanus teneatur ex facto familie. ꝛ dz intelligi. sc̄z quādo familia fecit sine iussu vel mādato publicani. si enim cū iussu vel mandato etiā si posset exhibere familiā. ꝛ exhiberet nō euitat penam quia tenetur nomine suo ac si ipse fecisset. ¶ Jn tex. ibi. item si damnū iniuriaꝛc. iudicium dabo. i. actionem datur

2 in duplū infra annū ꝛ post annū in simplū. vt dictū est ϒ supra qz dictio item repetit in sequēti quod dictū est in precedenti fm Jaco. de are. ꝛ istud est verum quādo per istam dictionem item adijcitur oratio imperfecta vt erat hic: q: nō declaratur inquātum datur actio nec infra quantū tempus. ¶ Sed hic aduerte plenius ꝙ dicat Bart. qz aut oratio que additur erat imperfecta respectu verbi principalis: q: nō fuit repetitum: ꝛ tunc sine loquamur in dispositione legali sue testatoris videtur repetitum verbū precedentis orationis cum suis qualitatib⁹. vnde si dico relinquo tali centuz iure institutionis. Jtem tali filie mee quinquaginta intelligitur. ff. relinquo iure institutionis. qz non repetitur iterum verbū principale relinquo. sed precedens intelligit

Universidad del Rosario Archivo Histórico

repetitū cuꝫ qualitate sibi adiecta. ⁊ iste est casus fm cōmunem intellectū. in. l. in repetēdis. de lega. iij. siue sit idētitas personarum ⁊ rerum siue diuersitas. ¶ Interdum adijcit oratio perfecta respectu verbi qꝛ repetitur idē verbū principale licet respectu alterius qualitatis videat imperfecta: ⁊ tunc aut loquimur in dispositione testatoris et non intelligitur facta repetitio de qualitate precedentis orationis. vt si dico relinquo tibi fundum cū instrumentis. Item relinquo tibi damnum vel etiam alterinā nō intelligitur. scilicet cum instrumentis: vt ibi not. ¶ Idem si dicerem relinquo titio centū iure institutionis. Itez relinquo tali filie mee centum. nam non intelligitur iure institutionis: qꝛ oratio est perfecta ex parte verbi per notata. in. d. l. in repetendis. Aut loquimur in dispositione legali que remaneret incerta si non intelligeretur facta repetitio. ⁊ tunc quia de natura legis est ꝙ sit certa. vt. C. de insti. codi. cōfir. ibi certa ⁊c. Et no. per Ly. C. de ver. signifi. l. cum quidam. ⁊ de condi. ob cau. l. ca lege. ⁊ per Bar. in. l. si is qui ducenta. ℣. vtrum. de rebus du. in articulo de alternatiua tunc intelligitur facta repetitio ⁊ iste casus hic fm intellectum Jaco. quia remaneret edictum incertum boc casu scilicet in quantum daretur hec actio. ¶ qualiter autem debeat formari libellus in hac actione vide in spe. de censibus. ℣. nunc dicendū ver. j. ¶ Quādo autem adijcitur oratio omnino perfecta dictio item [a] non est repetitiua: sed continuatiua. vt. l. item veniunt. de peti. bere.

3 ¶ Dictio item. a Adde Bar. cōsi. cxxviij. eundem Pau. cōsi. lxxx. j. ⁊ 2fil. cxxj. vbi Fran. de are. 2fi. j. ⁊ 2fil. cxxj. vbi plene videas de repe.

2 ☞ Uectigal quot modis sumatur.

3 Forenses ad que onera teneantur.

4 Quid in clericis ⁊ in predijs eorum.

Quid in fiscali onere quod vocatur collecta.

Non pōt dici tributū nec annona nec publica functio qū soluit priuato sed potest dici pensio vel census.

5 Differentia inter pensionem ⁊ censum: ⁊ affictum.

1 **Hic titulus.** ¶ Hic incipit iurisc̄sultus exponere verba edicti. ⁊. h. d. publicanus dicitur quia est positus ad exigendum publicos redditus sine exigat immediate pro fisco siue immediate pro se sed aliquid solvit fisco a quo cōdugit vel emit. h. d. ¶ In glo. magna ibi. ⁊ no.

2 differentiā. ¶ Tu dic ꝙ vectigal potest capi dupliciter. primo vt genus: ⁊ tunc comprehendit id qō soluitur pro rebus mobilib⁹ que vel buntur ⁊ etiā pro rebus immobilibus. vt. j. eo. imperatores. ideo dicuntur predia vectigalia. vt. ff. tit. j. l. ꝙ principis. ℣. hec actio ⁊. ff. de pig. l. leg vectigal. secundo potest sumi in specie ⁊ tunc sumitur pro his que soluūtur de rebus mobilibus que vel buntur vt in hac gl. ¶ Et 3d autē qō soluitur pro rebus immobilibus habet multa vocabula que sumūtur pro eodem qꝛ vocatur tributū. Item annona. item publica functio seu pensitatio. itē census. vt in. ll. allegatis. in glo. ⁊ tale onus dicit ordinarium. qꝛ vniformiter prestatur ⁊ semper ⁊ ex dispositione legali. ⁊ ideo etiā forenses [b] tenentur ad tale onus ⁊ potest de nouo eis imponi pro predijs que sunt sub iurisdictione imponentiū: qꝛ licet persone dominoꝝ non sint supposite: ipsa tamē ꝓdia bene sunt. vt. j. de mune. ⁊ one. l. rescripto. ℣. fi. Italia est immunis ab isto onere tributoꝝ. abiit enim vt ipsa domina prouinciarū sit sub tributo: vt dicit gl. in. l. fi. fine cen. vel re. ⁊ in. l. j. ff. de anno. et tribu. lib. x. cum qua. l. transit Bar. per. l. j. ⁊ fi. de censi. Et de natura tributi dicti ⁊ indicti vide me in. l. placet. C. de sacrosan. ec. Clericis autem vel predijs eoꝝ non possunt imponi de nouo postꝙ peruenerūt ad eoꝝ manus: qꝛ non sunt sub iurisdictione laicoꝝ. sed si fuissent imposita anteꝙ pervenirent ad eorum manus trāsiret predium cū illo onere cū sit reale vt. l. j. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in. c. si tributū. xj. q. j. ideo Bar. in. d. l. rescripto. ℣. fin. dat pro cōsilio ꝙ cōmunitas faciat oia predia sui territorij tributaria vt postea trāseant in camerā cū illo onere. sed Bal. in. l. placet. C. de sac. san. eccle. hoc reprehendit dicēs ꝙ hoc nō pertinet nisi ad principē nō ad cōmunitates inferiores imponere tributum. Certe verū esset si recognoscerēt superiorē: als locū principis tenēt in suo territorio. vt no. Ly. in. l. ea lege. ante fin. C. de cōdi. ob cau. ¶ Et etiā quoddā onus fiscale qō vocatur collecta ⁊ istud ꝺr extraordinariū: qꝛ nō semper nec vniformiter pstatur: h̄z ꝑm exigentiā casuū ⁊ nō ꝺr onus reale. h̄z imponit̄ psonis pro rebus: ⁊ ideo nō pōt imponi clericis nec forēsib⁹. vt in aut. itē nulla cōmunitas. C. de epis. ⁊ cleri. ⁊ no. in. d. l. rescripto. ℣. fi. si tū iam esset inductū onus ⁊ postea res in ecclesiā trāsiret tunc trāsiret cū illo onere: qꝛ res est obligata post inductionez vt no. glo. per glos. in. l. ineola iam. j. ad muni. ꝓdicta de eo qō soluitur fisco. ¶ Interdū aūt soluit priuato: ⁊ tunc nō pōt dici tributuꝫ nec annona nec publica functio: h̄z bene pōt dici pēsio vel cēsus

5 est tñ differētia. Tꝛ pēsio ꝺr ꝑpie qū ille cui debetur nō trāsfert directū dominiū. h̄z vtile vt in emphyteota. sed cēsus ꝺr etiam qū trāsfert dominiū directū. ita not. gl. notabiliter. j. constitutū de religio. domi. ⁊ ibi per Innoc. ¶ Sed interdum vnū de istis vocabulis ponitur pro altero ar. in. l. veteres. ff. de ac. emp. ⁊ ibi est recurrendum ⁊ ad formā concessionis. ¶ Est etiam quoddā vocabulum quod est in cōmuni vsu quod dicitur affictus ⁊ potest congruere vtrique.

2 ☞ Licet in aliquo casu sit generaliter prouisum. si tñ est nota dignus vtile est super illo specialiter prouidere.

Casus in quibus actio ex hoc edicto mitior est quam furti vel bono. rap.

3 Auxilii extraordinarii cōcurrit cū ordinario qū est de iure cōi sicut illud ⁊ est factū in adiutoriū eius. ⁊ vide. nu. 7.

Specialis prouisio cōcurrit cū generali: econuerso qñ emanant a diuersis legibus. secus quando ab eadē.

4 Si fiat statutū super aliquo sup quo est prouisum de iure cōmuni nō censetur derogatū iuri cōi licet diuersimode statuatur.

5 Statutū ꝙ cause debeāt terminari infra. lx. dies. lz nō sint determinate infra illos. lx. dies. an adhuc duret instātia triēnio.

6 Statutū qñ imponit aliā penā pro crimine ꝙ ius cōmune: an videatur recessum a pena iuris cōmunis.

7 Quid si super eodē crimine disponeretur per diuersa statuta: ⁊ vnū imponeret vnā penā. aliud alterā.

8 Si sunt plures actiones rei persecutorie. ⁊ fuit actū vna ꝓ actore succubuit an tollatur altera.

Quid si vna est penalis altera persecutoria.

1 **Dixerit aliquis.** ¶ Actio ex hoc edicto mitior est ꝙ actio vi bo. rap. in duob⁹. primo qꝛ datur ad duplū tantū: sed actio vi bo. rap. ad quadru. indistincte. Itē actio furti similiter ad quadru. quando est manifestū. Itē in alio qꝛ pena in hac actiōe euitat̄ si ante sentiā restituatur id qō fuit indebite exactū: sed actio vi bo. rap. vel fur. nō etiā cū cōpetunt cōtra publicanū. ¶ Item in electione est actoris an agat actione in fac. ad duplū ex hoc edicto an autē ad quadru. actione vi bo. rapt. vel fur. ⁊ est notabilis. ℣. et

2 semper allegatur. ¶ No. primo ꝙ licet in aliquo casu generaliter sit prouisum: si tamen est nota dignus vtile tamē est super illo specialiter prouidere ne videat neglectū vt hic super gl. sup verbo putauit. ¶ Itē no. duos casus in quib⁹ hec actio mitior est ꝙ fur. vel vi bo. rap. ¶ Adde tertiū qꝛ si sunt plures publica ni nō tenetur quilibet insolidū. vt vno soluēte alter nō liberet: sed oēs tenētur ad vnū duplum ⁊ vno solnēte liberātur alij. secus in actione fur. vel vi bo. rap. in quibus quilibet tenet insolidum. ⁊ vno solnēte alter nō liberatur vt. j. eo. l. si militi. ¶ Adde quartū qꝛ si exhibet familiā liberat quando contra eum agitur ex facto familie sine suo mandato etiā si fuit in culpa talem familiam opponendo vt. j. eo. cum si exhibuissent. regulariter secus per. l. videamus. in princi. ff. loca. vt dicam. in. d. l. cum si exhibuissent ⁊ in. ℣. fina. huius. l. ¶ Sed in alio hec actio est durior quā actio fur. vel vi bono. rapto. quia si non potest exhibere familiam etiam si non fuit in culpa eam ponendi tenetur sine

3 noxe deditione ad restitutionem ablati ⁊ ad penam etiā si exhibere non potest. vt. j. eadem. l. ℣. finali. quod dic vt ibi dicam. ¶ Ultimo not. ex fi. in verſicu. vnde queritur: quo ad que sem per allegatur. scilicet quod auxilium extraordinarium concurrat cum ordinario quando est de iure communi sicut illud. ⁊ est factum in adiutoriū eius nam actio ex hoc edicto est extraordinaria tamen de iure communi est. quia prodita contra violentum vel furem ⁊ causa adiuuandi actionem furti ⁊ vi bono. rap. hic plene de hoc vt nota. in. l. in prouinciali. ℣. j. de ope. noui nuntiatio. ¶ Item allegatur ad aliud quod specialis prouisio concurrit cum generali: et econuerso quando emanant a diuersis legibus. secus quando ab eadem. l. vel dispositione. vt. l. doli clausula. de verbo. obligatio. quod dic vt not. per Barto. et ibi

4 tetigi. ff. de ope. no. nuntia. l. j. ℣. j. ¶ Tertio ⁊ vltimo not. ex hoc text. argu. ꝙ si fiat statutum super aliquo super quo est prouisum de iure communi non censetur propterea derogatum iuri communi licet diuersimode statuatur et sic potest quis eligere viam iuris communis vel statuti. facit. l. cessat. j. de actio. ⁊ obligatio. ¶ Et inducitur per Specu. fm Mar. de fano. in titu. de iudi. deleg. ℣. restat versicu. ¶ quid si in statuto si disponat statutum quod cause debeant terminari infra. l. dies quod licet non

5 sint determinate non perit instantia: sed durat adhuc triennio [c] per. l. properandum. Alij dixerunt contra et melius quasi statutum venit illos. lx. dies surrogare in locum triennij: vt ibi not. in additio. per Joan. and. in titu. de appella. et vide quod no. Barto. in. l. i. j. vi bono. rap. ⁊ Ly. C. de sepulcro vio. l. qui sepulcra. quando statutum imponit aliam penam pro crimine ꝙ ius commune. an videatur recessum a pena iuris communis. Et licet predicti docto. fm Dyn. teneant ꝙ non: videtur recessum a pena iuris communis. et sic poterit inde ex imponere quā vult arg. huius tex. ⁊. l. quoties. de acti. ⁊ obli. tamen bo verum nisi ex aliquibus coniecturis appareat ꝙ statutum voluit recedere

dere a iure cōmuni vt dicit Bar. in. d. l. j. vi bo. rap. tñ Bald. in l. data. C. qui accu. nō pos. in. viij. col. aut. h̄z nouo iure. C. de ser. fugi. tz contrariū ꝙ iudex non pōt imponere nisi pena statuti: qꝛ iurat seruare statuta: ⁊ qꝛ recepit iurisditionē scōm formam

7 statutoꝝ. ⁊ istud seruatur in practica. ¶ S3 si sup eodē crimine disponeretur per diuersa statuta ⁊ vnū imponeret vnā penā vt si dicat statutū ꝑ homicidio quis puniat in mille q̄ si nō soluerit infra mēsem capite puniatur vel si sit statutū in fine statuto rū dicens ꝙ vbi nō reperit ꝓuisuꝫ per statuta recurrat ad ius commune aliud alterā tunc dico ꝙ iudex posset imponere quā vult per istum tex. qz be ambe dispositiones erāt de iure cōi. tene menti. facit qō no. in. d. l. quicūqꝫ. C. de ser. fugi. ¶ In glos. que incipit. sed opponit ibi. sed illud qñ extraordinarie contra ius cōe. dic ꝙ primū dictū procedit de plano ꝑ. d. l. in cause sed hoc scōm ds distingui: nā interdictū remediū extraordinarius est generale ⁊ remedium iuris cōis est speciale ⁊ tunc idem vt si mul nō cōcurrant: sed extraordinarium hz locū in casibus in quibus per ius cōe specialiter non est prouisum als secus. ⁊ hic est casus in. l. in prouincia. ℣. j. de ope. no. ⁊. l. si edibus. de dā. infe. ¶ Tunc cū dr extraordinariū inuentuz cā supplendi ius cōe. ¶ Interdū econtra remedium ordinarium est generale sed extraordinarium speciale. ⁊ tunc concurrunt et dr extraordinarius inuentū cā nō supplendi sed coadiuuādi ius cōe. ⁊ iste est casus

8 huius. ℣. ⁊ ista adde ad ea q̄ dixi in. d. l. in principali. ¶ In fi. glo. dic circa istū articulū ꝙ interdū sunt plures actiones rei persecutorie. ⁊ tunc si fuit actum vna ⁊ exactum altera tollit. vt. ff. de dā. infe. damni infecti stipulatio cōpetit. ℣. pe. Sed si egit ⁊ succubuit an possit altera agere distingue qualiter sit lata sentia sicut in iuramēto. distinguitur. ff. de iurein. l. si duo. ℣. idē iul. ⁊ in. l. duobus. ℣. colonus. cū seq. eo. ti. Aut vna est penalis altera persecutoria. tunc in pena nō cōtinetur simplū altera p alterā non tollit qꝛ cōpetunt ad diuersa vt. l. si. p fure. de condi. fur. ¶ Sed si continetur simplū. tunc aut fuit actū penale. ⁊ exactum. ⁊ tollitur persecutoria cum iam sit psecutus rem. Aut econuerso fuit actū psecutoria ⁊ exactū. ⁊ tunc distinguit: aut penalis erat a principio penalis: ⁊ nō tollit ꝙtū cōtinet penā. vt. d. l. si p fure. aut a principio nō erat penalis. sed ita demum si res

c nō restituebat: ⁊ tunc posteꝙ est restituta tollit penalis vt. d. l. metum. ℣. sed h̄z. ff. si cū exac. ℣. cū qui. ꝙ me. cau. Et vide circa ista bonam glo. in. l. idem ait. ℣. fin. ff. nau. can. sta. ¶ Interdum vtraq; actio est penalis: et tunc habet locum distinctio magistralis quam ponit hic Dy: qz interdū oriunt ex vno facto ⁊ ex vna obligatione. ⁊ sic est vnū factum. vnus titulus criminis: ⁊ altera ꝑ alterā tollitur etiā in eo ꝙ excedit vt. d. l. idē ait. ℣. fi. et in casu huius. ℣. ⁊ sic ista scōa pars glo. est verior: h̄z glo. videat tenere primum. ⁊ probatur in. l. i. ℣. in tute. de tutel. ⁊ rati. distri. ¶ Interdū est vnū factum: ⁊ plures obligationes. ⁊ sic plures tituli criminis: ⁊ hz locū prima pars glo. qꝛ altera ꝑ alteram non tollit quatenus excedit per leges allegꝫ. ⁊ in gl. ¶ Interdū sunt plura facta ⁊ plures obligationes: ⁊ sic plures tituli criminis: ⁊ tunc altera ꝑ alterā nullo modo tollit etiam quatenus concurrunt: vt. l. nunc̄ plura. de prīua. delict. et in primo casu tollitur altera ꝑ alteram siue fuit actū ⁊ exactū siue etiaz actū ⁊ succubuit vt no. Bar. j. e. l. hoc edicto. quinimo etiam nō dum lata sententia: sed eoipso ꝙ vnā eligit videt altera sublata per. l. qō in heredem. ℣. eligere de tributoria. que verba Dy. examinat: vt hic subtiliter per Bartolum.

2 ☞ Potestas an teneatur de facto sue familie.

3 An teneatur ex contractibus familie.

4 Quid in familiaribus aliorum priuatorum.

1 **Familie nomen.** † Publicanus tenet ex facto familie deputate ad illud ministeriū si illud fuit factū similiter ⁊ exercitio illius ministerij. h. d. Et debet intelligi hoc qñ familia deliquit nō mādato publicani. ⁊ ipso ignorante vel sciēte ⁊ nō valente. ꝓhibere als indistincte teneret publicanus etiā si nō esset deputatus ad illud ministeriū vel etiam si deliquisset extra ministeriū sibi deputatuz: vt. j. ff. fami. fur. feci. dica. l. i. ℣. j. qꝛ teneret suo noie nō noie familie vt in ꝓn. huius. l. scōm intellectum glo. ibi posite

2 ¶ Et iste. ℣. semper allega. ad. q. an potestas teneatur de facto

a sue familie [a]. distinguitur ꝓout hic ꝙ de facto illius quem deputauit ad aliquod ministeriū sui officij cōmisso ⁊ illo ministerio tenetur: sed aliquo istorum deficiente non tenet. si ergo habebat aliquē domicellū qui nihil aliud faciebat nisi qꝛ seruiebat sibi in camera vel portabat ensem si ille cōmisit aliquam simoniam: quia recepit pecuniā vt rogaret ptātem nō tenet ptās qꝛ nō erat deputatus ad aliquod officiū. Itē si miles vel notarius recepit fils vt rogaret ptātem nō tenetur. qz hoc nō fecit in executione eius qō sibi erat cōmissum: sed si recepisset vt aliquid faceret vel non faceret super eo ꝙ erat sibi cōmissum. tūc tenet per hunc tex. ¶ Sed vr ꝙ etiā pro cōmissis ab illis qui nō erāt deputati ad aliquod ministeriū. vt. l. obseruare. ℣. j. ff. de offi. ꝓcon. ⁊ le. so. ibi in eo quez potestas nō poterat tenere secū in officio: vtputa in vxore. secus si ab aliis quos tenere nō ꝓhibet

3 ¶ † Et predicta in delictis: sed an ex ſcriptus familie teneatur cōiter ḋr ꝙ nō: sed vt distingue aut erat talis q non erat deputatus super ſctibus. ⁊ hoc est verum vt sunt iudices notarij et miles: aut erat sup hoc deputatus vt sunt expenditores qui habent emere necessaria ꝓuictui: ⁊ tunc si contra egit in cām ad quā est deputatus tenetur als secus: vt. l. i. ℣. nō aūt. de eger. ⁊ qualiter probetur ꝙ ⁊ qꝛ egit in illā cām. distingue. put dicit Bar. in

4 l. ciuitas. ff. cer. pet. ¶ † In familiaribus aūt alioꝝ priuatoꝝ distingue aut delinquūt in re cuius custodia pertineat ad dñm ⁊ tenet dñs si fuit in culpa. vt. l. videamus. ℣. loc. aut delinquūt extra rem talem: ⁊ tunc nō tenet dñs. vt in. c. ū ad fedē. de rest. ſpo. teneret etiā si essent deputati ad aliqō ministeriū h̄z non publicuz ⁊ esset cōmissum in illo ministerio: vt in. l. j. nau. cau. sta. ꝓdicta omnia quādo pena est pecuniaria. alias non teneret potestas secundum gloss. in. d. l. obseruare. ℣. proficisci.

a ¶ Sue familie. etiā si ꝓtestetur: ꝓconizari faciat ꝙ nō vult teneri nisi tali ꝓtestatione ciuitas cōsentiat ita dicit Soz. 2fi. sepius fuit se consultū eius consi. cvij.

2 ☞ Si aliquis de familia potestatis aufugit. ⁊ sic non pōt cuz exhibere tenetur potestas de delictis: ꝑ illū commissis in officio sed si illuz exhibet liberaretur. ⁊ quid si mortuus est.

3 An dominus liberetur exhibendo seruū qui deliquit sine eius mandato vel scientia.

1 **Quod nouissime.** † Si publicanus nō exhibet familiam teneꝫ ex facto eius sine noxe deditione etiā si exhibere posset. sed si exhibet liberatur. h. d. cū. l. seq. ¶ Et sic ꝑ 3 istū tex. qꝛ si aligs de familia potestatis aufugit: ⁊ sic nō pōt eā exhibere tenetur potestas de delictis per illū cōmissis in officio: sed si ipsum exhi-

b bet liberatur ⁊ ita seruāt in practica [b] per hunc tex. ¶ Sed si nō pōt exhibere qꝛ mortuus est ad huc liberaret vt hic in glos. que incipit per accidens. Et intelligo istos tex. sicut dixi in. ℣. precedenti. qꝛ familia publicani delinquit nō mandato ipsius publicani nec etiam ipso sciente vel prohibere valente. In illis casibus teneretur suo noie sine noxe deditione. etiā si vellet eos exhibere. vt. l. i. ℣. j. si fa. fur. feci. dica. ¶ Quando aūt sine manda- b to ⁊ ipso ignorante si exhibet eos non tenet intellige etiā si fuit in culpa tales apponendi ad illud ministeriū qz non erant idonei: ⁊ diligens paterfa. eos nō posuisset. qz. l. si ei exhibuisset. in ꝓn. loquitur indistincte in hoc actio ex hoc edic. est mitior ꝙ actio fur. vel vi bo. rap. vel alie actiones nam in aliis si dns fuit in culpa male electionis vel deputationis: tenetur suo nomine sine noxe deditione per. l. videamus. circa ꝓn. ff. loca. et l. si vendita. ff. de peri. ⁊ cōmo. rei vendi. ⁊. l. si seruus. ℣. cum coloni. ad. l. aquil. ¶ Si aūt non exhibet indistincte tenet sine noxe deditione intelligo etiam si non fuit in culpa: qꝛ videbat idoneus. ⁊ in hoc istud edictum est durius: qꝛ regulariter tūc liberatur dando ꝑ noxa ⁊ promittendo ꝙ si ad eius manus perueniat exhibebit ⁊ dando licentiā actori ꝙ ipsum capiat ꝓbicum ꝙ reperiat. vt. l. ij. ℣. j. ff. si ex noxa. cau. ag. ¶ Et ex his apparet quid sit speciale in hoc edicto nā Bar. dicit quod specialiter cōfistit in primo ꝙ liberatur exhibendo qō regulariter non est glo. dicunt ꝙ consistit in secūdo ⁊ ita sonat hic līa. ¶ Tu distingue ꝙ aut publicanus fuit in culpa male electionis. et verum

3 dicit Bar. aut non fuit in culpa. ⁊ verū dicit gl. ¶ † Quid aūt in aliis casibus an dns liberatur exhibendo seruū qui deliquit sine eius mandato vel scientia. distingue. aut fuit in culpa ⁊ non liberatur vt. d. l. videamus. aut non fuit. ⁊ tunc aut non erat de putatus ad aliquod officiū ⁊ liberatur etiā si delinquat in re cō missaria administrationi dñi vt. d. l. si vendita. ⁊. d. ℣. cū coloni. Aut erat deputatus ad aliquod officium: puta a caupona vel nauta: ⁊ tunc distinguit inter seruū. ꝓpriū ⁊ liberā qz in eo dignus est venia: et seruum alienum vel famulum nouiter adhibitum. ⁊ tūc nō liberat: qꝛ debuit esse diligētior. hic est casus in l. ff. seruo. um. ff. nau. can. sta. Sed in hoc edicto nō distinguit perꝓ ius ab alieno vt hic in glo. super verbo bonos seruos.

2 ☞ Testis interrogatus de facto vnius ex pluribus si dicit se non cognoscere nisi eum videat potest petere ipsum exhiberi vel etiā oēs: vt recognoscat illum de quo testificatur.

3 Si contingat aliquem stipendiarium dare damnum alicui potest damnum passus petere ꝙ capitaneus facit omnes comparere coram se.

Am si exhibuissent. Quod ait. † In dños. Ex facto familie dat actio ℣ oēs socios publicanos licet illa familia sit in dominio vnius tantum eoꝝ. Itē qui agit contra dominuz ex facto vnius de familia debet ante oia declarare quis sit ille. et petere ipsum sibi exhiberi. et si de

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

nomine non recordatur pōt petere oēs exhiberi vt ipsum recognoscat.no.hoc vltimū dictum et ppter hoc semp allega.¶ si testis interrogatur de facto vnius ex pluribus dicit se non cognoscere nisi cū videat pōt petere ipsum exhiberi vel etiam oēs
3 vt recognoscat illū de quo testificat ¶ facit etiā ad multa alia quia si ztingat aliquē stipendariū damnū dare alicui pōt damnum passus petere q capitaneus faciat oēs comparere coram se ꝛ boni capitanei hoc faciunt.

1 **Si plures serui.** ¶Ex facto pluriū agitur cōtra dñm ac si vnus feciſſet. b.d.¶Rationem huius vide.ſ.fi fa.fur.fe.dicatur.

2 ¶Quando credatur literis alicuius officialis publici.

3 An possit quis prescribere ius exigendi vectigal.

1 **Si publicanus.** †Nec actio penalis dat ℈ heredem quatenus locupletior factus est.¶Té de rebus q̄ portantur ad vsum ppriū nō soluit vectigal seu gabella Té in vectigalibus seruat cōsuetudo.h.o.tota.l.¶Alleg. iſte.ſ.de rebus ibi in libello ꝛc.q creditur lris alicuius officialis publici tamē iſte tex.parū facit.qz iſta ſcriptura nō erat facta per modū autenticū cum iſte preses nondū esset ingressus officiū.nec hic dicit q necessario sit credēdū talibus lris tamē boc est verū in se qū lre fiunt in modo autentico cū ſigillo cōsueto etiā si nō fiant per modum publici inſtri.de hoc in.c.post cessionem.de.pba.ꝛ in auk.vt nulli in.ſ.ſiquis vero cōprehensorū
3 et no.per Cy.in.l.ſi qua per calū.C.de epi.ꝛ cle.¶Té alle.ſ. ſi.q pōt qs ſcribere ius exigēdi vectigal.Breuiter de hoc est casus.in.c.ſuper quibuſdā.ſ.pzeal.de ver.ſig.q nō niſi tāto tpe cuius contrarij memoria nō exiſtat qz est hoc prohibitū a iure: C.noua vec.per totū.Sed vſus tāti tēporis habet vim cōcessionis principis.vt.l.hoc iure.ſ.ductus aque.de aqua quoti.ꝛ eſti. Et sic iſte tex.debet intelligi q̄tū ad res subijciēdas vel liberādas a vectigalibus ſm Ja.de are.vt in hoc ſtek conſuetudini.
a ¶Tres tutores. Adde Ful.cōſil. clxxviij. Frā.de are.cōſilio.lxvj. 2 ¶Statutū q qui emit rē ꝛ nō fecit eā alibrari.vel ſi nō ſolvit gabellam incidat in aliquā penā.ꝛ aliqs ſit accuſat? de hoc an possit euitare cōdēnationē faciēdo alibrari vel ſoluēdo gabellam ante latā ſniam.niſi ſtatutū prefigat certum terminum.
3 An per reſtitutionem rei ante latam ſententiam enitetur etiam pena furti vel vi bo.raptorum.

1 **Ne dicto.** †Pena huius edicti euitatur ſi ante ſniam latā ſup pena huius edicti res ablata reſtituat vel offerat ꝛ fit abſolutio in pena.h.d.Et ſic loquit q̄ſi pena huius edicti erat petita ꝛ postea res ablata fuit reſtituta vel oblata vt p3 in verbo abſoluēdus pōt etiā intelligi q̄ adhuc nō erat petita.In glo.mag.ibi de ver.ob.ſi inſula.dic q ibi loquit in penis cōuentionalibus q̄ cōmittunt ppter nō fieri ꝛ in illis non b3 locū purgatio more poſt litē conteſt.ſuper pena lz aliquando hoc fallat.vt.l.iij.ſ.ſi.ſ.iudi.ſol.vbi admittit vſq ad ſententiam.hic loquitur in penis legalibus cōmiſſis ppter male fieri ſed euitant ppter reſtitutionē rei ablate:ꝛ in iſtis admittitur purgatio.i.reſtitutio vſq ad ſniam de equitate:ꝛ ad hoc princi
2 paliter alleg.iſta.l.¶Unde facit ſi dicat ſtatutum q qui emit rem imo ſi non facit eam allibrari vel ſi non ſoluit gabellam incidat in aliquam penam.ꝛ aliquis eſt accuſatus qz nō facit allibrari vel nō ſoluit gabellam ꝛ petita eſt pena q ipſe poſſit euitare condēnationem faciendo allibrari vel ſoluendo gabellam ante latam ſniam ſcēm Ang.q̄ no.hoc tū videt verū niſi ſtatutum prefigat certū terminū qz tunc poſtea non admitteretur purgatio.vt.l.magnā.C.de cōtraben.ſtip.¶In gloſſ.ibi item quod dicit iſta glo.voluit opponere q etiā poſt ſniam offerēdo euitetur pena vt.l.ſi cum exceptione.ſ.ſatis clemē.ſ.q me.cā. ſo.clarius q̄ gl.ibi loquitur in actione arbitraria que ideo dr arbitraria quia a principio nō penalis:ſed efficitur penalis ſi res per metum ablata nō reſtituat ad mandatū iudicis:ꝛ ideo ibi primo loco petitur ipſa res ꝛ ſuper ea fit cōdemnatio et ſi reſtituatur euitatur pena.ſi non reſtituatur agitur ad penam:ꝛ ſic fertur alia ſnia diffinitiua.hic loquitur in actione nō arbitraria.q̄ eſt penalis ab ipſo principio quo publicanus illicite exigit.ſit.ꝛ per eam non petitur ei reſtitutio ſolū ſed duplum.ꝛ ſic pena vna cuz ſimplo vnde non fertur niſi vna ſnia dz ergo res
3 offerri anteq̄ feratur vt euitetur condēnatio in pena.¶Sed q̄ritur vtrū per reſtitutionē rei ante latā ſniam euitet etiā pena furti vel vi bo.rap. Dy.hic tenet q nō p.l.i.ſ.vnde querit. ſ.eo.ꝛ idē Bart.¶Tu diſtingue aut reſtituitur ante indicium ceptum ſuper pena.i.ante lit.cōte.ꝛ tunc verū dicunt aut poſt ꝛ tunc ſecus.qua per electionem iſtius actionis q̄ ſit litē cōteſtādo ſuper ea tollitur actio fur.ꝛ vi bo.rap.cū oiantur ex eodē facto ꝛ ex eadē obligatione.vt.l.q̄ in heredem.ſ.eligere.de tribu.iunctis his que ipſi notant.ſ.ea.l.j.ſ.digerit aliquis.quod etiam patet ex his que no.hic Bar.qui tenet cōtra Dy.q ſi ſeratur ſuper hac actione ſnia abſolutoria qualitercūq; tunc nō pōt agi actione fur.vel vi bo.rap.per dictā rōnez ſicut ſi fuiſſet lata condemdatoria ꝛ facta exactio.vt idē Dy.tz in.d.ſ.digerit aliquis.Sed ſi ozetur ex diuerſis obligationibus eſſet diſtinguendum vt diſtinguit Dyn.an fuerit lata ſup facto an ſuper actione:vt.l.ſi duo.ſ.idē inl.de iureiur.Et ego dico q ſi ſententia Barto.eſt vera etiam anteq̄ feratur condemnatoria vel abſolutoria per ſolā litem contel.fuerunt alie ſublate per.ſ.eligere.ꝛ digi.in.d.ſ.digerit aliquis.

1 **Querentibus.** †No.iſtum tex.qui ſemper alle, q quoties.l. vel ſtatutum dicit aliquem puniri pena dupli tripli vel quadrupli in dubio in illo computatur ſemper ſimplū.ꝛ ſic nō eſt in totum pena niſi ex preſſe hoc dicatur.Et de hoc eſt caſus clarior q̄ hic lz Bar.hic non alleget.C.de ſpon.l.ſi.circa prin.tene menti.ꝛ facit.C.de penis fiſca.l.j.vel.ij.lib.g.ꝛ quod ibi per Bar.

2 ¶Si familia poteſtatis tota ſimul aliquem tozſit indebite.et pro tali tozura imponatur pena pecuniaria lz quilz teneat inſolidum vno tamen ſoluente liberantur ꝛ habent inter ſe beneficium diuiſionis etiam poſt latam ſnia ſententiam.

1 **Si multi publicani.** ¶Quādo plures delinquunt ſimul in eodē officio quilz tenet inſolidum ꝛ condēnatur inſolidū.lz ſi ſunt ſoluendo qui libet exigitur p parte:ꝛ ſufficit vna ſolutio:ꝛ p eis qui nō ſunt ſoluendo alij exiguntur.¶Sed ſi delinquūt nō in cōmuni officio quilibet tenetur inſolidū.ꝛ inſolidū exigit.ꝛ vno ſoluente alter non liberatur.h.o.iſta.l.notabilis que ſemper allega. Et loquitur quando eram in officio publica autozitate ꝛ vtilitate. Idem ſi erat publica autozitate ſed vtilitate priuata:vt eſt ca
a ſus.ſ.de admi.tu.l.tres tutores.a¶ꝛ idem videtur ſi erat omni
2 no priuata.ꝛ ſic officiū valeat ꝛ mitigat maleficiū.ad hoc allegatur iſta.l.ꝛ illa.l.tres tuto.per quas patet q ſi familia poteſtatis tota ſimul aliquē tozſit indebite ꝛ p tali tozura imponatur pena pecuniaria:licet quilz teneatur inſolidum vno tamen ſoluente alij liberantur.ꝛ habent inter ſe beneficium diuiſionis etiam poſt latam ſniam quod perpetuo tene menti.¶In text. ibi:ſed oēs partes preſtabunt intellige q̄ quilibet tenetur inſolidum ꝛ condemnatur inſolidū cū hac modificatione q vna ſolutio ſufficiat.ꝛ poſt latam ſniam ſi ſunt oēs ſoluendo quilibet exigitur pro parte.alias nō procederet qō ſequitur in ſequenti ver.quia ſi quilibet teneretur p parte vel condēnaretur p partealtero cozū reperto nō ſoluendo alter non teneret pro illo:vt l.legatorum.in prin.de leg.ij.ꝛ de ali.lega.l.ſolent.in fin.¶In tex.ibi.nam inter.dic q iuriſconſultus voluit hic opponere de legibus.de quibus opponit gloſſ.in fin.ſcilicet.C.de cōdit.ſtr. l.fin.ꝛ.ſ.ad.l.aqui.l.item mella.ſ.ſi plures.in quibus non ſuffi cit vna ſolutio.imo vno ſoluente alij non liberantur a pena:et reſpondet ſecundū intellectū Jac.de are.q aliud in illis qui ſimul delinquunt non tamen exiſtentes in eodem officio qui dicuntur rei criminis ꝛ in illis procedit oppoſitio.Et aliud in illis qui delinquūt exiſtentes in eodem officio qui dicunt fraudis participes:ꝛ in illis procedit determinatio ſupradicta hoc tamen intelligo quando ſimul delinquunt:ꝛ ſic dicitur vnum delictum. Si autez diuerſis temporibus eſſent diuerſa delicta vno ſoluente alter nō liberaretur.facit quod no. C.vnde vi.l.j. in fi.magne gl.ſed quando non ſunt in eodem officio nō refert ſimul vel diuerſis temporibus q̄tum ad multiplicationem penarum.glo.tamen.ij.aliter iſtum tex.intelligit ꝛ bonus eſt intellectus eius ſed precedens notabilior.

2 ¶Res vendita non debet remoueri de libro ſen cataſtro vēditoris niſi profiteatur q emptor eſt idoneus ad ſoluendū onera fiſcalia:ſed tamen emptor pro tempore poſt qō ad eum pucnit tenetur ſoluere etiam ſi res non ſit poſita in allibratu ſuo.
3 An bona ſint obligata pro collectis que imponuntur perſonis pro rebus.

1 **Operatores.** †Pro publicis pen ſionib? ipſe res ſunt obligate:ꝛ ideo fiſcus pōt agere contra poſſeſſores etiā p tēpore pterito anteq̄ res ad eos peruenirēt. h.o.ꝛ ſemp alleg.¶Intellige tamē ſane nō q̄ fiſcus agat de directo cōtra poſſeſſorem vt ſoluat pro tempore preterito.quia p illo nō eſt obligatus ipſe poſſeſſor lz ipſa res poſſeſſa:ſed agit per indirectum.ſ.hypo.ꝛ ſi poſſeſſor volet euitare quod ſibi res non auferatur cogetur ſoluere fiſco pro tempore preterito:et poſtea recuperabit ab autore ſuo:vt hic in ver.eo quod exemplo.poteſt etiam fiſcus agere actione perſonali cōtra autorem qui nunc non poſſidet quia fuit obligatus pro tempore quo poſſedit ꝛ per alienationem rei nō eximit ſe ab obligatione vt hic colligitur

hic colligitur ꝛ in auk.ſed periculum.C.ſine cenſu vel reliquijs ꝛ in corpore vnde ſumit per quā Bart.notabiliter in.l.incola.
2 ad muni.¶Dicit † nō dz remoueri de libro ſeu cataſtro vendito ris niſi profiteat quod emptor eſt idoneus ad ſoluendū onera
a fiſcalia.ꝛ ſi non reperiatur idoneus quod ipſe ſolet tene mēti.a ¶Emptor aūt pro tempore poſt quod ad eū peruenit tenetur ſoluere etiam ſi res non ſit poſita in allibratu ſuo ſed adhuc ſit in allibratu venditoris per banc.l.ꝛ per.l.ſi.illius ti. ſine cenſu vel reliquijs ꝛ ibi per Bal.¶Et pro eo q̄ dixi q agitur cōtra poſſeſſorem nō directo ſed per obliquū.facit qō not.glo.in.l.ſi vſuſfru.noie.ſ.vſufruc.quemad.caue.ꝛ in.l.invēditione.de act.
3 emp.¶Sed quero iſta.l.loquitur in tributis vt in glo.j.que ſunt onera realia que imponūtur ipſis predijs.¶Quid in collectis que etiā imponuntur perſonis p rebus vt dixi in.l.j.ſ.j.ſ. eo.dic idem.q etiā pro illis bona ſunt obligata qz fiſcus ſemp b3 hypo.ſaluo q pro delictis vt.l.aufertur.ſ.fiſcus.ſ.de iure fi
c ſci. Jn hoc tamen eſt differentia qz in tributis incipit hypo. pre dioz ab ipſo initio quo tributa fuerūt impoſita nec multiplicātur ſingulis annis:quia illa ſunt onera ordinaria ꝛ ſem per ꝛ vniformiter preſtantur:ſemp in collectis q̄ ſunt onera extraordinaria multiplicatur obligatio ex qualibet indictione:ꝛ anteq̄ ſit indictum onus bona nō ſunt obligata.pone exemplū in ciuitate florentie tempore quo fuerunt in vſu preſtantie.naz ſunt onus extraordinariū qz non imponit ſemper lz ſcōm exigentiam caſuū nec vniformiter qz aliqſi minores aliqſi maiores:lz ergo aliquis in libris cōis reperiat preſtantiatus in.xx. bona tñ ſua nō ſunt obligata cōi quouſq; preſtantia ſit indicta ꝛ ideo ſi alienat nō tranſeunt bona cum onere illius preſtantie imo illud onus remanet apud venditorem et propter boc factum fuit florentie ſtatutum q omnia bona ſint obligata ex die quo diſtributio preſtantiarum fuit obtenta p oībus preſtātijs que ſoluentur durante illa diſtributione:ſed poſtq preſtantia eſt indicta incipiunt bona eſſe obligata ꝛ extunc tranſeunt cum
b onere.eſt etiam alia differentia qz tributa imponunt ipſis re bus pro meo vigore ꝛ ſic tenetur quis ſoluere pro tali predio tantum et pro tali tantum vt.j.de cenſi.l.forma.lz in collectis fit eſtimatio omnium bonorum ſimul ꝛ imponitur collecta per ſone ſecundum eſtimationem omnium bonorum.

1 **Item reſcripſerunt.** †Pupillus euadit penam cōmiſſi ipſo iure ſi infra.xxx.dies ſoluat.h.o.ſed ſi non ſoluat non euitat ni ſt mediante reſti.in integ.vt.o.l.ex cauſa.ſ.pe.ſ.de mino.

1 **Fraudati.** †Pena fraudati vectigalis nō tranſmittit ad heredē ante lit.cōteſt.h.o.intellige heredē.i.cōtra heredē:ꝛ loquitur de pena dupli.qz ſi fraudat vectigal.ſoluitur poſtea duplicatum vt.j.eo.l.ſi.ſ.diui quoq;.Té res incidit in commiſſum:ꝛ de iſta pena hic non loquitur:quia cum ipſo iure fiat res fiſci poteſt fiſcus ab herede vendicare.vt.l.commiſſa j.eo.ꝛ.l.cotem.ſ.illicitarum.¶Et intellige vt dixi ante lit.cōteſt.prout eſt text.not.ſed ſi non eſt illa negatiua:tunc dicit totum oppoſitum:ꝛ tunc intellige.ſcilicet poſt litem conteſta.vt C.ne ex delict.de.l.j.

1 **Sed ſi vnus.** †Si vnus ex dominis fraudat vectigal portio tñ ſua cōfiſcat nō,ſocij ignorantis.h.o.facit.l.ij.ſ.fratris.ſ.ſi quis aliquem teſtari prohibuerit.qz factum vnius alteri nocere nō dz.vt.ſ.de ope. no.nū.l.de pupillo.ſ.ſi plurium.¶Jn tex.ibi cā vectigalis dic q iſta verba determinant ſequens verbum furripuit nō prece dens verbuz cōe:qz cum vnus ex his heredibus portaret rem cōem de,vno loco ad alium ꝛ deberet ſolvere gabellam occultauit eam.ꝛ non ſolueret.certe ſua tantum portio confiſcatur.facit.j.eo.l.cotē.¶Et inducitur ad queſtionem per Oldr.de qua plene per glo.in.l.cōi diui.in prin.ſ.cōi diui.ꝛ hic per Bartol.
2 ¶Jliqua de materia qñ res ponit ad incantuz.vt plus offerenti detur remiſ.ad Bar.
3 Si primo vnus.g.ꝛ postea alius.gv.ꝛ iſte ſecundus reperiatur non ſoluendo vel recedat de ciuitate inſalutato hoſpite.an cōmune poſſit aſtringere primum ad recipiendum gabellā.

1 **Jcitatio.** †In licitatione vectigalis nō admittit plus offerens niſi prefiet fideiuſſores idoneos.h.o.Et intelligo iſti text. q̄nō debeat gabella adiudicari plus offerenti niſi poſſet idoneos fideiuſſores ſed tpe quo plus offert nō expedit q fideiuſſores det q̄ neſcitur vtrū ſit fibi adiudicanda vel nō:cuz
2 poſſit alius venire qui plus offerat.¶Et in iſto principio Bar.ponit aliqua de iſta materia qñ res ponitur ad incantuz vt plus offerenti detur.ꝛ etiam in.l.ſi tēpora.C.de fide inſtru.ꝛ
3 in.baſte fiſc.lib.g.ꝛ ibi omnino vide.¶Et inter alia dicit vnū q ſi primo vnus.g.ꝛ poſtea alius offert.gv.deinde iſte ſcōs re peritur nō ſol.vel recedit de ciuitate inſalutato hoſpite q̄ cōe poteſt aſtrigere primū ad recipiēdū ga bellā p.l.ſabin?.ſ.de in die adiec.Ego recordor vidiſſe Bal.cōſuluiſſe cōtrariū in ciuitate Armini dū eſſet Papie q p oblationē ſcōi ceſſet receſſum ab oblatione primi:ꝛ ſtatim primus eſt liberatus ab oblatione ſua.arg.in.l.ſtipulatus es opus.j.de fideiuſ.ꝛ locati.l.cuz plures.ſ.dicta.ꝛ.j.de preto.ſtipu.l.valerianus.¶Dibi vſ diſtinguendū aut gabella fuit iam adiudicata ſecūdo expſſe vel tacite qz lapſi ſunt termini appoſiti in bānimētis.ꝛ ſic nō ſperat q
a amodo alius veniat.ꝛ p ǵis cenſetur remanere plus offerenti qz ita dicit bānimentum ꝛ tunc pcedat dictū Bald.ſz iſto caſu officiales cōis tenebuntur reipublice ſi nō fecerūt ſibi cauerī a plus offerente p iſtū tex.ꝛ iō cautela eſt qō nō pmittant tranſire terminū niſi caueat p iſtū tex.Aut nondū fuit adiudicata ſcōo ꝛ tunc pcedat dictū Bar.qz eſt in ptāte reipublice addicere cui
c vult nā lz ſcōs plus offerat pōt tñ oblatio primi eſſe melioz qz facilioz efficitur ſolutio.p.l.iij.ſ.melioz aūt.ſ.de in diez adiec.
2 ¶Jlle qui tenuit gabellā anno precedēti:nō admittit ad offerendum nec dz ſua oblatio ſcribi vel admitti niſi redditerit rationē anni precedētis ꝛ eodē modo ſi ex alia cauſa erat debitor cōis niſi det fideiuſſores idoneos de ſolnēdo.ꝛ officiales publici tenerentur reipu.ſi contrarium fecerint.

1 **Ad conducendum.** †No.iſtos tex.quotidianos q lz nullus
b offerat illo tpe quo ponunt redditus publici ad incantū null? dz cō pelli offerre etiā qui pro tpe pterito habuit.fallit qñ tria
2 concurrunt.de qbus.j.e.l.cotē.ſ.ſi.¶Tē nō.in ver.ſeq. q̄ ille qui tenuit gabellā anno pcedenti nō admittit ad offerendum nec dz ſua oblatio ſcribi vel admitti niſi reddiderit rōnem anni precedentis:ꝛ eodē modo ſi ex alia cā erat debitor cōis:vt in ſ.debitores.niſi det fideiuſſores idoneos de ſolvendo:ꝛ officiales publici tenentur reipublice ſi contrarius fecerint.ſi autem ſatiſfeciſſet cōi de tpe preterito admitteret ꝛ pferret cuilz alteri dummodo afferat tñ q̄tū ille:vt.C.de loc.pdio.ciui.l.ſi.ꝛ pe.et no.Bar.j.eo.l.cotē.ſ.j.ꝛ pbat.ſ.de in die adiec.l.nocere.vbi nō adm ittitur ſecūdus niſi notum fiat primo:vtrum velit tantum offerre quantū ſecūdus.tene menti.qz iſtū caſum vidi de facto.

1 **Socij vectigalis.** ¶Not.hic q ſi duo vel tres emerunt gabellas portarū ꝛ poſtea diuidūt inter ſe emolumenta q talis habeat emolumentū talis porte.ꝛ talis talis:nō pōt ſocius petere ſibi cōcari illud plus:ꝛ ita intelligo iſtū tex.Sed ſi non diuiſiſſent ius vel emolumentū:ſed ſimplici adminiſtratione qō talis adminiſtret talē portā ꝛ talis talem tūc deberent omnia cōcari.
2 ¶Licet ex aliquo crimine imponat pena ciuilis applicanda parti imponit et criminalis pecuniaria applicāda fiſco vel et corpozalis arbitrio iudicis ꝛ per exactū prime non tollit ſcōa.
3 Qui alium offendit vel circa aliquē delinquit nō ſolū offendit ſolum:ſed etiā remp.cuius intereſt pacatos eſſe homines.
4 Qui committit furtum alicui dicitur ſibi iniuriam facere. Si duo fecerunt pacem ad inuicem ꝛ promiſerunt ſe non offendere ꝛ alter fecit furtū alteri an videatur rupiſſe pacem. Perſonalis offenſa qualiter dicatur duobus modis.

1 **Quod illicite.** †Pro eo q̄ illicite exigitur ſine violentia imponit pena dupli ex hoc edicto:ſed p eo q̄ violentiā imponit et pena quadrupli ex edicto vi bo.rap.¶Et vltra dictas penas exigens punit ex ordine criminaliter nec p exactuz pene ciuilis q̄ parti applicat tollitur pena criminalis q̄ fit ad cōmodū vel vindictā fiſcalem
2 ſeu reipublice.h.o.¶Et ſemper alleg.q lz ex aliquo crimine imponat pena ciuilis applicāda pti ſponit et criminalis pecuniaria applicanda fiſco vel et corpozalis arbitrio iudicis et p exactū prime nō tollitur ſcōa.ad hoc ſemp alle.quouſq; tñ durat iudiciū ſup ciuili non pōt criminaliter accuſari ſz illa finita dumtaxat:vt.C.q̄ ciui.act.cri.preiud.l.j.ꝛ.l.interdū.de publi. iudi.ꝛ an ſnia condemnatoria vel abſolutoria preiudicet in al
3 tera.dic per Bar.in.l.ptor.ſ.j.ſ.vi bo.rap.¶Not.ergo hic qō qui aliū offendit vel circa aliquē delinquit nō ſolū offendit illū ſed etiā rēpublicā cuius intereſt pacatos eſſe boies ꝛ rōne prime offenſe punitur pena ciuili q̄ applicat parti ꝛ petit? actionem ciuilem vt pt3 in actione furti vi bo.rap.ꝛ iniuriarū.rōne aūt ſecūdi punitur extraordinē pecuniariter vel corpozaliter niſi certa pena ſit ſtatuta per.l.vel ſtatutū.ꝛ iſta applicat fiſco ꝛ dicit criminalis ꝛ petit? per accuſationem.de hoc not.in.l.ij. j.de ſepul.viola.et de iſta pena intelligunt ſtatuta dicentia qō p tali crimine vel delicto quis puniat tali pena etiā pecuniaria qz applicat fiſco.raro em̄ ſtatuta ,puident de pena applicanda
4 parti.¶Ultimo alleg.iſte tex.in verbo paſſis iniuriā q̄ qui committit furtum alicui:dicitur ſibi iniuriam facere ꝛ ſic offenſam:ꝛ ideo,facit iſte tex.quod ſi duo fecerunt pacem inuicem et

a ¶Tene mēti.ad de Lu.ro.conſi. ccccvj.

b ¶Tributa.quid ſit tributuz et qd collecta vide per Bal.cōſi.cclxxviij.ij.lib.

c ¶Melioz.Bal. nō cōſuluit,put hic refert Paul. de ca.ſi eius cōſilia pſpexeris cō ſi.cccci.ꝛ.2.filio cxciij.j.li.verū eſt q̄ in dictis cō ſilijs 2fulsit ācone ꝛ pisauri.potuiſſet a'r' con ſulere i ciuitate Arimini.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶ Furtum. Adde Ludo. ro. ff. cl. xxxiij. & cclxiij. Bal. j. co. ff. de pac. tenē. & eius viola.

promiserunt se nō offendere si alter alteri fecit furtū[a] videtur rupisse pacem de qua consuevit apponi magna pena ex forma statutorum ff cōtrariū est q; verū est q; cōmittēs furtū dr facere iniuriam realē ita intelligit hic nō personalē. vt no. j. preterea nō dr rūpere pacē nisi qui offendit ex cā precedente ppter quā fuit facta pag. secus si ex cā noua. vt not. Bart. in. l. aut dāna. ff. ex cā. j. de penis. & in. l. verū. j. de fur. in quib⁹ omni no vide. ps nalis aūt offensa dr duobus modis. f. qñ mere est in personam vt offensa verbalis vel percussio. Item qñ nō mere: sed ppter rem vt violentia ablatiua vel expulsiua q̄ cōmittit in psonam occasione tū rei & verba pacis intelligūtur de prima q̄ mere est in personā qō dicyt ibi p Bar. & vide qō idē not. in. l. j. ff. de his quib. vt indi. qui vī cōtrariari in eo qō hic dicit q; nō dr offensa nisi id quod iniuste fit & ibi dicit contrarium.

2 ¶ Gratia facta ab vno officiali publico nō est necessario fienda ab eius successore.

1 **Earum rerum.** †Not. q; lz exactio vectigalis non possit ꝑscribi nisi tāto tpe

b ¶ Per. gl. ānos. Adde Bar. ff. liz. circa fi. cui⁹ ḡnis memoria nō existat ab eo cui nō est cōcessum p habentem potestatem. vt in. c. fin ꝑ quibusdā. ff. ꝑterea. de ver. sig. liberatio tū a vectigalibus bene potest ꝑscribi si sunt tales res q̄ deben de iure soluere tū nō fuit solutū p. gl. annos[b] q; ꝑscribit cōtra fiscū & fi exactio vectigalis ptinere ad priuationem ꝑscriberet longo tēpore ita intelligit Barto. istum tex. ¶ Not. etiā in ver. q; fi prestari. q; gratia facta ab vno officiali publico non est necessario fienda ab eius successore.

c ¶ Usemet. & ade Bald. ff. ij. iiij. li. vbi idē tenet. 2 ¶ Priuilegiū personale non transit in emptorem.

Fiscus ab omnium. †Per istum tex. de termiat Dy. qōnez de facto. si cōtas vel aligs dns vēdit gabellā salis vel vini: post ea emit sal vel vinū de qua emptione deberet solui gabella si fieret ꝑ priuatū q; ipsa cōmunitas nō teneatur soluere illis gabellarijs: q; nō pōt dici qō vendidit & nisi ius qō habebat. vt. l. traditio. de acq. re. do. ff. & nō habebat ius exigēdi gabellā a semet ergo nō intelligit illud vēdidisse. ¶ Itē p. ff. mercatores. dicit Dy. se cōsuluisse cū quidā emiserit ab ecclia romana salinas romādiole: postea ibi emptores portabāt sal ad ciuitatem Bononie vel fauētie in quibus exigebatur gabella de bis q̄ portabantur & illi recusabant soluere gabellas dicētes q; ipsi emerant ab ecclia et ipsa nō debuerat soluere: ego ipsi qui succedūt loco eius ff. ium dicit Dy. se consuluisse per istū tex. q; istud est priuilegiū personale[d] qō non transit in emptorem. vt. ff. de col. bo. l. j. ff. q; si an. & de acqui. here. l. j.

2 ¶ Gabelle an possint induci in preiudiciū forēsium.

Vectigalia. †Per istā. l. dicit Bar. q; q fraudat gabellas nō tenetur deo nec mundo: q; exactio gabellarū que fit ab istis cōitatibus est a iure reprobata fi nō iteruenit cōsensus principis vt hic & in. C. noua vectigalia. per totū. † hoc est verū in forēsib⁹ ad quorū ꝓiudiciū nō possunt gabelle induci. secus illi qui sunt subiecti inducentib⁹ eas. Et de hoc vide Bal. in. l. ij. C. de iur. aure. & de ca. tol. in prin. fi tamen exactio gabellarum fit prescripta tanto tempore cuius contrarij memoria non existat etiam forēnses non possunt licite fraudare quia tantum tempus habet vim concessionis principis vt. l. hoc iure. ff. ductus aque. de aqua quoti. & esti.

e ¶ In penā. Adde vt p bal. cōsil. lxj. j. li. p Jo. an. in rubr. in addi. ad spec. de cōsti.

Nondum solutis. †No. hic q; si emptores gabellarū deficiunt solvere in aliquo termino statim potest sibi auferri gabella si ita placet communitati: & alteri dare quod not. perpetuo nō sic in alijs puta emphyteota vel conductore quia expectant per biēnium vel triennium vt in glo.

Item in.

f ¶ Remissiones. Adde anch. ff. ccc. xy. et. cccciij. fo. ff. lxxxvij. **Agri publici.** †No. q; ff[c] facti p officiales publicos sunt seruādi⁹ & sequētes officiales nec possunt p eos retractari sine autoritate supioris innuit ergo q; supior puta cōitas que nō recognoscit supiorē vel princeps bene possit ff ff q; isti ff ctus censent facti p superiorē ex quo per eius officiales. ergo tenet supior illos seruare vt. i. c. j. de pb. so. fateor. & dico q; superior nō pōt nisi ex cā publice vtilitatis & necessa. & ita intelligo istū tex.

2 ¶ Statutum si. phibet asportari frumentum extra comitatū men exierat comitatum an incidat in penam.

3 Ignorans non debet puniri.

1 **Dominus nauis.** †No. hic q; si quis in nauē sua vel sup suo alali portat res. phibitas portari, nō solū confiscant ipse res ff etiā ipsa nauis vel alal: q; coadiuuant ad res illicitas transuehendas. & eodem modo videt si portāt res licitas tū fraudant gabellam nō soluendo. vt nō solū ille res cōfiscent sed etiā ipsum animal vel nauis & si frumentū portaret cōfiscaret etiā saccus sed si esset alie res q̄ nō coadiuuarent ad res illicitas & ꝓ quibus nō fraudaret gabella ille nō cōfiscarent propter illicitas: vt colligit. ff. e. si publicanus. in fi. ibi vt si quid amplius &c. de hoc dic ꝓ Dy. & Bal. C. de nauti. feno. l. cū ꝓponas. ¶ Si vero nauis vel alal esset alterius ignorantis non deberet confiscari. vt in ver. q; si absente. nisi statutū vel cōsuetudo esset in contrarium: & tūc ille recuperaret damnū a conductore nauis vel a lalis. ¶ Itē no. in verbo imposuerint, q; si statutum ꝓhibet asportari frumentū ex comitatu sub certa pena si aliquis fuit repertus portare in itinere non tū exierat comitatum incidit in penā[e] facit. l. iij. C. de ser. fugi. & de hoc ēt ꝓ Dy. in. d. l. cū ꝓponas. in fi. Bal. aūt distinguit an statutū dicat figs portauerit ex comitatu. & tūc incidit in penā q; illud verbū cuius fit preteriti ꝑfecti requirit actū cōsummatū vt. j. de manu. testa. l. fichus seruus meus. Aut dicit figs repertus fuerit portare vel dicit q; portantes bladū &c. & tūc sufficit q; in itinere sit deprehensus ꝓ gl. in. l. arborib⁹. ff. de illo. ff. de vsufru. où dicit lupus exit sylua sed nondū exiuit &c. ¶ Ulti. no. in ver. q; fi habuit. q; ignorās nō dr puniri. & ad hoc allega. facit. C. de tab. l. gsali. & j. de act. & obl. l. qi maleficijs. ff. longe minus.

2 ¶ Sicut ppter sterilitatem fit remissio mercedis. ansita propter magnā fertilitatē fiat augmentatio mercedis.

3 Sicut publicanus granaē propter magnos fructus quos recepit vt teneaē conducere ꝓ sequenti tēpore an ita egonerē si nullos vel paucos fructus vel redditus recepit.

4 Quomodo cognoscaē an ista fit locatio an emptio.

5 Qñ dicaē venditū ius vel commoditas vt sic non fiat remissio.

1 **Qui maximos** †Tribus cōcurrentib⁹ cōpellitur qs emere redditus fiscales si per ipsos ꝓteritū emerat maximos fructus receperit ꝓ futuro nō reperiē emptor. b. d. & semper alleg. quodcūq; istorū deficiat non cōpellit ita loquit. l. licitatio. ff. j. ff. e. od. & j. de iure fisc. l. iij. ff. cū quin quennium. alleg. in glo. cōtraria. ¶ In tex. ibi si postea tanto. glo. dicit sicut ꝓiori. & sic ptz bic & licet receperit maximos redditus nō tū fuit augmentata pensio. vnde facit contra determinationē glo. in. l. si merces. ff. vis maior. ff. loca. que plene disputādo determinat ꝙ sicut propter sterilitatē fit remissio mercedis: ita propter magnā fertilitatem fit augmētatio mercedis nisi prouenerit ex labore & magna cultura cōductoris. Ego puto q; siue ꝓueniat ex cultura siue ex natura nō fiat augmentatio mercedis. ar. bic q; merces est certa & determinata. & q; istū casum vtraq; pars potuit cogitare ad qō. ff. loc. si qs domū. ff. j. sed si prouenirent ex casu quēverisimiliter non poterant cogitare: puta locaui tibi molendinū p. e. q; quo cōiter consueuerunt recipi. ggg. postea molendina vicina fuerunt omnia destructa. & ppter boc fuerunt recepta. lg. certe conueniens est q; augmentet pensio. q; de isto casu non potuerunt cogitare. ad hoc. ff. de cōtrahē. empt. l. fitulas. ff. frumēta. Vel pone ppter guerrā romādiole vel commoditas vel facultas percipiendi videtur vendita. nō autez corpore redditū per id quod nota. gl. notabilis in. l. fi quis ita. de vsufruc. ¶ Extra istos casus si constaret fuisse actus q; ipsa communitas percipiat & tradat emptori vel non constat: tamen presumitur qō est quando venditur pars quota vel quantum ex fructibus percipietur puta centum corbes frumenti ex tali fundo tunc videtur venditum ipsum corpus fructuum. & eis non natis fit remissio ꝓ rata vt. l. si debitor. ff. verisimile. ff. de contraben. empt. Et in istis membris si bene inspiciatur consistunt omnia verba Bar. licet ex prolixitate verborum difficulter obligantur. & adde glo. in. l. in edibus. j. titu. j.

2 ¶ Possessio an aliquando transferatur ipso iure sine aliquo actu corporali sicut dominium.

Dmentes gabellas vel redditus an debeant habere res que incidunt in commissum. & possint eas vendere ad eorū vtilitatem an debeant venire ad communitatem vendentem.

1 **Omissa.** †Not. istud ad qō semp alleg. ista. l. q; eo ipso res incidit ī cōmissum ppter vectigal nō solutū siue sit res mobilis siue immobilis dñium querit fisco sine alia tradītiōe vel possessione. & est casus specialis in quo trāsfert dñium sine traditione vel possessione. ¶ Item no. in fi. q; lz transferatur dñium nō sic transfertur possessio. vnde dicit glo. no. ff. ꝓ sol. l. cuz duobus. ff. idem tradit q; lz in aliquibus casibus reperiatur q; dñium transferatur sine traditione nō tū reperitur q; possessio trāsferatur ipso iure sine actu corporali. hoc tū fallit in. c. iij. de consue. Et ꝓdicta ꝓcedunt qñ delinquitur circa rem: sed si aliter dñium & cōsilium Jac. de are. scō grosso fo. cccxiiij.

percipiuntur emptio nō contrahit vt. d. l. nec emptio. in princi. de contraben. emp. vide de ista materia per Bal. in. l. si ea lege.

4 de vsu. ¶ Sed restat videre quomodo cognoscatur an fit locatio. an autem emptio nam tex. istius titu. vt plurimū loquū tur de locatione & cōductione. vt. j. eod. & Cesar. sed communis vsus se habet in contrariū: q; dicuntur emptores gabellarū: et sic conficitur īstrumentū de emptione & vendi. preterea nō videtur fieri debere differentia q; qui conducit videtur emere fructus: ideo merces dicitur pretium fructuum vt pbat. j. de acqui. pos. si quis ante. in fin. ideo tex. in. l. in venditione. ff. j. de bo. auto. iudi. pos. videt ista ponerevti similia q; locetur res vel q; vendantur fructus q; locando rē videnē fructus vēdi. Breuiter si emptio facta est ꝓ pluribus annis. & constituz esset pretiuz ꝓ quo singulis annis ꝑ rata dr locatio. & conductio lz sub nomine emptionis facta fuerit per glo. nota. que est in. l. j. C. de iure emphyteotico. q; istis vocabulis interdū partes abutūtur. arg. in. l. veteres. de act. emp. Si vero fuit constitutū vnum pretiū ꝓ tēpore toto nō soluendū singulis annis sed vel totū a principio vel totuz in fi. vel fuit facta venditio ꝓ uno tantum anno: vt fieri consueuit: tunc debemus inspicere verba cōtrahentium. q; si verbo locationis & cōductionis vsi sunt erit locatio. si venditionis erit venditio: q; ex alio non potest colligi mens eorum.

5 ¶ Scōo est videndū qñ dicaē venditū ius vel cōmoditas vt ꝓ quatuor sunt casus in quibus cēset vēditū ius seu cōmoditas. primus qñ cōtinet ī instō q; vēdita fit gabella vel passagium seu vectigal. hic em vocabulū vectigal nō solū ꝓt sumi ꝓ eo qō solnit: vt not. ff. eo. l. j. ff. sed etiā ꝓ iure vel cōmoditate exigendi: vt ptz. ff. eo. licitatio. in prin. & isto modo sumitur hic qñ cōmunitas vendit vectigal vel gabellā nō intelligitur idem ius vel cōmoditas ꝓcipiendi. & hoc vltimū magis placet Bar. q; videatur vendito cōmoditas non ius. q; illud est personale & nō potest separari a cōmunitate: vt insti. de vsufruc. ff. finitur aut reale tanq; coherēs territorio. & non ꝑt transferri ad tps. vt. l. iij. ff. de serui. cōmoditas aūt bene ꝑt separari. vt patet in eo qui bz vsumfru. q; ꝑt transferre commoditatem in alterum vt. l. necessario. ff. de peri. & cōmo. rei ven. & quia etiā ius nōvi detur permittere q; possint transferre ius sed commoditatem vt. l. fin. C. eo. Et hec vera etiā si post dicta verba q; vēdidit gabellam vel passagiuz subijciane alia verba. & oēs redditus ꝓcipiendos ex ea: quia videnē adigi in consequentiā ꝓiori. ¶ Secundus casus est: q; nō continetur in īstrumento q; vendidit gabellam vel passagiū sed solū q; vendidit redditus percipiendos ex ea: quia videnē adigi in consequentiā ꝓiori. ¶ Tertius casus est qñ hoc nō apparet tamen in venditione continentur ista verba q; vēdidit redditus si qui percipientur nā videē vendita alea seu fortuna per. l. q; fi inven

3 ditione. de heredi. vel ac. ven. ¶ Quartus casus est quando nō continentur illa verba. sed sunt venditi omnes redditus qui percipientur ex tali gabella vel passagio quia videtur actum q; ipse emptor ꝓcipiat. & sic ipsum ius vel commoditas vel facultas percipiendi videtur vendita. nō autez corpore redditū per id quod nota. gl. notabilis in. l. si quis ita. de, vsufruc. ¶ Extra istos casus si constaret fuisse actus q; ipsa communitas ꝓcipiat & tradat emptori vel non constat: tamen presumitur qō est quando venditur pars quota vel quantum ex fructibus percipietur puta centum corbes frumenti ex tali fundo tunc videtur venditum ipsum corpus fructuum. & eis non natis fit remissio ꝓ rata vt. l. si debitor. ff. verisimile. ff. de contraben. empt. Et in istis membris si bene inspiciatur consistunt omnia verba Bar. licet ex prolixitate verborum difficulter obligantur. & adde glo. in. l. in edibus. j. titu. j.

2 ¶ Possessio an aliquando transferatur ipso iure sine aliquo actu corporali sicut dominium.

Dmentes gabellas vel redditus an debeant habere res que incidunt in commissum. & possint eas vendere ad eorū vtilitatem an debeant venire ad communitatem vendentem.

1 **Omissa.** †Not. istud ad qō semp alleg. ista. l. q; eo ipso res incidit ī cōmissum ppter vectigal nō solutū siue sit res mobilis siue immobilis dñium querit fisco sine alia tradītiōe vel possessione. & est casus specialis in quo trāsfert dñium sine traditione vel possessione. ¶ Item no. in fi. q; lz transferatur dñium nō sic transfertur possessio. vnde dicit glo. no. ff. ꝓ sol. l. cuz duobus. ff. idem tradit q; lz in aliquibus casibus reperiatur q; dñium transferatur sine traditione nō tū reperitur q; possessio trāsferatur ipso iure sine actu corporali. hoc tū fallit in. c. iij. de consue. Et ꝓdicta ꝓcedunt qñ delinquitur circa rem: sed si aliter dñium & cōsilium Jac. de are. scō grosso fo. cccxiiij.

et ꝓpter delictū bona veniūt cōfiscāda requirit snia. qō dicyt

3 no. Bar. in. l. imperator. j. de iure fisc. ¶ Quero vtrum isti qui emunt gabellas vel redditus debeant habere res que incidūt

a in cōmissum. & possint eas vēdere ad eorū vtilitatē. An vero debeant venire ad cōmunitatem vendentē. Ly. tenuit primam partem. & ita cōsuluit per. l. creditor. in prin. ff. de actio. emp. ibi a conductore ſaltem &c.

2 ¶ Verbum auellito pōt poni ꝓ asportato & qō idem fit in verbo excidere.

a ¶ In cōmissum Adde Bal. cōsi. cliiij. iiij. lib. & ꝓ ipso qō voluit fi gno. ff. cxij. & ibi vide quomodo cognoscatur an fit emptio vel cō ductio.

3 Statuta recipiunt interpretationē restrictiuā ne quis indebite damnum patiatur.

Qui est in portu vel egit de portu: licet sit in aqua vel egeat de aqua: tamen videtur esse vel egire de insula vel territorio cuius est ille portus.

4 Si fiat preceptū vel preconium q; nullus decetero possit extrahere frumentum de territorio sub certa pena & alius ante boc preconium onerauerat quandam nauim que adhuc erat in portu q; non possit postea de portu exire als incidat in e penam: q; extrabendo videtur extrahere de territorio vt bic in tex. cum glo. ¶ Facit etiā q; delinquētes in porta possint puniri ab illo qui habet iurisditionē in territorio sicut fi deliquissent in ipso territorio lz delinquāt in aqua sibi coherente. facit l. j. C. de classicis. lib. xj. plus dicit Bar. in tractatu de insula. q; qui habet iurisditionem in territorio vel portu: habet etiam in mari sibi ppinquo per centū miliaria que faciunt per aquam duas dietas. arg. in. l. insule. ff. de iudi. & ita dicit se fecisse pacti cari pisis inquibusdam piratis captis in mari pisano. ¶ Ultimo alleg. ista. l. per Bart. dum in princi. dicit legem glos. expo

6 nit. i. pactum ¶ q; pacta apposita in cōtractu principis vel alterius habētis potestatē legis cōdende ali habeāt vim legis nō solū quo ad ipsos contrahentes sed etiā quo ad alios subditos.

b ¶ Incidere. adde quod voluit fig. consi. lxv.

1 **Esar cum insule.** †Illud qō qs fa cit nō spōte: sed coactus nō facit ipsum in penā incidere[a]. b. d. in esse ctu. facit. j. l. progi. ff. ppter necessitatem. ¶ In tex. ibi neue auellito. i. asportato ſm Jac. de ra. & sic ꝓbuit in solum fodere vel egimere post idus martias. sed etiā asportare de insula. als fi tantū primū. phibuisset etiā fivolūtarie post idus

d ¶ Portus. dicit Ro. no. tu cathe lane q; fi fit legatum frumēti qō est in ciuitate venit illō quod est in portu etiā qō portus dicatur territorij ciuitatis volui signo. vbi. ff.

2 aspōtasset nō incidisset in penā: cuius cōtrarium. j. ptz a contrario sensu. † Et sic not. q; vbū auellito pōt poni ꝓ asportato. & idē in vbo excidere vt possit poni ꝓ asportare. vt. l. si. ff. de vsufruc. & in vbo excidere vt possit poni ꝓ asportare. vt. l. si. ff. de cōsulebatur in verb. excise videnē &c. q; exponitur. i. asportare.

3 ¶ Et ista lex alleg. ad plura. primo q; statuta recipiūt interpretationem restrictiuā ne quis indebite damnū patiat. nam esset iniustū q; qs incideret in penā ppter asportationē nō ſpōte factam. & ideo ista verba neue auellito exponuntur. i. sponte: et sic fit restrictio generalium verborum. facit. l. ij. C. de nogali.

¶ Item allegatur tex. ibi. tametsi portus: qō q; est in portu vel egit de portu: lz sit in aqua vel egeat de aqua tū videtur esse vel egire de insula vel territorio cuius est ille portus. c ¶ Et per hoc

4 determinatur si fiat preceptū vel preconiū q; nullus decetero possit extrabere frumētum de territorio sub certa pena & alius ante boc preconium onerauerat quandam nauim que adhuc erat in portu q; non possit postea de portu exire als incidat in penam: q; extrabendo videtur extrahere de territorio vt bic in tex. cum glo. ¶ Facit etiā q; delinquētes in porta possint puniri ab illo qui habet iurisditionē in territorio sicut fi deliquissent in ipso territorio lz delinquāt in aqua sibi coherente. facit l. j. C. de classicis. lib. xj. plus dicit Bar. in tractatu de insula. q; qui habet iurisditionem in territorio vel portu: habet etiam in mari sibi ppinquo per centū miliaria que faciunt per aquam duas dietas. arg. in. l. insule. ff. de iudi. & ita dicit se fecisse pacti cari pisis inquibusdam piratis captis in mari pisano. ¶ Ultimo alleg. ista. l. per Bart. dum in princi. dicit legem glos. expo

6 nit. i. pactum ¶ q; pacta apposita in cōtractu principis vel alterius habētis potestatē legis cōdende ali habeāt vim legis nō solū quo ad ipsos contrahentes: sed etiā quo ad alios subditos. nam istud pactū bic ligabat alios etiā faciētes contra spōte vt bic colligitur a contrario sensu. ¶ Quantum autem ad ipsos contrahentes habet vim legis: q; vbi als non valeret cō tractus illo casu valet: q; censet princeps dispēsare cū defectu si fit talis super quo potest dispensari. vt. l. donatio. C. de dōn. inter vi. & vxo. & per hoc dicit Bar. in. l. iiij. ff. actor. de re iudi. et l. ciuitas. si cer. peta. q; si cōmunitas que potest facere statuta facit syndicum cū potestate obligandi quemlibet de cōmunitate ꝓ debito communis poterit quēlibet obligare sicut si de boc fuisset factum speciale statutum: & sic quilibet poterit capi ꝓ debito vniuersitatis. Sed Bal. in. l. j. C. ne fil. ꝓ pat. reprehendit ipsum eo casu quo statuta dent certam formam seruandam in condendis statutis: q; tunc non seruatur. Tu dic quod aut syndicatus fit a toto populo vel ab aduantia generali et tunc procedit dictum Barto. quia potuit dispensare circa formam datam a statutis. & videtur dispensare eoipso quod talem potestatem dat: nam & imperator tradit certam formam seruandā in legibus condendis: vt. C. de legi. l. pe. seu. l. humanum. & tamen multas leges facit illa forma non seruata. que tamen valent: quia cēsetur illi forme derogasse: nam quod principi placuit legis habet vigorem: vt. l. j. de constitutio. princip. Aut sit

¶ Vim. l. Adde Bal. consi. cccxlj. & ibi vide an successor teneat ꝓ contractibus: & delictis sui predecessoris: et fuit in casu regis ferdinandi & regis Jo. portugallie sunt nāc infausta illa regna cū eorum regibus etiam bis tēporib⁹ etiā dignoscitur qō regnuz antiqui ferdinā di neapolitani a gallis dilaniat.

Archivo Histórico Rosario

syndicatus a consilio generali cui populus dedit potestatem legis condende ⁊ alia faciendi:⁊ sic repꝛesentat totū populum vt not.in.l.iij.C.que sit longa consue.⁊.ff.de dolo.l.si ex dolo.⁊ tunc pꝛocedit dictus Bal.qꝛ consiliū generale non pōtvenire cōtra determinata per adunātiā generalem seu populuꝫ virtute talis generalis potestatis.argu.in.l.si hoiem.ff.man.⁊ qō no. Bar.in.l.ambitiosa.de decre.ab ordi.faci.⁊ sic debet seruare forꝛmam traditam in cōdendis statutis:ergo pacta facta sine illa forꝛma non habent vim legis.Et sic caute est qꝛ per prius faciāt statuta seruata forꝛma:vt.l.pꝛohibere.§.plane.qō vi aut clam: ⁊ postea faciāt syndicatus.⁊ ita intelligo dictum Bald.

a ¶Rationē.adde qꝛ hoc tanꝝ singulare ponit Imo.sing.suis.

2 ☞Si aliquis qui gessit negotia mea sit cōdemnatus ad mortem nō debet fieri executio quousqꝫ reddiderit mihi rationem.

3 An possit alicui grauius delictum cōmitti vel grauioꝛ offensa qꝛ corꝛumpere vꝛgorem.

4 Quando vnus iudex petit ab alio iudice qꝛ sibi remittat malefactoꝛem quia deliquit in territoꝛio suo quod ille non teneatur remittere nisi pꝛimo habita cognitione an illud sit veruꝫ quod allegat petens remitti.

Confessio ⁊ pꝛocessus factus coꝛam iudice remittente. an faciat fidem coꝛam iudice ad quem fit remissio.

b ¶Conditionis Adde Bal.cōsi. ccxxxvij.

1 **Interdum.** ¶Nota.in isto pꝛincipio: et in.§.i.duos casus in quibus seruus qꝛ incidit in cōmissum nō dꝛvēdi per officiales fiscales seu gabellarios alteri inuito pꝛioꝛe; dño:ff dꝛ illi reddi pꝛestita cautione:scz quādo gesserat negotia dñi.†Et istud facit qꝛ si aliquis qꝛ gessit negotia mea sit condēnatus ad mortē nō debeat fieri executio quousqꝫ mihi reddiderit rationē[m] ne remaneā in dāno:de hoc per Cyn.in.l.j.vel.ij.C.de bonis pꝛoscrip.¶Alius casus est quando deliquerat cōtra dominū.ff dñs volebat de ipso vindictā sumere. Et sic not. qꝛ lex assentit dño volenti se vindicare de seruo suo.¶†Nota etiam qꝛ pōt alicui grauius delictum cōmittivel grauioꝛ offensa qꝛ corꝛumpere vꝛgorē puta interficiendo filiū.alibi videt dicere totum contrarium:vt not.in.l.codicillis.§.matre.de lega.ij.

2 ☞Veniter istud puto egistimandū scōm qualitatem personaruꝫ qꝛ quidam de pꝛimo non curant:vt viles hoies quidā econuerso.facit.l.isti quidē.in fi.quod metus cau.ff.¶†Allegatur etiā iste.§.pꝛimus.ibi vt cognoscat pꝛocurator ꝛc.qꝛ quandovnus iudex petit ab alio iudice qꝛ sibi remittat malefactoꝛē: quia deliquit in territoꝛio suo per text.in aut.si vero.C.de adul.qō ille non teneatur remittere nisi pꝛimo habita cognitione. vtrum illud sit verum qꝛ allegat petens remitti.†Et an confessio ⁊ pꝛocessus factus coꝛam iudice remittente faciat fidem coꝛam iudice ad quē fit remissio:vide Bar.in.l.magistratibus.ff.de iurisdom.iudi.⁊ in.l.diuus.de custo.reoꝛum.

c ¶Continuo.adde qō voluit ale. ff. cxxxv.iiij.li. vbi refert alios q.similes.

3 ☞Si aliquis habebat bona ī diuersis territoꝛijs.⁊ in vno fuit decapitatus cum confiscatione bonoꝛum quod bona existētia in alio territoꝛio non pꝛopterea cōfiscentur fisco illius loci vbi decapitatus est.

Idem diuus. †Allegatur iste.§.qꝛ confiscata domo vel fundo nō censeanꝝ confiscata instrumenta que possunt inde separari.⁊ que nō veniūt in venditione domus vel fundi:⁊ que sint illa.dic vt.l. iulia.in fi.cum.ll.seq.ff.de act.empt.¶†Allegatur etiam quod si quis habebat bona in diuersis territoꝛijs:⁊ in vno fuit decapitatus cum confiscatione bonoꝛum quod bona existentia in alio territoꝛio non pꝛopterea confiscentur fisco illius loci vbi decapitatus est de ista.q.vide per Bar.plene.in.l.cunctos populos.in vltima.q.de sum.trini.C.

4 ☞Si quis soluit gabellam pꝛo pmissione de vendendo aliquam rem quia statutum ita diꝛsponit qꝛ non debeat iterū solui cum postea fit instrumentum venditionis.

5 Ingressus religionem animo pꝛobandi et stetit per sex menses et postea exiuit deinde reingressus stetit per alios sex menses qꝛ non videatur tacite pꝛofessus per lapsum anni.licet poꝛ tauerit habitum extra locum.

6 In aliis rebus qꝛ mancipijs nō refert vtrū pꝛtentur advsum sue persone vel fundi sui vt neutro casu soluatur vectigal.

e ¶Annuntiari. adde Bald.cōsi. ccxlv.iij.lib.

Quoties quis. ¶Nota.bic qꝛ vectigal est solūendum pꝛo mancipijs nouitijs non pꝛo veteranis.⁊ est ratio scōm gl.qꝛ pꝛo veteranis als fuit solutū vectigal.vnde ampliꝰ non est soluendum.⁊ hoc facit ad multa qꝛ si quis soluit gabellā pꝛo vino vel frumēto tempoꝛe quo pꝛtanit in ciuitate si postea vendat non debeat itēꝝ solueꝛe.¶†Item si quis soluit gabellaꝫ pꝛo pꝛomissione de vendendo sibi aliquam reꝫ pꝛout est bic qꝛ statutū diꝛsponit qꝛ tali pꝛomissioni soluat gabella aeli fieret instrumentū vēdi

b tionis pꝛopter fraudes que cōmittebantur non debeat iterum

3 solui cum postea fit instrumentū venditionis.[b]¶†Item alle-

c gatur iste text.ibi anno cōtinuo[c] quod si aliquis ingressus est religionem animo pꝛobandi.⁊ stetit per.vj.menses postea exiuit ⁊ stetit extra per aliquos menses deinde regressus est.⁊ stetit pꝛ alios sex menses qꝛ non videatur tacite pꝛofessus per lapsum anni sicut diꝛunt iura canonica.quia debuit stetisse per annum continuum.vide Pet.de ancha.in.c.j.de regn.lib.vj.in.vij.no.

¶Item qꝛ licet poꝛtauerit habitū extra locum non dicitur stetisse per annuꝫ in pbatione.qꝛ dꝛ stare in ipso loco vt bic inveꝛbo in oꝛbe.¶†Alti.no.glo.super verbo vsualia.qō in aliꝰ rebus qꝛ mancipijs nō refert veruꝫ poꝛtentur ad vsum sue persone vel fundi sui:qꝛ neutro casu soluit vectigal.sed in mancipijs ita demū non soluit si ducunt ad vsum pꝛsone:secus si advsum pꝛedij:ut bic ⁊ ista est magna limitatio ad.l.si publicanus.§.j. ff.eo.adde.ff.eo.l.si quis pꝛofessus.

2 ☞Statutum qꝛ si quis ruperit cōfinia cum finis animalibus quia inducat in territoꝛiuꝫ fine licentia perdat animalia an habeat locum si animalia ab aliquo aufugerunt et ingreſſa sunt alienum territoꝛium ⁊ ruperunt confinia.

Seruiqui in fuga. †Not.bic qꝛ si quis ducat seruos pꝛ territoꝛiuꝫ mutinense:nec intēdebat ingredi territoꝛiū bonoñ.⁊ illi serui aufugiant⁊ veniāt bononiam vbi est statutū qꝛ pꝛ seruis soluaꝫ tanta gabella cū introducunꝫ in ciuitate ꝛ non fuerit.olutum non incidūt in cōmissum pꝛonem que bic ponit in text.⁊ hoc facit ad questionē quotidianā:qꝛ cōtates habent coꝛum distꝛicta ⁊ habent statuta qꝛ si quis repetit confinia cū suis animalibus ꝛ.qꝛ inducat in territoꝛium sine licētia perdat animalia qꝛ si ab aliquo aufugerunt animalia ⁊ ingrena fuut alterū territoꝛiuꝫ nō dicunꝫ rupta confinia nec fint perdita.hoc puto veꝝ nisi ex defectu domini male custodientis hoc accidat vel pastoꝛis cuius negligētia dño imputaꝫ quasi mala electio fuerit in culpa: vt.l.ff.C.de acq.pos.⁊.l.videamus.in pꝛn.ff.loc.tñ de facto vidi seruari indistincte qꝛ animalia perduntur.

2 ☞An pꝛopter ignorantiā minus puniaꝫ quis vt nō incidat res in cōmissum sed duplicef vectigal.

1 **Licet quis.** †No.bic casum in quo nō ꝛ foꝛensib[b] ignoꝛare[b] statutū cōsuetudinis loci de gabellis soluēdis regulariter.secus:vt.l.sui.ff.de decre.ab ordi. facien.Et hoc ideo est qꝛ iste gabelle vbiqꝫ quasi soluūtur:ideo fuit in culpa non inuestigando.⁊ sic errauit in iure quasi naturali.ita intelligit Bar.istū text.in.l.oēs populi.⁊ per hoc cessat cōtrarium gl.in quo multū laboꝛat.†Aduertendū tñ qꝛ ppter ignoꝛantiā minus punit:qꝛ non incidit res in cōmissum ꝛ duplicatur vectigal:vt.j.eo.l.§.diui quoqꝫ.ſm lect.scōam.ꝛ de facto aliqnando fiat contrarium.sed de iure non debet fieri.

2 ☞Si petij a gabellarijs an sit gabella soluenda et illi rñderunt qꝛ non ⁊ postea auferunt sibi salmā ppter gabellā nō solutam an teneantur restituere salmam cum altero duplo.

Diui quoqꝫ marcus. †Nota istū casum quotidianum qꝛ ꝛ aliquis foꝛensis eꝛeat vt intret poꝛtam cum salma videntibus gabellarijs ⁊ nihil sibi dicentibus possint ire post eum ⁊ capere salmā ⁊ auferre penaꝫ:nec ille potest dicere quare a me nō petebas gabellam:quia libenter soluissem.¶†Item nō.qꝛ si petit an sit gabella soluenda ⁊ illi ꝛsponderunt quod non et postea auferunt sibi salmam ppter gabellam non solutam hoc facere non possunt:certe imo tenentur restituere salmam cum altero duplo:vt.j.eodem.§.diui quoqꝫ.secundum pꝛimam lec.que declarat finem huius.§.

1 **Si pꝛopter.** †No.bic argu.si aliquis vecturalis transibat cum salmis per vnum terꝛitoꝛium ⁊ audito quod in illo itinere erant latrones intrauit aliud territoꝛium vbi erat soluenda gabella et non soluit non tamen debeat salma confiscari.¶Item si erat statutum quod pꝛo animalibus que introducuntur in ciuitatem vel castrum debeat solui gabella et aliquis timoꝛe latꝛonum introduxit nō debet soluere.

2 ☞Si ex forma statuti syndicus communitatis tenetur denuntiare maleficia:⁊ aliquis occidit bannitum licet istud sit impunibile.an tamen syndicus debeat denuntiare ne puniatur.

3 An tunc teneatur denuntiare seipsum si commisit maleficium.

1 **Diuus quoqꝫ.** ¶†Not.bic singulariter quod licet de rebus que poꝛtantur nō

e debeat solui gabella debet tamen annuntiari[e] gabellarijs et recipi apodissa alias confiscantur sicut si solui debuisset si tamen est minoꝛ restituitur in integrum.nam pꝛo istis mācipijs nō erat solnenda:qꝛ dicebātur sui vsus cā.⁊ sic in sola pꝛofessione erranit.Bar.dicit veꝝ esse qꝛ si erat incertū an veniret soluēda vel non:vt quia sui vsus causa ducebat de quo erat aliquid dandum als si esset certū:qō non veniret soluēda nō deberent annuntiari

annuntiari nec recipi apodissa per.§.quoties.ff.eo.l.in verbo pꝛofessus nō fuerit.vbi boc non nocet si mācipia sint veterana ⁊ sic erat certum qꝛ non veniebat soluenda.⁊ iste casus accidit anno pꝛeterito in quodam scholari qꝛ extraxit libꝛos sine apodissa de quibus nō erat soluenda gabella.⁊ erat certū:qꝛ erāt descripti tempoꝛe introitus in gabella ⁊ ego defendi ipsum pꝛ id qō no.bic Bar.⁊ enasit penā licet dictū Bart.sit dubiū:qꝛ et in.§.quoties erat dubium vtrum essent veterana vel nouitia.

2 ¶†Allegatur etiā iste text.qꝛ si ex forma statuti syndicus cōitatis tenetur denuntiare maleficia ⁊ aliquis occidit bannitū qō potuit ex forma statuti licet istud sit impunibile tñ subditus dꝛ denuntiare als puniꝰ:qꝛ nō pertinet ad eum vtrū sit punibile

3 vel non.de quo vide bic per Bar.¶Sed an teneatur denūtiare seipsum si cōmisit maleficiū.ista.q.fuit bic disputata pꝛo minum ☞Bachagnanū ⁊ nullum bonum verbū inueniō in illa disputatione:ideo dicas qꝛ non:qꝛ statutum non intelligit sibi imponere legeꝫ:vt seipsum perdat:arg.ij.q.j.si peccauerit.⁊ qō no.Inno.in.dudū.de elect.⁊ Bal.in.l. marcellus.rerum amota.⁊ Bal.in.l.j.C.quomodo ⁊ qñ iudex.in fi.iij.colū.¶Item qꝛ debet esse differentia inter denuntiantem ⁊ denuntiatum. que est in.l.pꝛetor.de tuto.⁊ cura.da.ab bis:⁊ in.l.pe.ff.de arbit.⁊.c. fina.extra de insti.

Diui quoqꝫ fratres. †Scōm pꝛimaꝫ lec. glo. declaratur.§.diui quoqꝫ.in fi.ff.e.l.qualiter puniaꝫ publican[b] qꝛ decipit trāsēuntem.¶Secundū aliam lec.limitat ti.vt.l.licet.ff.e.l.vt ibi digi.

1 **Magnus autem.** †Ex delicto serui nō pōsiti ad exigendum vectigal publicanus non tenetur pena edicti.b.d.scōm glo.

2 ☞Si quis scienter delinquat in nō solnendo vectigal vel in non denūtiando res publicano an res incidunt in cōmissum.

1 **Si quis pꝛofessus.** †Qui nō soluit vectigal cōcedente publicano[a] nō incidit in penā cōmissi.b.d.†Et not.tres casus.nam

a aliqñ quis delinquit in duobus.scz in nō soluendo vectigal:et

2 etiā in nō denuntiādo res publicano.⁊ tūc si hoc fecit sciēter incidunt res in cōmissuꝫ:ita loquit.l.cōmissa.ff.e.§.diui quoqꝫ. ſm scōm lec.iuncto.§.ij. ¶Item nō delinquit in nō soluendo quia erāt res de quibus non debebat solui sed deliquit in non denūtiando publicano:⁊ tūc distingue:vt.ff.e.l.§.diui quoqꝫ. Aut ecōuerso nō deliquit in nō denūtiādo.qꝛ denūtiauit:ꝛ in soluēdo.Et tūc hoc fecit pmittēte publicano:⁊ nullo puniꝰ vt bic.aut ipso nō pmittēte.⁊ tūc publicaꝫ octaua pars scōꝝ Dy. ꝛ nescio vbi hoc colligat posset dici qꝛ duplicaꝫ vectigal:vt.ff. ea.l.§.diui.¶Item Jac.de are.intelligit istū text.qñ publicanus cōduxerat a fisco:⁊ sic exigebat pꝛ se vnde potuit remittere vel terminum facere in sui pꝛiudiciū:secus si exigebat pꝛ fisco:vt.ff. de ꝛ.ob.qui rome.§.callimachus.Sed Bar.dicit qꝛ ibi loquit in eo qui habebat mādatum speciale ad vnā exactionē fiendaꝫ vt nō possit terminū facere.secus si ad oēs vt bic. Et hoc videt mirabile dictū:⁊ esset multū notandū si esset veruꝫ.tñ nō facit in ☞.ium:qꝛ fortius vī mandatū speciale qꝛ generale:qꝛ multis casibus non sufficit generale:ꝛ requirit speciale.⁊ no.in.c.ad agēdū.de pcur.lib.vj.sed saltē tñ operaꝫ gñale in oibus istis speciale in quibusdā:vt.l.si quo.de admi.tu.ideo pōt dici.⁊ boc plus plꝛ:qꝛ qui hꝛ mādatū ad recipiendū solutionē nō pōt facere terminū in pꝛeiudiciū mādantis quominus mādās possit etiam pendente termino petere.et quominus debitoꝛ incidat in penam conuentionalē si nō soluit cū dꝛ:⁊ ita loquit contrarium sed bene potest quominus incidat in penā legalē:vt bic: qꝛ mitius agitur cum lege qꝛ cū homine.vt.l.celsus.ff.de arbi.

¶De donationibus. Rubꝛica.

2 ☞Tria requisita vt dicatur pꝛopꝛie donatio.⁊ nu.3.

3 Quatuoꝛ species donationis impꝛopꝛie.

4 Donatio pꝛopꝛie sumpta requirit insinuationem quādo excedit summam quingentoꝝ aureoꝝ et quid in donatione pꝛesump

5 Si debitoꝛ meū ppactū liberaui gratis vel pacceptilationē. an dicatur pꝛopꝛie donatio ⁊ requiratur insinuatio.

6 Qualiter dicatur pactum legis commissoꝛie vel adiectionis in diem vt ex eo transferatur dominium ipso iure in venditoꝛem sine noua traditione.

1 **Donationes.** †Pꝛopꝛie donatio est quando est simpleꝛ et sit cum intentione quod res ad donantem nunqꝫ reuertatur et ad ipsam faciendam mouetur donans ex mera liberalitate non cōtemplatione alicuius rei fiende vel non fiende

per donatarium als nō ꝺr donatio ꝓpꝛie:quia nō est simpleꝛ: sed ob cām sine illa cā apponaꝫ cōditionaliter ⁊ tunc non peꝛficitur anteqꝫ conditio existat siue modaliter ⁊ tunc perficit:ſz cā nō secuta resolnitur.¶Jtē donatio inter spōsam ⁊ sponsuꝫ ꝺr ꝓpꝛopꝛie donatio nec resolnitur:ꝛ matrimoniū non sequat nisi expꝛesse fuerit actū contrariū.b.d.tota lex.¶Et istud de donatione inter spōsos hodie coꝛrigit:qꝛ tacite censet inesse conditio seu cā si matrimoniū sequatur vel vt sequat:⁊ ideo distinguitur an steterit per donantem ⁊ nō reuocaꝫ an per donatarium ⁊ tunc secus:vt.l.cū veteꝝ.C.de do.ante nup.an per casum:qꝛ alter ex eis moꝛiaꝫ:⁊ tunc distinguitur an fuerit facta a sponso sponse vel econuerso.et pꝛimo casu aut non interuenit

2 osculū ⁊ reuocatur in totū:vt.l.si a sponso.e.tit.Et ista.l.pꝛimo loquitur de vera donationeꝝ sꝛpꝛ ibi.dat aliquis.Scōo de illa qꝛ non ꝺr ꝓpꝛie donatio vsqꝫ ibi agit. Tertio ex predicto soluit quandam contrarietatē.¶†Jn pꝛima parte iuriscōsultus videtur requirere tria vt dicaꝫ pꝛopꝛie donatio. Pꝛimo vt agaꝫ qꝛ statim res fiat donatarij:⁊ hoc intellige qñ incipit a traditione.Si autem a pꝛomissione requirit qꝛ agatur:vt statim acquiratur ius ⁊ actio ipsi donatario:si ergo fiat sub cōditione cū nō acquiraꝫ statim ius:nec dominiū nō videt ꝓpꝛie donatio:vt.ff. in ver.dat.Sed contra de.l.donatio.C.eo.⁊.j.l.pꝛogi.ff. si pecuniam.Solu.qō.ff.dixi pꝛocedit qñ est talis cōditio q dependet ex facto donatarij:vt si aliquid dederit vel fecerit:qꝛ tunc censea tur moneri non ex liberalitate:sed ꝛpter illud qō sperat:et ita debet intelligi.ver.dat.Si aūt pendēte mero casu fortuito hoc non facit:quominus dicaꝫ ꝓpꝛie donatio:ita vt etiā si pendēte conditione res tradatur ōnium tranſferaꝫ.l.si sub conditione. de sol.l.dotis fructus.ff.de iure do.qꝛ non consetur moueri ad donandū cōtēplatione illius casus ſz ex sua liberalitate:nō tñ vult donare nisi casus eueniat:⁊ hoc est qō voluit gloſſ.prima in illo verſi.dat aliquis que incipit.cuius intuitu ꝛc.¶Scōm est qꝛ det ea intentione vt non reuertatur ad se vnqꝫ.b.d. propter id quod habetur in verſi.item cuꝫ ipse.qꝛ si fiat pure.tamē ob causam de futuro implendā per donatariū vel implendam in personam donantis:vt puta ob causam mortis eius quam sperabat.similiter non dicitur ꝓpꝛie donatio:quia non est simpleꝛ:sed ob causam:⁊ ideo in tali donatione hꝫ locuꝫ condictio ob causam causa nō secuta:⁊ habet etiam locū pꝛescꝛiptis verbis:vt impleatur:quia habita relatione donationis ob causaꝫ resultat contractus innominatus in quo habet locum condictio ob causam:⁊ similiter si in donatione agetur:vt res reuertatur ad donationem non esset ꝓpꝛie donatio.⁊ ex tali pacto iugta contractum apposito ageretur pꝛescꝛip.verbis:sed in donatione simplici non habet locum: quia est contractus nomi-

3 natus quod dic:vt plene no.in.l.ff.de condi.ob cau.¶†Tertio requiritur qꝛ moueatur ad donandum ex mera liberalitate.secus si ob seruitia recepta:nam tunc non esset ꝓpꝛie donatio.sed remuneratio.vt.j.eod.l.aquilius regulus.et.l.si pater. Et sic notat tres species donationis impꝛopꝛie sumptas. Ad de quartam speciem de qua bic in.§.iij.in fi.ibi quādoqꝫ tñ ꝛc.

4 ¶†Et notandū qꝛ donatio ꝓpꝛie sumpta requirit insinuationem quando excedit summam quingentoꝝ aureoꝝ:vt.l.sci mus.⁊.l.ff.C.eo.ti.sed impꝛopꝛie sumpta insinuatione requirit.vt no.l.aquilius.⁊.l.ff pater.ideo hec inuestigatio est vtilis ¶Jn gl.iij.ibi ab auaritia ꝛc.dic melius qꝛ boc verbum liberatione fuit bic positum ꝓpter tria:nam interdum quis nō mouetur vt exerceat liberalitatē.sed vt remuneret donatariū de seruitijs impensis:vt.d.l.aquilius.interdū.qꝛ sett se obligat tum naturaliter ad illud soluendū ⁊ licet non possit cōpelli tamen sponte soluit:boc non facit ex mera liberalitate: sed stimulo obligationis naturalis:vnde non est ꝓpꝛie donatio:vt j.eo.l.donari.⁊.C.ad.l.fal.l.j.interdū qꝛ sperat in futurū aliqd fieri vel dari a donatario.vt in hac.l.⁊ idem. ¶Jn fi.gloſ.ibi. §.si oliuam ex illo.§.ex ista gl.collige qꝛ quādo quis non facit animo donandi:sed lex pꝛesumit qꝛ ita faciat eius odio:vt qñ impendit in re aliena scienter tanꝝ in sua non necessario: sed aliqd de nouo faciēdo vt in illo.§.⁊.j.de acqui.re.do.⁊.l. adeo §.ex diuerso.talis nō dicitur ꝓpꝛie donatio ⁊ sic vꝫ quantūcū qꝛ magne quantitatis etiā sine insinuatione.¶Idem si soluit indebitum scienter.vt.l.cuius per errorem.de reg.iur.ſm glo.

b ſsed doc.hoc repꝛehendunt[b] nam animus donandi non pꝛesumitur tunc in odiū donantis qꝛ nihil facit qō mereatur penaꝫ nec vllum delictū cōmittit:non sic in eo qui impēdit in re aliena tanꝝ sua:nam deligt eā detinēdo cōtra voluntatem oñi:et ideo isto casu distinguitur:aut ille qui recepit sciebat debituꝫ non subsistere:et tunc qnia concurrunt ambe voluntates in donatione resultat vera ⁊ ꝓpꝛia donatio:aut credebat debituꝫ subsistere:⁊ tunc non resultat donatio:qꝛ non concurrunt voluntates:licet dicitur quedaꝫ irrenocabilis datio.vt.l.si ego.ff

b ¶Repꝛehendūt vide Bal.in.l.ij. C.de fideiuſ.ſul. in.l.cuꝫ falsa.ad ff.C.de iur.⁊ fac. ig.⁊ in.l.ff pacto quo penaꝫ.C.de pac.⁊ an sciēs in debitum ⁊ resoluens videat donare.vide Alex. 2ff.l.xxviij. iij.li. ⁊ vide text.in.l.j. C.de plus pe.an talis donatio re quirat insinuationem.

c ¶Publicano. sed quid ff nō publican[b].ſz alius vt famulus vel salariatus a publicano.vīd bal. cōſi.xj.et cōſilio ccccxj.iiij.lib.

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

cer.peta.ꝛ j.co.si tibi dederim.ꝛ ideo non requiritur insinuatio

5 ¶Quid aũt si debitorẽ meum per pactũ[a] liberaui gratis ve
a per acceptilationẽ an dicaꝫ proprie donatio ꝛ requiraꝫ insinua
tio.de hoc habeꝫ in.l.si quis obligat.de reg.iur.dic ꝙ si erat de
bitum liquidũ ꝛ pecunia erat parata solutioni dicit donatio p
prie ipsius pecunie:si aũt debitum erat dubiũ vel pecunia non
erat solutioni parata nõ dicit donatio pecunie. p id qõ habeꝫ
in.l.si sponsalibus.ff.j.de iure do.ꝛ.l.singularia.si cer.peta.ꝛ de
hoc etiã habeꝫ in.l.j.quib.mo.pig.vel hypo.fo.ꝛ tangit in addi
tione Spe.de instru.edi.ff.porro. ¶In glos.mag.ibi.et ex his
pactis erat actio personalis ꝛc.dic ꝙ si do tibi ob cãm de futu
ro ꝛ nõ fuit actũ exp:esse ꝙ ea nõ secuta restitutas:tunc daꝫ tan
tum cõditio ob causam ad repetendũ.itẽ p:escrip.verb. ad im
plendũ que oziꝫ ex cõtractu innominato qui resultat habita re
latione donationis ad causaz.ff.dixi nõ aũt daꝫ p:escrip.verb.
ad rependũ.vt in toto ti.de cõdi.ob cau.si vero fuit actũ exp:ess
se tũc si nõ interuenit stipulatio daꝫ cõditio ob causam que oziꝫ
quãdo ex defectu cause etiã actio p:escrip.verb. que oriꝫ ex illo
pacto incõtinenti apposito iuxta traditionẽ a qua vestiꝫ vt.l.in
traditionibus.ff.de pac.ꝛ.l.si dñs.ff.de p:escrip.verb.siue ergo
fuerit actũ exp:esse ꝛ restituaꝫ causa nõ impleta siue non fuerit
actũ semper datur cõditio ob causam causa nõ impleta:vt.pa
tet ex superioribus ꝛ hoc videꝫ verũ si donatio fuerit facta pri
nato. ¶Sed si ecclesie tũc bene refert:qz si nõ fuerit actũ ꝙ defi
ciente causa res restituaꝫ nõ restitueret nec cõpeteret cõditio ob
causam:qz p:elatus hoc casu nõ implẽdo causam nõ posset pre
iudicare[b] ecclesie.Sed si fuisset exp:esse acta ꝙ causa nõ secuta
restituaꝫ qz hoc casu cõditio nascer[illegible] ex hoc pacto exp:esso p:ela
to nõ implẽte causam cõmitteretur hoc pactũ contra ecclesiã
ꝛ dareꝫ cõdictio ob causaz.ad rẽ petendã. ꝛ etiã p:scri.verb.hic
videꝫ casus ſm verũ intellectũ in.c.verũ.de cõdi.ap.dicyt ibi di
ctum est. ¶Si vero interuenit stipulatio agitur ex ea.nõ antez
p:escrip.ver.qz illa datur in subsidiũ:vt.l.quoties.de p:escrip.
verb.agitur etiãm cõdi.ob cau.sed rei vendicatione nõ vt in gl.
quam no.nisi in casu speciali.l.j.C.de dona que sub modo.Nos
possumus dicere ꝙ si fuit actũ ꝙ causa nõ secuta badeatur ad
tio pro nõ facta ꝙ tũc possit agi rei ven.sicut ex pacto.l.cõmis
sorie.ꝛ adiectionis in diem cũ videaꝫ eadẽ rõ:iz illa pacta con
suenerint apponi solũ in cõtractu emptionis ꝛ vendi.vtilitas
est magna:qz si competit reivendicatio dabiꝫ contra quemlibet
possessorẽ:sed actio p̃sonalis solũ cõtra illũ cũ quo fuit factum
pactũ:vt.l.si.ff.si de.3ben.emp. ¶† Ultimo nota.singulariter
istam glo.q̃ semper alleg.qz nõ est melior in iure qualiter dicaꝫ
pactũ.l.cõmissorie ꝛ adiec.in diẽ.vt ex eo transferaꝫ dñiuz ipso
iure in venditorem sine noua traditione:quia qñ agitur vt res
sit inepta si pretiũ non soluet infra certũ tempus vel si melior
conditio afferaꝫ. ¶Idem si dicaꝫ ꝙ venditio habeaꝫ pro non
facta vel datio habeatur pro nõ facta si loquimur ex contractu
emptionis:et venditionis:vt.ff.dixi.adde aliud ꝙ requiriꝫ qõ
boc agatur ab ipso principio cum fit venditio:secus si ex post
facto ita singulariter no.per gloss.et doc. in.l.ab emptore.ff.de
pac.Si autem pactũ nõ ſonat in resolutione cõtractus ipso iu
re quia nõ dicitur ꝙ habeꝫ ꝑ facto vel ꝙ res sit inempta:sed ꝙ
reuertatur vel pertineat ad venditorem non transferatur ipso
iure:quia hoc pactum non facit videri venditionem factam nõ
fuisse.secus in p:ecedenti.

2 ☞Filiussa.potest se obligare ciuiliter ꝛ naturaliter ex omni
causa p:eterq̃ ex mutuo ꝛ voto.ꝛ de quo possit soluere sine vo
luntate patris.

! **Si cum filius.** †Si filius ꝑmittit ani
mo donãdi iussu p:is perficitur donatio:ꝛ censẽt facta ab ipso filio si ipse
donare voluit.Si vero voluit donare pater censẽt
facta a patre si filius erat debitor patris. ¶Item si volentẽ mi
hi donare de legauero ei cui donare volo duplez resultat do
natio vna quã ipse facit mihi altera quam ego facio illi tertio
2 hoc dicit vsq; ad versi.aliud iuris. ¶† Et notandũ in ista.l.qõ
q̃tũ ad hoc vt filius ꝑmittendo per stipulationẽ obligeꝫ ciuili
ter ꝛ naturaliter non expedit ꝙ interueniat iussus patris cum
possit se obligare ex omni cã p:eterq̃ ex mutuo ꝛ voto:vt.ff.de
act.ꝛ obli.l.filiussa.de verbo.obli.l.fin.ff.j.nec propter hoc ista
l.dicit ꝙ p:omisit iussu patris q̃tũ vero ad hoc vt soluere pos
sit.siquidez habet peculiũ castrense vel quasi põt de illo soluere
etiã sine iussu patris:vt.ff.eo.filiussa.ff.si.idez bodie si habet ad
uentitium in quo pater nõ habeat vsumfr.si vero hz vel vult
soluere de peculio ꝑfectitio vel de pecunia paterna non pecu
liari non põt soluere sine voluntate patris:vt.ff.filiussa.ff.e.et
l.si.ff.filius autem.C.de bo.que lib.ꝛ ꝑpter hoc dicit iste text.ꝙ
p:omisit iussu patris.tunc enim poterit soluere nec expedit ite
rum interuenire voluntatem patris:qz eoipso ꝙ cõsensit vt ꝑ

c mitteret videtur cõsensisse vt soluat. ¶In primo vero casu hu
ius.l.resultat duplez donatio.vna quã pater videt feciste ipsi
filio dum sibi cõsensit ꝙ de pecunia ipsius patris donaret.Al
tera quam facit ipse filius donatario. ¶† Nec ob.primo dicto
ꝙ pater nõ põt donare filio quẽ habet in potestate vt.l.ij.C.de
inoffi.do.qz hoc est verum qñ res donata esset remãsura penes
filiũ.qz hoc nõ posset fieri sed reacquireretur ipsi patri cũ sit pro
fectitium etiam bodie:qz in ꝓfectitijs nil est immutatum. et sic
esset perinde acsi ipse pater sibiꝑsi donasset:sed qz non est re
mansura apud ipsum sed ad aliũ:qz donat filio vt alteri filius
doneꝛ:tunc vz etiam prima donatio.ar.ad hoc.ff.ad tre.l.cogi.
ff.hoc solidum.ꝛ ita videnꝫ doc.intelligere istũ text. ¶In scõo
volo casu quãdo pater volebat donare ꝛ deleganit donatario
filium suum debitorem non resultat nisi vna donatio.scilicet
quam pater facit donatario:filius autem ipse nil donat sed de
bitor soluit:vt.ff.eo.l.donari.ꝛ dixi in.l.precedenti.in p̃ncipio.Si au
tem filius non esse debitor patris innuit iste tex.qõ non fieret
donatio gl.hic super verbo promittere super hoc laboraꝫ. Tu
dic quod imo resultat duplez donatio isto casu vna quam fi
lius facit patri cuz se obligat pro ipso quod facere potest:vt.ff.
de in rem verso.l.et ideo primo et secundo responso.et.l.si pro
parte.ff.j.ꝛ tenetur soluere de suo si aliquid habet pura castren
se vel quasi castrense peculium vel hodie aduentitiũ vel postq̃
erit sui iuris factus.Altera est quam ipse pater facit illi tertio.
¶In tertio vero casu in ver.cum vero resultat duplez donatio.ꝛ ideo ponitur aduersatiua vero.ſ.ad casum precedentem.
vbi non est nisi vna quando filius erat debitor ꝛ vide quod no.
Ly.in.l.si fratris.C.de do.cau.mor.

Aliud iuris. †Exceptio que obstat deleganti ob
stat ei cui facta est delegatio ex cau
sa lucrativa:ꝛ etiam ei cui ex cã oneroſa putatiua:ꝛ tũ nõ vera.
h.d.vsq; ad.ff.si pecuniam. ¶Idem si erat vera ꝛ pecunia erat
reuersa ad delegãtem:vt.ff.de cõdi.ob can.l.si donatur[c].ff.ff.si
vel incipit.l.si.pecuniã. ¶Cetera de isto art.dic plene per Dy.
ꝛ Bar.in.l.doli mali.j.de noua. ¶In tex.ibi aliud inris:quia
in casu precedenti resultant due donationes:sed in isto cuz seq.
nulla resultat. ¶In tex.ibi.quem creditorem tuum putabas
supple etiam ex causa onerosa:vt differat a casu precedenti.

2 ☞Tradens ex causa matrimonij iz possit re integra penite
re tamen heres eius non potest.
Alius casus in quo est deteriozis conditionis heres quam de
functus remissiue.

! **Si pecuniam.** †Licet post mortẽ donatoris
conditio existat donatio tñ ꝓficitur.b.d. ¶In glo.q̃ incipit põt ergo ibi.j.de sol.l.sub cõditio
ne.dic ꝙ ibi tradit simpliciter quo casu videtur tradere animo
transferendi dñium:ꝛ transfert si precessit cõtractus habilis ad
translationez dominij:iz sit cõditionalis:vt.l.do tis fructus.in
fi.cum.l.seq.ff.de iure do.hic apposuit exp:esse cõditionẽ ꝙ nõ
transferturꝫ dñiũ nisi cõditione impleta. ¶In gl.ibi.in.ff.quas
vero.dic ꝙ hic ipse dñs tradiderat:ꝛ sic contractus donatio
nis erat perfectus quantũ ad eũ vt non posset renocare:iz cõdi
tio adhuc penderet:sed in contrariũ mandauerat tradi:ꝛ ante
q̃ fieret traditio mortuus erat mandãs:ꝛ sic mandatũ renoca
tum anteq̃ contractus esset perfectus vnde postea mandata
2 rius tradere non põt.vt.j.de.pgi.ff. ¶† In glos.ibi.ff.si res.dic ꝙ
fuit donatio simplez in qua non hz locũ penitentia.vt.j.eod.l.
aristo.sed ibi fuit datio ob cãm ex qua resultat cõtractus inno
minatus in quo hz locũ penitẽtia re integra. vt.l.si pecuniam
decondi.ob cau.ꝛ sic põt penitere ipse dans:ita ꝛ heres eius
vt ibi inducit per locũ a speciali.fallit qñ fuit facta traditio ex
causa matrimonij in qua licet ipse tradens possit penitere re
integra non tamen heres eius qõ est valde singulare: et sic est
casus in quo est deteriozis conditionis heres ꝙ defunctus.Et
ꝛ alius.ff.de fer.exp:os.l.ij.vel.iij.contra est regulariter.vt.l.be
redem.de regu.iur.

2 ☞Licet procurator ignoret renouationez mandati nõ tamẽ
transfert dñium rei domini sui.
Quid in actu qui dependet ex voluntate procuratoris.

! **Sed si quis donaturus.** †Quanda
tum re in
tegra morte mãdantis expirat.ꝛ si post finitũ mãdatũ donata
rio tradaꝫ dñium nõ transfert nec donatio ꝓficitur.b.d. Et in
isto.ff.Bar.tractat materiã qualiter morte mandãtis finiatur
mandatũ quã tangit hic glo.mag.ꝛ Ly.in.l. mandatũ.C. mãdati.ꝛ dixi ego multopienius.in.l.si.ff.de soc.quã repetij. ¶In
tex.ibi dederit.i.tradiderit:nõ em̃ transtulit in ipsum dñũ.vt
in gl.i. ¶In tex.ibi nõ fieri pecuniã dñi mei cõstat supple:ꝛ p
2 ꝙ res donatio nõ ꝓficitur. ¶† No.ergo hic ꝙ hz procurator
ignoret renouationẽ mãdati nõ tñ transfert dñium rei dñi sui
ratio est

ratio est qz translatio dñij nõ poterat fieri inuito dño vel sine
eius volũtate:vt.l.id qõ nostrũ.de reg.iur.ꝛ sic nõ depẽdebat
ex ptãte procuratoris reuocati:volũtas aũt domini veteris fi
nitę est p mortẽ vt.l.iij.ff.depositi.ꝛ volũtas noui dñi.i.bere
dis nõ adest merito non transferꝫ secus in actu q dependet ex
ptãte procuratoris vt si qs mãdauit titio ꝙ mihi venderet vel a
me emeret.nã cõtractus iste perficiꝫ ex cõsensu ipsius procura
toris:ꝛ iõ si ignorat reuocationẽ mãdati cõtrahẽdo vz cõtract
quo ad hoc vt ipse procurator obligeꝫ:ꝛ dñs vel heres eius te
neatur ipm indẽnem cõseruare iz nõ possit transferre dñium:
vt.l.si mandassem.ff.man.de renun.in glo.mag.

2 ☞Causa finalis ꝛ impulsiua quomõ cognoscanꝫ ꝛ ꝙ in qua
tuor casibus censeatur causa finalis.ꝛ.nu.3.

3 Defectus cause impulsiue nõ facit resolui contractum.
Quid in causa fina.

1 **Si titio decem.** †Defectus cause cõcernẽtis
fauorẽ donatarij tantũ facit
resolui donationẽ si donans nõ erat als donaturus als secus.
2 h.d.cũ.l.seq.ꝛ semp alleg.de cã finali ꝛ impulsiua quõ cogno
scantur de hoc tangit hic Barto. ¶Et notandũ ꝙ in quatuor
b casibus censẽt cã finalis:[b] ꝛ sic eius defectus inducit repetitio
nem.primus qñ cõstat ꝙ donator vel testator nõ erat als dona
turus vel relicturus etiã si concernat merum fauorẽ legatarij
vel donatarij nõ tñ ipso iure:vt bic:ꝛ tunc hz vim conditionis
vt ex isto tex.colligiꝫ non ꝙ impediat acquisitionẽ dñij statim
fieri:sed qz eius defectus facit resolui acquisitionẽ. ita intelli
git istũ tex. vide scribẽtes in.c.verũ.de cõdi.ap. ¶Scõs casus
est qñ cã fuisset apposita cõditionaliter nõ modaliter:vt do ti
bi centũ vel lego si tichõ emeris:ꝛ tunc transferꝫ dñium ante
q̃ fit impleta cõditio facit.l.cedere diẽ.de verb.sig.ꝛ.l.demon
stratio.ff.qõ aũt iure.de cõdi.ꝛ demõ. ¶Tertius casus est qñ
nõ cõcernit fauorẽ legatarij vel donatarij tantũ:sed testatoris
vel donatoris vel cuiusdã tertij vel migtim donatarij ꝛ tertij
seu donatoris:vt no.in.l.titio centum.in ꝓin.de cõdi et demõ.
¶Quartus casus est qñ cõcernit tantũ fauorẽ legatarij vel do
natarij: sed erat causa pia.vt dotis.l.cũ bis.ff.si mulier.de con
di.inde.ꝛ pbatur in.l.ꝑfectitia.ff.si quis certam.vbi is q donat
c.vt illa in dote denꝫ repetit si non denꝫ:ꝛ sic illa cã p:esumit fi
nalis:vt.l.si ego.ff.eo.tit.de iure dot.ꝛ.l.pe.ff.si.C.eo.de qua
3 glos.mag.in fi.opponit.ꝛ.l.si ego.in ꝓin.de iure do. †Aliasdz
cã impulsiua cuius defectus non facit resolui contractũ:vt in
ista glo.ꝛ.d.l.titio centũ.in ꝓinc. ¶Predicta in cã de futuro
que nõ est ꝓpriecã:vt not.in.l.damus.de cõdit.indeb. In cã
aũt de preterito qõ iure fit.dic plene p Bar.in.d.l.demonstra
tio.ff.qõ aũt iure. ¶An aũt defectus cause finalis faciat gene
raliter cessare effectũ iuxta illud cessante causa ꝛc.vide plenissi
me p Ly.ꝛ Bal.in.l.generaliter.C.de epi.ꝛ cle. ¶Queritur
in casu huius.l.in primo fuerit donatio simplez ꝛ vera videtur
ꝙ nõ qz fuit ob cãm:vt.ff.l.pgi.ver.itẽ.cũ ꝛ tarij putoverius
qz nõ respicit fauorẽ dantis:ꝛ sic fuit motus ex mera liberali
tate nõ sub spe premij ꝛ effectus est magnus:qz nõ posset revo
care si ille vellet emere:secus si non esset ꝓpria donatio:sed ob
cãm datio:ꝛ sic est cõtractus innominatus qz haberet locum:ꝛ
de hoc videt casus.ff.de pac.l.si cũ fundum.

2 ☞Si in donatione apponunt hec verba ꝙ ꝓpter bene me
rita ꝛ seruitia que impendit ꝛ in futurum sperat impendi an
hec erit pura donatio et indigeat insinuatione si merita non
ꝓbantur equiualentia.

3 Qñ fit cessio ex cã donationis ꝛ hz ꝓpter eius benemerita et
seruitia an valeat cessio si merita nõ ꝓbantur.

1 **Affectionis gratia.** †Not.i ista.l.
ꝙ si reperit i
instrumento ꝙ titius mot[a] affectione quã habebat
ad seium:qz erat suus consanguineus vel amicus
vel ꝓpter eius benemerita donauit sibi centũ ꝛc.ꝙ ista est do
natio simplez.ꝛ iõ requirit insinuatio si est vltra quingẽtos au
reos videbaꝫ cõtrariũ:qz nõ mouet ex mera liberalitate:vt eã
exerceat:sed affectione:ꝛ ex benemeritis.ergo ꝛc.vt.ff.eod.l.j.ꝛ
qõ ibi no.in gl.q̃ incipit eius intuitu:sed illa glo.loquit qñ qs
mouet ex affectione quã quis hz ad illud qõ sperat fieri p do
natarium.vt.l.hoc iure.in fi.ff.eo.hic ex affectione quaz hz ad
2 personã donatarij q̃ est cã:vt exerceat liberalitatez. ¶Item
videt contra oũ dicit bene meritis.ff.eo.l.aquilius.ꝛ.l.si pater.
sol.ibi qñ descendit ad speciẽ meritoũ ꝛ etiã ꝑbanꝫ esse vera
ꝛ tunc dz remuneratio:ꝛ non indiget insinuatione.hic vero lo
cutus fuit in genere nec aliter benemerita ꝓbanꝫ:ꝛ hoc not.
qz quasi in oibus donationibus cõtinent hec verba ꝙ ꝓpter
eius benemerita ꝛ seruitia que impendit:ꝛ in futurum sperat
impendi ꝛc.naz ista verba non faciunt quominus sit pura do
natio:ꝛ sic indigeat insinuatione si merita nõ ꝓbantur equi-

3 ualentia. ¶† Et ꝓpter hoc his diebus cõsulendo dixi contra
Bar.q in.l.per diuersas.C.man.dubitat quando sit cessio ex
cã donationis:ꝛ dicit ꝓpter eius bene merita ꝛ seruitia vtrũ
valeat cessio si merita non ꝑbantur ꝛ dicit se dubitare: qz ista
verba mutant titulũ.i.dicere qz apparet ex eis ꝙ noluit facere
puram ꝛ simplicẽ donationẽ.sed remunerationẽ:si ergo nõ ꝓ
bantur merita nõ est simplex donatio:qz noluit nec remunera
tio:qz nõ potuit.ꝛ sic remanet cessio sine titulo. ꝛ per cõsequẽs
nulla vt ibi.illud voluit dicere Bar.licet loquatur obscure et
ideo dicit se fecisse illa verba de pluribus instrumentis remo
ueri.Bal.dicit ibi ꝙ nõ debuit dubitare:qz imo valet ꝛ idem
iz in.l.si.contra Bar.C.ne liceat po.rationes tũ sue nõ tollunt a dubitationẽ Bar. ¶Ego dixi ꝛ dico ꝙ valet ꝛ reputatur sim
plex ꝛ pura donatio ex quo merita non ꝑbantur[c] p istã.ꝛ boc
idem videtur ipse voluisse in.l.si donatione.C.de col.

2 ☞Qñ in locatione miscet factũ cũ translatione. dñij si illud
factũ venit principaliter in ꝓtractu dicit locatio ꝛ si principa
liter venit dñij translatio diceretur emptio ꝛ venditio.

1 **Quisarum.** †Quivolente dño de fundo
ipsius aliqd eximit ex cã ha
bili vel trãsferendũ dñium statim efficit dñs:nec ex
penitẽtia dñi reuocat dñium vel asportare ꝓhibet
iz si penitentia superueniat anteq̃ eximat nõ efficit dñs postea
eximendo nec asportare potest.b.d. ¶Et primo loquit qñ per
misit ex causa donationis vsq; ibi.sed si is. ¶Secundo qñ ex
causa emptionis vel conductionis.Dubitatio primi dicti erat b
quia dñium nõ trãsferꝫ sine traditione:iz certe hic censẽt inter
uenire ficta traditio eoipso qꝫ egremit domino volente vt bic in
ver.qz quodãmodo.simile.j.eod.l.absenti.in.ij.rũb. vbi inter
uenit ficta traditio. ¶Sed in scõo casu erat dubitatio:qz q se
mel permisit mihi vt eximã de fundo suo videbatur non posse
postea penitere etiã anteq̃ eximam:vt.ff.de aqua plu.arcen.l.
in diem.cum bis que ibi dixi:sed certe verum est ꝙ nõ põt quo
minus mihi teneatur ad interesse:vt.ff.de dolo.l.si cũ mihi.sed
bene potest quo ad hoc vt nõ efficiaꝫ dñs per.l.id qõ nostrũ.ff.
de reg.iur.ꝛ per id qõ dixi.ff.eo.l.ij.sed si quis donaturus. naz
et si quis vendat mihi rem suam non potest penitere quomi
nus mihi teneatur tradere.ꝛ etiã ad interesse si non tradat ꝛ tñ
fine sua voluntate non possum effici dñs rei:vt.j.de acqui.pos.
l.ex stipulatione. ¶In glo.que incipit si predium ibi.i.non so
let vult dicere glo.quod titulus locationis nõ est sufficiens ad
trãslationem dominij rei ꝓncipaliter locate:sec alterius rei si
2 bi coherentis sic. ¶† In glos.ibi vel dic locat opus Bar.mul
tum no.istam glo.ꝙ quando in locatione miscetur factum cuz
translatione dominij illud factum venit principaliter in cõtra
ctu dicit locatio:sed ecõuerso si principaliter veniret dominij
translatio diceretur emptio ꝛ vend.istud melius ipse declarat
in.q.sua q̃ incipit publicanus. ¶Et de primo dicto ponit exẽ
plum per.litem si pretio. ff.ij.ff.loca.vbi si locasti mihi opas
tuas ad faciendum edificiũ in fundo meo tuis sumptibus ꝛ la
pidibus:licet faciendo trapsferas in me dñium ꝛ lapidũ ꝛ edi
ficij:qz cedunt solo dicitur tamen locatio:qz ꝓncipaliter ve
nit factum.ſ.opera ꝛ translatio dñij venit in consequentiaz qz
cedit solo meo.de secũdo ponit exemplũ.in.l.ij.eo.ti.vbi si au
rifex locat operas suas ad faciendũ alicui opus de argẽto vel
auro suo dicitur potius venditio:qz non transfertur dñiũ nisi
ipso tradente:ꝛ sic non venit in consequentiã rei mee.ſ. princi
paliter:opera vero in consequentiam.

2 ☞Donare est perdere.
Donatio nõ dicit esse de administratione ꝛ sic babens liberã c
administrationem nõ potest donare.

3 Si ꝑcessum est potestati liberum arbitriũ non põt tñ ius al
terius ledere vel tollere ꝛ qd veniat sub istis verbis vel non.

4 Ad hoc vt filiussa.possit donare rem peculij ꝓfectitij cũ req
ratur specialis concessio satis dicitur specialis si concedit sibi
ꝙ donet licet non dicatur cui.
Ubi requiritur mandatum ad petendum restitu.in integruz
sufficit ꝙ hoc dicatur in instrumẽto licet nõ dicatur in qua cã
vel contra quem.

5 Verbum donare vel donatio simpliciter an intelligatur in
ter viuos.

1 **Filiusfamilias donare.** †Si filiꝰ
familias etiam si habeat liberam administrationez
peculij ꝓfectitij non potest rem peculiarem dona
re nisi habeat specialẽ et exp:essam permissionem patris vel
etiam tacitam qua resultat si subest iusta causa donandi vel ex
qualitate donantis ꝛ donatarij. ¶Item concessio de donan
do intelligitur de donatione inter viuos non de donatione
causa mortis.Ifes vero castrensis peculij vel quasi bene potest

ee

c ¶Nõ ꝓbanꝫ.idẽ tenẽt dñi de ro.
deci.j.in ordine.
de alie.iud.mu.
cã facta in anti
quis in vltimis
verbis referẽtes
Bar.tenere 3iũ
Qld.ff.vbi.dicit
ꝙ nõ dz donatio
ob cãm nisi desẽt
derek ad spẽ me
ritoũ sed rema
net simplex ꝛ pu
ra donatio.

a ¶Per pactuz Adde Ang.ff. cclxxviij.

b ¶Preiudicare. Sz sibi ꝑiudicat vt ipo vinẽte nõ habeat emolumentũ donationis ſm Lud.ro. cõi.cclxxxiiij. ꝛ qñ delictũ plati noceat ecclesie. vide p Qld.cõsi. xciij.

c ¶Donatario Adde hic oino q̃ voluit ancha. 6 consi.lxxv.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

donari sine permissu patris.b.d.tota.l.notabilis et magistra.

2 ¶No.i.in princ.q donare est perdere.ꝛ ad hoc alleg. ¶Item donatio nō dicitur esse de administratione.ꝛ ideo licet qs habeat liberam administrationem ab homine vel a.l.vt tuto.vel cu.non posset donare:[a] q donando non dicit administrare:ad hoc.ff.de cura.furio.l.ab agnato.cū concor.ibi. no. Et istū tex. inducunt doc.ꝙ si sit concessum potestati liberum arbitriū[b] nō possit ꝓpterea ius alterius ledere vel tollere circa qō Bar. hic plura dicit quid veniat sub illis ẏbis. Et adde ꝙ tūc ipse potestas non tenet nisi de solo dolo vt idem Bar.no.in.l.in vēditione.ff.j.ff.de bo.auto.iudi.pos. ¶Item ꝙ debet seruare iura ꝛ etiam statuta in casibus ab eis decisis:ꝛ sic nō debet vti arbitrio in illis:sed in non decisis.vt no. ℣y.in.l.ex imperfecto. ff.de leg.iij.ꝛ Barto.in.l.j.C.de legi.ꝛ Inno.in.c.i.de cōsti. Nec potest prolōgare tēpus instantie ꝛ post tempus lata sententia non valet:vt no. Bar.in.l.si in leg.in princi.ff.loca.vbi videtur tex.nec pōt ꝓferre iniquum equo si hoc tendat in preiudiciū alterius aꝛs secus si sibi bonū videtur ex aliqua cā. arg.in.l.ō quidam.de leg.iij.ꝛ not. Bal.in.l.si quis maior.C.de transac.et vide qō no.per eundē in.l.milites.C.de testa.mili. ¶Et nō potest facere aliquid qō fit lege ciuili vel pretoria prohibitum vel bonis moribus.vt.ff.de test.mil.l.si a milite.ff.edictum.ꝛ ideo non pōt aliquē condēnare ad perpetuum carcerē virtute talis arbitrij:q; hoc est prohibitum.l. vt.l. incredibile.C.de penis.

4 ¶Item no.in ver.nonnūq cum requiratur specialis concessio.vt possit donare satis dicitur specialis si conceditur sibi ꝙ donet.licet non dicatur cui.Et ideo ybi requiritur speciale mādatum vt ad petendū restitutionē in integ.sufficit ꝙ hoc dicat in instrumēto.l3 nō dicat in qua cā vel cōtra quem: hic ꝛ multis locis idem t3. ¶Ultimo no.diligenter in verſi.sed ēn qō verbū donare vel donatio simpliciter intelligit donatio inter vinos nō cā mortis:q; in dubio verba intelliguntur ſm propriā significationē.vt.l.j.ff.q imperpetuū.si ager vect.vel emphy.pe.Sed ꝓprie donatio est inter vinos.vt in l.j.ff.eo.ꝛ hoc siue ab hoīe siue a lege ꝓferatur ſm doc.l3 gl.ſup verbo donare dicat contrariū per.l.si alienarū.ff.donationis.de verb.signi.sed nō ob.q; verbū donatio pōt sumi in genere:ꝛ tunc cōprehendit oēs species donationis ita intelligitur ibi.item in specie.ꝛ tunc locū h3 quod.ff.dicit.

2 ¶Si qs inhabitauit domū meā nō precedente locatione tenetur mihi ad pensionē consuetā ac si locatio precessisset. Si loco tibi fundū l3 respectu fundi dicaꝛ locatio ipsi tū fructꝰ videntur vēditi ꝛ merces dicitur pretium fructuum.

3 Cū emuntur gabelle vel passagia seu ꝙducuntur an debeat fieri remissio mercedis si nihil fuit perceptum.

Inædibus alie. †Donatio pōt cōsistere i quolibet emolumento etiā incorporeo.b.d. ¶Videbatur ℨium q; donatio ē doni datio:vt.ff.ti.j.l.senatus.ff.donatio.ꝛ datio est dominij transactio.vt.l.ff.ff.de cōdi.ob cām que nō vadit in istis emolumentis corporeis.ꝛ ista potuit esse ratio dubitandi:sed respondetur ꝙ censetur donari estimatio illius emolumēti que in rebus corporalibus consistit:ꝛ hoc vult iste tex. ¶Et facit iste tex.ꝓo eo qō no.℣y.in.l.excepto.C.locā.ꝙ si quis inhabitauit domū meā non precedente locatione teneatur mihi ad pensionē consuetā acſi locatio precessisset:q; censetur ad ipsum peruenire de meo tātum quantū emolumētum habitationis:ꝛ ꝙ conuentus rei vendicatione sicut tenetur restituere fruct. perceptos:ita ꝛ pensionem domus que loco fructuum habetur.arg.hic. ¶Ultimo not.glo.j.ꝓo eo qō digi.in.l.cotem.ff.qui maximos.ff.ti.j.ꝙ si loco tibi fundum:licet respectu fundi dicatur locatio:ipsi tamen fructus videntur venditi.ꝛ merces dicitur pretium fructuū sicut hic domus dicitur cōmodati vel precario concedi qñ gratis conceditur habitatio.vt in gl.sed emolumentū habitationis dicit donari.et sic est ℨtractus mixtus.vt etiā dicit.j.eo.aristo.ꝙ ō est vtile ad illam.q.cū emuntur gabelle vel passagia seu conducūtur vtrū debeat fieri remissio mercedis si nihil fuit perceptum quia de contractu locationis natura est ꝙ fiat non ſic de natura cōtractus emptionis dicyt ibi digi.ꝛ istam glo.adde ad ibi not.ꝛ.ff.eo.l.ſi qui ſagum.

Errebus donatis. †Cum donatur fundus ℨtum ad effectū insinuationis inspicitur estimatio fundi non fructuū q; postea recipiuntur. Sed ſi donantur fructus sit estimatio ipsoꝝ fructuum.b.d.ſm ꝓmam lectu.notabilē.Et adde bonā.l. ad istā distinctionem.ff.de pactis dota.l.iiij.que incipit ſi conuenerit. ¶Scōm aliam lec.dicit ꝙ debitor ex causa donationis nō tenetur ꝓpter moram ad fructus rei donate ante lit.contesta. secus ſi sunt donati ipſi fructus. Ratio ꝓmi dicti est:quia iste est cōtractus stricti iuris.vt.j.eo.l.cum q.in quo nō veniunt fructus ante lit.contest.vt.l.cū fundus.ff.ſi cer.pe.ꝛ.j.eo.cū de donatione nisi petam.id qō meū est vel aliqñ fuit meū.vt.l.videamus.ff.ſi acti.cum ibi no.ff.de vſu.

1 **Quod filius.** †Si qs donat rem meā me volente. Ego video:donare.b.d.Intellige ꝙ ſi donat meo nomine ego ſolus video:donare.Si vero ſuo.ꝛ ego in hoc cōſentio video:ergo donare sibi et ipse alteri quod dic.vt.ff.eo.l.ij.in princ.

1 **Donari non.** †Donatio nō ō: nisi cū trāsfertur dōium actu vel habitu.b.d.in effectu vt ꝙ ſit de re cuius est cōmerciu m:nā ſi est donātis trāſfertur ſi nō est eius actus transferē habitu.qꝛ transferē vſucapiēdi ꝙditio:ꝛ h3 locū titulus ꝓ donato:sed ſi facit de re cuius nō est cōmerciū non v3:qꝛ nō transferē dōium actu vel habitu vt ſi fiat donatio de re ſacra vel religioſa.

2 ¶Si quis fuit electus ad aliquod officiū vel dignitatem an ſtatim ſit sibi ius acquisitum ꝛ non administratio quousq; ingrediatur officium.

3 Si qs fuit delegatus iudex iter alii quos vtrū ſtatim ſit sibi q̄ſi ta iurisditio anteq̄ rescriptū vel litere ꝓsententur.

4 Si constituī ꝓcuratorē aliquē absentē an ſtatim ſit ꝓcurator anteq̄ ſuſcipiat instrumentū mandati.

5 An possit mandatū reuocari anteq̄ ad absentē pueniat.

6 Si nuntius fuit ꝓstitutus ad ℨbendū ꝛ anteq̄ contrabat dōs reuocat an ꝙtractus postea factus valeat.

1 **Absenti siue.** †Donatio ꝓficitur inter absentes iteruēniēte traditione vera vel ficta:ꝛ cōcurrente voluntate donatarij:non aliter nisi traditio fuerit facta seruo eius cū intentione vt ſtatim dño acq̄ratur.b.d. ¶In text.ibi sed ſi nō:ꝙ indonatione nō ſufficit volūtas donantis:sed regritur etiā donatarij ꝛ hoc facit ꝓo eo qō digi.ff.eo.l.j.super glo.ꝙ l3 quis ſoluat indebite:ſi tū ille q recipit credit se recipere debitū non ꝓficitur donatio licet datum repeti nō possit ꝛ sic dicit irrenocabilis datio.ita d3 intelligi.l.cuius ꝓrrorem.de reg.iur. Sed cōtra de fine huius.l.ſol.ibi aderatvoluntas serui ipsius donatarij q̄ reputatur volūtas dñi:ꝛ etiā voluntas donantis ¶Item contra de eo qō no.in.c.ad aplice.de cle.excom.ministrante.per glo.qñ absens ꝛ ignorans ex̄cōicat ꝛ ſtatim ligat.ꝛ in.c.qō ob gratiā.de reg.iur.in mercu.ꝙ absens ꝛ ignorās puniatur beneficio.ꝛ qō no.Inno.in.c.q; cūctis.de cōcef.prebē.li.vj.qō absenti:ꝛ ignoranti aufertur iurisditio.Sol.illa iura loquuntur in actib⁹ tendētib⁹ in preiudiciū absentis ꝛ factis ab illo q pōt preiudiciū inferre etiā inuito.vnde nō regritur eius scientia:hic loquitur in actu tendente ad fauorem vel cōmodū absentis in quo requiritur voluntas eius:q; beneficium non confertur in inuitū. ¶Et hoc inducit ad.q.ſi qs fuit electus ad aliquod officiū vel dignitatēvtrū ſtatim ſit sibi ius acq̄situs ꝛ ignoranti[c] qō examinat hic Bart.qui distinguit vtrum erat officium ad qō inuitus pōt cōpelli ꝛ ſtatim est sibi quesitū ius sed administratio nō quousq; ingrediatur officiū.facit.l.obseruare.ff.ff.de offi.pcon.ꝛ qō no.in.l.publius.in princ.de condi.ꝛ demon.vide in.l.ꝓinatorū.de inrif.om.iud.sed ſi non poteraꝛ pelli nō est q̄situs ius niſi a tpe acceptatiōis:vt hic.Et a duertendum:qꝛ nō ſufficit hic ad notitiam absenti puenire nisi puniat mediante nuntio vel epiſtola donantis p gl.ſingu.in.l.cōſenſu.ff.de act.ꝛ obli.que tenet ꝙ vbicūq; pōt contractus fieri inter absentes regritur nuntius vel epiſtola ad coniungendas voluntates.ꝛ etiam glo.in.l.illud.de ſacroſan.eccle. ¶Inde eo etiam ad aliam.q.ſi quis fuit delegatus iudex inter aliquos vtrum ſtatim ſit sibi quesita iurisditio anteq̄ rescriptum vel litere ꝓsententur.et iste tex.facit ꝙ non:ꝛ hoc videturvelle Inno.in.c.ex ꝙstione.de resti.ſpo.Lyn.in.l.mandatum.C.mādata.in.ſ.ij.q.dicit hoc verum de iure canonico.sed de iure ciuili ſtatim est quesita iurisditio etiam ignoranti per.l.cū furiosus.ff.de iudi.qꝛ munus iudicandi est necessarium ꝛ non potest recusari.quando ſit a ſuperiore in subiectum.vt.l.munerum.ff.indicandi.ff.de mune.ꝛ bono.ꝛ no.in.l.j.C.qui ꝓ ſua iurisditione.ꝛ non tamen acquirit exercitium anteq̄ litere ꝓsententur: qꝛ ignorat ſe indicem.arg.in.l.quero.ff.de eo qui ꝓo tuto. Certe canoniſte dicunt ꝙ etiam de iure cano.est hoc verum[d] quicquid dicat Inno.per.c.cum ſuper eo.de appella.vbi appellatur iudex ante receptionem rescripti per glo.in.c.cum olim ff. ſemus.de ꝓuileg.que dicit ꝙ ſi rescriptum vel litere perdantur anteq̄ ꝓsententur facta fide de legato de tenore ipſarum poterit procedere et ita debet intelligi glo.que est in clemen.j. de procura. ¶Inducō etiam ad questionem de qua ibi per glo.ſi constituī procuratorem aliquem absentem vtrum ſtatim ſit procurator anteq̄ recipiat instrumentum mādati.ꝛ glo. ibi

videtur

videtur tenere ꝙ sic tamen nō habet exercitium:ꝛ sic non valet actus per eum factus niſi per dōm ratificetur.Bar. cōsuluit ꝙ nullo modo ſit procurator:qꝛ boc officiū non conferē in inuitū vt.l.inuitus.C.de procura.ꝛ in hoc differt a iudice delegato ni ſi recipiat instrumentū mandati vel niſi sibi ſit notificatum per conſtituentem mediante nuntio vel epiſtola etiam ſi aliūde per uenisset ad eius notitiā per predicta:l3 ℣y.quē ipſe reperedit cōſuleurit contrariū ꝙ imo ſit ſtatim procu. ꝛ istud ꝙ tenet Bart.not.etiā in Spe.de procu.ff.j.ver.quid ſi in ſtrumentum. Et per Archi.in.c.iij.de procura.lib.vj. ꝛ etiam in nouella. Et Federicus de ſenis in conſi.xxiiij.de iſta.q.tangitur per Bald. in.l.licet.C.de procura.ꝛ.l.de furtis.C.de fal.vbi videtur diſtinguere an conſtituens voluerit ꝙ ſtatim ſit procura.ꝛ tūc ſtatim erit absq; nuntio vel epiſtola vel transmiſſione inſtrumēti an de boc nō conſtet:ꝛ videtur velle ꝙ tunc ſit cum inſtrumentum

5 receptum,vel per nuntium aut epiſtolam per.l.qui absenti.ff.de acqui.poſ.in princ. ¶Et ex predictis patet vtrum possit reuocari anteq̄ ad absentem peruenīat in caſu huius.l.ꝛ certus est ꝙ ſic.qꝛ donatio non est perfecta:vt.ff.eo.l.ij.ff.ſed ſi quis donaturus.in contrariū.c. ſi absenti.de ꝓben.lib.vj.ſolu.ibi epiſcopus ex quadam necessitate habet beneficium vacans conferre. vt not.in.c.relatū.de ꝓben.in antiquis. ideo poſtq̄ contulit absenti non pōt penitere quouſq; ille pōt acceptare.sed bic donator voluntarie donat.ideo pōt reuocare anteq̄ donatarius

6 acceptet et nō ſit donatarius dōs. ¶Quid autem ſi nuntius fuit conſtitutus ad contrahendū:ꝛ anteq̄ contrahat dōs reuocat de boc est glo.in.l.j.in fi.ff.de cōtraben.emp.ꝙ contractus postea factus valet.Tu dic ſi queritur an possit transferre dominium poſt reuocationē:ꝛ clarum est ꝙ nō etiam ſi ignoret reuocationem:vt.l.ij.ff.ſed ſi quis.ff.eo. ¶Sed ſi querit an poſ

7 ſit contractum perficere quo ad obligationē,distingue aut fuit conſtitutus vt nuntius:ꝛ ſic habet cōcipere verba in perſona domini:ꝛ ex conſenſu domini perficitur cōtractus:vt.l.multū. C.ſi quis alteri vel sibi: et tunc non perficitur quia definit voluntas. Aut fuit conſtitutus: vt procura. et ſic habet concipere verba in ſuam perſonam:ꝛ ex ſuo cōſenſu perficitur. ꝛ tunc valet contractus:vt.l.ſi mandaſſem.ff.man.ꝛ ita pōt procedere glo.in.d.l.j.in fin. ¶Effectus est quia ex quo valet cōtractus ſi tradat rē licet nō transferat dominiū:vt.ff. digi traſſert tamen vſuca.cōditione de boc est caſus in.l.mandatū diſtrabendarū. ff.manda.

2 ¶Quod tribus concurrentibus id qō traditur procuratori falſo ſtatim acquiriraꝛ domino.

3 Quid in procuratore nō falſo ſi nō habebat mandatū generale ſine ſpeciale.

1 **Ami mihi dona.** †Cum res traditur illi q pōt mibi acquirere acquirit niſi ſi tradens boc intendat:l3 recipiens nō intendat.b.d.ꝛ ſemper alleg.ꝓpter gl. que est bic:de cuius materia plene per Ly.in.l.j.C.de acqui.poſ. Et intelligo iſtam.l.quando tradens ex̄preſſe dixit ꝙ tradebat vt mihi acquiratur ꝛ recipiens ex̄preſſe dixit ꝙ illo animo nō recipiebat:ſed vt acquiratur ſibi vel alteri vel mibi et alteri: potius enim inſpicitur voluntas tradentis qui potuit apponere rei ſue legem quam voluit: vt.l.legem.C. de pactis.iuncta l.absenti.ff.eo.Si autem ſimpliciter reciperet videtur recipere eo animo quo ſibi traditur fictione iuris.argu.in.l. ſi defenſor.ff.j.de interroga.actio.licet ipſe aliud animo gerat quia nō inſpicitur animus in mente retentus:vt.l.ſi repetendi.C.de cōdictio.ob cauſam. et perinde est acſi talis non eſſet. ¶In glo. magna que format quatuor contraria ſciendum est ꝙ prima tria loquuntur in procuratore falſo de quo non loquitur iſta.l. quartum vero de.l.res ex mandato. de acquiren. rer.domi. lo-

2 quitur de procuratore vero. ¶Circa primum est ſciendum ꝙ tribus concurrentibus id quod traditur procuratori falſo ſtatim acquiritur domino. ſcilicet quando ſemel habuit mandatum.licet fuerit reuocatum: quia non dicitur omnino falſus cū iuuetur primordio veritatis : vt.l. cum filius.ff. beres meus. de le.ij. ¶Secundō est ſi concurrat fauor liberationis. ¶Tertium est ꝙ ipſe recipiat bona mente: vt mibi acquirat.iſtis concurrentibus perinde ac ſi eſſet verus procura.et acquiritur miſti ſtatim; et contingit liberatio ipſo iure : et iſte est caſus: in.l. cum quis.ff.j.ff.de ſoln.de quo glo.opponit ſecūdo loco. ¶Alter vero iſtorum deficiente non acquiritur mibi ſtatim : ſed ſi recipit animo vt acquirat mibi acquiritur ſecuta ratibabitione. et iſte est caſus in.l.ſi ego.ff.de neg.geſt.ſed ſi alio animo nō acquiritur mibi.ſed ipſe furtum committit tradenti a quo dominium non recedit vt.l.falſus.ff.j.ff.de fur.de qua opponit gl.

3 primo loco.† Sed circa procuratorem verum ſi nō habeat mādatum generale ſiue ſpeciale:ſerua diſtinctionem glo.ſaluo ꝙ

inſecundo membro dum dicit ꝙ ſi alter ipſorum gerat in animo vt mibi acquiratur acquiritur nam boc est verum quando ipſe tradens gerit in animo vt bic.ſecus econuerſo ſi ipſe non gereret:ſed procurator gereret:quia debet inſpici volūtas tradentis in non acquirendo ſicut in acquirendo cum eadē ſit ratio contrariorum et per.l.id quod noſtrum.de regu.iur. et per l.absenti.in fin.ff.eod.ſm Lyn. et omnes in dubio autem dic vt ibi not.per Barto. nam in caſu illo potest loqui.l. res ex mandato.ff.de acquiren.rerum domi. vel dic ꝙ ibi conſtituit te procuratorem ad emendum tu emiſti[a] et non oſtendiſti mandatus nec dixiſti te emere procuratorio nomine meo. et ſic nec ycēdens videtur fuiſſe buius propoſiti: ſed credebat ꝙ emeres ꝓo te iſto caſu acquiritur tibi dominium : ſed actione mandati teneris mibi tradere:vt ibi.et.l.ſi ita quis.ff.ſcia.ff.de verbo.oblig. ſed ſi procuratorio nomine emiſſes ſtatim recta via acquireres

b tur mibi dominiū ꝛ poſſeſſio.[b] vt.l.procuratorem.C.de acqui. poſ.nō ſic quādo procurator ſtipulatur procuratorio nomine domini: qꝛ actio et obligatio querit ſibi ꝛ tenetur domino.credere vt.l.poſſeſſio quoq;.ff.ꝛ ſi poſſeſſio.de acqui.poſ.ratio diuerſitatis colligitur ex.l.ea que ciuiliter.ff.de acqui. rerum do. quia facilius acquiritur nobis per actum naturalem vt eſt traditio per quā acquiritur dōium ꝛ poſſeſſio ꝙ per actum ciuile: puta ſtipulando:ꝛ ideo ſi eſſet dare caſum in quo dōium queretur ſine traditione vt per pactū legis cōmiſſorie ꝛ adiectionis in diem:iuxta no.in.l.ff.eo.per tale pactū non acquireret dño:vt est caſus.l.j.C.per quas perſonas nobis acquirit:ſm letu.Petri.

1 **Vi alienum.** †Qui colit fundū alienū animo donādi non repetit expēſas.b.d. ¶Not.ꝙ eoipſo ꝙ qui colit fundū tanq̄ ſuum cū ſciat alienum videt facere animo donandi.Sed aduerte ꝙ tunc pōt deducere expenſas culture de fructib⁹ per.l.fundū.in princ.ff.fami.her.ſed quādo tāq̄ alienū ꝛ animo illi donādi non pōt etiam de fructibus expēſis deducere per banc.l.

2 ¶Donatio quādo censeatur facta in fraudē fiſci ꝛ an tūc ſit neceſſaria reuocatio.

3 Quid in donatione cauſa mortis ꝛ quid in donatione facta inter coniuges.

1 **Post contractum.** †Donatio facta per crimiſ nosum cuius bona veniebāt cōfiſcanda valet ſi condemnatio nō erat secuta.b.d.Sed secuta postea condemnatione reuocatur ſi facta fuit in fraudem fiſci:vt.ff.de iure

2 fiſci in fraudem ꝛ.j.tit.j.l.ſi aliquis. † Et cēſetur facta in fraudē ſi tunc iam erat accuſatus vel in crimine deprehenſus:vt.l.ſin. in princ.ff.de bis qui ſibi mortem conſci.ſm ℣y.ſed ſi maleficiū erat occultum vel nōdum erat commiſſum nō videtur facta in fraudem niſi ex aliquibus coniecturis quas Bar.bic multum bene et notabiliter proſequitur et ſemper remittitur ad eius dicta. Et vide bonam glo.in.l.res.C. de dona. inter virum et vxo. ¶Et notādum ꝓo ſummario huius materie ꝙ quatuor ſunt caſus in quibus iſta.l.procedit ſine dubio in eo quod prin cipaliter dicit. ſcilicet ꝙ donationes facte a criminoſo valent etiam irrenocabiliter. ¶Primus est quando de crimine nun ꝙ fuit accuſatus in eius vita:qꝛ crimen morte extinguitur : et babetur ꝓo non cōmiſſo niſi ſit tale de quo poſſit eius memoria accuſari poſt mortem vt leſe maieſta.vel berefis:vt.j.e.l.dones.ff.ſi.ꝛ.l.ex iudiciorum.de publi.iudi. ¶Scōs quando fuit accuſatus ꝛ fuit abſolutus:ꝛ ſententia cranſiuit in rem iudi. nam amplius cognoſci non poteſt: vt.l.licet. in fin.naucapo.ſtab.niſi doceatur de prenarratione primi accuſatoris vt.l. ſicut.ff. idem.de accuſa.j. ¶Tertius est quando crimen est tale ꝙ ex eo nō veniebat fienda cōfiſcatio bonorum: qꝛ tunc non est quod poſſit reuocare.fiſcus non.nec etiam beredes qꝛ non poſſunt venire contra factū defuncti:vt.l.cum a matre. de rei vendi.C. ¶Quartus est quando donatio non fuit facta in fraudem fiſci ꝙ quando fit infra apparebit. Et ex bis duobus vltimis caſibus valet irrenocabiliter ſi condemnatio fit ſecuta. ¶Sunt ꝛ alij quatuor caſus in quibus procedit iſta.l.a contrario ſenſu ꝙ ſi ſecuta fit condemnatio nō valet etiam ipſo iure et a principio ꝛ non est neceſſaria reuocatio. ¶Primus quando esſet facta poſt condemnationem que tranſmiſſet in rem iudicatam:ꝛ esſet crimen de quo veniret fienda confiſcatio bonorum qꝛ tunc deſijt esſe iam dōs bonorum vnde nō pōt donare:ꝛ ita intelligit gl.ſi.buius.l. ¶Scōs quādo esſet tale crimē ex quo ſtatim. essent bona cōfiſcata etiā ante ſniam vt leſe maieſta. vel berefis.qō dic vt.l.imperator.ff.de iur.fiſ.per ℣y.ꝛ Bar.ꝛ in caſu.l.cōmiſſa.ff.ti.j.ꝛ tunc ſnia condemnatoria requirit ad declarationem:qꝛ declarat retro fuiſſe donationē nullam. ſed ſi non

a ¶Donare.qñ habēs adminiſtrationē poſſit donare vide ſigno. conſi.xxvi.

b ¶Arbitriū.adde qd poſſit poteſtas p tale arbitriū.ℙe.de anc. ℨſil.clxvj.lu.ro. ℨſi.clxvij. Abb. ℨſil.xciij.ij.li.p Sig.ℨſi.cxx.ꝛ.cclxvij.p ſoz.ℨſ.cv.

c ¶Ignoranti.adō qō voluit old.ℨſ. lvij. an collatio bñficij facta absenti ſibi opituleꝰ añq̄ notitiaꝫ habeat ꝛ vide ꝙ voluit ro.ℨſi.cc. lxxxv.vbi ponit an donatio fctā absenti valeat ſi nō eſt nunti⁹ vel epla. ꝛ ꝙ voluit Jo.an. in addi. ad ſpec. in tit.de ceſ.act.in.ſ.ℨnr vbi ponit an ceſſio poſſit abſenti fieri et qō voluit anch. conſi. ccclxxxvij.vbi ponit an qs ſit familiarꝫ pape añ lras receptas familiaritatis.

d ¶Hoc est verū. firmat rota dec. ſuis.ccviij. de ꝓben.vbi dicūt ꝙ bñficia ſubcollectoꝝ añ.recept. lrarū officij ſunt ſedi aplice reſeruata eo qꝛ ꝙ gregoriū.gi.ordinatoꝝ añ.recept. lrarū officij ſunt ꝙ in ꝙlibet dioceſi eſſet vn⁹ ſubcollector ordinandus cui bñficia eſſent reſeruata : et q̄ ibi dicunt faciūt ad q.ſubſequentem de qua p eoſdez de.pcu. p frā.de are.conſil.lgviij.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

sequeretur snia non apparet de crimine. ¶Tertius casus est qñ post accusationē ppositam: & adnocationē bonorū propter ɔtumaciā facta esset donatio. vt.l.fi.j. de acq.re.in fi. ¶Quartus est qñ esset donatio de sui natura irreuocabilis vt manumissio serui. qz fortius phibetur. vt.j. de manu.l.qui pene. & in istis casibus secuta cōdēnatoria p quā declaratur donationes precedentes esse nullas poterit fieri executio cōtra donatariū absq; alia snia rescissoria donationis per executores fisci ad hoc deputatos. ¶Est & alius casus in quo ista.l. procedit cū limitatione dum dicit q donationes valent vt intelligatur. scz ipso iure tñ non in effectu: qz reuocantur & hoc qñ sumus extra casus predictos: & apparet q si sint facte in fraudem fisci timore condēnationis criminis: vt.j.ti.i.l.fi aliquis. in fi. de iure fisci.l. in fraudem. & hoc cōtingit qñ secuta est cōdēnatio: & ex crimine facta erat ɔfiscatio bonorū & donatio erat facta ante condēnationem. presumitur aūt facta in fraudē qñ fuit facta post accusationē institutā vel qñ ante sed erat deprehensus in crimine vel crimē erat notoriū. vt. ff. digi ſm Dy. vel qñ erat occultum tñ donatio fuit fctā clam. nā ex hoc resultat presumptio fraudis. ar. in. l. fi. ff. de ritu nup. vel fuit facta de omnibus bonis. arg. in. l. oēs. ff. lucius. que in frau. cre. vel fuit facta coniūcte persone. arg. in aut. quibuscūq; modis. C. de sac. san. eccle. & hoc qñ fuit facta post delictū cōmissum. Si vero ante tunc ad hunc Bar. dicit si extant predicte coniecture videri fuisse factaz in fraudē & cogitatione futuri delicti. ¶Adhibi videtur bocve

a rum nisi delictū fuerit secutū statim[a] post donationem factam ar. in. l. ventri. in fi. de priuile. cre. & l. q concubinā. ff. res amotas. ff. re. amo. & qō no. in. c. officij. extra de clec. vel nisi tempore donatiōis subsisteret inimicitia capitalis: als licet fuerit facta donatio de oībus bonis vel coniuncte psone non puto videri factā cōtēplatione futuri delicti & quo nulla erat spes et bis casibus secuta snia non reuocat donatio ipso iure nec pōt fieri executio cōtra donatariū: fed opz & per procuratorem fisci agat ciuiliter reuocatoria: & ferat snia rescissoria donationis. vt insti. de act. ff. item si qs in fraudem. predicta in donatiōe inter viuos. Donatio vero cā mor. siue fit facta ante crimē commissum siue post. Itē siue sit facta in fraude siue non. Item siue ex crimine fuit facta bonorū cōfiscatio siue nō: si tñ erat capitale per qō perdebatur vita naturalis libertas vel ciuitas rescindit ur sicut quelibet alia vltima voluntas. vt.l. eius qui. ff. de te sta. & iste est casus in. d.l. si aliquis. j. ti. j. cuz habeat vim vltime voluntatis. Donatio vero inter coniuges q illi similatur in aliquo: qz pōt reuocari si illa fuit in fraudez dic in oibus & per omnia. idē qō digi. ff. in alijs donationibus nec tunc bz locuz l. res que. C. de do. inter virū & vxo. nā si alie retractant fortius illa que a principio nō bz subsistentiā: sed si fuit facta ante crimen cōmissum: & cessante suspicione fraudis: tunc bz locū illa l. notabilis. qz p condēnationē subsecutā nō irritatur. imo aliqñ confirmat sicut per mortem naturalē qñ ex condemnatione maritus factus est seruus pene. Si autem nō est factus seruus sed perdit ciuitatē tunc nec irritatur nec ɔfirmatur sed est in pēdēti quousq; maritus viuat naturaliter. & pōt p eundē reuocari vt est casus singularis in. l. sed si mors. ff. de do. inter virū et vxo. & si reuocatur bona nō ptinebūt ad fiscū ad quē transiuerunt alia p confiscationē. sed ptinebūt ad cōdemnatū q pōt acgrere de nouo: vt. l. fi tibi. ff. is cuius bona. ff. mādati. & ita sing. no. Bal. C. de egcep. rei iu. in. l. executor. gviij. col.

2 ¶Verba enuntiatiue emissa in vltima voluntate qñ non inducant dispositionem. & nu. 4.

3 Quid in contractibus.

4 Si duo fratres diuiserūt bona paterna pacto appositō q nullus alienaret partē suā ad hoc vt si decederet sine liberis ad superstitem pueniret an ex istis verbis possit supstes petere bona si alius decessit sine liberis relicto herede extraneo.

1 **Ex hac scriptura.** †Verba ennuntiatiua emissa

b in vltima volūtate[b] in preiudicium heredis principaliter ꝑpter se disposītiones inducunt. b. d. Dyn. ¶In tex. ibi mecū habui. i. habere me cōtigerit. & sic ponitur preteritū. p futuro: als videret loqui post mortē. ¶In tex. ibi donasse ꝑpter illud verbū ista. l. fuit posita in hoc titulo. qz testator fuit vsus hoc verbo: non tñ qz ex hoc inducatur donatio causa mortis vel inter viuos: lz quidā dixerit vt not. in princi. gl. mag. qz in illis requiritur presentia vel consensus vtriusq; patris: vt. j. ti. i. l. inter mortis. & ff. eo. ti. l. absenti. & ex hoc non apparet q isti liberti fuerint presentes vel q ɔsenserint: video solū inducitur legatū vel fideicōmissum in qbus non regritur presentia legatarij. vt. l. cuz pater. ff. donationis. de leg. ij. & cui legato conuenit hoc verbū donatio. vt. l. legatum. de do. eo. ti. & fuerunt ista verba ꝓlata in vltima voluntate nec etiā inducitur pbatio donationis inter viuos qō qdam dixerunt: vt bic in glo. post ꝓin. ibi vel qz. nam tunc nō agereť ex hac scriptura: sed ex donatione precedēte pbatione p hanc scripturam cui ius ɔtulit litera nec oīum pertineret ad istos liberos ex sola donatione vel ex bis verbis non secuta traditione: vt. j. e. l. nuda. perinde ergo est acsi p ista verba testator legasset istas vestes: qz sunt verba enuntiatiua propter se principaliter pro

2 locatione. & ad hoc alleg. ista. l. ¶Hoc recipit plures limitationes. qz primo est verū nisi possint restringi ad aliqd aliud q̄ qō superius dixisset: vt. l. lucius. ff. filiam. ad treb. ¶Secunda est q inducunt dispositiones quatenus significationes verborū patiūtur nō vltra. vt. l. titia. ff. caius. de leg. ij. ¶Tertia est: qz tunc inducunt dispositiones quando sunt directa ad beredem grauatum: bic secus si ad legatarium oneratum quia videntur prolata gratia adulationis: vt. l. generali. de vsufru. lega. in ꝓin. ¶Quarta est quia tunc inducunt dispositiones q ex certa scientia sunt plate. secus si per errorem. vt. l. j. C. de fal. cau. adiec. leg. ¶Quinta: qz tunc inducunt qñ tendunt in preiudicium eius. qz tunc testator pōt grauare als secus: vt. C. de testa. l. verba. & arbitrium tute. l. j. ¶Sexta est q inducunt qñ sunt expressa vt bic. secus si tacite subintellecta nisi interuenerit iuramentū. vt. l. t. oēs. cū aut. ibi posita. C. de ꝓba. ¶Septima & vltima qz inducunt qñ exprimit certa res vel quantitas: als etiā si esset verba dispositiua non valerent. vt. l. cum post. ff. gener. de iure dotiū. & iste est casus ſm vnā solu. quā bic ponit glo. in. l. titia. in ꝓin. ff. de leg. ij. de qua gl. opponit secūdo loco. ¶Si autem verba enuntiatiua nō ꝑferuntur ꝓnci palter ꝑpter se. sed ꝑpter aliud tunc loquuntur leges allegate in gl. pro cōtrarijs q pōt contingere pluribus modis. Dicmo qñ per modum conditionis. & tunc non inducunt dispositiones siue fit conditio expressa. vt. l. ex facto la picola. ff. de bere. insti. siue tacita. vt. l. titia. de leg. ij. in ꝓinc. Scōm aliam solu. & ita loquitur primū & secūdū contrarium glo. nisi in aliquo antecedenti sine quo verba stare nō possunt. vt. l. proculus. de vsufru. Aliquando emittuntur p modum cause de preterito & tunc inducunt dispositiones quo ad effectum excludendi illuz ad quem sunt directa si eius odio plata sunt. vt. l. qui volebat ff. de bere. insti. vel alterius per illum ad quem directa sunt si eius fauore fuerunt plata: qz pariūt libertas vel ciuitas rescindit ur sicut qualibet alia vltima voluntas. vt. l. eius qui. ff. de te sta. & iste est casus in. d. l. si aliquis. j. ti. j. cuz habeat vim vltime voluntatis. Donatio vero inter coniuges q illi similatur in aliquo: qz pōt reuocari si illa fuit in fraudez dic in oibus & per omnia. idē qō digi. ff. in alijs donationibus nec tunc bz locuz l. res que. C. de do. inter virū & vxo. nā si alie retractant fortius illa que a principio nō bz subsistentiā: sed si fuit facta ante crimen cōmissum: & cessante suspicione fraudis: tunc bz locū illa l. notabilis. qz p condēnationē subsecutā nō irritatur. imo aliqñ confirmat sicut per mortem naturalē qñ ex condemnatione maritus factus est seruus pene. Si autem nō est factus seruus sed perdit ciuitatē tunc nec irritatur nec ɔfirmatur sed est in pēdēti quousq; maritus viuat naturaliter. & pōt p eundē reuocari vt est casus singularis in. l. sed si mors. ff. de do. inter virū et vxo. & si reuocatur bona nō ptinebūt ad fiscū ad quē transiuerunt alia p confiscationē. sed ptinebūt ad cōdemnatū q pōt acgrere de nouo: vt. l. fi tibi. ff. is cuius bona. ff. mādati. & ita sing. no. Bal. C. de egcep. rei iu. in. l. executor. gviij. col.

2 ¶Verba enuntiatiue emissa in vltima voluntate qñ non inducant dispositionem. & nu. 4.

3 Quid in contractibus.

4 Si duo fratres diuiserūt bona paterna pacto appositō q nullus alienaret partē suā ad hoc vt si decederet sine liberis ad superstitem pueniret an ex istis verbis possit supstes petere bona si alius decessit sine liberis relicto herede extraneo.

1 **Ex hac scriptura.** †Verba ennuntiatiua emissa

b in vltima volūtate[b] in preiudicium heredis principaliter ꝑpter se disposītiones inducunt. b. d. Dyn. ¶In tex. ibi mecū habui. i. habere me cōtigerit. & sic ponitur preteritū. p futuro: als videret loqui post mortē. ¶In tex. ibi donasse ꝑpter illud verbū ista. l. fuit posita in hoc titulo. qz testator fuit vsus hoc verbo: non tñ qz ex hoc inducatur donatio causa mortis vel inter viuos: lz quidā dixerit vt not. in princi. gl. mag. qz in illis requiritur presentia vel consensus vtriusq; patris: vt. j. ti. i. l. inter mortis. & ff. eo. ti. l. absenti. & ex hoc non apparet q isti liberti fuerint presentes vel q ɔsenserint: video solū inducitur legatū vel fideicōmissum in qbus non regritur presentia legatarij. vt. l. cuz pater. ff. donationis. de leg. ij. & cui legato conuenit hoc verbū donatio. vt. l. legatum. de do. eo. ti. & fuerunt ista verba ꝓlata in vltima voluntate nec etiā inducitur pbatio donationis inter viuos qō qdam dixerunt: vt bic in glo. post ꝓin. ibi vel qz. nam tunc nō agereť ex hac scriptura: sed ex donatione precedēte pbatione p hanc scripturam cui ius ɔtulit litera nec oīum pertineret ad istos liberos ex sola donatione vel ex bis verbis non secuta traditione: vt. j. e. l. nuda. perinde ergo est acsi p ista verba testator legasset istas vestes: qz sunt verba enuntiatiua propter se principaliter pro

2 locatione. & ad hoc alleg. ista. l. ¶Hoc recipit plures limitationes. qz primo est verū nisi possint restringi ad aliqd aliud q̄ qō superius dixisset: vt. l. lucius. ff. filiam. ad treb. ¶Secunda est q inducunt dispositiones quatenus significationes verborū patiūtur nō vltra. vt. l. titia. ff. caius. de leg. ij. ¶Tertia est: qz tunc inducunt dispositiones quando sunt directa ad beredem grauatum: bic secus si ad legatarium oneratum quia videntur prolata gratia adulationis: vt. l. generali. de vsufru. lega. in ꝓin. ¶Quarta est quia tunc inducunt dispositiones q ex certa scientia sunt plate. secus si per errorem. vt. l. j. C. de fal. cau. adiec. leg. ¶Quinta: qz tunc inducunt qñ tendunt in preiudicium eius. qz tunc testator pōt grauare als secus: vt. C. de testa. l. verba. & arbitrium tute. l. j. ¶Sexta est q inducunt qñ sunt expressa vt bic. secus si tacite subintellecta nisi interuenerit iuramentū. vt. l. t. oēs. cū aut. ibi posita. C. de ꝓba. ¶Septima & vltima qz inducunt qñ exprimit certa res vel quantitas: als etiā si esset verba dispositiua non valerent. vt. l. cum post. ff. gener. de iure dotiū. & iste est casus ſm vnā solu. quā bic ponit glo. in. l. titia. in ꝓin. ff. de leg. ij. de qua gl. opponit secūdo loco. ¶Si autem verba enuntiatiua nō ꝑferuntur ꝓnci palter ꝑpter se. sed ꝑpter aliud tunc loquuntur leges allegate in gl. pro cōtrarijs q pōt contingere pluribus modis. Dicmo qñ per modum conditionis. & tunc non inducunt dispositiones siue fit conditio expressa. vt. l. ex facto la picola. ff. de bere. insti. siue tacita. vt. l. titia. de leg. ij. in ꝓinc. Scōm aliam solu. & ita loquitur primū & secūdū contrarium glo. nisi in aliquo antecedenti sine quo verba stare nō possunt. vt. l. proculus. de vsufru. Aliquando emittuntur p modum cause de preterito & tunc inducunt dispositiones quo ad effectum excludendi illuz ad quem sunt directa si eius odio plata sunt. vt. l. qui volebat ff. de bere. insti. vel alterius per illum ad quem directa sunt si eius fauore fuerunt plata: qz pariūt libertas vel ciuitas rescindit ur sicut qualibet alia vltima voluntas. vt. l. eius qui. ff. de te sta. & iste est casus in. d. l. si aliquis. j. ti. j. cuz habeat vim vltime voluntatis. Donatio vero inter coniuges q illi similatur in aliquo: qz pōt reuocari si illa fuit in fraudez dic in oibus & per omnia. idē qō digi. ff. in alijs donationibus nec tunc bz locuz l. res que. C. de do. inter virū & vxo. nā si alie retractant fortius illa que a principio nō bz subsistentiā: sed si fuit facta ante crimen cōmissum: & cessante suspicione fraudis: tunc bz locū illa l. notabilis. qz p condēnationē subsecutā nō irritatur. imo aliqñ confirmat sicut per mortem naturalē qñ ex condemnatione maritus factus est seruus pene. Si autem nō est factus seruus sed perdit ciuitatē tunc nec irritatur nec ɔfirmatur sed est in pēdēti quousq; maritus viuat naturaliter. & pōt p eundē reuocari vt est casus singularis in. l. sed si mors. ff. de do. inter virū et vxo. & si reuocatur bona nō ptinebūt ad fiscū ad quē transiuerunt alia p confiscationē. sed ptinebūt ad cōdemnatū q pōt acgrere de nouo: vt. l. fi tibi. ff. is cuius bona. ff. mādati. & ita sing. no. Bal. C. de egcep. rei iu. in. l. executor. gviij. col.

a ¶Statim. adde Pe. de anch. cō si. clvij.

b ¶Ultima volūtate. Adde vltra loca vulgaria ab ba. qñ. gi. eundē pau. qñ. clxxxix. p Signo. consil. clxvi. p Car. qñ. cxxx. p aleg. cōsi. lxxxij. iij. li. & qñ. vj. & xlvi. & lxxix j. li. ful. qñ. cxcvj. Audo. sing. suis fo. iiij. & fol. xvj. frā. de are. consi. xiij. & qñ. qñ. p lu. ro. qñ. clxxx. & ccl. & qñ. ccj. vbi dicit verba enū tiatiua. l. dispositionē nō inducere alleg. fede. consi. xxj.

acceptilatio est liberatio verborū. vt insti. quib. mo. tol. oblig. ff. ij. alie vero nō. lz sint de iure ciuili. vt bic ptz. Bar. tñ in. l. iuli. de cōdi. inde. dicit q ex snia oritur obligatio naturalis de iu regen. eg illa equitate seu precepto iuriſgen. q maioribus pareamus. vt. ff. de insti. & iur. l. veluti. & l. vt vim. licet qdam dicāt q non oritur obligatio naturalis: sed tantū ciuilis cum sint in dicta de iure ciuili: vt. l. ij. de ori. iur. post ꝓin. ¶In glo. ij. ibi respondeo remanet actio ex sententia ista glo. cōter reprobatur: qz cum acceptilatio habeat vim solutionis. vt. j. de noua. l. qui rem. ff. si. sicut p veram solutionem ambe obligationes tolluntur. vt. d. l. si rem. ff. j. ita & per acceptilationem. vt. l. non solū ff. j. de libe. lega.

2 ¶Donatio an sit contractus innominatus.

3 Quod possit esse vnus cōtractus partim noiatus & partim innominatus: & cuius nature sit.

4 Si dedi tibi libram meum pro tuo & etiam pro decem q̄ mihi dedisti an sit contractus permutationis tantum vel venditionis vel mixtus.

5 Quid si expresse dixerim q vendidi libram pro libro tuo & p ex. & nume. 6.

6 Emphyteota an possit permutare ius suum vtile irrequisito domino directi dominij.

1 **Risto ait cum.** †Quatenus contractus ɔtinet donationem nō bz locū in ipso peniten

2 tia ad hoc alleg. †Et p ista. l. tenet Bart. in multis locis q donatio sit ɔtractus noiatus: qz si esset innoiatus haberet locū penitētia re integra. vt. l. si pecuniā. de ɔdi. ob cau. cuius ɔtium bic ptz. ¶Erat aūt dubitatio: qz si tradidi tibi seruū trāsferendo in te oīū ob bāc cām vt ipsum manumittas dicit ɔtractus innoiatus do vt facias. in quo bz locū penitentia re integra. vt. l. iij. ff. j. de ɔdi. ob cau. si ergo bz locū penitentia de tota. ff. vt nullo modo manumittas: lz mihi reddas vt ibi fimiliter videbatur habere locū in parte: qz si opposui tps gnquennij ad manumittendū videbatur q possem penitere de illo tē pore & agere: vt statim manumitteres: sed contrariū bic determinatur: qz p appositionē illius temporis videoz tibi donasse operas illius serui vsq; ad gnquennium quā donationem nō possum revocare. Et boc niſi appareat q istud gnquenniū nō apposui gratia tui vt illas operas lucrareris. vt ibi. sed in superiori casu &c. in ɔfis bic signatis p glo. de. d. l. iij. ff. j. de cō

3 di. ob cau. & de. l. si qs alicui. ff. mā. ¶Ito. ergo ex ista. l. q̄ pōt esse vnus cōtractus mixtus partim noiatus: & partim innoiatus: nā in ꝓtū voluit donare operas gnquennales est noiatus sed in ꝓtū dedit vt manumittat est innoiatus do vt facias. Et ideo si vendidi tibi fundū p. q. cuz pacto q scribas mihi libū vel vadas p meromam dicitur ɔctus mixtus noiatus cū innominato. Aduerte tñ: qz istud est verum si pretiū est iustū ad valorē rei: qz nō plus vz tñ boc non obstante non fuisset motus ad vendendū nisi res p me romā: sed si pretiū nō esset iustum istud ire p. me romā reputat pars pretij: vt. l. fundi partem. de contraben. emp. & scilicet dūtaxat noiatus. ¶Item in primo casu qñ pretiū est iustū: lz tit mixtus noiatus cū innoiato: tñ nō

a bz locū penitentia[a] nec possum rem repetere ex capite penitētie si paratus es ire romā. sed tantum ꝑpter cām non secutam si es in mora eundi romam non sic qñ est simplex cōtractus in noiatus in quo bz locū penitentia etiā si velis implere ex parte tua. ¶Item est aliud speciale isto casu qz ex mora nō impleti cām nō possum agere ad repetitionē rei: niſi probem q als nō fuissem vēdituras: ista duo ꝓbantur ex. l. singulari & notabili. C. de pac. inter emp. l. cū te. secus qñ contractus innoiatus est simplex. qz causa nō impleta possum repetere: licet nō probem aliter me nō fuisse datarū: qz boc presumitur in dubio p

4 l. si pecuniā. & l. iij. in multis casibus. de condi. ob cau. tene me ti. ¶Per predicta etiā respondeť ad. q. si dedi tibi libū meū pro tuo & etiā. p. q. que mihi dedisti: vtrū sit ɔtractus permutationis tantū vel venditionis vel sit mixtus: & certe si valor rei prepōderat pecunie dicitur permutatio si ecōtra dicit venditio si cōcurrūt pōt dici ɔctus mixtus. de quo tangit bic Bart. & in c. quoties. de rerū pmu. & bec inuestigatio est vtilis si p venditione debet solui gabella & ꝑpter permutationē nō &c. Ista interpretatio sit in dubio: & ita intelligit Barto. & in dubio dicitur si ex

5 forma cōtractus nō apparet an voluerim vendere vel permutare vt qz in eo dicitur q dedi tibi libū meū pro tuo. & p. q. nec dixi q vendiderim vel permutauerim. ¶Quid aūt si exprimit de gerim q vendidi libū meū p libro tuo: & p. q. an erit venditio si valor libri tui preponderet qz vz. ex. & econtra. Si dixi q permuto libū meū cū tuo. & cū. q. an erit permutatio si liber nō vz q. cogita. qz Bar. non tangit nec declarat boc sed dū dicit in dubio inspicitur &c. vr sentire q sit contractus venditionis si dixerim boc q vendo libz: lz liber tuus plus valeat vel sit cōtractus permutationis si dixerim q permuto libū: lz liber tuus mi

6 nus valeat &c. ¶Et istū casum habui de facto in emphyteota q ius suū vtile qō valebat sexcenta alteri dedit. p vno campo terre q valebat centū & p quingentis: & in contractu dicebatur q permutabat dictū ius suū vtile cū illo campo: & sexcentis dns directus dicebat q cecideret a iure suo: qz vendiderat eo irreqsito ipse dicebat q nō vendiderat sed permutauerat. & q permutare poterat ex forma cōtractus replicabat qō non erat permutatio: sed venditio: qz pecunia preponderabat: vt no. bic Barto. triplicabat q Bar. loqtur indistincte. Sed qñ cōstat de animo ɔtentis q voluit permutare &: permutatio lz pecunia excedat et boc videť Bar. expresse dicere in. l. j. de rerū pmu. Poteſt dici si pecunia addita nō excedat valorē rei vel excedat in modico

b ꝓcedat qō no. Bar. in. d. l. j. de re. pmu. vt sit vēditio si boc actū sit sed si actum sit q sit permutatio[b] dicať permutatio in dubio vero si nihil sit actū dicitur ɔctus mixtus. Si vero pecunia multum excedat. & tunc indistincte sit venditio etiam si actum sit q sit permutatio magime qñ tractatur de preiudicio alterius vt in exemplo supradicte questionis.

1 **Idem aristo.** †Ex traditione etiam revocabili trāsferť vsucapiēdi cōditio si tra

dens nō erat oīs eo casu quo si fuisset oīs fuisset trāslatū oīū b. d. facit. l. si aliena. in ꝓin. & l. q aliena. j. titu. j. & ff. de ɔdi. inde. l. indebiti. qō si nūmi. cū ibi no. ¶In tex. ibi posset dubitari an vsuca. nā si non vsucapit nō posset recipiens ipsum manumittere post qnquenniū: qz nō est oīs: sed si vsucapitur & iste est vnus effectus buius qōnis. Alius est qz si tradēs peniteret an a te lapsum quinquennij: & nollet q manumittat licet nō possit agere ante lapsum qnquennij: vt restituatur si illud qnquenniū fuit appositū gratia recipientis. vt in ꝓin. buius. l. bene tamē posset agere lapso qnquennio: vt sibi restituatur q nō fieret liber nec si p ɔstitutionē. nec si expresse manumitteretur postq̄ est secuta penitētia. vt. l. si pecuniam. ff. j. de cōdi ob cau. & deberet restitui tradenti p cōdi. ob cau. qz ab illo cēseretur recipiēs habuisse oīum postq̄ habuit ab eo causam vsucapiēdi nō autem posset cōdici vel vendicari a pristino dño. sed si nō vsucaperetur tūc verus dns posset ab eo vendicare. non aūt tradēs nisi forte ratione possessionis quā posset condicere. vt. l. j. de tri ticaria. Ratio ergo dubitandi erat bic: qz ista traditio erat revocabilis per penitentiā: ideo videbatur q ex causa nō transfertur vsucapiendi conditio: sed certe transfertur oīum: qz tradens est dns: ergo vsucapiendi cōditio si nō est dns. vt. l. claudius. de contraben. emp.

2 ¶An donator seu vēditor teneatur de euictione vel ad interesse si res euincat q̄ sit differentia inter ipsos contractus.

1 **Labeo ait si quis.** †Si donatio incipit a

traditione nō agitur de euictione. sed de dolo ad interesse si res euincatur. b. d. ¶Est aūt differentia in boc: qz si agereť de euictione posset agi etiaz ad estimationem rei euicte. sed actio de dolo nō datur ad illā: sed ad expensas quas fecit donatarius si eas nō potuit recupe

2 rare ab euincēte. ¶In gl. mag. in fi. ibi tunc agi pōt: in boc tamen est differentia inter ɔctum donationis & cōtractum emptionis & venditionis. Nam in primo si ꝑmisisti mihi dare rē aliquā ex causa donationis: que non erat tua & tradidisti non fuisti liberatus a ꝑmissione: qz ꝑmisisti dare. i. oīum transferre: & boc non fecisti: & ideo re euicta possum agere actione primā: vt. l. cum qs. ff. qui boīem. de solu. sed si vendidisti mihi rē alienā ipsam tradendo fuisti liberatus: qz nō tenebaris dare sed tradere. vt no. in aut. sacramenta pube. p gl. & l. pompo. ff. si is. de pcu. & re postea euicta nascitur noua actio. de euic. vt no. gloss. ord. in. d. l. cū plures. de euic. in fi. magne gloss. prima enim actio fuit orta ad tradendum: & traditione facta fuit sublata: sed ista oritur ad interesse qō cōsistit in eo q̄ hodie vz res: quia pōt plus valere q̄ fuerit empta. vt. l. venditor. de euic. ¶Alia differentia est qz in venditione quousq; res fit euicta lz possim ꝑbare q fit aliena nō possum agere contra venditorē de euic. qz sufficit q mihi liceat habere: vt in. l. habere licere. de euict. niſi venditor sciuisset rem alienā vt. l. si seruus. ff. de ac. emp. vbi est casus sing. q tunc possum agere etiā anteq̄ euincatur sed in donatione si ꝑmisisti dare & nō dedisti qz non transtulisti oīum si possum ꝑbare q res est aliena etiam si res nondum sit euicta possum agere: qz non fecisti q ꝑmisisti. vt. j. de sol. l. si rem meā. & d. l. cum qs. ff. q hominem. eo. ti.

2 ¶An qs ex stipulatione ꝓmittit aliquid nō inserta aliqua causa & ex certa scientia an valeat stipulatio.

1 **Sciure vtimur.** †Reipublice nō po

test fieri donatio si nē causa. b. d. Et est speciale in republica q nō pōt fibi

a ¶Penitētia. adde q̄ ꝓpter boc dicit ro. ff. clxxj. vbi dicit idē ro. fin. suis q si ɔmodo tibi bonē meum vt cōmodes ita tuū q dicitur cō tractus innoiatus. vide si cōmodo tibi cyphos vt eos mihi reddas vel tantum dem ar genti.

b ¶Si ꝓmptatio. facit q voluit ancha. cōsil. lxxj. q stante statuto q ɔctu emptionis soluat gabella nō de ɔctu occasionis q si cōtingat q dentur predia et aialia estimata p certo pretio periculo conductoris qō tñ debet attendi principalis contractus nec gabellā soluendā.

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

fieri simplex donatio ob causam de preterito sed de futuro sic
2 ꝛ ratio colligit ex.l.i.ſ.fi.C.de cadu.tol.qz reſpublica vel prin-
a ceps nō querit tales donationes que habēt vim adulationis.

a ¶Remuneratio. ſummo pōtifici bene poteſt fieri donatio nec ꝑſiderak cā vt cōſtituit Oldra. cōſi. ccc.

¶In tex.ibi ſi ob honorē pōt intelligi.ſcz iam receptuz a re
publica ꝛ ſic eſt quedā remuneratio[a] ꝛ ceſſat contrariū gl.que
nō inducit in.l.iuliam ambitus.q donat vel ꝓmittit ꝓ honore
iam habito ſi aūt ꝓ habendo tunc aut clam.ꝛ incidit.vt.j.ad.l.
iul.ambitus.l.j.aut palā.ꝛ tunc aut eſt bonor q bz adminiſtra
tionem.ꝛ idē vt in aut.vt iudi.ſine quoquo ſuffragio.ſ.j.ꝛ no.
ꝑ Cy.in.l.barbarius.de offi.pretо.aut nō bz adminiſtrationē
ꝛ tūc ſecus:ꝛ iſto etiā caſu pōt hoc intelligi. ¶In tex.ibi. ſi mi
nus no.iſtū tex.alleg.Bar.in.l.ij.ſ.circa.de doli excep.ad qōnē
illā qñ qs ex ſtipulatione ꝓmittit aliqd non inſerta aliqua cā
ꝛ ex certa ſcientia vtrū valeat ſtipulatio:ꝛ ibi tex.videtur dice
re ꝙ non.qz ob.exceptio iſtud tñ eſt verū qñ ꝑ errorem.vt qz
credebat cām ſubſiſtere:ꝛ nō ſubſiſtebat:ſed qñ ſciebat nulla
ſubſiſtere:dicunt qdam ꝓmiſſionē valere.qz ſubintelligit cau
ſa donationis:aliꝫ dicūt ꝛiam ꝓ illum tex.q videtur ſimpliciter loqui.Bar.tenet precedentē opi.ꝓ iſtū tex.t. vbi ſpeciale eſt in ꝓmiſſione facta reipublice ꝙ ſine cauſa nō valet:ergo ſi fiat priuato valet ꝓ locū a ſpeciali per.l.j.in fin.ad municip.ſalua pace iſta inductio nō eſt bona:qz in republ.eſt ſpeciale ꝙ etiaz ſi inferatur cauſa donationis nō valet niſi fiat ob aliquā aliā cauſam ꝙ ꝓpter merā liberalitatē:ꝛ hoc vult iſte tex.ſed fieret priuato ex cauſa donationis bene valeret:nos antē loquimur qñ ſtipulatio nō continet aliquā cauſam donationis: ſed fuit ſimpliciter facta quo caſu dicunt quidā ꝙ cenſentur in dubio facta ꝑ errorē.vt no.Cy.in.l.generaliter.C.de non nu.pec. vel ex fatuitate ſm Bal.ibi.Et iſtam partē puto verā ꝙ ſi non cō
b ſtat an ſit facta ꝑ errorē vel ex certa ſcientia nō valeat in effectu ſed ob.excep.doli.vt.o.ſ.circa.licet Bar.ſentiat contrarium ꝙ videbatur facta ex cauſa donationis ſi autem apparet ꝙ ſit facta ex certa ſcientia: qz in inſtrumēto dicitur talis ſciens ſe ad infraſcripta nō teneri ſponte ꝓmiſiꝰ ec.tunc valebit ꝛ preſumitur aio donandi poſtꝙ alia cauſa nō ſubeſt:ꝛ ideo illa verba notarij ſunt vtilia in inſtrumento.

2 ¶Poſſum recipere a te pecuniā vt ꝓ te fideiubeam. Contractus innoiatus poteſt fieri per ſi.

1 **Habeo aīt extra.** †Donatio q̄ fit ob cauſam de futuro non eſt ꝓprie do-
2 natio ſed merces illius cauſe.b.d.C. ¶Not.hic dum dicit ſi ſatis ꝓ te dedero ꝙ poſſum recipere a te pecuniā vt ꝓ te fideiubeam.ſic.ſ.mandati ſi remunerandi.ſ.fi.ꝑm Bar.ꝛ non eſt vſura. ¶In glo.mag.ibi:ſed cōtractus innoiatus.No.glo.ꝙ contractus innominatus pōt fieri per ſi.vt ꝓmitto tibi.g. ſi tale quid feceris:ſed cōtra:qz nō fit niſi per vt puta ꝓmitto vt tale quid facias:vt no.in.l.ſi inter.ſ.de pac.ſolu.qñ fit per vt ſine dubio eſt contractus innoiatus etiā ſi ex eo ꝙ facis mihi adeſt ſed qñ fit per ſi tūc dicitur innominatus qñ ex eo qō facias mihi aliquid adeſt.vt no.ibi.ꝛ in.l.ſi quis cū debitore.ſ.de iureiu. ¶Aduertendū tamen ꝙ bz hic reſultet contractus innominatus.vt dicit glo. Ille tamen qui ꝓmiſit pecuniam ſi alter ꝓ eo ſatiſfecerit.etiam ſi pecuniam ſoluit nō poteſt agere vt ſatiſfet.ſed repetet ſi ille non ſatiſfat.qz ſatiſfactio nō eſt in ꝓmiſſione:ſed in conditione.vt.l.ſiquis.de condi.ob cauſam.ſed ille qui ſatiſfecerit bene poteſt agere ꝓſcrip.verbis vt ſibi deꝭ pecunia ꝓmiſſa.

c ¶Si patronus. ad hanc vide qō voluit Sig.cōſi. lxxx. vbi ponit an beres q iurauit reſtituere integrā hereditā tem poſſit legitimā ꝛ trebelliani cam retinere.

1 **Non poteſt.** †No.hic tex.cū glo.ꝙ interdū cauſa ponitur ꝙ cauſato. nā liberalitas nō eſt donatio.ſed vtus animi.vt no.ſ.e.l.j.in gl.iij.ꝛ tamē hic ponitur ꝓ donatione que ex libertate.

2 ¶Mandatū an finiatur morte mandantis.

1 **Si quis dederit.** †Mandatarius etiā finito mandato pōt dñium rei transferre virtute mandati:ſi apud ipſum eſt non tamen liberatur a mandante vel eius herede nec actionē contra ipſos acquirit niſi ignoret reuocationē mādati.b.d. ¶Et aduertendū ꝙ quatuoꝛ ſunt hic videnda. Primum vtrum mandatum ſit finitum morte mandantis vel dic mutuantis cū pacto ꝙ reddere teneio.ꝛ iſtud nō declaratur in tex. Sed dicēdus eſt ꝙ ſic.licet transtulerit dñium in recipientē. Poſtꝙ eſt mortuus antequā ille tradat:ꝛ ſic reintegra:ꝛ hoc vult glo.q incipit ſecus et bene. Sed contra qz iſtud mandatū fuit factum ꝛpe contractus celebiati vt ꝓz in ꝓin.ergo videtur nō poſſe reuocari etiam per ex preſſam reuocationē.vt.j.de ſol.aliud circa ſi.ti.So.ibi fuit factum contēplatione mandatarij qō preſumitur qñ fit alternatiue vt ſoluatur ſtipulanti vel adiecto.hic contēplatione mandantis q voluit donare illi ſcio.nec fuit appoſitū pactum alteratiue q reſtituat ipſi mutuantivel ſcio.ſed ſcio tantū:ꝛ ſic nō fuit factū principaliter vt debitor haberet facultatem ſoluendi pluribus ſicut in.l.contraria. ¶Scōo eſt videdū vtrū in ꝓmo ꝛ ſcōo caſu huius.l.qñ mandatarius ſoluit finito mandato ꝓ morte perficiatur donatio ꝛ eſt dicēdū ꝙ nō qz donatio nō perficiē niſi cōcurrat voluntas donantis tempore quo perficit ſed hic nō concurrebat tpe traditionis.qz erat finita per mortē vt.l.iiij.ſ.loc. ¶Et ex hoc dico ꝙ heredes iſtius mādatis poſſunt repetere ab illo cui facta eſt ſolutio ꝛ per ꝛdictionem ſine cauſa tam in ꝓmo caſu qñ mandatarius ignorans ſoluit ꝛ ſic eſt liberatus ꝙ in ſecundo.Sed ſi ſoluiſſet ſcienter tunc non eſſet liberatus nec in ſcōo caſu poſſet agere.ꝛ ideo heredes mandātis nō repeterent ab illo cui facta eſt ſolutio nec ipſe ſoluēs qz videretur donaſſe poſtꝙ ſciebat mandatū reuocationis:vt in ſimili no.in.l.ſi ꝓcuratoꝛ fallo.de condi.ob cau.ꝛ.l.ſi nō ſortem.ſ.g filio.de condi.inde.Et iſtud etiam non declaratur in litera. ¶Tertium eſt vtrū iſte tranſtulerit dñium in ꝓmo ꝛ ſecundo caſu.ꝛ eſt dicendum ꝙ ſic vt in tex.cum apud ipſum eſſet dñium.alꝭ ſecus.vt.ſ.eo.l.ij.ſ.ſed ſi quis donaturus. ¶Sed contra qz dñium non tranſfertur ex nuda traditione ſine cauſa vt.l.nunꝙ nuda.de acq.re.do.ſed hec erat nuda ex quo non ꝓficiebatur donatio.ſolu.nō dicitur nuda ſi fuit cauſa putatiua vel pretenſa donationis.vt not.ſ.de acqui.poſ.l.j.ſ.ſi vim.per Bar.nam etiā ex inutili ☉ctu dñium tranſfert ſi nō eſt a iure reprobatū.vt no.in.l.☉ctus.C.de fide inſtru.ꝛ in.l.multū ſi qs alteri vel ſibi. ¶Quartū ꝛ vltimū eſt vtrū in ꝓmo caſu ſoluens poſt mandatu reuocationis ſit liberatus a mutuante ꝛ in vltimo caſu vtrū poſſit agere mandati cōtra heredes mandantis. Et in hoc tex.hoc diſtinguit aut ignoravit mortem ꝛ eſt liberatus.ꝛ agere pōt:aut ſciuit ꝛ tunc ſecus.hoc vltimū eſt verū qñ ſciuit mortē.ꝛ etiā ſciuit ꝙ mandatū erat reuocatū:quid aūt ſi ignorabat errans in iure.ꝛ credens ipſum durare. Reſpōdeo in ꝓmo caſu huius. ſ.cum ſit reus ꝓdeſt ſibi error iuris vt ſit liberatus ope exceptionis. qz tractat de damno vitādo quo caſu poſito ꝙ heredes mutuantis etiam tractent de damno vitando cū ipſi ſint actores ꝛ ille reus:ꝓferetur reus. Sed in ſecundo caſu cū vult agere nō ꝑdeſt ſibi iuris ignorantia.vt agere poſſit contra heredē mandantis vt hic habetur in tex.ꝛ glo. in.l.fideiuſſoꝛ.ſ.j.ſ.mandati.

1 **Si quis ſeruo.** †Non dicit donatio ſi naturale debitum ſpōte ſoluat vel ſi fiat ob cām de futuro etiā ſi nō ꝑcernat vltimate donātis:ſed ſolam affectionē.b.d.vſqꝫ ad ſi.l.Et ꝓ hoc vltimo vide gl.in.l. j.poſt ꝓin.ff.eo.ſuper verbo liberalitate.

2 ¶Falcidia quo iure debeatur heredi.

3 Cautio que non debet ꝓſtari qñ fuit per errorem ꝓſtita an poſſit ex ea agi.

1 c **Si patronus.** †Qui ꝑ errorē iuris ꝓmittit cāꝓ debitor illud
nullo iure erat debitū nō cogit ſoluere.ſec⁹ ſi erat debitor ſaltē naturaliter.b.d.Tres ergo ſunt caſus: nā interduz ꝓmittit ex certa ſcientia ꝛ tunc indiſtincte tenetur nec bz locū iſta.l.ꝛ vī ꝓmittere animo donandi vt.l.ſed ꝛ ſi qs ſ.fi.ff.ſi quis cau. Interdū ꝓmittit ꝑ errorem facti.ꝛ tunc indiſtincte non tenet in effectu.qz bz exceptionē doli.nec tunc bz locum iſta.l.que diſtinguit vt hoc ꝓbatur in.l.error.C.ad.l.falci. ꝛ hic in glo.ſuper verbo ſponderit. Interdū ꝓmittit ꝑ errorem iuris tanꝙ debitū illud qō non erat debitū ꝛ tunc bz locū diſtinctio huius.l.nā aut nullo modo erat debitū ciuiliter vel naturaliter vel ſaltē non erat debitum naturaliter ꝛ tunc non tenet in effectu.ſed bz exceptionē vt in ꝓmo caſu.qz ſi ſoluiſſet ꝑ ignorantiam iuris repeteret vt plene no.in.l.j.ff.de condi.in de.ergo ſi ꝓmiſit multo fortius pōt ſe tueri ne ſoluat ꝙ regulā cui damus actionē ꝛc.Aut erat debitū naturaliter bz non ciuiliter ꝛ tunc teneꝫ ſoluere.qz ſi ex errorem iuris ſoluiſſet nō poſſet repetere.vt in ſecūdo caſu huius.l.ꝛ.d.l.erroꝛ.ꝛ.l.cū quis.C. de iur.ꝛ fac.igno. ¶Et debes ꝓmittere ad euidentiam ꝙ patrono debetur legitima in bonis liberti decedentis ſine liberis duplici iure.ſ.poſitiuo.vt hic in tex.oū dicitur ex legibus ꝛ etiam iure quaſi naturali.vt dum dicit tex.verecūdia patron a li ꝛc.Et qō no.gl.in.l.regula.poſt ꝓin.ff.de iur.ꝛ fac.igno. ſi ergo libertus relinquat patrono legitimā.ꝛ poſtea ipſuz grauat in illa legitima dando aliquid per fideicommiſſuz alicui iſtud grauamen non obligat ipſum ciuiliter nec naturaliter.qz non fulcitur niſi voluntate defuncti que eſt de iure naturali.ſed patronus habet ꝓ ſe duplex ius.vt dixi et ſic illud ſuccumbit.ꝛ reſcitur onus ipſo iure.vt.l.cum patronus.de leg.ij.igitur in primo caſu huius.l.nullo iure erat debitum illud fideicommiſſum ipſe tamen ꝓmittendo mero iure ſe obligat ciuiliter et naturaliter.Sed ſi per errorem iuris datur ſibi exceptio.ꝛ ita loquitur hic.et ſi dicatur ad quid eſt poſita iſta.l.in iſto tit. Reſpondeo quia ſi ſponte ſolueret vel ꝓmitteret: ſcienter videretur donare ex quo non poterat compelli. Sed tunc contra de.l.precedenti.in.ſ.pe.So.ibi erat naturalis obligatio per exceptionē nō eliſa quo caſu etiā ſi ſit ſola impedit donationē hic vero lz ſit naturalis ꝛ ciuilis ſimul iuncta tñ contra ipſas obſtat exceptiones ꝓpter errorē.vnde ſunt minoris potentie ꝙ ſi eſſet ſola naturalis non eliſa.vt patet in.l.qui ex ceptionem.de
2 condi.inde. ¶Circa ſm caſum eſt ſciendū ꝙ falcidia iure inſtitutionis debet heredi de iure tantum poſitiuo non de iure naturali vel quaſi.ſi ergo teſtator grauat heredem in falcidia. qz legat vltra dodrantem hoc grauamen obligat heredem ſaltem naturaliter.qz fideicommiſſarij habent ꝙ ſe voluntatem defuncti q̄ eſt de iure naturali.ꝛ heres habet diſpoſitionem iuris ciuilis tantū q minoris eſt potentie:vt hec ꝓbantur in.l.j. C.ad.l.fal.ꝛ iſta eſt ratio quare ꝓmittendo:lz per errorē iuris
3 obligatur effectualiter. ¶Ultimo qñ cautio q̄ non debebat ꝓſtari fuit ꝑ errorem ꝓſtita:an poſſit ex ea agi. Dy.hic plene diſtinguit.ꝛ Barto.recitat.

2 ¶Exceptio q̄ cōpeteret deleganti ꝛ ipſe ꝓmiſiſſet nō cōpetit delegato ſi ſua non intereſt alias ſecus.

1 **Vt mihi donare.** †Pōt qs donare patiēdo ſe de legari. Et verus debitor delegatus donatario non bz exceptionē donationis immodice niſi reſciſſoria ſit quentio ꝛ quatenus immodice donatū eſt pōt repeti.b.d.tota lex. ¶In ꝓin.legis ibi delegante me ꝓmiſiſti. puta mille nō intereuieniente inſinuatione. vt cōueniat cū tex.ſeq.ꝛ tūc eſt intentio litere dicere ꝙ cōtra illum creditorem meū nō babes exceptionē immodice donationis.qz eſt creditor ex cā onerosa. ꝛ eſt verus creditor:ſecus ſi putativus vel verus ex cā lucrativa.vt.ſ.eo.l.ij.ſ.aliud iuris.dico tñ ꝙ licet non poſſis illi ex ceptioni obijcere:qz ille ſuū recepit:pōt tñ a me ꝛdicere quingenta in quibus nō valuit donatio ſine inſinuatione. qz videris mihi ſoluiſſe ex quo ſoluiſti illi de mandato meo per tex. huius.l.in fi. ¶In tex.ibi.repellere non pōt.qz non intereſt ſua cum nō queratur aliud niſi liberationē.ꝛ illā conſecutus eſt ꝓmittendo ſibi de mandato meo iure delegationis vt.l.delegare.j.de noua.ſecus ſi ſua intereſſet.vt.j.e.l.fideiuſſoꝛi.et ꝓz.j.in ver.ſi ego.ibi vt in reliquū. ¶In tex.ibi reſciſſoriā.i. actionez primā vtilē nunc que primo cōpetebat directa. nam illa directa fuit ſublata ꝓ nouationē.ſed illa liberatio reſcinditur ipſo iure eodez inſtanti quatenus donatio non valet.ꝛ loco directe datur vtilis ſicut dicimus in muliere intercedēte.vt.l. ☉uis.ſ. ſi mulieri.ſ.ad vell.ꝛ ex tunc poſtꝙ egero illa vtili debitor bz contra te exceptionez immodice donationis iq̄ intereſt ſua ne habeat ſoluere tibi ꝛ mihi.ꝛ hoc eſt qō ſequitur in ver. ita vt.ꝛ datur iſta vtilis reſciſſoria ipſo iure per reſtitutionem factā a lege vt in muliere ꝓut dixi nec requiritur reſtitutio in integrū facta a iudice licet alij contra.dicyt in gl.que incipit.i.veterem
2 ſm doct. ¶Not.ergo ex exceptio que competeret deleganti ſi ipſe ꝓmiſiſſet non competit delegato ſi ſua non intereſt.alꝭ ſecus vt totum hic ꝓbatur.

1 **Eam qui donatiōis.** †Donatio ē cōtractus ſtricti iuris.ꝛ ideo ex mora nō veniunt fructus vel vſure.b.d.poſt litē aūt ꝛte.venirent fru.nō aūt vſure vt.l.cū fundū.ſi cer.pe.iuncta.l.j.C.de ꝛdi.inde.ꝛ no. ſ.e.in edibus.ſ.j. ¶Quidā dicunt ꝙ bodie donatio eſt ☉ctus bo.fi.qz contrahit ſolo cōſenſu.vt.l.ſi qs argentū.C.eo.ſed hoc reꝓbatur qz nō ſequitur cū nō dicantur bo.fi.ꝑpter hoc ſolū ꝙ contrabantur ſolo cōſenſu.nam multi ſunt cōtractus bo.fi. qui nō contrahuntur ſolo ꝛſenſu:ſed re.vt depoſitū ꝛ commodatum.ſed illi dicuntur bo.fi.qui habentur inſtitu.de actio.ff. actionum.inter quos iſte non numeratur.de hoc tangitur per glo.in.o.l.edibus.circa fi.ſ.eo.

2 ¶Qualiter fiat inſinuatio q̄ requiritur in donatione.

1 **Modeſtinus reſpōdit.** †Qui ex liberalitate ab vſuris futuri tēporis ꝗtūcūꝙ magne quantitatis non regritur inſinuatio.b.d. ¶Et hoc pōt intelligi tribus modis.primo vt ratio huius ſit fauoꝛ liberationis ſed hoc nō plz qz ſi liberarē te a debito nō odioſo benē regreretur inſinuatio ſi excederet ſummā legitimā vt no.in l.ſi quis obligatione.de reg.iur. ¶Scōo vt ratio ſit quaſi tot videant donationes quod ſunt annue ſumme ꝛ nulla illarū ex cedit ſummā legitimā ſed nec iſta plz.qz lex iſta bz locū etiā cū remittunt vſure tēporis preteriti quo caſu ceſſat dicta ratio.vt in.j.glo.huius.l.ꝛ ſic gl.ij.nō videtur bene dicere q̄ ponit dictā rationē.Dic ergo tertio ꝙ ratio eſt odio vſurarū.ꝛ eſt ſpeciale hoc caſu vt non regratur inſinuatio.ſimile qd habeē in.l.cum poſt.in princi.de iure do.ꝛ.l.q ſemiſſes.de vſuris vbi ex lapſu longi temporis preſumit facta liberatio a debito odioſo.ſecus
2 in debito nō odioſo.vt.l.liberti.la.j.ſ.de ali.leg. ¶Eſt alius caſus in quo nō regritur inſinuatio.j.eo.l.aquilius. Bart.tractat hic materiam inſinuationis[a] que requiritur in donatione ſ.vt fiat apud acta id eſt coram iudice.de qua etiam ꝑ Guil. de cu.ꝛ Bal.in.l.illud.C.de ſac.ſan.ecc.Et in aliqbus.Bar.cōtra riatur Bald.de hoc etiam in ſpecu.de inſtru.edi.ſ. poſtꝛo.ꝛ ibi Jo.an.in addi.

a ¶Inſinuatiōis qd ſit inſinuatio vide eundē pan. ꝑſil.ccc.ſ.Old.cō ſi.cclxj.ꝛ an regrat ſcripturam vide bald. conſi. cccclxxviij. et an apud acta et an ſufficiat ꝓſentia principis. ꝑ eundē cōſi.cccij.j.iij. an apud iudicē cōtract⁹ vl ozigi nisvide ꝑ Oldr. vbi.ſ.ꝛ an donatio in recōpenſatiōe legitima re quirat ſinuatio nē.vide eundem pan.ꝑſil.cv.ꝛ qd ſi ad pias cās ꝑ eundē ꝑſil.cxxij.ꝛ ciij.ꝛ qd ſi ſit donatio viciſſitudinaria.vide ꝑ Inno.ꝑſi. cxxvj.old. cōſi.cxxxix. Cal. cōſi.j.de dona.et ibi etiā an egeat ſinuatiōe donatio ad pias cās.

1 **Si ſpontaneus.** †Ingratitudo ſpontanei donatarij ſuper ſola donatione ſine alia cauſa.

2 ¶Si ſponte ꝓmiſit ſine cauſa.

3 ¶Si ſponte ꝓmiſit ſine cauſa.

4 ¶Si ſponte ꝓmiſit ſine cauſa.

1 **Si ſponte

que ex tunc sibi donant. ¶Queritur vtrū ex bis verbis resultet donatio. & sic posset agi. & respōdetur ꝙ non. qz ista est nuda ratio. i. scriptura nuda. s. a presentia & consensu donatarij. nam donatio cū sit contractus requirit voluntatem vtriusq;. & hic non apparet nisi de consensu scribentis. Sed qd si pōt apparere per testes qualiter ille de hoc habuit notitiam & ratificauit. Respondeo nec tūc donatio perficitur nisi peruenerit ad eius notitiā per ipsum scribentem. aut per nuntium vel epistolam missam[a] ab eo p no. in. l. cōsensu. ff. de act. & obl. & in. l. illud. C. de sac. sanc. ecc. ¶Sc̄o modo ponitur casus ꝙ nō apposui verba dispositiua. s. dono. sed tantum enuntiatiua. qz scripsit se debere titio centū & nō dixit ex qua causa vtrū ex bis verbis possit cōueniri tanq̄ ex bis. ꝑbetur donatio licet non inducat. videtur ꝙ sic qz in stipulatione facta sine causa a sciente se nō debere subintelligitur causa donationis. vt no. in. l. ij. §. circa. de doli excep. & dixi. §. eo. hoc iure. in prin. ¶Contrarium est verum qz aliud in stipulatione que est dispositio aliud in cōfessione q̄ est enuntiatio q̄ non valet nisi contineat causam obligatoriam. vt. l. cū indebito. §. fi. §. de proba. nisi essent emissa in iudicio tunc em̄ non regitur causa. vt. l. vna. C. de cōfes. Sed cōtra de. l. ex bac scriptura. §. e. vbi inducitur donatio ex verbis enūtiatiuis. solu. ibi scripsit se donasse hic nō fecit mentionem de donatione. sed scripsit se debere. Itē ibi in presentia testium. qz in vltima voluntate. sed hic nulli fuerunt. sed in libro suo secreto scripsit. ¶Quid aūt si scripsisset se debere ex causa donationis. & sic continet causam adhuc videtur non valere. qz nō fuit presens pars vt. l. certū. §. fi quis absentē. §. de confes. cōtrariū tenent doc. Quia illud quando de confessione nō fuit confecta scriptura. als secus vt. l. publia. §. fi. §. depo. illa tamen logtur q̄ fuit cōfecta epistola. & illa transmissa fuit absenti. sed hic in scripsit in libro rationū qui nō fuit transmissus absenti. tamē doc. idē dicunt qz quandocūq; perueniat ad absentem sufficit qō tene menti. Idem videtur si de ipsa cōfessione appareat p aliam scripturam que fit manu confitentis. licet non sit epistola nec liber rationum. qz vī eadē ratio. & sufficit q̄cūq; peruenīat ab absentē. † Dicit tū hic Bar. vnū verbū qō nō placet qō est verū q̄ fuit scriptū manu ipsius ꝓfitentis.[b] secus si de manu alterius. lz de suo mādato. sed certe tunc manu eius videt scriptū. Et hoc contingit in istis mercatoribus qui habent discipulos. & de illoz̄ mandato scribunt. vnde tantū valet quantum si ipsi scriberent. Et si aliquid scripsisti de mandato meo vi deatur manu mea scriptus est casus infra. de fal. l. diuus. §. itē senatus. circa mediū ibi. videri enim ait &c. ¶† Item ꝙ cōfessio contenta in libro rationū noceat scribenti sicut illa que continetur in epistola. licet ille liber nō mittatur ad aduersarium gl. in. l. quidā nūmularios. de eden. & l. instar. C. de iure fisci. li. g. ¶Ex istis dico ꝙ si quis in iudicio confitet se debitorē meū & facit hoc scribi a notario. Idem videtur si ab alio priuato si hoc apparet. licet non portet scripturam de manu sua ista confessio pdest mihi. lz absenti sicut si manu sua scripsisset. & nō habet locū. l. certū. §. si quis absenti. ff. de confes. lz Bar. hic sentiat contrarium. ¶† Sed quare confessio cōtenta in testamēto nō ꝑbat debitum cōtra heredē confitentis. vt. l. lucius. §. quisqs. de leg. iij. sed soluz inducit legatum. & tamen inde confecta est scriptura de voluntate testatoris qō est contra ea q̄ supra dixi Respondeo vt no. Bar. eo. ti. l. cum quis. §. codici. circa fin. vbi omnino vide. & ibi videtur sentire ꝙ in actibus inter vinos non ceat confessio facta parte absente qñ est confecta scriptura per alium de mandato confitentis: licet hic dicat contrarium expresse. ¶† Ultimo de materia quā tangit hic ipse an scriptura priuata faciat fidem contra scribentem. vide per ipsum plenius in. l. admonendi. de iureiur.

§ Differentia inter verbū habitatio & verbū habitare. & habens habitationē quid possit facere.

Habitatio vel facultas habitādi an finiatur morte eius cui cōpetit seu morte concedentis & quid in concessione precaria.

Duo effectus qñ donatio sit ꝓpter benemerita.

Donans qñ descendit ad speciem meritorum an requiratur tunc probatio eorum.

Licet ille qui non habet possessionem ciuilem vel naturalem. sed nudam detentationem non habeat interdictum vnde vi vel vti possi. habet tamen officium iudicis vt restituatur sibi detentatio ablata vel vt in ea defendatur quod officium datur etiam possessori.

1 **Aquilius regulus.** † Confessio habitādi facta ex cā donationis nō fingitur morte ꝓcedētis si fuit facta ex cā remunerationis nō eget insinuatione. Et si donatarius ingetatur bz iudicis officiū vt in ea defendat. b. d. ista. l. pulchra notabilis et singularis q̄ semp allegat.

a ¶Adhuc an h sit simpliciter notū. vide ro. cōsil. cclxxxv. q̄ ibi al a legauit. ij. in. l. ij. absenti.

b ¶Cōfitentis. vide ꝙ voluit bal. 2f. cccl. xviij. i. li. & cōsi. cclxiij. ij. li. & dictū bar. segt simpliciter ideꝫ pau. ꝑfi. clxxv. in fin. vbi etiā dicit ꝙ lz confessio facta ꝓiudicet in abstia ptis no. tū ꝙ h fallit vbi esset frequens & continuata & toties repetita qō trāhiret in publicam famā qz tūc dicit ipse putoꝙ ꝓiudicet.

c ¶Non tāgat. vide ꝙ in facto cō suluit Fulg. ꝑfi. ccvij. ver. fi. cōsil. vbi aliquantulū dubitat i casu illo an mulier cui legatū erat fctū sub his vbis ꝙ eius vgoz possit stare & habitare in domo in q̄ habitat de presenti toto tpe vite sue dū vigerit in viduitate &c. & post eius mortē deueniat in heredēꝙ si pars domus ꝓ heredē fuit locata. & in alia parte ipsa habitabat dubitat an ipsa vgoz possit eludi a dlatione ꝓhibentis. ¶Item facto cō suluit Fulg. ꝑfi. ccvij. ver. fi. cōsil. vbi aliquantulū dubitat i casu illo an mulier cui legatū erat fctū sub his vbis ꝙ eius vgoz possit stare & habitare in domo in q̄ habitat de presenti toto tpe vite sue dū vigerit in viduitate &c. & post eius mortē deueniat in heredēꝙ si pars domus ꝓ heredē fuit locata. & in alia parte ipsa habitabat dubitat an ipsa vgoz possit eludi a dlatione ꝓhibentis. ¶Item facto cō suluit Fulg. ꝑfi. ccvij. ver. fi. cōsil. vbi aliquantulū dubitat i casu illo an mulier cui legatū erat fctū sub his vbis ꝙ eius vgoz possit stare & habitare in domo in q̄ habitat de presenti toto tpe vite sue dū vigerit in viduitate &c. & post eius mortē deueniat in heredēꝙ si pars domus ꝓ heredē fuit locata. & in alia parte ipsa habitabat dubitat an ipsa vgoz possit eludi a dlatione ꝓhibentis.

d ¶In ptāte. ad sa turitatē vide de boc articulo per Are. cōsi. cxvij.

2 ¶† In tex. ibi permitto tibi habitare no. qz nō dixit dono tibi habitationē. sed dono & ꝓmitto tibi habitare. & ista est donatio actus habitandi explicandi ꝓ donatarium que differt a donatione habitationis. nam habitatio est ius. quia est seruitus personalis. vt. §. de vsu & habi. per totuz. led habitare est facti. ¶Ex boc sequitur aliud qō ille qui bz habitationez possidet naturaliter sicut vsufructuarius. vt. l. naturaliter. de acquirē. possel. ille tamē qui habet facultatem habitandi non possidet etiam naturaliter sed detinet sicut inquilinus. Ex boc sequitur aliud quod licet ille qui bz habitationē habeat interdictū vnde vi si expellatur & vti possidetis si inquietatur. Ille tamē qui habet facultatē habitandi non bz. qz nō possidet. vt in. l. j. §. deijcitur. in fi. j. de vi & vi ar. sed bz officium iudicis. vt in fin. huius. l. in tex. in gl. ¶Item ille q bz habitationem pōt eam locare vt. l. cū antiquitas. C. de vsufru. & cōmoditatem eius ꝑdere licet non ipsum ius sicut vsufru. vt. l. necessario. §. fi. de pericu. & cōmo. rei vend. Ille vero qui habet facultatem habitandi non potuit locare nec vendere quia est concessio mere personalis non de aliquo iure. sed de actu explicando per ipsum. et sic non poteſt explicari per alium iuxta no. in. l. pater. de seruit. lega. et ista est satis vtile. licet per doc. non tangatur. ¶† Dico tamen ꝙ sicut habitatio finitur morte eius cui competit. vt. l. fi habitatio post ꝓin. §. de vsu et habi. ita ista facultas habitandi donata vel cōcessa per. l. apud iul. §. fi quis alicui. et ibi omnino vide. §. de lega. i. licet quidam hic dicant contrarium per ea que no. in specu. de aduo. §. j. versi. sed pone abbas. sed certe ibi fuit concessio rei in feudum et sic translatio dominij vtilis hic nullum ius in eo fuit concessum. sed simplex facultas habitandi tene mēti. ¶In tex. ibi patiebatur nicostratus vel ex eo forte. quia dicebatur hanc donationē expirasse morte reguli p. lucius. j. eo. vel quia excedebat legitimam summam facta esti matione temporis preteriti & futuri et non interuenerat insinuatio. ¶Sed ad ꝓmum respondeo vt hic in glo. magna. qz in. l. lucius. fuit concessio precaria quod ex eo patet. quia ibi dixit ex voluntate mea &c. hic vero fuit donatio. licet non simplex sed remuneratiua inter que est differentia. quia concessio precaria finitur morte concedentis. vt ibi sed non morte eius cui facta est concessio. vt. j. de precario. l. quesitum. §. j. & l. cum precario. §. fin. sed ista de qua hic econuerso non finitur morte concedentis. vt hic. sed morte eius cui facta est concessio sic vt. d. §. si quis alicui. in. d. l. apud iulianū. de lega. j. & idem dico in casu l. qui fagum. §. eo. titu. ¶Quid autem si dicat quis concedo tibi hanc rem causa habitandi non autem donauit habitationē nec donauit facultatem habitandi quibus casibus loquūntur ea que dicta sunt supra. Respondeo aut dicit dono hanc rem ad habitandum & transfert dominium & neutrius morte finitur ad hoc. j. eo. donationes. §. species. Aut dixit concedo & tūc aut ad vsum determinatum certo tempore & dicitur commodatum quod finitur finito illo tempore. non ante etiam si interueniat mors alterius eorum: vt. l. in commodato. §. fi. cit. §. cōmo. Aut non fuit determinatus certus vsus seu certum tempus. et tunc dicitur precaria concessio que finitur morte precedentis. vt supra dixi. Et hoc babes ex notatis in dicto. §. fi. cit. & l. ij. §. j. si cer. peta. ¶Ad secundam autem respōdetur vt hic in glo. iij. ꝙ insinuatio requiritur in donatione mera et pura non in ea que fit causa remunerationis. vt hic. & j. eod. si pater.

4 ¶† Et sic no. vnum effectum quādo donatio fit ꝓpter bene merita. ¶Est et aliud quia facit valere donationem factam filio in potestate[b] tanq̄ factam cuilibet extraneo. et non requiritur confirmatio per mortem patris donantis filio et censetur potius aduentitia q̄ profectitia. quod dic vt not. in aut. vnde si parens. C. de inoffici. test. et. l. si donatione. C. de col. et eo. titu. aut. ex testamento per Bal. vbi omnino vide. qui dicit ꝙ hunc tex. quod quando donans descendit ad speciem meritorum nō requiritur probatio eorum: secus quando loquitur in genere. Tu dic melius vt no. per Barto. in. l. si forte. de castren. pecu. ꝙ si poterat libere donare etiam sine meritis statur illis verbis enuntiatiuis per. l. optimam. C. de contraben. ſtipul. Sed si nō poterat libere. vt quia excedebat legitimam summam vel erat persona cui non poterat donare non statur illis verbis nisi merita probentur. quia potuerunt dici in fraudem. & hoc presumitur per. l. qui testamentum. de probatio. et per. l. cum quis. §. titia. de lega. iij. Et ad istum tex. respōde quod bic erat notoriū ita.

5 ¶In fine. l. ibi quasi loco possessoris. Tho. singulariter qō licet ille qui non habet possessionem ciuilem vel naturalem. lz nudam detentationem non habeat interdictum vnde vi velvti posſ. vt. l. j. §. deijcitur. in fin. j. vnde vi. habet tamen officium iudicis vt restituatur sibi detentatio ablata vel vt in ea defendatur quod perpetuo no. facit. l. be autem. quibus ex cau. in poſſ. ea. et quod nota. in. l. j. §. necessario si mulier ventris nomine.

Certe

Certe etiam possessori datur officium iudicis qō est vtilius ꝓ agere interdicto. qz in interdicto oportet dari libellum & ordinarie procedere & pōt implorare iudicis officiū ne turbetur & vt precipiatur turbatori: vt desinat vt. l. fi. §. de offi. procu. cesa. & l. fi de possessione. & dic vt ibi. C. de transac. & hec per alios nō tanguntur in multis.

2 ¶ Quādo hereditas legatur per heredem an legatarius teneatur subire onera.

3 Donatarius vniuersitatis iuris si non soluat creditoribus an possit conueniri a donatore vt restituat res donatas condictione ob causam.

4 Quando quis tenetur mihi ad factum an possit precise cōpelli ad illud faciendum.

1 **Hereditatem.** † Si donatarius vniuersitatis iuris censet tacite actū ꝙ donatarius subeat onera ad qō faciendū cōpelli pōt per actionē prescri. ver. b. d. Et dicit Bart. ꝙ est subtilis. l. parū tñ declarat eius subtilitatē & glos. que sunt hic fuerūt satis defectiue. ¶In tex. ibi satisfacere dz. s. ratione taciti pacti qō censet interuenisse inter donantez & donatarium ſm Dy. & hoc etiā tenet gl. magna ſi. in fi. & hec resultat ex natura vniuersitatis que cōprehendit cōmoda & incommoda. vt

2 est hereditas. ¶Et idē qñ hereditas legatur per heredē vt legatarius tenetur subire onera sine sit hereditas ipsius legantis. vt. l. si quis seruū. §. fi. de leg. ij. sive alterius relicta huic legantis: vt. l. cum filius. §. j. & hic vide Bar. c. l. cum pater. §. mense. e. titu. vbi idē est in alia vniuersitate legata. vt est mensa. Et not. ꝙ istud pactū tacitū vestitur coherentia traditionis in casu bius. l. Et ideo parit actionem prescriptis verbis sicut si esset factum expresse. vt. C. de pac. l. legē. Et iste est casus hic qui nō est alibi ſm Dy. ¶In tex. ibi. & creditores contra patrem veniāt nam contra filiam agere nō possum. nā licet habeat vniuersitatem tñ bz ex titulo singulari p quē nō transeūt iura passiua in eam directa vel vtilia vt. C. e. ti. l. eris alieni. secus si haberet ti

a tulum vniuersalem[a] vt. l. tutoris. C. ad. l. iul. de vi. & qō ibi not. Bar. in. l. j. & ij. §. de bo. pos. & facit. l. fi. §. fi. de contraben. empt. Si tñ agerent ꝫ donatarij. & illa sponte susciperet in se iudicium liberatur donans iure taciti pacti de nō petēdo. vt. C. de pac. l. ij. ¶In tex. ibi cogendā eā. ſ. p ipsum patrem nō p credi

3 tores. ¶Sed an posſet compellere filiam ad cauendū filio de conseruādo eus indēnem a creditoribus hereditarijs. Rñdeo non si iam tradidit habitationem per. l. ij. C. de hereditate vel act. ven. sed si nō tradidit: sed se obligauerit ad tradendum nō cōpellit tradere nisi filio caueat p no. per Bar. in. d. l. cū filius. §. j. in fin. de leg. ij. & ita intelligo no. ibi per eum. ¶In tex. ibi

4 prescrip. ver. ista actio causatur ex pacto qō presumit inconti nenti appositum. sed si esset contractus bo. fi. vt venditio dare tur etiā ad qō venditio informata a pacto. vt. d. l. ij. de here. vel act. vē. sed hic nō dat actio informata: qz nullā reperit informādā boc pactū cū donanti simpliciter nulla cōpetat actio ztra donatariū: vēditori aūt bñ cōpetit actio ad ꝓtiū vñ informata dat etiā ad id qō deuenit in pactū. vt. l. iurisgē. §. quo minus. ff. de pac. ¶In gl. que incipit. nec obstat ibi sed ibi oīa bona &c. tu dic ꝙ sive donē vniuersitatē: puta hereditatem sive bona mea quo casu non est donatio vniuersitatis lz sit donatio generalis inter quas est magna differentia. vt no. in fi. in

l. fi. §. qui quatuoz. de leg. ij. si queritur quis teneat creditorib⁹ vtroq; casu est dicendū ꝙ vtroq; casu nō tu. & cōtra me possunt agere non contra te. sed si queritur an ego possim agere cōtra te vt me defendas ab illis. dicendum est ꝙ primo casu sic. vt in hac. l. qz videtur tacite actum. in secundo casu nō. qz generalis boc non importat cum bona intelligantur deducto ere alieno vt. l. subsignatum. §. bona. de verb. signi. & in sequenti cōtrario glo. de. l. mulier bona de iure do. & hanc solutionē sentit gl. magna. sequēs in prin. In scōo tñ casu qñ donaui oīa bona. licet creditores nō possunt te cōuenire actione personali qua ego tenebar. tñ bene possunt te cōuenire actione renocatoria ad rescindendum donationē tanq̄ factā in fraudē ipsoz qō presumitur qz oīa bona donaui. ¶Et ex bis apparet ꝙ ista gl. fuit imperfecte locuta. ¶Quero quid si bic non interuenerit vera traditio. quia bona erant apud istam filiam. & iste pater donādo sibi dimisit quō vestiet pactū tacitū vt pariat actionem. Respōdeo būc articulū tangit subtiliter gl. ſi. C. de pactis. l. debitori. & ibi

3 vide per docto. ¶† Ultimo gl. magna ſi. post ꝓinc. dicit ꝙ hic si ista filia nō soluat creditoribus pōt conueniri vt restituat babitationem patri ꝫdictione ob causam per. l. ij. C. de condi. ob can. qō non placet. qz ibi loquitur qñ fuit datio facta ob expressam causaz vt solueret creditoribus & nisi solueret ꝙ restituat bicneutrū istoꝝ fuit. sed bocvenit bic ex natura rei donate: qz est vniuersitas. Puta ergo ꝙ solam posſit conueniri et soluat nō vt restituat si nō soluat. qz est contractus nominatus & simplex donatio in qua nō habet locū ꝫdictio ob causam vt. l. fi. §. de condi. ob can. ¶† Ista gl. circa fi. tangit duas opi. qñ qs tenetur mihi ad factum vtrū posſit cōpelli precise ad istud facie

4 dum. vna est ꝙ aut illud factū est fiendū mihi & pōt precise cōpelli aut alteri. & tunc secus. Alia opi. est ꝙ aut illud factū non est mere factum. sed habet ius admixtum. puta q̄ teneatur me defendere vel in iudicio ꝙ me respondere. & pōt precise cōpelli per. l. sed et be. §. pretor. ff. de procu. Aut erat meruz factum vt ꝙ teneatur alteri soluere & tūc secus. Docto. reprehendunt ambas bas opi. & dicunt aliter distinguendū ꝙ aut quis tenet mihi ad factum ex dispositione legali & pōt precise cōpelli. vt l. stipulatio. §. fine. de ope. no. nunti. & d. l. sed et be. §. pretor. de procura. ¶Item si ex dispositione testatoris que habet vim legis. vt. l. fideicommissaria. §. fi. de leg. iij. iuncto. §. diſponat. in aut. de nup. Aut ex dispositione hominis inter vinos & tūc regulariter secus quia in obligationibus facti succedit obligatio ad interesse post mozam. vt. l. si quis ab alio. de re iudi. & ita in casu huius. l. non potest pater precise compellere hanc filiā ad soluendum. sed eam non soluentem faciat condemnari ad interesse.

2 § Si qs confitetur debitorē suū sibi nō teneri ꝙ in tali confessione nō regratur causa fauore liberationis.

1 **Eidam in iure.** ¶† Qui cōfitet debitorem suum sibi nō teneri videtur ipsum liberare ex causa donationis. b. d. notabiliter. Et licet bic loquatur qñ fuit cōfessus in iure idem si extra ius vt. l. tale pactum. in princi. ff. de pact. videtur enim liberare p pactū de non petendo. vt ibi. Ex boc sequitur q requiritur presentia debitoris vel alterius recipientis pro eo. als ista confessio non posset baberevim pacti qō vnorum consensu perficitur. vt. l. j. in princip. ff. de pactis.

2 ¶† Sunt autem bic duo specialia. Primū qz licet ista sint verba enuntiatiua tñ inducunt dispositiones. i. pactum de nō petendo fauore liberationis: secus vbi talis fauor non vertitur. qz inter vinos nō inducunt dispositiones sed probationes. vt

a l. publia. §. fi. §. depo. ¶Est autem magna vtilitas. qz si impotant pactum de non petendo. lz debitor confiteatur ꝙ re vera erat eius debitor talis cōfessio creditoris seu pactum non retractatur. Sed si induceret probationem: tñ tunc secus: quia oīs probatio etiam p confessionem recipit aliam ꝓbationem in cōtrariū. vt. l. cum falsa. C. de iuris et facti. ignō. magime per confessionem alterius partis iuxta no. in aut. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. & in cor. vnde sumitur. hic ergo non posset probari contrarium per creditorem. sed in. l. publia. §. fi. sic. ¶Et ex boc apparet dum tex. dicit actionē videre amisisse. qō debet intelligi. s. in effectu non ipso iure. quia per pactū de nō petendo non tollit actio. sed eliditur. vt. §. de pactis. l. fi vnus.

2 §. pactus ne peteret. ¶† Aliud speciale est. quia in tali ꝫfessione non requiritur causa fauoze liberationis. imo subintelligit causa donationis p hunc tex. notabilē. Secus si tēdat ad obligandum. vt. l. cū de indebito. §. fi. de ꝓba. ¶Item loquitur ista. l. qñ quis fuit confessus circa decisoria litis. Si autē circa preparatoria. dic vt plene per glo. in. l. is qui se obtulit. cum. l. seq. ff. de rei ven. Et per Bart. in. l. non fatetur. de confessis. Et adde no. in. d. l. tale pactum. in prin. ff. de pactis.

2 § Si filius liberat debitores paternos viuente patre & post ea succedit patri an possit venire contra liberationem.

3 Quid econtra si pater cōsentiente filio donauit bona an possit filius mortuo patre renocare donationē vsq; ad legitimā.

1 **Donationem.** † Qui donat bona viuentis q̄ cessionis tanq̄ indignus ꝓinde eius hereditate. & applicatur fisco nec valet donatio. b. d. notabiliter. ¶Et intelligo istum §. quando iste donauit ista bona non tanq̄ sua de presenti: sed tanq̄ ad se pernētura ex successione cognate que spes erit improbabilis ea vivente: vt. l. post emancipationē. de libe. leg. et intelligo verum qō bic dicitur etiam si contulisset donationem in illum casum: puta dono tibi bona talis cum ad me peruenerint eius successione: nec obstat. l. et heredi. §. si filia. ff. de pact. qz ibi non contulit pactum in casum successionis. sed in casum quo esset sui iuris que spes non erat improbabilis. ¶Item ibi pacisc̄ens filia habebat aliquod ius tempore pacti bic nullum licet speraret habere. Si autem donasset tanq̄ bona ꝓpria: tunc licet non valeret in ꝓiudicium cognate que erat domina valeret tamen in ꝓiudicium sui: vt teneatur de euictione vel de dolo. vt. §. eo. aristo. §. fi. vel vt repellatur a vendicando: et vt teneatur donationē implere si postea succedat illi cognate. per ea que not. in. l. necnon. C. de capt. quam isto modo intelligo: quia ex iure superueniente donatori confirmatur

Universidad del Rosario Archivo Histórico

ius donatarij.vt.l.cū vir prediū.de vsucap.nec pñiatur successione.qz non fraudauit se in morte alterius vel in successione sperata. ¶Quid autē si filius liberat debitores paternos viuente patre ⁊ postea succedit patri.an possit venire contra liberationem.dic vt p Dy.⁊ Bar.in.l.filiusfa.j.de solu.⁊.l.cum dñs.de pecu.lega. ¶Item quid econtra si pater consentiente filio donauit bona sua.vtrū possit filius mortuo patre reuocare donationem vsq; ad legitimam vide Lyn.in.l.ij.in fi.C.si quid in frau.patro.⁊ no.in.d.§.filie.

2 ¶Milites non pōt aliquid donare vel relinquere cōcubine. Quid in clerico.

Casus in quo cōcubina est melioris cōditionis q̄ vxor. Habens filios ex cōcubina an possit ipsi concubine aliqd legare vel eam heredem instituere.

3 Q̄si res peruenit ad casum a quo incipere non potest si iam est perfecta non irritatur.

4 Q̄si aliqs tanq̄ filius legitimus ⁊ naturalis petijt bona paterna ⁊ sic habet necesse ꝓbare matrimoniū interuenisse inter patrē ⁊ matrē.⁊ nō pōt ꝓbare matrimonium per instrumentū vel per testes qui fuerint ꝓsentes sed ꝓbat q̄ stabant adinuicem sicut stat vir ⁊ vxor. quid debeat tunc aduersarius probare in contrarium.

Donationes. †Pōt quis donare sue concubine nec rescindit donatio.lz postea cū ea matrimoniū ꝓtrahat. Et an sit ꝓcubina vel vxor ex qualitate personarū.⁊ cōditione vite ppenditur.b.d.†Fallit in milite[a] qui non pōt donare vel relinquere cōcubine.l.ij.C.de do.inter virū.⁊ no.Bar.ꝑ eo.affectionis.⁊ in.l.miles ita.§.mulier.de testamēto mili.⁊ in l.mulierē.de bis quib.vt indig.et idem in clerico vt sue cōcubine nō possit donare sicut nec miles armate militie pōt vt not. Bar.in dictis iurib⁹.⁊ in.l.miles.de re iudi.Et relictum cōcubine a milite factum applicatur fisco.d.l.mulierē.⁊ idēpotest in relicto cōcubine a clerico facto cū miles ⁊ clericus equiparentur ꝑm Bar.in dictis iuribus etiā clericus donare pōt concubine vsq; ad concurrentem quantitatē meritorū vt no. Pet. de anch.ꝑsi.ccl vij.magime si desuerit esse cōcubina. vtvult gl. in.l.miles ita.§.mulier.de testa.mili. ¶No. concubinam esse melioris conditionis q̄ vxor in boc.quia donatio facta vxori non valet.sed facta concubine sic.vt hic.Et est ratio. quia non tantus amor ꝓsumitur in concubina sicut in vxore et sic cessat ratio:ne se mutuo amore spolient.vt.l.j.cum sequen.ff.de dona.inter virum. Potest etiam concubine legari et heres pōt instituj.vt.l.qui concubinam.de lega.iij.et hoc no.ꝓ illis qui habent filios ex concubina.⁊ non possunt filijs relinquere quātum volūt extantibus legitimis quia videtur q̄ possint relinquere cōcubine que postea tradet filijs verisimiliter. ¶In cōtrarium ne fiat fraus:vt.l.j.C.de natura.lib.vnde potest distingui an habeat filios vel non cogita super boc. ¶Item distingui potest an sint ꝓprie concubine an impꝛoprie vt adultera quia tunc constat ꝓ maiorem affectionem habet ad illaz q̄ ad vxorem ex qua ꝓ illa derelinquit vxorem. ¶Item nota q̄ quando res puenit ad casum a quo non posset incipere si esset iam perfecta non irritetur quod dic per Dyn.in.l.regula fac. legitime.de reg.iur.et per Barto.in.l.si pluribus.§.et si placet de verbo.obli. ¶Ultimo not.in fin.quando aliquis tanq̄ filius legitimus ⁊ naturalis petijt bona paterna.⁊ sic hz necesse ꝓbare matrimoniū interuenisse inter patrē ⁊ matrē ⁊ nō potest ꝓbare matrimoniū ꝓ instrumentum vel per testes qui fuerunt ꝓsentes.sed ꝓbat q̄ stabant ad inuicem[b] sicut stat vir ⁊ vxor. Aduersarius ad elidendū banc ꝓbationem ꝓsumptiuam pōt articulare q̄ vir erat bono magne conditionis ⁊ illa vilis cōditionis ⁊ quod non est ꝓsumendū q̄ cū illa contrageret matrimoniū.sed q̄ ipsam habuerit ꝓ cōcubina.⁊ q̄ non mittebat eā honorifice.sicut solent mitti vxores ad hoc q̄ babetur.ff.de ritu nup.l.vt libere.

2 ¶Inter ascendentem ⁊ descendentem an ꝓsumatur animus donandi.

3 Quando trado alteri rem tuo nomine et te ꝓsente videor tradere tibi et etiam si te absente si tamen tuo mandato seu voluntate.

4 Quando dono tibi rem ad vsum. illa verba ad vsum non restringunt donationem vt videatur donatus vsus tantum.sed est donata ꝓprietas.

5 Causa legati an restringat legatum.

1 **Species extra.** †Si res donat ad vsuz donatarij censet donata ꝓprietas nō vsus tm̄.⁊ donatio perfecta non pōt reuocari ex leui offensa donatarij contra donatorē commissa. b.d. ¶Hot.text.ibi viro traditis.nā non dicit q̄ donauerit ⁊ tamē statim subiscit q̄ videt donasse. Quod in dubio inter ascendentē ⁊ descendētem ꝓsumitur animus donādi.⁊ ita alleg. Bart.istū tex.in.l. que dotis solu.ma.facit.l.publia.in pñ.ff. depo.boc tñ vr verum q̄n cessat alia ꝓsumptio vt erat hic.q̄ tradiderat noie filie.al's videtur secus:vt si pater vel mater impēdat in rē filij vel filie.q̄ non videt aīo donandi impēdere.sed negotiū illius gerendi sed q̄si impēdit in psonā.vt in.l.alimenta.in pñc.⁊ in fi. C.de neg.gest. ¶Itē no.q̄ q̄si trado alteri rem tuo noie.⁊ te ꝓsente videor tradere tibi.sed certe videtur q̄ etiā si te absente si tñ tuo mandato vel voluntate.vt.j.de sol.l.soluta.solu.q̄ te ꝓsente censet tradita tibi vere.q̄ per aspectum acq̄ris possessionem immediate.⁊ sic etiam dominium.vt.j.de so.l.si pecuniam. Sed q̄si te absente tunc ficte.⁊ boc colligitur in.l.falsus. §.si is.j.de furtis.vbi colligitur effectus huius distinctionis.

4 ¶Itē not.q̄ q̄si dono tibi rem ad vsum illa verba ad vsum non restringūt donationē vt videatur donatus vsus tantū.sed est donata ꝓprietas[c] q̄ illa verba cōcernunt cōmodum tuum tantum.si aūt alterius babent restringere.arg.in.l.cū pater.§. dulcissimus.de leg.ij.q̄ dic plene per Bar.in.l.iiij.§.fi.j.de ali. ⁊ ciba.lega.post Oldr.⁊ vbi ponit de isto articulo.an causa legati babeat legatum restringere.

2 ¶Pater si tradit filio studēti libros ⁊ nō apparet q̄ donauerit postea ipsum emancipat si nō adimit vr sibi donare ⁊ nō tenetur cōferre fratribus.⁊ quid si non emancipat.

1 **Pater qui filie.** †No.bic singulariter q̄ sicut donatio facta filio in potestate confirmatur per mortē donantis si moriatur ante filium. vt l.ij.cū ibi no.C.de inoff.dona.⁊.l.donationes.C.de dona.inter vi.⁊ vxo.ita cōfirmatur si filiū emancipat.⁊ donationē nō revocat.⁊ boc est singulare bic. ¶Et ꝓ istū text.dicūt doc.q̄ si pater tradidit filio studēti libros.⁊ nō apparet q̄ donauerit post ea ipsum emancipat si non adimit videtur sibi donare ⁊ nō tenetur conferre fratribus.sed hz eos precipuos. ¶Quid autez si non emancipat quid iuris sit.vide plene per Bart.in.l.si donatio.C.de dona.⁊ in.l.filie fami.hercis.

1 **Eiusmodi lege.** †Pactū q̄ depositū restituatur alteri q̄ deponēti non inducit donationē in persona illius.b.d. ¶Dō vr verum nisi ille sit de descendentibus deponētis.vt.l.publi.ff. depo.⁊.ff.e.l.§. species.Actio tñ vtilis bene acq̄rit illi.q̄ pactū fuit appositū sup re pacisscentis que durabat eis quo casu alteri per alterū potest acq̄ri ꝑm cōem doctrinā doctorū per dictā.l.publia. Secus q̄si nō durat pacisscentis.vt.l.pactū.C.de pact.cōuē. nisi in mutuo.vt.l.certi condi.§.si nummos.si cer.pet.ꝓpter eius frequentiam. Ille tñ si nō est de descendētibus censet adhibitus vt procurator.⁊ ideo tenet restituere pacisscenti vel heredibus eius.⁊ hoc vult glo.bic posita.

1 **Perfecte donat.** †Reus criminis lese maiestatis[d] nō pōt donare etiā si nō sit de crimine accusatus.dic vt.ff.e.l.post contractum.

2 ¶Precarium an mortuo concedente si heredes eius nō mutant voluntatem sit nouum precarium.et an sit necessaria nova concessio.

1 **Lucius titius.** †Cōcessio ad vsuz in precariū nō donatio ⁊ trāsit ad heredes ꝓcedētis.Et pōt p eos revocari.b.d.in effectu. secus si esset donatio.vt.ff.eo.aglius.⁊.l.aristo. ¶In text.ibi ex voluntate. ex boc verbo gl.dicit q̄ bic fuit precariū cū conceditur ad voluntatē ꝓcedentis.sed non placet.q̄ nō dicit ad voluntatē.sed ex voluntate:primū em̄ importat durationē voluntatis.⁊ sic ad finem durationis apponit:scōm vero apponitur ad principiū quia significat q̄ ex voluntate sua vtatur non autem quousq; voluerit. Constat aūt q̄ ois Jctus sit ex voluntate.sed non durat quousq; durat voluntas.vt.l.sicut.C.de act.⁊ obl. ꝓeterea bic etiam si istud verbū nō fuisset appositū diceret precarium q̄ fuit concessio indeterminata respectu temporis vt not.ꝑ gl. in.l.i.j.de preca.⁊.l.in commodato.§. sicut.ff. cōmoda.⁊ patet ex summario. ¶In fi.ibi.posse mutare voluntatē. Innuit ergo q̄ si heredes non mutant voluntates precariuz durat ex parte concedentis.⁊ transit ad heredem eius sed sicut ipse poterat revocare expresse.ita heredes eius:boc etiam innuit tex. in.l.quesitum.§.j.ff.de precario.sed gloss.ibi tenet contrarium que incipit.sed nunquid.sed q̄ morte concedētis finiatur.⁊ q̄ in persona heredis sit novum precarium.dic q̄ ille tex.nō patitur.q̄ esset necessaria nova concessio.⁊ tñ ibi logtur etiaz q̄si ignorator qs fuerit heres.⁊ sic non interuenit nova concessio. Aliud ergo est dicere cōcedo tibi ad voluntatē meam. q̄ tunc ipso mortuo expirat cōcessio.q̄ expirat voluntas.vt.l.iiij.ff.loca.⁊ ita potest intelligi illa glo. Aliud est concedere simpliciter ad vsum

ad ꝓsum indeterminatū.⁊ tūc nō expirat.sed bene pōt p heredem revocari vt bic:vtroq; tamen casu dicitur precarium per mortē nō eius cuius cōceditur.lz dixerim.ff. eo.l. aquilius nō ꝓpirare.q̄ habebam teg.falsum in.l.cum precario.in fin.j. de preca.contrarium tñ est verū ꝑm veram intellectum.

2 ¶Exceptio q̄ nō impugnat sniam de iniqtate.sed tēdit ad moderādum executionem pōt opponi etiā post sniam q̄ trānsiit in rem iudicatam cum sit executio.

Quid in executione inuentarij.

1 **Quid quod.** †Louentus ex causa donationis cōdēnatur quatenus facere pōt etiam si nō primitiua obligatione:sed secūdaria de constituta.⁊ ista exceptio pōt opponi etiā post sniam ad executionē.b.d. ¶In tex.ibi solui constituit. Et sic tenetur duplici actione.s.ex stipulatione.⁊ illa est ciuilis ⁊ originalis actio.⁊ de cōstituta.⁊ ista est pretoria ⁊ nō originalis.⁊ ista fuit intentata.ideo videbatur q̄ ea nō baberet ꝓuilegiū.sed cōtrarium est.q̄ attenditur originalis.vt bic in ver. causam cm.

2 ¶In tex.ibi sed ꝓ adēnatio no.bic q̄ exceptio que nō impugnat sniam de iniqtate.sed tendit ad moderandum executionē pōt opponi etiam post sniam que transiuit in rē iudicatam cū fit executio.vt.j.de re iudi.l.nesennius.§.fi.⁊.l.ex diuerso.§. fi.so.ma.Et ideo exceptio inutilis pōt opponi in executione snie.q̄ nō impugnat sniam de iniquitate ꝑm doc.in.d.l. nesennius. ¶In gl.ibi sed ar.cōtra.ff.de pec.l.iij.§.sed si filius imo est.§.idem scripsit ꝑm Dyn.⁊ solue vt ibi vel dic q̄ ibi nō pōt dari actio ex originali causa ideo inspicitur secūdaria.bic po terat dari ex vtraq; ideo inspicitur ꝓimitiua ꝑm Raynerium vel ibi ex mutatione tituli actionis mutatur ratio legis ꝑm eūdem Raynerium.⁊ boc verius.

1 **Ea lege donatio.** †Si tibi do vt statim mibi restituas non impedit dñij translatio si ex restitutione sibi remaneo obligatus.b.d. Nam tunc datio mea nō fuit inanis.sed si nō remaneret secus q̄ fuisset inanis translatio dñij ad momentum ita loquitur.l. qui fic.j.de solu. ¶In tex.ibi nō impedit dominij translatio: nō em̄ censetur translatio momentanea.et sic inutilis.q̄ cum si bi remaneat actio ex mutuo contra donatorem censetur etiaz ipsa pecuniaria ⁊ eius dominium remanere:non sic si nulla si bi actio remaneret.

1 **Brutus.** †No.bic singulariter gl.q̄ tenet q̄ distinctio q̄ ponitur in.l.discretis.C.qui testa.facere pos.babebat locum in cōtractibus inter viuos q̄ perpetuo tene menti.q̄ tex.simpliciter dicit q̄ mutus ⁊ surdus possunt contrabere.vt bic.⁊.l.item q̄.§.de pactis.⁊ nō recolo ista iura limitari per illaz.l.discretis:nisi per istam gl.vt intelligātur ꝑm distinctionem illius.l.tene menti.ista tamen glo. loquitur in donatione.sed forte in alijs contractibus deberent dicta iura indistincte seruari ⁊ ego babui istum casum de facto[a] ⁊ allegaui istam.l.ꝓ singulari in boc.q̄ non reperio aliquez doctorem boc dicentem.

2 ¶Bonās cōnētus ab alio q̄ ab eo cui donauit.non hz exceptionem vltra q̄ facere possit q̄si conuenitur ex delegatione vt quia mandato donatarij alteri promisit.

3 Quid si non ꝓmisisset.sed donatarius alteri iura sua cessisset. an cōtra cessionarium possit opponere exceptionem istam cū cessionarius vtatur iure cedentis.

1 **Si cum primus.** †Exceptio mere ꝓsonalis q̄ obstabat delegāti nō obstat cui facta est delegatio etiam ex causa lucrativa.b.d. secus si non est mere ꝓsonalis.vt.ff.eo.l.ij.§. aliud. ¶No.bic q̄ donans conuentus ab alio q̄ ab eo cui donauit nō hz exceptionē vltra q̄ facere possit boc intelligo quando conuenitur ex delegatione.quia mandato donatarij alteri promisit.sed si nō promisisset:†sed donatarius alteri sua iura cessisset an cōtra cessionarium possit opponere exceptionem istam cum cessionarius vtatur iure cedentis.dic vt nota.j.de doli except.l.apud celsum §.autozis.et.§.sequen.et adde quod not.per Dyn.in.l.si quis in ius.de regu.iuris.lib.vj.et quod nota.in.l.si quis in rem.ff. de procurato.

1 **Si pater.** †Si mutuo noie alterius aio sibi donādi eo ipso ꝓficit donatio. b.d. ¶Dubiū erat:q̄ isto iure non ꝓficiebat donatio nisi interuenerit traditio inter donantē ⁊ donatarium vel stipulatio.vt no.per gl.j.§.progi.sed bic neutrū istoz interuenit. Sed dic q̄ interuenit aliud q̄ loco alterius eorum habetur.q̄ ex tali mutuo acgritur sibi actio:lz non ꝓtra me.lz contra illum qui recipit mutuū.vt.l.certi cōdictio.§.si nūmos. si cer.pe. Sicut ergo si ꝓficeret sibi q̄reretur actio cōtra me ex stipulatione ita si acquiritur contra alterū ex facto meo. vt bic et.j.l.progi.§.fi. ¶In tex.ibi donationis animo. No.quia boc expresse fuit actum q̄ mutuabat animo donandi.⁊ sic innuit q̄ simpliciter mutuasset noie filij nec dixisset q̄ animo donandi non censet donasse.⁊ istum tex.als allegabam contra Bar.qui dicit in.l.qui dotis solu.matri.quod inter patrem ⁊ filium ꝓsumitur animus donandi:tñ bic potest intelligi magime quia idem si boc fuisset dictum vt.l.donationis.§.species.ff.eod.Et ad hoc facit.l.sequens.§.fi.j.eo.titu.sed ibi fuit plus quia etiaz vsuras recepit ex mutuo nomine ⁊ ad vtilitatem nepotis certe tunc etiam si mutuasset nomine extranei vsuras recepisset ad vtilitatem eius videretur q̄ mutuassem animo donandi.sed securius est dicere contrarium in extraneis[b] quod non videar illi donasse fortem.et quod possim repetere per act.nego. gest. licet sibi acquisiuerim actionem ita voluit expresse Bartol.in l.frater a fratre.de condi.indebi.in.j.q.et ita videtur intelligere.§.si nummos.

1 **Si quis aliquem.** †Donatio facta ꝓpter merita non revocat ꝓpter ingratitudinē.nec redditur nulla ꝓpter infinuationē nō factam.b.d.ad boc allegatur.

2 ¶Quod aliud sit cedere ⁊ aliud concedere.

3 Mandatum in rem suam an possit revocari.

4 Cedens apud quē remansit actio directa an possit agere.⁊ nō possit sibi opponi exceptio ꝓ reum de actione iam cessa.

1 **Deum quem.** †Sibadatū etiā in rē aliqō iusin donatariū morte expirat.b.d.in effectu ꝑm intellectū[c] glo.⁊ doc. ¶Et notandū q̄ dicit in rem suam q̄si mandatarius non hz restituere mandatū q̄ exigit.sed potest sibi restituere. Itē dicitur simplex q̄si non fit cessio actionis.et sic non transferuntur vtiles in mandatarium: sed dumtaxat committitur exercitium directarum et isto casu loquitur bic.quia iste non cessit sed concessit.et ꝓimum plus importat q̄ secundum. Item debes scire quod si quis manumittat seruum inter viuos.et non adimat sibi peculium videtur sibi donasse.licet sit secus si relinquat libertatem in vltima volūtate.vt.l.j.C. de peculio eius qui liber.meruit. ¶In ꝓximo autem casu licet ex tali donatione transeat dominium rerum corꝓoralium existentiū in peculio.actiones tamen per sonales non transeunt in manumissum nisi cedantur: vt.l. sticho.ff.de pecu.circa fin.titu.bic ergo iste dominus manumissor dixit q̄ concedebat peculium et nomina existentia in peculio dubitatur vtrum ex istis verbis videatur cessisse actiones. et sic vtiles fuisse translatas in donatarium.q̄ tunc per mortē concedentis non revocaretur cessio et iurium translatio. et in ista.l.dicitur in effectu q̄ non.sed tantum censetur mandatum exercitium directarū huic manumisso.⁊ ideo valet ad eius tantum vtilitatem.⁊ sic dicebatur ꝓcurator in rem suam.q̄ nō babebat restituere q̄ exigebat tamen mandatum morte concedētis expirat re integra.et sic actiones competūt omnibus heredibus ꝓ hereditarijs portionibus.adde q̄ poterūt compelli ad cedendum huic donatario vel ad restituendum q̄ exegerunt virtute taliū actionū:per notata per gl.in.d.l.ficbo.ff.de pecu. ¶In pñ.l.ibi manumiserat.sez non adempto peculio. ⁊ sic videtur sibi donasse.vt.d.l.j. C.de pecu. eius qui libe.meruit. ¶In tex.ibi.tam in omnibus.istud faciebat dubium ꝓpter verbum concedere q̄ est infra.q̄ videbatur cessisse actiones contra noīa debitorum.et sic ꝓ pertinerent ad ipsum solū manumissum ⁊ non ad coheredes etiam sed contrariū est.†q̄ aliud est cedere aliud concedere[d] vt bic in glo. ¶In glos.magna.in pñ.ibi.non enim per talem epistolam aliquid fuit ꝑfectum liberto in omnibus.i.non fuit sibi quesita actio directa q̄ non potuit separari a scribente.vt.l.quis ergo casus.ff.de peculio.nec vtilis.q̄ non fuit cessio:sed concessio:tñ bene fuit ꝑfectum ei exercitium directe actionis sed quia illud exercetur nomine mandantis non censetur sibi aliquid acquisitum. ¶In glo.ibi et sic facta procuratio in rem suam innuit ista glo.q̄ nō dicatur fieri ꝓcurator in rem suam nisi ante cedatur actio.sed contrarium est.quia etiam si non ceditur si tñ non babet restituere q̄ exigit dicitur in rem suam.i.ad suam vtilitatem.Sed in ꝓximo casu potentius est mandatum.q̄ cum sit translata vtilis non finitur morte mandantis sicut nec morte mandatarij. vt.l.illam.C.eo.titu.sed in secūdo fic.vt bic.⁊.l.si quidem.C. de act.⁊ ob.Et per boc videntur reduci ad concordiam glos.que videntur contrarie.ff.in.l.ante litem.ff.de procu.in.j.gl.que tenet.†q̄ mandatum in rem suam non potest revocari etiam ꝓ expressam revocationem per.l.q̄ omnia circa fi.co.ti.multomi nus per tacitam.ff.morte mandātis.Illia gl.est q̄ dicit q̄ pōt revocari nisi in tribus casibus qui ponuntur in.l.iij.C.de nouna.not.in.l.sicut.§.procurator.ff.quib.mo.pig.vel hypo.solui.

a ¶Milite. Adde Bal.ꝑsi. cccxxvj. lib.⁊ dicit Bellamera decisio. suis.cxxvi.de donatio.q̄ non vz donatio facta cōcubinario si per fraudem fuit cōcubina inducta ad donandū ⁊q̄ si inuenerit non revocare q̄ dz relaxari iuramentū ⁊tz rom. cōsiliij.q̄ donatio militis in ꝓcubinā iuramēto de lato teneat sicut donatio inter virū ⁊ vxorē.

b ¶Ad innicē.vltra loca vulgaria late vide per Sozi.ꝑsi. cxxix.

c ¶Proprietas. Adde q̄ voluit bal.ꝑsi. cccxxxiij tiij.li.in.l.si mulier.de iure do.⁊ in pludijs feud. ⁊ i.l.iij.C. de do. ante nupt.⁊ in.l. j.C.de fruc.⁊ lit. expē.⁊ in rub.C. de iure emphy. no.tñ q̄ lud.ro. fing.suis dicit se de facto vidisse cū legata eēt vtilitas certi palatij ecclesie sancti Pauli rome q̄ videbat tantum relictus vsus.

d ¶Hese maiestatis.Adde vt per Sozi.ꝑsi. cxxij.

a ¶De facto. adō eundē consi. ccc xxxij. in vltima impꝛes.

b ¶In extraneis Adde vt p anc. ꝑsi.xxx.⁊ sequē.

c ¶Ad intellectū eoz q̄ hic scribūtur vide are. ꝑsi. cxxv.

d ¶Cōcedere. vide tex.cū gl.⁊ Bar. ibi in.l.vxori sue §.fi.de leg.iij. et de verbo ꝓcedo. a Signo.an importet dñij trāslationē vide per Alex.ꝑsi.clx.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Sed dic ꝙ aut nō fuit facta cessio. ⁊ sic nulla actio translata fuit ⁊ reuocatur per expressam ⁊ etiā ꝑ tacitā reuocationem vt hic ⁊ in.l.si quidē. Aut fuit facta cessio ⁊ tūc aut q̄ritur an possit reuocari adeo ꝙ mādatario auferatur ꝓtās agēdi ⁊ dico ꝙ nō q̄ non pōt mandās auferre ius translatum ⁊ ita intelligo gl.in.l.ante oſa.de procu.per.l.quā allegat. ✝aut q̄ritur an cedens apud quē remansit actio directa possit agere ⁊ nō possit sibi opponi exceptio ꝙ eū de actione iā cessa. ⁊ dico ꝙ pōt preterēa in trib⁹ casibus illius.l.iij.C.de noua. ⁊ ita logtur glo.in d.l.sicut.§.si procurator.ꝓ hoc tñ nō dicit reuocari mandatū. q̄ licet cedens possit agere etiam cessionarius pōt eo inuito. et si agat postēa cēdēs cepit agere poterit cedentē impedire cū ipse cessionarius habeat vtilē q̄ preferī dicere hoc casu. vt.l. si procurator meus. de pcu. sed si esset reuocatū nō posset agere inuito cedente. Et ex predictis remanet iste articulus melius declaratus ꝙ declaratur per Bal.in.l.j.C.de act. ⁊ obli. vbi omnino vide de hoc passu. Et per me. §. de pactis. l. rescriptum. §. plerūq; vbi plene dixi.

Lucius titius. ✝Anteq̄ qs tradat rē pōt eam obligare: ꝛ ad tradendū ꝑsonaliter sit obligatus. Et si postea tradat transit cuꝫ onere obligationis. b.o. Ratio est q̄ erat dñs anteq̄ traderet. vnde non solum obligare sed etiā dominiū poterat transferre in alterū: vt.l.quoties. C. de reiuen. ☞In tex. ibi donauit non tradendo sed promittendo vel dicendo dono ꝙ verbū licet vim pacti nudi ⁊ olim non pducebat actionē hodie sic. vt.l.si qs argentū. C. eo. ☞In tex. ibi an donatio perfecta sit ⁊ sic nō fuit reuocata p illam pignorationem. naꝫ ista possunt simul stare qō alius habeat fundum obligatum ⁊ alius habeat dominiū ex causa donationis sicut ex causa vsucapionis vel prescriptionis. vt.l. iusto. §. non mutuat. de vsuca.

Huiasub nomine. ✝Donatio ꝓficitur: ꝛ donās donatario non obligeꝫ si tñ alter facto donantis illi obligetur. b.o. Erat ergo hic dubiū. q̄ isto iure nō fiebat donatio nisi interueniente traditione vel stipulatione ꝙ quā donās donatario obligabat: vt no. ꝙ gl. in ꝓin. huius. l. bodie etiā si interueniat pactū nudū: vt.l.si qs argentū. C. eo. Sed in casu huius. §. nullū istorū interueneratnec traditio facta donatario nec stipulatio vel pactuꝫ ex quo donans donatario obligeꝫ. Sed certe interuenit aliud ꝙ tantūdē vꝫ. traditio facta alteri noīe donatarij ex qua ille alter obligabat donatario. ⁊ iste est effectus huius. §. An autē sufficiat hoc solū. ſ. ꝙ noīe illius alteri mutuauit ꝓsumatur voluisse donare illi cuius noīe mutuauit. iste tex. innuit ꝙ fic. Sed. l. si pater. in ꝓin. §. eo. innuit ꝛtrariū vt ibi dixi. Sed dic ꝙ si mutuauit noīe meo ⁊ postea etiā vſuras recepit meo noīe ꝓsumitur ꝙ voluit donare vt hic. Et licet loquatur in nepote idē videtur in extraneo. q̄ ex hoc magis declaratur animus in primo actu. aut nō recepit vſuras meo noīe. ⁊ tūc si eram de descendentibus eius ꝓsumit donasse. vt dixi. §. eo. donationes. §. species. si nō erā de descēdentibus: secus q̄ mihi acquiritur actio teneor tibi restituere. per ea que no. Bart. in.l. frater. a fratre. de condi. inde. in prima oppositione.

a Ꝙnium. vide Imol. hic ⁊ in.l. ex hac scriptura §. titu. ſ. Ang. in aut. de heredi. ⁊ fal. Sali. in.l. tra ditionib⁹. C. de pac. Bald. in.l. si nō mortis. C. ad l. falci. ⁊ in consi. ccxxxiij.

De donationib⁹ ⁊ mortis causa capionibus. Rubrica.

Donās causa mortis plus diligit se ꝙ donatarium. ⁊ magis donatariū ꝙ heredē. ⁊ an possit reuocare donationē q̄cūq; ꝙ voluerit eo viuente.

Mortis causa. ✝No. ꝙ ille qui donat cā mortis vult ꝙ donatio nō habeat effectū se viuēte. Sed demū eo mortuo viuēte donatario. ⁊ ex hoc seq̄tur qō in hac.l. dicit ꝙ plus diligit se ꝙ donatariū. Et magis donatariū ꝙ heredē. Sequit etiam aliud ꝙ pōt renocare q̄cūq; eo viuente. q̄ donatio nō est perfecta. Hō. aut hic dicit ꝙ in hac donatione donans obligat se donatario si sibi tradit. vt.ſ. eo.l. inter mortis. Hoc videt ꝛtra Bart. in.l. ita stipulatus in.ij.q. qui ꝛ ꝙ qñ obligatio est in die certā an: sed incertā qñ vt in die mortis. Ante diē nulla nascitur obligatio: sed certe donatio causa mortis. Ista vꝫ dono tibi post mortē vel cū moriar. infra eodē seia. est in talem diē certā an: ⁊ incertā qñ. ⁊ tamen obligatio est orta ante diem. sꝫ ante mortē donantis qō pt̄z hic. q̄ donās est obligatus et heres cōuenitur ex obligatione orta in persona defuncti vt sequitur secus in legato in quo neutrū istorum necessario debet interuenire: licet aliqū interueniat. quia testator ipso viuente tradit legatario. vt no. in.l. legatum. de leg. ij. Et ſm hoc mortuo donante anteq̄ tradat agitur contra heredem ex promissione non aūt ex testamētaria actione. Sed contra de leg. ſ. C. eo. ſolu. ibi loquitur in donatione causa mortis impropie sumpta quod est qñ fit absenti p viā vltime voluntatis. ⁊ tunc dicitur magis legatū vel fideicōmissum ⁊ regrit additionem hereditatis ⁊ petitur actione ex testamento: nā etiā legatū dicit̄ donatio. vt. d. l. legatū. de lega. ij. intellige. ſ. causa mortis. bic logtur in donatione causa mortis ꝓpzie sumpta in qua requiritur ꝓsensus vtriusq; partis. ⁊ sic fit presenti p se vel per alium. interueniente traditione vel ꝓmissione. ⁊ tunc in secundo casu agitur ex ꝓmissione defuncti etiam si nō fuit adita hereditas contra bereditatem iacentem. q̄ per solam mortem fuit confirmata nec requiritur aditio bereditatis: facit. l. etiam cum ibi no. §. de inoffi. testa.

1 **Res.** ✝Licet ista. l. ponat tres species donationis causa mortis. possunt tamen reduci ad duas principales. prima quando sola cogitatione mortis donat non ꝑpter metum instantis mortis ⁊ ista subdiuiditur in duas q̄ interdum donat hac intentione vt res statim fiat donatarij. sed si mors non sequatur restituatur ⁊ tunc morte non secuta res cōdicitur condictione ob causam vel fine causa. Interdū cū hac intentione ꝙ nō trāsferat dñium[a] nisi secuta morte ⁊ tunc ea non secuta res vendicatur non aūt cōdicitur. nemo enī condicit rem suā ⁊c. Et glo. colligit hic notabile ꝙ vltima voluntas pōt pendere. sed contra de. l. si. §. cōsta predio. sol. melius ꝙ glo. viuente testatore ylti ma volūtas pōt plus pendere ꝙ contractus. sed post mortez non sicut dispositio pura. ⁊ hunc articulum declara per Bart. in. l. si vsufru. ſ. de dona.

a

2 ☞Cum quis petit examinari testes de quorum morte dubitatur cum ipse de presenti agere non possit an debeat admitti si est actor.

3 Donatio causa mortis q̄n fit metu instantis mortis cessante illo metu tacite censetur reuocata.

1 **Mortis causa.** ✝Ista lex cū sequētibus declarat secūdā speciem donationis. de qua in. l. precedenti q̄n qs donat metu mortis instantis nā hoc pōt contingere non solū si timebat ratione infirmitatis vel valitudinis. sed etiaꝫ si erat sanus ⁊ ꝑpter aliquē casum instātē dubitabat mori de quo po

2 nit plura exēpla q̄ semper allegantur ad illā questionē. Cū qs petit examinari testes de quorum morte dubitatur cū ipse presentialiter agere nō possit. nā nō debet admitti si non est actor ad faciendū examinari nisi ꝓbet periculū instātis mortis. vel q̄ est testis multuꝫ senex vel infirmus vel se absentaturus. ⁊ in alijs casib⁹ barū legū. sed ex parte rei in cuius ptāte est q̄ agitur bene pōt fieri examinatio ad eternā rei memoriam. vt in. c. q̄n frequenter. §. sunt et alij. vt lite non contesta. ✝Ultimo no. glo. que est hic ꝙ quando donatio causa mortis fit metu instantis mortis cessante illo metu tacite censetur reuocata. ⁊ ita intelliguntur oīa iura que dicunt talem donationem reuocari si donans ꝛualuit. sed si fiat nō metu instātis mortis. sed cogitatione mortis. tunc illa tacita reuocatio non fit sed requiritur expressa. bene tñ fieret si donatarius moreretur ante donā tem. vt. ſ. eo. l. si alienam. §. j.

3

1 **Saliquis.** ✝No. bonā. l. ad declarationē. l. post Ꝛctū. §. ti. ſ. q. donatio cā mortis etiā facta añ crimē cōmissum ⁊ nō cogitatione criminis secuto crimine. ⁊ etiā condēnatio rescinditur. Intellige etiā si ex tali crimine nō fuerunt bona cōfiscata dūmodo sit crimē capitale ex cuius ꝛdēnatione perdatur libertas vel ciuitas sicut rescindit vltima volūtas. vt. ſ. de testamen. l. eius qui. q̄ hec donatio hꝫ vim vltime voluntatis. vt. ſ. eo. l. marcellus. §. fi. sed donatio inter viuos nō reuocatur p cō dēnationem postea subsecutā nisi facta suspicione pene. i. timore condēnationis secutureq; qō qñ fit. dic vt dixi in. d. l. post contractum regritur etiam ꝙ sit tale crimē ex quo imponatur pena confiscationis bonorum vt ibi dixi.

2 ☞Mortis cā capio est verbum generale ⁊ cōprehendit donationem causa mortis que proficiscitur ab ipso mortuo et de bonis eius ⁊ quid alius comprehendat.

3 Si quis recipit emphyteosim pro se et liberis eius post mortem eius quod isti liberi dicantur habere ex mortis causa capione.

4 An iste pater possit vni tantum ex filijs illam rem assignare.

5 An de mortis causa capione detrahatur falcidia.

1 **Qui precio accepto.** ✝Quicquid pterius capit mortis causa capio nūcupatur etiā si non

2 ex dispositione illius mortui capiat. b.o. ✝Et no. ꝙ mortis causa capio est verbū ꝙnale ⁊ cōprehendit donationē cā mortis q̄ proficiscit ab ipso mortuo ⁊ de bonis eius. ☾Comprehendit etiam

etiā simplicē mortis causa capionē q̄ non dicitur donatio causa mortis. q̄ non pficiscit de bonis mortui. sed alterius tñ pōt cōtingere hoc vel ex volūtate mortui. vt hic in ver. nā ⁊ a statu libero. vt in eo qō datur a legatario gratia cōditionis implēde. ⁊ etiā qō ꝑter eius voluntatē. vt in ꝓin. l. ſ. eo. si mulier.

3 ☾✝Et per istā. l. vꝫ q̄ si qs recipit emphyteosim pro se ⁊ liberis eius post mortē eius. q̄ isti liberi dicant̄ habere ex mortis causa capione: q̄ mors recipientis est causa qō ad eos puenit. Et ex hoc respondetur ad aliud vtrū iste pater possit vni tñ ex filijs illā rem assignare. de hoc videꝫ Bal. in aut. si quas ruinas de sacrosan. eccle. ✝An aūt de mortis causa capione detra

4 a batur falcidia[a] distinguitur. An pueniat ꝑter voluntatē defuncti. ⁊ non detrahitur an ſm voluntatem ⁊ tunc aut daꝫ heredi. ⁊ idem vt. l. acceptis. ad. l. fal. Aut ab herede datur alteri ⁊ tunc dic. vt. l. j. ſ. item si ita eo. ti.

1 **Onibus mortis.** ✝In lege oībus. i gl. ibi. vel dic. iūge ambas istas ⁊ dic ꝙ aut loqmur in donatione cā mortis ⁊ illa nō pōt fieri ei q̄ incapax legati. vt hic. Aut in mortis causa capione q̄ nō est donatio. ⁊ tūc aut q̄rimus an possit ꝓcipi in persona incapacis quo ad hunc finē vt ibi soluaꝫ cōditio. ⁊ dicendū est ꝙ sic. vt. l. meuius. de cō di. ⁊ demō. Aut quo ad hūc finē vt apud eū remaneat. ⁊ dicēdū est ꝙ non cū sit incapax. ⁊ sic sibi aufertur ꝓ fiscum vel alium ad quem ptinet. ⁊ hoc vult dicere glo.

2 ☞Si dono etiā filio meo cā mortis. ⁊ rogo ipsum de restituēdo alteri post mortē suā nō subintelligit illa conditio si moriaꝫ sine liberis. ⁊ qd in fideicōmisso vniuersali.

1 **Scui mortis.** ✝No. in ista. l. qō ex dono natiōe causa mortis pōt fieri substitutio vulgaris sicut in institutione. ⁊ in legatis. vt. l. beredibus. §. de lega. ij. ☾Ité nota. qualiter debeat fieri. ſ. per stipulationē ꝙ substitutus stipuleꝫ a ꝓmo donatario nō sic in legatis ⁊ institutionibus in ꝗbus sufficit sola dispositio testatoris. Sed in donatione causa mortis ad hoc vt substitutus sit donatarius sicut ꝓius regrit̄ stipulatio ⁊ eius cōsensus. vt bic. sed si hoc nō fieret adhuc tñ valeret substitutio sed nō diceretur donatarius sed fideicōmissarius. vt. l. cū pater. §. eoꝫ. de leg. ij. ⁊ ita hic gl. primā intellige.

2 ☾✝Et adde vnū verbū notabile gl. in. l. j. C. eo. ꝙ si dono etiaꝫ filio meo causa mortis ⁊ rogo ipsum de restituēdo alteri post mortē suā nō subintelligitur illa cōditio si moriaꝫ sine liberis ꝛ in fideicōmissario vniuersali qñ est institutus vel granatus bene subintelligatur: vt. l. cū auus. de cōdi. ⁊ demō. qō ꝓpetuo tene menti. ☾In gl. ij. ibi ex quo enī stipulatus est iam agnoscit hoc verū si stipulatus est simpliciter tñ pōt stipulari si sibi placebit vel si volet: vt no. in. l. a titio. in ſi. ſ. de ver. obli. ⁊ sic erit conditionalis. sed in primo casu qñ stipulatur simpliciter. ista gl. sentit ꝙ videatur acceptasse donationē causa mortis intm ꝙ postea nō possit ei renūtiari. ⁊ sic ꝛ possit revocari p donantem nō tñ poterit refutari p donacariū qō est mirabile. ⁊ effectꝰ est. q̄ si donatarius granatur de restituendo alteri non poterit renuntiare donationi vt non teneatur ad grauamen. ita sentit glo. in. l. cum pater. §. mater. de leg. ij. nō sic in legatario vel fideicōmissario. vt. l. fideicommissum. de leg. j. cum ibi no. in. l. imperator. de leg. ij.

1 **Simulier ventris.** ✝No. bic qō dicitur mortis causa capio id qō capiē occasione mortis alterius etiam si illicite ⁊ per calūniam. ⁊ ꝑter voluntatē defuncti alios modos habes. §. eo. qui pretio.

2 ☞Dos data filie p patrē an ꝛputeꝫ filijs filie q̄ decessit viuo patre ⁊ sic nepotib⁹ in quartā ꝓout filie deberet imputari.

1 **Salienam.** ✝Ab illo ōr̄ qs habere dominiū a quo babuit causaꝫ ꝓcapiēdi nō ab eo a quo dñiū euellit. b.o. cōcor. l. q̄ alienā. j. e. Et iste due leges fortiter possunt induci ꝛtra decisionē Bar. in. l. quarta. §. ad. l. fal. qui tenet in vlti. col.

2 ✝Q̄ filij filie apud quos remanſit dos materna ex consuetudine de qua habet in. l. dos a patre. C. fo. ma. teneatur illā cōputare sibi in legitimā eis debitā in hereditatē aui materni p bāc rationē. ſ. q̄ illa ꝓsuetudo aufert dotē ab auo. ⁊ eā applicat nepotibus filie. ⁊ ſi illi videnꝫ habere ab auo. ergo cōputant. l. scimus. §. repletionē. C. de inoffi. test. q̄ de rigore iuris dꝫ ad eas redire. vt no. in. d. l. dos a patre. Certe licet euellaꝫ ab auo. tamen applicetur nepotibus tñ nepotes non videnꝫ habere ab auo. q̄ preter eius volūtatē habēt sed ab ipsa ꝓsuetudine sicut bic nō habent a dño a quo euellit ꝓ vsucapionem. sed videntur habere ab eo q̄ dedit causam vsucapiendi. tñ sustinēdo opinionem Bar. pōt respōderi ꝙ sufficit ꝙ nō habeāt a matre ⁊ tanē bona materna. q̄ licet habeant ex ꝓsuetudine: videntur tñ habere tanē bona auita licet ab auo.

1 **Marcellus vero.** ✝Ad euidētiā huius. §. no. ꝙ donatio cā mortis revocatur pluribus modis. primo si donator expresse reuocauit sēdo si tacite. q̄ in ifirmitate ꝓstitutus donauit ⁊ postea cōualuit. vt no. §. eo. l. iij. tertio si donatarius premoriatur donatori. ☾Sūc ergo dicit in isto. §. ꝙ pōt agi ꝙ nō reuocet primo vel sēdo mō: dūmodo donator ꝓmoriatur donatario. ⁊ sic dūtaxat vltimo modo revocet si donatarius premoriatur. ☾Item pōt agi vt nō revocet ꝑ penitentiā expressam: dūmodo donator ꝓmoriat donatario. ☾In tex. ibi etiā facti questiones sunt q. d. leg. ij de iure revocet i dictis casib⁹ pōt tñ agi de facto qō nō revocet nisi in altero casu tñ vt ex sequēlib⁹ ptz exemplis. ☾In tex. ibi. vt oīmodo ex ea valitudine ⁊c. subaudi etiā donatore penitēte. vt ptz ex sequēli vel donatario ꝓmoriēte vt in gl. ⁊ sic est sensus ꝙ in dictis duob⁹ casibus nō revocet: sed remanet firma: dūmodo donator moriaꝫ ex illa infirmitate cuiꝰ metu donauit: alꝫ sic. ⁊ sic in vno tñ casu revocet. ſ. si donator recōualescat. ☾In tex. ibi: si tū mutata volūtate. i. dicere qō revocet fi expresse voluntatē mutuauerit ⁊ nō aliter etiā si donator recōualescat vel donatarius premoriatur. ☾In tex. ibi. ꝙ fi prior: ille qui accepit decesserit. i. ꝙ nō revocetur nisi in casu quo ille qui accepit ꝓius decesserit: nō aūt expressa penitentia nec ex reconnalescentia. ☾In tex. ibi. nullo casu. ſ. predictorum trium. ⁊ tunc non erit ꝓpzie donatio causa mortis. vt. ſ. eo. l. si ita donatur.

a ☾Falcidia. adō sozi. 2ſi. cv. Ubi lippum col. 2ſil. mibi. lxxx.

1 **Marcellus no.** ✝Filiusfamilias miles pōt donare de castrēſi peculio sicut ſi esset paterfamilias. b.o.

1 b **Et ſi debitor.** ✝Donatio cā mortis revocatꝫ creditores ꝑ ſi ea sunt fraudati reipsa ꝛ nō ꝛfilio. b.o. ☾Et est sciēdū ꝙ qñ debitor alienat bona sua p ☩ctū onerosus puta vēdendo: creditores possunt rescindere ita demū si interuenit fraus amentis ⁊ vēdentis. sīvero p titulū lucrationū inter viuos ⁊ p donationē inter viuos. sufficit fraus donantis. sed si in vltima voluntate sufficit fraus re ipsa ꝙ creditores remaneant fraudati ꝛ debitor vel legatarij non fecerint fraudulenter vt hec habentur in titu. §. de bis que in frau. cred. bic ergo dicitur in donatione causa mortis idez esse quod in legatis si est fraus re ipsa. ſ. ꝙ remanet tantū q̄ sufficiat creditorib⁹ deducta donatione causa mortis de ꝗbus plene vide insti. de act. §. si quis in fraudem. ⁊. §. de ꝓba. l. patronus.

2 ☞Qñ dono tibi simpliciter: ita vt post mortē tuā vel certum tps restituas tali ꝙ ista sit donatio inter viuos irreuocabilis respectu tui ⁊ quid respectu illius.

3 Si dono tibi nō causa mortis mee sed filij mei vel fratris mei qs possit eā revocare: an ego. an aūt ipse filius vel frater.

1 **Mortis causa.** ✝Querit̄ bic si dono tibi non cā mortis mee. sed filij mei vel fratris mei quod fieri potest vt bic. cuius morte confirmetur donatio. An morte mea vel fratris vel filij mei. ⁊ dic ꝙ morte illoꝝ vt bic ptz. ⁊ not. §. eo. q ꝓtio. in gl. q̄ incipit quo etiam casu. in fine. ☾Aduerte ad aliquos casus. si dono ꝓ filio meo vel fratre post eiꝰ mortem. Ista dicitur donatio causa mortis filij etiam si non digerim ꝙ donatario premortuo res ad filiū vel fratrem reuertatur. perinde est enī ac si digerim dono noīe filij vel fratris post b eius mortem ⁊c. dicere enī ꝓ filio ⁊ noīe filij idez est vt. l. fidei commissa. §. interdum. de leg. iij. Et ita videtur tex. bic intelligēdus qñ dicit si quis pro filio vel fratre. sc̄z ꝙ ista sint verba donationis. ☾Et aduerte: q̄ si filius vel frater est presens et res que donatur fuerit presens ⁊ tradita. q̄ vt dixi videt̄ tradita primo filio deinde per filium illi si filius voluerit revocare donationem q̄ potest vt hic no. vel si ille premoriatur ad rē recuperēdam filius habebit ven. sed si filius nō fuerit presens ⁊ res fuit tradita adhuc filio competit vtilis rei ven. q̄ ꝛ fuerit absens tñ fingitur sibi primo tradita si ipse mādauit vel ratificauit inter viuos. vt no. in. l. qui concubinam. §. species. de dona. Sed si res non fuerit tradita sed ꝓmissa. ſ. noīe filij post mortem ipsi filio cōpetet actio ex tali ꝓmissione ꝛtra ipsum promittentem. ☾Secundus casus est si non donassem p ista verba. sed donaꝛ hoc modo. dono tibi istam rem ea conditione. vt si filius ꝛualuerit sibi restituas. sed si premoriaꝫ apud te fit. Ista non videt̄ donatio causa mortis filij. Sed vꝫ donatio in te collata sub ista cōditione. Si filius ꝓmoriatur. ⁊ si filiꝰ cōualesceret ex illo pacto ꝙ sibi restituatur possiꝫ agere p̄scriptis verbis vel conditione. ar. in. l. quoties. de dona. que sub modo. ⁊ videtur differre iste casus a precedenti. q̄ in precedēti

Universidad del Rosario Archivo Histórico

non possem renocare talem dominationē.vt hic no. ¶Sed in
isto casu bene videtur q possim renocare istud pactū in fauo-
2 rem filij appositum ſm Bar.in.l.qui rome.§. flauius. ¶Est
z alius casus qñ simpliciter dono hoc modo.dono post mortē
filij vel fratris vel alterius. Et ista nō vr donatio cā mortis il-
lius.sed est donatio sub ista die incerta mortis illius z nō pos-
sem renocare illā. ¶Est z alius casus qñ dono tibi simpliciter
ita vt post mortē tuā vel certū tps restituas tali.z ista similiter
est donatio iuter viuos irreuocabilis respectu tui.sed an respe
3 ctu illius dicyt in.d.§.flauius.sed hic casus.l.quoties. ¶Ité
q̄ritur qs posset renocare an ego an ipse filius aut frater.z hic
est dicendū q̄ aut donaui rem illius vel illoz z ipsi possunt re
uocare nō ego.q ipsi videnr donasse. Aut donaui rē meam z
tūc aut ille nō erat in mea ptāte.z idem q̄ due resultant dona
tiones.vna quam ego facio illi filio vel fratri alia quā ille filiꝰ
vel frater facit alteri.z vtraq; valet. Et ista secūdā nō possum
renocare.q nō est facta a me. Aut ille erat in mea potestate.et
a ¶Possuꝫ reuo care.adde q̄ vo luit Anch.consi lio.cvj. tunc ego possumª renocare. quia censetur ista donatio facta a
me illi tertio.nō aūt illi filio cui donare non poterā nec obstat
q̄ quando res non est remanſura penes eū possum sibi dona-
re vt no.in.l.ij.§.ti.j.in prin.q illud est verum nisi fit ad euz re
uersura.vt esset hic si posset renocare vt tenet Bar.in.d.l. ij.§.
ti.j.et in.l.qui pretio.§.eo.ti.
2 ☞Si soluisti mihi pecuniā falsam vel reprobā.z ego illā ex
pendi pro bona an fuisti a me liberatus.
1 **Si donaturus.** †Liberatio tm̄ 2fert q̄tū debebat creditori. sed obli-
gationis acq̄sitio quantum debitor facere potest.b.d. ¶In
tex.ibi.si donaturus mihi puta centū. ¶In tex. ibi debitorez
tuum subaudi qui tenebatur tibi in centū.sed nō erat soluēdo
nisi in quinquaginta. ¶In tex.ibi delegaueris.z sic fuit libera
tus a creditore meo in centū.lz debitor tuus nō esset soluendo
nisi in quinquaginta.vt.l.inter causas abesse.§.mandati.z sup
ple quod creditor meus egegit a tuo debitore quinquaginta.z
postea renocata est donatio.z tu repetis a me centum certe te-
neor tibi ad integra centū.quia in tantam videor vtilitatē cō-
secutus.q in tantū fui liberatus a meo creditore licet ipse nō
2 exegerit nisi quinquaginta. †Et inducitur per Jaco.de are.q
si soluisti mihi pecuniā falsam vel reprobā.z ego illā expendi
p bona q̄ tu fuisti a me liberatus vel q̄ tibi teneor ac si bonam
soluisses.q fui vtilitatē 2secutus ac si esset bona.sed 2tiuꝫ vr
determinare gl.formās banc.q.in.l.elegāter.§.qui reprobos
§.de pigno.act.dic vt ibi per doc.
1 **Titia chirographa.** †Mandatū colla
tiuꝫ post mortē mā
dantis non reuocatur eius morte. Ité restitutio instrumēti fa
cta a creditore vel ab alio de voluntate eius liberat debitorem
b.d. ¶Et circa primū distingue tres casus.q interdū manda
tum.z effectus mandati confertur post mortem mandantis.z
non reuocatur morte.vt hic.z.l.si vero non remunerandi.§.fi.
§.man. Interdum vtriq; confertur in vita.z tunc secus.vt.§.
ti.j.l.ij.§.sed z si qs donaturus. Interdū mandatum cōfertur
in vita sed effectus post mortē.z tunc distinguitur vtrū manda
tarius sciat mortem vel ignoret.vt.l.cū pater.§.nemo.de lega.
ij.qui tex non est alibi.z plene no.in.l.ti.j.de sol.per glo. tamē
de hoc dic vt plene digi.in.d.l.ti.in repetitione mea.quia ego
sum in alia opi. In tex.ibi daret.i.traderet.et ita exponе.j. dū
dicit dedit.i.tradidit.
2 ☞Res tantum valet quantum vendi pōt attenta qualitate
rei et homine sciente illam qualitatem.
1 **Qui hominem.** †Donatio rei q̄ pōt auelli
tm̄ 2fert q̄tū res vendi pōt
2 b.d. ¶No.ad limitationē eius qō dz res tm̄ vz q̄tū vendi
pōt.vt.l.pretia rerū.ad.l.fal.nā intelligit attēta qualitate rei.z
boie sciente illā qualitatē vt in gl. ¶Sed opp. 3 istū tex.nam
aut ista res fuit euicta a donatario rōne huius obligationis.z
tūc nihil videt ad eū pueniſſe.z sic nihil tenebit restituere do-
natione renocata. Aut nō fuit euicta.z tūc videt ad eum pue-
niſſe tm̄ quantū valet etiā nō attenta illa obligatione.z sic re-
nocata donatiōe poterit vel ipsa res cōdici vel integrū pretiū
eius ar.§.e.si aliena.in prin. Ista oppositio facit me dubitare
in intellectu huius litere ad quem finem dicatur hic q̄ non vi
detur plus peruenisse q̄ valet attenta qualitate. si em̄ non est
secuta renocatio ista inuestigatio est frustratoria. sed si est secu
ta adhuc videtur frustratoria ratione predicta.possumus di-
cere q̄ est secuta renocatio donationis.z q̄ res nondum erat
euicta.sed poterat euinci.z q̄ iste donatarius nō habebat fa-
cultatem restituendē rei.z sic oportet deuenire ad estimationē
vt.j.l.prozi.in fi.q eius culpa perdiderat facultatem restituē-
di estimabitur ergo vt hic dicitur.

2 ☞In obligationibus dandi an procedat libellus talis pe-
to rem vel eius pretium.
1 **Si filiofa.** †Si donat ei qui est in potesta-
te alterius causa mortis secuta
renocatione agit de peculio 2tra eum in cuius erat
ptāte.sed si tpe donationis nō erat lz postea trāsiue
rit de peculio non agit. sed res vendicat si adest facultas rei re
stituēde.sed si non adest facto donatarij 2dicit pretiū. b.d.z est
subtilis lex.pulchra. ¶In tex.ibi res ipsa a donatore repetit.
i.per donatorē ab ipso arrogatore habente potestatē rei resti-
tuende.z dic repetitur vel dic p directā rei vendicationē si non
fuit translatū oīnum vel p vtilē.z etiā cōdictione fine cā si fuit
translatū.vt.j.eo.l.si mortis causa cū.l.seq.sed si non habet fa-
cultatem rei restituēde aut hoc 2tingit si ne sui culpa vel facto
z nullo modo tenet:non sic in primo casu huius.l. vbi tenetur
de peculio qō intellige etiā si nō habebat facultatem rei resti-
tuende.q̄ pater de contractu vel quasi filij de peculio obliga-
tur etiā si peculiū non fit factū locupletius regulariter. Et in
hoc differt iste casus a precedenti.quia arrogator non tenetur
de peculio ex contractu vel quasi ante gesto vt in glo.sed si suo
facto perdidit facultatem rei restituende condicitur ab eo pre-
tium.vt in sequenti casu. ¶In fi.l.ibi sed pretium eius condi-
cet.i.rem ipsam cum sit in obligatione rem dari si translatum
fuit oīnium.sed q̄ nō potest eam restituere condēnatur ad pre
tium.z hoc respectu dicitur pretium condicyt sc̄tur hoc vult
glo.in.l.j.sola.quam facit de.l.si seruum.§.fi.de verb.obli. sed
ista solutio destruit tex.ideo dicas q̄ non cōdicitur ipsum pre-
tium.z ad contrariū respondе q̄ loquitur qñ est in obligatio-
ne rem dari in qua etiā re perempta post mortem vel culpā de-
bitoris agitur ad ipsam rem.licet fiat condēnatio ad pretium
hic erat in obligatione rē restitui in qua succedit obligatio ad
estimationem re perempta vel perdita facultate restituēdi. vt
l.in re furtiua.de cōdi.fur.ſm Dy. ¶Sed Bar.istam solutio-
nem videtur reprehendere.q̄ tunc est in obligatione rem re-
stitui qñ actor est dñs rei.ita loquitur.l.in re furtiua. lz hic nō
erat dñs.q̄ iam transtulerat dñium.z sic est in obligatione rē
reddi seu dari.z ideo ipse solūit q̄ hic erat obligatio mixta nā
eo respectu q̄ donās trāstulerat dñium directum z agit vt in
eū transferatur dicitur in obligatione rem dari.sed eo respe
ctu q̄ videtur sibi restituere vtile vt pt̄s q̄ habet vtilē rei vē-
dicationē.vt.j.e.l.si mortis.z.l.seq.dicitur in obligatione rem
restitui in qua obligatione mixta dicendum.i.qō in simplici
obligatione rē restitui. ¶Bruniter puto Dyn.melius dicere
q̄ siue actor sit dñs siue non sit.sed fuit dicitur agere ad rei re
stitutionem.vt.l.videamus.in princi.z.§.in fauiana.in verbo
quoq;.§.de vsu.z in obligatione rē restitui quādo datur con-
tra illuz q̄ fuit in bonafide non venit nisi quatenus ille factus
est locupletior.vt.l.in summa.§.seruum.de cōdi.inde.sed hic do
natarius nō fuit in malafide.z si alteri donauit eatenus videt
2 locupletior quatenus res valebat.ideo eatenus cōdicitur per
illum.§.si seruum. †Quid aūt in obligatione dandi an procе
dat libellus si peto rem vel eius pretium vide in spe.de obli.et
soln.§.sequitur.ver.si.vel pe.
1 **Si qui non amplius.** †Si sci
dit cō
modū scindit etiā onus 2ditiōis implēde si erat di
uisibilis.b.d.dic vt in.l.plautius.de condi.z demō.
¶In gl.ibi vel in eo cui p fal.subtrahit.hoc nō est verū. q̄ p
pter hoc nō diminueretur onus conditionis.vt.l.qui heredē.
§.diuersum de condi.z demon.z no.e.l.plautius.§.ité scindit.
z ad treb.l.iiij.§.si titius.ſm Dy.
1 **Esi mortis causa.** †Capacitas vel
incapacitas do
natarij inspicit tpe mortis nō tpe donationis.b.d.
Et idē in legatis qñ puenit oīnat incapacitas ex
donatarij psona.secus si mixta 2sideratione donatarij.z rei.et
hoc vult dicere gl.tunc hz locū regula catoniana. ¶In gl.ibi
sed eis propter rem ipsam vt q̄ legatur res sacra vel religio-
sa et qō subijcit vel persona legantis et legatarij mixtim.vt q̄
legatur res ipsius legatarij.nam istis duobus casibus si nō te
net legatum a principio lz tpe mortis cesset causa invalidita-
tis non conualescit propter regulā catonianam:vt.l.cetera. §.j.
de leg.j.de reg.cato.per totum.sed qñ puenit defectus ex per-
sona legatarij tm̄ non habet locū illa regula.z si reperit cessa-
re tpe mortis reconualescit legatum.vt.l.nō intelligitur.§.qñ
de iure fis.cum.c. alijs.§.allegatis in glos.et idem in donatio-
ne causa mortis vt hic. ¶In glos.ibi idem esse econtra an qs
possit donare.i.q̄ inspicitur tps mortis eius.certe si tpe dona
tionis erat inhabilis ad donandū licet tpe mortis sit habilis
non reconualescit donatio nisi appareat de recenti voluntate
ipsius

ipsius post habilitatē acquisitam sicut in legatis factis in codi
cillis.vt.§.de leg.iij.l.j.§.fe.d filius.lz hoc non sufficeret in in-
stitu.heredis nisi faceret testm̄ de nouo.vt ibi habet sed qñ.p
uenit ex persona donatarij vel legatarij nō opz q̄ appareat
de recenti voluntate.q̄ minor defectus reputatur ille q̄ est
in persona testantis vel donantis.
1 **Si filiofa.** †Si donatio fit fetā filiofamilias
ipso premortuo resoluitur.secusi
patri.licet mediante mysterio filij.b.d.
2 ☞Liberatus pacto vel acceptilatione amplius non libera
tur tempore.
1 **Quod debitori.** †Actio subrogata
p.l.in locū actionis
tpalis est ppetua.b.d. †Et not.hic q̄ liberatus pa-
cto vel acceptilatione amplius non liberatur tpe.
¶Ité ad primū dictū adde.l.item illa.§.qñ adijcitur.§.de cō-
sti.pecu.z ibi dicit esse idē qñ subrogatur facto contrahentiuz
si tm̄ principaliter.secus si accessorie vt.l.ei qui.§.inturiarū.§.si
qs cau. ¶In tex.ibi etiā tpe liberat.l.prima facie sed nō in ve-
ritate.posīq̄ em̄ fuit liberatus acceptilatiōe amplius nō pōt
liberari tpe.sed vult dicere q̄ etiā trāfacto tpe quo fuisset libe
ratus si acceptilatio facta non fuisset pōt agi condictione sine
causa in qua primū debitū fuit translatum.z que in locū illius
fuit principaliter subrogata.
2 ☞Facto testamēto in qbus differant donatio causa mortis
et codicilli postea facti.
3 Sicut qui non potest testari non potest codicillari.ita non po
test donare causa mortis nisi quando non potest ex eo quia est
in aliena potestate.
1 **Amis qui testamētum.** †Ista est bona.l.Et qua no.q̄ sicut possunt fieri.co
dicilli ex testamento.i.facto testō.z etiam ab intest.i.
nō facto testamēto.vt.l.conficiūtur.in prin.z.l.ab intesta. ff.de
2 iure codicil.ita.z donatio cā mortis vt hic. ¶†In alio tū disse
runt causa mortis.z codicilli q̄ qñ factum est testm̄ codicilli ba
bent dependētiam ab eo sicut validū.z nisi ex eo adeatur bere
ditas non valent codicilli.vt.l.si quis cū nullum.in fi.ff. de iu
re codi.z rupto testō rumpunt codicilli.vt.l.j.ff.de iure codici.
no sic in donatione causa mortis que nō dependet a testamen-
to etiā si fit factum nec requirit additionē ex eo.lz sufficit mors
donatoris.vt no.in gl.ordina.l.post legatum de bis qui.vt in
dig.z in.l.filie.in fi.prime glo.C.fa.ber.quas glo.no.q̄videba
tur contrarium cum habeat vim legati.vt.§.l.marcellus.§.fi.
z sic videbatur requiri additio ex testamento. Et ad hoc etiā vi-
de qñ no.Bar.in.l.sequēs qō.de leg.ij. ¶Sed si testamentum
nō valet ab ipso principio codicilli non dicuntur habere depē
dentiam ab eo:vt no.Bar.post Dy.in.l.legata inutiliter.ff.de
leg.j.lz gl.innuat cōtrarium.in.l.q̄dam.de iure eo.dic vt ibi di
3 digi. ¶Ultimo not.hic gl.singulariter q̄ sicut q non pōt te
stari nō pōt codicillari.vt.l.ij.de leg.j.ita nō potest donare cau
sa mortis nisi qñ non pōt ex eo:q̄ est in aliena potestate.vt.j.p
tri.§.Sunt aūt multi q non possunt testari de quibus in.l.ti.q̄
ramus.de test.Et id qō dicit hic gl.non bene reperitur expres
sum in aliquo tex.Ideo est notādum qō videtur tenere Bar
to.p.l.ti aliquis.§.eo.vbi donatio causa mortis rescinditur ex
condēnatione ex qua rescinditur etiā testamentum:facit etiaz
qō no.glo.§.ti.j.l.qui id qō.§.mutus.si ergo pupillus etiā cū
autoritate tutorum non potest donare causa mortis licet pos-
sit alios contractus facere.
2 ☞Filiusfa.pōt donare causa mortis qñ donat presenti.sec⁹
si absenti.z nullo pro eo recipiente.
3 Filiusfa.si patre consentiente testatur cū cla q̄ si non valet iu
re testamenti valeat iure cuiuslibet vltime voluntatis an va
leat saltem iure donationis causa mortis.
4 In donatione cā mortis facta a filiofa. regritur cōsensus pa
tris seu pmissio.z quid in castrensi peculio vel quasi.
5 Filiusfa.an possit donare causa mortis ipsi patri consentiente
patre.z an possit donare fratri suo in eiusdem patris potesta-
te constituto.z nu.6.
6 Qñ consensus alicuius regritur ad autorizandū vt si statutum
dicat q̄ mulier vel minor non possit contrahere fine consensu
consanguineorum non possent consanguinei consentire in fa
cto proprio sicut nec tutor.
1 **Filiusfami.** †No.q̄ filiusfami. nō pōt facere testa
mentū supple nec etiā codicillos etiā
patre consentiente.intellige etiā bodie de aduentitijs in qbus
patri non queritur vsusfructus.vt.l.si.C.qui testa.facere poss.
2 ¶†Item q̄ bene potest donare causa mortis qō intellige qñ
donat presenti.z sic habet vim contractus secus si donaret ab-
senti nullo pro eo recipiente:q̄ tunc habet vim vltime volūta
tis quā non potest facere etiam patre consentiente vt hic: iun-
cto eo qō habetur in.l.cū pater.§.eoz.de leg.iij.z qō dixi.§.eo.
3 ti.l.cui. ¶†Et bis solnitur questio si filiusfa.patre cōsentiente
testatur clausula q̄ si non valet iure test. valeat iure cuiuslibet
a vltime voluntatis vtrū valeat saltem iure[a] donationis causa
mortis. Et breuiter:aut illi qbus relinquit non erant presen-
tes per se vel per alios recipientes noie eoz:z non valet. Aut a ¶Donationis. adde fal.iste cō si.cxij.vbi etiam aliqd ponit.z cō si.cxxx. erant presentes:z tūc aut fuit expresse dictū qō valeret etiā in
re donationis cā mortis z valebit aut nō fuit expresse dictum
z tunc secus q̄ requiritur specifica z expressa licentia patris q̄
possit donare cā mortis:nec in generali licentia boc veniret vt
§.ti.j.l.filiusfa.§.si em̄.de ista questione dic p Ly.z Bal.in.l.se-
nium.C.qui test.fa.pos. ¶†Tertio z vltimo no.q̄ in donatio-
ne causa mortis facta n filiofamilias requiritur consensus pa
tris seu permissio. Sed contra de.d.l.filiusfami.§.fi.§.tit.j.so.
qñ donat.de castren.pe.vel quasi nō requiritur. vt ibi secus qñ
de profec.vel aduentitio ſm ista iura ne fiat preiudicium patri
ignoranti vel nolenti vt bic:z idem bodie in aduentitijs si pa
ter habebat vsumfr.vt.l.§.filijs autem.C.de bo.que li.secus
5 si non habebat.z ita sentit glo.in.d.l.filiusfa.§.fin. ¶†Et bis
b respondeo ad questionem quotidianam vtrum filiusfamilias ¶Ipsi patri. in boc articulo vid old.§.fi. cclxj.lu. ro.§. ccclxxi.so zi.§i. ccc.all eg. eūdē pau.consil. cclxxxvij. in. ij. volu.
b possit donare cā mortis ipsi patri consentiente patre z istum
casum pluries habui de facto.gl.in.l.j.§.de auto.tuto.tenet q̄
non quia pater non potest autorare in causa propria directe et
immediate.vt ibi.z istam opi.videtur segui Bart.ibi z Bal.in
in.l.bonoruz.C.qui admitti ad bo.pos.ante fi.Petrus tenuit
contrarium:q̄ voluntas patris requiritur non ad autorizan-
dum z integrandū personam filij.q̄ ad boc non est sufficiens
vt.l.si.§.j.j.de verbo.obli.sed ne fiat preiudicium patri z istuz
respectum habuit iste tex.vt patet ex bis que supra dixi:quia
quando non fiebat preiudicium bene poterat sine consensu pa
tris.vt.d.l.si.§.§.si.§.ti.j.Sed si donat ipsi patri non fit preiu-
dicium patri ergo valet.z pro boc allegat Petrus casum in.l.
fi.C.de imponen.lucrat.descrip. post prin.vbi dicitur q̄ filiusf
fa.potest dari patri in vltima voluntate.z istam credo meram c ¶Proprio. ad de Alb.§i. cliij. §o zi.§i. lxxxvij. veritatem q̄qd dicant glo.Bar.z Bal.z ita reperio fuisse con
sultum per aliquos antiquos z nobiles docto.perusinos.d.no
minū Guil.z conten.Et vide qō no.idē Bal.C.vndevir z vxor.
6 l.j. ¶†Qñ autem cōsensus alicuius regritur ad autorizandū
vt si dicat statutum q̄ mulier vel minor nō possit contrahere
sine consensu 2sanguineoz non possent consanguinei con-
c sentire in facto proprio[c] sicut nec tutor. Sed presuppositа illa
opi.q̄ non possit donare patri ipso patre p̄mittente vtrū pos-
d sit donare fratri suo[d] in eiusdē patris ptāte 2stituto.illa fuit q̄
stio disputata per Petrū de eronichis antiquū aduocatū bo-
no.de qua vide.de instru.edit.§.porro.in addit.tanget etiam d ¶Fratri suo. ad de Old.§.cxxvj. a quo Jo. and.z d.addi.babuit.
Bal.licet non alleget illā questionem.in.d.l. bonorum.C.qui
admit.ad bo.pos.
Shi qui inuicem. †Ad confir-
mationē bu
ius donationis:sufficit donatorem donatorio non
supuiuere.b.d. De ista materia dic plene per Bar.
in.l.quod z pariter.§.de rebus dubijs.
2 ☞Pactum appositū non cōtra substantiā contractus sed cōtra
accidentalia vel naturalia valet.
Quid si apponatur contra naturam rei in 2tractū deducte.
Vbi ita donatur. †Donatio cau- e ¶Renocari. De
sa mortis fctā cū boc p Fran.are.
pacto q̄ non possit renocari[e] dicit potius donatio §i. cli. per Ang.
inter viuos ppter tale pactum.b.d.ista.l.verum est late §i. cliiij. per
nisi fit donatio omnium bonorum presentiū z futurorum. vi- Soz§. §fi. cccxxvij. eundē Paul. §i. ci.z §i. ig. in
de Paulum consilio.lxxv.et etiam practicatur:quia vt pluri- §. volu.
mum mulieres donant post mortem ipsarum cum pacto q̄ nō
possint renocare. Et qō vsusfructus pertineat ad eas quousq;
2 vigerint. ¶†Allegatur ista.l.q̄ paceum appositum contra na
turam contractus non vitiat contractum:sed facit ipsum tran
sire in alia m speciem si boc potest fieri salua ratione recti fer-
monis vt erat bic:quia donatio inter viuos:et donatio causa
mortis conueniunt in vocabulis.si quis ergo dicat dono cau-
sa mortis cum pacto quod non possit renocari. vt.§.eodem.si
alienam.§.j.et tamen non vitiat donationem: sed facit eam
transire in donationem inter viuos.secus si non conuenirent
in nominibus:z sic non posset fieri translatio salua ratione re-
cti sermonis:vt si concedo tibi talem rem cum pacto quod nō
possim renocare quod est contrarium nature precarij.nam nō
facit istud pactum transire contractum in donatione que non

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

potest reuocari:vt.ff.ti.l.l.aquilius.& l.aristo.sed potius vitiatur pactum & remanet contractus precarij:vt.l.cuꝫ precario.ff. de prec. ¶Sed pactum appositum non cõtra substantiã ℈ctus sed ꝓtra accidentalia vel naturalia bñ valet:vt.l.pacisci.ff.de pac.& l.pacta cõuenta.de cõtraben.emp. ¶Si vero ꝓtra naturam rei in ꝓtractũ deductũ tũc distinguit an a principio:& vitiat cõtractũ.an ex postfacto:& nõ vitiat:sed ipm vitiatur.vt in l.post seruum.in fi.cum legibus seq.ff.de vsu & habi.

2 ¶Instrumẽta possunt cancellari solo verbo dicẽdo qõ habeantur pro cassis & irritis.

An isto modo videatur fieri pactum de non petendo.

1 **A cunculo suo.** †Donatio ista põt fieri liberando debitorẽ.b.d.†Nõ.q̃ instrumẽta possunt cãcellari solo
2 verbo dicendo q̃ habeant p cassis & irritis. facit.l. emptor.ff.lucius.ff.de pac. ¶Itẽ q̃ dicẽdo isto modo vł fieri pactũ de nõ petendo qõ intelligit si erat presens ille ꝓtra quẽ erant instrumenta vel alius eius noꝛe & tunc videntur suffice re duo testes tanꝝ liberatio sit facta p contractum als requiruntur.v.quasi habebat vim vltime voluntatis ita videt debe re intelligi.l.ff.ff.C.de codi.

1 **I mortis causa.** †Renocata donatio cã mortis vẽdicatur res directa rei vẽdi.si nõ fuit trãslatum dñium. ℨ si fuit translatum vendicatur vtili rei vendica.& etiam cõdicitur ꝛdictione sine causa vel ob causam.b.d.notabiliter cum.l. seq. ¶Et istud q̃ possit vendicari vtili rei vendi.& sic re transferatur dominiũ ipso iure in donatẽ est valde singulare:q̃ nõ reperitur nisi in pacto.l.cõmiſ.& adiectionis in die.vt no.in.l. j.per gl.ff.ti.j.Sed illud in donatiõe inter vinos:& in alijs cõtractibus q̃ non habẽt naturã vltime voluntatis:secus in hac donatione que hꝫ naturã vltime voluntatis eꝝ qua transferatur dñium sine traditione:& hoc vult glo.hec tene menti q̃ ℘m hoc poterit donator agere ℨ quẽlibet possessorem etiã cũ quo nõ contraxit:& sic nõ solũ põt dicere prẽtiũ a donatario si suo facto desijt posse restituere.vt.ff.eo.l.si filio.in fi.sed etiã poterit agere contra quẽlibet possessorẽ habentẽ facultatem rei restituende p ipsas leges debebit tñ altero esse contẽtus:q̃ sunt persecutorie. ¶In tex.ibi poterit vel vendicare.ſ. directa vẽdicatione hoc casu.sed sequenti.l.vtili actione.vt in.l.seq.q̃ declarat istam.

2 ¶Contractus innoiati qualiter cognoscantur.

1 **M ortis causa.** †Nõ.in isto principio q̃ mortis cã capio est vocabulũ generale & cõprehendit qcqd capitur occasione mortis alterius.vnde etiã hereditas & legatũ dicitur mortis cã capio:sed ꝓprio sumpto vocabulo & stricte nõ comprehenditur nisi id qõ capitur cã mortis alterius taliter q̃ nõ cadit in aliud speciale nomẽ:& isto mõ sumẽdo legatũ & hereditas non dicit mortis causa capio.†Et iste tex.optime facit ad cognoscẽdũ qui dicanꝫ cõtractus innoiati q̃ illi qui stãt in noie generali & non cadũt in aliqõ speciale nomẽ cõtractus vt permutatio cũ permutatur species cũ specie licet hoc vocabulum sit generale vt possit cõprehendere etiã contractus emptionis & venditionis:& locationis:& cõductionis in quolibet permutatur res vel vsus rei cũ pecunia:sed q̃ pmutatur species cũ specie nõ cadit in speciale nomen ꝓtractus q̃ non põt dici emptio vel locatio:sed simplex pmutatio:& ideo dicit cõtractus innoiatus:q̃ caret speciali noie vt no.C.de rerũ pmu. super rub.& l.iurisgen.in prin.ff.de pactis.

2 **I uliano placet.** †Nõ.hic q̃ si debebas mihi centũ & nõ eras sol.& ego liberaui te p acceptilationẽ ex donatione cã mortis videris to tam quantitatẽ a me recepisse:ex hoc ſeqtur q̃ si postea reuocatur donatio:& tũc reperiaris esse solutũ totã quantitatem possum a te cõdicere nec potes dicere q̃ ex liberatiõe nihil ad te puenit cũ nõ esses solutus:q̃ satis est q̃ puenerit liberatio q̃ ad te ipm bñ videaris.solu.vt.l.ꝗrebat.ff.j.ad.l.fal. huic.ff. inſ.adde ver.fi.buius.l.ibi p acceptilationem &c.

2 ¶Reuocata donatione non solum competit condictio sine causa que est generalis sed etiam competit condictio ob causam que est ſpecialis.

1 **S enatus.** †¶In.l.senatus.ff.nihil dubi tauerunt Bal.multũ allegabat istũ tex.†q̃ ꝛdictio ob cãm nõ datur solũ qñ fuit taliter datũ ob causaꝫ q̃ resultat ꝓtractus innoiatus vt si tibi do vt aliqd facias:sed etiã si talis ℈ctus nõ resultet vt si tibi do vt aliqd ego faciã vel vt lucius titius faciat vt aliqd ꝓtingat & causa nõ est secuta facit.l.j.ff.si parendũ.de condi.ob
2 cau. ¶Nõ.etiã hic q̃ reuocata donatione nõ solũ cõpetit cõ

a) ¶Vnã vnciam. hec leg põt limitari nisi filius legitimus & naturalis renũtiasset & non in fraudẽ medietati huius hereditatꝫ: quia tunc videt q̃ tota medietatẽ capere possit ex ꝓta no.p Lud.ro.cõ sil.xliij.vbi cõsuluit q̃ ſtãtibus filiabꝰ legitimis & naturalibus renũtiantibus patrnis bõis possit pater totũ donare filio naturali si renuntiatio nõ fuit fraudulẽta:& hec est noua limitatio quam puto veraꝫ sicut Lud.putat suaꝫ ꝓsultationem.

dictio sine causa q̃ est generalis:vt videtur velle gl.in isto titu. sed etiã cõpetit ꝛdictio ob causam q̃ est specialis:q̃ non est secuta causa:id est mors ob quam fuit data.

S i quis societatem. ¶In.l. mortis cã declara istum.ff.vt no.in.l.quã all.gl.ſ.in.l.v.ff.ti.ff.ꝓ so.in gl.†q̃ nõ dicit sociꝰ nisi aligd ponat in societate.ſ.rem vel operã.Et etiam alia ratio in causa huius.ff.cõferr post mortem quo tpe dꝫ societas finiri ergo &c.vt.ff.de vsufru.lega.l.si vsumfru.cũ moriar.de iure do.l.inſ.& ff.ꝓ socio.ff.adeo.ſm Dy..

1 **S i duobus.** ¶†Nõ.hic q̃ cõdictio sine cã subrogat loco actionis prime & est illius nature cuius erat prima vt detur contra quemlibet insolidum:sed contra de.l.q̃ debitori.ff.eo.So.ad vtilitatem credi toris sapit naturam prime.vt hic.sed ad eius damnum non vt ibi:vnde non est tẽporalis sicut actio prima. ¶Sed quero hic voluit donare vtriq̃ quid si alteri tantum & illum liberauit p acceptilationem.videtur q̃ contra ipsum tantum detur cõdictio sine causa vel ob causam quasi ipse tantum videaꝫ recepisse:sed repeteret a correo p actionem neg.gest.vel manda.iuxta no.in.l.j.C.de duo.reis. ¶In gl.ibi als secus.nã tunc si fiat liberatio ei q̃ est capax prodest sibi & non alteri:sed si ei q̃ nõ est capax:tunc nec sibi:nec alteri.hic est casus in.d.l. si sponsus.ff. j.Et sic no.q̃ actus factus in persona habilem vel capacem valet quo ad eũ:licet nõ possit valere in personam alterius ad quẽ secũdario extenditur:secus ꝓtra:q̃ non fiat in personam inhabilẽ vel incapacẽ cum non valeat in persona eius in qua principaliter fit non extenditur ad personam alterius in consequentiam.licet illa de se sit capax in primo tantũ casu ratione cõnexitatis.vt si erant socij id qõ pdest ei in cuius psona principaliter fit prodest etiam alteri incapaci in consequentiam.vt l.si is qui.ff.de lib.lega.

2 ¶Differentie inter donationem causa mortis & legatum.& numero.i.

Stipulatio annua an sit vna vel plures remiſ.

1 **S i quis mortis.** †Nõ.hic vnã differẽtiã inter legatũ ãnuũ & stipulationẽ annuam ex causa donationis causa mortis.q̃ in primo casu tot sunt legata quot sunt annui.Ideo in principio cuiuslibet anni inſpicitur ꝛditio legatarij:& fuerit capax inyno anno si in principio sequẽtis anni non est capax ꝓ sequenti nõ debetur legatũ:non sic in secũdo casu:q̃ vna tñ est stipulatio pro omnibus annis:& sic inſpicitur ꝛditio legatarij semel tantum.ſ.cũ donator moritur:vt hic.& ff.eo.l.in mortis.& si tũc reperitur capax:licet postea efficiatur incapax hoc sibi nõ nocet.

2 †Sunt etiam alie differẽtie inter donationẽ cau.mor.& legatũ quas vide p Cy.in.l.ſi.C.eo.alia est.ff.eo.l.tam ſis.ff.j. Et de natura ſtipulationis annue.an fit vna vel plures.vide plene per Bar.in.l.ſi seruus communis meuiꝰ & castrẽſis peculij.ff.ff.j. de ſtipula.ſeruo. ¶In glo.magna.ibi.de verbo.obliga.l.plutibus.in princip.illa non meruit fignari pro contraria:quia non loquimur in ſtipulatione annua:sed in ſtipulatione plurium rerum quo casu diſtinguitur vtruꝫ fuerint ſpecificate ex preſſe vel tacite per earum presentiam.et cenſentur plures ſtipulationes vt ibi alias cenſeretur vna.vt.l.ſcire debemus:de verbo.obliga. ¶In glo.in ea.l.pluribus.ff.j.illa bene obſtat: ſed dic quod ibi fuerunt expreſſe ſpecies temporum hic non. vnde qua ratione expreſſio plurium rerum facit cenſeri eſſe plures ſpecies ſtipulationum.vt.d.l.ſcire debemus.eadem ratione expreſſio temporum.argumẽ.ff.de teſta.milĩ.l.miles.ita heredem.ff.j.ſm Dy.

2 ¶Filius naturalis vel baſtardus licet non ſit capax bonorum paternorum eſt tamen capax bonorũ aliunde prouenientium q̃ a patre.

1 **Q uod conditione.** †Qui eſt incapax bonorum teſtatoris eſt etiã incapax eorũ que dãtur gratia cõditionis implende ab eo cui bona teſtatoris fuerunt relicta.b.d.in princ.huius.l.vſq̃ ibi certe. ¶Et pone caſum q̃ qs habebat filium legitimum & naturalem & aliũ naturalem tantum & volebat inſtituere equaliter:ſed videns qõ nõ poterat filio naturali relinq̃re niſi vnam vnciã ex quo egrotabat legitimus & naturalis.l.ij.C.de natu.libe.inſtituit heredẽ legitimum & naturalem in dimidia:& quẽdam extraneum in altera dimidia ſub cõditione ſi daret filio naturali. ponamus quinquaginta:quia tantũ valebat illa dimidia queritur vtrum filius naturalis poterit illa quinquaginta capere.et reſpondetur quod non:ſed tantum quantum facit vnam vnciam.a i. xxij.partem totius hereditatis.q̃ illud qõ datur gratia conditionis implende ſuccedit loco illius dimidie in qua ille extraneus

neus fuit inſtitutus.& ſic babetur perinde ac ſi fuiſſet rogatus illam dimidiam reſtituere illi naturali quo caſu non teneretur niſi vſq̃ ad vnã vnciam reſiduum remaneret apud ipſum grauatum:ita & nunc:ita intelligo iſtum tex. Non ergo tenebit iſte implere iſtam cõditionem inſolidum:ſed contra de.l.meuius. de condi.& demon.vbi debet implere inſolidum:licet ille ſit incapax.Sol.licet ſit difficile contrarium nõ erat incapax ibi bonorum teſtatoris dũtaxat.& ſic non preſumitur fraus facta legi:ſed hic ſic. ¶†In tex.ibi:licet non ex bonis mortui proficiſcatur.hoc faciebat dubium: quia filius naturalis vel baſtardus:licet non ſit capax bonorum paternorũ propter refrenandum vitium paternum:vt.l.ſi.C.de natu.libe.eſt tamen capax bonorum aliunde prouenientium q̃ a patre: quia ceſſat ratio predicta.& ita no.glo.in autẽ.quibus modis natura.effici.ſni. in glo.magna.& ff.de iure fiſci.l.i.& l.non intelligi.ff.quãdo autem.e.ti.per Bar.ſed id qõ habatur gratia conditionis implẽde non erat de bonis paternis ſed de bonis dandis:ſed ſupplẽtur q̃ ſuccedit loco bonorum paternorum que fuerunt relicta ſibi ſub conditione ſi de ſuo daret tñ illi fiſco.& ſic cenſetur facta fraus legi:ſecus ergo in alijs que non ſuccederẽt loco bonorum paternorum:quia non ſunt data gratia cõditionis implẽde:& hic eſt caſus in.l.bis qui.ff.de vulg.& pup.nam illa poteſt capere etiam ex diſpoſitione paterna.vt ibi habetur.& hoc in glo.ſi.que incipit imo contra.

1 **C erte quod.** †Datum beredi gratia cõditionis implende ſi erat bereditarium imputatur falcidia.b.d.ſm ſecundam lec.glo.hoc declara vt in.l. id autem.ff.ad.l.fal.& j.eo.l.q̃ ſtatulib.per quam iſte.ff.ſupplẽtur. Sed ſm aliam lect.dicit q̃ eius quod datur a ſtatulibero gratia conditionis implende ei qui eſt incapax bonorum defuncti bene eſt capax ſi illud nõ eſt de bonis defuncti:ſed alium de prouenit.b.d.Et licet glo.& doct.videntur reprobare iſtam lect.nõ fiat fraus legi tamen mihi videtur vera:quia princi.bus.l.babet locum quando datur ab eo cui bona preſentia ſunt relicta.et ſic illud datum ſuccedit loco bonorum paternorum que pater potuiſſet relinquere filio ſi non eſſet illegitimus vn de videtur illam conditionẽ appoſuiſſe in fraudem legis: ſed hic loquitur quãdo apponitur ei cui relicta eſt libertas quam libertatem non potuiſſet relinquere pater alteri q̃ ipſi ſerno.& ideo datũ gratia conditionis implende non poteſt videri appoſitum in fraudem legis.

1 **I llud generaliter.** ¶†In.l.illud dicit:quia non ſemper eſt verum:ſed fallit in plurib⁹ caſibus notatis.in.l.ſi.C.eo.

2 ¶In obligatione rem dari ſi debitor perdidit facultatẽ dãdi non poteſt cõcipi libellus niſi ſuper ipſa re:& ſi quis peteret pretium an libellus ſit ineptus.

3 Quid in obligatione rem reſtitui.

1 **I ulianus ait.** †Cõtra donatarium qui ſuo facto deſinit habere facultatẽ reſtituende rei ſecuta renocatione donationis datur condictio:qua tenus ad ipſum peruenit ex re:vel ad iuſtum pretium q̃ntuo luerit.b.d.ſm glo.Vel dic etiam ad ipſam rem licet fiat condẽnatio in iuſto pretio quia non poteſt reddere:& tunc tex.ſ.p prie nec ob.l.ſi filio.in fi.ff.eo.vbi dicitur q̃ non condicitur res
2 ipſa per quem text.glo.fuit mota.†quia non poteſt intelligi ſi precise seu tantum imo poteſt condicere rem aut pretium:vt cõiuncta illa.l.quod dicit:vt ibi in obligatione ergo rem ſibi dari ſibi debitor perdidit facultatem dandi non poteſt cõcipi libellus niſi ſuper ipſa re.Et ſi peteret pretiũ eſſet libellus ineptus
3 per.l.ſi seruum.ff.ſi.j.de verbo.oblig.†ſed in obligatione rem reſtitui vel mixta que participat de obligatione dandi vel reſtituendi poteſt concipi altero de tribus modis: vel q̃ petam illud quod ad debitorem ex illa reperuenit: vt ſi rem vendidit maiori pretio forte q̃ valeat hic in verbo pretij. cum gloſſella pura.& in.l.in ſumma.ff.in frumento.de condi.inde.vel q̃ petã verum pretium rei:vt.ff.eo.l.ſi filio.in fi.& j.eo.l.ſi is cui.vel petam ipſam rem.vt in hoc tex.ſed q̃ res non poteſt reſtitui offício iudicis mercenario fiet condemnatio vel executio in vera eſtimatione:vt no.in.l.vinum.ſi certum peta.in fi.glo.magne. in.d.l.ſi ſeruum.ff.ſi.

1 **I nter mortis.** †Donatio cauſa mortis dicit illa que fit a preſente pſenti:ſed mortis cauſa capio nõ ꝛdonatio:licet proueniat ex voluntate mortui.

1 **S i mortis causa.** †Donatio cauſa mortis facta vꝛori ſi confirmatur morte donãtis trahitur retro
a ad diem donationis.hoc dicit.Intellige vt gloſ.dicit quando fuit actum vt ſtatim tranſiret dominium:licet hoc facere non potuerit.& tunc non trahitur retro quo ad hunc effectum vt cenſeatur donatarius fuiſſe dominus a die donationis facte:quia diſpoſitio iuris repugnat:ſed ſolum quo ad cõmoditatem vel fructus:vt not.in.l.donationes.C.de dona. inter virum & vꝛorem.

1 **Q uod statu.** †De eo q̃ heres gratia cõditionis implẽde a ſtatulibero ſoluẽte de peculio iudicandũ eſt: vt de alijs rebus hereditarijs.Et idẽ dicit de peculio qõ fuit donatũ ſeruo vel traditũ alteri pro ſeruo ipſo preſente.b.d.in effectu & venit ad ſuppletionẽ eius qõ habetur.ff.eodẽ.qõ condi tionis.verſi.certe.ſm primã lec.glo. ¶In glo.ij.ibi.ff.ad.l.fal. l.id autẽ.alij diſtinguunt an dederit ſpeciem. & tũc procedit q̃ hic dicit glo.q̃ heres partem recipit a ſe:& partẽ a coheredibus:& id qõ recipit a ſe imputatur in fal.nõ id qõ a coheredibus aut recipit pecuniam q̃ totũ imputat in fal.quaſi totũ videatur habere de parte ſua.de hoc dic vt.l.cũ pater. in prin.de leg.ij.l.deducta.ff.nũmis.ad trebe. ¶In gl.ibi:ſed eppone nõ poteſt dici q̃ ibi loquitur de eo qõ heres dat alteri non iure legati vel fideicõmiſſi:ſed ex mortis cauſa capione vtrum de illo poſſit detrahere fal.hic loquitur de eo qõ heres recepit ab alio vtrũ illud cõputetur ſibi in fal.quo ad alios & ſic nil ad propoſitam. ¶In glo.magna pro eius declaratione opponitur contra ſi.dicitur hic qõ datur a tertio preſente ſtatulibero cẽſetur eſſe de peculio.& ſic imputatur in fal.iure inſtitutiõis.ff.eo.l.q̃ conditionis.in fi.vbi id qõ datur a tertia non imputatur gloſ. multum laborat ſuper hoc cõtrario.mihi videt q̃ prima ſolutio bona:q̃ hic loquitur de eo qõ datur a tertio preſente ſtatulibero.& ſic per prius videtur datũ ſtatulibero.& per cõſequens effectu de peculio non mirũ ſi computatur:ſed ſibi quãdo ſtatulibero non preſente:& ſic non videtur datum ſtatulibero vere ſicut in caſu precedente:vnde nõ eſt tactum de peculio & hoc not.pro eo qõ dixi.ff.ti.j.l.donationibus.ff.ſpecies.

2 ¶In donatione qñ fit mentio mortis ꝛdonatio cauſa mortis:vt dono tibi poſt mortẽ meam vel cum moriar.

1 **E ia cum bonis.** †Donatio cauſa mortis nõ potest peti viuente donatore.nec potest donator aſtringi ad cauendũ de ſoluendo poſt eĩ mortẽ. ¶Item premoriente donatario reſoluitur: ſed premoriente donatore valet:& potest peti ſi interuenit ſolẽnis promiſſio debet tamen defalcari.b.d.vſq̃ ad.ff.ſi cum pater.& eſt tex.valde difficilis. Et primo ponitur narratio facti vſq̃ ibi q̃gitur. ſecundo elicitur vna queſtio ex facto & ſoluitur vſq̃ ibi.bonefidei.tertio ſor a ¶Bonefidei.ad de vt per Ludo. mantur tres queſtiones per ordinem anteq̃ ad aliquã reſpondeatur:vſq̃ ibi:ſed negare non poteſt. Quarto reſpondetur ad omnes tres ordine retrogrado:& primo adv ltimam vſq̃ ibi ſequitur.ſecundo ad penultimã vſq̃ ibi:ſequens. Tertio ad antepenultimam ſeu primam de dictis tribus vſq̃ ibi: mulier. Quarto et vltimo format nouam queſtionem et decidit. Circa primam partem notandũ q̃ due fuerunt donationes: vt dicit gloſſ.que incipit primã:ſcilicet prima que fuit facta titio:& iſta incepit a traditione:vt bic in verbo traditionibus q̃ in intellige ficta:q̃ reſeruauit ſibi vſumfruc.vt.C.de dona.l.quiſquis. et ex hoc ſequitur q̃ fuit trãſlatum dominium in titium vt hic patet dum dicit proprietas ad eam rediret: et ſic fuit pura quo ad tranſlationẽ dominij:ſed debebat reſolui ſub conditione ſi titius premoreretur ſecũda fuit donatio facta filijs titij donatarij:& iſta non incepit a traditione:ſed a pactione vel ſtipulatione:quia titius fuit ſtipulatus vel facta nomine filioꝝ abſentiũ vel qui nondũ erant nati in rerũ natura nec fuit translatũ dominium in filios:& fuit facta ſub duplici cõditione ſi prima donatio reſoluatur titio premoriente:& ſi donatrix poſtea decedat ſuperſtitibus filijs titij.& ſupple hic quod prima cõditio eꝛtitit:q̃ prima donatio fuit reſoluta titio ꝑmoriente. ¶Erat tunc queſtio.vtrum filij titij poſſent vendicare bona:& videbatur q̃ ſic quaſi videatur fuiſſe actũ q̃ reſoluta prima donatione dominium rerum transferatur in filios titij ſicut fuit ĩ titiũ per illa verba q̃ bona ad eos pertinerent &c. Tamen cõtrariũ eſt verum:quia dominium non transferatur ex ſolis verbis niſi interueniente traditione vera vel ficta que hic non videtur interueniſſe quo ad filios titij. licet interuenerit quo ad titium. ¶Item dubitat poſito q̃ non poſſint vẽdicare bona vel agere:vt eis ſtatim tradantur donatrice viuente.quia poteſt donationem renocare vtrũ ſaltem poſſint agere vt promittatur eis q̃ illa mortua bona peruenient adheos:& videbatur q̃ ſic quaſi actio competẽs pro hac donatione cauſa mortis habeat inſtar actionis bonefidei[a] ſicut actio ex teſtamento:vꝛ.c.in minorum. C.in quibus cau.in integr.reſti.non eſt neceſſaria ergo &c. vt in

ff

a ¶ Causa mortis, qũ cognoscãt a donatiõe intervivos videper Alex.consil. xiiij.v.lxxxj.li.i. & 2fil.lxxj.li.iiij.

omnibus.ff.de iudi. Jn cõtrariũ q: illa loquitur in bis q sunt obligati taliter q ab obligatione nõ possunt se eximere: hic nõ sic posito q ista esset obligata ex pacto paterno: q: potest penitere & revocare donationẽ: ergo si filij possent agere: videretur extorquere donationẽ ab inuita que adhuc initiũ non habuit in persona istorũ cũ ista donatrix adhuc viueret. Et iuriscõsulti anteq̃ absoluat illam q̃stionẽ. format alterã si ista scia spõte promisit istis liberis q̃ post mortẽ suã bona perueniant ad superstites. vtrũ per hoc videatur revocare personã donantis si titius primus donatarius adhuc viuebat quasi videatur prima donatio causa mortis propter pactũ in ea appositũ q̃ titio premortuo ppietas ad eã rediret. & sic sit revocabilis. ¶ Item anteq̃ respondeat ad istã formaz alterã vtrũ ita sit q̃ sit donatio causa mortis vel potius inter vivos habẽs certã condictionem ꝓut dicit. ff. eo. l. vbi ita. inver. sed negari. Respondit ad hãc vltimã q̃ est dona. causa mortis: [a] ad hoc principaliter alleg. ista. l. q̃ ¶ quando sit mentio mortis in donatione dicit donatio causa mortis: vt nõ dono tibi post mortẽ meã vel cũ moriar. Et ad hoc etiã alleg. l. seia. de dote preleg. tamẽ istud non bene probatur hic: q: hic plus fuit: q: actum q̃ donatario premoriente resoluatur donatio tamen docto. cõmuniter dicunt. Postea in ver. sequitur. soluit penultimã questionẽ quod hic fuit revocata prima donatio ex quo titius primus donatarius fuit premortuus. ¶ Quid aũt si nõ fuisset premortuus. vtrũ per promissionem factam filijs titij videatur revocari prima glo. hic que incipit personam mouet hoc dubium & videtur tenere q̃ sic: & istud fuit dubium litere in versi. sed quid Dy. videtur idem dicere. mihi videtur contrarium: q: promittendo filijs titij videtur promisisse ꝑm naturam & pacta primarũ donationũ. ff. si contingat primam resolui premortuo titio: et sit locus secunde. argu. in. l. si vno. ff. locati.

a 1
2

b ¶ Nobiliũ. facit iar. q̃ vẽdẽs oẽs possess. suas videat etiã vẽdere mobilia ꝑ B de le. iij. l. vlt. ff. legauerat. et glo. C. de cõpẽ. l. fi. & fi. & ibi Alb. de ros. in dictionario dicit ita fuisse determinatũ: lz in Bzũ faciat. C. de off. pf. augu. l. vni. & ad muni. l. filieliberos. ff. si. dicit tñ nõ inepte dicendũ recurrẽdũ eẽ ad cõem vsuz loquendi.

1

Prima

Eia.

Cum pater. † Jnfirmus etiã in articulo mortis constitutus nõ videtur donare causa mortis: sed inter vivos nisi de morte faciat mentionẽ. h. d. iste singularis casus & menti tenendus.

J seruo mortis. † In donatione causa mortis colata in seruũ mors serui nõ aũt dñi spectatur. Cui post mortem donatoris manumisso nõ queritur donationis effectus. hoc dicit. ꝑm veram lecturam Dyni. Et non declarat Dynus. nec glo. nec doctores hoc vltimum dictũ: sed dic q̃ ratio est. quia donatio causa mortis confirmatur morte donantis & non expedit expectare q̃ adeatur eius hereditas vel tabule testamenti eius aperiãtur: licet non sic esset olim in legatis & fideicõmissis. Si ergo reperiẽ seruus tẽpore mortis donatoris donatio statim acquiritur domino licet tabule testamẽti non sint aperte nec adita hereditas. ergo licet dominus postea illũ seruumn anumittat donatio remanebit apud eum & nõ sequeẽ manumissum: vt patet ex his que dixi. ff. eo. l. tam is. licet glo. hic videatur dicere q̃ in donatione causa mortis dies cedat sicut in legatis q̃ est falsum: vt no. in. l. post legatum. ff. si mortis. de bis qui. vt indig. per glo. & dixi in. l. tam is. Deo gratias. Et hic fecimus finem die. iiij. Februarij. & die. vi. eiusdem mensis incepimus titulum. de acquiren. pos. & hoc in ciuitate Bononiensi. an. d. cccc. xxxviij.

3

¶ De acquirenda & admittẽda posses. Rubrica.

4 ☞ Etymologia: allusio: et exꝑpositio vocabuli quod idem importent.

Pedes sunt instrumentum aptum ad acquirendam possessionem naturalem rerum immobilium sed mobilium man[o] sunt instrumentum.

Res mobiles an ita ꝓprie possidentur sicut immobiles.

Animus & aspectus an sufficiat ad acquisitionem possessionis in distincte. & nu. 10.

5 Ad retinendum possessionem iam quesitam q̃ sufficiat solus aspectus.

Animus an sufficiat ad acquirẽdam possessionem & an ad retinendam acquisitam.

6 Ad acquisitionem dominij cuiuslibet rei an sufficiat sola possessio & occupatio.

7 Quid sit possessio.

8 Possessio naturalis an differat a corporali.

9 Possessio naturalis qualiter perdatur.

10 Possessio an sit vna tñ an due. s. ciuilis & naturalis. & nu. 16.

11 Licet aspectus & etiam loci propinquitas non sufficiat ad acquirendum possessionem naturalem ei qui non habet ciuilem nisi interueniat traditio possessoris ei tamen qui habet ciuilẽ et perdit naturalem quia se absentauit taliter q̃ non videt nec est ꝓpe sufficit ad eam recuperandam.

12 Jlle qui est ꝓpe & de facili põt ingredi nõ perdit naturalẽ.

Quid si habeat naturalẽ per colonũ & colonus recesserit.

Quid in vsufructuario si recedat.

13 Habẽs vtrãq̃ possessionem qui exiuit de fundo an perdat naturalem si fuit ingressus alius.

14 Quid in ciuili possessione.

15 Quid in nuda detentatione.

16 Possessio quo iure fuerit introducta.

An sit vna possessio vel due. 16.

17 An ad acquirendũ dominiũ & ciuilem possessionem & naturalem sufficiat animus vna cum aspectu. & nu. 18.

18 Animalia an videantur per nos apprehensa eoipso q̃ in nostrum laqueum inciderunt vel a nobis vulnerata sunt.

Jn his que acquiruntur per inuentionem vt est thesaurus: an sufficiat solus aspectus.

19 Non dicitur inuentus qui non fuit apprehensus. & quid in statuto si dicat q̃ qui fuerit inuentus de nocte portare arma puniatur tanta pena.

1 Possessio appel. † Alsq̃ ad. ff. adipiscimur iurisconsultus tria facit: q: primo ponit etymologiam seu derivationem huius vocabuli possessio & ipsius etymũ vsq̃ ibi dominiumq̃. Secundo ponit effectũ possessionis qui fuit olim de iure naturali vel gentium vsq̃ ibi: eiusq̃. Tertio ponit effectum qui hodie remanſit etiam hoc sufficiat: ꝓ summario.

2 ¶ Not. ex prima parte etymologiam & allusionem et exꝑpositionem vocabuli: nam omnia ista idem important. nam est exꝑpositio vnius vocabuli per aliud vel alia vocabula magis nota. vt lapis. i. ledens pedes & piger. i. pedum eger sicut hic possessio. i. pedum positio. ¶ Item not. q̃ pedes sunt instrumentum aptum ad acquirendam possessionem naturalem intelligendum rerum immobilium que pedibus calcantur: sed mobiliũ instrumẽtũ sunt manus: vt. ff. ꝓ. eo. ꝓ. ibi aliquid in manu ponat &c. et sic tres mobiles ita ꝓprie possidentur sicut immobiles: q: interuenit instrumentũ corporale glo. i. in fi. dicit contrarium: sed nõ bene ꝑm doc. per. ff. sequẽtem. & etiam per istum text. in ver. eius. q: ibi loquit de rebus mobilib[o]: per. l. rem q̃ nobis. ff. eo. & q: vsucapiũtur sicut immobiles qõ esse non posset si non possideretur facilius tamen perdit possessio rerũ mobiliũ q̃ immobiliũ: vt. o. l. rem que nobis. ideo dignior & possessio rerum immobiliũ: ideo fit denominatio a digniori. Est et aliud instrumentũ corporale qõ non est ita aptum ad possessionẽ acquirẽdam sicut manus & pedes: q: per ipsum nõ fit occupatio rei sicut fit per man[o] & pedes: vt est visus & aspectus. & tale instrumẽtum lz sit corporale: nõ tñ sufficit ad acquisitionem possessionis indistincte sine instrumẽto corporali nisi in re p aliũ possessa & interueniẽte volũtate tradẽtis possessoris: vt. ff. eo. q̃ meo. ff. vẽditor. ſed in rebus per neminẽ possessis non sufficiat aspectus etiã cũ intẽtione acquirẽdi possessionẽ nisi interueniat actus corporalis [c] manuũ aut pedũ: vt hic in gl. magna super verbo primi. licet secus sit in primis instrumẽtis que sola sufficiunt in rebus per alium non possessis: vt in eadẽ glosſ.

3

b

c

4 ¶ Sed ad retinẽdum possessionẽ iam quesitam bene sufficit solus aspectus: vt hic in. ij. gl. mag. post mediũ ibi primis duobus casib[o] &c. Est & aliud instrumẽtũ nõ corporale sed mẽtale: vt animus & ille nullo modo sufficit ad acquirendũ nec etiã si interueniat traditio verbalis possessoris nisi etiã concurrat aliud instrumentũ corporale. s. pedũ manuũ vel visus: vt. ff. eo. l. iij. in prin. sed ad retinendã possessionẽ acquisitã bene sufficit solus animus: vt. l. lz. C. eo. & hic in glo. ¶ Ex ſcõa parte not. q̃ olim ad acquisitionẽ dñij cuiuslibet rei etiã ĩmobilis sufficiebat sola possessio & occupatio. iugta illud: quicquid calcaverit pes tuus tuũ erit: sed hodie hoc nõ sufficit in reb[o] immobilib[o]: nec etiã in rebus mobilib[o] que sunt per aliũ occupate & in dominio alterius: sed in bis mobilibus que non sunt in alterius dñio: vt sunt q̃ celo terra mariq̃ capiunt & sufficit sola possessio & occupatio: sicut olim sed in alijs requirit volũtas dñi: vel titulus cũ tẽpore habili ad prescribẽdum: nec sufficit sola occupatio. imo sufficit si non sunt in bonis alicuius: nec etiam olim sufficiebat sola occupatio posq̃ per aliũ erat occupata: ita q̃ nõ video bonam diffinitionẽ inter olim & hodie. ¶ In glo. ĩ. ibi: tu dic istam diffinitionem reprehendit Dy. & tenet diffinitionem Jo. quia ꝯ diffinit possessionem ꝓout est in fieri: sed Jo. ꝓout est in facto: nã actus acquirendi possessionem vel retinendi cõsistit in facto: & iste actus nõ est possessio: sed illud qõ ex tali actu resultat: et illud est ius: vt. ff. eo. l. peregre. in princi.

5

6

Sed ꝯ

Sed ꝯ videt velle q̃ ipse actus acquirẽdi vel retinẽdi sit possessio per. ff. sequẽtem. m fi. ibi dum dicit facti nõ iuris esse &c. Bar. aũt diffinit q̃ possessio est ius insistendi rei nõ prohibite possideri tu suple rei. s. corporalis: quia incorporalia nõ possidẽtur: vt hic in glo. Item supple ſm Ang. s. aptum ad acquisitionem veri dñij mediãte vsucapione vel ꝓscriptione ne differat a licita detentatione que potest etiam dici ius insistendi rei non ꝓhibite possideri: vt pt. ff. de dona. l. aquilius. vñ ille qui habet nudam detentationem non possessionẽ põt implorare iudicis officium: vt in ea defendatur vel sibi restituat si fuit expulsus et totum hoc est de iure. Item solo animo ẽt potest retineri sicut vera possessio: vt. l. si finita. ff. si quis metu. ff. de dãno infec. et tñ est sufficiens ad acquisitionem dñij per vsucapionem vel ꝓscriptionem. ¶ In glos. seq. magna in prin. Ho. ex ista glo. q̃ possessio natur alis dicitur corporalis & ecõuerso: & sic non est differentia inter nomina ista: sed Bart. hic subtiliẽdo super sequenti glo. magna facit dꝛiam inter naturalẽ & corporalem dicens q̃ naturalis est illa quã habet vsufructuarius vel superficiarius vel emphyteota vel feudatarius: vel alius habẽs vtile dominiũ seu qui tanq̃ fructuarius aut emphyteotarius vel alius habẽs vtile dñium seu tanq̃ fructuarius aut emphyteoticarius possidet: lz nõ sit: sed corporalis est illa quã quis ingrediendo fundũ per alium ciuiliter tñ possessum adipiscitur: vt. ff. eo. clam possidere. ff. fi. & ibi fit mẽtio de corporali. Et est differẽtia quia prima: scz naturalis habet plus de ciuilitate admixtũ: q: sufficit ad prescribendum illud ius si nõ erat re vera fructuarius vel emphyteota: nã possidẽs longo tempore cum titulo tanq̃ talis acquirit illud ius: vt. l. fi. ff. C. de prescrip. long. tempo. in fi. sed secunda corporalis nõ est sufficiens ad prescribendũ: et sic non habet tñ iuris admixtum: licet sufficiat vt competant interdicta vti possidẽ. & vnde vi si turbetur vel expellatur. Breuiter sua investigatio non placet vt dicam super glo. que incipit: & bene. ideo tene q̃ in hac glo. habetur vt omnis naturalis dicaẽ corporalis & ecõuerso: & nõ sit differentia. ¶ In glo. ibi itẽ no. hic glo. exami

7

8 nat vnã questionẽ qualiter perdat possessio naturalis vtrum eoipso q̃ qs recedit de fundo & ponit quatuor opi. quarũ prime due concernũt opi. Azonis q̃ fuit q̃ non est nisi vna possessio. s. naturalis vsq̃ ad fi. aldericus. Alie due concernunt opi. Jo. que fuit q̃ imo sunt due. s. ciuilis q̃ retinetur ex animo & naturalis que retinetur corpore. circa primas duas. dic q̃ ꝓpposita opinione Azo. ꝓo vera q̃ nõ fit nisi vna prima opinio q̃ est q̃ eoipso q̃ exit de fundo perdit hec opi. poterat ꝓcedere de iure naturali anteq̃ esset cõditum ius ciuile: q: illo iure solũ instrumentũ naturale. i. corporale operabat in retẽtione: vnde eo ipso q̃ definebat operari definebat possidere. Scõa opi. Azonis q̃ retineatur animo posset ꝓcedere post ius ciui. cõditũ ſm q̃ etiã instrumentũ ciuile: vt est animus operatur in retione naturalis: vt etiã habetur. ff. ea. glo. ver. idẽ dico. ¶ In

9 glo. ibi: sed oppono. hec glo. opponit cõtra opi. Azonis inquã tũ vult q̃ fit vna tñ possessio. de. l. clam possidere. ff. qui ad nũdinas. ff. eo. q: nõ posset esse apud duos insolidũ: cuius cõtrariũ ibi probatur: & respõde ſm Azo. q̃ imo põt diuersis respectibus. s. apud vnũ naturaliter & apud alterũ ciuiliter q̃ respõsio nõ est bona: & eã reprobat alia glo. q̃ incipit et bene in fi. q: vna subtãtia vel vna res & subtãtia: impossibile est q̃ fit apud plures insolidũ vere etiã diuersis respectibus tñ in illo. ff. vere est apud vtrũq̃ ergo sunt due in subtãtia. ¶ In glo. ibi aldericus ista opi. vult q̃ retenta opi. Jo. q̃ fuit due. s. ciuilis & naturalis nõ possunt esse simul apud eundẽ: imo q̃ quãdo est in fundo habet naturalem tñ: & nõ ciuilem & quãdo nõ est in fundo habet ciuilẽ & nõ naturalem que opi. est falsa: q: imo simul & semel possunt esse ambe apud eundẽ eodẽ tẽpore sicut in fundo. vt. l. ij. ff. si. ꝓ. eo. berede. ¶ In glo. ibi tu distingue ſm Jo. ista est vera & vult in effectu q̃ imo ambe possint esse apud eũdem: vt dictũ est & in hoc differt a precedẽti: etiã q̃ si recedit de fundo nõ ꝓpterea statim perdit naturalem. imo ipsam retinet quousq̃ videt fundũ etiã si se absentauit per decem milia ria: vel si fit ꝓpe: licet nõ videat: & in hoc differt a prima opi. posita in ver. item not. & etiã a precedenti que vult q̃ statim q̃

10 exiit fundũ perdat naturalem. ¶ Ex hoc no. q̃ licet solus aspectus nõ sit sufficiens ad acquirendũ possessionẽ naturalẽ quã quis nõ habet nisi interueniat traditio dñij vel possessoris: vt sequitur. j. in glo. que incipit bene tamen est sufficiens ad retinendũ: & idem in ꝓpinquitate loci qõ tene mẽti. ¶ Not. etiã

11 glo. in ver. idẽ quid si nõ est in cõspectu: q̃ licet aspectus & etiã loci ꝓpinquitas nõ sufficiat ad inquirendũ possessionem naturalẽ ei qui nõ habet ciuilem nisi interueniat traditio possessoris ei tamen qui habet ciuilẽ & perdidit naturalẽ: q: se absentauit taliter q̃ non videt: nec est ꝓpe: bene sufficit ad eam recuperandam: quia eoipso q̃ redit ad fundũ & incipit ipsum videre vel appropinquat recuperat naturalem. ¶ Not. etiam q̃ ille qui est ꝓpe. & de facili potest ingredi nõ perdit naturalẽ: als esset dicere qõ qui vadit in plateam nemine relicto domi perderet naturalem qõ est absurdum: vt not. in. l. i. C. vti possi.

12 ¶ Et predicta procedunt quãdo quis habebat vtrãq̃ possessionem per se vel vtrãq̃ per alium. Sed si ciuilem per se et naturalem per alium vt per colonum tunc licet colonus recesserit taliter q̃ fundum non videat nec sit ꝓpe si tamen nõ animo dimittendi possessionem nõ perdit dominus naturalẽ: sed eã retinet animo coloni sicut retinet corpore ipsius coloni quã do colonus est in vera detentatione: quia ipse colonus animo retinet detentationem: vt. j. patet & hoc dicitur in glo. in versi. si autem. ¶ Quid autẽ si recedat colonus [a] animo dimittendi: vel si moriatur vel si alteri tradat dic vt notatur in. d. l. si colonus. j. eo. & l. iij. ff. si seruus. & l. si. ideo si forte & plene per gl. C. cõmunia de vsuca. l. j. ¶ Aliquãdo tamen contingit q̃ quis non habet nisi naturalem possessionẽ vt vsufructuarius. & tũc licet recedat de fundo taliter q̃ ipsum non videat nec sit ꝓpe non perdit naturalem: sed retinet eam animo & hoc vult glos. in ver. & idem dico. & assignat rationem diuersitatis in ver. sed quare inter hunc casum & primum & secundum quando habet vtrãq̃ possessionem vel ambas per se vel ambas per alium. Quidam tñ dixerunt q̃ vsufructu. habet quãdam ciuilem diuersam ab ea quam habet ꝓprietarius quam retinet animo non autem naturalem. glo. hic reprehendit in ver. sed quidam quia nõ est donare nisi vnam ciuilem & illa est apud ꝓprietarium. tene ergo rationem glo. quam glo. postea probat in ver. item in superiori per alium casum similem positum supra in glo. in ver. si autem per alium. vbi animus coloni operatur retentionem naturalis ꝓ o domino: q: nõ potest operari retentionẽ ciuilis quam nõ habet. idem ergo in fructuario qui non

13 habet nisi naturalẽ. ¶ Predicta in naturali possessione qualiter perdatur & intellige supplendo glo. quãdo exiuit de fundo. & alius nõ fuit ingressus: sed si fuit ingressus alius tũc aut ꝓmus perderat naturalẽ q̃ qñ fit supra dictũ est. quia. s. se absentauerat per longũ ſpatiũ a fundo tunc ille ingressus acquirit naturalem: & ille absens redeundo: licet incipiat fundũ videre vel appropinquare nõ recuperat naturalem: q: non vacat si aut̃ ipsam nõ perderat: quia adhuc fundũ videbat vel erat ꝓpe: tunc distingue aut ingressus fuit ille cũ tanta potẽtia q̃ iste nõ posset istũ expellere: & tunc statim perdit naturalẽ: at poterat ipsum de facili cõpellere: & tunc nõ perdit nisi ex pusillanimitate ductus nõ reuertatur ad ipsam recuperãdum

14 per. l. si de eo. ff. si. j. eo. & per id qõ statim dicam. ¶ Ciuilis autem possessio nõ pditur: licet quis se taliter absentauerit q̃ nõ videat fundũ: nec sit ꝓpe. sed retinet animo. vt. C. eo. licet sec[o] si naturalis fuerit per aliũ occupata: & ipse cũ posſit recuperare negligat: q: tũc statim perdit: vt. j. eo. l. ꝙuis saltus. & l. si ideo ff. si forte: & ibi no. vel nisi steterit per decennium q̃ nec ipse: nec alius ꝓo eo accesserit ad possessionẽ naturalem. tũc etiã si per

b aliũ nõ sit occupata inducitur oblivio ex qua oblivione [b] perditur ciuilis: vt. l. si finita. ff. i. j. titu. j. & not. in. d. l. lz. C. eo.

15 ¶ Quid autẽ in nuda detẽtatione. puta quã habet colonus vel inquilinus. j. e. si colonus. an retineatur animo dic q̃ sic q̃ est insta: vt. l. si finita. ff. si quis metu. cũ ibi not. ff. de dam. infect.

16 ¶ In glos. que incipit & bene ista glo. tãgit duas questiones.

c prima est quo iure [c] fuit introducta possessio & dicit q̃ de iure gẽ. vt hic istud videtur intelligi de iure gen. secũdario qõ fuit posſ q̃ gentes creuerũt quo iure fuit introducta distinctio dñoꝝ: vt. l. ex hoc iure. de iusti. & iure. ff. a possessoribus qua ꝙuum. ꝓcedit vt hic de nõ de iure gen. primeuo qõ fuit eoipso q̃ gentes esse ceperũt: q: illo iure oĩa erãt cõmunia: vt in. c. ius naturale i. di. nam si illo iure fuisset introductũ dñium caderet etiam hodie in seruo sicut naturalis obligatio que fuit de illo iure qõ est falsum. ita no. Bar. in. l. si id qõ. ff. de condi. inde. Sed in contrariũ videtur tex. in. l. j. ff. ti. j. q̃ fuerit de iure illo primeuo dominiũ ergo & possessio. & ad rationẽ Bart. respondeo q̃ in seruo nõ cadit dominiũ actiue: q: quicquid ipse acquirit dño acquiritur: vnde naturalis obligatio per ipsum acquisita dominio acquiritur & nõ remanet penes seruũ: vt no. in. l. frater a fratre. in fi. prime gloſſ. mag. ff. de condi. inde. secus in obligatione naturali passiua qua seruus tenetur alteri: q: illa nõ acquirit dño: sed in dominio nõ reperitur ista distinctio inter actiuum et passiuũ & sic nihil valet ratio Bar. quia seruus nõ dicit incapaz dominij ex eo q̃ dominium sit de iuregen. secundario quo iure status eius est annihilatus: imo est de iure primeuo gen. sed dicitur incapaz ex eo: q: sibi acquisitum momento apud eũ nõ remanet sed requiritur domino sicut & naturalis obligatio que fuit de iure primeuo: licet passiua obligatio remanet apud

c ¶ Quo iure. nõ lege diuina que vult oia esse cõmunia: sed. l. humana posſet. terena inducta est dist. q̃ iure poſſ. perfectoꝝ est nõ aurũ nec argẽtũ xij. q. j. clericus. et in cõi possidere nõ est ꝓtra eorũ statũ. xij. q. j. c. ꝓpedit. & c. videntes.

ff ij

Archivo Histórico Rosario

cum.distinctio vero dominioꝝ bene fuit de iuregen.secunda rio:vt.d.l.eg boc iure:nec obstat ꝙ erant omnia communia:id est ꝙ nō erant in bonis alicuius anteq̄ occuparentur:sed concedebantur occupantibus sicut bodie conceduntur ea que celo terra mariq̄ capiuntur:vt bic sed postq̄ erant occupata statim erāt illius:iuxta illud.quicquid calcauerit pes tuus tuum erit:vt in pzin.huius glo.ꝛ istā puto esse veriozem opi. ¶Secunda questio est vtrum sit vna possessio vel due.ꝛ Azo tenuit ꝙ sit vna.ſ.naturalis que distinguitur per accidētia:quia aliquando naturaliter.ſ.corpore:aliquādo ciuiliter:scz animo.et pro ista opi.facit:quia possessio fuit introducta de iuregen.vt dictū est:cz ius gentium nō produxit niſi vnā possessionē.ſ.naturalem.Item qꝛ si tex.inspiciatur nō faciunt mentionem nisi de naturali possessione quādo loquūtur per nomina q̄ significāt substātiam:licet quādo loquantur per aduerbiū qō significat qualitatē dicant ꝙ interdū quis ciuiliter possidet:vt.ſ.vn de vi.l.i.ſ.desiscitur.est ergo vna substātia:licet diuerse qualitates.Sz Io.tenuit ꝙ sint due.ſ.naturalis ꝛ ciuilis.ꝛ istā partē tenuit Dy.plene disputando in.c.fine possessione. de reg.iur. in.vi.per.l.ij.ſ.pro berede.vbi est tex.qui nō est alibi facēs mētionem de ciuili ꝛ naturali per nomina:ꝛ sic sunt diuerse substantie. ¶Item ꝓbatur per tex.cui nō est dare respōsum.ſ.eo. l.clam possidere.ſ.qui ad nūdinas.vbi qui se absentat a possessione eā retinet animo:ꝛ si alius ingreditur eo absente similiter acquirit possessionē.ergo quilibet habet possessionem ꝛ est tex.in.l.si duo.in pzin.ſ.vti poſſ.ꝙ duo possunt insolidū possidere:sed si esset vna possessio in substantia nō posset esse apud quēlibet insolidū:vt etiā Azo.fatetur:vt.ſ.eo.l.iij.ſ.ex contrario.in fi.Oportet ergo dicere ꝙ sunt due ꝛ due substantie: qua rumvna retinetur corpore:altera aīo ꝛ illa ciuilis fuit inducta de iure ciuili:nam dominū primordialiter fuit inductū de iuregentiū:vt.l.i.ſ.ti.i.ꝛ illud appellatur directū.Et postea fuit aliud introductū de iure ciuili qō appellaturvtile:qō dic:vt.ſ. eo.l.si quis vi.ſ.differētia.per Bar. ¶Sed Azo.respondit ad ſ.qui ad nūdinas.ꝙ diuersis respectibus possunt duo eandē possessionē habere:vt no.in ꝓcedēti glo.mag.in ver.sed oppono quā responsionē glo.hic in fi.repzobat:qz si est vna substantia etiā diuersis respectibus nō posset esse apud plures insolidū.Bar.autē hic facit tres species possessionū dicēs ꝙ est possessio ciuilis que est apta parere ciuilē effectū quo ad vsucapiēdū vel prescribēdū directū oīum vel vtile ꝙ cōtrahit directo item naturalis quā habet ille qui possidet vt vsufructuarius emphyteota vel superficiarius:ꝛ illa est apta parere ciuilē effectū iure vsusfructus vel vtilis oīū:vt.l.si.in fi.de prescrip.longi tēp.Item corporalis quā habet ingressus alio ciuiliter possidēte:vt in.ſ.qui ad nūdinas.ꝛ ista nō est apta parere ciuilem effectū quo ad acquisitionē oīū:sed quātū ad retentionē vel recuperationē si spoliatus fuerit.Ista inuestigatio nō placet. qz posito ꝙ esset vera est defectiua:qz nō considerauit niſi naturalem possessionem separatam a ciuili: sed certe nō est dare aliā iunctam cū ciuili:vt digi in glosſ.precedenti.Item qz ipse vult ꝙ possessio quam habet ille qui possidet vt vsufructuarius vel emphyteota sit diuersa in substantia ab illa quā habet ingressus ꝛ mouetur ad hoc dicēdum:qz est maioris effectus q̄ illa. Certe ista ratio nō est bona:qz illa que differunt ſm plus ꝛ minus non differunt in substantia:vt.l.ſi.ſ.de fund.instru. Preterea illud nō cōtingit ex eo qō diuersa sit substantia:sed propter diuersos respectus:qz qui possidet vt vsufructuarius vel vt emphyteota non tendit ad acquisitionem directi dominij: sed illius iuris cum recognoscat directū dominiū.et sic ciuilis possessio quā habet directus dns sibi nō contrariatur merito de facili prescribit.ª sed ingressus alio ciuiliter possidente possidet vt dns directus.ꝛ sic cōtrariatur directo dño merito ciuilis possessio domini sibi nocet:vt ea durante nō possit incipere prescribere cōtra dominum vel directum vel vtile dominiū qō contrariatur directo per glo.que est in.l.j.in fi.magne glos. C.de ser.fugi.aliud autem ius ideo non prescribit:quia hoc nō intenditur. Preterea aduerte ad rationem bonā ꝛ vinā quam Bart.nō ponderauit.ipse dicit ꝙ ille qui possidet naturaliter tanq̄ fructuarius vel emphyteota si vere non est fructuarius vel emphyteota ratione illius possessiōis naturaliter prescribit illud ius vsusfructus vel vtilis dominij boc est falsum:quia possessio nō est habilis ad vsucapiendum vel prescribēdum ni si rem illam que possidetur:sed illa res corporalis est que possidetur naturaliter ꝛ vere.ipsos querimus de prescriptione iuris incorporalis quod vere nō possidetur:ergo virtute illius naturalis possessionis istud ius nō prescribitur.dic ergo ꝙ vltra naturalem possessionē rei: habet quasi possessionē ciuilem et naturalē illius iuris ꝛ illa quasi ciuilis possessio facit eū ꝓscribere illud ius.nō antē possessio naturalis ipsius rei de boc est

a ¶Prescribit. Adde Cal.cōsil. vj.de pscrip.vbi ponit an vasallus possidēs naturaliter prescribat cōtra dñm.

b ¶Traditio. intellige totius rei vel alicui⁹ partis vt voluerūt do.ō ro.decis.ō. alleg.i pzin.lib. a

glo.in.l.ait pretor.ſ.item ei.ſ.quibus ex cau.maio.ꝛ idē Bar. in.l.si plures.ſ.de vi ꝛ vi arma. Dic ergo ꝙ vna est possessio naturalis:ꝛ illa etiam dicitur corporalis:vt.ſ.eo.l.si id quod.ſ.fi. ꝛ omnis corporalis dicit naturalis:vt in pzin.precedētibus glo. magne.et ista naturalis aliquando est cōiuncta cum ciuili.aliquādo est separata ꝛ hoc secundo casu aliquando haberur per illum qui nō possidet vt dns directus sed tanq̄ vsufructuari⁹ vel emphyteota.aliquando per illum qui possidet:vt dns directus vt per ingressum ꝛ sic aliquando producit vnum effectū.

17 aliquando alterum ex diuersis respectibus. ¶†In glo.que incipit.secus ista glo.examinat quintā questionem.an ad acquirendum dominium ꝛ ciuilem possessionem ꝛ naturalem sufficit animus vna cum aspectu.Certū est enim ꝙ manus aut pedes sunt sufficientia instrumēta ad acquirendum vtrāq̄ possessionē si per aliū nō occupatur sed dubiū est de instrumento visus ꝛ videtur ꝙ etiā illud sufficiat.qz est instrumētum corporale.vt.ſ.eo.l.iij.in pzin.in verbo corpore.ꝛ in.l.ꝙ meo.ſ.si venditorem.ſ.eo.ꝛ.ſ.ea.l.ſ.si insserim. In contrarium facit iste tex. in verbo apprehenderit.ꝛ.ſ.eo.l.iij.ſ.neratius.in fi.vbi requiritur ꝙ moueatur de loco ad locum.ergo nō sufficit aspectus et ꝓbatur per rationem:quia visus licet sit instrumētum corporale:per ipsum tamē nō occupatur res sicut per manus aut

18 pedes. ¶†Glo.hic recitat tres opi.prima est ꝙ aut loquimur in animalibus que in nullius bonis sunt ꝛ nō sufficit aspect⁹ sed requiritur apprehensio:vt hic in ver. apprehenderint. Et an videantur apprehēsa eoipso ꝙ in nostrū laqueū inciderūt: vel a nobis vulnerata sunt:dic vt.ſ.ti.i.l.in laqueum.ꝛ.l.naturalem.ſ.illud. Aut loquimur in alijs q̄ sunt in bonis alicuius ꝛ tūc interuenit traditio possessoris.ꝛ sufficit solus aspect⁹ cū aīo.vt in.d.ſ.si venditorem. Aut non interuenit:ꝛ tunc seus etiam si a nemine possideatur.vt.d.l.iij.ſ.neratius.in fine.ꝛ in hoc differt instrumētum visus ab instrumēto manuum vel pedum per que acquiritur possessio etiam nō interueniente traditione alicuius nūmodo per aliū non occupetur.sed hic non etiam si nō occupetur.Et ista est vera opi.licet nō debuerit distingui inter animalia vel non animalia. ¶Alia opi.ponit in versicu.alij ꝙ sufficiat solus aspectus indistincte sicut manus aut pedes nec obstat.ſ.neratius.in fi.quia ibi erat absēditus thesaurus ꝛ nō videbatur:licet videretur fundus.ideo nō acquiritur possessio thesauri.Sed cōtra quia sufficit solus aspectus deberet sufficere videre fundū in quo est thesaurus:vt acquiratur possessio fundi ꝛ etiā thesauri.per.l.claudius.de contraben.empt.Sol.in.ſ.neratius.nesciebatur in qua parte fundi esset thesaurus.sed in.l.claudius.sciebatur in qua parte domus erant massaritie:quarū possessio apprehēditur per aspectum domus.hec est truffa.nā ibi etiā poterat ignozari in qua parte domus essent. Alij dicūt ꝙ ibi acquirit dominiū:sed nō possessio:vt i.ſ.neratius.hec etiā est truffa:qz oīum acquirit mediāte possessione.dic ergo ꝙ volēdo sustinere istā opi.qō in l.claudius⁹ interuenit actus.ꝙ quē videtur facta traditio a vero possessore nō sic in.ſ.neratius.ꝛ sic recedimus a precedēti opi.

b ꝙ qñ interuenit traditio⁹ per solū aspectū acquirimus non solū possessionē rei quā videmus:sed etiā rerū que intus sunt:vt in.l.claudius.de cōtraben.emp. Sed ſi nō interuenit traditio neutrius rei possessionē acquirimus. ¶Tertia fuit opi. ꝙ in his que acquirūtur per inuentionē vt est thesaurus:sufficit solus aspectus per.ſ.thesaurus.iusti.de rerū di.vbi dz ꝙ qui inuenit thesaurū statim fit dns ergo sufficit inuenisse:etiā si non fit captū ꝛ hoc dicit glo.in.l.nunq̄.ſ.thesaurus.ff.tit.j. Aut in alijs modis acquirēdi:ꝛ tunc nō sufficit aspectus.primū dictū est falsum ꝛ cōtra dictū.ſ.neratius.in fi.qui vult ꝙ etiā si fit inuentū nō acquiratur possessio.ꝛ per cōsequens nec oīnium niſi

19 fuerit motus de loco ad locū. †Item qz nō dicitur inuentus nisi fuerit apprehensus:vt.l.si barsatoẽ.C.de fideiuſ.qō est notā dū ad q̄stionem si statutū dicat ꝙ qui fuerit inuētus de nocte portare arma puniat tanta pena ꝙ nō incidat in penā niſi fuerit per familiā apprehēsus:cz possit ꝓbari ipsum de nocte portasse arma ſm doc.tene ergo primā opi.relictis alijs.

2 ¶Tutoris autoritas nō requiritur qñ nō agitur de prediudicio pupilli sed de acquisitione:ꝛ licet pupillus nō possit ꝓmittere sine tutoris autoritate:potest tamen stipulari.

3 Acquisitio possessionis q̄ fit per nosmetipsos dz potius ꝓsistere in facto q̄ in iure quo ad actum ꝛ modum acquirendi.

4 Furiosus nullum actum pōt gerere etiā cū curatoris autoritate:sed debet actus geri per curatorem.

Quid in pupillo.

5 Licet ad acquirendū possessionē requiratur animus ꝛ corpus et magis principaliter,requiritur act⁹ corporalis:qz istud fuit inuentū de iure gentiū qō fuit prius sed animus de iure ciuili. ideo primum reputatur potentius.

Colonus

6 Colonus ꝛ inquilinus detinēt sibi ꝛ suo nomine:sed possident domino suo locatori.

1 **Adipiscimur.** †Caresoino intellectu vt furiosus ꝛ infans nō potest ꝙ seipsum possessionē acquirere:sed nō carēs omnino vt pupillus maior infante potest esse sine tutore autore.b.d. ¶Et diuide in duas partes:vt i summario.secōa ibi:sed pupillus. Et in prima parte dum dicit pupillus subaudi infans ſm Dy.vt i fi.huius.ſ. ¶In text.ibi:per nosmetipsos:propter hoc videbatur ꝙ furiosus ꝛ infans possent acquirere cū habeāt instrumēta corporalia qbus possunt rem attingere:vt.ſ.in ver.lz magime ꝙ remonet:qz hoc nō sufficit niſi etiā interueniat animus ꝛ affectio acquirēdi qui ꝛ que nō repetit in istis.ꝛ sic no.ꝙ ad acquisitionē possessionis nō sufficit instrumētū corporale sine aīo sic ecōtra:vt.ſ.eo.l.iiij.in pzinc. ¶In text.ibi pupillū aiunt hic iūge. ver.que sentētia que est.ſ.in fi.ſ.qñ est maior infante:ꝛ sic nō ca

2 ret oīno intellectu ꝛ ynde no.hic ꝙ tutoris autoritas nō requi

a ritur qñ nō agitur de ꝓiudicio⁹ pupilli:sed de acquisitione: nā ꝛ lz nō possit ꝓmittere sine tutoris autoritate pōt tñ stipulari:vt in glo.facit.l.nō eo minus.C.de procu. ¶In text.ibi eam rem esſ hic iurisd̄ōsultus vult tollere quādā obiectionē q̄ posset fieri de.ſ.item acquirimus.j.ea.l.ad distinctionē supra posita: quātam: qz ibi ꝙ possessio acquiritur etiā furioso ꝛ infanti:ꝛ supra dictū est ꝛ contrariū:sed respondet qō hic loquit q̄ quis vult acquirere possessionē per seipsum quo casu acquisitio vl actus acquirēdi cōsistit potius in facto q̄ in iure.ſ.in adhibēdo istrumentū corporale:et etiā animū seu affectū acquirere volentis. hoc autē vltimū nō pōt adhibere furiosus ꝛ infans:sed ibi loquitur q̄ quis vult acquirere per alium:vt per seruū ex causa peculiari qō consistit in casu potius in iure q̄ in facto:qz etiā si dns nō adhibeat instrumētū corporale nec etiā animū sibi acquirit mediante instō corporali ipsius serui ꝛ etiā ipſi⁹ serui aīo qui vel qō reputet esse ipsius dñi ꝙ nō est niſi mediante iuris fictione:ꝛ ideo nō curat.vtrū dns sit sane mētis vel intellectus:aut nō imo indistincte sibi acquirit si est seruus sane mentis:qz animus serui reputat animus dñi alt⁹ secus si nō est sane mētis:vt.ſ.ea.l.ſ.ceterū. ¶Not.ergo hic ꝙ acquisitio possessionis q̄ fit per nosmetipsos dz potius cōsistere in facto q̄ in

3 iure quo ad actū ꝛ modū acquirēdi:vt.ſ.pzoxi.ſ.licet ipsa possessio postq̄ est acquisita dicat esse ius:vt.ſ.eo.l.peregre.i pzin. vide Dy.in regula sine possessione.de regu.iur.in.vj.sed illa q̄ acquiritur nobis per alium vt per seruum in peculiaribus cōsistit potius in iure q̄ in facto:qz instrumentū vel animus serui nō posset reputari animus vel instrumentū dñi niſi iuris fictione.ꝛ boc voluit glo.in effectu que incipit in fi.in ver.tu dic

4 licet obscure loquaē ſm Jac.de are.ꝛ Old. ¶†In glo.que incipit vel curatoris ibi.l.in negotijs.dic plenius q̄ glo.ꝙ aut loquimur in furioso:ꝛ ille nullū negotiū pōt gerere etiā cū curatoris autoritate:sed debet gerere per curatorē:vt.d.l.in negotijs. Aut loquimur in pupillo:ꝛ tūc tres sunt casus: nā aut caret oīno intellectu:vt qꝛ est infans vnius vel duoꝝ annorum:ꝛ idem ꝙ omnia niſi in bis ī quib⁹ pōt habere effectū: vt.C.eo.l. donatarū.vt in localibus ſm cōmunē intellectū.de qua.l.ponit hic glo.ſi.aut nō caret omnino:vt quia est quinq̄ vel sex annoꝝ ꝛ sic fari potest:ꝛ tunc potest actus geri per tutorem solū etiam si sit ꝓiudicialis pupillo:vt adire hereditatē: vt.l.si infanti.C.de iure delib.potest etiā geri per infantem:tūc cū autoritate tutoris ꝛ sine illa,nō potest etiam si actus sit mere fauorabilis ꝛ tendat ad acquisitionē:vt hic a cōtrario sensu ꝛ est casus.j.eo.l.q̄uis.ſ.fi. Aut est maior infante:ꝛ tūc si tendit mere ad acquirendū potest exerceri per pupillū etiam sine autoritate tutoris:vt hic versi.offilius.siue constat in facto sine in iure: vt in glo.sed si tēdit in ꝓiudiciū vel ad obligandū pupillum debet fieri per pupillū cū tutoris autoritate si dependet mere ex volūtate vnius vt aditio hereditatis:vt.l.potuit.cū ibi no. C.de iure delib.sed si dependet ex volūtate duoꝝ potest dari posolū tutorem tutorio nomine vel pupilli: vt.ſ.quā.ex facto tuto. ¶In glo.ibi non habet animū non possidendi:ꝛ sic no.tria scilicet velle possidere.Item nolle possidere ꝛ ista duo non cadūt in furioso.ꝛ primū requiritur ad acquirēdū possessionem. secūdum ad perdēdum:vt.j.eo.l.ij.ſ.in amittenda.est tertium qō est medium inter ista:qz nec est velle nec est nolle.ꝛ hoc bene cadit in furioso ꝛ nō sufficit ad acquirendū.nec ad perdendum iam quesita vt in simili no.in.in.l.i.ſ.scientiā.ſ.de tribu.ꝛ.j.de verb.ob.l.ſi.post pzin.in glo.super verbo. donec.que incipit.ſ.

5 homo vel reliqua. ¶†In glos.que incipit idest ꝙ est maxima in possessione querenda. Et sic no.in ista glo.iuncta cū tex.ꝙ licet ad acquirendū possessionē requiratur animus ꝛ corpus:vt j.eo.l.iij.permaxime.tamen ꝛ magis principaliter requiritur actus corporalis.qz istud fuit inuentū de iure regē.qō fuit prius: sed ꝙ requiratur animus fuit inuentū de iure ciuili. ꝛ ideo primū reputatur potētius ꝛ permaximū.vt.l.j.ſ.eo.ti. ¶In glo. ibi nō omnis detētatio.q.d.glos.nō solū in eo qui caret intellectu detētatio cadit ꝛ nō possessio vt hic:sed etiā in eo qui intellectu nō caret cadit detētatio:vt patet i colono et inquilino qui habēt detentationē ꝛ possessionē:ꝛ etiā in seruo:vt.j.de verbo. oblig.l.stipulatio ista.ſ.hi qui.ꝛ not.j.ea.l.ſ.item acquirimus. in glo.sup verb.intelligat.nā possessio acquisita tam ciuilis ꝙ naturalis est ius:vt.l.peregre.in pzin.j.eo.sed detentatio est fa

6 cti. †Aduertendū tamen ꝙ colonus ꝛ inquilinus detinēt sibi et suo nomine.sed possidēt dño seu locatori:vt in.ſ.item acquirimus.ver.quid nostra volūtas.cū ibi not.per doct.qz locator retinet per se ciuilem ꝛ naturalē per illos:ꝛ ratione detētationis quam habent suo nomine habēt officium iudicis: vt.l.acquilius regulus.in fin.ſ.de dona. ¶In glosella que incipit idem de furioso:hoc est falsum.vt dixi in alia glosſ.que incipit vel curatoris per.l.in negotijs.j.de reg.iur.

a ¶Preindicio. faciat ꝙ voluit Ludo.ro.consil. cccvi. ꝙ stante statuto quod minoꝝ nō possit se obligare ꝙ statutum nō obstat cū vtiliter agit.

2 ¶Verbum cedere in rebus corporalibus importat traditionem:ꝛ in actionibus cessio habet vim traditionis.
Licet ius ciuile impugnet donationem inter virum ꝛ vxorem et facit ꝙ ipso iure non valeat nec transferatur dominium nec resultet obligatio: nō tamen facit nec facere potest quominus que facta sunt interuenerint.

3 Licet non possit facere ius ciuile quin ea que facta sunt facta sint:potest tamen fingere ꝙ non fuerint facta ꝛ ꝙ nullus effectus ex eis resultet.

4 Jus nunq̄ fingit vbi fictio nullius esset vtilitatis.

1 **Si vir vxori.** †Licet cōtractus sit inutilis quo ad translationē dñij si sequatur vel

b ra traditio est vtilis⁹ ergo ad transferendum possessionis.b.d.

2 ¶In tex.ibi cedat possessionem.ſ.tradendo. †Et sic no.significatū huius verbi cedere in rebus corporalib⁹: qz importat tradītionem.ꝛ ideo in actionibus cessio habet vim traditionis:vt in.l.ſi.C.quādo fiscus vel priuatus. ¶In text.ibi:qñ res facti idest dicere:cz ius ciuile impugnet donationē inter virū ꝛ vxorem;ꝛ faciat ꝙ ipso iure nō valeat nec transferatur dñium:nec resultet obligatio:vt.l.iij.ſ.sciendū.de dona.inter virū ꝛ vxorē nō tñ facit nec facere pōt quominus que facti sunt interuerint scz traditio ꝛ adhibitio instrumēti corpoali recipienti:et etiā

3 animus ex quibus possessio trāsfertur: †sed contra: qz cz non possit facere ius ciuile.quin ea que facta sunt facta sint pōt tamē fingere ꝙ nō fuerit facta.ꝛ ꝙ nullus effectus ex illis resultet.et sic nec translatio possessionis sicut facit ꝙ ex traditione predicta mariti nō sequatur dominij translatio.ad hoc respondet iurisconsultus in ver.ꝛ quid attinet. ꝙ ideo ius non fingit hoc.qz ista fictio esset nullius vtilitatis qz posito ꝙ nō trāsferꝛ in donatarium possessio donās tñ eam perderet ex quo voluit a se abdicare ꝙ non est ita in domino quia nō abdicatur a tradente niſi transferatur in recipientē:vt.ſ.e.ſi quis vi.ſ.differētia.ꝛ.l.nec vtilem.ſ.quibus ex cau.maio. †Et sic no.hic tex.ſm Barto.ꝙ ius nunq̄ fingit.vbi fictio nullius esset vtilitatis.et ista est vna maxima conclusio in materia fictionis.vt no.in.l.si is qui ꝓ emptore.j.ti.i.per eūdem. Certe licet iste intellectus sit pulcher.non tñ videtur bonus ad istum text.qz poterat ius fingere ꝙ possessio nō recederet a traditione sicut non recedit dominiū.nam et alibi boc fingit.j.eo.ti.l.si me in vacuam. Dic ergo ꝙ intentio litere fuit ista ꝙ translatio possessionis cōsistit

c potius in bis que sunt facti⁹ q̄ in bis que sunt iuris:vt.ſ.ſ.ꝙ.igi.non sic dominij transl atio:ꝛ ideo videmus ꝙ in multis casibus dñium acquiritur ipso iure sine traditione vel acquisitione possessionis vt per additionē hereditatis ꝛ per confiscationē bonoꝝ:ꝛ tñ possessio etiā in illis casibus nō acquirit sine actu corpoali:vt patet in.l.cū heredes.j.eo.ꝛ.ſ.de publi.l.cōmissa. et no.in.l.cū duobus.ſ.idem respondit.ſ.pzo ſo.ideo ius magis fingit in translatione dominij q̄ non fiat q̄ in translatione possessionis:quia de bis que sunt facti ius se non ita impe

5 dit ꝛ boc voluit dicere iste tex. ¶†Sed quero bic loquitur qñ interuenit vera traditio quid ſi ficta: qz maritus qui donauit vxori cōstituit se precario nomine illius possidere vtrū tradiratur possessio.effectus est magnus:qz si transferatur ista donatio causa mortis cōfirmatur.l.cū bic status.de dona.interviuorum ꝛ vxorē.Sed si non sequitur traditio nō cōfirmatur etiam si interueniat stipulatio:vt.l.papi.eo.ti.licet secus in donatione causa mortis.vt patet ex no.per Ly.i.l.j.C.de dona.causa mor. et eo.ti.l.j.ſ.per Bar.videtur dicendū ꝙ talis ficta traditio cū cōsistat in iure reꝓbetur a iure:ꝛ potuerit reꝓbari.arg.bic a cōtrario sensu.ꝛ qō no.per Pet.Ly.in.l.j.C.per quas personas nobis acquiritur in simili.ꝛ in.l.j.G.de suffra.ꝛ ita reperio fuisse determinatū in publica disputatione.per dñm Argenti num filium domini Ray.de for.licet non alleget.l.istam.nec in

b ¶Facti.dicit rota decis.iuis.de resti.spo.in anti quis ꝙ snia iuris lata ℈ possidente duo bñficia incōpatibilia non pñuat possidētem possessione sicut renūtiatio:qz snia est actus iuris civilis possessionis autē facti. Item illa pfertur in iuitum: renūtiatio autē est spontanea.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

ra per mẽ supra allegata: sed allegat. l. qõ mea. ff. eo. vbi talis ficta traditio requirit legitimam causam precedentem ⁊ hoc nõ ꝓcedit: qz non est causa reꝛobrata tamen contra istam determinationẽ[a] est gl. expꝛessa ordinaria quã etiam doc. videntur sequi. C. de dote can. non nume. l. qõ de suo. sed potest respõderi volendo hanc sustinere: qz illa ꝓcedit ibi in terminis quos ponit. qz interuenit duplex actus donatis ⁊ donatarij: sed nos loquimur quando vnicus tm̃ actus interuenit. s. donantis. tene menti perpetuo: qz poterit tibi facere bonorem.

2 ☞ Quare dominus vel pater obligetur de peculio ex cõtractu filij vel serui.

1 **Item acquirimus.** †Per illũ q est i nostra potestate ex causa peculiari acquirimus possessionẽ ⁊ vsucapiendi cõdictionẽ etiã ignozantes. ⁊ ea que acquirũtur ignozãti acquirũtur etiã furiosꝫ infanti carenti oĩno intellectu. b. o. Et no. bocvltimũ.

2 ¶ No. bic rationẽ quare dñs vel pater obligaꝫ de peculio de cõtractu filij vel serui: qz voluntate patris vel dñi videtur contrahere qui peculiũ concessit. ⁊ videtur obligari voluisse vsqꝫ ad vires peculij. ¶ In gloss. ibi. ff. eo. l. quicquid rationẽ. dic vt ibi per glo. ⁊ Bart. ff. ea. l. ff. per seruũ qui in fuga. qz seruus vel ille quẽ habemus tanꝫ seruũ acquirit nobis ratione possessionis quã in eo habemus vel habere iusta ratione putamus: sed filius nõ querit nobis ratione possessionis quã in ipso habemus qz pater nõ possidet filiũ: licet sit in aliqua possessione paternitatis: sed acquirit ratione filiationis. ⁊ qz est in patria potestate: ⁊ ideo lz per aliũ possideaꝫ vt seruus ex re tm̃ patris acquirit patri etiã possessionẽ. secus in eo qui habeꝫ vt seruus: qz si per aliũ possideaꝫ nõ querit vero dño possessionẽ ex re illi⁹: vt. ff. ꝓxpi. ff. Et ex hoc patet ꝙ vnius monasterij monachus licet retineatur per aliud monasteriũ indebite acquirit ꝓpio monasterio: qz ista acquisitio nõ fit ratiõe possessionis: sed ratiõe obedientie ⁊ subiectionis. vnde inspicit monasteriũ cui reuera debet subiectionẽ ⁊ reuerentiã nõ aliud qõ eũ retinet indebite ¶ In glo. seq. ergo multo magis ignozãti: ⁊ ꝓ ista ratiõe facit. ff. de reg. iur. l. que põt inuitis. ff. de fideicom. li. l. iiij. ff. ij. ⁊ ista est vera quo ad hoc: vt acquiratur possessio sola: sed vsucapiendi cõdictio extra causam peculiarem nõ acquirit ignozanti: licet secus ex causa peculiari vt hic: qz primo casu dicit deesse volũtas dñi oĩno cũ concesserit peculiũ: ⁊ sic omne illud videt cõcessisse ꝙ ex causa peculiari obuenit: ⁊ hoc vult ver. quia nostra: sed in secũdo casu oĩno deficit volũtas dñi ideo nõ querit vsucapiendi cõdictio in qua requiritur bona fides ⁊ ignozans nõ ozˢ habere bonã vel malã fidẽ: vt no. glo. C. eo. l. i. ¶ Aduertendũ tm̃ est ꝙ in acquisitis per seruum siue ex causa peculiari: siue nõ dicitur dñs possidere ciuiliter ⁊ naturaliter aĩo et cozpore serui: ⁊ ideo acquirit sibi etiã ignozãti: sed in nõ acquisitis per seruũ: sed cõcessis seruo per dñm dicit dñs possidere ciuiliter per se ⁊ aĩo suo. ⁊ cozporaliter per seruũ cozpore serui: vt. ff. eo. l. iij. ff. ꝙ si seruus. Est ⁊ alia differentia qz ex causa peculiari videt acquirere dño etiã ex causa iniusta extra causam peculiare m non nisi ex iusta: vt. ff. eo. l. qõ si seruus.

2 ☞ Qui per alium possidetur vt seruus non potest acquirere possessionem nisi ei qui ipsum possidet etiã si ille ex aliqua causa non possit acquirere.

3 Facilius queritur dominium ꝙ possessio.

1 **Sed et per eum.** †Per seruũ alienũ vel liberũ boiem bona fide possessum acquirit possessio possessozi: sed si mala fide: nec illi acquirit. nec etiã alteri. b. o. Et no. istã regulã que colligit ex ff. huius. ff. qz qui p aliũ possidet: vt seruus nõ põt acquirere possessionẽ nisi ei qui ipm possidet: etiam si ille ex aliqua causa nõ possit acquirere vt qz sit malefidei vel qz acquirit extra rẽ illi⁹ ⁊ operã. nã nec illi acquirit nec etiã alteri secus in dñio qñ põt alteri puta vero dño si erat seruus alienus vel etiã sibi si erat liber homo acquirere. ⁊ hoc voluit glo. hic ⁊ effectu per. l. liber homo. in fi. ff. tit. j. Et ergo casus hic per quẽ facilius acquirit dñium ꝙ possessio ⁊ vide bonã gloss. in. l. fi seruus. ff. de publi. hoc tm̃ fallit qñ ille alius qui ipsum aĩo possidet erat pater ei⁹ et habebat eũ in sua potestate. nã tũc in casibus in quib⁹ nõ acquirit ei qui ipsum possidet: vt seruũ acquirit patri: vt. ff. eo. l. quicquid. ⁊ no. ff. eo. ff. in glo. j. ¶ In glo. i. ibi ex duab⁹ causis: puta ex re possessozis: ⁊ ex opera sua: ⁊ ita dꝫ limitari iste text. ¶ In gl. ibi: quid ergo de aliꝭs. i. si acquirit extra rem possessoris vel operã suã. † Et no. ex ista glo. ꝙ facilius ꝗritur dñium ꝙ possessio: qz dñium acquiritur vero dño: licet seruũ nõ possideat vel ipsi libero homini possesso: sed possessio nõ: ⁊ potius tolerabꝫ ⁊ nulla acquirabꝫ ꝙ ꝙ acquirabꝫ illi qui eũ nõ possidet. ¶ In fi. glo. ibi arg. ꝙ demũ post ratihabitionem. hec vera ꝙ tũc non acquirit tanꝫ seruus: sed tanꝫ negotiozũ gestoꝛ ꝓpter voluntatem suam vel tradentis: ideo requiritur ratihabitio eius cuius nomine acquirit: sed quando acquirit tanꝫ seruus ratihabitio non requiritur cum etiam inuito acquirat: vt l. seruus vetante. ff. de verb. oblig.

a ¶ Determinationẽ. Adde ꝙ opi. illius glo. tenet Ang. cõsi. v. ꝙ ficta traditio sufficiat ⁊ an facta donatiõe de domo per virum vxoꝛ in qua cõiter habitabant mortuo viro cõfirmetur. vide p eundem Paul. consi. cvj.

1 **Per cómunem seruũ.** †Seruus cõis põt vni ex dñis possessionem insolidũ acquirere si hoc egerit. b. o. Et etiam stipulari: vt bic in glo. j. in fi. sed fi simpliciter recipiat acquiritur vtriqꝫ ꝓ portione dominica.

1 **Per eum in quo.** †Per seruũ in quo habemus vsumfructũ acquiritur nobis possessio ex nostra vel ex opera sua: lz ipm̃ ciuiliter nõ possideamus. b. o. tex. cũ glo. ¶ Et aduerte ꝙ iurisdictionalis actus ꝓmo ponit de illis qui re vera sunt in nostra potestate. in. ff. ¶ item acquirim⁹. postea de illis qui nõ sunt: sed putãtur esse in ff. sed per eũ. postea de illis qui sunt ꝓ parte dñi: vt in. ff. ꝓcce. bic vero de illis qui nõ sunt in totũ vel ꝓ parte: nec esse putantur: tamen in eis aliquod ius habemus qõ est quasi dominium: vt vsumfructum in quibus est dicendum idem quod in illis qui esse putantur: ⁊ non sunt.

2 ☞ Si quis habet filiũ naturalẽ ⁊ ex illo suscipiat nepotẽ legitimũ ⁊ naturalem respectu filij patrisqꝫ sui: licet non respectu aui ⁊ postea mortuo filio naturali contrahat matrimoniũ cum illa concubina ex qua habuit filium naturalem an ille ne ꝓs legitimetur.

Quo currente ad brauiũ: si famulus cadat ante eꝫ pueniat ad brauiũ: licet ille equus ꝓmo perueniat an acquirat domino.

3 **Ceterum et ille.** †Per illũ q penitꝰ caret intellectu nõ possumꝰ acquirere: sec⁹ si nõ penitus: lz pfectũ nõ habeat. b. o. ¶ Et bic iurisdictionalis actus declarat ꝙ dictũ fuit in. ff. itẽ acquirimus. ꝙ pillũ q est in nostra potestate possumus ꝗrere: qz boc est verũ si habet intellectũ alꝫs secus. Et sic not. ꝙ inhabilitas medij per qõ debet facere transitũ de te ad me impedit trãsitũ fieri facit. l. tria prędia. de serui. rusti. prędi. ⁊. l. duo ꝓ marco. C. de quest. ⁊ ff. de fal. l.

2 illius. ff. sequẽs ꝗstio. † Et est arg. ꝙ si quis habet filiũ naturalẽ ⁊ ex illo suscipiat nepotẽ legitimũ ⁊ naturalem respectu filij patrisqꝫ sui: lz non respectu aui. ⁊ postea mortuo filio naturali cõtrahat matrimoniũ cũ illa cõcubina ex qua habuit filiũ naturalem ꝙ ille nepos nõ legitimaꝫ quo ad ipsum auũ: qz legitimatio debet ꝓ ꝓxius facere fundamentũ in ipso filio naturali. ⁊ de ipso facere trãsitũ ad nepotẽ. arg. in. l. fi libertin⁹. ff. post humus. de operis liber. ff. vbi est bonus tex. sed bic cũ naturalis sit mortuus nõ põt facere fundamentũ. in eo ergo nõ extẽditur ad nepotẽ per saltũ. ⁊ hoc tenuit Guil. de cung. ¶ Inducitur etiã iste tex. ad questionẽ de equo currẽte ad brauiũ qõ si famulus cadat anteꝫ peruenĩat ad brauiũ: lz ille equus ꝓmo pueniat non queritur dño illius: qz ille equus solus caret intellectu. de quo bic vide p Dy. ⁊ Bar. In tex. ibi qõ si impuberẽ miseris. sed quid si nõ miserit: sed ipse impubes filiꝰ tuus aut seruus aliquã rem recipit. vtrũ tibi possessionẽ acqrat tex. bic innuit ꝙ nõ ⁊ ꝙ causa acquirẽdi fit missio tua. cõtrariũ puto verius si erat maioꝛ infante: ⁊ sic nõ carebat oĩno intellectu. sicut esset poterat acquirere sibi fi esset sui iuris: vt. ff. e. l. ff. adipiscimur. in fi. ita alteri si est in illius potestate. ¶ In glo. i. ibi: vt. j. eo. l. q̃uis. ff. infans. tu distingue tres casus vt digi i. ff. adipiscimur. ff. ea. l. sicut esset illi habẽt locũ qñ vult querere sibi ita quando alteri. ¶ In glo. ibi respondeo dic ꝑm Azo. contrariũ tenent doct. ꝙ si seruo meo vel filio furioso. aut etiam procuratoris res tradatur cũ intentione vt acquiratur mibi nõ acquiritur sicut ipso dormiẽte poneretur aliquid in manu sua: vt. ff. ea. l. ff. adipiscimur. licet secus si habeat intellectũ posito ꝙ nõ intendat mibi acquirere dũ tamen tradens boc gesserit in animo: vt. ff. de dona. l. qui mibi donatum.

1 **Pupillus per.** †In. ff. pupillus. ibi siue ipse possit esse ꝓcurator ad negotia. nã etiã põt esse institoꝛ: vt. l. ff. ⁊ si quis. ff. ff. de instito. ⁊ imputet sibi qui ipsum instituit: sed in contrariũ ꝙ minoꝛ. xvij. annoꝛ non possit esse ꝓcurator ad negotia est tex. in. c. qui generaliter. o. ꝓcu. li. vj. de hoc dic: vt. l. minoꝛ. ff. de ꝓcu. qz boc est vnũ quid mirabile ꝙ ad negotia nõ possit esse minoꝛ. xvij. an. cũ nõ habeat agere ipse cũ aliquo inuito ⁊ de iure potius videt dicendũ ꝙ dñmodo habeat intellectũ possit esse ⁊ ipse tibi cõstituens. ¶ In tex. ibi quin tũ tutoꝛe. boc requiritur si pupillus erat infans: nõ tm̃ oĩno carens intellectu: vt quia erat. xij. annoꝛũ vel circa. tũc enim sicut non potest acquirere possessionem per seipsum sine tutoꝛe: vt. j. eo. l. q̃uis. ff. infans. ita nec per aliũ ei⁹ iussu: vt bic. sed si omnino caret intellectu deberet iussus fieri ab ipso tutoꝛe. ⁊ si esset maioꝛ infante posset iubere etiã sine tutoꝛe: vt digi in. ff. adipiscimur. ff.

mur. ff. ea. l. ⁊ hoc voluit in effectu. i. glo. bic.

2 ☞ Sola ciuilis possessio est sufficiens ad vsucapiendum vel prescribendum.

3 Sola ciuilis possessio an sit maioris effectꝰ ꝙ sola naturalis.

4 Si quis habeat subditos ⁊ alius eos inuitos occupauit. ⁊ patet de illoꝝ voluntate videtur ꝙ dominus vel ꝓxioꝛ possessoꝛ non perdat possessionem.

1 **Per seruum.** †Seruũ fugitiuũ possidemus ciuiliter solo animo ⁊ etiã vsucapimus si ante fugã fuit vsucapio incepta. ⁊ p ipsum nobis acquiritur possessio. dũmodo p aliũ possessio nõ sit occupata adhuc boc dicit. ⁊ semp allegaꝫ iste. ff. ¶ In tex. ibi nerua filiꝰ ait: ⁊ tamen iste fatebaꝫ ꝙ ipsum possidemus nõ obstante fuga: ⁊ etiã vsucapimus: vt sequitur: licet respõdeatur ⁊c. Et forte fuit motiuum istius ꝙ nõ acquirat nobis: quia nobis non seruit. licet ipsum possideamus: sed boc dictum corrigitur in ver. sed vtilitatis: quia si possidemus vsucapimus. ergo per ipsum nobis acquiritur: sicut si non esset in fuga et nobis seruiret: vt in fine. ¶ Et notandum circa ꝓmũ dictum summarij vbi digi ꝙ seruum fugitiuum possidemus ciuiliter: ⁊ boc est verũ quo ad ea que tendũt in nostrum fauoꝛem: sed quo ad ea que tendunt ad ꝓeiudiciũ non babemur ꝓ possessoꝛibus. ideo ꝓ furto vel maleficio ipsius non possumus conueniri: vt. ff. de furtis. l. serui ⁊ filij. ff. fin. ꝑm verum intellectum. ¶ Item dum digi ciuiliter est verum quãdo ante fugam possidebamus ciuiliter ⁊ naturaliter. si autẽ naturaliter tantum: vt qz habemus vsumfructum: tunc retinemus naturalẽ solo animo: ⁊ etiam quasi ciuilem iure vsufructus: vt. l. arboꝛibus. ff. de vsufruct. ¶ Item ⁊ tertio procedit iste tex. quando aufugit a nobis malafide sine aliqua iusta causa: ideo nõ perdimus possessionẽ ciuilem statim si ab illo nõ occupatur: sed demũ si per decenniũ steterit in statu libertatis: vt no. j. eo. l. iij. ff. si seruus. quia tunc inducitur obliuio ex lapsu decẽnij ꝓpter quã perditur ciuilis possessio: vt digi in ꝓin. huius. l. Sed si bonafide ex aliqua causa iusta siue sit vera siue nõ: sed putabat eã veram: tũc statim perdo possessionẽ etiã si per aliũ nõ sit occupata: vt patet in. l. liberis. ff. si. ff. de libe. cau. vbi si vendico ipsum in seruitutẽ dicto casu babeo necesse ꝓbare ꝙ sit seruus qõ non esset si esset in possessione illius: ⁊ ita voluit Jnno. in. c. de seruoꝝ. de seruis nõ ordinãdis. ¶ Circa secundũ dictum dũ digi ꝙ vsucapimus talem seruũ allegaꝫ iste tex. per Dy. ⁊ alios ꝙ sola ciuilis possessio est sufficiens ad vsucapiendum vel prescribẽdum vt not. Dyn. in. c. fine possessione. de reg. iur. ⁊ iste tex. principaliter allegaꝫ ad boc sola autẽ naturalis nõ est sufficiens: quod patet qz cũ vnus possidet vere ciuilem ⁊ alter naturalem: vt. j. eo. l. clam possidere. ff. fin. ⁊ not. in ꝓin. huius. l. si quilibet esset sufficiẽs sequeretur ꝙ quilibet vsucaperet: ⁊ sic quereret dominium cuilibet insolidũ qõ esse nõ potest: vt. l. si certo. ff. si quobꝰ vehiculum. ff. cõmoda. ⁊ de boc est casus ꝙ sola naturalis non sufficit ad vsucapiendum vel prescribendum. ff. tit. j. l. acquiritur. ff. ff. in fi. vide in. l. iij. ff. ex contrario. j. eo. Ex boc ꝙ sola ciuilis sufficiat sequitur ꝙ si aliquis. gg. annis solueris canonem tanꝫ emphyteota. ⁊ cadat a iure suo ꝓpter canonem nõ solutum dño repetenti rem nõ potest opponi questio dominij et sufficit ꝙ domus ostendat solutionẽ. gg. annoꝝ. qz ꝓ illis patet qõ ipse possedit dicto tempoꝛe ciuiliter: illa sola sibi sufficit ad prescribendũ rem illam. vide in Spec. de locatis. q̃ illo. ff. ro. aliqua ver. liij. cum seq. ¶ Est ergo maioris effectus sola ciuilis q̃ sola naturalis in boc: ⁊ etiam quo ad acquisitionem fructuũ qz fructus ex re percepti pertinent ad ciuilem possessoꝛem nõ ad naturalem: vt no. j. eo. l. iij. ff. ex contrario. boc ꝙ di gi de naturali procedit quo ad vsucapiendum directum dominium vel etiam prescribendum vtile ꝙ contrariatur directo: vt si quis possideat naturaliter rem tanꝫ directus dominus: quia neutrũ dominium acquirit sed quantũ ad acquirendum vtile ꝙ nõ contrariatur directo sed subalternatur: vt est istud qõ babet emphyteota vel superficiarius vel feudatarius talis

a naturalis bene est sufficiens[a] ad ipsum prescribendum vt not. Bar. in ꝓin. huius. l. per. l. competit. C. de prescrip. xxx. annoꝝ. et etiam quantũ ad acquirendum ius vsufructus si possidet vsufructus: vt. l. ff. in fine. de prescrip. long. tempo. sed ego aliter digi in ꝓin. huius. l. quia naturalis possessio rei nõ est illa que faciat prescribi ista sed ciuilis quasi possessio istoꝝ iuriũ.

4 ¶ Circa vltimũ dictum dum digi nisi per aliũ fuerit possessio occupata: quia tũc statim perdimꝰ possessionem. dicit Bal. no. in. l. j. C. de ser. fugi. istud esse verũ nisi seruus inuitus deuenerit in possessione alterius: tunc enim quando inuitus ita retinemus possessionẽ ac si non deuenisset: ⁊ etiam acquirimus per eũ: vt si fuit nobis stipulatus vel nostro nomine aliquid recederit. tex. est notabilis qui boc reꝛobat in. l. arboꝛibus. ff. de illo. cũ. l. seq. ff. de vsufruc. Et est notandũ ꝓ illis qui babent subditos. nã si alius eos inuitos occupauit: ⁊ patet de illoꝝ volũtate videt ꝙ dñs vel ꝓxioꝛ possessoꝛ possessionẽ nõ perdat ad qõ facit. j. eo. si rem mobilem. in fine. qz per ipsoũ animũ retinemus possessionem: licet non sic in aliꝭ rebus inanimatis mobilibus vel etiam animatis anima irrationali.

2 ☞ Licet creditoꝛ possideat: tamen talis possessio non debet sibi esse vtilis: nisi quo ad vnum effectum: vt possit pignoꝛi incumbere quouscꝫ sibi satisfiat.

3 Debitoꝛ vere non possidet rem pignoꝛatam sed fingitur possidere quo ad effectum de quo bic remi.

1 **Per seruum.** †Per seruum pignoꝛi datũ: ⁊ ditũ nec tradẽti nec accipiẽti possessio querit. b. o. Ratio ꝓmi est qz tradẽs non possidet ciuiliter vel naturaliter: licet fingatur possidere quo ad vnũ effectũ scz vsucapiendi: vt bic in tex. ⁊ etiam enitande cautionis de iudicio sisti: vt in glo. ergo sibi possessio non acquiritur. vt. ff. e. l.

2 ff. sed per eum. ¶ Ratio secũdi dicti est qz licet creditoꝛ possideat tamen talis possessio non debet sibi esse vtilis nisi quo ad a vnum effectum: vt possit pignoꝛi incumbere quouscꝫ sibi satisfiat vnde fructus percepti ex tali re non querũtur sibi ratione talis possessionis: sed debet eos in sortem cõputare: vt. l. i. et ij. C. de pig. act. ⁊ eodem modo non queruntur alie cõmoditates[b] ⁊ hoc vult iste tex. in fi. ff. l. si seruum. in ꝓin. ff. ti. i. ¶ In

3 tex. ibi videri ex hoc apparet ꝙ debitoꝛ vere non possidet rem pignoꝛatam: sed fingitur possidere quo ad effectum de quo subijcit: quia istud verbũ impꝛoprietatẽ significat: vt no. j. eo. l. naturaliter. in ꝓin. ¶ In fine tex. ibi q̃uis ei possideat. supple tam ciuiliter q̃ naturaliter: quod dic: vt plene not. in. l. cum notissimi. ff. j. C. de prescrip. xxx. anno.

1 **Ceteres putauerunt.** †Per seruũ in quo habeo titulum vniuersalem hereditariũ etiã post aditã hereditatem ⁊ acquisitũ dominium ⁊ possessionem ipsius nõ possum possessionẽ aliarũ rerũ hereditariarũ acquirere: sed per illũ in quo babeo titulum singularem post quesitũ dominium ⁊ possessionẽ ipsius bene possum querere possessionẽ aliarũ rerũ in quibus babeo eundem vel simílem titulũ. Idem si babeo partim titulum vniuersalẽ ⁊ partim particularem. b. o. vsqꝫ ad. ff. bec que de seruis ꝑm intellectũ quem puto verum: licet glo. aliter allegat quã etiam sequitur Bart. sed Ange. videtur sentire id qõ digi. ¶ In glo. magna ibi tu dic intelligit ergo ista gl. ꝓmũ dictum huius. ff. quando hereditas non erat adhuc adita et sic heres nec dñium nec possessionem habebat in seruo hereditario merito nil potest sibi queri de illa hereditate: sed si iam esset adita ⁊ sic quesiuisset dominiũ omnium rerum non tamẽ possessionem: vt. j. eodem. l. cum beredes. ⁊ postea possessionẽ illius serui adepta esset bene posset per illum seruum acquirere possessionem aliarum: quia non est dare rationem quare non: tanem tunc nõ diceretur sibi queri per seruum hereditarium: quia amplius non dicitur hereditarius: sed heredis[c] nã hereditas desinit esse hereditas postq̃ est adita: quia efficitur vnum patrimonium cum bonis heredis: sed quando plures serui fuerunt legati vel donati ⁊ legatarius vel donatarius quesiuit possessionem vnius potest acquirere per ipsum possessionem aliorum ⁊ dicitur quesiuisse per seruum legatum vel donatum: quia non per boc dicitur desijsse esse donatus vel legatus: ita intelligit ista glo. hunc tex. Sed certe iste intellectus est nugatorius: quia non deberet fieri differentia inter beredi tarium seruum vel legatum aut donatũ: sed inter illum in quo babeo possessionem ⁊ dominiũ: ⁊ illum in quo non babeo etiã c post aditam hereditatem potest dici seruus hereditarius babi to respectu ad id qõ fuit: vt in bac glo. ⁊ etiã dicitur hereditas: vt patet in ti. de pe. here. vbi heres post aditam hereditatẽ petit hereditatem a possessoꝛe: intelligo ergo istum tex. in ꝓimo dicto etiam si heres hereditatem adiuit. ⁊ illius serui possessionem apprehendit: et que sit ratio diuersitatis: dic vt colligitur ex tex. cũ glo. melius q̃ alibi in. l. quod per manus de iure co. et ibi tetigi. ⁊. l. per seruum. de acqui. here.

2 ☞ In acquisitis malignitas serui non potest nocere domino ⁊ quid in acquirendis.

1 **Hec que de seruis.** †Seruus acquirit domino vt vult qz secus si de cõtraria ipsi⁹ serui volũtate appareat. b. o. Et nota istud ꝙ lz seruus acquirat dño etiã inuito: vt. j. de ver. ob. l. seruus vetãte. nõ tm̃ inuitus acquiritꝰ: vt bic. ¶ In tex. ibi si ꝛ ipsi velint. ⁊ in dubio ꝓesumuntur velle nisi de contraria voluntate appareat vt sequitur videbatur: ⁊ ꝙ etiam si appareat de contraria voluntate: tamen acquirerent. quia non possunt immutare iuris dispositionẽ que vt acquirant domino ratio-

Universidad del Rosario Archivo Histórico

b ¶ Cõ sufficiẽs. vide que posui i ꝓin. l. huius vbi allegaui ¶ al. cõ fi. v. de prescri.

b ¶ Commoditates. lz an babẽs castrũ pignoꝛatũ possit iurisdictionem egercere vide Lu. ro. fin. suis. fo. cvij.

c ¶ Sed heredis. qõ facit ad. q. de quibus per nouj. et per me bic in apost. ad Bar. in stãpa de tort.

ne dominice potestatis: q; sicut illã non possunt tollere ita nec effectum eius. sed contrarium est vt hic patet. ¶. j. de stipu. ser. l. seru⁹ cõis. sic vbi seru⁹ cõis põt stipulari vni ex ẽis. et illi soli acquirit nõ solum ergo inspicitur oñica potestas: sed etiã volũtas serui. ¶ In glos. que incipit sed titio supple. s. tanq̃ negotiorũ gestor ita ipsius titij: q; sicut liber homo potest esse negotiorũ gestor ita ¶ seruus: vt probat. j. eo. si me in vacuam. i fi. ¶ etiã procurator ad negotia: vt. l. seruum quoq; de procur. ¶ ideo requiritur ratihabitio illius cuius nomine recepit: vt sequitur in glo. ¶ In glo. ibi quo casu serui malignitas non nocet dicit Ange. hoc verũ quando de intẽtione maligna fi nõ apparet: secus si ex ipsa re dicat se nolle querere dño quo casu etiã si tradẽs dicat contrarium non acquirit dño. quia tũc nullũ mysterium probet dño ¶ ita etiã intelligit id qõ habetur in. l. qui mihi donatũ. ff. de dona. sed ibi dixi contrariũ: q; si seruus nõ exprimit animũ suum ille non respicitur. vt. l. fi repetendi. C. de cõdi. ob causam. vnde videtur recipere eo animo quo alius sibi tradit. debet ergo intelligi illa. l. qñ appareret de animo recipiẽtis in cõtrariũ: nã si est seruus vel si est verus procurator habens ad hoc mãdatũ: hoc sufficit vna cũ intẽtione tradẽtis. ¶ expressione. lz ipse recipiat alia intentione: ¶ hoc exprimat. ¶ In glo. ibi secus in quẽstis q; in illis malignitas serui nõ potest nocere dño vt faciat eũ quẽsita perdere: secus in acquirendis q; facilius impeditur acquisitio q̃ perdatur acquisitũ. facit. l. fin. C. eo. ¶. l. patre furioso. de bis qui sunt sui, vel alie. iur. Aut hic distinguit de seruis: de bis dicit hic per eum.

2 ☞ Quod debeamus potius dicere possessionẽ alicui acquiri q̃ eum nulli acquiratur: ¶ q̃ tradens perdat ¶ remaneat vacans non tamen est semper verum.

1 **Per procuratorem.** ††Per procuratorem ¶ alium legitimũ administratorem acquiritur nobis possessio si procuratorio vel administratorio nomine recipiant: secus in ꝓprio. b. o. ¶ In tex. ibi nobis acquiritur. ſ. si recipiãt nostro nomine: alꝫ secus vt sequitur. ¶ †† In tex. ibi alioquin. no. bic q̃ potius debemus dicere possessionẽ alicui acquiri q̃ eum nulli acquiratur: et q̃ tradens eam perdat ¶ remaneat vacans sic. ff. e. l. fivir. hoc tamen non est semper verum: quia interdũ toleratur: vt nulli acquiratur: ¶ tamen tradens eã perdat. vt patet. ff. e. l. ſ. per seruum corporaliter. ¶. ff. sed ¶ per eũ. dic ergo q̃ ratio que ponit hic nõ est sufficiens sed illa est melior: q; est verus procurator ¶ procuratorio nomine recipit. vnde per actũ naturalẽ põt acquirere possessionẽ ¶ dñium. vt. C. eo. l. per procuratorẽ. ¶. ff. ti. i. l. si procurator. ¶ Hic est vna glo. magna que recitat vnã opi. Rugerij nullius valoris. fecit eñ Ru. differẽtiam inter procuratorem generalẽ ¶ specialem. a ¶ Item in primo casu fecit differentiam vtrum ille qui tradidit hoc gerat in aĩo ¶ nõ qui fecit vel ecõuerso: similiter in secũdo casu fecit aliam differentiam: sed Jo. reprobat oĩa ista ¶ bene: q; non est fienda differentia inter generalẽ ¶ specialẽ: nec etiam an vterq̃ hoc gerat in animo vel alter tñ: qõ dic vt. l. qui mihi donatũ. ff. de dona. ¶ hoc in vero procuratore siue gestore. dic vt no. in prima parte glo.

2 ☞ Sñi actus gerit ꝑ procuratorẽ meũ me ꝑsente videt geri per me ¶ nõ acquiro tũc mediante ꝓcuratore sed per meipsum.

Si iusserim vendi. ††Per solũ aspectũ interueniente traditione veri possessoris acquirit nobis possessio. b. d. †Et no. bic tex. cũ glo. q̃ qñ actus gerit ꝑ ꝓcuratorẽ meũ me ꝑsente videt geri p me ¶ nõ acquiro tũc mediante ꝓcuratore: sed per meipsum Et ista põt esse ratio. l. si ꝓcuratori ꝑsentis. de ver. ob. j. q̃ tunc queritur dño actio sine cessione per procuratorẽ non sic qñ nõ erat ꝑsens. l. possessio quoq; ff. ¶ si possessio. j. e. tit. Dicit etiã Ang. in. ff. precedẽti. q̃ qñ nõ sum ꝑsens tũc mihi acquirit per procuratorẽ qñ interuenit actus naturalis ¶ corporalis apprehẽsio ipsius verus vel vera: secus si fictus vel ficta: vt si aliquis cõstituit se possidere nomine ꝓcuratoris mei: q; ꝑ talẽ actũ fictum non potest procurator mihi acquirere. ar. l. ea que ciuiliter. ff. de acquir. rerũ do. ¶ de boc dic vt. j. eo. l. quod meo.

2 ☞ Vniuersitas repꝛesentans personam que nunq̃ potest dici vixisse q; non est corporalis nec mortalis vt est deus an possit possidere per se ¶ per alium.

Municeps. ††Universitas repꝛesentans personas viuas põt possidere per se: et ꝑ aliũ. b. o. cũ. l. seq. secus in illa q̃ repꝛesentat ꝑsonã mortuam vt hereditas. vt. l. i. ff. scenola. j. si quis testamẽto liber esse iussus.

2 ¶ Quid aũt si repꝛesentat ꝑsonã que nũq̃ põt dici vixisse q; nõ est corporalis nec mortalis: vt est deus. pone exemplũ in ecclesia: q; quicquid relinquitur ecclesie censetur relictum deo vt in aut. de eccle. tit. j. fi quis innominatus. col. ij. bic q̃ licet rector ecclesie mortuus sit possessio tamen nõ perditur⁵ sed remanet apud ecclesiam. idest apud deũ: vt not. Inno. in. c. cũ super de causa pos. ¶ proprie. adde q̃ no. in. ff. apud muros ecclesie. ¶ Et recitantur hic tres opiniones. vna cum vniuersitas municipij: vel alia nõ possit aliquam rem possidere: q; ad possidendũ requiritur verus animus qui non cadit in tali vniuersitate q̃ dicitur persona ficta: nec ob. si dicat q̃ vniuersitas possidet fozũ vel basilicam que sunt loca publica: q; non est verum q̃ possideat: lz eis vtantur singulares homines vniuersitatis Alia fuit opi. q̃ bene possit possidere per aliam puta per seruũ licet primi contradicant: quia non potest possidere seruum. ergo nec per ipsum alias res. Tertia est opi. in. l. seq. q̃ tã per se q̃ etiam per alium: puta per seruum vel procuratorem aut sñ dicum possit possidere: quia inspiciuntur singulares persone ipsius que habent animum.

2 ☞ Quasi possessio in iuribus incorporalibus an distinguaꝫ in ciuilem ¶ naturalem.

Per quem modum acquiratur possessio talium iurium.

3 Reuersi ¶ occupantes aliqua bona ¶ aĩo cõtinuandi possessionem cũ non possent cõtinuare q; iam perdiderãt vel quia colonus vel procurator dimiserant animo relinquendi acquirunt de nouo possessionem si non est per alium occupata.

1 **Possideri autem.** †Rescorporales proprie possidentur: ¶ ad acquirendũ possessionẽ requirit animus ¶ corpus. Et q̃ ingredit partẽ fundi totius fundi possessionẽ acquirit. b. d. Et semp allegaꝫ istud principiũ in scõo ¶ tertio dicto. ¶ In glo. ij. ibi. sed quasi possidentur et ideo non dãtur interdicta directa: sed vtilia pro iuribus incorporalib⁹: 2 vt in legibus allegatis in glo. †Et an ista quasi possessio distinguatur in ciuilem ¶ naturalẽ: dic vt no. per Bart. in. l. j. in prin. ff. eo. ¶ p glos. in. l. ait prętor. ff. itẽ ei. quibus ex causis maio. per quẽ modũ acquiratur possessio taliũ iuriũ: ¶ dic q̃ aut exercent circa rẽ. vt sunt iura seruitutũ ¶ acquirit quasi possessio ꝑ introductionẽ in rem in quam exercentur. vt. l. iij. ff. dare. ff. de vsufru. Aut exercẽt circa personã vt est iurisdictio vel superioritas. ¶ tunc dic plene boc ¶ pulchre per Inno. in. c. ex literis. de resti. spo. ¶ in. c. cũ dilectus. de capel. mona. ¶ In glo. que incipit. licet retineri circa finem ibi vel dic q̃ in causis. Et notandũ q̃ aliquãdo acquiritur possessio per actus introductos de iure naturali vel gen. vt per apprehensionem corporalem manuum aut pedũ. ¶ tũc requiritur illa apprehensio: vna cũ animo. vt hic. ¶ Interdũ pactus mere ciuiles qõ contingit multis modis. vt q; aliquis cõstituit se meo nomine possidere precedente iusta causa. vt. j. eo. qõ meo: vel per retentionẽ vsufructus precedente similiter iusta causa transferendi dominiũ: vt l. quisquis. C. de dona. vel appositionẽ custodis. vt. j. eo. l. quarũdam. ¶ tũc requiritur animus vna cũ illo actu a iure introducto vt in dictis iuribus. licet nõ interueniat instrumentum corporale manuũ aut pedũ. Interdũ per actus mixtos. q; interuenit aliquis actus naturalis nõ tñ principaliter ad hoc ordinatus nisi iuris mysterio interueniente: puta per iussum vel per traditionẽ clauium. nã etiã isti sunt actus naturales. ¶ tũc requiritur animus vna cũ istis actibus ¶ etiã traditio possessoris ¶ in cõspectu rei: vt. l. clauibus. de cõtraben. emp. ¶ not. ff. e. l. j. in prin. ¶ In fi. glo. ibi respondeo no. cõmuniter doc. tenẽt cõtrariũ q̃ animus retinẽdi inducit acquisitionẽ de nouo. qõ dic vt bic ꝑ Bar. q̃ bat multis modis ¶ hoc no. ꝑ reuersis ¶ 3 occupantibus aliqua bona. ¶ aĩo cõtinuandi possessionẽ cum c nõ possent cõtinuare q; iam perdiderãt lapsu decẽnij vel q; colonus vel procurator dimiserãt animo relinquẽdi possessionẽ vt. j. e. si colonus. nã de nouo possessionẽ acquirũt si non est per alium occupata fm determinationem.

2 ☞ Quedam possunt ꝓdicari disiunctim que non licet conIungere ꝓpter fallaciam accidentis.

1 **Incertam etenim.** †Pars incerta ratione loci: ¶ quote nõ potest possideri. b. d. ¶ In glo. j. in princ. ibi. ff. e. l. locus. illa. l. potius ob. q; si titius habet dimidiã i fundo pro indiuiso. licet sit incertũ in qua parte fundi eã habeat. q; nõ magis in vna q̃ in altera põt tñ eam in alterum transferre seu ibi qñ erat incerta ratione loci. quia nõ poterat demonstrari locus certus in quo illa pars esset non tamen erat incerta ratione quote. bic vero quãdo erat incerta etiã ratione quote. q; nesciebat quotã partem titius habebat dimidiã tertiã vel quartam. ¶ In glo. ibi: sed quicquid vẽdicat possidetur. ff. ꝑ illũ a quo vendicat non ꝑ illũ qui vẽdicat vt patet ex. l. quã. j. glo. allegat. nõ ergo sequitur vendico partẽ incertam ergo aduersarius meus possidet partem incertam. potest enim possidere totũ fundũ. ¶ tamẽ 2 vendico de illo incertam partem. ¶ †Et no. in ista glo. de fallacia accidẽtis sicut in illa quicquid emisti comedisti: ista est vera carnes crudas

carnes crudas emisti. ista etiã est vera. ergo carnes crudas comedisti: ista est falsa. Item ista asina est tua: ista est vera: ista est asina ¶ mater: q; habet pullum: ista etiã est vera: ergo ista asina est mater tua: est falsa. vt no. Joan. and. in regula sine culpa in mercuriali. q; quedam possunt ꝓdicari disiunctim que nõ lz coniungere fm eũ ꝓpter dictã fallaciam.

2 ☞ Solus aspectus nõ interueniẽte traditione possessionis nõ sufficit ad acquirendũ possessionẽ rei etiã vacantem.

3 In bis q̃ fiunt nostra ꝑ inuentionẽ vt est thesaurus an eoĩpso q̃ sunt inuenta acquirantur nobis.

1 **Heratius.** †Licet possideam fundũ in quo est thesaurus: nõ tamen possideo thesaurum nisi postq̃ fuerit per me repertus ¶ apprehẽsus manualiter: lz sciam ipsum esse in fundo: ¶ ignorem in quo loco vel etiã sciam in quo loco vel q̃ plus est etiam si fuerit inuentus non tamen manualiter apprehẽsus. b. o. fm verum intellectum. Et est tex. aliqualiter perplexus ponit eñ triplicem opi. ¶ Prima fuit quorũdam qui dixerũt me possidere thesaurum dũmodo sciã ipsum esse in fundo licet ignorẽ in qua parte fundi nec ipsum videam: q; sufficit naturalis possessio fundi quasi qui possidet continens possidet contentum. ¶ hoc vsq̃ ibi: cetera quidem. ¶ Scõa fuit opi. quorũdam dicentiũ q̃ etiã si ignorem ibi esse thesaurũ ipsum possideo ex quo possideo fundũ. nam si ratio precedens est bona q̃ qui possidet cõtinens possideat cõtentũ locũ habet etiã si ignorẽ cõtentũ. ¶ hoc vsq̃ ibi: quidam putat. ¶ Tertia est opi. ¶ ista est vera q̃ etiã si sciam ibi esse thesaurũ et in qua parte fundi est ¶ q̃ plus est etiã si fuerit inuentus nisi fuerit a loco motus ¶ per me apprehensus ¶ sub custodia mea redactus ipsum nõ possideo: ¶ fic illa ratio nõ est bona: q; non est in fundo simpliciter causa custodie sicut res q̃ sunt in domũ clause quarũ possessio videt apprehẽdi per apprehensionẽ cla-
2 uium in cõspectu rei. vt. l. clauib⁹. de Ꝺben. emp. ¶ †Et sic ꝑ istum text. in fi. q̃ solus aspectus non interueniente traditione possessionis nõ est sufficiens ad acqrendũ possessionẽ rei etiã vacantẽ quã nullus possidet: secus si interueniat traditio possessionis q̃ dic vt dixi plene in. l. i. in prin. ff. eo. in vlti. gl. mag.

3 †Patet etiã per istũ text. falsam esse opinionẽ quorũdã quam recitat illa glo. in fi. ¶ in. l. nunq̃. ff. thesaurus. ff. tit. j. q̃ in illis que fiunt nostra per inuentionẽ vt est thesaurus eoĩpso q̃ sunt inuenta nobis acquirunt: q; videt sola inuentio sufficere: vt instituit de rerũ diui. ff. thesaurus. q; non dicitur inuẽtio facta nisi etiam secuta sit apprehensio: vt hic pꝛ. ¶. C. de fideiuss. l. si barbatorem. Et per predicta apparet Ꝺium formatũ hic in glo. fi. de. l. post prin. ff. eo. ibi dum dicit qui primi possessionẽ ꝛc. non meruit signari: q; potius facit pro q̃ cõtra cum ibi dicatur q̃ non acquirat possessio nisi illi qui primo apprehenderat. ¶ idẽ dicitur bic: sed melius signasset glos. Ꝺium de. ff. thesaurus. insti. de rerũ diui. vbi habetur q̃ per inuentionem acquirit dominium thesauri: sed solue: vt. ff. digi: q; non dicitur inuentus nisi apprehensus. tene menti.

2 ☞ Quando eadem possessio non possit haberi ex pluribus causis. ¶ nu. j.

3 Quid in dominio. ¶ nu. i. 4. et. 5.

4 Vsucapio occidit dñium alterius.

5 Si fui effectus dñs ex vna causa et postea superueniat altera sicut ex illa noua nõ acquiro amplius dñium nec etiã coniungitur cum primo ita nec possessionem dicor ex illa causa acquirere nec iungitur cum prima.

1 **Ex pluribus causis.** †Eadem possessio numero potest haberi ex pluribus causis diuersis. i. titulis siue concurrant tpe acquisitionis siue post acquisitionẽ factã ex vna ¶ superueniat altera: ꝛ idẽ dñium postq̃ est acquisitũ ex vna causa nõ potest et superuenienti causa acquiri vel haberi. b. o. iste. ff. difficilis. ¶ Et primo ponit vnã regulã affirmatiuã in possessione q̃ potest haberi ex pluribꝰ causis vsq̃ ibi: ¶ cum qui. Scõo ponunt duo exempla ad boc ostẽdendũ vsq̃ ibi: nec eñ. Tertio ponit vna regula negatiua in dñio cõtrario precedenti q̃ ex pluribꝰ causis nõ potest illud haberi. ¶ Circa primã partẽ notandum q̃ illa regula dum dicit ex pluribꝰ causis debet intelligi: id est titulis qui sunt multi: vt pꝛ. ¶. j. pro emptore cum titulis sequentibus; ¶ iumo titulũ pro oĩ causa habili ad translationẽ dominij si tradẽs esset dñs vel vsucapiendi cõdictionẽ si nõ est dñs. ¶ Item notandũ qõ habet locũ in duobꝰ casibus: vt habetur in summario. ſ. qñ cause cõcernunt ante acquisitionẽ possessionis vel tpe acquisitionis vt in primo exemplo bic posito si vendis mihi rem alienã ¶ tradas. nã tpe traditionis incipio possidere ex duplici causa. ſ. ti. pro empto. ¶ ti. pro suo qui est generalis: vel pone clarius si debebas mihi eãdem rem ex pluribꝰ causis: ¶ tradidisti cum nõ esset tua: vt si tenebaris ex persona titij cui successisti qui mihi vendiderat ¶ non tradiderat: et ex persona tua qui sis mihi vendideras: cũ non sit tua nec illius tradis mihi: incipio possidere ex ambabus causis: vt. l. non est nouum. de act. empt. q̃ cause habuerunt originem ante possessionem adeptã. Potest etiã intelligi quando post adeptã possessionem ex vna causa superuenit altera: vt in scõo exẽplo bic posito inver. sic eñ. vt si titius emit a te rem alienã ¶ traditam. ego postea successi titio: certe habeo titulo ꝑ emptore ex ꝑsona titij: ¶ iste incipit tpe traditionis facte titio: item tit. ꝑ here de ex persona mea. Et iste incipit post acquisitionẽ possessiõis tpe quo hereditatem adeo possessionem apprehendo: ¶ sic post acquisitã possessionẽ titio. Possumus etiã ponere exemplum qõ ambe cause sunt particulares: vt si vendidisti mihi rẽ alienã et tradidisti: ¶ ante cõpletã vsucapionẽ vel prescriptionẽ alius eandẽ rem tanq̃ suã mihi donauit cũ non esset sua: certe incipio possidere etiã ex causa donationis q̃ habuit originem post acquisitam possessionẽ ex causa precedẽti: ¶ sic ex duplici causa possideo ante vsucapionẽ cõpletã. Sed si cõpleatur vsucapio an dicar acqrere dñium ex vtraq̃ causa habeꝫ bic in glo. j. ma-
2 gna sup verbo possideo. ¶ †Notandũ est etiam super ipsa prima regula q̃ debet limitari duobus modis: primo q; est vera qñ ille cause nõ sunt cõtrarie. alꝫ secus. vt. j. ꝑ empto. l. ij. in fi. q; non possunt duo contraria stare in eodem subiecto: vt. j. pro suo. l. si ancillã. ¶. j. eo. titu. l. clam possidere. in prin. Ꝺlia limitatio est: q; procedit quando ambe cause sunt valide: sed si vna esset inualida ex illa non diceretur haberi possessio. et iste est casus in. l. cum res. C. de contraben. empt. et si vendidisti mihi rem tuam ¶ tradidisti: non acquisiui possessionẽ ¶ dominium si alius postea eandem rem mihi vendat tanq̃ suam non valet venditio: q; nõ possum rẽ meã emere: vt. l. sue rei. de cõtraben. empt. certe etiã si ille tradat q; forte possessio ad eum peruenit sicut non acquiro dominium ex tali traditione ita non videor possidere ex illa causa cũ sit nulla: ſz videtur potius mihi restituere rem meam tanq̃ dño per illam legem. et iste due limitationes colliguntur ex duobus Ꝺiis formatis per glo. magnã. in fi. de illis legibꝰ. Et sic pꝛ. ista regula habet locum qñ post acquisitã possessionẽ ex vna causa supuenit altera ante dñium acquisitum ex prima q̃ tunc altera valet: ¶ ideo ex illa possum possidere: ¶ ista secũda causa iungitur cum prima ad effectum dominij acquirendi: ſz si post dominium acquisitum ex prima causa vel ab ipso princ. cũ traditur: q; tradens erat dñs vel ex postfacto: q; vsucepi vel prescripsi superueniat altera tunc sicut ex illa non acquiro dominiũ amplius nec etiã dicor ex illa dominij habere ita nec possessionẽ cum sit inualida ¶ nulla: tene
3 menti: q; istud valde declarat facultatem huius. ff. ¶ †Circa scõam partẽ est notandũ qõ est differẽtia inter duo exẽpla que ponunt in tex. in tribꝰ. prima q; primũ exẽplũ loquit de duabꝰ causis concurrentibꝰ eodem tpe: secundum exemplum qñ con currunt diuersis temporibus. ¶ Item in primo exemplo vna causa erat specialis: altera generalis. ſ. pro suo que concurrebat cũ qualibet speciali. in secũdo exemplo vna erat specialis altera vniuersalis. ſ. pro herede que non concurrebat cũ qualibet particulari. ¶ Item in primo exemplo ambe habuerunt originem in eadem persona: sed in secundo vna habuit originem in persona defuncti altera in persona heredis. Ꝺz potest poni aliud exemplum: vt. ff. ꝺixi: quando ambe cause erant particulares ¶ fuerunt habite ab eodem vel a diuersis in persona eiusdẽ: vt si emi rem alienã a te ¶ tradidisti: ¶ postea quidam alius non dñs mihi donauit: nam ex vtraq̃ causa possideo. ¶ Aduertendum etiam q̃ ambo exempla possunt intelligi ante dominium acquisitum: et tunc dum text. dicit vsucepit debet exponi: idest vsucapi cepit fm Ꝺyn. Et tunc solum possessionem habet ex duplici causa. Possunt etiã intelligi post vsucapionẽ cõpletam: q; ambe cause habuerunt originẽ ante dominium acquisitum. ¶ postea cõpleta est vsucapio: ¶ tũc nõ solum possessionẽ habet ex vtraq̃ causa: sed etiã dominiũ nec est hoc inconueniens: q; dñium potest haberi ex pluribus causis habentibus originem ante ipsum quesitum: vt statim dicã. ¶ hoc est quod voluit glossella super verbo vsucepit dum dixit q̃ est futurũ vel preteritũ subiunctiui: declara vt ex predictis patet. ¶ Circa tertiã partem est notandum q̃ illa regula negatiua de dominio q̃ non possit haberi ex pluribus causis non habet locũ qñ ille cause habuerũt originem ante dñium quesitum: tũc eñ ex oĩbus illis potest dñium queri sicut ¶ possessio: vt. l. in numerationibꝰ. j. de sol. ¶ bic in glo. magna. in. iiij. opp. sed habet locũ qñ post acquisitionẽ dñij factã ex vna causa supuenit altera vt si vẽdidisti mihi rẽ tuã: ¶ tradidisti vel alienã ¶ vsucepi. ¶ post queritũ dominiũ alius vendat mihi vel donet eandem rem non valet venditio vel donatio: nec dicor dominium ex tali donatione vel venditione habere ¶ in hoc domi-

Archivo Histórico Rosario

nium differt a possessione q̄ possit acquisitā possessionē ex vna causa ⁊ nō dñium si supereniat altera dicor etiā ex illa possessionē habere ⁊ iungit cū prima: q̄ talis causa vel titulus valet cū adhuc non sit effectus dñs. ⁊ istam dixam voluit hic facere iurisconsultus inter possessionē ⁊ dñium. ¶Notandum etiam q̄ ista vltima regula procedit q̄n ista causa noua non habuit originē vetustiorē ante primā ex qua dominiū acquisiui. si enī haberet nō ꝓcederet regula: q̄ tūc supueniēte ista causa noua desino habere dominiū ex prima. ⁊ incipio habere ex scōa que habuit originē vetustiorem vt si fuit mihi legata res sub cōditione ⁊ pendente conditione heres me heredē instituat vel illā mihi leget: vel donet vel vendat ⁊ tradat. nam acquiro dñium ex institutione vel legato facto ab herede vel venditore: sed si postea exīstat cōditio primi legati desino habere dñium ex illa causa. ⁊ incipio habere ex causa primi legati: vt. l. fundo. ad le. fal. Sed q̄n non habet causam vetustiorē tūc retineo ex prima causa ex qua acquisiui. ⁊ ex ista secūda nec amplius dñium nec amplius acquiro cām: q̄ nō dicor habere dñium nisi ex illa cā ex qua primo incepi habere ad istū finē q̄n causa superueniens habuit causam vetustiorē tēdunt oppositiones gl. magne inv. quinto oppono. vsq̄ in finem. ¶In gl. ibi: vel subtilius. nam ſm precedentē opi. si vendidisti titio rem alienā iam sunt duo anni. ⁊ iste titius me heredem instituit bodie cum restet vnus annus de vsucapione. ⁊ ego adeo incipio possidere ex vtroq̄ titulo. s. ꝓ emptore quo possidebat titius ⁊ ꝓ herede ex persona mea. ⁊ hoc ante vsucapionem cōpletam: sed lapso anno. ⁊ sic cōpleta vsucapione ex prima causa non autem ex scōa. q̄ a tpe secunde non est lapsus nisi annus cū ista secūda nō possit amplius operari acquisitionē dñij ad quam est ordinata cum simiam effectus dñs ⁊ sic amplius effici nō possum. vt. l. sequitur. ℣. lana. ℣. titu. j. deficit ⁊ annihilatur ista causa scōa. ⁊ non dicor amodo possidere vel dominiū habere nisi ex prima causa. ꝓ emptore. sed attenta ista opi. secūda non debo possidere ex titulo ꝓ herede et videor acquire dñium ex vtroq̄ titulo seu causa: quia ista secūda iungitur cū prima. ⁊ adijcit vsucapioni nouā formā. q̄ ibi prima currebat ex vna causa tm̄ nūc currit ⁊ cōtinuatur ⁊ etiā cōpletur ex vtraq̄ causa. ⁊ hoc voluit dicere ista glo. subtilis. multomagis in primo exemplo hic posito vbi ambe cause concurrebāt eodem tempore ⁊ originē habuerūt. ⁊ hoc vult glo. in ver. vel ab ipso inuito. sed ℣. tenet primam opi. q̄ sola causa seu titulus nō sufficit ad acquisitionem dñij q̄n non pertineret ad illū a quo titulū habui nisi etiā cōcurrat lapsus legitimi tpis sufficientis ad vsucapionem a die illius titu. sed hic non est lapsum tps legitimū a die secūdi tituli ⁊ sit lapsum a die primi: ergo nō acquiro dominiū ex scōo titu. sed ex primo: ⁊ sī ita est sequitur q̄ secūdus titulus euanescit. ⁊ hoc etiā videt sequi Bar. Sed mihi videtur opi. glo. verior. nā hoc si esset frustra adeundo hereditatē diceret possidere ex secūda causa ex quo illa nō potest sortiri effectum ad quē inducatur. s. acquisitionem dñij: q̄ frustra expectat tps ⁊c. ar. in. l. aliq̄s. s. ad vell. sic ergo etiā si ꝑ diem ante cōpletam vsucapionē supueniat noua causa dr cōpleri vsucapio ex vtraq̄ acquirit dominium: q̄ concurrit ante dominij acquisitionē. vt in glos. seq. in versi. tu ergo. ⁊ ex vtraq̄ dico: possidere sicut primo possidebā ante vsucapionem cōpletam. ¶Vltimo not. istam glos. in fi. q̄ vsucapio occidit dominiū alterius: videt ergo ꝑ hoc q̄ dominium primi dñij nō trāsferatur in vsucapientē: sed incipiat nouum dñium. facit. l. si edes. ℣. libertas. in fi. de serui. vrb. prędio. ¶In glos. magna ibi. tu ergo dic ista vera ⁊ cōclude q̄ in tribus casibus non est differentia inter possessionem ⁊ dñium. ¶Primo est q̄n plures cause concurrunt ante acquisitionem dñij vel possessionis: nā tunc ex omnib⁹ possum acquirere tam possessionē q̄ dñium: ⁊ ex qualibet earū dicor habere vtraq̄ siue ille cause habuerunt originem eodem tpe: vt hic in primo exemplo: siue diuersis tēporibus: vt in scōo exemplo. ¶Scōs casus est q̄n post acquisitionē factā ex vna causa supuenit altera: ⁊ queritur vtrum ex ista noua dicat amplius effici possessor vel iterū ⁊ dicendū est q̄ non sicut nec dicor amplius effici dñs vel iterū. vt. ℣. ti. j. l. sequitur. ℣. lana. ⁊. l. cū res. C. de ℨben. emp. nam ⁊ circa possessionem est considerare quoddam dñium sicut in vsumfructū vel ꝓprietatem. ar. in. l. vsumfructum. s. si vsusfruc. pe. ⁊ id q̄ ego habeo amplius habere vel acq̄rere nō possum nec iterū nisi ista noua causa haberet originē vetustiorem: q̄ tūc desino esse dñs ⁊ possessor ex illa ex qua factus fui: ⁊ incipio esse ex noua: vt. l. fundo. ad legem falci. ⁊ hic in glo. in versi. quinto oppono. ¶Tertius casus est in quo cōeuniunt q̄ si fui effectus dñs ex vna causa ⁊ postea superueniat altera sicut ex illa noua nō acquiro amplius dñium nec etiā coniungitur cum persona vt si dicar habere dñium ex vtraq̄ vt in fi. huius. ℣. ita nec possessionē dicor ex illa causa acq̄rere nec iungitur cū prima: vt dicar possidere ex vtraq̄: q̄ ista scōa valet. vt. l. sue rei. de cōtrahē. emp. videt ergo potius restituerem ibi possessionē rei mee: q̄ sum dñs q̄ ex causa illa quā habeo ab ipsa cū sit nulla: ⁊ hic est casus in. l. cū res. C. de cōtraben. emp. et istis casibus non loquit iste. ℣. ¶Est ⁊ quartus casus in quo hic loquitur in quo est differentia inter possessionē ⁊ dominiū q̄ si post acq̄sitā possessionē solā ex vna causa sine dñio supueniat altera: vt q̄ vēdidisti mihi rē titij. ⁊ tradidisti: postea semꝓnius eandem rem mihi vendidit dicor possessionē habere: et cōtinuare ex vtraq̄ causa: ⁊ ex vtraq̄ vsucapio vel prescribo et dominiū acquiro lz diuersis temporibus habeāt originem: vt in gl. ꝓcedenti. sed si post quesitū dñium ex vna causa supueniat altera vt q̄ vēdidisti mihi rē tuā ⁊ tradidisti: postea alius tanꝙ suā similiter mihi vēdidit non dicor dominiū habere ex ista secūda sed ex sola prima: quia ista secunda non valet sed in casu precedenti bene valet: q̄ non emi rem meam ⁊ simul iunguntur. ⁊ istam differentiam voluit facere iste teꝝ. ⁊ in boc stat substantia eius ⁊ sine istis nō potest bene intelligi.

2 ☞Sola ciuilis possessio est sufficiens ad vsucapiendū ⁊ ad acquisitionē fructuū: sed naturalis non est sufficiens ad vsucapiendum ⁊ quando hec procedant.

Quid quantum ad prescribendum vtile dominium q̄ directo subalternatur.

1 **Econtrario.** †Eadē possessio numero nō potest esse penes plures insolidum etiam ratione diuersarū qualitatū sed diuerse possessiones vcz ciuilis penes vnū ⁊ naturalis penes alterū bene possunt esse. b. d. in effectu ⁊ primo ponitur vna regula negatiua cū eius rōne. vsq̄ ibi sabinus. Scōo ponitur alia regula affirmatiua in diuersis possessionib⁹ vsq̄ ibi: idem trebatius. Tertio ponit dictum trebatij qui primo approbat istā secundam ⁊ bene. Item limitat primā vt habeat locū q̄ eadem possessio non possit haberi a diuersis cū eadē qualitate: vel ab oībus iuste vel ab oīb⁹ iniuste: lz cū diuersis qualitatib⁹ sic vt ab vno iuste: vel ab altero iniuste: ⁊ in hoc male vsq̄ ibi: q̄ labeo. Quarto ponit reprehensio labeonis de ista limitatione ⁊ ratio reprehēsionis q: lz sint qualitates diuerse vna tamē ⁊ eadē est substātia possessionis q̄ naturaliter nō potest esse penes plures vsq̄ ibi: q̄ verius est. Quinto ⁊ vltimo ponitur dictū iurisc̄sulti autoris huius legis approbantis actum reprehensionem ⁊ ponentis rationem prime regule negatiue. ¶In text. ibi: tu quoq̄ id videaris tenere. no. hoc verbum non em̄ dicit tu quoq̄ teneas: quia significaret veritatem: sed videris tenere q̄ significat fictionem[a] nō solum ergo duo eandem rem insolidum possidere nō possunt ſm veritatem: imo nec vnus ſm veritatem ⁊ alter ſm fictionem ⁊ etiā q: vbi non potest esse veritas nec fictio: vt. l. si pater. in fi. de adop. ⁊ no. in. l. gallus. ℣. si eius. de lib. ⁊ posthu. in glos. Sed cōtra q: in obligatione que re cōtrahitur possunt constitui duo rei debendi: vt. l. eadem. in princ. j. de duo. reis. ⁊ tamen illa obligatio non contrahitur nisi quatenus ad debitorem peruenit: vt. l. si tibi. in princ. ℨ. de pact. sed impossibile est q̄ ad quēlibet eorum peruenerit insolidū: vt hic ſm veritatem et in fine huius. ℣. sed q: ad vnum peruenit ſm veritatem. ⁊ ad alium fingitur peruenisse ſm fictionem: ideo cōstituuntur duo rei debendi: vt no. glo. in. l. si nō singuli. C. si cer. pe. ergo eadem res potest possideri: vere pro vno ficte: per alterū insolidum. So. vt colligit ex no. per Bar. in. d. l. eandē. de duo. reis. q: etiā vere potest res ad quemlibet peruenire insolidum. primo ad vnū ⁊ postea ad alterum. ⁊ hoc sufficit ad constituendam illam obligationē nō tamē potest apud quēlibet insolidū remanere ⁊ sic non potest quilibet insolidū possidere vnus vere: ⁊ alter ficte: vt hic. ¶In text. ibi: qui precario dedit. s. non aio transferendi vtraq̄ possessionē lz naturalē tm̄ q̄ in dubio presumit: vt. l. ⁊ habet. ℣. si. j. de preca. ⁊ sic ciuilis apud vnum: ⁊ naturalis apud alterū. ¶In gl. mag. recitantur in effectu quatuor opi. circa intellectum huius. ℣. prima est q̄ habeat locum solum in naturali possessione: q: rationes que hic ponuntur in text. ille tantum conueniunt nō dicit tenere in princi. ⁊ stare ⁊ sedere. in fi. sed ciuilis possessio ſm eos bene potest esse penes plures insolidum q: retinetur aio: plures possunt habere animū possidendi eandē rem insolidum. dicunt tamen istud esse verū diuersis respectib⁹ q̄ vnus habeat ciuilē ratione directi dñij alter ciuilē ratione vtilis dñij: vt est emphyteota vel feudatarius vel alterius iuris infra dominium vt vsufructus vel crediti vt in re data pigniori in qua dicunt debitorem habere ciuilem ⁊ creditorē naturalē etiā ciuilem. ¶Item in re data in dotem in qua dicunt mulierē habere ciuilem. ⁊ maritū naturalem ⁊ etiam ciuilem. ¶Ista opin. reprehenditur ⁊ primo q̄ eadem ciuilis nō potest esse apud plures ne sequantur inconuenientia: de quibus. j. in glos. in ver. ergo si omnes imo multomagis

a ¶Fictionē. dicit hic Ang. q̄ pōt denotare veritatem sicut dictio quasi denotat ī l. si ante. ℨ. solu. matri. ⁊ in. l. j. ℨ. de transactio.

4 ante vsucapionem cōpletam. ¶Vltimo not. istam glos. in fi. q̄ vsucapio occidit dominiū alterius: videt ergo ꝑ hoc q̄ dominium primi dñij nō trāsferatur in vsucapientē: sed incipiat nouum dñium. facit. l. si edes. ℣. libertas. in fi. de serui. vrb. prędio. ¶In glos. magna ibi. tu ergo dic ista vera ⁊ cōclude q̄ in tribus casibus non est differentia inter possessionem ⁊ dñium. ¶Primo est q̄n plures cause concurrunt ante acquisitionem dñij vel possessionis: nā tunc ex omnib⁹ possum acquirere tam possessionē q̄ dñium: ⁊ ex qualibet earū dicor habere vtraq̄ siue ille cause habuerunt originem eodem tpe: vt hic in primo exemplo: siue diuersis tēporibus: vt in scōo exemplo. ¶Scōs casus est q̄n post acquisitionē factā ex vna causa supuenit altera: ⁊ queritur vtrum ex ista noua dicat amplius effici possessor vel iterū ⁊ dicendū est q̄ non sicut nec dicor amplius effici dñs vel iterū. vt. ℣. ti. j. l. sequitur. ℣. lana. ⁊. l. cū res. C. de ℨben. emp. nam ⁊ circa possessionem est considerare quoddam dñium sicut in vsumfructū vel ꝓprietatem. ar. in. l. vsumfructum. ℨ. si vsusfruc. pe. ⁊ id q̄ ego habeo amplius habere vel acq̄rere nō possum nec iterū nisi ista noua causa haberet originē vetustiorem: q̄ tūc desino esse dñs ⁊ possessor ex illa ex qua factus fui: ⁊ incipio esse ex noua: vt. l. fundo. ad legem falci. ⁊ hic in glo. in versi. quinto oppono. ¶Tertius casus est in quo cōeuniunt q̄ si fui effectus dñs ex vna causa ⁊ postea superueniat altera sicut ex illa noua nō acquiro amplius dñium nec etiā coniungitur cum persona vt si dicar habere dñium ex vtraq̄ vt in fi. huius. ℣. ita nec possessionē dicor ex illa causa acq̄rere nec iungitur cū prima: vt dicar possidere ex vtraq̄: q̄ ista scōa valet. vt. l. sue rei. de cōtrahē. emp. videt ergo potius restituerem ibi possessionē rei mee: q̄ sum dñs q̄ ex causa illa quā habeo ab ipsa cū sit nulla: ⁊ hic est casus in. l. cū res. C. de cōtraben. emp. et istis casibus non loquit iste. ℣. ¶Est ⁊ quartus casus in quo hic loquitur in quo est differentia inter possessionē ⁊ dominiū q̄ si post acq̄sitā possessionē solā ex vna causa sine dñio supueniat altera: vt q̄ vēdidisti mihi rē titij. ⁊ tradidisti: postea semꝓnius eandem rem mihi vendidit dicor possessionē habere: et cōtinuare ex vtraq̄ causa: ⁊ ex vtraq̄ vsucapio vel prescribo et dominiū acquiro lz diuersis temporibus habeāt originem: vt in gl. ꝓcedenti. sed si post quesitū dñium ex vna causa supueniat altera vt q̄ vēdidisti mihi rē tuā ⁊ tradidisti: postea alius tanꝙ suā similiter mihi vēdidit non dicor dominiū habere ex ista secūda sed ex sola prima: quia ista secunda non valet sed in casu precedenti bene valet: q̄ non emi rem meam ⁊ simul iunguntur. ⁊ istam differentiam voluit facere iste teꝝ. ⁊ in boc stat substantia eius ⁊ sine istis nō potest bene intelligi.

2 ☞Sola ciuilis possessio est sufficiens ad vsucapiendū ⁊ ad acquisitionē fructuū: sed naturalis non est sufficiens ad vsucapiendum ⁊ quando hec procedant.

Quid quantum ad prescribendum vtile dominium q̄ directo subalternatur.

1 **Econtrario.** †Eadē possessio numero nō potest esse penes plures insolidum etiam ratione diuersarū qualitatū sed diuerse possessiones vcz ciuilis penes vnū ⁊ naturalis penes alterū bene possunt esse. b. d. in effectu ⁊ primo ponitur vna regula negatiua cū eius rōne. vsq̄ ibi sabinus. Scōo ponitur alia regula affirmatiua in diuersis possessionib⁹ vsq̄ ibi: idem trebatius. Tertio ponit dictum trebatij qui primo approbat istā secundam ⁊ bene. Item limitat primā vt habeat locū q̄ eadem possessio non possit haberi a diuersis cū eadē qualitate: vel ab oībus iuste vel ab oīb⁹ iniuste: lz cū diuersis qualitatib⁹ sic vt ab vno iuste: vel ab altero iniuste: ⁊ in hoc male vsq̄ ibi: q̄ labeo. Quarto ponit reprehensio labeonis de ista limitatione ⁊ ratio reprehēsionis q: lz sint qualitates diuerse vna tamē ⁊ eadē est substātia possessionis q̄ naturaliter nō potest esse penes plures vsq̄ ibi: q̄ verius est. Quinto ⁊ vltimo ponitur dictū iurisc̄sulti autoris huius legis approbantis actum reprehensionem ⁊ ponentis rationem prime regule negatiue. ¶In text. ibi: tu quoq̄ id videaris tenere. no. hoc verbum non em̄ dicit tu quoq̄ teneas: quia significaret veritatem: sed videris tenere q̄ significat fictionem[a] nō solum ergo duo eandem rem insolidum possidere nō possunt ſm veritatem: imo nec vnus ſm veritatem ⁊ alter ſm fictionem ⁊ etiā q: vbi non potest esse veritas nec fictio: vt. l. si pater. in fi. de adop. ⁊ no. in. l. gallus. ℣. si eius. de lib. ⁊ posthu. in glos. Sed cōtra q: in obligatione que re cōtrahitur possunt constitui duo rei debendi: vt. l. eadem. in princ. j. de duo. reis. ⁊ tamen illa obligatio non contrahitur nisi quatenus ad debitorem peruenit: vt. l. si tibi. in princ. ℨ. de pact. sed impossibile est q̄ ad quēlibet eorum peruenerit insolidū: vt hic ſm veritatem et in fine huius. ℣. sed q: ad vnum peruenit ſm veritatem. ⁊ ad alium fingitur peruenisse ſm fictionem: ideo cōstituuntur duo rei debendi: vt no. glo. in. l. si nō singuli. C. si cer. pe. ergo eadem res potest possideri: vere pro vno ficte: per alterū insolidum. So. vt colligit ex no. per Bar. in. d. l. eandē. de duo. reis. q: etiā vere potest res ad quemlibet peruenire insolidum. primo ad vnū ⁊ postea ad alterum. ⁊ hoc sufficit ad constituendam illam obligationē nō tamē potest apud quēlibet insolidū remanere ⁊ sic non potest quilibet insolidū possidere vnus vere: ⁊ alter ficte: vt hic. ¶In text. ibi: qui precario dedit. s. non aio transferendi vtraq̄ possessionē lz naturalē tm̄ q̄ in dubio presumit: vt. l. ⁊ habet. ℣. si. j. de preca. ⁊ sic ciuilis apud vnum: ⁊ naturalis apud alterū. ¶In gl. mag. recitantur in effectu quatuor opi. circa intellectum huius. ℣. prima est q̄ habeat locum solum in naturali possessione: q: rationes que hic ponuntur in text. ille tantum conueniunt nō dicit tenere in princi. ⁊ stare ⁊ sedere. in fi. sed ciuilis possessio ſm eos bene potest esse penes plures insolidum q: retinetur aio: plures possunt habere animū possidendi eandē rem insolidum. dicunt tamen istud esse verū diuersis respectib⁹ q̄ vnus habeat ciuilē ratione directi dñij alter ciuilē ratione vtilis dñij: vt est emphyteota vel feudatarius vel alterius iuris infra dominium vt vsufructus vel crediti vt in re data pigniori in qua dicunt debitorem habere ciuilem ⁊ creditorē naturalē etiā ciuilem. ¶Item in re data in dotem in qua dicunt mulierē habere ciuilem. ⁊ maritū naturalem ⁊ etiam ciuilem. ¶Ista opin. reprehenditur ⁊ primo q̄ eadem ciuilis nō potest esse apud plures ne sequantur inconuenientia: de quibus. j. in glos. in ver. ergo si omnes imo multomagis

tomagis phibeā hoc in ciuili q̄ in naturali. ¶Item reprehenditur in dictis exēplis: q: debitor vel mulier nullo modo possident lz quo ad quosdam effectus habeanē pro possessoribus sed ambe possessiones ciuilis ⁊ naturalis sunt apud creditorē et apud maritum. vt not. in. l. cū res. C. de cōtraben. emp. ann. ¶Item superficiarius ⁊ emphyteota non possident ciuiliter: lz naturaliter tm̄: ciuilis autē est apud ꝓprietariū. ¶Secunda fuit opi. que ponitur inver. alij dicunt q̄ etiā eodem respectu possunt duo habere eandē ciuilem possessionē lz nō naturalem ⁊ probant vt in glo. habeā. Sed ℨo. reprehendit vsq̄ ibi: cōtra omnes. postea glo. j. secundā opi. reprehendit multis modis. Primo per. l. duo. j. de precario. vbi indistincte dicitur q̄ duo nō possunt insolidū possidere ⁊ non distinguitur de ciuili vel naturali. ¶Item per aliam rationem inver. prealleg. q: si posset eadem ciuilis haberi per plures: q: possunt habere animum possidendi. ergo ⁊ eadem naturalis q: interdum naturalis solo animo retinetur vel solo aspectu. ¶Item sequeretur inconueniens q̄ plures possent effici dñi eiusdem rei insolidum: q: sola ciuilis sufficit ad vsucapiendum. vt. l. j. ℨ. per seruū qui in fuga. ℨ. eo. q̄ esset cōtra. l. si vt certo. ℨ. duobus. ℨ. cōmo. ¶Item plures possent effici dñi fructuū insolidum: q: sola ciuilis est sufficiēs ad acquisitionē fructuū. vt. l. qui scit. ℨ. in alieno. ℨ. de vsur. ⁊ probat in. l. si fur. ℨ. de vsufruct. ⁊ in istis

2 duabus rationibus ista glo. est vtilis notabilis. † ⁊ semp allegatur q̄ sola ciuilis possessio est sufficiēs ad vsucapiendū ⁊ ad acquisitionem fructuū. naturalis autē nō est sufficiens ad vsucapiendum. vt. l. acquirit. in fi. ℨ. ti. j. De istis duobus articulis vide bic notabiliter per Bartol. ⁊ tetigi in. l. j. in princi. ℨ. eo. nā id quod. ℨ. dixi solā naturalem nō sufficere ad vsucapiendum vel prescribendum est verū quātum ad directum dominiū vel etiam vtile q̄ contrariatur directo. sed quantū ad prescribendum vtile dominium q̄ directo subalternatur. vt est illud q̄ habet emphyteota vel feudatarius bene sufficit si quis possidet naturaliter vt emphyteota vel feudatarius. vt probat in. l. cū sponsus. ℨ. in vectigalib⁹. de publi. et. l. si finita. ℨ. si de vectigalibus. de dā. infec. ⁊ etiā quantū ad acquirendū vsumfructū si possedit tanꝙ vsufructuarius. vt. l. si ego. ℨ. j. de publi. et. l. si. in fi. C. de vsucap. long. tem. ſm Bar. Sed ego in. l. j. in princi. dixi q̄ talia iura nō prescribunt ratiōe naturalis possessionis ipsius rei: sed ratione quasi ciuilis possessionis ipsorum iurium quā tales dicunt habere vltra naturalē possessionē rei. vt not. in. l. ait prętor. ℨ. itē ei. ℨ. quib⁹ ex cau. ma. q: naturalis possessio rei non debet parere vsucapionē vel prescriptionē alterius q̄ ipsius rei. ¶Item circa scōm dictū q̄ ciuilis possessio sufficit ad acquisitionē fructuū. dic q̄ istud dictū procedit q̄n alius habet naturaliam iniuste: ⁊ sine voluntate eius qui habet ciuilem: vt in casu. ℨ. sequentis. in fi. ⁊ in. l. clam possidere. ℨ. si. j. eo. q̄n me absentauit. ⁊ alius me ignorante est ingressus possessionem: ⁊ sic ego habeo ciuilē. ⁊ ipse naturalem: nā fructus percepti etiā per ipsum efficiunt mei: ⁊ possum eos vendicare tam ab ipso q̄ a quolibet possessore per istam glo. ⁊ per. l. qui scit. ℨ. alieno. ℨ. de vsur. sed si baberet naturalem iuste puta ex voluntate mea: vt vsufructuarius vel emphyteota: tunc fructus percepti per ipsum vel aliū eius noie efficiunt illius rōne naturalis possessionis: si autē per aliū nō illius noie efficiunt mei: vt si pa furem. vt. l. si fur. ℨ. de vsufru. ⁊ q̄ habeē in. l. si vsufructuarius messem. ℨ. qui mo. vsufru. amit. ¶Fuit ⁊ tertia opi. Martini de qua in glos. ibi: q̄ maritus dr admisisse ⁊c. q̄ etiā naturalis possessio pōt haberi p plures insolidū eo casu quo non retinet instrumento corporali. s. manib⁹ aut pedib⁹. s. per solū aspectū vel p animū q̄ aliq̄s cōtingit. vt no. ℨ. eo. l. j. in scōa gl. magna in versi. tu distingue ſm ℨo. ⁊ bic in gl. in ver. prealleg. obijcit que opi. non est vera p. d. l. duo. de preca. q: possessio etiā naturalis est quoddā ius sicut dñium: vnde sicut dñium nō potest esse apud plures insolidū lz sit res incorporalis etiā ex diuersis titulis. vt in. l. vt certo. ℨ. si duob⁹ vehiculū. ℨ. cōmo. ita nec possessio lz dicta instrumenta retinēdi vt aspectus vel animus possint esse apud plures insolidū: q: diuersi animi vel diuersi aspectus diuersorū nō multiplicāt nec diuersificant substātiā possessionis: vt in ver. quem labeo. bic in teꝝ. ¶Fuit ⁊ quarta opi. ℨoā. q̄ nec sola ciuilis nec sola naturalis: nec ambe simul possunt esse apud plures insolidū: vt in prima regula buius ℨ. et. l. duo. in prin. j. de preca. sed ciuilis penes vnū insolidum et naturalis apud alterū bene possunt esse: vt bic in scōa regula ⁊ fi. l. si duo. in prin. j. vti pos. ⁊ in casu. l. clā possidere. ℨ. si. j. e. Et ista opi. cōiter tenetur: sed Bar. videt bic dicere q̄ lz ciuilis nō possit esse apud plures insolidū ne sequanē inconuenientia de quib⁹ bic in glo. in ℣. ergo si oēs. q: illa nō potest haberi nisi vnico respectu. l. directi dñij naturalis: tm̄ bene pōt esse apud plures insolidū diuersis respectib⁹: vt si vnus bz tanꝙ emphy

teota alter tanꝙ fructuarius: alter tanꝙ vsuarius habentes causam ab emphyteota: q̄ pt̄z q: cuilibet istorū datur interdictum vti pos. cōtra alterū si turbetur in ire suo. l. j. vti pos. ⁊ si oēs isti recederent de possessione: ⁊ in eorum absentia alius ingrederet etiā ille haberet naturalē p. l. clā possidere. ℨ. fi. j. e. Et sic quinq̄ possidebunt eandē rem insolidum vcz ille qui bz ciuilem. Itē quatuor habentes naturalem vt emphyteota ratione vtilis dñij. ⁊ fructuarius ratione vsusfructus. ⁊ vsuarius ratione vsus. ⁊ isti tres retinent eam etiam animo ⁊ ingressus ipsis absentib⁹. ¶Bzeuiter ista videt mihi vna magna absurditas: ⁊ ideo dico q̄ debemus cōsiderare naturalem possessionem rei ⁊ ista non est penes quēlibet istorū insolidum lz penes oēs equaliter lz habeant iura diuersa. ar. ℨ. de pig. act. l. aliena res. ℨ. j. ⁊ ℨ. de dam. infec. l. si finita. ℨ. si plures. ¶Item habemus considerare quasi ciuilem possessionem istorum iurium ⁊ ista penes quēlibet insolidū q: tot dicunt quasi ciuiles possessiones quot sunt iura diuersa: ⁊ ideo isti habent inter se interdictum vti pos. tam directū ratione vere possessiōis naturalis rei q̄ etiam vtile ratione quasi possessionis iurium predictorum. ita intelligo illam. l. fi. j. vti pos.

2 ☞Possessio quesita aio ⁊ corpore ⁊ sic ciuilis ⁊ naturalis ꝑditur solo aio sine corpore: ⁊ an perdant sine aio. ⁊ nu. ℨ.

3 Quid in naturali.

1 **In amittenda.** †Solo animo perditur ⁊ retinet possessio etiā sine corporis actu: lz solo animo non acquiraē. b. d. ¶Et bucusq̄ tractauit qualiter possessio acquiratur a. ℨ. j. l. j. vsq̄ huc. bic incipit tractare qualiter perdaē. ⁊ durat vsq̄ ad. ℨ. genera. ¶In teꝝ. ibi: affectio eius. s. sola abscq̄ eo q̄ recedat de fundo: vt statim seqē. ¶In teꝝ. ibi: protinus amittes possessionē nō solū ciuilem: lz etiam naturalem lz adhuc remaneas in fundo ⁊ sic diceris esse in detentatione nō in possessione posteq̄ cōstat de aio nō possidendi. ⁊ hoc voluit glo. magna circa finē ibi. sed nunquid solo corpore retinet ⁊c. intellige glos. s. saltē naturalis si deposuisti animū possidendi: vt sic per hoc sola ciuilis perdatur ⁊ nō naturalis: alꝫ illa glo. reuocaret in dubiū illud q̄ hic in teꝝ. ponitur pro constanti. s. de sola ciuili de quo nō est dubium: ideo

2 intellige glo. vt habeat dubiū etiā de naturali. ¶Conclude ergo q̄ possessio quēlibet animo ⁊ corpore ⁊ sic ciuilis ⁊ naturalis: vt in prin. buius. l. in glo. super verbo corpore perdit solo

3 animo sine corpore. q: constat q̄ nō vult possidere. ¶Habes etiā aliā regulā in fi. q̄ possessio ciuilis sine aio nō perditur lz secus in naturali hoc tamē est verū in eo q̄ bz vtraq̄ lz si nō bz nisi naturalē: q̄ illa retinet solo animo. vt not. in. l. j. in prin. ℨ. eo. in. ij. glo. magna ibi. ⁊ idem dico in quanto: tunc sine animo etiā illa non perderetur. ¶In glos. magna circa fi. ibi. vel dic ſm ℨo. bec est ipsa veritas. ℣.

1 **Si quis nuntiet.** †Qui scit naturalem possessionem occupatam ⁊ propter timorem negligit recuperare perdit etiam ciuilem. b. d. ¶In teꝝ. ibi: ⁊ oēs timore conterritus magine: nam idem videtur si non timuit redire: sed neglexit cū sciret naturalē occupatam: vt statim cū potuit: ⁊ non accessit perdat ciuilem: vt. j. eo. l. si de eo. ℨ. j. in verbo adipisci neglexerit. ¶Item dic q̄ timuit a possessione repelli bic: q: sciuit eam occupatā: sed si de boc non timuit sed solum de persona sua: vt quia erant ibi bostes non causa occupandi possessionem: sed causa deprędandi et ipse timuit ire ne deprędaretur non perdit possessionem: vt C. eo. l. licet. ⁊ ibi notatur.

2 ☞Casus in quo ꝑ heredē coloni mei vel procuratoris retineo naturalē possessionē lz ipsa hereditas ꝑ se possideri nō possit.

3 Si habeo ciuilem per me ⁊ naturalem per alium an quando ⁊ quomodo perdam naturalem vel ciuilem.

1 **Quod si seruus.** †Per mortem eius cuius corpore possidemus ciuilē non perdimus: sed per traditionem eius vel deiectionem vel animo nostro sic. b. d. ¶Et boc intelligēdo totum. ℨ. in eodem casu. sed alij intelligunt versi. nam constat quādo possidemus ciuiliter ⁊ naturaliter per nosmetipsos. Et premitte q̄ habeē j. ea. l. ℨ. saltem. q̄ interdum habemus possessionē ciuilē ⁊ naturalem per nosmetipsos. Interdū ciuilem per nos: naturalem per alterum vt per seruum in rebus peculiaribus. vt no. in. l. j. in prin. in glo. magna. ij. ℨ. eo. ¶In teꝝ. ibi: animo nostro reti in prin. in glo. magna. ij. ℨ. eo. ¶In teꝝ. ibi: animo nostro retinemus possessionē supple ciuilē. ⁊ de boc non est dubiū. ⁊ etiā naturalem si per aliū non sit occupata nec ego sum negligens in ipsa adipiscenda: q: ignoro illum esse mortuū: vt patet. j. eo.

2 l. si de eo. ℨ. j. ¶Et sic nota casum mirabilem in quo per heredem coloni mei vel procuratoris: retineo naturalem possessionem licet ipsa hereditas per se possidere non possit. vt. l. j. ℨ. sceuola. si quis testa. li. esse iussus fue. sed si per aliū esset occu-

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

pata vel ego sciuissem ipsum mortuum: & negligissem recuperare naturalē tunc eam perdo & etiā ciuilē. vt in illo. §. i. ¶ Intext. ibi: amitto possessionē. s. naturalē quā retinebam corpore illorū: & etiā ciuilē sicut qñ essent spoliati: qz ciuilis requiescit in naturali: vt. j. eo. l. peregre. §. quib⁹ explicatis. & hoc amitto etiā ignorans ratione pdicta. Sed tūc opponitur ꝙ ignorans non amittit: qz sine animo non possum perdere: vt. ff. ea. l. §. in amittenda. So. vt statim sequit in ỹ. nā cōstat. qz illud est verū qñ possidebam per meipsum. & nō per aliū quoquo modo. sed qñ per aliū retinebā naturalē tūc perdita naturali facto illius

3 qz tradidit alteri vel fuit expulsus pdo etiā ciuilē: vt hic. ¶ Et breuiter circa hunc articulū qñ habeo ciuilē per me: & naturalem per aliū seq̄ sunt casus. Interdū ille per quē habeo naturalē moritur interdū alteri tradidit. et isti duo ponunt hic interdū expellit. interdū incipit furere. j. eo. id qō. Interdum recedit de possessione nō tñ alteri tradidit. j. e. si colonus. Interdum in aio suo cōstituit se velle possidere pro seipso in quibus casib⁹ est dubiū vtrū perdant naturalē vel ciuilē. de quib⁹ tangitur per glo. melius ꝙ alibi. C. cōia de vsuca. l. j. & habet. j. eo. l. si id qō. §. j. & l. si colonus. & l. si de eo. §. j. & ibi dicam.

2 ☞ Bānitus qui ex forma statuti potest impune offendi si dicat se iniuste bānitū. & sup hoc mouet litem an illa pēdente beat pro nō bannito vt nō possit impune offendi.

3 Excōicatus si dicit se iniuste excōicatum & petit hoc pnuntiari an interim debeat euitari tanꝙ excōicatus.

4 Bannitus si nōdum petierat declarari bannū esse nullum vel iniustū tamē re vera erat an excusek offendens qz ille erat descriptus in libro bannitorum.

5 Quid si erat rite bānitus tamē erat rebannitus nōdum tamē cancellatus de libro an offendens puniatur.

a ¶ Qz iuste. adde Bal. in. l. q a latronib⁹. §. j. ff. de testa. q a nemine hic allegat et ꝙ veritas sit inspicēda facit ꝙ late voluit Fed. q. p eum disputata ccliij. vbi pōit an sit irregularis & excōicatus q laicū incedentē in habitu & tōsura clericali pcussit quē re vera ille percussor putabat clericum.

Si seruus quem.

†Serui fugitini possessionem amittimus si diu moratus est in libertate: secus si non diu. b. d. ¶ Et vide hic bonam glos. q̄ est in. l. si is qui. §. si seruus. j. ti. j. que tenet ꝙ quatuor sunt necessaria ad hoc vt perdatur possessio. ¶ Tu dic ꝙ si per aliū est occupatus statim perdo ciuilē possessionē nisi initus occupatus sit ꝙ deprehēditur si aliquod p me vel nomine meo gessit. vt. l. arboribus. §. de illo. cū. l. seq. §. de vsufru. Si vero non sit per alium occupatus: tunc aut diu. i. per decenniū morat⁹ est in libertate vel neglexi ipsum recuperare cum possem. & idem sive bonafide sive malafide aufugerit: vt hic. in princi. Aut non diu. & tunc aut bonafide ex aliqua iusta causa. et idem vt statim perdam eo ꝙ preparat se mihi aduersarium in causa liberali. vt. l. liberis. §. fi. de liber. cau. aut malafide. et sine iusta causa & tunc secus. vt hic in secūdo casu. et. §. eo. l. j. §. per ipsum qui in fuga. & in alijs rebus mobilib⁹ perdam eo ipso ꝙ desino illarū habere custodiā: vt. j. ea. l. §. nerua filius.

2 ¶ Vltimo allegatur iste tex. ad. q. per Dy. de bannito qui ex forma statuti potest impune offendi si ipse dicat se iniuste bannitum. & super hoc mouet litē ꝙ illa pēdente beat pro nō bannito non possit offendi: sed ipse distinguit ꝙ si appellauit a sententia banni hoc est verum qz illa sniа est rescissa si nō appellauit: tunc secus arg. hic in versi. alioquin. vbi habetur pro seruo. Sed Bart. in hoc vltimo ipsum reprehendit dicens: ꝙ imo habetur pro nō bannito: & nō potest offendi per aliquas leges que parum faciunt idem tenuit Bal. in. l. cū qui impobabilem. C. de adulte. Sed ipse Bal. melius in auf. que suppli catio. C. de preci. impera. offe. dicit inspiciendam veritatem: qz si fuit offensus: & postea apparet ꝙ non debuit rebāniri qz iniste[a] erat bānitus certe non punietur offendens. & pro hoc facit qō idem Bar. not. in. l. inter omnes. §. recte. j. de fur. ꝙ si offendens credebat eum nō bannitum cum tamē esset nō punitur: qz inspiciturveritas multomagis si credebat vel dubitabat: & ex postfacto apparet ꝙ erat iniuste vel nō rite bannitus ille punitur: qz fuit in culpa offendendi si sciuit litem motam sup iniquitate vel nullitatē bāni: secus si ignorauit. & pro hoc facit qō not. Jnno. in. c. solet. de sentē. excōi. lib. vj. ¶ Qꝙ si excōicatus dicit se iniuste excōicatum. & petit hoc pronuntiari interim nō debet euitari tanꝙ excōicatus facit. l. ordinata. §. de liber. cau.

4 ¶ Quid autē si nondū petierat declarari bannū esse nullum vel iniustum tamen re vera erat an excusetur offendens: ꝙ ille

b erat descriptus in libro bānitorum.[b] vide p Bartol. in. l. si. de adul. Et fuit questio disputata quā ponit Jo. an. in mercuria. in regula ꝙ quis mandato. & vide qō idem no. in addi. Spe. in ti. de obli. & so. sup rubrica in fi. ¶ Item qd si erat rite bānitus

5 tamen erat rebānitus nōdum tamen cancellatus de libro: an puniatur offendens. vide Bar. in. l. non solum. §. fi. de ope. no. nuntia. in. fi. arti. de protestatione inhibitoria.

2 ☞ Ciuilis possessio adeo coheret naturali per seruū vel colonum retente ꝙ etiā si in animo disponamus nolle possidere tamen eum retinemus nisi colonus expellatur.

3 Quid si nos illam ciuilem in alium transferamus constituendo nos alterius nomine possidere: et an perdita illa naturali perdatur ciuilis.

1 **Saltus hibernos.** †Cum quis possidet aio et corpore suo: & tempore perdat naturalē relinquendo rem retinet tamē ciuilē aio. Sed si possidet animo suo: & corpore alieno: vt per colonū etiam naturalem nō perdit. Si ꝯo aio & corpore alieno vt in questiis pseruū vtraq̄ possessio retinet aio & corpore serui etiā nō interueniente aio vel corpore suo. b. d. Et vide hic glo. ij. magnā in l. j. in prin. §. eo. in ver. tu distingue. vbi ponit istos tres casus et modos possidendi qui probant in isto. §. & eos declarat. & loquitur de materia precedentiū paragraphoꝝ: qualiter possessio perdatur vtrū per dimissionē rei: & distingue vt hic. ¶ Intex. ibi: eos relinquamus nullo ibi dimisso qui nostro nōe teneat. & sic perdimus naturalem: sed retinemus ciuilē solo aio: sed in casu sequenti retinemus naturalem: qz dimittimus ibi colonum vel seruū qui nostro nōe possidet: & non ꝙ possessio fit apud eos: sed mera detentatio & apud eos est vtraq̄ tamen

2 naturalis p nos retinet mediante corpore serui. ¶ Et notādum ꝙ tūc ciuilis adeo coheret illi naturali per seruū vel colonum retēte ꝙ etiā si in aio disponamus nolle possidere nihilo minus eā retinemus nisi colonus expellat. gl. est singularis. j. eo. peregre. §. quib⁹. secus si nos eā alteri tradamus. vt not. gl. in. l. j. §. nō autē. j. vnde vi. ¶ Hoc tamē est verū nisi nos illam ciuilē in aliū trāsferamus cōstituendo nos alterius nōe possidere qō dic per Bart. in. l. qō meo. in prin. j. eo. ¶ Ecōtra vero perdita illa naturali per expulsionē coloni perditur etiā ciuilis lz habeamus animū eā retinēdi: qz nō sufficit. vt. j. eo. peregre. §. quib⁹ explicitis. & ficbene pts ꝙ ciuilis lz sit dignior ꝙ naturalis: qz hz maiores effectus. iuxta not. ff. eo. l. iij. §. ex contrario. tñ hoc casu coheret naturali & sequitur eius vestigia: vt illa durante ouret illa perdita perdat. ¶ Jn text. ibi: peculiariter cōparuerunt: aut ergo possessionē p me quesitam cōmisi custodie serui & tūc ciuilem retineo animo meo & naturalē corpore serui. & ita loquit versi. precedens. dum dicit per colonū & seruum &c. Aut ipsemet seruus acquirit & tūc vtraq̄ acquiro & retineo animo & corpore serui etiā si animus meus deficiat qz ignoro. & ita loquit hic & nō solum si ex causa peculiari querit: imo etiā si non ex peculiari: vt no. ff. eo. l. §. item acquirimus. vide. j. eo. rem que nobis. & l. si rem mobilem.

1 **Nerua filius.** †Rerum mobiliū excepto boue possessionem ciuilem retinemus quousq̄ sunt sub nostra custodia licet ignoremus in quo loco sint: sed si custodiam nostram effugerint etiam si per alium nō sint apprehense perdim⁹ non solū naturalē sed etiā ciuilē. b. d. ¶ Sic ergo aduerte: qz in rebus immobilibus lz perdā naturalem possessionē: & per alium sit occupata si tamē boc ignoro retineo tamen ciuilē aio qñ possidebā aio: & corpore meo: vt in §. precedenti. in princi. & j. eo. clā possidere. §. fi. sed si loquimur in rebus mobilibus: tūc aut in homine: vt seruo: & tūc perdita naturali p fugā adhuc retineo ciuilē: vt. ff. j. §. per seruū. §. eo. nisi naturalis sit per alium occupata in hoc differt iste casus a precedenti. & tūc ēm etiā ciuilis statim perditur. ita loquit hic ibi excepto homine. Aut loquimur in alijs rebus mobilibus inanimatis vel animatis aīa irrationabili. & tunc perdita naturali vt si effugerint nostrā custodiam perditur ciuilis etiā si per aliū naturalis nō sit occupata. & ita loquit hic. & tene menti: qz per hoc apparet si emisti rē aliquā mobilem a nō dño bonafide. & sic cepisti vsucapere si semel eam perdidisti. & nō reperiebas. sed effugerat tuam custodiam licet postea reinuenias vsucapio tamē fuit interrupta naturali interruptione: vel naturaliter. j. tit. j. et ideo oportet ꝙ de nouo incipias vsucapere: qz tēpus preteritū nihil prodest. tene menti. & in hoc stat vtilitas huius. §. ¶ Et istum tex. cū glos. super verbo possideri alle gat Dy. pro casu in. c. fine possessione. de regu. iu. ꝙ est duplex possessio. s. ciuilis & naturalis: quia primo dicit ꝙ possidemus istas res mobiles quousq̄ sunt in nostra custodia. & postea dicit ꝙ in nostra custodia dicuntur esse quandocūq̄ est in potestate adipisci naturalem possessionem earū & sic patet ꝙ naturalem nō habebam: qz non erat in conspectu. nam verbū nanciscī importat acquisitionē de nouo. ergo illa quā habebam⁹ erat ciuilis. Et illa quam non habebamus sed poteramus nānciscī erat naturalis. ads iste tex. sibi ꝓtrariarē si nō esset nisi naturalis. ꝓout dicit Azo. nam si illam haberemus quomodo nāciscēremur illam de nouo.

1 **Item feras bestias.** †Jn feris aialibus retinetur ciuilis possessio quousq̄ facile est nobis adipisci naturalem vel quousq̄ retinent

retinent consuetudinē ad nos redeundi. b. d. ¶ Et differt a. §. precedenti. qz hic fi aufugerūt nostrā custodiā reciderūt in ꝓpriā libertatē non solū ciuilē & naturalē possessionē pdimus: imo etiā dñium vt hic in gl. super verbo cōsuetudinē. sed in. §. precedenti. & in animalibus non feris: lz perdat possessio non perditur dominiū: etiā si sint per alium occupate bene tamen perditur quasi dominiū. i. vsucapiendi cōdictio: qz interrūpit vsucapio. vt ibi dixi.

2 ☞ Cautela pro agente rei vēdicatione pro re existente iuxta flumen vt si possessor sibi opponat de prescriptione iam completa faciat articulum & probet qualiter durante tempore prescriptionis flumen inundauit illum fundum: & sic fuit prescriptio interrupta.

3 Contra talē interruptionē nō datur restitutio in integrū.

1 **Labeo et nerua.** †Nota singulariter hic ꝙ lz per inundationē flumīnis qō mutauit alueū non perdā dñium rei mee: vt. l. adeo. §. insulam. §. ti. j. benetū perdo possessionē: vt hic. & hoc est vtile: qz si nō habebā dñium lz ꝓscribebā titulo ꝝ bonafide p talē inundationē interrūpit prescriptio & est necesse ꝙ de nouo reincipiā.

2 vt dixi in. §. nerua filius. † ideo sit cautus qui agit rei vēdicatione pro re existēte iuxta flumen vt si possessor sibi opponat de prescriptiōe iā cōpleta faciat articulū & probet qualr durāte tpe prescriptionis flumē inundauit illū fundū: & si fuit prescriptio

a interrupta[a] sm Barto. intellige de magna inundatione ita ꝙ

3 terra nō videbat nec poterat coli sm Ang. & no. hic glo. j. singulariter ꝙ cōtra talē interruptionē nō datur restitutio in in-

b tegrū: qz nō cōpetit restitutio[b] pro cōsequēdo lucro in iniuriā alterius: vt. l. deniq̄. §. quib⁹ ex cau. maio.

2 ☞ Si colonus vel inquilinus nō admitteret locatorē volentem rem recuperare vel aliū eius nōe interuenientē dicerent interuertere possessionē: & fierent possessores violenti & contra eos daretur interdictum vnde vi.

3 Furtum non cōmittitur sine contrectatione.

Si deponens vendit vel donat rem depositam depositario sta tim efficitur verus possessor etiam si rem non moueat cum ista dimissio habeatur pro traditione.

1 **Si rem apud te.** †Qui detinet pro alio vel de positarius solo animo non interuenientē nō potest facere se possessorē & deponentē possessione priuare: lz alio interuenīte fiat vt si possessionē interuertat puta rem cōtrectando aio furandi vel deponēs eā sibi do-

2 nauit vel vēdidit. b. d. cū. §. seq. ¶ Et idē in colono vel inquilino si locatorē volentē rem recuperare nō admitteret vel aliū eo & nomine interuenientē: qz diceret interuertere possessionem: qz fierent possessores violenti & locatorē priuarent omni possessione: ideo contra eos daret interdictū vñ vi. vt. l. cū fun-

5 dus. j. de vi & vi ar. ¶ No. hic ꝙ furtū fine cōtractu nō cōmittitur. ad hoc semper allegat hic quantūcūq̄ habeas animū furandi. & si denegas mihi restituere rem meā non propterea cōmittis furtū si ea nō cōtrectas mouēdo de loco ad locū. ¶ Item. §. illud debes scire ꝙ si deponēs vendit vel donat rē depositam depositario statim efficit verus possessor etiam si rem non moueat: qz ista dimissio habetur pro traditione. vt. ff. ti. j. l. quaratione. §. interdum.

2 ☞ Dimissus ex primo decreto in actione reali an possideat.

3 Quid in missione ex primo decreto facta i bypothecaria. & nu. 4.

4 Dimissione facta ex primo decreto si aduersarius compareat vt recuperet possessionē an debeat in se assumere onus probandi debitum non subsistere.

1 **Genera possessionum.** †Large loquendo tot possunt dici gña possessionū seu species quot sunt cause acquirēdi vel qualitates possessionis. ¶ Item missus ex primo decreto in possessionem in actione personali non possidet: sed detinet. secus si ex secundo. b. d. vsq̄ in fi. Proprie autem loquendo vnum est genus possessionum. sez̄ boc verbum possessio qō est generale vocabulū: & cōtinet sub se duas species tantū substantia differentes scilicet ciuilem et naturalem. lz Bartol. videatur ponere tres species. sez̄ etiā corporale. vt not. j. eo. l. j. in princi. ¶ In glo. super verbo ꝙ autem. dic melius ꝙ glos. loquatur qō missio aut fit in actione personali aut reali. Primo casu missus ex primo decreto nunꝙ possidet etiā post annum: sed solum detinet: vt hic. quousq̄ fit facta missio ex secūdo decreto quo casu acquirit possessionem: vsucapiendi condictionem si aduersarius non est dominus. ita debet intelligi hic circa finem. sed si erat dñs querit possessionem et dominium statim. vt not. in. l. pretoris. in prin. §. de dam. infec. & boc quando petebatur quantitas vel aliquid in genere: si autem certa species in actione psonali: puta fundus donatus vel venditus seu equus nondum traditus: & sic petens non erat adhuc effectus dñs & tunc per missionem ex primo decreto in ipsam rem petitam & digerunt quidā incōtinenti acquiri possessionē seu saltē post annum sicut in reali: vt not. in Spec. de consuetudine. §. sequitur. versi. sed pone. Sed Dyn. in. l. consentaneū. C. quō & qñ iudex. dicit contrariū ꝙ nunꝙ quousq̄ sit facta ex secundo decreto sicut qñ petitur quātitas: et in hoc tamen est differentia: qz quādo quantitas fiebat olim missio in omnia bona: hodie vero pro mensura debiti declarati: vt. C. de bon. auto. iudi. pos. l. cum proponas. & in aut. ibi posita. sed quando petitur certa species actione personali etiam olim non fiebat missio nisi in

2 illam rem. † Si vero fiat missio in actione reali: tunc aut post litem cōtesta. vel quasi contesta. & immissus statim efficitur verus possessor & irreuocabilis: vt. l. cōsentaneū. vbi erat lis contesta. & in. l. ij. vbi in rē act. vbi erat quasi contestata. Et effectus

a buius est: qz tunc aduersarius nō auditur volens recuperare tenutā & possessionē offerendo tñ expensas: & satisdationē de iudi. fisti. imo oportet ꝙ ꝓbet se dñm: & boc incōmodū patitur propter eius contumaciā: qz efficitur de possessore petitor. & de reo actor & transfert in ipsum onus ꝓbādi qō ante missionē nō erat. Aut fuit facta missio ante litē cōtest. vel quasi: & tūc aut loquimur ante lapsum anni aut post. Primo casu fuit diuersitas inter glossatores: qz quidā dixerūt ꝙ statim efficit possessor: nō tamen verus nec irreuocabilis: qz auditur aduersarius offerēdo cautiones & expensas. Alij vt Bul. ꝙ nō fit possessor vllo modo ante lapsum anni. & istam approbat canonista. Si vero loquimur post lapsum anni efficitur verus & irreuocabilis possessor: sicut post litem cōtesta. ita vt aduersarius non audiatur offerendo cautionē & expensas: sed habet necesse probare se dñm: vt. l. si quis emptionis. §. fed & si quis. C. de prescrip. xxx. anno. qō ergo dicit in gl. sed de proprietate dñs auditur exponere de proprietate. i. de possessione. & expone dñs. i. reus contra quem facta est missio predicta procedunt cū agitur rei

3 vendi. ¶ Quid autē si bypothecaria que etiam est actio realis non tamen in ipsa tractatur de dominio. glo. ista allegatur dum in principio dicit in creditore &c. ꝙ voluit tenere ꝙ in ista actione idē fit per oīa ꝙ in rei vendicatione: nā vult distingue re in creditore an agat actione personali ad debitum an agat actione reali. & hoc nō potest intelligi nisi cum agit bypotheca ria sed quidā habēt in gl. in petitore. i. in actore. & tūc glo. nihil facit. ¶ Sed tenendo primā glo. in. d. §. sed & si quis. tenuit contrariū exp̄esse ꝙ idē fit in bypothecaria ꝙ in actione personali docto. distinguunt. vt no. per Dy. in. l. cū pponas. in. gv. q. C. de bo. auto. iudi. pos. ¶ Dubiū istius articuli cōstit in hoc qō missio ex primo decreto nō debet tñ ꝓferre quātum sniа differnitiua. Sed si diceremus qō missus in bypothecariā possideret aliquo casu puta si fuit missus post litē cōtesta. vel quasi vel si lapsus est annus sicut in reali tantum afferret sibi primū decretum quantum sententia diffinitiua. nam etiam per diffinitiā non aduocaret nisi solā possessionē: vt. l. si cum vēditor. in princi. §. de euic. ergo ipsam non debet consequi ex solo primo b decreto. & illa glo. cōtraria videtur verior sm Pe. Sed in contrarium: qz ista est realis. & §. sed & si quis. loquitur simpliciter in actione reali: & ad Jsium respondet ꝙ non operabit primū decretū tantū quantū diffinitiua: qz p diffinitiā creditor non solum obtineret possessionē rei: sed etiā declarationem debiti: et postea non posset cōtrarium ꝓbari: qz res iudicata pro veritate habet vt in regula iuris ingenuū. de sta. bo. sed per primum decretum in casibus predictis obtinet possessionem tantum

4 non declarationē debiti. † & ideo aduersarius auditur ad recuperandū possessionē dūmodo assumat in se onus ꝓbandi debitum nō subsistere. & hoc incōmodū patitur ꝓpter eius cōtumaciam. ita videnī intelligere doc. istum articulū. Alibi videtur hoc vltimū esse verū qñ intentio actoris super debito erat fundata per probationē vel presumptiones iuris als non puto ꝙ aduersario incumbat onus ꝓbandi debitū nō subsistere: quia talis immissio non debet plus afferre creditori ꝙ afferret tradditio facta p debitorē. lz si ego trader tibi aliquā rem pignoris pro centum in quibus tibi teneor. & nō specificarem causam eq̄ teneor. lz in te transferā possessionem rei tua tamen intentio non est fundata contra me super debito ex mea confessione que nō cōtinet causam: vt. l. cū de indebito. §. fi. de. ꝓbat. & ideo possem recuperare rem seu possessionē per cōdictionē triticariam seu sine causa nisi tu probes debitum. ita puto in casu isto si fuisti missus contra me in bypothecariam ex primo decreto ꝙ licet sit effectus possessor in dictis casibus nō tamen habeo necesse probare debitum nō subsistere nisi tua intentio sit fundata alio modo sup debito sed ante annum si lis nō erat contesta. tūc etiā si intentio tua sit fundata audior ad recuperandū tenutam offerendo expensas & cautionē. Sed Spe. in ti. de cō-

a ¶ Interrupta. limita sm Bal. i. l. vnica. i. xxx. col. C. de confes. nisi inūdatio eēt sm cōsuetudinē regiōis vt i pratis existentibus iuxta padum et berbaticis iuxta ticinū vel in partib⁹ egypti vbi nilus sepe crescit tūc talis inundatio non interrūpit prescriptionem.

b ¶ Restitutio. ni si modicū tēpus & pauci dies defuissent ad complen. ꝓscriptionē tpe quo supnenerit inundatio sm Lud. ro. bic ꝙ boc intelligit in ꝓscriptiōe

Archivo Histórico del Rosario

tumacia loco prealleg̃ato videtur tenere ꝙ qñ cõstat de debito potest immissus repellere aduersariũ nisi soluat debitũ etiã si offerat cautionem ⁊ expensas de quo dicto vidi multum dubitari. ⁊ lz Bart. hic cum ipso transeat alij reprobãt p illum. ff. sed ⁊ si quis. nam si esset facta missio in rei vendicatione anteꝙ immissus esset effectus possessor audiretur aduersarius offerendo illa duo etiã si immissus offerret se velle statim probare de dominio: vt in d. ff. sed ⁊ si quis. iuncto. ff. precedenti. ibi. eadem ratio videt hic. Potest dici videre meo ꝙ aut cõstat de iure actoris per confessionem aduersarij: vel ex actis ⁊ tunc nõ solum hypotbecaria: sed et in rei vendicatione repellatur aduersarius: lz offerat illa duo nisi probet contrarium. ⁊ ita dictum Specu. loquitur nec obstat ꝙ aduersarius tractat de recuperatione possessionis: ⁊ sic non videtur amitti exemplo dñi: qr verum est qñ agitur in spoliatorem: sed iste missus non est spoliator: ñ autem nõ cõstare sed peteret se admitti ad pbandum incõtinenti de iure suo ad excludendum aduersariũ nõ auditur: vt in d. ff. sed ⁊ si qs. cũ precedenti ibidẽ per banc rationẽ teneo in. l. si finita. ff. iul. vbi etiã refert hoc dictũ etiã si non constet de debito si immissus offerat velle incontinẽti probare ꝙ audiatur quia hec recuperatio possessionis assimilatur potius possessorio adipiscende in quo potest admitti probatio incontinẽti. l. ij. de edic. diui. ☞ possessorio recuperande p banc rationẽ: qr immissus nõ dicit spoliator ex quo possidet prętore autore et debet fm predicta limitari vcz nisi aduersarius offerat velle incõtinenti probare.

2 ☞ Monachus vnius monasterij si de facto detinet ab alio monasterio an acquirat primo.

1 **Quicquid filius.** † Si cui acquirit ratione patrie potestatis etiã si illã ignoret acquirit ⁊ etiã si acquirens ab alio tanꝙ seruus possideat. b.d. ☾ Et intellige hoc vltimũ dictũ quicqd dicat glo. ⁊ doc. eo casu quo possideri nõ queritur vt qr erat male fidei possessor: vel si erat bonefidei nõ querebat ex re sua nec ex opera acquirẽtis quibꝰ casibus si esset seruus alterius nõ acqreret possessionẽ dño suo lz etiam nec possidenti acquireret. vt. ff. eo. l. i. ff. sed per eũ sed qr erat filius alterius ⁊ in illius potestate cõstitutus bene acquirit etiã illi possessionẽ: vt qr nõ querit ei ratione possessionis quã pater habeat in ipso: sed rõne patrie potestatis in dominio vero acquirendo non differt seruus a filiofamilias: vt ibi no. ⁊ qõ de filio dixi idem in monacho qr nõ ratione possessionis: quia cũ sit liber homo non possidet a monasterio sed ratione potestatis canonice[a] quã abbas bz in ipso. Et ideo sicut monachꝰ vnius monasterij si de facto detineat ab alio monasterio acquirit primo in casibus etiã quibꝰ nõ potest acquirere detinẽti sic qñ potest aegrere nõ video ꝙ possit acquirere nisi illi.

a ☾ Canonice. in hac materia viõ fed. ff. cclxxiij. ⁊ cui acqrat monachus vniꝰ monasterij trãslatꝰ i abb. si ex iusta cã renuntiet abbatie viõ p eũdẽ consi. xxiij.

2 ☞ Habens titulũ ab vno si occupauit rem contra eius voluntatem ⁊ cum violentia an cadat a iure suo.

3 Si tu reperiris in possessione rei quam constat me aliquãdo possedisse ⁊ non doceas de aliquo titulo quem a me habueris vel ab alio presumeris hab ere iniuste ⁊ clãdestine: ⁊ qualiter agere possum.

4 Quid si habuisti a me titulũ non tñ tibi tradidi nec tu occupasti ꝓpria autoritate: sed alius tibi tradidit an tibi sufficiat ad acquisitionẽ dominij vel vsucapiendi conditionẽ.

b ☾ Clandestina. Adde eũdẽ cõsi. lxiij. ⁊ ibi in quo differãt clãdestinitas ⁊ violen.

1 **Sex stipulatione.** † Licet quis habeat titulum ab vno si tamen possessionẽ nancisc̃itur preter voluntatẽ illius nõ dicit possessio iusta sz est predo sicut si titulum non haberet. b.d. ⁊ semper allegatur. l. cõcordia tiue sunt in glo. ☾ Effectus autẽ est magnus qr nec acquirit dñium si ille a quo habet titulum erat dñs nec vsucapiendi cõditionem si non erat dñs qr inspicitur potius traditio que est causa immediata acqsitionis dominij vel quasi dominij ꝙ titulus qui est causa mediata ⁊ remota. iuncta not. ff. eo. l. iij. ff. ex plurib⁹. Posito ergo ꝙ habeat titulũ ab illa ex quo tamen ab ipso non est facta traditio vera vel ficta dominij vel quasi dominium non acquirit quinimo potest compelli ad restitutionem possessionis: vt. l. nec vera. C. eo. vel 2dictionẽ ex illa. l. vel l. cum quereb̃at. C. vnde vi. seu ex. l. inuasor. eo. titu. Et si occupauit contra voluntatem et cum violentia cadit a iure suo: vt l. si quis in tantum. eo. titu. vnde vi. ⁊. l. egtat. qõ met. cau. si fine violentia nõ cadit sed tenet restituere possessionem nec potest obijcere exceptionem dolo facis que nõ bz locum cum agitur possessorio: vt not. in. l. dolo. facit. ff. de doli excep. ⁊ postꝙ restituerit potest agere ex Sctu. facit. l. i. ff. rediguntur. j. quorũ leg. Furtum autẽ non cõmittit qui taliter occupat rem in qua habebat titulum: vt. ff. de fur. l. eum qui. qõ dic vt not. gloss. in. d. l. nec ex vera. C. eo. ☾ Et intelligitur ista. l. quando constabat ꝙ preter voluntatem illius a quo habebat titulum occupauit: qr ipso ignorante. Si autẽ non constabat in dubio presumit habere ex volũtate illius postꝙ habebat ab illo titulũ: ⁊ sic queriꝰ dñium vel vsucapiendi cõdictionẽ: vt. l. ij. C. eo. † Secus si ab illo non habebat titulũ: nam si constat me aliqñ possedisse ⁊ nunc tu reperiris in possessione nec doces de aliquo titulo quẽ a me habueris vel ab alio presumeris habere iniuste et clandestine. vt. C. eo. l. imprimis. ⁊ possum agere cõdictione ex lege cũ querebatur. C. vnde vi. qõ est notandũ pro illis qui possunt probare dominium: qr si probat aliqñ se possedisse: ⁊ confidunt ꝙ aduersarius nõ possit probare de aliquo titulo possunt intentare condictionem ex illa. l. cum querebaꝫ. vt ibi not. p Bar. ad qõ vide qõ no. Jnno. in. c. fepe. de resti. spo. ☾ Ultimo quero quid si habuisti a me titulũ non tibi tradidi nec tu occupasti propria autoritate: sed alius tibi tradidit an sufficiat tibi ad acquisitionem dominij vel vsucapiendi conditionem. vide de isto articulo qui est subtilis in. l. cum solus. ff. ti. j. per Bar. ⁊ per glo. in. l. cum nemo. C. eo.

2 ☞ Possessio ad hoc vt sit clãdestina ꝙ regrank tria: ⁊ q̃ sint.

3 Quod ista qualitas clandestinitatis sit vitium reale et ãfficiat rem vitio vt nõ possit vsucapi vel prescribi in preiudiciũ eius qui fuit possessor: sed si nunꝙ possedit non sit vitium reale respectu ipsius.

4 Quãtum ad vitium possessionis quod est reale quod tempus debeamus inspicere.

5 Sicut nõ potest quis sibi immutare cãm possessionis de nulla in aliquam. ita de aliqua iusta in aliquã iniustam: ⁊ quid si superueniat causa de nouo.

1 b **Clam possidere.** † Clãdestinaᵇ possessio ꝛ quã quis furtiue ⁊ mala fide fuit adeptus: idest ignorante eo quem sciebat vel scire poterat cõtrouersiam sibi facturum: ⁊ nulla subsistente iusta causa: secus si illo sciente: ⁊ patiente vel subsistẽte iusta causa. ☾ Ite possessio que a principio nõ fuit clandestina ex postfacto nõ efficitur. b.d. vsqꝙ ad. ff. qui ad nundinas. et tota ista. l. est magistralis ⁊ famosa. ☾ Et no tandum ꝙ ad hoc vt possessio sit clãdestina tria requiruntur. primo ꝙ vacet tempore quo occupat: siue vacet naturalis trãs: vt. j. progi. ff. siue etiã ciuilis qõ multis modis potest cõtingere qõ dic vt no. glo. in. l. ff. C. vnde vi. in prima glo. magna ante ⁊ primo casu erat clandestina naturalis trãs: scõo vtraqꝫ: als si nulla vacaret per ingressum nullã acquiret. vt not. j. pgi. ff. in glo. Scõo requirit ꝙ ille q possidet seu apud quẽ fuit possessio vacans ignoret ingressum: ⁊ tunc ex furtiue acquisita. ⁊ iste est ille de quo loquitur text. ibi: eo ignorante quã sibi controuersiam ꝛc. si enim sciret tunc aut prohiberet: ⁊ nõ diceret clandestina sed violenta: ⁊ vtraqꝫ est iniusta ⁊ sunt qualitatis contrarie que non possunt esse in eodem subiecto: vt no. j. progi. ff. in glo. magna circa mediũ ibi: sed ibi patiuntur se ꝛc. Aut non probiberet sed pateretur: ⁊ tunc non diceret violenta nec clandestina: sed iusta. vt hic oũ dicit nec quenꝫ clam possidere ꝛc. Tertio requirit ꝙ non subsit aliqua iusta causa quare non debeat ingredi: qr sciebat ad se nõ ptinere rem illã ꝙ potest cõtingere siue sciebat quis fuerit primus possessor qui se absentauit: vt hic siue ignorabat qs fuerit: qr scire debebat alienã esse ex quo sciebat ad se non pertinere: vt. d. l. fi. C. vnde vi. ⁊ hic in glo. iij. q̃ incipit vel suspicare debeat. secus si credebat ad se pertinere ex iusta causa: vt qr habuit causam a tertio qui dicebat ad se pertinere: vt si ab illo emit bona fide. ⁊ in possessionem fuit inductus: vt hic dum dicit: aut alia ratione bona fide ꝛc. ☾ Et notandum ꝙ ista qualitas clandestinitatis est vitium reale: ⁊ afficit rem vitio: vt non possit vsucapi vel prescribi in preiudiciũ eius qui semel fuit possessor. vt not. Barto. in. d. l. fi. C. vnde vi. sed si nunꝙ possedit non est vitium reale respectu ipsius. ita debet intelligi qõ ibi no. glo. ⁊ in. l. vitia. C. de acquiren. possess. ☾ Item nota hic in versi. bis autem. ꝙ quantum ad vitium possessionis quod est reale debemus inspicere initiũ: idest tempus quo acquiritur non autẽ qõ accidit ex postfacto qr illa dicitur clandestina que clandestine fuit quesita: et illa violenta que violenter: si autem nec clandestine nec violenter ex postfacto non fit clãdestina nec violenta. ⁊ tene menti: qr semper alle gatur. non sic in vitio personali qõ non afficit rem vel possessionem vt in mala fide que est potius in possidente q̃ in possessione. nam potest ille qui cepit possidere bona fide ex postfacto incipere possidere mala fide si ad eum peruenit scientia rei aliene: ⁊ econuerso. vt. C. de vsuca. transl. l. vna. et ita potest intelligi. l. si ancillam. ff. pro suo. de qua opponit glos. que incipit. i. retinende. vt ibi exponatur impropꝛie: idest mala fide.

5 ☾ Item not. ex eodẽ versi. ꝙ sicut non potest quis immutare sibi causam possessionis de nulla in aliquã. vt. ff. e. l. iij. ff. illud. et in. ff.

et in. ff. precedenti. ita de aliqua iusta in aliquã iniustã: vt hic. qr sicut iusta nõ efficit clandestina ex postfacto sic alio posterioris se occultantis: nec contra de nõ iusta in iustã: vt not. in. l. cũ nemo. C. e. in gl. nec de vna iniusta in aliã iniustã: ⁊ de clandestina in violentã: ⁊ ecõuerso: vt no. j. pgi. ff. in glos. magna si. ibi. illud. ☾ etiã absurdũ est ꝛc. Predicta vera sunt nulla superueniente causa de nouo: sz ea supueniente bene potest fieri mutatio possessionis ex postfacto in oibus casibꝰ supradictis. vt de nulla in aliquã: vt. l. ff. ff. illud. ver. sed si ita ꝛc. siue illa causa sit iusta: vt ibi: siue iniusta: vt in. ff. ibi precedentia prin. ⁊ j. devi et vi ar. l. colonus. ⁊. l. cũ fundum. ⁊ de nõ iusta in iustã qõ dicit plene[a] no. per glo. in. d. l. cum nemo. C. eo.

a ☾ Ut plene. adõ per Sozi. consi. cxxxj. statim allegan.

2 ☞ Si ille qui se absentauit a domo nemine relicto dimisit domum clausam et bene firmatam an perdat naturalem possessionem.

3 Absens retinet possessionẽ ciuilẽ quouscꝫ ignorat naturalem occupatam. ⁊ quid postꝙ scit.

4 Absens cuius fundi possessionẽ alter ingressus est si reuertat et nõ vult ire ad fundũ sed incipit agere vti pos. an dicatur suspicari se posse repelli ⁊ sic perdat ciuilem.

5 Quid si non accedit nõ timore illius qui fuit ingressus: sed timore latronum in itinere.
Quam possessionem habeat ingressus a principio anteꝙ absens reuersus nõ fuerit admissus vel suspicatus fuerit se posse repelli.

6 Quod remedium detur absenti post quam perdit ciuilem pro ipsa recuperanda.

7 Quod remedium detur pro recuperanda naturali clandestine

8 Vbi ciuilem perdidit quod non possit intentare interdictum vti possidetis nisi primo ciuilem recuperasset per interdictum vnde vi.
Eo casu quo potest intentare interdictũ vti pos. nomine solius ciuilis quã habet an possit cũ illo cumulare etiam reivendicatione rationale naturalis quã habet aduersarius.

9 Interdictum vnde vi sicut datur non solum ad recuperandã possessionem: sed etiam ad interesse: an ita interdictum vti possidetis.

1 **Qui ad nundinas.** † Possidens animo ⁊ corpore suo si se absentat nemine relicto ad custodiã rei retinet ciuilẽ aio ⁊ naturalẽ perdit. Et si alius ingreditur acquirit illã naturalẽ clãdestine: ⁊ si postea absentem reuersum nõ admittat vel ille suspicatur se posse repelli: acquirit etiã ciuilẽ quam ille habebat et nunc perdit: ⁊ illa dicitur violẽta: ⁊ sic apud eũ sunt due possessiones iniuste. f. naturalis clandestina: ⁊ ciuilis violenta. b.d. cum seq. fm intellectũ glossarũ doc. ☾ Et primo declarat quã possessionẽ acquirit ingressus a prin. vsqꝫ ibi retinetur ergo. ☾ Secundo declarat quã possessionẽ retinet ille qui se absentauit vsqꝫ ibi: verum. ☾ Tertio quam possessionem habet ingressus ex postfacto postꝙ illum reuersum nõ admisit: vel ille suspicatus est se posse repelli. ☾ In text. ibi: a nundinis. redit: idest redire speratur. ☞ y. In text. ibi: occupauerit. ⁊ ex hoc apparet ꝙ non acquirit nisi naturalem possessionem: qr tantum illa vacat ⁊ occupatio non est nisi de vacante possessione: vt. j. titu. j. l. sequitur. ff. item si occupaueris. ☾ In text. ibi: retinet. ergo illa dilatio venit isto modo. nã certũ est ꝙ anteꝙ ille ingrederetur absens retinebat ciuilẽ solo animo: vt. j. eo. l. ff. et. C. eo. l. licet. si ergo ingressus non acquirit nisi naturalem ꝙ illa sola vacat sequit ꝙ absens retinet ciuilem sicut anteꝙ ille ingrederetur: nũc ergo pro intellectu litere queritur circa primũ dictũ. ☾ qd si ille q se absentauit a domo nemine relicto dimisit domum clausam: ⁊ bene firmatam vtrum perdat naturalem. videtur ꝙ nõ quasi sit sub eius custodia propter clausuram[b] sicut si aliquẽ ibi reliquisset. in cõtrarium facit. ff. eo. l. ij. ff. nerua filius. in verbo nancisci: qr rerum mobilium que sunt sub mea custodia. et mea clam non habeo possessionem naturalẽ: sed ciuilẽ si nõ sunt in pũctia quã retineo quouscꝫ possum naturalem adipisci pro mea voluntate: vt ibi habeꝫ. Jste articulus videtur mihi dubius ⁊ potius inclinari in primã partẽ. argu. in. l. claudius. de contraben. empti. ⁊ aliud in possessione ipsius domus aliud in possessione rerum que sunt infra domũ. cogita super hoc. ☾ Circa secundum dictum in versi. retinet. fm qõ. ff. dixi absens retinet possessionẽ ciuilem quouscꝫ ignorat naturalem occupatam. vt. j. eo. l. quãuis. postꝙ autem scit dic ꝙ sunt quatuor casus in quibus eam perdit. ☾ Primus si constat ꝙ nõ vult ad eam redire: quia timet repelli: vt. l. seq. ☾ Secundus quando de hoc non timet: sed timere rationabiliter debet vt qr ingressus erat potentior. ⁊ ab ipso non potuisset expelli: vt. j. eo. l. si quis ante. vel dicimus qõ prima qualitas desinit. ex

b ☾ Clausulam. adde vt p Sozi. cõsi. cxxxj.

gis in glo. iij. ☾ Tertius est qñ nõ timebat nec habuit causam timendi: quia de facili potuisset eum expellere: fz neglexit redire ⁊ expellere cum primum potuit et naturalem recuperare: vt. j. eo. l. si ideo. ff. i. ☾ Quartus est quãdo non neglexit: qr forte aliquibus negotijs erat impeditus. ⁊ sic non omisit propter negligentiam sed alijs occupatus poterat tamen ire si volebat ⁊ hoc casu si omisit ire per decennium inducitur obligatio ex qua perditur ciuilis. vt. j. titu. j. l. furtis. ff. j. ⁊ no. in. l. licet. C. eo. et de seruis fugi. l. j. in fin. magne glos. ☾ Extra istos casus licet sciat naturalem occupatam adhuc tamen retinet ciuilem pro cuius ciuilis defensione potest propria autoritate ingressum deijcere. ⁊ etiã intẽtare interdictũ vti pos. cuius exitus vel effectus erit vt ille cõpellatur restituere naturalem cũ fine boc non cesset ipsum inquietare in ciuili. ⁊ isto casu debet intelligi qõ glo. in prin. huius legis super verbo suspicabitur. in fine. ⁊ etiã glo. fi. huius. ff. circa finem. ☾ Tircavltimã partẽ quero quid si reuersus nõ vult ire ad fundũ. sed incipit agere vti pos. an dicatur suspicari se posse: ⁊ sic perdat ciuilem. Respondeo non als posset intentare vti pos. qõ non datur nisi possessori. ⁊ pro boc. ff. de ope. no. nun. l. de pupillo. ff. meminisse. vbi q vadit ad iudicem et denuntiet possessionem non perdit sicut qñ per lapillum. ☾ Ultimo quero quid si nõ accedit non timore illius qui fuit ingressus: sed timore latronum in itinere. Respondeo ciuilem non perdit. vt not. in. d. l. licet. C. eo. ☾ Gloss. que sunt hic principaliter laborant circa quatuor. primum est quam possessionem habeat ingressus a principio anteꝙ absens reuersus nõ fuerit admissus vel suspicatus fuerit se posse repelli. et super boc laborant tres prime glos. et retenta opi. Joan. qr sint due possessiones. f. ciuilis ⁊ naturalis. glo. tenent in effectu ꝙ non habet nisi possessionem naturalẽ ciuilis vero est apud ipsum absentẽ. Sed Rugerius[c] tenuit ꝙ habet ciuilẽ vna cum absente. qr dicit ꝙ duo possunt eandem rem ciuiliter possidere insolidũ: qr possunt ambo habere animũ insolidum possidendi. et fic naturalis est penes ingressum tñ: sed ciuilis apud eũ ⁊ etiã penes absentẽ. glo. adducit istũ tex. contra Rugerium tribus modis. Primo in princi. ibi neminem reliquit. nã innuit ꝙ si aliquẽ reliquit ille ingressus nullam acquirit. et ratio est: quia nulla vacat. ergo si neminem reliquit non acquirit nisi naturalẽ: quia illa sola reperit vacare non ciuilis q̃ est apud absentẽ. ☾ Item in medio ibi retinet ergo. nam ista illatio non esset bona nisi tex. precedens. dum dicit eum videri: ejusdem possidere intelligatur. sz naturaliter tantum. nam tunc bene sequitur ergo absens retinet ciuilem post ingressum sicut ante ingressum habebat. sed si ingressus haberet etiã ciuilem nõ possumus videre: vñ ista illatio sequeret. ⁊ hoc vult glo. ij. que incipit sed tñ. ⁊ etiam tertia que incipit si ciuilem. Rugerius autem ad primam inductionem respondet fatendo ꝙ si aliquã reliquit nullam acquirit: ingressus tamen dicebat hoc prouenire ex eo: qr cũ nõ acquirat naturalẽ nõ potest acquirere ciuilẽ per. l. iij. in prin. ff. eo. sed si neminẽ reliquit acqrit naturalem: ⁊ per consequens etiã ciuilem: que responsio non est bona: qr nulla. l. cauetur ꝙ ad acquisitionẽ ciuilis requiratur acquisitio naturalis: imo si habeo solam ciuilem: ⁊ alius naturalem: vt vsufructuarius possum illam ciuilẽ solam in te trãsferre constituendo me tuo nomine possidere vel inducendo te in fundum: ⁊ facere te dñm ⁊ ꝓprietariũ saluo vsufructu: fz bene est verũ ꝙ ciuilis nõ acquiritur sine animo ⁊ corpore sicut nec naturalis. ita loquit. l. iij. in princi. ff. eod. ergo: qñ aliquẽ reliquit si vera esset opi. Ruge. ingressus lz nõ acquireret naturalem: posset acquirere saltem ciuilẽ: quia interuenit animus et corpus: ⁊ qr duo possunt ciuiliter possidere insolidũ fm eum licet nõ naturaliter: cuius cõtrariũ innuit hic a contrario sensu. c ☾ Sed Rugerius. Adde vt p Ant. de bu. cõsi. lxiij.

Volendo tamen Rugerũ sustinere posset fm glo. responderi alio modo ꝙ quãdo aliquem reliquit: fateor ꝙ posset acquirere adhuc ciuilem illum expellendo tamen absens perderet ciuilem ⁊ fic non possiderent duo ciuiliter insolidum: sed vnus tantũ: sed nos tractamus: an duo possint ciuiliter insolidum possidere. ☾ Inducit etiã glo. tertio loco text. in fi. quia postꝙ absens reuersus non fuit admissus vel fuit suspicatus se posse expelli ille ingressus acquirit ciuilem ⁊ illa est violenta: ergo anteꝙ aliquod istorum interuenerit nõ habet ciuilem. als sequeretur alterũ de duobꝰ inconuenientibus vel ꝙ essent due ciuiles penes ingressum: vna anteꝙ alterũ illoꝝ interuenisset et illa esset clãdestina: altera postꝙ interuenisset. ⁊ illa esset violenta possessio qõ est ridiculum dicere vel si dicamus ꝙ nõ est nisi vna ciuilis. ⁊ ꝙ illa esset clandestina anteꝙ aliquod illoꝝ interueniẽsset. ⁊ ꝙ postea inciperet esse violenta. ⁊ hoc etiam est falsum: qr vel dicimus ꝙ ambe iste qualitates durent. et hoc non potest esse quia sunt contrarie. ⁊ simul stare non possunt: vt. j. eo. l. si quis ante. vel dicimus qõ prima qualitas desinit. et

Archivo Histórico Nacional